

KNĚŽÍ HORA U KATOVIC. Pravěké a raně středověké výšinné sídliště a hradiště v jižních Čechách

Petr Menšík a kolektiv

(Petr Menšík – Ladislav Čapek – Josef Hložek – Lenka Starková – Petr Kočár
– Romana Kočárová – Zdeňka Sůvová – Zlata Gersdorfová – Vlastimil Král
– Antonín Majer – Petr Šída)

Západočeská univerzita v Plzni
Plzeň 2020

**KNĚŽÍ HORA U KATOVIC.
PRAVĚKÉ A RANĚ STŘEDOVĚKÉ VÝŠINNÉ SÍDLIŠTĚ
A HRADIŠTĚ V JIŽNÍCH ČECHÁCH**

Petr Menšík a kolektiv

Vydání publikace bylo schváleno Vědeckou redakcí Západočeské univerzity v Plzni.

Publikace vznikla díky podpoře projektu SGS-2018-010 Hradiště „Kněží hora“ u Katovic, okr. Strakonice. Výpovědní potenciál lokality na základě multidisciplinárního výzkumu.

Odborní recenzenti: doc. Mgr. Ondřej Chvojka, PhD., Mgr. Milan Metlička

Anglický překlad: Bc. Skyland Václav Kobylak

Grafické zpracování obálky: Monika Nehasilová

Typografická úprava: Jakub Pokorný

Vydala: Západočeská univerzita v Plzni, Univerzitní 8, 301 00 Plzeň

Vytiskl: XXX, adresa XXX

První vydání, 307 stran

Pořadové číslo: XXX, ediční číslo: 55-0XX-19

Plzeň 2020

ISBN 978-80-261-XXXX-X

© Petr Menšík a kolektiv, 2020
Západočeská univerzita, 2020

Obsah

1. Úvod (P. Menšík)	1
2. Cíle, metoda a struktura práce (P. Menšík)	3
3. Lokalizace hradiště a charakteristika přírodních poměrů (P. Menšík)	5
4. Dějiny archeologických výzkumů (P. Menšík)	13
5. Katovická hora z pohledu archivních pramenů (Z. Gersdorfová)	31
6. Katovická hora v lidové slovesnosti (P. Menšík – V. Král)	37
7. Dálkový průzkum Země a historická geografie (L. Starková – P. Menšík)	43
8. Popis katovického hradiště na základě povrchového průzkumu (P. Menšík)	69
9. Terénní destruktivní výzkum a nálezové kontexty (P. Menšík)	103
10. Geomagnetický průzkum stavební konstrukce valu (A. Majer)	137
11. Fosfátový průzkum akropole hradiště (A. Majer)	143
12. Rozbor movitých nálezů (L. Čapek – J. Hložek – P. Menšík – P. Šída)	149
13. Bioarcheologické prameny (P. Kočár – R. Kočárová – Z. Šůvová)	241
14. Zhodnocení významu lokality a sídelně topografická analýza (P. Menšík – L. Čapek – L. Starková)	257
15. Závěr (P. Menšík)	273
16. Literatura a prameny	275
17. Abstract	291
Seznam autorů	307

1. Úvod (P. Menšík)

Slovanského původu je hradiště Kněží hora u Katovic. Povšimnutí si zaslouží složité opevnění místy až trojnásobnými valy; pevnostní systém tento zdůrazňuje důležitost hradiště tohoto jako obranného bodu kotliny strakonické od západu. Valy jeho byly nazývány spečenými, t.j. zbudovanými převážně z kamene ohněm ztaveného po vrstvách, takže každá vrstva kamene zasypána byla pískem a obložena dřívím, načež silným žárem písek se roztavil a žárem napolo roztopené kameny spojil.

*Bedřich Dubský, Hradištní doba v jihozápadních Čechách (Dokončení).
Otavan VI. (XXXXI.)/3–5, 60–61.*

Okolí soutoku řeky Otavy s Volyňkou představuje jeden z nejvýznamnějších regionů pro poznání pravěkého a raně středověkého osídlení v jižních Čechách. V období střední doby hradištní v této oblasti existovaly čtyři významné výšinné lokality. Jedná se o pravděpodobná sídla místní elity Hradec u Němčtic a tři opevněná hradiště: Hradiště u Libětic, Hradec u Řepice a níže zmiňované hradiště Kněží hora u Katovic. Referovaný, dnes zalesněný kopec zcela jistě představoval jedno z center zájmu lidských komunit i jednotlivců z blízkého i vzdáleného okolí. Příspěvek informuje o stavu poznání této lokality a jejího vývoje od pravěku, přes podobu raně středověkého hradiště, až po využití části lokality k těžbě tuhy.

Lokalita Kněží hora reprezentuje výrazný zalesněný vrch s protáhlým hřebenem nad ústím Březového potoka, vlévajícího se zleva do řeky Otavy. Leží 1,5 km severozápadně na katastru městyse Katovice a 7 km severozápadně od Strakonice, na jižním okraji Horažďovické pahorkatiny v západní části strakonického okresu (David – Soukup 2008, 136). Vrch spadá strmě skalnatými stráněmi k řece Otavě. Na jeho vrcholu se rozkládají

pozůstatky hradiště se složitou morfologií obvodových valů.

Přes to, že je hradiště detailně zmiňováno v celé řadě regionálních (např. Michálek – Fröhlich 1979, 48; Hrubý – Lutovský 2000, 481; Lutovský 2011, 157–160) i nadregionálních syntézách (Lutovský 2001, 122; Čtverák et al. 2003, 122–125), byla mu prozatím kupodivu věnována pouze menší pozornost. Díky zpracování záchranného archeologického výzkumu z let 2016–2017, který byl proveden pod vedení Katedry archeologie Západočeské univerzity v Plzni ve spolupráci s Muzeem středního Pootaví ve Strakonici, doplněnému o některé nedestruktivní metody průzkumu, bylo možné komplexní zhodnocení této, prozatím spíše opomíjené lokality.

Předkládaná kniha by nemohla vzniknout bez podpory Katedry archeologie, Filozofické fakulty, Západočeské univerzity v Plzni a celé řady jejích pracovníků, z nichž někteří se na přípravě monografie významnou měrou podíleli, stejně jako technická redakce univerzity. Dík patří také pracovníkům strakonického muzea, zejména paní ředitelce

muzea PhDr. Ivaně Říhové a odborným pracovníkům Mgr. Vlastimilu Královi a Mgr. Ireně Novotné. Opomenout nelze také externí odborníky, kteří se podíleli na zpracování některých dílčích informací a jsou autory příslušných kapitol v monografii. Archeologického výzkumu v letech 2016–2017 se účastnilo v rámci svých letních terénních praxí necelých dvacet studentů katedry archeologie, na zpracování terénní dokumentace se výraznou měrou podílela Mgr. Hana Hrubá. Při dokumentaci památky byli také nápomocni Ing. Pavel Hlavenka, Mgr. Jindřich Plzák, Ph.D. a Ing. Jiří Vidman. Také jim patří významné poděkování za spolupráci při průzkumu lokality.

Archeologická studentská praxe, zpracování získaných dat a výsledná monografie byla podpořena Studentskou grantovou agenturou Západočeské univerzity v Plzni, konkrétně projektem SGS-2018-010 Hradiště

„Kněží hora“ u Katovic (okr. Strakonice). Výpovědní potenciál lokality byl řešen na základě multidisciplinárního výzkumu pod vedením PhDr. Petra Menšíka, Ph.D. a dalšími členy řešitelského týmu Mgr. Ladislava Čapka, Ph.D., Mgr. Hany Hrubé, Mgr. Petra Kastla a Mgr. Milana Procházky. Cílem projektu bylo komplexní zpracování hradiště „Kněží hora“ u Katovic se zasazením do širšího vývoje v regionu. Projekt navazoval na dosavadní terénní aktivity v prostoru lokality v letech 2016 a 2017. Zejména za pomoci rozvoje a aplikace různých nedestruktivních přístupů, vyhodnocení environmentálních vzorků, stejně jako rešerší starších i nových archeologických nálezů, byla získaná data souhrnně publikována formou předkládané monografie. Důraz byl kladen na zapojení studentů archeologie a spolupráci s širší veřejností, což do budoucna umožní kvalitnější ochranu této ohrožené památky.

2. Cíle, metoda a struktura práce (P. Menšík)

Hradiště Katovice představuje jedno z nejzachovalejších a největších hradišť nacházejících se v jižních Čechách. Lokalita se objevuje v zájmu veřejnosti již v 19. století, po prvních amatérských výzkumech, ze kterých se nedochovalo příliš informací. K výraznějšímu poznání hradiště přispěl až B. Dubský, který provedl v roce 1946 drobný odkryv, který umožnil lokalitu datovat do období střední doby hradištní. Všeobecně však lze říci, že lokalitu minula ve větší míře jak aktivita amatérských zájemců o archeologii, tak rozsáhlejší terénní archeologické aktivity, které byly na tomto druhu památek realizovány v průběhu 20. století. V posledních několika letech se však tento stav dochování začal pozvolna měnit. V roce 2015 byly zjištěny rozsáhlé lesní polomy zejména v prostoru akropole a jednoho z předhradí. Vývraty způsobily v několika málo desítkách případů porušení kulturní vrstvy hradiště. Druhým závažným problémem je častá přítomnost hledačů archeologických artefaktů pomocí detektorů kovů, kteří byli ve skupinách za poslední tři roky pozorováni na lokalitě již několikrát. Z důvodu ohrožení lokality vyrabováním a dalšími závažnými skutečnostmi, proběhl v letech 2016–2017 menší záchranný archeologický výzkum (letní studentské praxe studentů archeologie). Ten byl zaměřen na nejvíce destruované části areálu v prostoru akropole. Studenti se podíleli taktéž na dokumentaci porušených částí lokality a odběru environmentálních vzorků. Během archeologické prospekce byl vytvořen první moderní plán hradiště za pomoci leteckého laserového skenování a geodetické dokumentace, což umožnilo

upřesnit si představu zejména o rozsahu fortifikačních systémů, mimo jiné byl identifikován nový možný val, nacházející se v severní části lokality na dnes zemědělsky obdělávaných plochách.

Bylo stanoveno několik základních otázek, které byly v popředí zájmu. Využit byl nedestruktivní i destruktivní výzkum, přičemž výběr míst k umístění archeologických sond byl omezen prostorem, který byl porušen. Základním cílem byl samotný povrchový průzkum areálu a zmapování jeho vlastní struktury (charakter akropole a předhradí) i jeho bezprostředního zázemí (těžební areály, plužiny, komunikační síť). Samotnou otázkou bylo také zjištění charakteru a datace osídlení na lokalitě a stupeň jeho zachování (existence zástavby, mocnost archeologického nadloží). Dále nebylo zcela jasné, zda fortifikační systém souvisí s raně středověkým osídlením, či je staršího data. Odběry environmentálních vzorků měly za cíl naznačit, jaké bylo využití akropole, zda šlo čistě o rezidenční část lokality nebo zde probíhaly i další aktivity.

Po heuristické etapě průzkumu hradiště, týkající se rešerše archeologických, písemných a kartografických pramenů, byl proveden podrobný povrchový průzkum, přičemž došlo k popisu a zhodnocení jednotlivých částí lokality s vytipováním míst pro záchranný archeologický výzkum v porušených částech akropole hradiště. V těchto místech byly proto položeny archeologické sondy. Některé další sondy menších rozměrů (1×1 metr) byly rozmístěny na akropoli

hradiště s cílem zjištění charakteru archeologického nadloží. Při archeologickém výzkumu byla využita kresebná, fotografická a fotogrametrická dokumentace, dále bylo použito totální stanice k dokumentaci odkryvů i celé lokality. Tato měření byla doplněna daty z leteckého laserového skenování, šikmého leteckého snímkování, snímkování z dronu a za pomoci využití kartografických pramenů z prostředí GIS. Doplnkovou aktivitou byl systematický průzkum akropole a jejího nejbližšího okolí pomocí detektoru kovů s cílem zjištění frekvence a charakteru kovových artefaktů dochovaných na lokalitě po nelegálních detektorových průzkumech v minulosti. Jedním z dalších cílů projektu bylo uskutečnění povrchových sběrů v nejbližším nezalesněném okolí hradiště, bohužel v uplynulých třech letech nemohl být tento průzkum vzhledem k charakteru hospodaření na přílehlých zemědělsky obdělávaných plochách využit.

Cílem bylo taktéž geofyzikální měření na vybraných dílčích plochách akropole a jednotlivých předhradích lokality, vzhledem k výrazné magnetizaci hornin nacházejících se na Katovické hoře byla však tato metoda průzkumu nevyhovující (informace A. Majera). Při odkryvu horní partie valu v sondě 7 byly odebrány vzorky kamene na geomagnetický průzkum stavební konstrukce valu. Na akropoli hradiště byly v pravidelné síti odebrány vzorky k vyhodnocení na obsah fosfátu. Při archeologickém výzkumu byly kromě vyhodnocení archeologických nálezů analyzovány také zvířecí kosti, uhlíky a rostlinné makrozbytky. Vyhodnocení pylů nebylo možné určit vzhledem k jejich silné degradaci. Monografické zpracování katovického hradiště představuje, po Hradci u Němčtic (*Michálek – Lutovský 2000*), druhý nejrozsáhlejší vyhodnocený soubor dat z výšinné opevněné lokality střední doby hradištní v jižních Čechách.

3. Lokalizace hradiště a charakteristika přírodních poměrů (P. Menšík)

Lokalita se nachází v oblasti středního Potaví na Strakonicku (*Obr. 1*), v poloze Katovická hora, asi 1,7 km severozápadně od městysu Katovice a 7 km severozápadně od města Strakonice. Ze severozápadu se nacházejí ve vzdálenosti asi 2 km obce Dolní a Horní Poříčí a dále asi 7 km Střelské Hoštice. Hradiště je situováno na výrazném kopci s převýšením přes 70 metrů nad levým břehem řeky Otavy (*Obr. 2–5*). Ze severozápadu se pod katovickou horou vlévá do řeky Otavy Březový potok, jehož tok zde však byl v průběhu konce 19. a počátkem 20. století výrazně upraven. Na jihovýchodním úpatí kopce se nacházela dnes již vyschlá, vydatná studánka, která mohla být jedním z možných vodních zdrojů pro referovanou lokalitu. Kopec s nejvyšší nadmořskou výškou 493 metrů je nejstrmější z jižní strany, kde svah padá k řece Otavě. Z jihozápadní strany vystupuje mírně se svažující hřbet s drobnými ortorulovými skalkami. Zde lze také nalézt drobné povrchové jámové lomy na kámen a pravděpodobně i grafit. Mírně se rozšiřující svah pozorujeme i na východní straně směrem k obci Katovice, zde se také nachází jeden z hlavních vstupů do opevněného areálu. Severní svah je na místě vnitřního předhradí prudší, druhotně upravený, postupně se v místě vnějšího předhradí zmírňuje a klesá k státní silnici z Katovic do Střelských Hoštic. Střed lokality je možné vymezit souřadnicemi JTSK X -798948, Y -1125617. Zorientovat celou lokalitu pomocí koordinátů je obtížné, jelikož není

JTSK X	JTSK Y
-799170	-1125415
-798910	-1125439
-798775	-1125590
-798769	-1125705
-799089	-1125817
-799119	-1125548

Tab. 1. Vymezující koordináty hradiště Katovice. Vytvořil P. Menšík.

Tab. 1. Delimiting coordinates of hillfort Katovice. Created by P. Menšík.

dodnes zcela jasný její rozsah. Samotná akropole a tři předhradí je možné vymezit výše uvedenými souřadnicemi (*Tab. 1*).

Orografie

Do širšího okolí archeologické lokality zasahují svým georeliéfem tři podsoustavy: Šumavská hornatina, Středočeská pahorkatina a Jihočeské pánve. Ze Šumavské hornatiny je to celek Bavorovská vrchovina (Stráž 700 m) s průměrnou nadmořskou výškou 511 m. Je to nejrozsáhlejší a protáhlý podcelek Šumavského podhůří, vybudovaný z pararul a migmatitů, jenž lemuje a tvoří přechod z vrchovin do pahorkatin jižních a jihozápadních Čech. Její severozápadní okresek Prácheňská pahorkatina má mírně zvlněný povrch a východněji položená Volyňská vrchovina je intenzivně erozně

Obr. 1. Mírně zvlněná pahorkatina středního Pootaví. Foto P. Menšík.

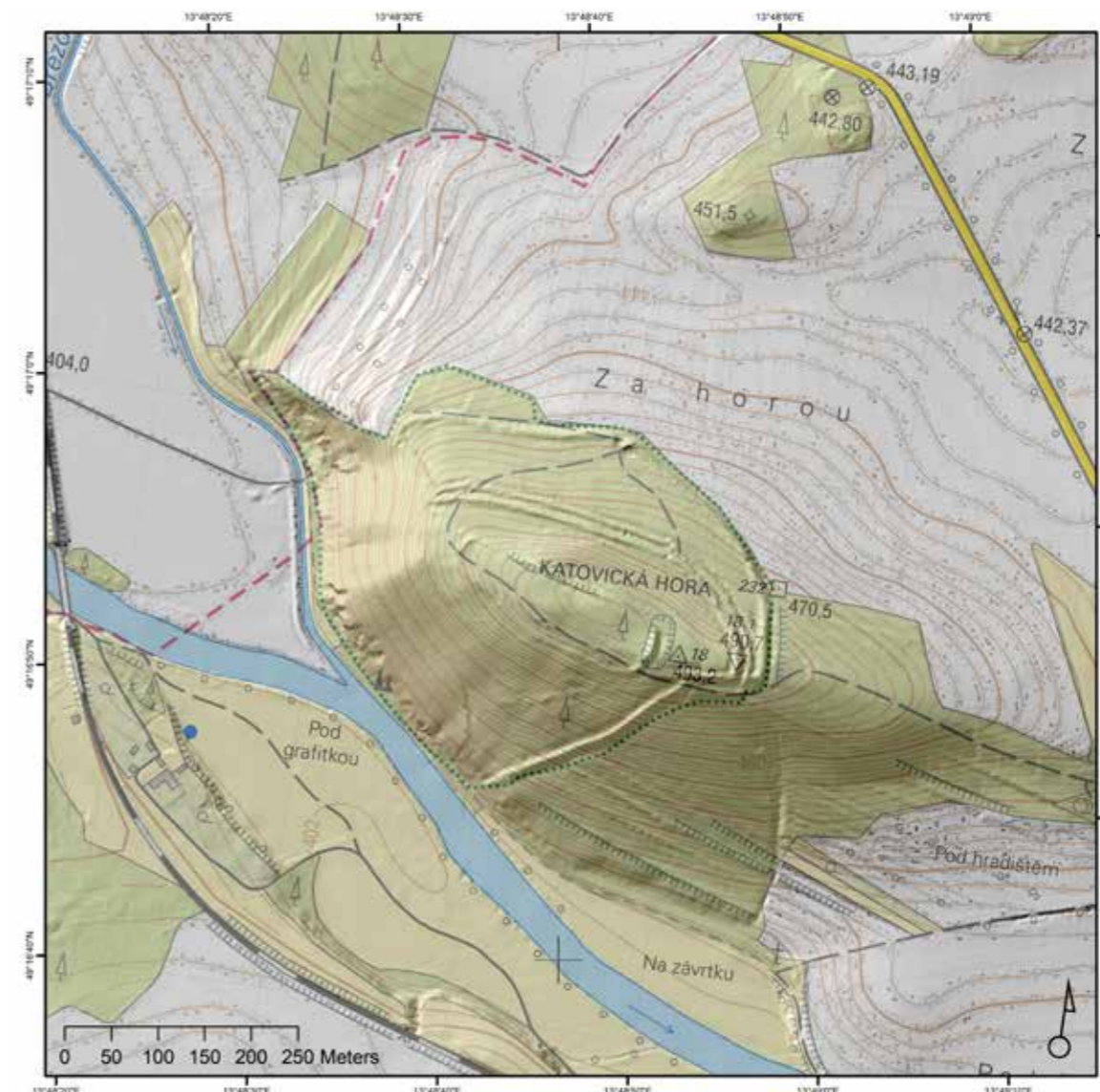
Fig. 1. Gently undulating upland of the central Pootaví region. Photograph by P. Menšík.

rozčleněna údolím Volyňky a dolními úseky údolí jejích přítoků (Chábera 1985a, 15–16; Bína – Demek 2012, 46–48). Severně od Katovic se ze Středočeské pahorkatiny vyčleňuje v typických polohách okolo 500 m. n. m. plochá krajina Horažďovické pahorkatiny (Hřeben 597 m) se svými podcelky. Západně položená a mělkými úvalovitými údolními charakteristická Střelskohoštická pahorkatina kopíruje tok Otavy od Horažďovic. Severovýchodně od Katovic Radoomyšlskou pahorkatinu určují nízké vyvýšeniny ve směru jihozápad – severovýchod, osu tvoří Brložský potok (Chábera 1985a, 24–25; Bína – Demek 2012, 67). Jihočeské pánve jsou ploché sníženiny, které mají mírně zvlněný reliéf pouze při okrajích. Severozápadně od Českých Budějovic se rozkládá menší, níže položená a hlubší a morfologicky výrazná pánev Českobudějovická.

Její severozápadní celek Putimská pánev zlomově zvýrazněná sníženina se ze svého jihovýchodu – západního směru stáčí na východ – západ a postupně se zužuje, a to do šířky 2–3 km. V podobě úzkého údolí pokračuje proti proudu toku Otavy, do prostoru Strakonické kotliny (Chábera 1985a, 25; Bína – Demek 2012, 68).

Geologická stavba

Vytváření reliéfu krajiny je silně závislé na její vlastní geologické stavbě. Geologické podloží působí většinou na vegetaci nepřímo, prostřednictvím půdy. Matečné horniny tak ovlivňují půdní poměry svými fyzikálními, i chemickými vlastnostmi (Husová 2001, 48). Geologické podloží Strakonicka tvoří převážně silně metamorfované nebo vyvřelé horniny moldanubika, jehož

Obr. 2. Katovice. Digitální model reliéfu (dále DMR) s mapovým podkladem v měřítku 1:10000. Vytvořila L. Starková.

Fig. 2. Katovice. Digital terrain model (hereinafter DMR) with map basis at a scale of 1:10000. Created by L. Starková.

součástí je jeho šumavská větev. Z metamorfítů šumavského moldanubika se vyčleňují dvě série hornin, které se od sebe odlišují horninovým obsahem. Hlavními horninami starší jednotvárné série jsou biotiticko – plagioklasové a sillimaniticko – biotitické pararuly, popřípadě cordieriticko – biotitické a biotitické migmatity a dvojslídne svory.

Stupeň metamorfózy je většinou vysoký. Mladší pestrou sérii charakterizují biotitické, muskoviticko – biotitické, sillimaniticko – biotitické pararuly s migmatity s hojnými vložkami amfibolitů, kvarcitů, erlanů, vápenců, skarnů, granulitů a grafitických hornin. Hlavní pruh série se táhne od Horažďovic přes Strakonicko na Tábor. Malým

Obr. 3. Katovice. Rok 1964. Foto od jihovýchodu. Zdroj:

<http://www.fotohistorie.cz/JihoceskyStrakoniceKatoviceDefault.aspx>, citace 19. 7. 2019.

Fig. 3. Katovice. 1964. Photograph from the southwest. Source:

<http://www.fotohistorie.cz/JihoceskyStrakoniceKatoviceDefault.aspx>, accessed 19. 7. 2019.

okrajem zasahuje od severu do regionu stře-dočeský pluton, který v okrajových zónách při styku s moldanubikem přechází do nehomogenního granodioritu až křemenného dioritu červenského typu (Malecha – Suk 1985, 40–51).

Podloží lokality Kněží hora náleží tzv. pestré sérii hornin, jejíž podloží tvoří biotit, sillimanit – biotitické pararuly a v malém množství ortoruly s okolními vložkami erlanu a kvarcitu. V okolí lze zjistit malá ložiska vápence. V některých částech jsou zaneseny terciární jíly, písky a štěrky, v blízkosti Otavy a jejích drobných přítoků se vyskytují kvartérní nivní sedimenty, smíšené

kamenité a písčité sedimenty, písky a štěrky (Kočárek – Trdlička 1964, 14–25; Zajíc 1972; Malecha – Suk 1985, 36–63; Chábera a kol. 1987, 16–19; http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g50&y=797700&x=1126700&s=1, citace 29. 4. 2019; http://mapy.geology.cz/geocr_50/?center=-797700,-1126700&scale=15000, citace 29. 4. 2019).

Vodstvo

Většinu jižních Čech odvodňuje řeka Vltava, pouze menší oblast v pohraničním pásmu Šumavy a jihovýchodě kraje připadá k povodí Dunaje. Nejvýznamnějším

Obr. 4. Katovice. Rok 1974, při průzkumu J. Kudrnáče v okolí. Foto J. Vaníček.

Zdroj: Foto uložené v archivu ARÚ AV ČR, v.v.i. pod čj. FT000049089.

Fig. 4. Katovice. 1974, during survey of surroundings by J. Kudrnáč. Photograph by J. Vaníček. Source: Photograph archived at the Institute of Archeology of the Czech Academy of Sciences, v.v.i. file no. FT000049089.

levostranným přítokem Vltavy je Otava. Vzniká na Šumavě v Plzeňském kraji soutokem svých zdrojnic Křemelné a Vydry u Čeňkovy pily. Zpočátku teče východním směrem, až pod Zátavím jej mění na severovýchodní. Délka povodí je 127,2 km a úzkým zálivem se zleva pod Zvíkovem vlévá do Vltavy. Pro střední Pootaví je dalším významným tokem zprava tekoucí Novosedelský potok (nazývaný též Štěnovický nebo Kolčavka) dlouhý 21,2 km. Volyňka s délkou toku 46,8 km a tekoucí v severovýchodním směru, pramení na východním

svahu Světlé ve výšce 939 m. Z levé strany se vlévá do Otavy 20,0 km dlouhý Březový potok tekoucí okolo západního úpatí Katovické hory (Chábera 1985b, 176–177).

Klimatické poměry

Z klimatického hlediska patří sledované území do mírně teplého, vlhkého a vrchovinného okrsku. Průměrná roční teplota se pohybuje okolo 7,5 °C a srážky kolísají v rozmezí 550–600 mm ročně (Hlaváč 1985, 125–127, 142–143).

Obr. 5. Katovice. Pohled na hradiště od jihozápadu. 7. 6. 2019. Foto P. Menšík.

Fig. 5. Katovice. View of hillfort from the northwest. 7. 6. 2019.

Photograph by P. Menšík.

Půdní typy

Nejrozšířenějšími půdními typy mikroregionu jsou hnědé půdy. Nejčastěji se vyskytují v polohách 450–800 metrů nad mořem a jsou většinou vázány na členitý reliéf, jsou také časté na terasových štěrčích a písčích. V okolí Katovic se jedná o subtyp hnědé půdy, a to hnědou půdu kyselou, která obsahuje menší množství humusu, nižší půdní reakci a sorpční vlastnosti, nápadný je pokles půdní reakce s nízkým nasycením sorpčního komplexu. Od severovýchodu zasahují pararendziny, jež jsou určitou obnovou hnědých půd na zvětralinách vápnitých břidlic a pískovců. Půdní reakce je většinou neutrální. Při toku řeky Otavy se vyskytují hnědé půdy se surovými půdami a hnědé půdy s podzoly na terasových uloženiších. Uvedené půdní subtypy se objevují na hranách říčních údolí nebo na chudých

písčících substrátech a terasových štěrko-písčích (Tomášek 2003, 42–59; 2014, 53–55).

Vegetace

Potenciálně přirozená vegetace zachycuje abstraktní a hypotetický vegetační kryt, jenž je výrazem rovnováhy mezi současným, člověkem nezvratně změněným prostředím a původní vegetací (Neuhäslová a kol. 2008, 52–53). Na mapě rekonstruované přirozené vegetace je vázána na tok řeky Otavy střemchová doubrava a olšina. Lze k ní přiřadit lužní doubravy a olšiny s dominancí dubu letního (*Quercus robur*), přimíšená bývá střemcha (*Padus avium*) a lípa (*Tilia cordata*). Na vlhčích polohách olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) s příměsí vrby křehké (*Salix fragilis*). Nejrozsaňlejším vegetačním pokryvem na Katovicku je biková a jedlová doubrava. Ve smíšených doubravách dominuje dub

zimní (*Quercus petraea*), v jedlových doubravách, indikovaných kromě výskytu dubů letního a zimního, je převládající přítomnost jedle (*Abies alba*), (Fiala 1972; Neuhäslová a kol. 2008, 66, 188–189).

Chráněné území na Kněží hoře zaujímá vrcholovou část a příkré jižní a jihozápadní svahy stejnojmenného kopce, jež jsou přírodní rezervací (13,51 ha) vyhlášenou roku 1985. Roste zde zbytek teplomilné doubravy a na stráních teplomilná společenstva. V křovinném patře je řada druhů růží, v podrostu do vzácnějších rostlin můžeme zařadit tolitu lékařskou (*Vincetoxicum hirundinaria*), vikev hrachovitou (*Vicia pisiformis*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), růži Jundzillovu (*Rosa jundzillii*), rmen barvířský (*Anthemis tinctoria*), oman hnidák (*Inula conyzae*), rozrazil Dilleniův (*Veronica dilleni*) a další. Rostou zde i náročnější druhy hub hvězdovek. Rezervace je rovněž lokalitou vzácných druhů hmyzu, některých ptáků např. lejsek šedý, dlask tlustozobý nebo šoupálek krátkoprstý (David – Soukup 2008, 136).

Zdroje nerostných surovin

Přírodní zdroje, které mohly hrát významnější roli pro osídlení Katovické hory a jejího okolí, představují především druhotná ložiska zlata v náplavách vodních toků (Otavy a jejích přítoků). Ložiska se nacházela v celé řadě oblastí středního Pootaví. V okolí Katovic se zdroje nacházejí zejména na levém břehu Otavy jižně a jihozápadně od Kněží hory. Na exploataci ne zcela jasně stáří ukazují přítomné seipy, vzniklé těžbou ve štěrkopísčících usazeninách (Machart 1971, 7–14; Beneš 1978, 55–83; Odehnal 1985, 100; Lehrberger et al.

1997, Beilage 3; Michálek – Lutovský 2000, 12, 183, obr. 3).

Těžba grafitické rudy

Ložiska grafitu jsou v jižních Čechách součástí pestré skupiny muldanubika, a to především jejího českokrumlovského, v menší míře i sušicko-votického pruhu. Grafit je dlouhodobě využívanou nerostnou surovinou. V minulosti sloužil jako barvivo, dále poté ke zvýšení ohnivzdornosti, omezení nasákavosti a estetickým účelům na pravěké keramice. Jeho využití je známé od neolitu a k největšímu rozmachu jeho použití dochází v době laténské. Vyšší grafitická příměs bývá nejčastěji v pararulách, vzácněji se vyskytují grafitické kvarcity, erlany a vápence. Grafit bývá do hornin vtoušen v podobě šupinek (amorfní grafit) nebo ve větších šupinkách (vločkový grafit). Největší význam v etapách pravěku měly právě její amorfní zlomky (Kočárek 1961; Kočárek – Trdlička 1964; Beneš 1978; Chábera 1982, 112–114; Novák 1985, 68). Na německé straně Šumavy se těžba grafitu rozvinula ve 13. století v okolí Pasova, nejstarší zprávy z jižních Čech máme z 60. let 18. století, ke skutečnému dolování však dochází až od roku 1811 v okolí Černé v Pošumaví (Cícha 1999, 69).

Zdroje grafitu se nacházejí také na Strakonicku v okolí Kladrub, Mnichova, Radomyšle nebo Volenic. Zde také docházelo k prvním pokusům s dolováním grafitu ke konci 19. století (Zajíc 1972, 45). Samotnou kapitolu historie představuje těžba grafitické rudy v západní části svahu Katovické hory (Želízko 1918). Nachází se zde povrchové jámové lomy na těžbu kamene a snad i grafitu. Uvažuje se o jejich datování minimálně do

období středověku a možná i pravěku. Ke hlubinné těžbě dochází v první třetině 20. století. Grafitová ložiska jsou většinou vázána na pararuly, které jsou jemně impregnovány žilkami a povlaky pyritu nebo kalcitu, povlaky bělavého aragonitu a křemennými žilkami s krystaly křemene a šedého baritu v dutinách. Ve zvětrávací zóně se nachází polohy pevného limonitu. Mocnost ložiska kolísala od několika decimetrů do metrů i se změnou tvaru způsobenou plastičností grafitu při vrásnění a ostatních horotvorných pochodech. Jako první uvedl do povědomí ložisko grafitu L. V. Zepharovich (1854). V roce 1902 povolil farní úřad v Katovicích kutání na jižním svahu katovické hory panu J. Eškovi. Zkušební těžba započala v roce 1903. Za deset let zde byla ražena štola P. Fischerem z Auen pod názvem „Glück auf“. S intenzivním dolováním grafitu začal A. Schwalb v roce 1913. Roku 1914 byla zřízena firma Katowitz Graphitwerke. V letech 1913–1922 zde byly raženy celkem tři štoly, z nichž prostřední byla nejdelší. Celková úhrnná délka byla asi 250 metrů, z nichž dvě jsou spojené osm metrů vysokým komínem. Od té doby nebyla těžba

obnovena, štoly podlely destrukci a část byla zavalena. Grafitová ruda byla zpracovávána v továrně u železničního mostu na protějším břehu Otavy. Vytěžený grafit byl ze štol vyvážen na kolejních vozech, z vyšších pater spouštěn po šoupačkách před nejnižší chodbu a odtud se v koších lanovkou dopravoval do továrny, kde se surovina drtila, upravovala flotací, mletím a proséváním. Práškový grafit se plnil do sudů, nebo se z něj lisovaly kostky a hranoly. Prášková tuha se vzhledem k nižší kvalitě dodávala hlavně do plzeňských Škodových závodů jako mazivo. V roce 1921 dosáhla těžba 500 tun grafitu ročně. Přes to, že byla těžba ukončena v roce 1922, podle pamětní knihy strakonického nádraží práce ustaly až v roce 1927 (Kočárek – Trdlička 1964, 65–69; Kuncipál 1970, 270–272; Chábera 1982, 112–114; Cícha 1999, 69; Litochleb 2006; Červený 2012, 83–84). Další výchozy grafitu jsou pak doloženy v blízkém okolí několika kilometrů (srov. Kočárek 1961).

Kaolín vhodný ke zpracování, se na lokalitě ani v nejbližším okolí ve větším množství nevyskytuje (Zajíc 1972, 46).

4. Dějiny archeologických výzkumů (P. Menšík)

Název Kněží hora je novověkého původu. Až do 18. století bylo návrší nazýváno hradištěm. Přívlasek „Kněží“ označuje majitele zdejších pozemků, kterým se v pobělohorském období stala katovická fara. Na starý název poukazuje také pojmenování „pod Hradištěm“ nebo „pod Horou“ (Sedláček 1926, 166; Dubský 1928, 70, 72; 1949, 586). V minulosti bylo místo považováno za hrad nebo husitské valy, za hradiště je poprvé označil F. X. M. Sommer v roce 1836 (souhrnně Sklenář 2011, 115–116, Tab. V:4–5). F. X. M. Zippe v letech 1824–1825 pro hraběte Šternberka vyhodnotil několik hradišť a rukopisně popsal i „Kněží horu“ u Katovic.

Zajímavá je zpráva o domnělém rozebrání starší kamenné stavby, která se měla nacházet na vrcholové partii hradiště. Vzhledem k minimu informací však nelze tuto skutečnost přeceňovat. Výzkum hradiště ztížen je rozrušením zvláště v hlavní části plošiny, kde vytrháno bylo v dřívějších dobách množství kamene, které vozil občan Bartoš z Katovic na stavbu domku a na stavbu zdi kol farní zahrady. Dle slov jeho, že „musilo na Hoře býti nějaké stavení a kameny pocházely z gruntů“, zdá se, že zničena tím opravdu podezdívka velké budovy (Dubský 1928, 73). Ve 30. letech 20. století bylo také pozorováno, že valy byly značně porušovány norami zvířat a dřívější těžbou pařezů, proto byly údajně poničeny horní části jejich konstrukce.

Hradiště obecně patří k archeologickým památkám, které budily pozornost v každé dějinné epoše, počátky skutečného vědeckého zájmu však lze klást až do první poloviny 19. století. Lokalita společně s dalšími českými hradišti byla součástí skupiny, o které se diskutovalo v souvislosti s přítomností a významem tzv. spečených valů (Vocel 1868, 115; Sklenář 2012), kdy je odkazováno na zprávu F. Beneše (Obr. 11). Ten prokopával na několika místech val, přičemž konstatoval, že spečená hlína se nachází nejen na vrcholové partii a bocích valů, ale také v jeho vnitřní části ve dvou až třech vrstvách. Tyto propálené vrstvy byly doprovázeny od sebe se oddělujícími kameny.

Některá jihočeská hradiště byla zachycena již na prvním, druhém nebo třetím vojenském mapování. I přes výrazné opevnění však bylo hradiště Katovice zachyceno pouze v náznacích až na druhém vojenském mapování z let 1836–1852 (Obr. 6–8).

S prvními cílenými schématickými zobrazeními valů se v archeologické literatuře setkáváme v 2. polovině 19. století. Kromě archeologie byla lokalita v popředí zájmu ovšem i pro další obory, umělecké nevyjímaje (Fröhlich 1990, 105). Mnoho umělců jako L. Stehlík, M. Tůma nebo E. Šimon složili básně na počest Katovické hory (John – Rytíř 2007, 267). Zmínit je možné i kresebné vyobrazení památky od P. Fialy (John – Rytíř 2007, Fig. 3) nebo A. Moravce, který

Obr. 6. I. Josefské vojenské mapování (Čechy) 1764–1768 (1780–1783 rektifikace), mapový list č. 221. Zdroj: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=1vm&map_region=ce&map_list=c221, citace 10. 6. 2019.

Fig. 6. First military mapping (Bohemia) 1764–1768 (1780–1783 rectification), map page no. 221. Source: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=1vm&map_region=ce&map_list=c221, accessed 10. 6. 2019.

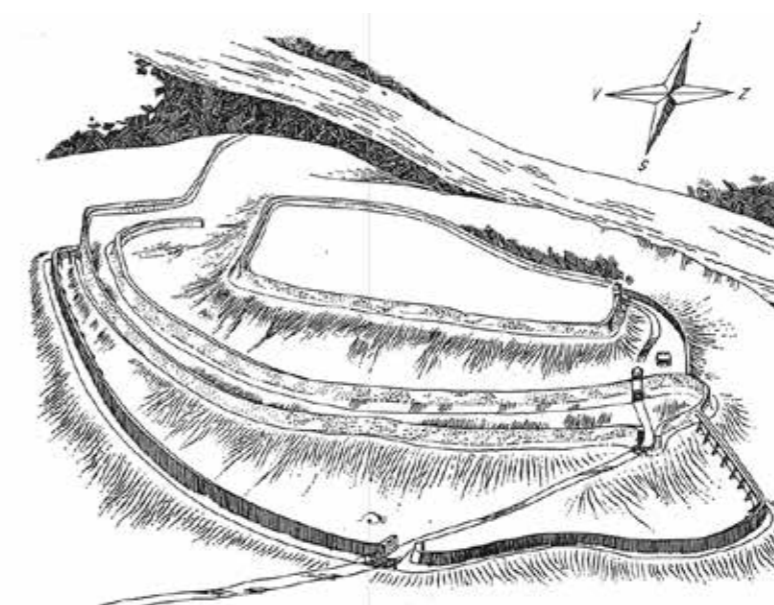
Obr. 8. III. Vojenské mapování Františko-Josefské (Čechy) 1877–1880, Zdroj: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=3vm&map_region=25&map_list=4251_4, citace 10. 6. 2019.

Fig. 8. 3rd military mapping (Bohemia) 1877–1880, Source: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=3vm&map_region=25&map_list=4251_4, accessed 10. 6. 2019.

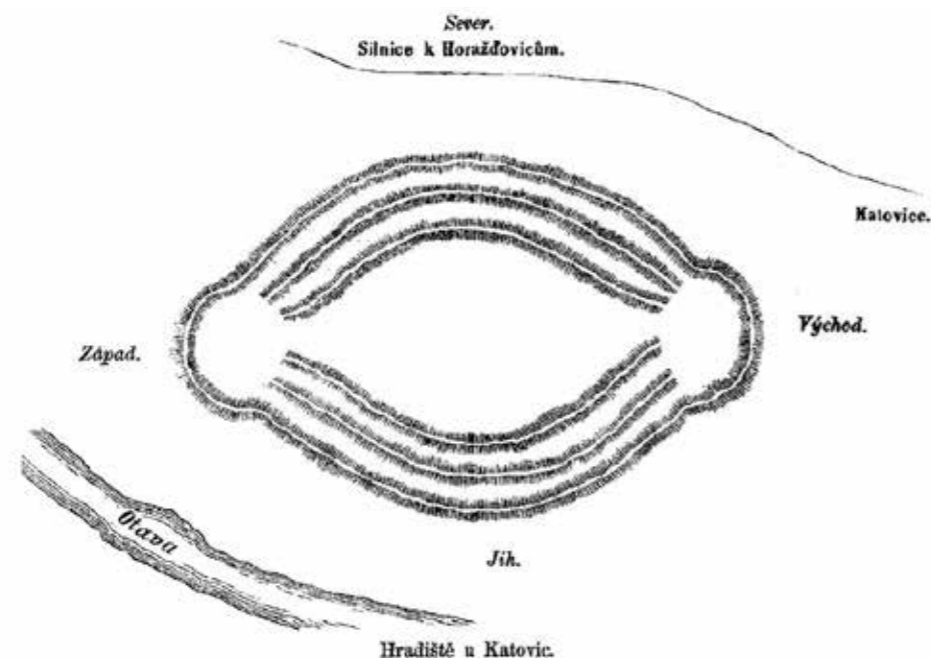
Obr. 7. II. Františkovo vojenské mapování (Čechy) 1836–1852, mapový list W_14_II. Zdroj: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=ce&map_list=W_14_II, citace 10. 6. 2019.

Fig. 7. 2nd military mapping (Bohemia) 1836–1852 map page W_14_II. Source: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=ce&map_list=W_14_II, accessed 10. 6. 2019.

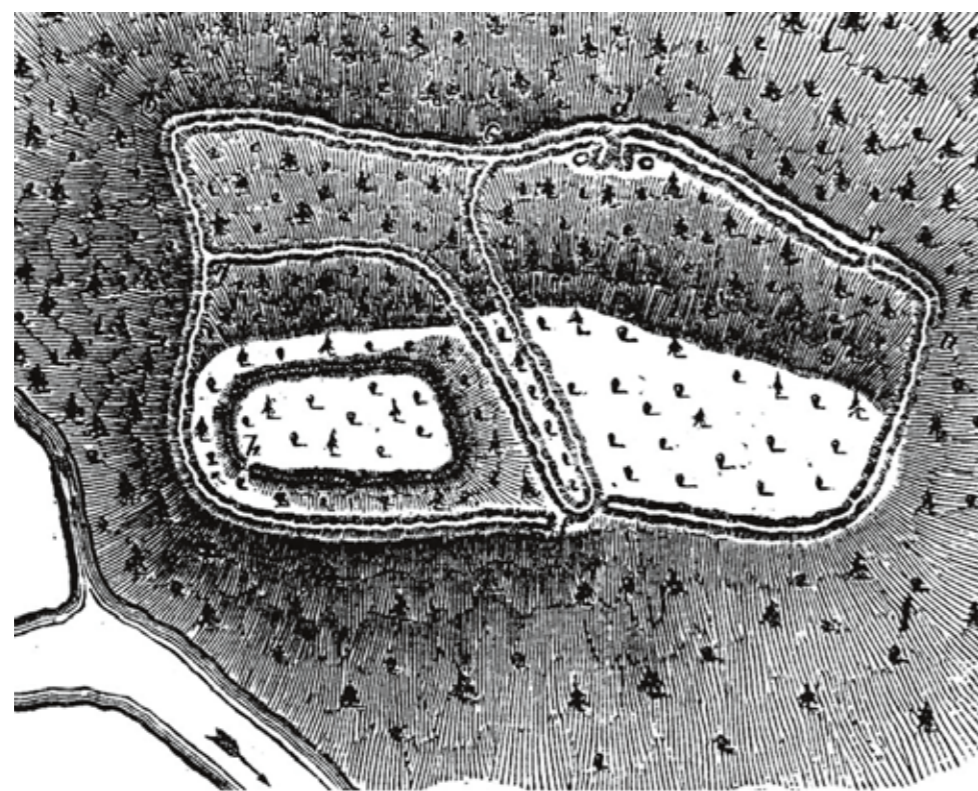

Obr. 9. Hradiště Katovice. Kresba J. Nápravníka podle návrhu A. Beneše. Zdroj: Beneš 1970, obr. 5.

Fig. 9. Katowice hillfort. Drawing J. Nápravník according to a proposal by A. Beneš. Source: Beneš 1970, Fig. 5.

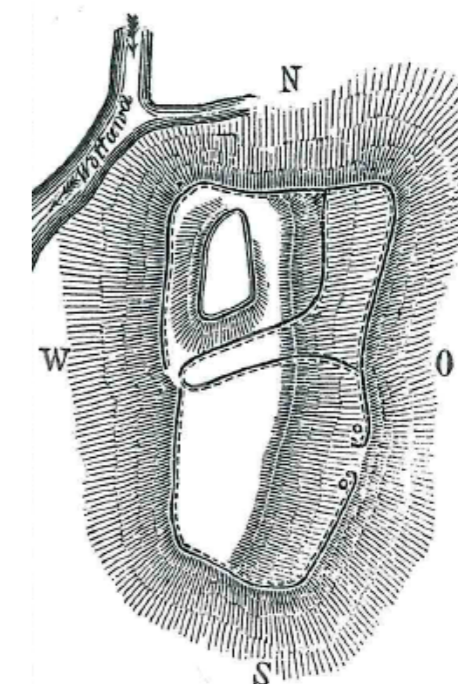
Obr. 10. Plán hradiště podle K. Špačka z roku 1861. Zdroj: Špaček 1861, 27.
Fig. 10. Map of hillfort according to K. Špaček from 1861. Source: Špaček 1861, 27.

Obr. 11. Plán hradiště podle J. E. Vocela z roku 1865. Zdroj: Vocel 1865, obr. 7.
Fig. 11. Map of hillfort according to J. E. Vocel from 1865. Source: Vocel 1865, Fig. 7.

Obr. 12. J. E. Födisch.
Zdroj: Sklenář 2012, obr. 34.
Fig. 12. J. E. Födisch.
Source: Sklenář 2012, Fig. 34.

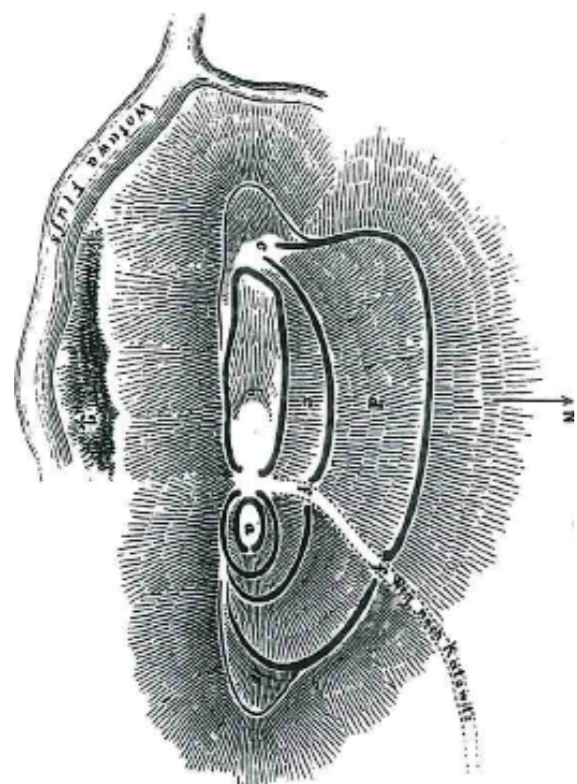

Obr. 13. Plán hradiště podle J. E. Födishe.
Zdroj: Födisch 1868.
Fig. 13. Map of hillfort according to J. E. Födisch. Source: Födisch 1868.

nazval kopec jihočeskou Fuji Jamou (*John – Rytíř 2007, 267, Fig. 2*). Některá vyobrazení jsou značně idealizovaná (např. *Beneš 1970, obr. 5*), (**Obr. 9**).

První schématický plán byl publikován K. Špačkem v roce 1861 v Památkách archeologických (*Špaček 1861, 27*), (**Obr. 10**). V 60. letech 19. století vyhotovil plány dvou hradišť v okolí Strakonice (Katovice, Libědice) A. Č. Ludikar, sám je však nepublikoval (*Vocel 1965, obr. 7; Sklenář 2007, obr. 3–4, 7–8*), následují další schématické plány J. Födishe (1868), (**Obr. 12–13**), B. Gruebera (1872), (**Obr. 14**), J. N. Woldřicha (*Woldřich 1874*), (**Obr. 15–16**) a J. L. Piče (1909), (**Obr. 17**). Souhrnně je o této problematice pojednáno v studii K. Sklenáře (2012). O způsobu vypracování výše

uvedených plánů se převážně neví nic bližšího, ve většině případů se pravděpodobně nejedná o výsledky geodetického zaměření, protože skici obsahují velké množství chyb a nepřesností. První opravdový geodetický plán vyhotovil až M. Dubský – syn B. Dubského (*Dubský 1949, 597, obr. 25*), (**Obr. 18**). Zde je možné pozorovat přesnou dokumentaci a orientaci valových těles ve shodném měřítku, i zde se však setkáváme s určitými nepřesnostmi. V plánu postrádáme např. vyznačení valového tělesa, které směřuje jihozápadním směrem ze svahu dolu k řece Otavě. Taktéž naznačené průchody přes dvě valová tělesa mezi vnitřním a vnějším předhradím a průchod skrz vnější val ve východní části hradiště je možné považovat spíše za nápadné snížení valu způsobené erozí nebo jako důsledek

Obr. 14. Plán hradiště podle B. Gruebera.
Zdroj: Grueber 1872.
Fig. 14. Map of hillfort according to B. Grueber. Source: Grueber 1872.

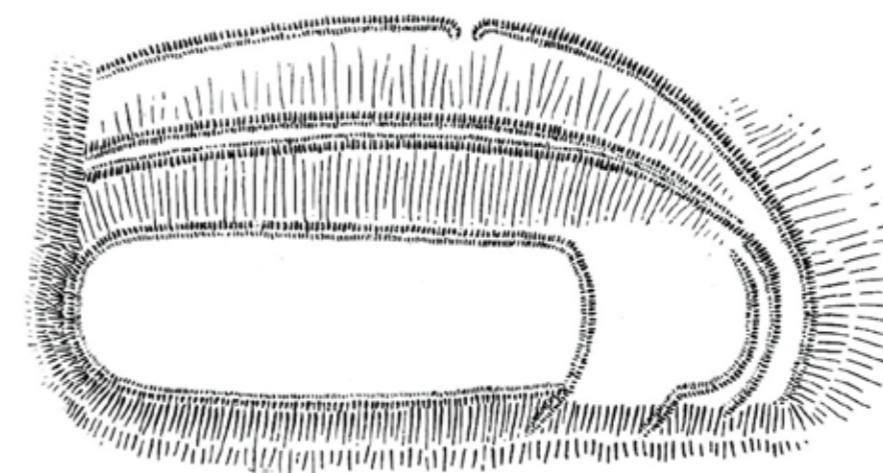
Obr. 15. J. N. Woldřich.
Zdroj: Michálek – Fröhlich 1980, příloha.
Fig. 15. J. N. Woldřich.
Source: Michálek – Fröhlich 1980, appendix.

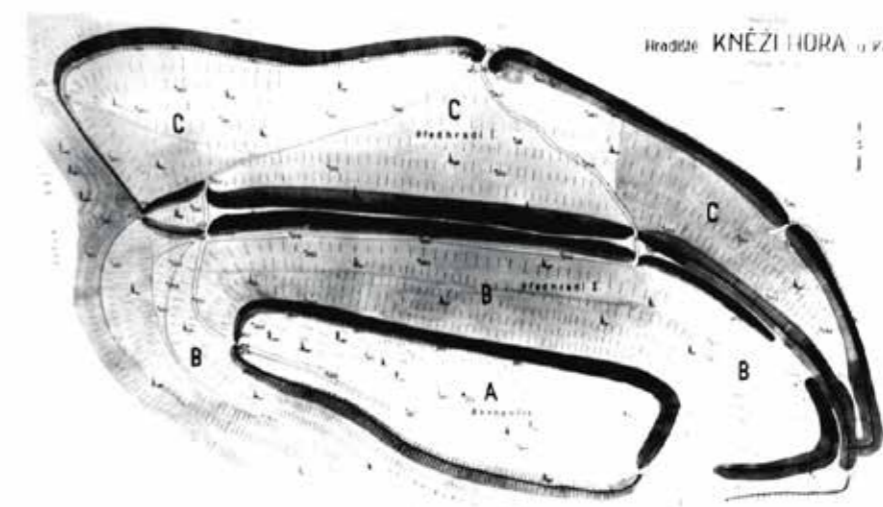
Obr. 16. Plán hradiště podle J. N. Woldřicha. Zdroj: Woldřich 1874, převzato z John – Rytíř 2007, Fig. 4:C.
Fig. 16. Map of hillfort according to J. N. Woldřich. Source: Woldřich 1874, taken from John – Rytíř 2007, Fig. 4:C.

archeologických výzkumů v 19. století. Po výzkumu B. Dubského v roce 1946 byla lokalita spíše na okraji zájmu a plány hradiště byly doplňovány pouze o drobná zjištění. Dosavadní poznatky byly v 70. letech 20. století shrnuty A. Benešem (1970, 214, 223–225, obr. 1:3, 4:4, 5–6; 1972, obr. 11:1–2, tab. 11, 12, 13:1–5). Nejnovější plán lokality před využitím leteckého laserového

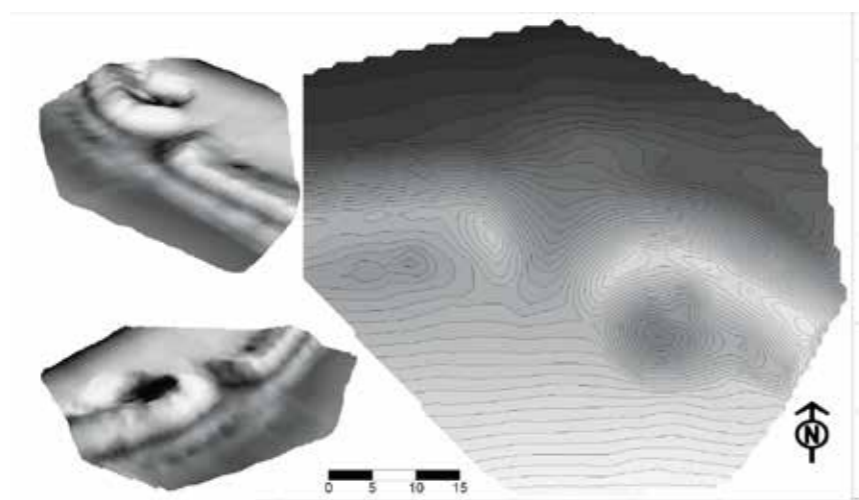
skanování pochází z roku 2006, kdy byl vytvořen za pomoci mapování valů pomocí GPS a došlo zároveň k dokumentaci a vyhotovení 3D modelu brány s dovnitř zataženými křídly (John – Rytíř 2007, Fig. 5), (**Obr. 19**). Další publikované plány ve valné většině vycházejí z práce B. Dubského (Hrubý – Lutovský 2000, 261; Lutovský 2011, 159, obr. 85).

Obr. 17. Plán hradiště podle J. L. Píče. Zdroj: Píč 1909.
Fig. 17. Map of hillfort according to J. L. Píč. Source: Píč 1909.

Obr. 18. Plán hradiště podle B. Dubského. Zdroj: Dubský 1949, obr. 25.
Fig. 18. Map of hillfort according to B. Dubský. Source: Dubský 1949, Fig. 25.

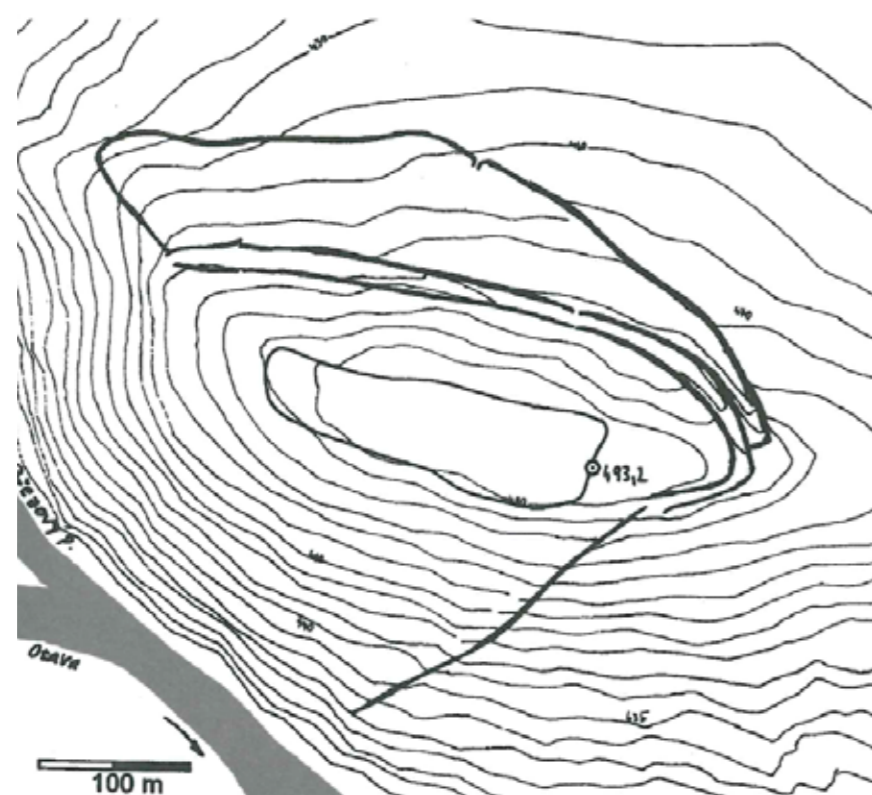

Obr. 19. Model klešťovité brány na vnějším předhradí hradiště.

Zdroj: John – Rytíř 2007, Fig. 5.

Fig. 19. Model of a tongs gate on the external bailey of the hillfort.

Source: John – Rytíř 2007, Fig. 5.

Obr. 20. Plán hradiště podle M. Lutovského, doplněný plán B. Dubského z roku 1949.

Zdroj: Lutovský 2011, obr. 83.

Fig. 20. Map of hillfort according to M. Lutovský, supplemented map of B. Dubský from 1949.

Source: Lutovský 2011, Fig. 83.

Drobné archeologické výzkumy byly na lokalitě provedeny přibližně od poloviny 19. století. Jednalo se však o amatérské výkopy, o kterých máme pouze minimální informace. Víme například, že F. Beneš prokopával valy na popud J. E. Vocela (detailněji Sklenář 2011, 115–117, Tab. V:4–5). J. L. Píč (1909, 209) poté provedl drobnější odkryv na patě středního valu v západní části lokality. Z první poloviny 20. století pochází několik zpráv od regionálních badatelů (Šolle 1940; Reban 1940).

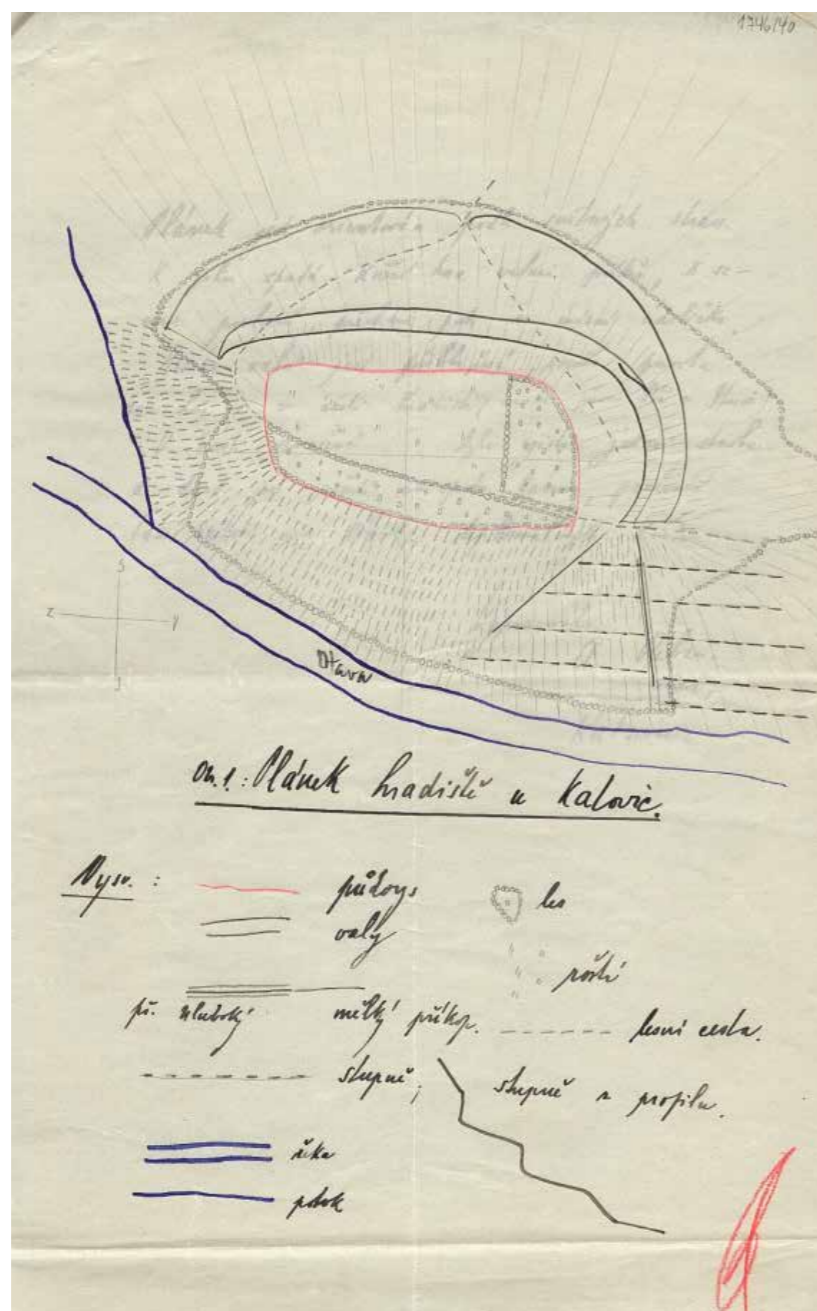
Hradiště u Katovic (Strakonice)

Dnes název Kněží Hora u Katovic, dříve Hradec u Katovic leží asi 2 km severozápadně Katovic, 1,5 km jihovýchodně Dolní Poříčí, jihovýchodně od Otavy. Pohled skýtá se z ní k severu, západu a severozápadu. Zajímavé a znatelné je na hradišti umístění bran, umístění bran a vyřešení komunikací, opevnění svahu k Otavě kvůli zajištění vody. Při východní straně, kde je sklon pozvolný jsou nasypány tři valy, které na jižní straně k Otavě sahají až do příkré stráně, na severní straně jde val kolem plochého vrcholu, příčný val pak rozděluje plochu ve dvě ohrazené plochy, druhé dva valy pak pokračují vedle sebe po svahu souběžně s valem na vrcholu až ke stráni nad Otavou při záp. straně, od východního úbočí jde do roviny a zahýbá souběžně s vrchními valy k západu až po řeku. První severní val má ve středu vchod, jehož oba konce jsou zahnuty dovnitř. Archeologický výzkum je ztížen rozrušením v hlavní části plošiny, kde bylo v dřívější době vytrháno množství kamene, který používali občané z Katovic na stavbu domků. Podle zjištění u jednoho občana musely kameny pocházeti z gruntu nějakého stavení, pravděpodobně jednalo se o podezdívku velké budovy.

Valy jsou na některých místech porušeny buď norami králíků nebo dřívějším dobýváním pařezů, takže výzkum jejich struktury a vrchních vrstev valů je patrně, že ohněm bylo zničeno mnoho trémového dříví, které bylo oporou proti sesouvání valů. Půdorysný tvar hradiště a průřezy jsou v náčrtku. Leží na katastru Katovice čís. parcely 300. Kněží Hora u Katovic je zalesněna. Archeologický nález sestává hlavně z keramiky získané z příkopů valu při plošině návrší, jednak z vývrátů po celé hradištní soustavě, patřící z největší části do střední doby hradištní. Jeden střep je uložen v museu v Horažďovicích. Nálezy prováděl, Woldřich, Píč, Želízko a řed. B. Dubský, který nálezy uložil v museu ve Strakoncích (Šolle 1940).

Hradiště u Katovic (Strakonice)

Toto hradiště leží ve vzdálenosti asi 2 km sev. – záp. od městyse Katovice (speciální mapa č. 425) na kopci, zvaném Kněží hora (výška 497 m/mořem). Celá hora jest majetkem katovické fary, která je osázena lesem (borovice, smrky, duby), který se několikrát kácel a tím se poškodily valy a příkopy. Archeolog B. Dubský (Řepice u Strakonice) konal zde vykopávky po roce 1920. Našlo se zde několik střepů nádob, které se dostaly i do sbírky školy v Katovicích. Jiné má sám nálezece u sebe. Všechny vykazují jistou souvislost s vykopávkami na hradišti u Sousedovic a u Řepice (okr. Strakonice). Jinak po stránce opevňovací jest struktura hradiště dobře znatelná, ačkoliv vysazování stromů ztěžuje průzkum vnitřní stavby valů a příkopů. V přiloženém archu podávám zběžný plán hradiště (Obr. 21) – jest ovšem zakreslen již ve vydaných knihách. Literaturu o hradišti neudávám, poněvadž nejsem odborník. Rovněž nezakreslím okolí Kněží hory,

Obr. 21. Plán hradiště podle A. Rebana. Zdroj: Reban 1940.
Fig. 21. Map of hillfort according to A. Reban. Source: Reban 1940.

poněvadž jest zřejmé z mapy. Plánek jest orientován podle světových stran. K jihu spadá Kněží hora velmi příkře, k severu pozvolně, přechází pak v místní údolíčko. Kresba valů jest přibližná, rovněž prostor na hoře i v části hradiště uvádí přesně Píč ve Starož. V části

zničené byla jistě jakási stavba a dosud jest určitě ve spodu kámen, poněvadž tam rostou jen křoviska teplomilných květin.

Vypracoval A. Reban, učitel Katovice (Reban 1940).

Výzkumy katovické hory jsou spojeny zejména se jménem B. Dubského (Obr. 22). První průzkumy provedl již před rokem 1928 (jistě 8. 7. 1921: Dubský 1921). V roce 1935 byla B. Dubským za přítomnosti řídicího učitele Tomšovice odkryta na terase nedaleko hlavní severní brány do vnějšího valu zachovalá pec vymazaná mazanicí (Dubský 1949, 596). Detailní archeologický a topografický průzkum byl však proveden až v roce 1946 (Obr. 23–24). Archeologický výzkum i zaměření Katovické hory podpořil Státní archeologický ústav v Praze. Účinně pomohli řídicí učitel Kolář a obec Katovice, fotografování provedla Jihočeská zbrojovka – ing. Schier a Hurych; vyměření a nakreslení plánu ing. M. Dubský (Dubský 1949, 588, obr. 25).

Na akropoli nebyla zjištěna žádná kulturní vrstva. V příkopu mezi akropolí a valem byla v sondě o velikosti 1,5 × 2 metry odhalena vrstva s volně loženými kameny mocná 30–40 cm, ve které bylo nalezeno několik střeptů ze střední doby hradištní (Dubský 1928, 65, obr. 4, 5, 10, 14, 16; 1949, obr. 29, 1, 3–4, 6) a jeden střept z pozdní doby bronzové (Dubský 1949, obr. 29:5)¹. Další sonda o rozměrech 2 × 1 metr byla vytyčena nad srázem k řece Otavě. Také zde bylo nalezeno několik středohradištních střeptů (Dubský 1949, obr. 29:9–10, 12). V severozápadním konci vnitřního předhradí byla odkryta chata, která byla pravouhlého obrysu délky 3 metry (směřující proti severu a východu), šířky 2,2 metru (k východu a západu). Hloubka její pod svahovitým povrchem měřila na východní polovině 4 dm, v západní polovině 2 dm; dno bylo pokryto černou kulturní vrstvou mocnosti 1 dm a přepažoval je

¹ B. Dubský střept datuje nesprávně do doby halštatské.

Obr. 22. B. Dubský ve 40. letech 20. století.
Zdroj: Michálek – Fröhlich 1980, příloha.
Fig. 22. B. Dubský in the 1940s.
Source: Michálek – Fröhlich 1980, appendix.

příční (sj.) šikmý stupeň výšky ½ dm. Profil při východní straně obsahoval štěrkovitou suť výšky 3 dm a 1 dm kulturní vrstvu, při západní straně štěrkový písek (1 dm) a kulturní vrstvu (1 dm). Na dně východní poloviny vyhloubeny ve spodině 2 oválné jamky stejné velikosti (delší osa = 4 dm, kratší = 3 dm) s delší osou šikmo k délce jámy směřující; vyplněny byly tmavou vrstvou. Těsně od severní stěny a opět šikmo položen byl v kulturní vrstvě při východním oblouku severní jamky zuhelnatělý (nedopálený) zčásti rozpadlý kus trámy z tvrdého dřeva ½ m dlouhý a 1 ½ dm široký. Při severní stěně jamy, kolem dřeva a kolem severní jamky

Obr. 23. Archeolog Bedřich Dubský při výzkumu katovického hradiště v roce 1946. Zleva: František Janda, Josef Šebesta, Bedřich Dubský, Jiří Voruda. Poskytnuto I. Novotnou z archivu Muzea středního Pootaví ve Strakonících, bez inv.č.²
Fig. 23. Archeologist Bedřich Dubský during the survey of the Katovice hillfort in 1946. From the left: František Janda, Josef Šebesta, Bedřich Dubský, Jiří Voruda. Source: I Novotná, archives of Museum of Central Otava Region of Strakonice, without an inventory number.

Obr. 24. Skupina pracovníků před zahájením výzkumu vedeného B. Dubským v roce 1946. Zleva: Josef Šebesta, Jiří Voruda, František Bláha, Josef Bláha, Bedřich Dubský? Poskytnuto I. Novotnou z archivu Muzea středního Pootaví ve Strakonících, bez inv.č..
Fig. 24. Group of workers before the commencement of research led by B. Dubský in 1946. From the left: Josef Šebesta, Jiří Voruda, František Bláha, Josef Bláha, Bedřich Dubský? Source: I Novotná, archives of Museum of Central Otava Region of Strakonice, without an inventory number.

nakupena byla vypálená lepenice v kusech až $2 \times 2 \times \frac{1}{2}$ dm, na jedné ploše uhlazená, na opačné speklá s místním materiálem písčítým. Menší kousky lepenice zasahovaly ve východní stěně i do sousední štěrkové sutě. V kulturní vrstvě obou polovin jámy rozptýleny hradištní střepy, nejhustěji mezi jamkami a východní stěnou. Rekonstruování chaty ze zanechaných zbytků není jasné (Dubský 1949, 595, obr. 29: 11, 13, obr. 30).

Výše zmíněné výzkumy přinesly nevýraznou kolekci keramických nálezů datovanou převážně do devátého století (Michálek 1981,

5, tab. 25:14–22, 26:1–22; Lutovský 1993, 3–4, tab. 9:4–9). Starším nálezem by mohl být např. větší zlomek keramické nádoby s výzdobou čtvercových kruhových kolků v kazetovém ornamentu. Mohlo by se jednat o import z bavorského prostředí (Profantová 1991, 48), objevila se však i datace do doby stěhování národů (Zavřel 1997, 262).

O výzkumu B. Dubského pojednávají i některé zprávy místních kronikářů.

Západně nad tímto městečkem vypíná se Kněží Hora, kde až do nynější doby byla

dobývána tuha, která byla pak v tuhárně, ležící na protějším břehu u železnice zpracována. Podnik tento byl pro nevýnosnost a nedostatek tuhy zrušen. Hora sama jest staré hradiště, jehož původní budování není dosud přesně zjištěna. Budování jeho se klade do doby hallstatské. Při výzkumech archeologa učitele Dubského byl skutečně poblíž příkopu nalezen hallst. střep, který však podle jeho posudku může pocházeti z mohyly, při budování hradiště Slovany rozrušené. Teprve v době hradištní (as od VII stol) byl na Kněží Hoře vybudován (Dle uč. Dubského) zvláštní, téměř jedinečný fortifikační systém valů. Při východní straně jsou troje valy, které k jižní straně postupují až do příkré stráně. Při severní straně jde vnitřní val kol plochého vrcholu, ve středu příčným valem ve dvě ohrazené plochy přepaženého. Druhé dva valy postupují vedle sebe souměrně s valem na vrcholu až k jižní stráni nad Otavou. A konečně jde val od východu, úbočí do roviny, kde zahýbá souměrně s vrchními valy k západní straně. Spodní val má ve středu vchod, jehož oba konce jsou do středu háčkovitě zahnuty. Účelem tohoto proplétání a připojování valů bylo zvýšiti nedobytnost místa. Valy tyto jsou spečené. O jejich spečení jsou dva názory, a sice že toto spečení žárem bylo úmyslné, aby zvýšena byla nedobytnost, což vyvrací druhý názor, který i archeolog Dubský hájí, že valy opevněny byly dřevěnou hradbou, která zanikla ohněm. Žár z tohoto požáru spekl kameny s pískem. Osídlení Kněží hory bylo sporadické, jak dokazují menší kulturní vrstvy. Oproti tomu bylo hradiště u Sousedovic, ležící od zdejší vesnice směrem jihovýchodním ve vzdálenosti as 5 km bylo osídleno kmenovým hradem slovanským (Pamětní kniha obce Pracejovice, okr. Strakonice. Letopisy obce Pracejovic od roku 1914. 1932. SOKA Strakonice, inv.č. 42, 5–6).

V srpnu roku 1946 byl opět oživen zájem o staroslovanské hradiště na Kněží hoře, jehož zbytky se staly předmětem bádání známého pracovníka v archeologii řídicího učitele v. v. Bedřicha Dubského. Ten navštívil několikrát Kněží horu a provedl na několika místech výzkumné sondy, při nichž našel významné důkazy své teorie o osídlení středního toku Otavy slovanským kmenem neznámého jména. Toto hradiště je významnou lokalitou v našem kraji. To by bylo třeba propagovat mezi občanstvem, aby z neznalosti neničilo zbytky valů. Podle názoru Bedřicha Dubského se slovanské skupiny ve středním Pootaví spojily v polovině prvního tisíciletí v kmen, jména nám neznámého, jehož jádro sídlilo v strakonické kotlině. Hlavním úkolem kmene bylo střežení pasovské stezky, probíhající krajem od jihozápadu. Mocný tento kmen zanikl teprve v desátém století, když se celé jižní Čechy dostaly pod panství knížat Zlických. Na ochranu zeměpisně i přírodně jednotného celku vybudovali naši předkové celou soustavu hradů: Hradiště u Libětic, u Němčic, Horu u Katovic a Hradec u Řepice. Na ostrožně při ústí potoka Brodu do Otavy vznikla postupným opevněním důležitá staroslovanská pevnost, sloužící jako stráž proti nebezpečí od západu a zároveň jako útulek lidu z oblasti levého břehu řeky. Při východní straně, kde je sklon pozvolný, jsou nasypány troje valy, které na otavské straně sahají až do příkré stráně. Při severní straně jde vnitřní val kolem plochého vyšehradu, druhé dva valy pak postupují pak vedle sebe po svahu souběžně s valem na vrcholu až ke stráni nad Otavou při západní straně. Konečně je val, jdoucí od východního úbočí do roviny, který zahýbá souběžně s vrchními valy k západu až po řeku. Spodní val má na středu vchod, jehož oba konce jsou háčkovitě

² Výkop se nacházel na vnější hraně příkopu vnějšího valu ve východní části hradiště. Informace byla poskytnuta v roce 2017 účastníkem výzkumu, který si nepřeje být jmenován.

prohnuty dovnitř. Stavba valů není ve všech částech jednotná a stejně stará, Nejprve byl vybudován vyšehrad, pak první předhradí a v době největšího ohrožení v století 9. vnější val.

Na vyšehradu mohl stát kamenný palác knížete, jehož poslední stopy zanikly, když byl trhán kámen na stavbu zdi farské zahrady. O pobytu lidském svědčí řídké stopy několika chat – možná strážních, protože hrad sloužil jako útulek jen v dobách válečných. Na Kněží hoře byla četnými badateli téměř jen keramika slovanská, zdobená vlnicemi a pásy vpichů. Hlavní zájem o hradiště se týkal zajímavého složení valů, t.j. spečení: věc se nyní vysvětluje též přírodním zbarvením materiálu narudlým hematitem. Menší zisk pro účel hradiště Hory možno čerpat z pověsti, kterou vypráví lid z Katovic. Vyskytují se v ní divé ženy, jež utančí v dávných dobách jistou ženu k smrti, když sbírala na Hoře léčivé byliny v noci, léčivé byliny rostou tam dosud, lid z okolí je zná a používá jich. Největší úspěch v tom měl rod drnomistrů z Katovic. Zajímavé je, že o těchto bylinách se praví, že moc jejich je větší, když jsou trhány v určité dny po nocích a že lidé se nyní bojí jít v noci na Horu. Není v té pověsti skryta jakási paměť na erotické plesy a noční chorovody, které, doloženy jsou u pohanských Slovanů, pro určité výroční dny a jež přes církevní zákazy / datované do XI / se dlouho udržely? Jméno Hory, někdy vykládané jako „knížecí“ vzniklo změnou majitele po 30-leté válce, kterým se stala fara. Lid místo nazýval stále Hradištěm či Horou, jak svědčí katastrální mapa. „Šumavský Hraničář“ ve svém čísle z 6. IX. 1946 přinesl článek z pera zdejšího učitele Ed. Koláře, pojednávající o Katovické hoře. Pokládám za povinnost zachytit i zde jeho obsah:

Staroslovanské hradiště u Katovic

Městečko Katovice má ve svém nejbližším okolí historickou památku, jejíž veliké ceny vědecké nejsou si ani občané dosti vědomi. Jest to slovanské hradiště, založené na Kněží hoře, občany zvané krátce „hora“, vrch to nad řekou Otavou asi čtvrt hodiny cesty vzdáleném. Zde před dávnými časy stálo kdysi knížecí hradiště, které svou rozlohou překonávalo i pražský Vyšehrad, který ve stejnou dobu byl sídlem knížat kmene Čechů. Toto hradiště střežilo vchod do kmenového území a poskytovalo v dobách válečných ochranu obyvatelům slovanských osad, rozptýlených v otavském povodí na sever až k pahorkům, oddělujícím Blatensko a na jih až k šumavským pralesům. Dějiny kmene, usedlého na středním toku otavském, zastřeny jsou tajemstvím, které sotva kdy bude odhaleno. Někdy v dobách v pádu Avarů do střední Evropy pronikl se kmen, který byl nejjihnější slovanskou výspou v Čechách. Jeho jméno zaniklo. Neudrželo se ani v ústním podání, ani v nějakém místním názvu, stejně jako se nezachovala ani jména místních kmenů, osídlujících jihočeskou pahorkatinu. Jména jako Práchnané a Volyňané jsou pouze dohady ničím neopodstatněné, stejně jako vybájená jména kmene Netoliců nebo dokonce Domažliců. Doloženo jest jedině jméno, Doudlebů, obývajících kraj kolem řeky Malše. Sídliště kmene na střední otavě byla položena na důležitých přechodech přes Šumavu, kudy vedly prastaré kupecké stezky, spojující Čechy ... (nezřetelný text). Už tenkrát bojovali slovanští bojovníci proti Němcům, pronikajícím přes prázdňé území šumavské. Mnohokrát tekla zde německá krev, mnohokrát barvila se však země i krví slovanskou, neboť zdejší obyvatelé bojovali tvrdě i proti ostatním slovanským kmenům, hájíce statnou svou

neodvislost. Mocně tlačili se sem Zličané, kteří pod Slavníkovci zápasili s Čechy o prvenství v zemi, jejich náporu byly však vždy poraženy. Ještě v prvních křesťanských dobách měl kmen svého neodvislého knížete, až podlehl přeci náporu mocného kmene Čechů, kteří za Přemyslovců (nečitelný text) hradiště nasvědčuje. Bylo vystaveno společnou prací okolních osadníků a postupně rozšiřováno. Zajímavý film rozvinul by se před našimi zraky, kdybychom mohli pozorovati tisíce mužů, kácejících bronzovými sekerami stromy a lámající kámen, tisíce žen a dětí odnášejících v proutěných koších hlínu na stavbu valů, které musely býti neobvykle vysoké, aby odolaly útoku. Tito stavitelé byli mistry v opevnovacích pracích a nezadali nikterak dnešním stavitelům Maginotových, Siegfriedových a jiných linií válečného řemesla. Zejména na severní a severovýchodní straně, kde jest mírně stoupající úbočí, poměrně nejsnáze přístupné, byly několikanásobné valy, opatřené mohutnými palisádami z kolů, jejichž zbytky zde byly nalezeny. Podiv odborníků vzbuzuje důmyslný systém valů, zahybajících v pravém úhlu, a sbíhajících se na vrcholu a pasti na lapání útočníků, neznajících tohoto způsobu opevnění. Stejně důmyslný jest val, zbudovaný napříč jižním svahem, kryjící přístup k vodě a zabezpečující zároveň hradiště před útokem z boku. Zvláštností jsou i háčkovitě dovnitř zahnuté kraje valů a vnějšího vchodu, jakož i zajímavě umístěné komunikace a umístění bran. Toto vše spolu se strategicky velmi příznivou polohou celého hradiště představuje lokalitu, jedinou svého druhu vůbec. Představíme-li si vysoké valy, opevněné nad tou kovou hradbou zježenou kopími a vysílající děšť šípů a kamení na útočníky a kolem hradiště širou pahorkatinou, pochopíme, že hradiště bylo prakticky nedobytné, zvláště když uvážíme, že hora od řeky je, či byla dříve

vůbec nepřístupná. Na vrcholu hory bylo skupení budov, které nazval průzkumce hradiště, říd. učitel Bedřich Dubský, Vyšehrad. Ze dřeva sroubené příbytky, zásobárny, palác knížecí a především strážní a hlídkové věže na strategicky význačných bodech, odkud byl dohled především na ostatní kmenová hradiště. Pozůstatky jedné takové hlídkové věže byly nalezeny při letošním průzkumu hory. Tyto věže poskytovaly veliký rozhled po celém území kmenovém zejména na sever a severozápad a hora ovládala oblast, odkud nejčastěji přicházelo nebezpečí a kde později, v dobách historických, nastoupilo na její místo opevnění v Práchni. Význam hradiště později poklesl. Katovické hradiště stihl podobný osud, jako mnohá jiná. Bylo zničeno velkým požárem, který sežehl dřevěná opevnění a sruby a jehož stopy dodnes jsou patrné na zbytcích, valů a kamenech, je pokrývající. Kameny a škvára, do červena zbarvená, daly vzniknout domněnce jako by valy byly úmyslně ohněm „spečeny“, aby lépe odolávaly povětrnosti i lidem. Tak zmizely stavby a zbytky akropole, zarůstaly rychle hustým lesním porostem. Po třicetileté válce dostalo se lesní území hory do majetku fary katovické, v jejímž držení dosud jest. Z toho vznikl omyl Aug. Sedláčka, který si vykládal nové jméno „Kněží hora“ mylně jako knížecí, místo kněžská. Ostatně jméno „Kněží hora“ se celkem neujalo. Hora byla nazývána hradištěm a pole na jejím svahu dodnes se nazývá „pod hradištěm“. Zajímavé však jest, že zachovalo se celkem málo pověstí o Hoře a ty, které jsou známy, nemají přímý vztah k místu jako vojensky významnému. Vypravuje se o divých ženách, které utancovaly jistou ženu z Katovic, která v lese sbírala léčivé byliny, o svatečanech, kteří se tu zříttili ze srázu hory, o tajemném kameni s nečitelným nápisem, ležícím u paty hory – to však jsou pověsti z mladší doby, které stejně

dobře mohly by se vypravovati o kterémkoliv vrchu jiném. Léčivé byliny tu však rostou – vypravuje se, že jejich účinek jest větší, jsou-li sbírány v noci a to v určitém čase. Zde jedině ozývá se snad v povědomí lidí stará tradice dávných pohanských slavností a erotických chorovodů, které se na hradišti samém i na okolních pahorcích při svitu měsíce konaly a to právě v určité dny, které byly přejaty i do křesťanského kalendáře. Snad proto působí hora na mnohé návštěvníky zvláštním tísnivým kouzlem, které snad má svůj původ ještě v dobách, kdy pohanští kněží obětovali tu svým bohům a ženy s vlajíci vlasy tančily při slavnostech rusalných, kupalných, dnes radunice, bylice aj. Někdy zdá se ti, jakoby ani ptáci v hoře nezpívali, takový zvláštní klid zde panuje, klid, který dává návštěvníku možnost přemýšlení a zahloubání do věků dávno minulých. Návštěvníků zde však není mnoho. Jedině v nedělních odpolednech oživí les dětmi nebo dvojicemi, které tu vyhledávají samotu, jinak je hora tichá a zadumčivá. Nelze říci, že by se jí lidé vyhýbali, přece však není tolik vyhledávaná, jak bychom soudili. Před lety i v nedávné době staly se tu různé tragické události, které spíše nechť k ní zvýšily. A tak hora mlčí, rozložena jako nestvůrný pavouk na obzoru, vysílající do polí své výběžky lesíků a dumá o zašlé slávě. Docela opuštěna však nebyla a není. Její podivná krása a zbytky zašlé slávy vábily badatele, kteří kopali na některých místech a pokoušeli se osvětlit tajemství jejího osídlení, ovšem s nevalným výsledkem. Archeologická věda byla tehdy v plenkách a tak bylo budováno více na dohaděch nežli na sebraném materiálu. V nynější době podniká soustavný výzkum hradiště jednatel české archeologické společnosti, věhlasný badatel Bedřich Dubský, který celý svůj život věnoval průzkumu jižních Čech a nahromadil za 30 let své činnosti

jedinečný materiál, který je podkladem jeho připravovaného životního díla „Pravěk jižních Čech“. V minulých dnech provedl jeho syn, Ing. Sláva Dubský proměňování hory, takže brzy bude možno přikročit k vydání díla (Obecní kronika. Katovice. 1940–1952. SOKA Strakonice, inv. č. 2, 311–320).

Další archeologický výzkum na katovické hoře v průběhu 20. století neproběhl, došlo pouze k menšímu množství amatérských povrchových průzkumů. Opevnění bylo porušeno v roce 1956, kdy byly na několika místech rozkopány valy vnitřního předhradí (Beneš 1970, 226). Mohlo by se jednat o výkopy způsobené armádou o nichž je zmínováno v kapitole Z. Gersdorfové. A. Beneš katovické hradiště několikrát navštívil, ověřoval však pouze stav památky a vlastní výkopy neprováděl (Obr. 25–30).

Významný jihočeský archeolog Jan Michálek, který v poslední čtvrtině 20. století a na počátku 21. století vykonával svoji práci v Muzeu středního Pootaví ve Strakoncích, provedl v nejbližším okolí lokality řadu povrchových sběrů, při kterých objevil celou řadu nových, nejen pravěkých archeologických lokalit. Zpracoval taktéž do té doby známé archeologické nálezy z lokality (Michálek 1981). Nejnovější plán lokality před využitím leteckého laserového skenování (LLS) a publikovaná dokumentace poté pochází z roku 2006, kdy byly mapovány valy pomocí GPS a došlo zároveň k dokumentaci a vytvoření 3D modelu brány s dovnitř zataženými křídly (John – Rytíř 2007). Další terénní a dokumentační aktivity lze následně spojit s průzkumy Katedry archeologie v Plzni a Muzea středního Pootaví ve Strakoncích v letech 2016–2019.

Obr. 25. Porušení jednoho z valů hradiště. Dokumentace A. Beneše v roce 1966.

Zdroj: Archiv ARÚ AV ČR, v.v.i. FT000037578.³

Fig. 25. Breach of one of the walls of the hillfort. Documentation by A. Beneš in 1966. Source: Archive of the Institute of Archeology of the Czech Academy of Sciences, v.v.i. FT000037578.

Obr. 26. Porušení vnitřní plochy hradiště. Dokumentace A. Beneše v roce 1966.

Zdroj: Archiv ARÚ AV ČR, v.v.i. FT000037580.

Fig. 26. Breach of the inner surface of the hillfort. Documentation by A. Beneš in 1966. Source: Archive of the Institute of Archeology of the Czech Academy of Sciences, v.v.i. FT000037580.

³ Další nepublikované snímky jsou uloženy v archivu ARÚ AV ČR, v.v.i. pod čj. FT000037576, FT000037577, FT000037579.

Obr. 27. Pohled na Katovickou horu z jihovýchodu v roce 1969. Zdroj: Archiv ARÚ AV ČR, v.v.i. FT000037576.⁴

Fig. 27. View of Katovice hill from the southeast in 1969. Source: Archive of the Institute of Archeology of the Czech Academy of Sciences, v.v.i. FT000037576.

Obr. 28. Pohled na vnitřní předhradí hradiště v roce 1969. Zdroj: Archiv ARÚ AV ČR, v.v.i. FT000041898.

Fig. 28. View of the internal bailey of the hillfort in 1969. Source: Archive of the Institute of Archeology of the Czech Academy of Sciences, v.v.i. FT000041898.

Obr. 29. Plocha části vnější plochy vnitřního předhradí hradiště v roce 1969. Pohled z jihu. Zdroj: Archiv ARÚ AV ČR, v.v.i. FT000041951.

Fig. 29. Surface of part of the external surface of the hillfort's inner bailey in 1969. View from the south. Source: Archive of the Institute of Archeology of the Czech Academy of Sciences, v.v.i. FT000041951.

Obr. 30. Plocha jižní části druhého severního předhradí v roce 1969. Pohled z jihu. Zdroj: Archiv ARÚ AV ČR, v.v.i. FT000041952.

Fig. 30. Surface of a part of the southern section of the second northern bailey in 1969. View from the south. Source: Archive of the Institute of Archeology of the Czech Academy of Sciences, v.v.i. FT000041952.

⁴ Další pohled z obdobného místa na hradiště je uložen v archivu ARÚ AV ČR, v.v.i. pod čj. FT000041896.

5. Katovická hora z pohledu archivních pramenů (Z. Gersdorfová)

Kněží hora u Katovic svou dominantní polohou budila pozornost našich předků. Svědčí o tom i zmínky v písemných pramenech, které ji tradičně označují jako „horu“, a to napříč staletími.

Hradiště, které vzniklo na Kněží hoře, vstupuje do písemných pramenů, podle dosavadní vlastivědné literatury, listinou z 18. 10. 1045, kterou měl vydat Břetislav I. pro břevnovský klášter. O Katovicích, zde má být zmínka jako o „osadě ležící na brodu a chráněné hradiskem“ (*Kuncipál s. d.*, 3). Má to být jediná písemná zmínka z období středověku, která o hradišti hovoří. Velmi skepticky se k obsahu listiny stavěl už A. Sedláček (*Sedláček 1926*, 42). Při bližším kritickém rozboru autenticita vyjádření značně klesne. Předně je nutné poznamenat, že text listiny je mladším falzem pocházejícím až ze 13. století a nadto, text listiny žádné takové sdělení neobsahuje (*CDB I*, č. 357, 352–354).

První jistá písemná zpráva o Katovicích pochází až z roku 1318 z pozůstatků desek zemských, kdy je zmiňován jako jejich držitel Host z Poříčí, prácheňský komorník. Kromě toho je tento zápis také první, který přináší predikát „ze Střely“, a to u dalšího aktéra sporu, Bleha ze Střely (*RTT I*, 26). Dějiny držitelů panství Střela, kam Katovice správně spadaly, zatím nejpodrobněji zrekonstruoval A. Sedláček ve svém monumentálním díle *Hrady, zámky a tvrze Království českého* (1897, 229–232). Střela

byla drobným rytířským statkem, jehož majitelé se často střídali. Boubínským z Újezda, posledním předbělohorským majitelům, byl statek po povstání českých stavů v roce 1620 zabaven, ale rozsudek byl změněn na přijetí statku v léno (*Bílek 1882*, 38). Než se tak stalo, byl statek Střela spolu s Hořticemi prodán Jindřichovi Libštejnskému z Kolovrat (*NA Praha, DZV 141, F 13*). Statek Střela, včetně Katovic, se od roku 1622 stal součástí hořtického velkostatku. Roku 1654 odkázal své jmění, mj. statky Hořtice a Střela, Václav Lev Libštejnský z Kolovrat, příslušník jezuitského řádu, české jezuitské provincie (*NA Praha, Jesuitica, sign. L IV JS-7*). Jeho poslední vůle vešla v platnost roku 1660. Patronátní správy Katovic, a zřejmě celého statku Střela, se ujali klatovští jezuité, kteří je spravovali až do zrušení řádu roku 1773 (*Barborová 1969*, 1). Do roku 1812 mělo být panství Střela příslušenstvím studijního fondu (*Sedláček 1897*, 232), ovšem jiné prameny tvrdí, že panství bylo odkoupeno ředitelem strakonického panství Josefem Krausem a v roce 1812 jej ve veřejné dražbě získal Erasmus Obst (*Matlas 2001*, 2). V této rodině bylo panství až do 80. let 19. století, kdy se v rychlém sledu vystříдалo několik majitelů, až bylo nakonec v roce 1923 prodáno Podpůrnému haléřovému spolku dělníků Škodových závodů. V té době však již dlouhá staletí byly osudy Kněží hory odtrženy od dějin panství Střela.

Hradiště jako takové není v písemných pramenech z dob středověku a raného

novověku zaznamenáno; vzhledem k tomu, že pozemek byl obhospodařován jako pozemek lesní či zemědělský, značně klesá výpovědní hodnota pramenného materiálu. Prameny evidenčního charakteru pro dobu středověku prakticky nejsou; od 40. let 16. století jsou již k dispozici kontinuální záznamy v deskách zemských, které evidují prodeje, směny, účty a dluhy u svobodných statků, nicméně ačkoli Katovice zmíněny výslovně jsou, příslušenství je často schováno pod obecnou formulací, ze které nemůžeme vyvozovat žádné konkrétní informace (např. „zámek Střela se vším příslušenstvím, jakž nebožtík koupil“ – *NA Praha, DZV 252, A 8*). V literatuře se objevuje tvrzení, že na katovické hoře bývaly vinice a chmelnice. V příslušenství statku Střela, resp. městečka Katovic v 16.–18. století nejsou žádné vinice ani chmelnice zaznamenány a minimálně od sklonku 18. století byla Kněží hora zalesněna, což potvrzují prameny písemné i kartografické.

Kdy se pozemky na Kněží hoře dostaly do rukou farnosti, nelze z dochovaných pramenů přesně zjistit. Mělo se tak stát hned po konfiskaci majetků Boubínským v roce 1620 (<https://www.farnost-strakonice.cz/knezi-hora/>, citace dne 10. 6. 2019), ovšem dochované transakční smlouvy o ničem takovém nehovoří. Z této doby je však zachováno velmi málo písemného materiálu. Po zrušení jezuitského řádu v Čechách byly archivy venkovských kolejí ponechány svému osudu, takže z archivního materiálu jezuitské koleje v Klatovech se dodnes dochoval pouze nepatrný zlomek. Bohužel o mnoho lépe na tom není fond velkostatku Střelské Hoštice. Patrimoniální agenda týkající se hospodářství se až na výjimky nezachovala, situace se lepší až od druhé

poloviny 19. století, kdy již máme torzálně dochovanou agendu z fondu farního úřadu Katovice. Dochovány jsou zlomky zádušních počtů, zlomky účetních knih a torzovitě i záležitosti farních pozemků a hospodářské lesní plány (*SOA Třeboň, Vs Střelské Hoštice, SOkA Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 38, sign. I 2*). O hradišti však dochovaná patrimoniální agenda nevypovídá vůbec nic. Co se týče mapových podkladů, jsou ve fondu velkostatku a farnosti dochovány pouze mapy parcelací, či mapy porostní, ale až z 20. století. Lesní trať je zde pojmenována „V Hoře,“ či (nepřesně) „Za Horou,“ stejně tak jako na mapových podkladech dochovaných katastrů.

Problémem je, že pozemek, který Kněží hora zaujímá, byl v pobělohorském období součástí patronátního majetku katovické farnosti. Tím evidence pozemku vypadla ze všech rustikálních katastrů, neboť byl přímo obhospodařován patronátem, a tak spadal do kategorie dominikálu. Farnost na svém beneficiu hospodařila ve vlastní režii (měla i vlastního hajného), takže nejsou dochované žádné pachtovní smlouvy, které by mohly více vypovědět o stavu pozemku a jeho využití. Přesto se podařilo nalézt některé zajímavosti, které budou zmíněny dále v textu.

Větší zájem o Katovickou horu lze předpokládat v klasických pracích vlastivědných, než v pramenech úřední povahy. Jezuité měli o významu hory, možná i o hradišti samotném, jisté povědomí, neboť katovickou horu zmiňuje již v roce 1679 Bohuslav Alois Balbín v 19. kapitole první knihy (*Liber naturalis*) svého díla *Miscellanea historica regni Bohemiae*. Ne však v souvislosti se zmíněnou historickou památkou, ale

v pojednání o podivuhodné rozmanitosti půd v Čechách. Při popisu hrnčířských hlín popisuje, že místní hlína je výjimečná: „u Katovické hory nedaleko hradu Střela je ke spatření hlínka, která má modravý nádech/sed ad montem Kaatovicensem prope Arcé Strzelam argillam etiam caruleam videbis apufimam colori“ (*Komárek (ed.) 2017, 154*). Nejednalo se o hrnčířskou hlínu, jak se Balbín domníval, ale o grafit. Ostatně žádný hrnčíř podle evidence berní ruly a katastrů v Katovicích nežil ani zde neprovozoval svou živnost.

Zajímavost o hradišti na katovické hoře však neunikla autorům topografií Českého království. Roku 1786 referuje o katovické hoře Jaroslav Schaller: „Nicht ferne von Katowitz trifft man einen ziemlich grossen, ehedem Hradisstie, jetzt aber Kniezka hora genannten Berg an, der mit einem dreyfachen tiefen Graben, ob uns gleich Zeit und Veranlassung dazu ganz unbekannt blieb, umgeben worden ist“ (*Schaller 1786, 159*). V Eichlerově sbírce se dochoval následující popis: „Auf dem Berg Hora bei Katowitz dessen Höhe den Fluss Wattawa und ganze Umgegend dominirt, und noch sichtbare Wälle und Aufwürde aus der Zeiten des Žischka hat, sollen einige alte Hufeisen, Pferdezüume, Panzer u. d. g. gefunde worden seyn“ (*Archiv NM, Eichlerova sbírka, kart. 60*). Stejně tak si hradiště všimá Johann Gottfried Sommer: „Auf dem Berge Hora, ¼ St. w. von Katowitz, befindet sich ein verschlackter Wall aus vorgeschichtlicher Zeit, ganz dem beim Dorfe Bukowetz im Pilsner Kreise ähnlich“ (*Sommer 1840, 133*). Tyto popisy jdou ruku v ruce s archeologickým poznáním lokality, které je popsáno v jiné kapitole.

V literatuře se objevuje tvrzení, že z centrální části plošiny akropole bylo vybíráno množství kamene na stavbu domku a zdi okolo farní budovy, což mělo údajně zničit základy větší kamenné stavby (*Mensík – Král 2017, 7* s další literaturou). Tuto blíže nedatovanou informaci se při archivní rešerši nepodařilo dohledat. To, že z Kněží hory byl odvezen kámen na stavbu ohradní zdi farské zahrady, ovšem bez údaje o rozebírání stavby na Kněží hoře, uvádí i evidenční karta nemovité kulturní památky z roku 1963, ovšem bez zdroje informací (*NPÚ ú.o.p. v Českých Budějovicích, oddělení evidence památek a IS, rejstř. č. ÚSKP 26841/3-4162*).

Od konce 19. století jsou již dochovány archivní materiály týkající se farního lesa. Hradiště leží na parcele č. 300 o výměře 15, 1750 ha (současná výměra činí 15,0164 ha) a celkový výnos se pohyboval na přelomu 19. a 20. století kolem 60 zlatých ročně (*SOkA Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 37, sign. I/1*). V roce 1921 byl čistý výnos z lesa 121 korun 30 haléřů, v roce 1943 daňové příznání z farského lesa evidovalo smrkové porosty o celkovém stáří 30 let s výnosem 26.700 korun (*SOkA Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 38, sign. I/2*). Řada pozemnostních archů není dochována kontinuálně, daňové záležitosti i platy jsou často vedeny souhrnně a nemůžeme z nich vyvozovat bližší informace. Jak vyplývá z porostní mapy z roku 1930 (*SOkA Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 70, sign. IV A 1*), byly na katovické hoře porosty různého stáří, nejmladší v té době v prostoru akropole (do 10 let věku). V roce 1896 je například farní úřad napomínán ze strany okresního úřadu ve Strakonici, že plocha o výměře 10 jiter zůstává nezalesněna, a aby v nejbližší době zjednal nápravu (*SOkA*

Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 38, sign I/2). Jednalo se o západní část stráně, o níž farní úřad oponoval, že nikdy zalesněna nebyla. Z roku 1911 a 1912 pochází údaje o těžbě smrkového dříví (20 a 24 metrů) a smrkové porosty jsou zde zmiňovány i v dalších letech v různých souvislostech (např. „škody po okusu zvěře králíčí“, kterou likvidovala odstřelem i strakonická zbrojovka, atp.). V roce 1940 se začalo se sázením dubových porostů, neboť zde byly stále problémy se zalesněním temene hory, kde v té době byly holiny. Ostatně jak vyplývá ze soudního procesu vedeným se dvěma místními „vykuky“, na katovické hoře byly dubové a borovicové porosty i dřívě. Tato dvě individua byla v roce 1893 odsouzena za krádež tří borovic a 6 doubků v celkové hodnotě 8 zlatých a 15 krejcarů z lesa na katovické hoře k těžkému žaláři v délce 1 a 2 měsíce, navíc zostřenému postem (*SOkA Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 38, sign I/2*).

Na počátku 20. let 20. století se poprvé jedná o památkové ochraně hradiště. Hlavním důvodem byla těžba dřeva a dobývání pařezů, které mohly nenávratně hradiště na Kněží hoře poškodit, a to na základě iniciativy místního faráře Jaroslava Holeše (*SOkA Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 38, sign I/2* – dopis Státnímu památkovému úřadu pro Čechy v Praze ze dne 10. 12. 1920). Celá věc se táhla poměrně dlouho, protože biskupská konzistoř v Českých Budějovicích projevovala daleko „menší pochopení pro potřeby ochrany této vzácné památky, jakou je hradiště na Kněží hoře, než vlastník sám“ (*SOkA Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 38, sign I/2*, dopis Státního památkového úřadu pro Čechy v Praze ze dne 27. 12. 1922 zemské politické správě v Písku). Jak je z torza dochované korespondence

zřejmé, panoval mezi zemskou politickou správou a památkovým úřadem značný nesoulad ve výkladu a stanovení zásad pro ochranu památek. Písečtí na základě místního šetření ze dne 14. 3. 1921 oponovali, že smrkové porosty nemají hluboké kořeny, a tak k žádnému velkému narušení nemůže dojít; navíc jediný mýtní porost se nachází na temeni návrší o celkové výměře jen asi 0,2 ha. Jak celá kauza dopadla, není bohužel zcela jasné. Víme jen, že farní úřad se jako uživatel lesa na hradišti zřekl dobývací pařezů, aby nezůstala porušena kulturní vrstva (*SOkA Strakonice, FÚ Katovice, inv. č. 38, sign I/2*, prohlášení faráře J. Holeše ze dne 24. 3. 1922).

Zajímavá informace je o stavbě rekreační chaty z roku 1940. Tehdy si Jiří Klas ze Strakonice vlastním nákladem postavil letní chatu v polesí „Katovická hora“, na vale v oddělení 2h (tj. v jihozápadní části parcely č. 300). Se stavbou souhlasil místní farář a pozemek byl dotyčnému pronajat za nájem 20 korun ročně. Dotyčný měl také povinnost chatu odstranit v případě zalesnění či nařízení okresního úřadu. Jak dlouho zde rekreační chata byla, se nepodařilo vypátrat. Zřejmě to byla epizodická záležitost, neboť na leteckém snímku z roku 1951 je tato část parcely již zalesněna.

K dalšímu narušení hradiště pak došlo v roce 1956, kdy v rámci vojenského cvičení byly vyhloubeny jámy (zákopy pro vojenskou techniku?) mezi valy, a to mezi I. a II. předhradím. Tehdy měl být pozemek v majetku československého státu, spravovala je lesní správa polesí Strakonice (*viz evidenční list NKP z roku 1963 – NPÚ ú.o.p. v Českých Budějovicích, oddělení evidence památek a IS, rejstř. č. ÚSKP 26841/3-4162*).

Hradiště je památkově chráněno od 3. 5. 1958 jako nemovitá kulturní památka pod rejst. č. ÚSKP 26841/3-4162. V současné

době patří pozemek parc. č. 200/10 Římsko-katolické farnosti Katovice.

6. Katovická hora v lidové slovesnosti (P. Menšík – V. Král)

Katovická hora byla také v povědomí místních malířů, lokalita je zobrazená na několika obrazech Josefa Mánese a Aloise Moravce a je v řadě básní Ladislava Stehlíka (Kolář 1970).

O Kněží hoře je známa pověst (Dubský 1928, 78), kterou vyprávěl lid z Katovic, ve které vystupují divé ženy, které utančily jistou ženu k smrti, když sbírala na Hoře v noci léčivé byliny. V pověsti má být údajně skryta paměť na erotická setkání a noční pochody, které mají dokládat dávné pohanské svátky Slovanů.

Na Husově náměstí v Katovicích se nachází pamětní kámen se špatně čitelným písmem ve švabachu ze 17. století upomínající na tragickou událost, kterou zbásnil F. L. Čelakovský, strakonický rodák, pod názvem Svatební den v Ohlasech písní českých (Čelakovský 1839, 125–129). Na tomto místě stojí od roku 1972. Původně se kámen nacházel pod Kněží horou na levém břehu řeky Otavy na místě, kam se dle pověsti zřítíl vůz rytíře ze Střeleckých Hoštic.

Pověsti

Katovická hora (Stehlík 1970)

*Ani jiskra drchničky,
ani hvozdíky,
ani dřišťál,
ani červený bez
tu nezažehnou oheň
v dřevěném uhlí,*

*jímž staří Slované
dovedli zpevňovat valy
svých dávných hradišť.
Na dívčím rusadle
vydechly z rosy konvalinky,
rohatá mufloní hlava
zří tiše z májové tmy.
Z dáli do dáli,
z času do času
kráčí mýtická řeka.
Nad její šíjí
vystoupila prastará luna –
pradávná rýžoviště
hlídá stráž hvězd.*

Katovická hora (Kuncipál 1995, 76)

*Ze strmé stráně Hory
až k sedmému století
našeho letopočtu
vrhám kousek grafitické pararuly
k planoucím ohništím
svých slovanských předků
k břehům zlatonosné řeky
k jejím lipanům úhořům lososům
Akropolis
čtyřnásobné valy
strážný chaty a střílno
probleskují staletími
Vržený kámen se zastavil
ve zbytcích teplomilné doubravy
v zachovalé hájové květeně
Toto je tvá krajina
tvůj domov jediný tvůj klidný kout
tvůj vděčný zelený sen
hřejivé slunce i konejšivý stín
kde vždycky při měsíčku*

tančí bílé lesní víly
a zpívají svůj evrgrýn

Jakub a lesní panna

Půjdete-li starou úvozovou cestou ke katovickému mlýnu a pak vzhůru k mlynářovu lesíku, otevře se vám krajina dávných věků. Znáte-li alespoň stručnou historii Katovic, dýchne na vás tento kout událostmi dávných dob. Sem také chodí lidé nejraději na procházku. Půjdete vlastně po staré cestě, po níž jezdili kupci obchodující se solí, dobytkem a jiným zbožím, ale také husitští bojovníci v čele s Janem Žižkou, po níž se také pohybovala Mansfeldova a Buquoyova vojska ve válce třicetileté. Zůstaňte tiše stát a v myslí se ponořte do tajemna zašlých dob. Vůně řeky vám přinese báje o vodníkovi ze Závrtku, jehož podvodní obydlí stráží barevné vážky, rybí hubičky se tu občas vynoří nad hladinu kdysi perlorodé a zlatonosné Otavy. Na jihovýchodním svahu katovické hory si představíte někdejší vinice na stupňovitých terasách a tehdejší hojnost polní a lesní zvěře dokreslí charakteristiku přírody tohoto půvabného místa. Jediný kamenný oblouk, který tušíme nedaleko rulového boku Katovické hory, je tečkou za touto bájnou částí otavské nivy. Při úpatí Hory stojí železný kříž. Na jeho kamenném podstavci je vytesán letopočet 1893. Než k němu dojdete, přímo u cesty najdete pod strání malou studánku, v létě většinou sluncem ozářenou, plnou drobného hmyzu, zdobenou materiďouškou, zvonky, sedmikráskami, hvozdíky. Náhodným poutníkům, ale také lidem pracujícím na polích a vinicích, i lidem z Poříčí a poříčským dětem, navštěvujícím katovickou školu, byla osvěžením zejména v horkých letních dnech. Však také tehdy lidé o studánku dobře pečovali. K této studánce se váže následující vyprávěnka: Vinná réva pod zalesněným

vrcholem Hory dozrávala. Hrozny vína dávaly tušit dobrou úrodu. Jakub Jehlík, pohledný jinoch, se zdržel na vinici dlouho do tmy. Dávno zmlkl zpěv ptactva, z Hory se ozvalo zahoukání sovy. Vinicí proběhl zajíc. Jakub se prudkého šramotu polekal. „Nejvyšší čas k návratu domů,“ pomyslel si. Přitáhl těsněji k tělu svůj kabát a vykročil po úzké pěšině, vedoucí po okraji lesa k cestě. Na pěšině měl v paměti velký kámen. Tma by se dala krájet. Náhle zazněl z lesa vábný zpěv a vzápětí se před Jakubem roztančily ve zvláštním stříbřitém jasu štíhlé rusovlasé panny v lehounkých, až průsvitných, světlých šatech. Jakub překvapen stanul: „Mám vidiny.“ Pak přešel na cestu. A hle! U studánky sedí jedna z panen. Světla záře obklopuje její krásnou postavu. Panna se sklání nad studánkou a kyne Jakobovi. Nabírá čirou vodu do dlaní a podává Jakobovi napít. Jinoch nepije, jen se okouzleně dívá. Chtěl by něco říci, ale nemůže. Hrdlo má jako sevřené. Chtěl by jí povědět o jejím půvabu, o její kráse, o tom, že se do ní zamiloval na první pohled. Nemůže. Panna se usmála, lehkým pohybem ruky jako vánkem Jakuba pohladila a než se vzpamatoval, ztratila se ve tmě. Na Závrtku zaskřehotal vodník, jinak tma a ticho. Jako ve snu šel Jakub domů. U mlynářova lesíka se setkal se svým otcem, který mu v obavách o něho přišel naproti s rozsvícenou lucernou. Nikdy u Jakub pannu nespatriil, ale nikdy na ni nezapomněl. Oženil se, měl děti, hospodařil. Ke studánce však chodil dál. Vzpomínal. Dokonce už i jako šedovlasý stařec u studánky v zamyšlení postával. Opatroval ji, čistil a stále doufal, že svou ženu ještě někdy uvidí. Jeho žena Barborka se nikdy nedozvěděla o příhodě svého muže. Podívovala se však, proč Jakub tak často v mlčenlivém zadumání stojí u studánky. Příhoda však nezůstala v tajnosti, neboť jednou se přece jen svěřil

svému nejvěrnějšímu kamarádovi Vítu Masákovi, který si to nenechal pro sebe. A tak se vyprávěnka šířila ústním podáním z pokolení na pokolení (Kuncipál – Kuncipálová 1992, 21–22).

Zánik hradiště

Uplynulo mnoho přemnoho let. Nad zlatonosnou a perlorodou Otavou a nad hradištěm chráněným mohutnými čtyřnásobnými valy se přehnaly stovky bouří, často prudké deště a krupobití bičovaly hradiště a větrné smrště páchaly v opevnění nesmírné škody, které musely být vzápětí odstraněny. Mnohokrát zaútočily na hrdou pevnost cizí bojektivé kmény usilující o bohatou válečnou kořist a o moc. Mnohokrát se museli ozbrojení muži v hradišti bránit za pomoci lidí z rýžovnických osad, které vyhnání ze svých dřevěných obydlí, hledali v hradišti u svého knížete ochranu. Častokrát v neúprosném boji o hradiště hovořily tvrdou, nelítostnou řečí meče, kopí, dýky a sekery, hradby i země kolem nich se barvily krví a pod nimi umírali bojovníci, posekaní a pobodaní. Poslechněte si vyprávění o události, která uzavírá životní osudy slovanského lidu, žijícího na tomto hradišti. Jednoho dne uprostřed léta přijel na hradiště rychlý posel na koni z Hradce u osady Řepice, který přinesl zprávu od vladyky Zdeslava, že k jeho hradišti se blíží cizí po zuby ozbrojené vojsko. Zdeslav žádá naléhavě o vojenskou pomoc. Mladý kníže Břetislav, pravnuke Vitislavův, vysoký, urostlý jako jedle, s plavými vlasy spadajícími až na ramena, vyhlásil okamžitě své družině, čítající na dvě stě mužů, pohotovost k boji a odjezdu. V Břetislavových hlubokých tmavomodrých očích se objevuje záblesk, vzrušení, z očekávaného boje. Měl rád boj, ve kterém vynikala jeho mužná síla, hbitost a bezvadné ovládní meče a dýky. Denně vytrvale učil

svou ozbrojenou družinu dokonale zacházet se zbraněmi. Přechodně poklidné období tedy na hradišti skončilo. Kníže vydal své ozbrojené družině a ostatním v hradišti nezbytné rozkazy a rychle se připravil do boje. Navlékl si drátěnou košili – válečnou kořist – a oblékl si kožený kabátec s bronzovými a zlatými ozdobami, k opasku s pozlacenými přezkami a nákončími si připjal dýku a meč, na hlavu nasadil železnou přilbu. Rozloučil se se svou mladou ženou a dvěma synky a spěšně odešel na první předhradí, kde ho již očekávala jeho početná družina na koních. Ozbrojenci mezi sebou vzrušeně hovořili, blýskaly meče a štíty, bujní koně netrpělivě přešlapovali. Postávali tu také ženy v hloučcích, některé v tichém rozhovoru, některé v zamyšlení a obavách utíraly slzy a jiné schovávaly obličej za malým tělíčkem nemluvněte zabaleného do plen. Děti pobíhaly bezstarostně kolem. Na druhém předhradí ve stínu mohutného dubu rokovali starci o nedávné zprávě. Věřili však knížeti, věřili ve vítězství svých zdatných synů. Břetislav vyslal ještě rychlého posla se vzkazem k rolníkům a rýžovníkům do svých osad, aby se ozbrojili sekerami a očekávali případné napadení. Potom vsedl na svého koně a zvolal: „Bojovníci! Jedeme na pomoc svým přátelům. Vaše zdatnost zkušených ozbrojenců, vaše odvaha a chrabrost nám jistě přinesou vítězství. Smrt našim nepřítelům! Vpřed! Ozbrojená družina se vydala cvalet k ohroženému hradišti. Bylo krátce před polednem. Slunce žhnulo, ani skřivan se neodvážil vyletět nad pole do přehřátého vzduchu. Na západě se začala hromadit kupovitá oblaka, která se pomalu přibližovala a barvila do šeda, šedomodra a fialova. V pravé poledne už byly těžké mraky nad krajinou zbarveny do šedožluta, zakryly slunce a postupně zaplnily celou oblohu. Na hradišti, kde zůstaly

jen ženy a děti a potřebný počet stráží a starci, bylo dusno k zalknutí. Náhle projel zachmuřenou oblohou zlověstný klikatý blesk a vzápětí zaburácel hrom. Jeho rachot hřměl jako varování před nebezpečím. Zvedl se silný vítr, proletěl hradištěm, zvrátil prach, opřel se do korun smrků, osik a bříz. Pod hradištěm vyvracel stromy i s kořeny. V tom pukla šedožlutá klenba mraků. Oslepující klikatá čára sjela do střechy paláce uprostřed pevnosti, doprovázená ohlušujícím třeskem a novým, ještě zběsilejším poryvem větru. Střecha se vznala jako věchet slámy a plameny vysoko vyšlehlly. Oheň se rozrůstal, v malé chvíli zachvátil celý palác a rychle se šířil i na dřevěné vysoké hradby. Ze všech míst v hradišti se ozývalo volání, nářek žen a zoufalý pláč dětí. Dobytek spěšně vyhnáný ze stájí na druhém předhradí vycítil smrtelné nebezpečí a jeho bučení, mečení a kvíčení doplňovalo hrůzostrašnou zvukovou kulisu neodvratné zkázy. Hořící dřevo praskalo, trámy se řítily, stropy se propadaly a stěny stravoval nenasytný oheň. Hrůzou zachvácení prchali ženy s dětmi a starci i stráže před rozběsněným živlem. Utíkali všichni ven z hradiště a nedbali ani prudkého deště, ani krupobití, které se spustily z oblohy. Hledali záchranu v blízké osadě, odkud jim již běželi lidé na pomoc. Boj na hradišti vladyky Zdeslava se chýlil ke konci v jeho prospěch, když přijel rychlý posel, který sdělil Břetislavovi, jaké neštěstí stihlo jeho hradiště. Okamžitě po ukončení bojů se vydal kníže v čele své družiny na cestu domů. Avšak doma se jim naskytl žalostný pohled. Z bývalého knížecího paláce zůstaly jen ohněm zčernalé kamenné základy, nad nimiž tu a tam trčely k nebi ohořelé zbytky trámů. Z doutnajícího dřeva vycházel ještě štiplavý dým, který klesal zvolna po strmém svahu Hory k řece

a k potoku, nad jejichž soutokem se dlouho držel. Z dřívějších mohutných hradem zbyly jenom obrovským žárem spečené valy. Většina obyvatel hradiště se zachránila. Zdrčený kníže vyhledal svou rodinu a odešel s ní a se svým lidem neznámo kam. Doba však byla stále neklidná a také v jiných krajích ovládaných slovanskými knížaty se ještě dlouho boje nekončily. Další četná slovanská hradiště i osady se staly cílem bojechtivých franckých útočníků. Kamenné základy bývalého hradiště v pozdějších dobách postupně rozebrali katovičtí osadníci na stavbu svých gruntů a chalup a byly též použity na stavbu kamenné zdi rozsáhlé farní zahrady (Kuncipál – Kuncipálová 1992, 56–58).

Tajemný kámen na Kněží hoře

Jel jednou jeden rytíř se svou mladou ženou z katovického kostela, kde byli sezdáni. Bujně koně pádili, kočár nadskakoval, cesta se vinula přes vysokou horu zvanou Kněží. Tu se koně něčeho lekli, splášili a řítily se ke srázu, který spadl k řece Otavě. Rytíř marně trhal opratěmi, paní volala o pomoc. Až v poslední chvíli přiběhl místní sedlák, který nedaleko oral, vytrhl z vozu zákoník, náprava se zaryla do země a kočár stál. Zdivočelí koně zřítily dolů. Rytíř vyskočil z vozu, pomohl své ženě a sedlákovi upřímně poděkoval. Hned musel s nimi na rytířský hrad, kde byl bohatě pohoštěn a odměněn. Rytíř pak nechal postavit bezpečnější cestu kolem hory a v těch místech zasadil pamětní kámen. Po dlouhé době jel okolo kamene soused Martin, a protože se mu líbil, odvezl si ho domů a položil před zápraží. Od té doby stíhalo jeho hospodářství samé neštěstí. Ani den neminul bez větší nehody. Nakonec toho měl již Malina dost a tajemný kámen zase odvezl na původní místo (Fibich 2006, 53).

Katovická hora je dále zmiňována v pověsti Vodácká kosa (Fibich 2006, 121), O rusalce a vodníkovi (Kuncipál – Kuncipálová 1992, 18–19), Vojan a Svatoslava, Vládce Hory, Poklad v Hoře, Svatba na Střele (Kuncipál

– Kuncipálová 1992, 51–54, 61–66, 75–77), Tajemný kámen a Zapomenuto? (Kolář 1970, 252–255), Poklad v Kněží hoře, Poklady, Viselec u Hoře (Kolář – Kuncipál 1972, 230–233, 264).

7. Dálkový průzkum Země a historická geografie (L. Starková – P. Menšík)

Role DPZ a historická geografie

(L. Starková)

Dálkový průzkum Země zastupuje v archeologii posledních desetiletí nezbytnou součást výzkumných metod. Jeho využití nacházíme v oblasti vyhledávání a dokumentace lokalit, stejně tak i ve sféře jejich analýzy a následné interpretace. Využití variabilních metod dálkového průzkumu Země umožňuje detailní průzkum lokalit a antropogenních zásahů do krajiny malých i velkých měřítek. Díky vysokému rozlišení výstupů je možné provést detailní analýzy jednotlivých prvků či objektů ve velmi krátkém časovém intervalu. Možnost pokrytí rozsáhlých krajinných celků pak nabízí přesah i do oblasti výzkumu lokalit v širším kontextu analýzy krajiny. V posledních letech zaznamenáváme nárůst studií hradišť, které na bázi dat dálkového průzkumu Země sledují a rozšiřují základní pojetí výzkumu lokality o kontext otázek krajinné archeologie (srov. např. *Hlásek – Fröhlich 2013; Chvojka et al. 2013; John – Gojda 2013*). Oblast, která nejčastěji využívá výstupy dálkového průzkumu Země v archeologii lze definovat jako „dálkový archeologický průzkum“ (*Gojda 2017, 204*).

Dálkový archeologický průzkum

(L. Starková)

Tento termín v posledních letech nahrazuje, dříve často užívaný, termín „letecká archeologie“ (*Gojda 2017, 204*). Dálkový

archeologický průzkum, na rozdíl od pojetí tradiční letecké archeologie, využívá i data pořizovaná z vysokých letových výšek (družicová data, měřické snímky z vysokoletících letadel aj.). Dálkový archeologický průzkum je tedy založen na prospekci a dokumentaci krajiny na bázi využití leteckých nosičů různých letových výšek. Jednotlivé výstupy lze využívat jak v oblasti dokumentace, a především interpretace již známých archeologických lokalit, tak i při prospekčních analýzách dosud neprozkoumaných krajin. V závislosti na typu a metodě snímkování disponuje dálkový archeologický průzkum, mimo klasického záznamu polohopisných vlastností určité lokality či objektu, také informace v podobě výškopisných datových údajů. Taková data jsou základem pro zpracování a vizualizaci 3D modelů zemského povrchu, čímž výrazně obohacují svůj dokumentační i interpretační potenciál. V tomto kontextu je nezbytné zmínit letecké laserové skenování, jako stabilní metodu posledního desetiletí, a stále progresivnější metodu snímkování a prospekce krajiny prostřednictvím bezpilotních systémů (UAV).

V kontextu přírodních podmínek jsou metody dálkového archeologického průzkumu rozděleny do dvou základních kategorií. Jedná se o metody vhodné pro dokumentaci a analýzu archeologických objektů, nacházejících se v lesním či vegetací zarostlém prostředí a metody vhodné pro lokality, lokalizované v otevřené (často zemědělsky

obdělávané) krajině. Do první kategorie bezvýhradně spadá metoda leteckého laserového skenování. Druhou kategorií zastupují metody, které pracují na bázi snímkování krajiny bez možnosti průniku pod vegetační pokryv (letecké snímkování, UAV, družicová data). Samozřejmostí je možnost kombinace veškerých těchto technologií.

V případě lokalit zalesněných hradišť se v posledních letech metodologie jejich prostorové dokumentace z větší části generalizovala, právě v důsledku kombinace moderních metod dálkového archeologického průzkumu a tradičního pojetí v podobě geodeticko-topografického průzkumu (Chvojka et al. 2013; Menšík – Starková – Král 2019). U zalesněných ploch je využití leteckého laserového skenování primárním krokem pro vytyčení rozsahu dané lokality, vytvoření základního plánu, případně revizi starších prostorových a interpretačních záznamů. Spojením s dalšími metodami archeologického dálkového průzkumu nabývá pramenná základna daleko většího rozsahu a následná interpretace proniká hlouběji do poznání celého kontextu lokality a detailní analýzy jeho jednotlivých komponent.

Dálkový archeologický průzkum je velmi úzce vázán na vědecké obory kartografie a historické geografie, které poskytují jak verifikační materiál jednotlivým zjištěním, tak i materiál pro širší analýzu dané lokality na základě prostorových dat. Využití moderních kartografických a topografických materiálů je nezbytné zejména pro topografickou lokalizaci zkoumaných objektů a zároveň poskytuje informace o stavu dochování a kontextu okolní krajiny. Historické kartografické podklady nabízí oproti moderním informačním přesah do minulosti. Nejčastěji

využívané podklady v podobě I., II., III. vojenského mapování v kombinaci s mapami Stablního katastru často umožňují sledovat vývoj proměny lokality a srovnání změny stavu dochování v rozmezí více než 200 let (I. vojenské mapování 1764–1783 – současnost), (Semotanová 2002, 41–45, Hauserová – Poláková 2015, 11–17). Tyto zdroje, společně s historickými leteckými snímky, jsou vysoce důležitým informačním zdrojem nejen u dochovaných lokalit, ale především u lokalit, které v minulosti podlely totálnímu zániku.

Datové zdroje kartografického a dálkového archeologického průzkumu hradiště Katovice (L. Starková)

Vzhledem k typu lokality hradiště Katovice (zalesněné oblasti), byl jako základní prospekční materiál zvolen datový set leteckého laserového skenování (LLS). Data byla zakoupena od Českého úřadu zeměměřického a katastrálního v podobě mapových listů v podobě mapových listů DMR5G, formátu textového souboru souřadnic. Skenování tohoto území probíhalo v rámci Projektu tvorby nového výškopisu na území České republiky v průběhu roku 2011 (Dušánek 2014). Kvalita výstupů dat leteckého laserového skenování vždy závisí na různých faktorech, které ji ovlivňují. Mezi nejvýznamnější náleží hustota a typ vegetačního pokryvu, roční období, výška a rychlost letu, metoda vlastního skenování aj.), (Crutchley 2010; John – Gojda 2013, 11–12; Opitz-Cowley 2013). V případě lokality Kněží hora je kvalita výstupů pozitivně ovlivněna tím faktem, že vrcholová partie kopce je pokryta převážně dubovým vegetačním pokryvem a ostatní partie pokryvem

borovicovým. Borovicový pokryv nedisponuje takovou hustotou, jako například pokryv smrkový, tím pádem je vyšší pravděpodobnost průniku vyššího počtu laserových paprsků skrz vegetaci až na samotný povrch zemského terénu. Vlastní skenování oblasti Kněží hory bylo vyhotoveno ve dvou etapách – v době vegetačního klidu (březen – duben 2011) a v době počínajícího růstu a obnovy vegetačního pokryvu (duben–květen 2011). Kombinací těchto dvou etap bylo možno zhustit výsledné mračno bodů, představující body povrchu terénu, a tím získat kvalitativně výrazně lepší výsledek, než v případě aplikace pouze jednoho skenovacího přeletu. Data leteckého laserového skenování byla využita jako základní zdroj pro vytvoření nového výškopisného plánu lokality s rozšířenou interpretací nově objevených komponent a pro jejich detailní analýzu.

Z oblasti kartografických podkladů byly využity současné topografické mapy a především historické mapy I.–III. Vojenského mapování, mapy Stablního katastru, Indikačních skic a Pozemkového katastru, společně se staršími topografickými plány lokality.

Jako doplňkové zdroje byla použita data pořízená bezpilotním systémem (dronem), snímky letecké prospekce z nízko letícího letadla, výstupy aktuální ortofotomap a historické letecké snímky. Historické letecké snímky, které bylo možno analyzovat, pocházejí z kolekce Národního archivu leteckých měřických snímků, poskytovaných Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním. Projekt postupné digitalizace a online dostupnosti kolekce historických snímků, pořizovaných v letech 1936–2002

vojenskou složkou České republiky, umožňuje rychlé a efektivní prohlížení již digitalizovaných snímků v plném rozlišení. Veškeré snímky pocházejí z originálního archivu leteckých měřických snímků Vojenského geografického a hydrometeorologického úřadu (VGHMÚř) generála Josefa Churavého v Dobrušce. Pro základní analýzu byly využity snímky z let 1949, 1951 a 1962. Snímky staršího data, umožňující sledovat danou oblast v návaznosti na jejím odlesnění, které proběhlo v průběhu 30. let 20. století, bohužel není možné využít z důvodu jejich nízké kvality. Nicméně i snímky z období 50. let 20. století lze použít jako velmi dobrý studijní materiál. Komparací mladších ortofotosnímků byl sledován vývoj míry zalesnění a změn dynamiky okolní krajiny. Kategorii moderních ortofotosnímků zastupují snímky z let 2005, 2008, 2011, 2013 a 2015. Aktuální stav lokality byl analyzován na snímku z roku 2017. Použitě archivní i moderní měřické snímky dosahují rozlišení až 20 cm. Oba typy snímků jsou tedy velmi vhodné pro mapování a vyhledávání objektů velmi malých měřítek.

V průběhu 90. let 20. století byla v rámci letecké prospekce z nízko letícího letadla pořízena M. Gojdou série šikmých dokumentačních snímků. Ty zachycují hradiště v celkovém kontextu okolní krajiny a zároveň detailní záběry na jeho akropoli. Termín snímkování (březen 1997) nabízí unikátní pohled na vrcholovou část hradiště. Přítomnost opadavých stromů na této části lokality umožňuje poměrně dobrou viditelnost fortifikačních systémů (**Obr. 31**). Díky tomuto snímkování bylo možné již na konci 90. let (v době, kdy letecké laserové skenování nebylo v rámci české archeologie dostupné), komplexně zhodnotit lokalitu

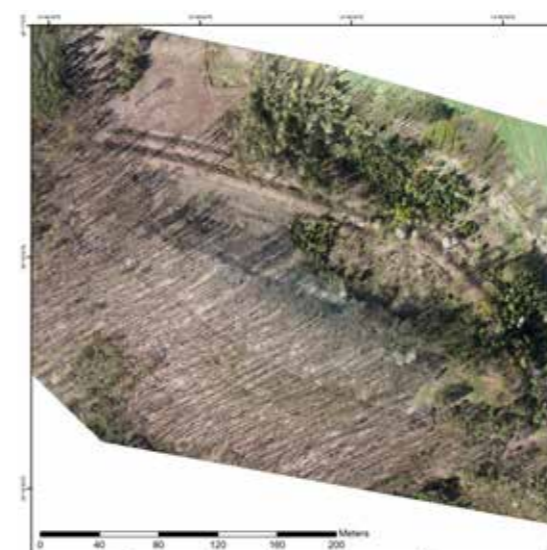
Obr. 31. Kolekce šikmých leteckých snímků, pocházejících z archivu leteckých snímků Archeologického ústavu AV ČR v Praze, autor: M. Gojda. Snímky zachycují vrcholovou partii Kněží hory s viditelným opevněním vnitřního předhradí hradiště v podobě dvojitého valu s příkopy. Vytvořila L. Starková.

Fig. 31. Collection of diagonal aerial images from the archive of aerial images of the Institute of Archeology of the Czech Academy of Sciences in Prague, author: M. Gojda. Images depicting the peak area of Kněží hill with visible fortifications of the hillfort's inner bailey in the form of a double wall with trenches. Created by L. Starková.

z vertikálního pohledu a doplnit poznatky získané dlouholetým pozemním výzkumem a prospekci.

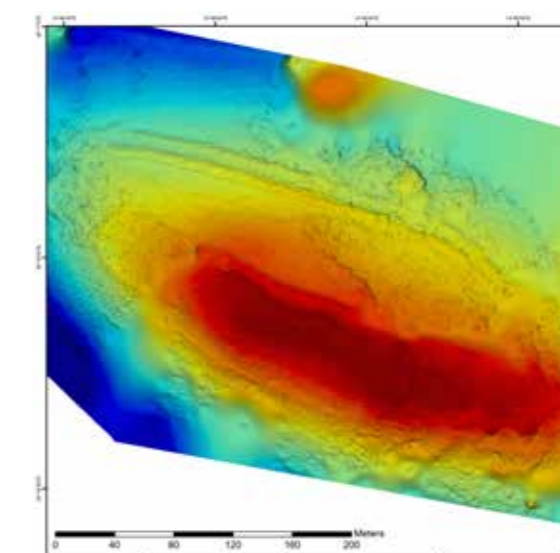
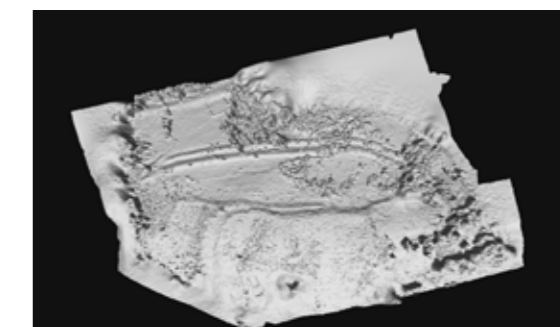
V rámci komplexního zpracování hradiště Katovice prostřednictvím dálkového archeologického výzkumu byl jako doplňkový dokumentační systém využit i bezpilotní letoun. Zalesněné hradiště nezastupuje kategorii vhodných typů lokalit pro tuto technologii, nicméně možnost snímkování v období velmi nízké vegetační aktivity nabízí pohled na téměř holý vrch

Kněží hory a celkový pohled na lokalitu. Jako plánované výstupy byly zvoleny ortofomapa a digitální výškový model. Výsledná ortofotomapa zobrazuje ve vysokém detailu pohled na větší část fortifikačního systému oddělující sektory B a C. Výškový digitální model nabízí prostřednictvím jeho vysokého rozlišení (vyšší než data leteckého laserového skenování) analyzovat toto opevnění v kontextu řezů jednotlivých úseků valů (**Obr. 32**). Digitální model byl využit i pro zpřesnění mapovaného systému komunikací procházejících hradištěm (**Obr. 33**).

Obr. 32. Snímkování lokality prostřednictvím UAV (dronu) – výstup v podobě ortofotoplánu. Snímek zachycuje akropoli a větší část vnitřního předhradí hradiště. Rozlišení 3cm/pixel. Ukázka možnosti využití UAV systémů i v zalesněných/částečně zalesněných oblastech při zvolení optimálního termínu snímkování (období vegetačního klidu). Foto J. Vidman. Vytvořila L. Starková.

Fig. 32. Scanning of the site via UAV (drone) – output in the form of orthophoto of the map. The image captures the acropolis and the larger section of the inner bailey of the hillfort. Resolution is 3cm/pixel. Demonstration of possible uses of UAV systems in forested/partially forested areas while selecting optimal scanning interval between images (period of vegetation rest). Photograph by J. Vidman. Created by L. Starková.

Obr. 33a–b. Digitální výškový model, vytvořený na bázi dat dronového snímkování. a) výstup v podobě vertikálního zobrazení modelu, b) škálovaného dle výškových parametrů terénu. Rozlišení modelů dosahuje 10cm/pixel. Foto J. Vidman. Vytvořila L. Starková.

Fig. 33a–b. Digital elevation model, created based on data from drone scanning. a) output in the form of a vertical depiction of the model, b) scaled according to terrain elevation parameters. The resolution of models is 10cm/pixel. Photograph by J. Vidman. Created by L. Starková.

Analýza dat archeologického dálkového průzkumu (L. Starková)

Data leteckého laserového skenování byla zpracována v prostředí softwaru ArcGIS 10.6 a v softwaru ENVI – nadstavbovém modulu ENVI LiDAR. Pro účely primární analýzy dat byl vytvořen digitální model terénu v rozlišení 1 m. Pro primární vizualizaci byl použit standardní stínovaný model terénu s parametry azimutu 315° a výšky 45°. Tento podklad byl následně využit při tvorbě komplexního topografického plánu hradiště.

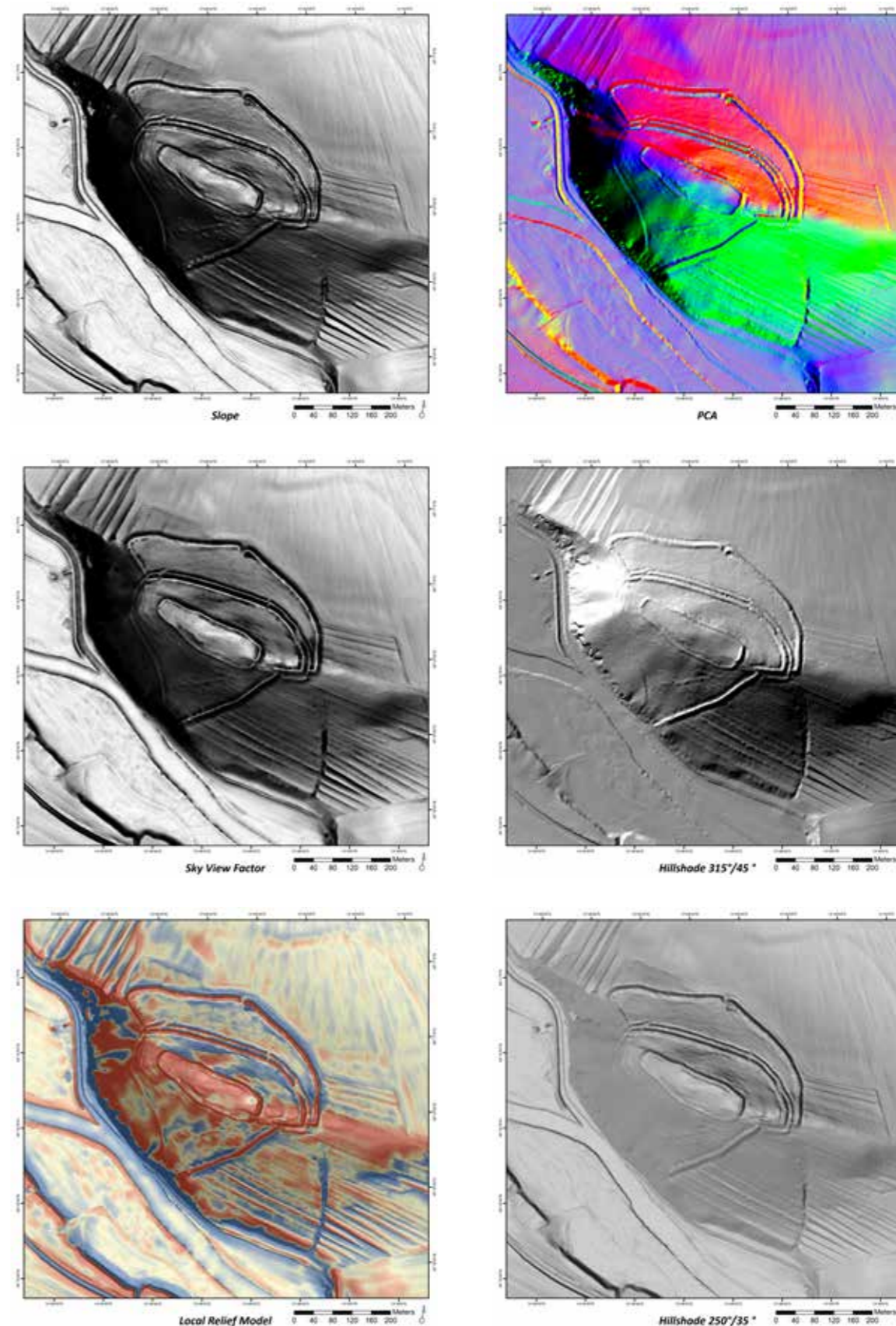
Viditelnost dílčích objektů je v případě využití pouze jedné vizualizační techniky limitován použitým algoritmem, který umožňuje zvýraznit jen určitý segment antropogenních tvarů, přítomných na povrchu terénu. Metoda, která umožňuje tuto limitaci překonat je aplikace širšího spektra vizualizačních algoritmů, zprostředkujících kvalitnější vizualizaci morfologických vlastností objektů. Aplikace vícenásobné vizualizace identického digitálního výškového modelu je v současnosti již plně standardizovaným postupem zpracování dat leteckého laserového skenování (Štular *et al.* 2012; Holata – Plzák 2013; Starková 2013, 176–179). V případě dat hradiště Katovice byly využity vizualizační algoritmy – Slope,

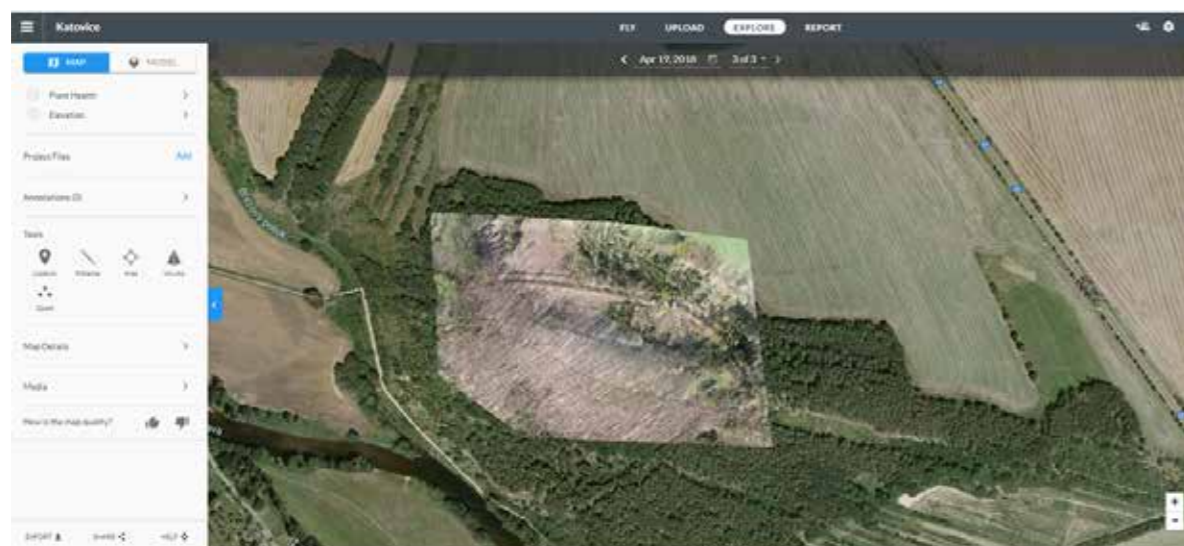
Sky-view factor, Local Relief Model, PCA a varianty pohybu náklonu slunečního svitu. Pro výpočet jednotlivých výstupů byl využit software ArcGIS 10.6 a volně dostupný software Relief Visualisation Toolbox (RVT), (Hesse 2010; Kokalj – Zakšek – Oštir 2011).

Vytvoření základního stínovaného digitálního modelu terénu umožnilo uskutečnit primární analýzu viditelných struktur v celém prostoru hradiště mimo jeho jižní část, která je při využití tohoto typu vizualizace pokryta stínovým kontrastem. Z tohoto důvodu bylo přistoupeno k aplikaci změny náklonu slunečního svitu do polohy azimutu 250° a výšky 35° a vytvoření modelu, založeného na aplikaci vizualizace PCA. Tyto vizualizace umožnily doplnění topografického plánu o ty útvary, které jsou skryté v zastíněném prostoru. Vizualizace stínovaného modelu však obecně nachází limity v zobrazování zejména liniových typů objektů a rozlišování konvexní a konkávní morfologie sledovaných objektů. Eliminaci nekvalitně viditelných liniových objektů umožnila především vizualizace typu Slope. Rozlišení nadzemních a zahloubených typů objektů umožňuje Local Relief Model, přičemž zahloubené objekty lze velmi dobře identifikovat prostřednictvím algoritmu Sky-view factor (Obr. 34).

Obr. 34 (vpravo). Srovnání jednotlivých vizualizačních algoritmů, využitých při analýze a dokumentaci jednotlivých objektů hradiště Katovice i pro komplexní analýzu celého prostoru. Viditelnost objektů je vysoce závislá na využití konkrétního algoritmu. Jako nejefektivnější byly vyhodnoceny algoritmy Sky-View factor, Slope, Local Relief Model, PCA, Hillshade 315°/45°, Hillshade 250°/35°. Vytvořila L. Starková.

Fig. 34 (on the right). Comparison of individual visualization algorithms used in analyzing and documentation of individuals objects of the Katovice hillfort for a complex analysis of the whole area. Visibility of objects is highly dependent on the use of a specific algorithm. Algorithms found to be most effective were Sky-View factor, Slope, Local Relief Model, PCA, Hillshade 315°/45°, Hillshade 250°/35°. Created by L. Starková.

Obr. 35. Prostředí softwaru DroneDeploy pro zpracování a úpravu výstupů z UAV snímkování. Software byl využit pro vytvoření ortofotoplánu a digitálního výškového modelu hradiště. Vytvořila L. Starková.

Fig. 35. DroneDeploy software environment for processing and modifying outputs of UAV scanning. The software was used to create an orthophoto of the plan and digital elevation model of the hillfort. Created by L. Starková.

Díky těmto vizualizačním algoritmům bylo možno detekovat a úspěšně lokalizovat jednotlivé vstupy do prostoru hradiště a jeho předhradí, stejně tak i přípravu polygonových podkladů (na základě viditelných hranic jednotlivých opevnovacích systémů) pro výpočty jednotlivých ploch této lokality. Kombinací těchto doplňkových náhledů byl topografický model hradiště a jeho zázemí dotvořen do finální podoby.

Pokrytí areálu hradiště lesním porostem staví metodu klasické letecké prospekce a dokumentace do role druhotného využití. Letecká prospekce a analýza leteckých snímků tak představuje doplňkovou metodu především pro prospekci zázemí hradiště na místech zemědělské aktivity. Jako vstupní data byly využity snímky z Národního archivu leteckých měřičských snímků, dostupných přes online portál

českého úřadu zeměměřického a katastrálního (www.lms.cuzk.cz, citace dne 14. 8. 2019) a snímky letecké prospekce z archivu leteckých snímků Archeologického ústavu Praha. Veškeré snímky byly převedeny do projektu v geografických informačních systémech. Snímky šikmého leteckého snímkování byly rektifikovány za využití výškového modelu dat leteckého laserového skenování. Snímky měřické bylo nutno georeferencovat na základě dostupných podkladových vrstev (ortofotomapy, topografická mapa 1:10000).

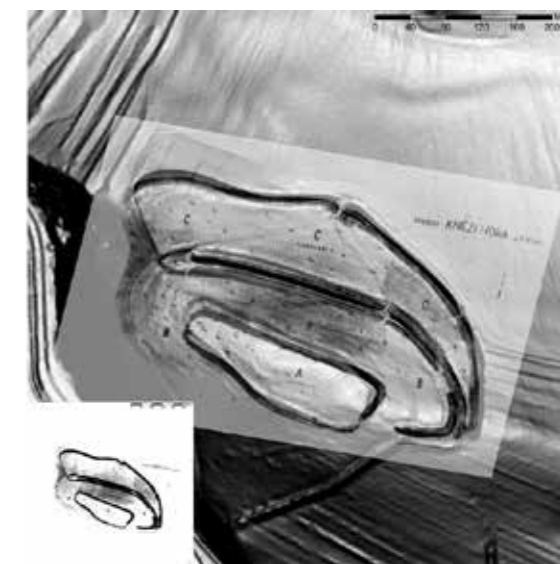
Data snímkování z dronu byla pořízena 19. dubna 2018, kdy se uskutečnil dokumentační let dronem DJI Phantom v průměrné letové výšce 450–520 m. Celkově byla snímkována rozloha 42 akrů, pro účely zpracování výstupů byla plocha z kvalitativních důvodů zmenšena na rozlohu 34,2 akrů.

Jako základní výstup byl vygenerován ortofotoplán s rozlišením 3 cm na pixel a výškový model s rozlišením 9,7 cm. Polohová přesnost je 35 cm. Veškeré zpracování bylo prováděno v prostředí softwaru DroneDeploy (**Obr. 35**).

Analýza a verifikace prostřednictvím dat historické geografie (L. Starková – P. Menšík)

V rámci metodologického přístupu k analýzám datových zdrojů dálkového archeologického průzkumu je nezbytné přistupovat k zjištěným informacím kriticky a v maximální možné míře je verifikovat dalšími, vhodně zvolenými metodami. Jako základní verifikační materiál veškerých analyzovaných dat archeologického dálkového průzkumu byly využity dostupné zdroje historických kartografických podkladů a topografické plány lokality Kněží hora, které byly vytvářeny v průběhu starších výzkumů.

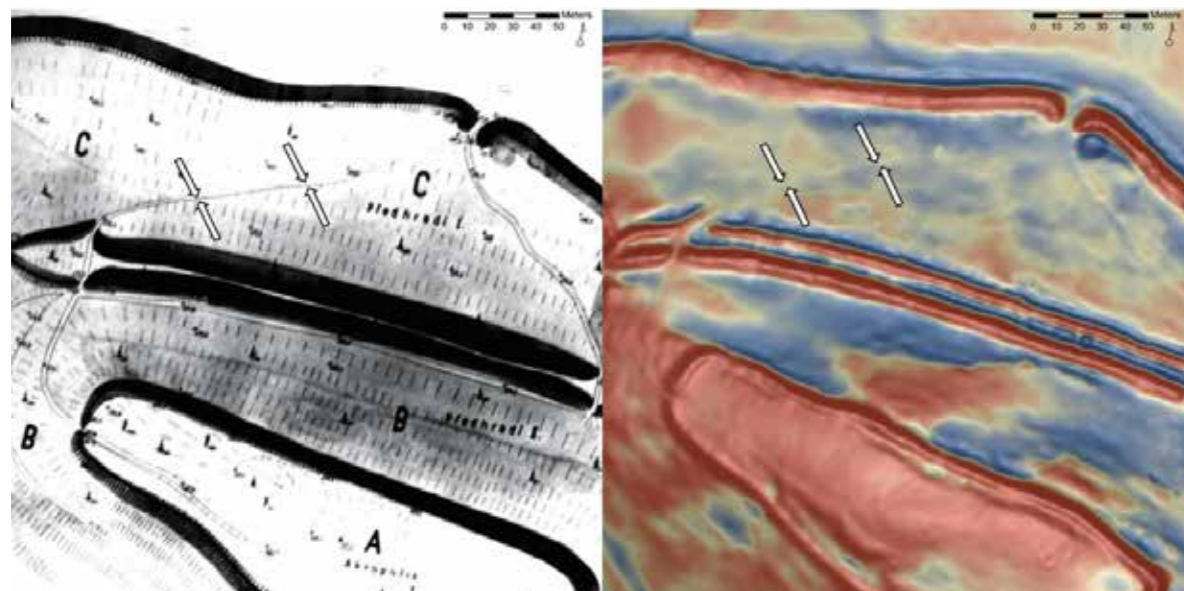
Historické kartografické podklady byly využity ve dvou rovinách ověřování dat leteckého laserového skenování a historických leteckých snímků. První z nich představuje verifikaci zjištěných objektů, tvořících vlastní těleso hradiště na vrcholu Kněží hory. Důkladným porovnáním výstupů, vytvořených na bázi dat leteckého skenování a dostupných starších topografických i geodetických záznamů, byly oba typy záznamových dat vzájemně sloučeny a zkorigovány do podoby výsledného topografického plánu celé lokality. Z historických plánů se jako nejvhodnější ukázalo použití plánu z roku 1946, vytvořeného M. Dubským (synem archeologa B. Dubského), (*Dubský 1949*, 587, obr. 25), (**Obr. 36**). Tento geodetický plán, starý 60 let, je až

Obr. 36. Srovnání přesnosti archivního topografického plánu B. Dubského z roku 1949 a současného snímku, vytvořeného na bázi leteckého laserového skenování. V rámci analýzy hradiště byla od B. Dubského převzata terminologie členění vnitřního prostoru hradiště. Vytvořila L. Starková.

Fig. 36. Comparison of the accuracy of the archived topographic plan by B. Dubský from 1949 with the present image created using aerial laser scanning. During analysis of the hillfort, terminology was taken from B. Dubský for the division of the inner area of the hillfort. Created by L. Starková.

překvapivě přesný a zejména interpretačně nápomocný k analýze moderních výstupů. Dubského kategorizace jednotlivých částí hradiště do sektorů A–C byla převzata v plném rozsahu. Důležitost tohoto srovnání se projevila při prospekci sektoru C, kde byla na podkladě Dubského plánu lokalizována druhá hlavní cesta (v západní části hradiště) spojující vstup do prostoru hradiště hlavní bránou s akropolí (**Obr. 37**). Dubského plán také jako jediný naznačuje přítomnost fortifikační linie, objevené na bázi dat

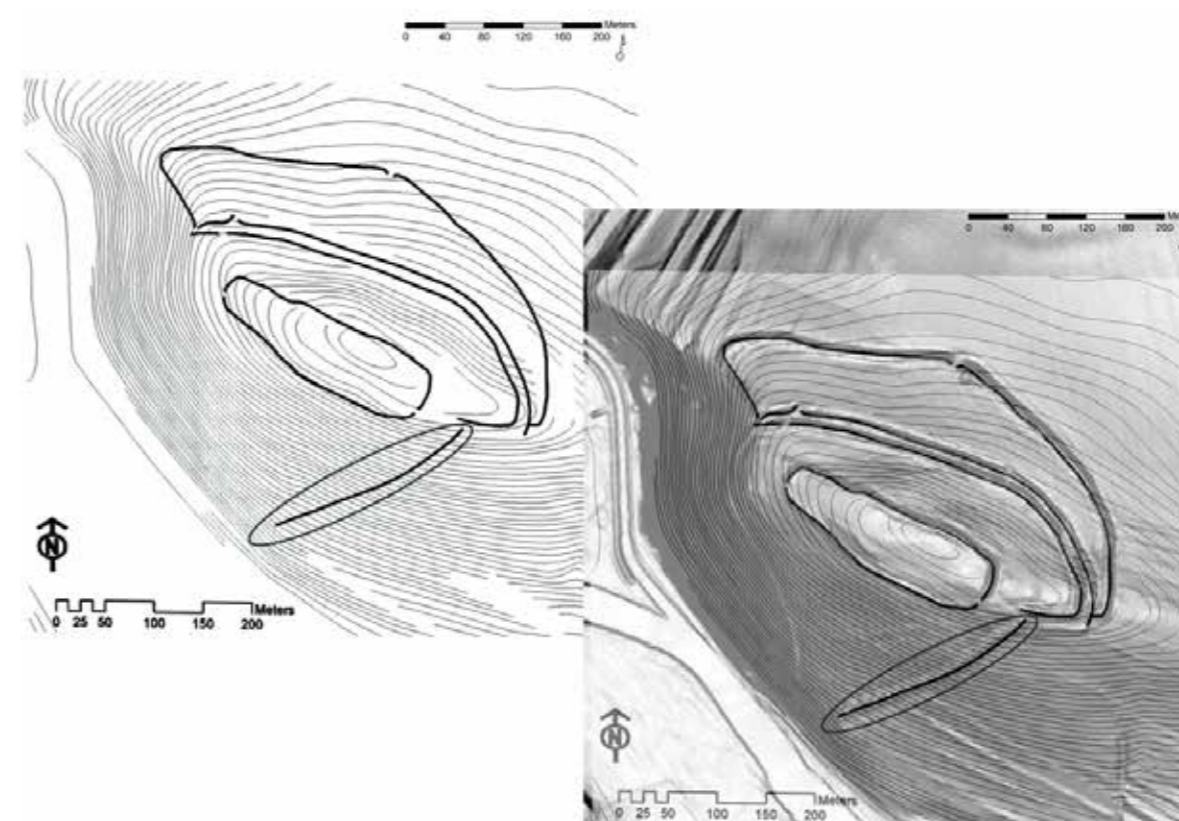
Obr. 37. Srovnání viditelnosti západní cesty spojující vnější a vnitřní předhradí hradiště na podkladech Dubského plánu (1949) a snímku leteckého laserového skenování. Detekce cesty bez využití topografického plánu jako verifikačního materiálu by byla téměř nemožná. Vytvořila L. Starková.

Fig. 37. Comparison of visibility of the western road connecting the outer and inner bailey of the hillfort on material from Dubský's plan (1949) with the aerial scanning image. Detection of a road without the use of a topographic plan as verification material would have been nearly impossible. Created by L. Starková.

leteckého skenování v jihozápadní části hradiště. Nicméně jeho přítomnost dokládá v podobě pouze tenké linie (pravděpodobně považované za cestu), nejasně zakončenou v první třetině celé délky tohoto obranného prvku. Zrcadlově umístěnou obrannou linií na jihovýchodní straně však úplně opomíjí. Tu jako jediní zachytili při svém výzkumu badatelé J. John a M. Rytíř (*John – Rytíř 2007*), kteří ji v celém rozsahu geodeticky zaměřili a publikovali ve své studii zaměřené na dokumentaci fortifikačního systému hradiště Katovice (**Obr. 38**).

Druhou oblastí využití historických kartografických podkladů představuje výzkum zázemí hradiště Katovice. Proměnu okolní krajiny lze sledovat prostřednictvím

historických mapových podkladů. Byly využity různé zdroje, z nichž nejefektivnější jednoznačně zastupují mapy Stablního katastru (případně i Indikační skici). Mapy I.–III. vojenského mapování byly využívány pro verifikaci stavu krajiny a hradiště samotného, ale vzhledem k častým analýzám oblastí velmi malého rozsahu, je třeba využít mapy s vyšším rozlišením a detailním topografickým záznamem. Na mapách Stablního katastru bylo možné sledovat a rekonstruovat především síť cest, které Kněží horu spojují s okolní krajinou a jejími dominantami. Zároveň byla mapa stablního katastru využita jako ověřovací materiál nově objeveného útvaru, který by rozpoznán na bázi dat leteckého skenování a následně publikován v roce 2018 (*Mensík*

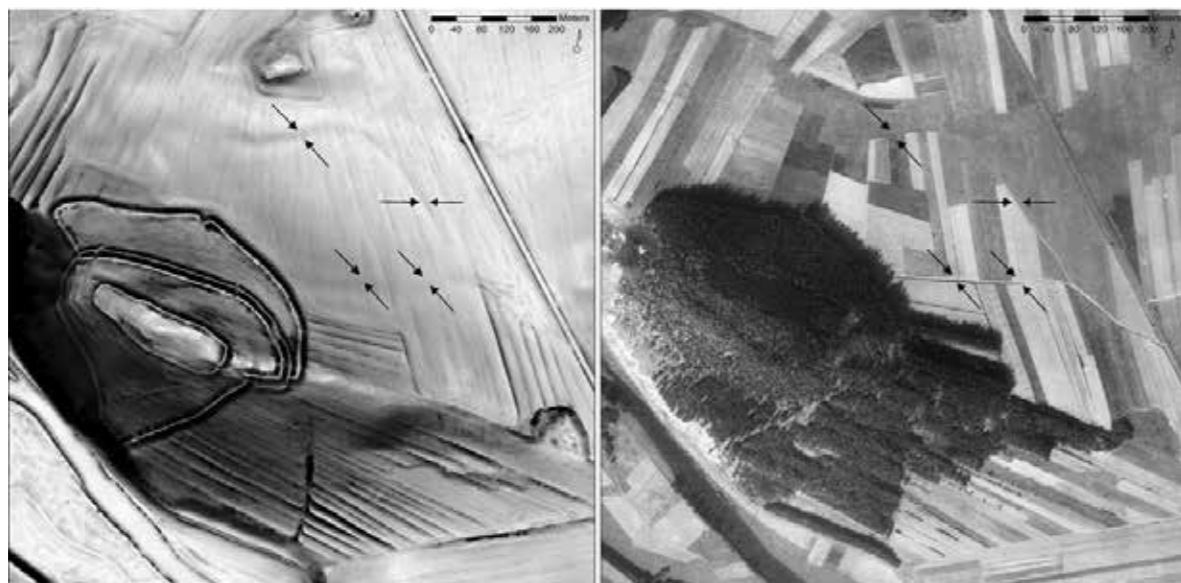

Obr. 38. Srovnání přesnosti zaměření fortifikačního systému na východním úbočí Kněží hory. Výstup v podobě topografického plánu byl vyhotoven v roce 2007. Snímek, pocházející z leteckého laserového skenování odhaluje přítomnost fortifikace i nově objevený úsek na západní straně úbočí kopce. Vytvořila L. Starková.

Fig. 38. Comparison of the accuracy of measurements of the fortification system on the eastern hillside of Kněží hill. Output in the form of a topographic plan was created in 2007. The image, which is made from aerial laser scanning, reveals the presence of a fortification and a newly discovered section on the western side of the hillside. Created by L. Starková.

– *Plzák 2018, 284*). Tento nadzemní objekt (výška 30–40 cm nad okolním terénem), interpretovaný jako součást předsunutého opevnění, byl na základě revize historických kartografických podkladů vyhodnocen jako součást systému dvou cest, orientovaných východo-západním směrem, přiléhající ke Kněží hoře ze severní strany. Obě cesty se setkávají v místě hlavní brány – vstupu do prostoru vlastního hradiště. Obě linie jsou mimořádně dobře patrné také na historických leteckých snímcích ze

40.–50. let. 20. století (použity snímky z let 1949, 1951), (**Obr. 39**). Na moderních a archivních ortofotomapách (2005–2017) jsou tyto cesty již neznatelné, pravděpodobně v důsledku jejich rozorání. Výjimkou je snímek z roku 2008, kdy je na bázi porostových příznaků možné stále ještě sledovat průběh jižní cesty (**Obr. 40**). Mimo objekty, které mají přímou vazbu na prostor hradiště Katovice, byly na základě historických mapových pramenů verifikovány další terénní útvary, detekované na bázi leteckého

Obr. 39. Ověření interpretace objektů, lokalizovaných severně od hradiště jako zaniklé cesty. Pro ověření byl využit historický letecký snímek z roku 1959, kde je přítomnost obou cest jednoznačně prokázána. Vytvořila L. Starková.

Fig. 39. Verification of the interpretation of objects localized north of the hillfort as an abandoned road. A historical aerial image from 1959 was used for verification; the image shows clearly proves the presence of both roads. Created by L. Starková.

skenování. Nejvyšší zastoupení prokazují liniové objekty, které lze následnou komparací s indikačními skicami a mapami stabilního katastru nejčastěji interpretovat jako zaniklé cesty v širším zázemí obce Katovice. Tyto cesty jsou sice v současnosti zcela zaniklé, ale při pohledu na současný ortosnímek a topografickou mapu lze jejich přítomnost predikovat na základě nápadně chybějících spojnic cest dosud žijících a spojujících významné body v okolí Katovic. Také data leteckého skenování přítomnost pozůstatků těchto komunikačních systémů jednoznačně prokázala. Zajímavým útvarem, detekovaným na bázi současného ortosnímku a dat leteckého skenování, je liniový objekt přetínající polní systém severně od obce Katovice v místech nazvaných „Za vranovy“. Tato mírně zahlobená linie se opticky napojuje na výše popsané

severovýchodní cesty, směřující k hradišti, proto se nabízí myšlenka spojení těchto dvou liniových celků. Ověření historických map (II. vojenské mapování) tuto myšlenku nepodporuje, zde je liniový útvar vyznačen pouze jako zalesněné území. Nicméně historické letecké snímky z 50. let 20. století (*Archiv ČUZK: https://lms.cuzk.cz/lms/lms_prehl_05.html, citace dne 14. 8. 2019*) zobrazují danou oblast jako již odlesněnou s jednoznačnou přítomností cesty, která pokračuje až do oblasti nazvané „Úžleb“ (**Obr. 41**). Lze tedy uvažovat o přítomnosti této cesty již na mapách II. vojenského mapování, kdy byla pouze zakryta lesním porostem. Výsledkem těchto dílčích analýz je mapa rekonstrukční sítě komunikační sféry oblasti kolem Kněží hory a obce Katovice (**Obr. 42**).

Obr. 40. Viditelnost cest v severní oblasti od hradiště na bázi mladších leteckých snímků – archivních a současných. Vlevo nahoře – snímek z roku 2017, vlevo dole – snímek z roku 2005, vpravo – snímek z roku 2008, na kterém jako jediném z moderních ortofotoplánů bylo možno zachytit pozůstatky jižní cesty v podobě porostových příznaků. Vytvořila L. Starková.

Fig. 40. Visibility of roads in the northern area of the hillfort based on newer aerial images, both archival and present. Top left – image from 2017, bottom left – image from 2005, right – image from 2008, which is the only modern orthophoto of the plans that display the remnants of the southern road in the form of vegetation markings. Created by L. Starková.

Historické kartografické zdroje nelze opomenout také jako unikátní zdroj originálních záznamů pomístních jmen. Toponomastika jakožto součást historické geografie umožňuje velmi často interpretaci krajinných oblastí právě na základě analýzy pomístních názvů (*Semotanová 2011*). Mapy Stabilního katastru a Indikační skici jsou bezesporu jedním z nejvýznamnějších zdrojů tohoto typu informace. Z nich byly toponomastické záznamy v průběhu pozdějších let převáděny do aktuálních mapových výstupů a jsou

tak přítomny i v současných katastrálních a topografických mapách. Jako příklad lze uvést přítomnost pomístního názvu krajiny „Pod hradištěm“, nacházejícího se na jihoovýchodním úpatí Kněží hory, tento název se objevuje již na mapách Stabilního katastru (**Obr. 43**). Stejně tak je možné jmenovat pomístní jméno „Chmelnice“, nacházející se severně od obce Katovice. Oba tyto příklady dávají jasnou interpretaci daného místa (**Obr. 44**). Přítomnost chmelnice právě v popisované oblasti byla následně pozitivně

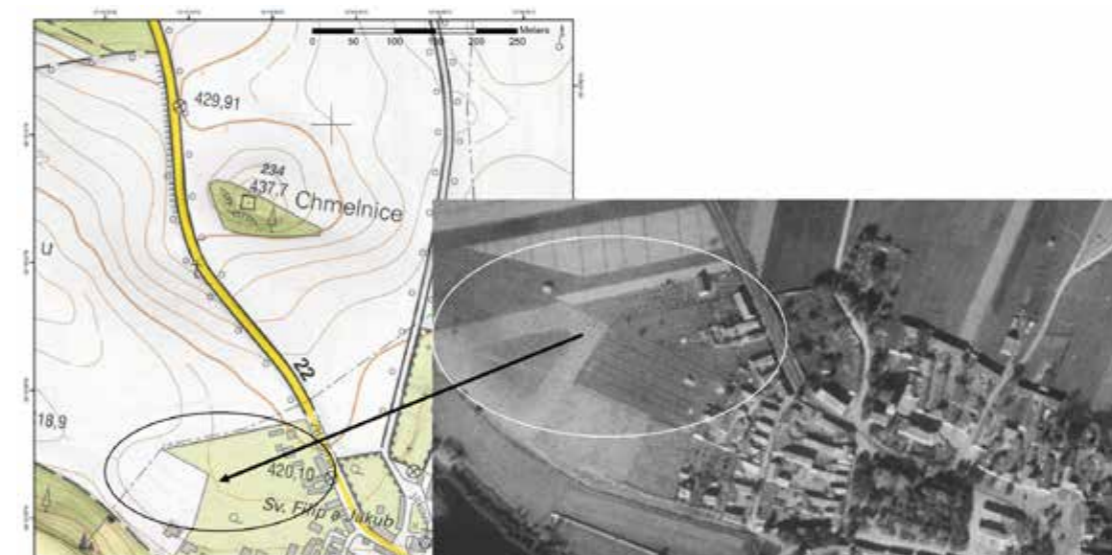
Obr. 41. Poloha „Za vranovy“ – „Úžleb“. Vlevo: viditelné pozůstatky zaniklé cesty, navazující na komunikace severně od Hradiště Katovice. Vpravo: mapa II. Vojenského mapování s viditelným pásem lesního porostu, který pravděpodobně překrývá stejnou cestu. Vytvořila L. Starková.
Fig. 41. Position “Za vranovy” – “Úžleb”. Left: visible remnants of the abandoned road linking to the road north of the Katovice hillfort. Right: Map of the 2nd military mapping with a visible zone of forest growth, which likely covers the same road. Created by L. Starková.

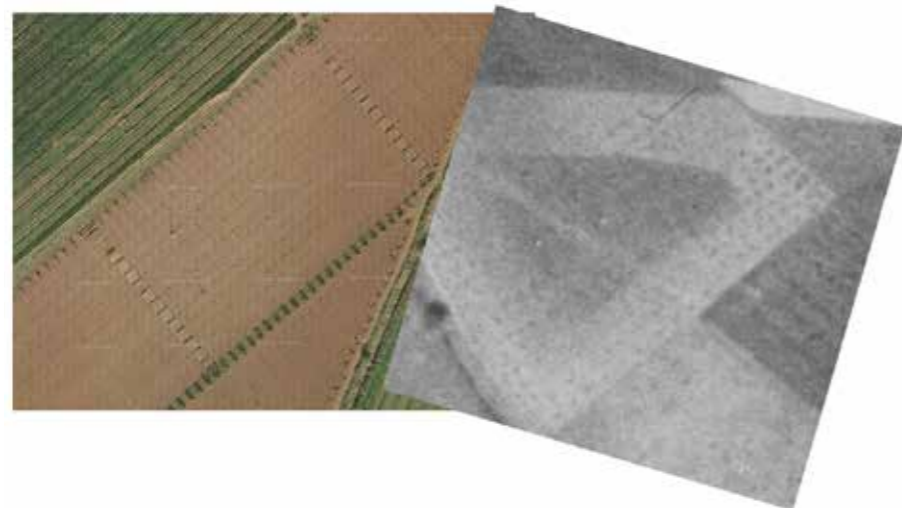
Obr. 42. Rekonstrukční mapa cestní sítě hradiště Katovice a jeho okolí. Vytvořila L. Starková.
Fig. 42. Reconstruction map of the network of roads for the Katovice hillfort and its surroundings. Created by L. Starková.

Obr. 43. Pomístní název „Pod hradištěm“, viditelný na současných topografických mapách (mapa 1:10 000). Vytvořila L. Starková.
Fig. 43. Local name “Below the Hillfort”, visible on modern topographic maps (map 1:10 000). Created by L. Starková.

Obr. 44. Doklad přítomnosti pomístního jména „Chmelnice“ na současných topografických mapách. Na základě historických leteckých snímků (1952) se podařilo rozpoznat možné pozůstatky chmelnic západně od obce Katovice. Dispozice a rozměry objektů odpovídají standardizovaným parametrům současných chmelnic. Vytvořila L. Starková.
Fig. 44. Proof of the presence of the local name “Hop-field” on modern topographic maps. Based on historical aerial images (1952), the possible remnants of hop-fields were identified west of the village of Katovice. The disposition and parameters of the objects correspond to standardized parameters of the modern-day hop-fields. Created by L. Starková.

Obr. 45. Srovnání parametrů domnělé chmelnice (vpravo), lokalizované západně od obce Katovice s parametry současných chmelnic, zachycených na ortofotosnímku z roku 2018 (vlevo). Vytvořila L. Starková.

Fig. 45. Comparing parameters of the assumed hop-field (right), localized west of the village of Katovice with parameters of the modern-day hop-fields, captured on orthophoto of the image from 2018 (left). Created by L. Starková.

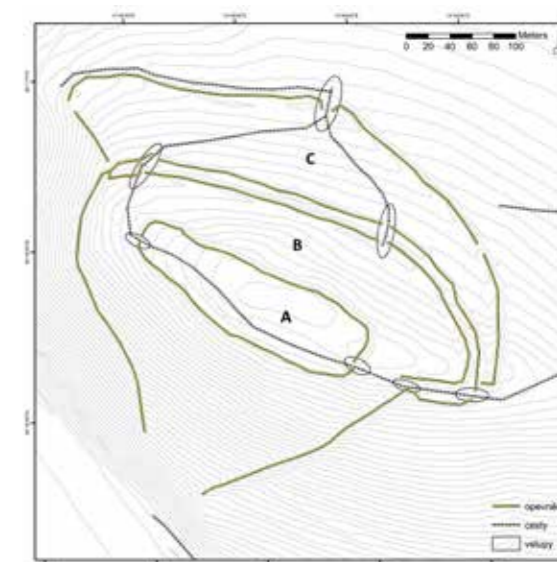

Obr. 46. Detail liniového útvaru, nacházejícího se severně od obce Katovice. Tento objekt byl objeven v rámci letecké prospekce M. Gojdou v 90. letech 20. století. Vytvořila L. Starková.

Fig. 46. Detail of a line formation located north of the village of Katovice. This object was discovered during aerial survey M. Gojda in the 1990s. Created by L. Starková.

verifikována na bázi historických leteckých snímků. Na panchromatickém leteckém snímku z roku 1951 jsou na základě pravděpodobně porostových či půdních příznaků patrné pravidelně rozmístěné kulovité objekty, tvořící ucelený systém. Právě tyto objekty mohou být otisky kúlů, které tvořily vlastní konstrukci celé chmelnice. Pro tuto teorii svědčí také srovnání s moderním ortofotosnímkiem (z oblasti Žatecka), kdy je patrná jednoznačná podobnost způsobu viditelnosti chmelnice na bázi vertikálních leteckých snímků (**Obr. 45**).

Jako doplňkový analytický materiál byly využity i šikmé letecké snímky z 90. let 20. století. V rámci snímkování lokality Kněží hora objevil M. Gojda liniový útvar, nacházející se jihovýchodním směrem od hradiště a severním směrem od vesnice Katovice (**Obr. 46**). Tento objekt, rozpoznán na bázi vegetačních příznaků, má podobu obloukovité linie, procházející celou délkou pole, přiléhajícího k silnici Katovice – Mnichov. Přítomnost takového objektu v blízkosti hradiště otevírá otázku jeho možného kontextu k této lokalitě v podobě fortifikačního či komunikačního objektu. Pro potvrzení přítomnosti a verifikaci tvaru daného útvaru byly využity historické letecké snímky a archivní ortofota, společně se stínovaným modelem terénu a současným ortofotosnímkiem. Analýza dostupných zdrojů neprokázala přítomnost liniového objektu na žádném podkladu. Otázka, zda se jedná o antropogenní zásah, či jde o důsledek geologických, půdních či zemědělských aktivit tak zatím zůstává nezodpovězena.

Obr. 47. Topografický plán hradiště Katovice, vytvořený na základě analýzy podkladů dálkového archeologického průzkumu.

A – akropole, B – vnitřní předhradí, C – vnější předhradí. Vytvořila L. Starková.

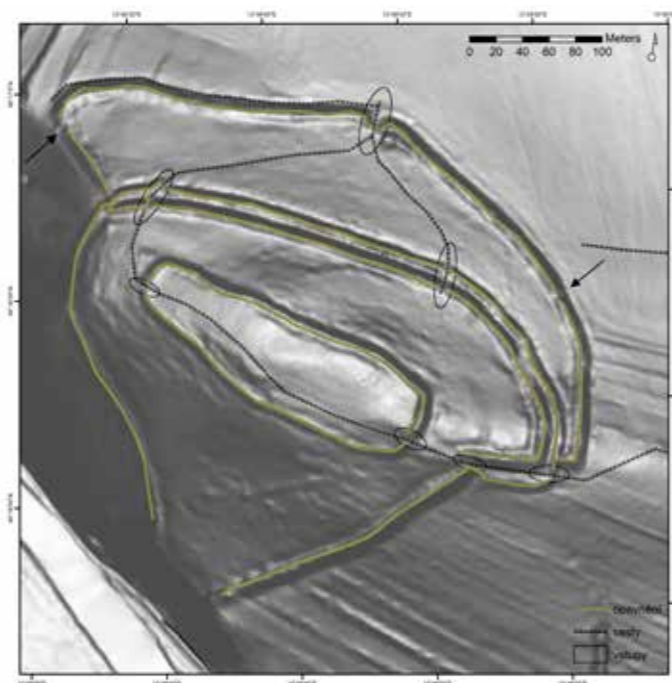
Fig. 47. Topographic plan of Katovice hillfort, created based on analysis of data from remote archeological survey. A – acropolis, B – inner bailey, C – outer bailey. Created by L. Starková.

Komplexní plán hradiště na základě leteckého laserového skenování (L. Starková – P. Menšík)

Na základě výše popsaných analytických metod byl vyhotoven komplexní plán hradiště Katovice a jeho blízkého okolí (**Obr. 47**). Tento plán vychází ze starší interpretace prostoru dle Dubského rozdělení (sektory A–C). Do plánu byly doplněny části nově objeveného fortifikačního systému a sítě cest, obklopujících Kněží horu.

Hradiště Katovice lze rozčlenit do několika vzájemně propojených částí. A – akropole, centrální část hradiště o výměře 1,3 ha je po celém svém obvodu obehnaná valem. Jeho

Obr. 48. Plán lokality na podkladu snímku leteckého laserového skenování. Vizualizace Sky View factor – velmi dobře patrná obě narušení vnější fortifikace (označena šipkou). Vytvořila L. Starková.

Fig. 48. Plan of the location on the image of aerial laser scanning. Visualization Sky View factor – both disruptions of the outer fortification (marked with an arrow) are highly visible. Created by L. Starková.

celková délka je 500 metrů. Vstup do prostoru akropole je situován v západní a východní části opevnění. Na bázi dat leteckého laserového skenování je patrná cesta, která celý prostor akropole přetíná a prochází oběma vstupy.

K akropoli je připojeno vnitřní předhradí (B), čítající 5,8 ha. Na severní, nejméně kryté poloze, je původní opevnění doloženo v podobě dvojitěho valu a příkopu. Výška valů dosahuje v tomto místě až k 5 metrům. V jižní části je obranný systém vnitřního předhradí viditelný jako dvě jednoduché linie valů s příkopy, orientace je severozápad – jihovýchod u první a severovýchod – jihozápad u druhé větve. Obě tyto linie jsou

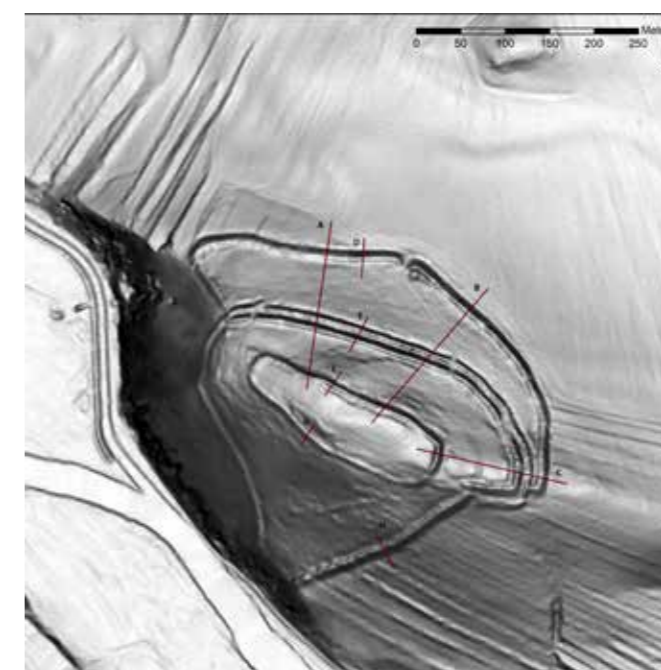
velmi dobře patrné na bázi dat leteckého laserového skenování, z nichž linie na západní straně hradiště byla prostřednictvím této aplikované metody nově rozpoznána. Obě tyto linie jsou napojeny na vnější část dvojitěho valů severní strany předhradí. Celková délka původní hradby vnitřního předhradí je 987 m, z čehož současný dvojitý val dosahuje délky 440 m. Vstup do tohoto prostoru zajišťovaly dva koridory v severní části předhradí a jeden na straně východní.

O poloze nejohroženějšího prostoru hradiště vypovídá přítomnost vnějšího předhradí (C) na severní straně. Toto vnější předhradí je napojeno na vnitřní obranný systém a chrání nejsnáze dostupné části

celého hradiště. Jeho rozloha je 3,1 ha a celková délka opevnění v podobě valu s příkopem je 652 m. Výška valu zde dosahuje až k 6 metrům. Analýza vnějšího opevnění prokázala přítomnost centrálního vstupu do hradiště v jeho severní části v podobě brány s dovnitř zataženými křídly. Na pravé straně je stále velmi dobře patrný kruhový zahloubený objekt. Jedná se patrně o konstrukční prvek brány. Zhruba ve dvou třetinách východního křídla původního vnějšího opevnění je patrné pravděpodobně druhotné částečné narušení. Druhotný zásah do fortifikačního systému lze zaznamenat i na opačné straně (západní) vnějšího opevnění. O podobě komunikační sféry

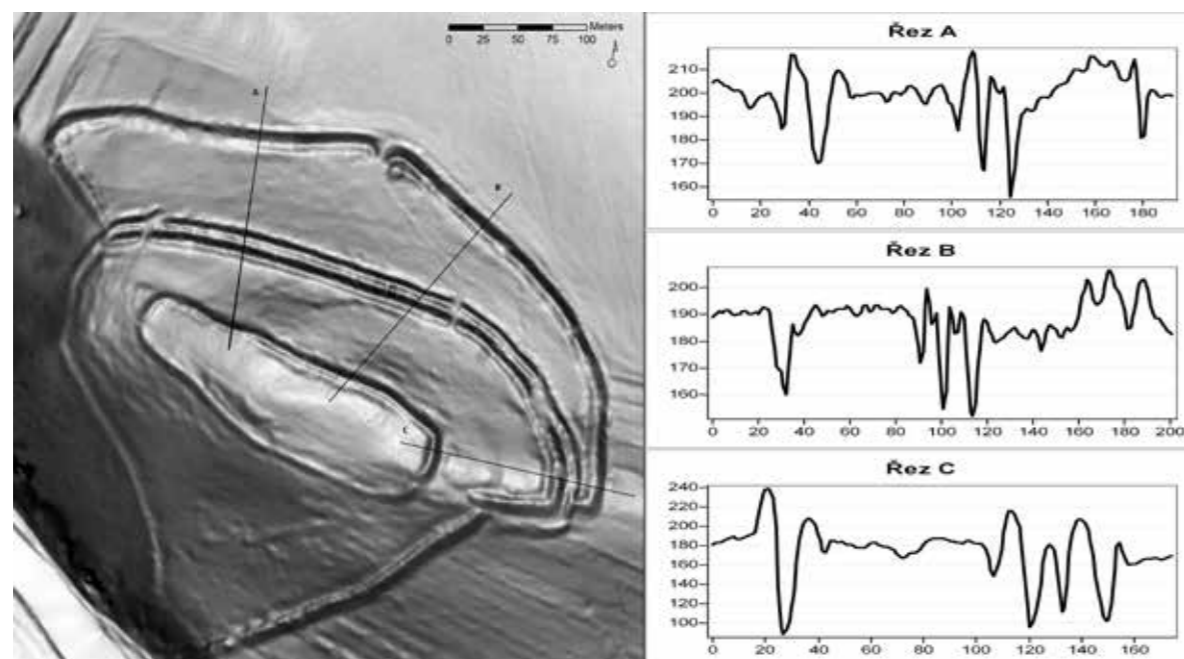
v prostoru vnitřního a vnějšího předhradí vypovídá systém cest, velice dobře viditelný na bázi dat leteckého skenování (**Obr. 48**).

Pomocí geografických informačních systémů je možné vizualizovat také výškové rozdíly v rámci jednotlivých fortifikačních systémů akropole (**Obr. 49c: řez F–G**), řez vnitřním (**Obr. 49a**) a vnějším předhradím (**Obr. 49c: řez E**), mezi vnějším předhradím a prostorem severně od hradiště (**Obr. 49c: řez D**), východním valem jižního předhradí na svahu k řece Otavě (**Obr. 49c: řez H**) a vzájemné rozdíly mezi jednotlivými dílčími areály hradiště, tedy akropolí, vnitřním a vnějším předhradím (**Obr. 49b: řez A–C**).

Obr. 49. a) Celkový přehled řezů fortifikačním systémem hradiště Katovice. Poloha jednotlivých řezů byla zvolena na základě pokrytí kompletního spektra typů opevnění v prostorách akropole, vnitřního i vnějšího předhradí. Vytvořila L. Starková.

Fig. 49. a) General overview of cross-sections, going through the fortification system of the Katovice hillfort. The position of individual cross-sections was chosen, based on the effort to cover the complete spectrum of types of fortifications in the areas of acropolis, inner and outer bailey. Created by L. Starková.

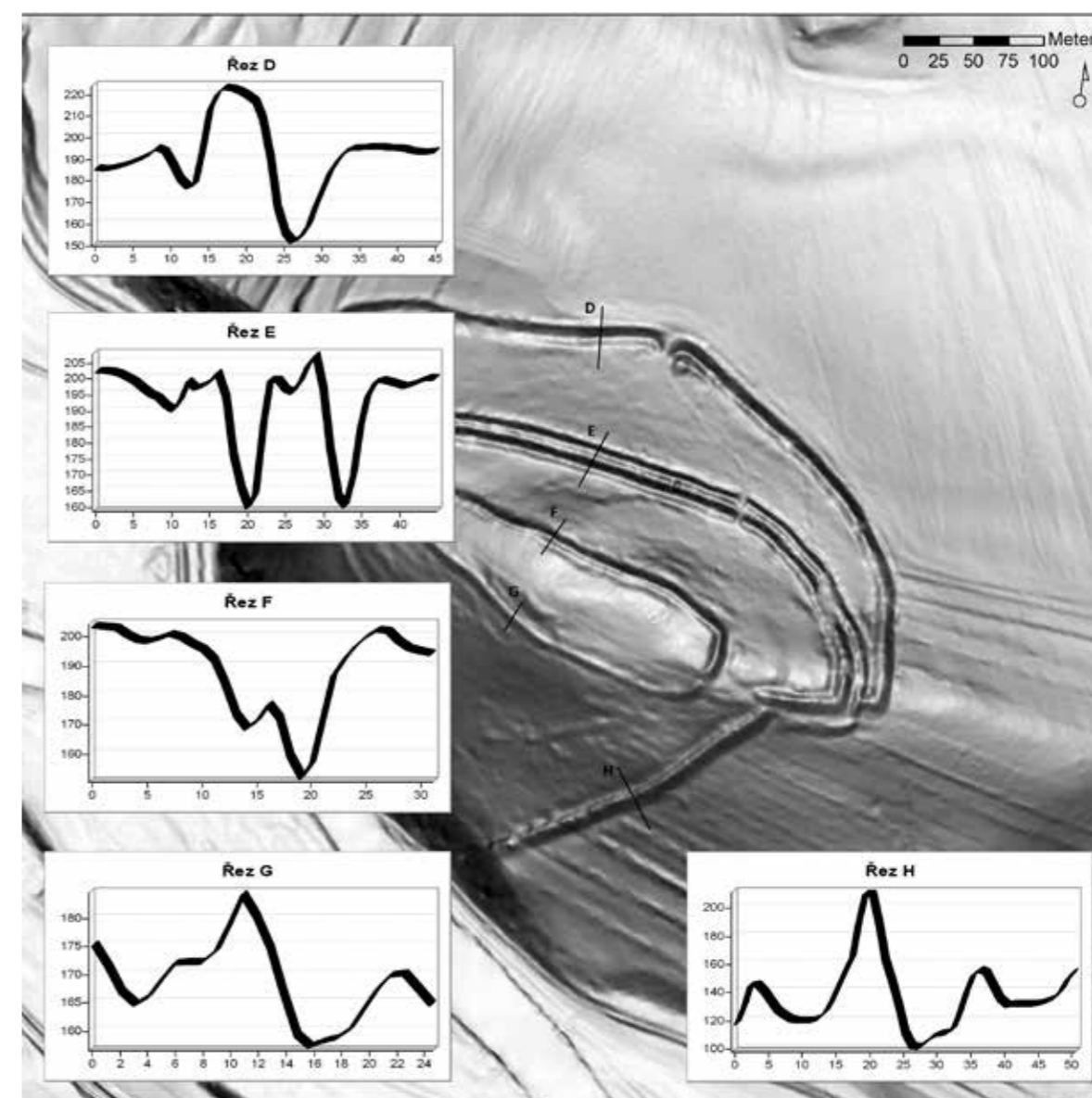
Obr. 49. b) Řezy pohledem kompletního areálu hradiště Katovice. Řezy jsou vedeny přes veškeré fortifikační části areálu, které byly výzkumem odhaleny. Profilový graf sleduje výraznou dynamiku výškových aspektů terénu. Řezy A, B byly vedeny ze severního (A) a severovýchodního směru (B). Řez C byl položen v orientaci západ – východ. Osa X znázorňuje délku vedené linie řezu, osa Y míru variabilitu převýšení terénu, uvedenou v hodnotách jednotek metrů. Jako podkladový výškový model byl využit digitální výškový model, vytvořený zpracováním dat leteckého laserového skenování v rozlišení 1 metru. Vytvořila L. Starková.

Fig. 49. b) Cross-sections through the complete view of the Katovice hillfort. The cross-sections are routed through all fortification parts of the area, discovered by previous research. The profile graph follows the significant dynamics of the terrain elevation aspects. Cross-sections A, B were taken from the north (A) and northeast (B) directions. Cross-section C laid in the west-east orientation. The X-axis shows the length of the cross-section line, the Y-axis measures the terrain elevation variability, expressed in units of meters. The digital elevation model, created by the processing of airborne laser scanning data at a resolution of 1 meter, was used as the underlying elevation. Created by L. Starková.

Hradiště Katovice o celkové výměře 10,2 ha představuje unikátně dochovaný typ lokality, k čemuž jednoznačně napomohla přítomnost vegetačního pokryvu, který dodnes viditelné fortifikační systémy zakonzervoval. Z metod dálkového archeologického průzkumu nachází jednoznačně nejvyšší využití letecké laserové skenování, které umožnilo vytvořit komplexní

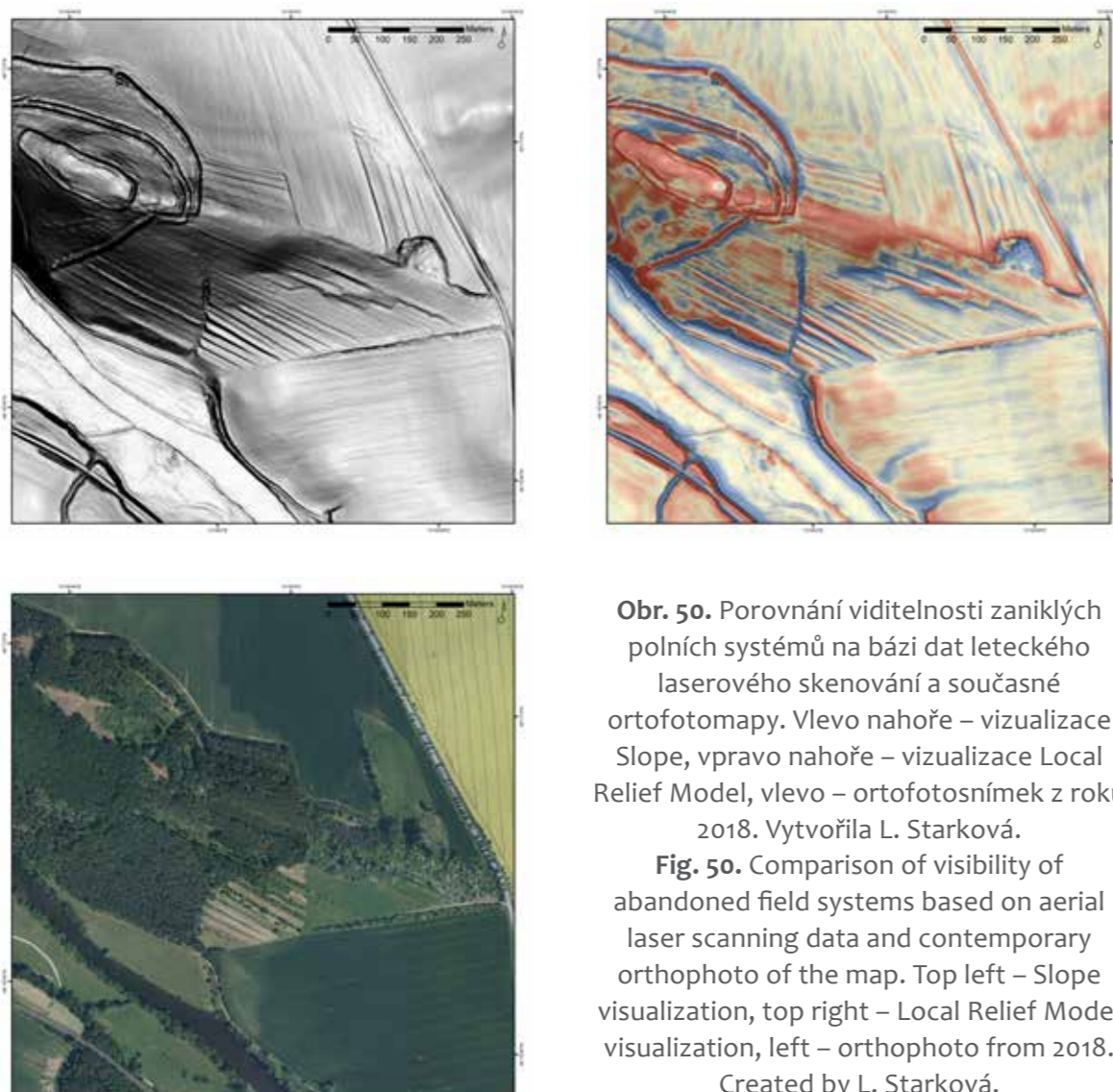
a detailní plán celé lokality a práci s výškovými parametry analyzovaných objektů.

Zvýšení kvality viditelnosti liniových objektů prostřednictvím aplikovaných vizualizací dat leteckého laserového skenování umožnilo sledovat mimo jiné i rozsah zemědělské půdy obklopující hradiště v minulosti. Jihovýchodní úpatí Kněží hory bylo dle

Obr. 49. c) Detailní řezy opevňovacím systémem v rozsahu celého hradiště (akropole, vnitřní, vnější předhradí). Řezy D–G orientovány severním (D) severovýchodním směrem (E, F, G). Řez H je veden ze severozápadní strany. Osa X znázorňuje délku vedené linie řezu, osa Y míru variabilitu převýšení terénu, uvedenou v hodnotách jednotek metrů. Jako podkladový výškový model byl využit digitální výškový model, vytvořený zpracováním dat leteckého laserového skenování v rozlišení 1 metru. Vytvořila L. Starková.

Obr. 49. c) Detailed cross-sections through the fortification system in the extent of the whole hillfort area (acropolis, inner, outer bail). Cross-sections D–G are oriented north (D) and northeast (E, F, G). Cross-section H was placed from the northwest side. The X-axis shows the length of the cross-section line, the Y-axis measures the terrain elevation variability, expressed in units of meters. The digital elevation model, created by the processing of airborne laser scanning data at a resolution of 1 meter, was used as the underlying elevation model. Created by L. Starková.

Obr. 50. Porovnání viditelnosti zaniklých polních systémů na bázi dat leteckého laserového skenování a současné ortofotomapy. Vlevo nahoře – vizualizace Slope, vpravo nahoře – vizualizace Local Relief Model, vlevo – ortofotosnímek z roku 2018. Vytvořila L. Starková.

Fig. 50. Comparison of visibility of abandoned field systems based on aerial laser scanning data and contemporary orthophoto of the map. Top left – Slope visualization, top right – Local Relief Model visualization, left – orthophoto from 2018. Created by L. Starková.

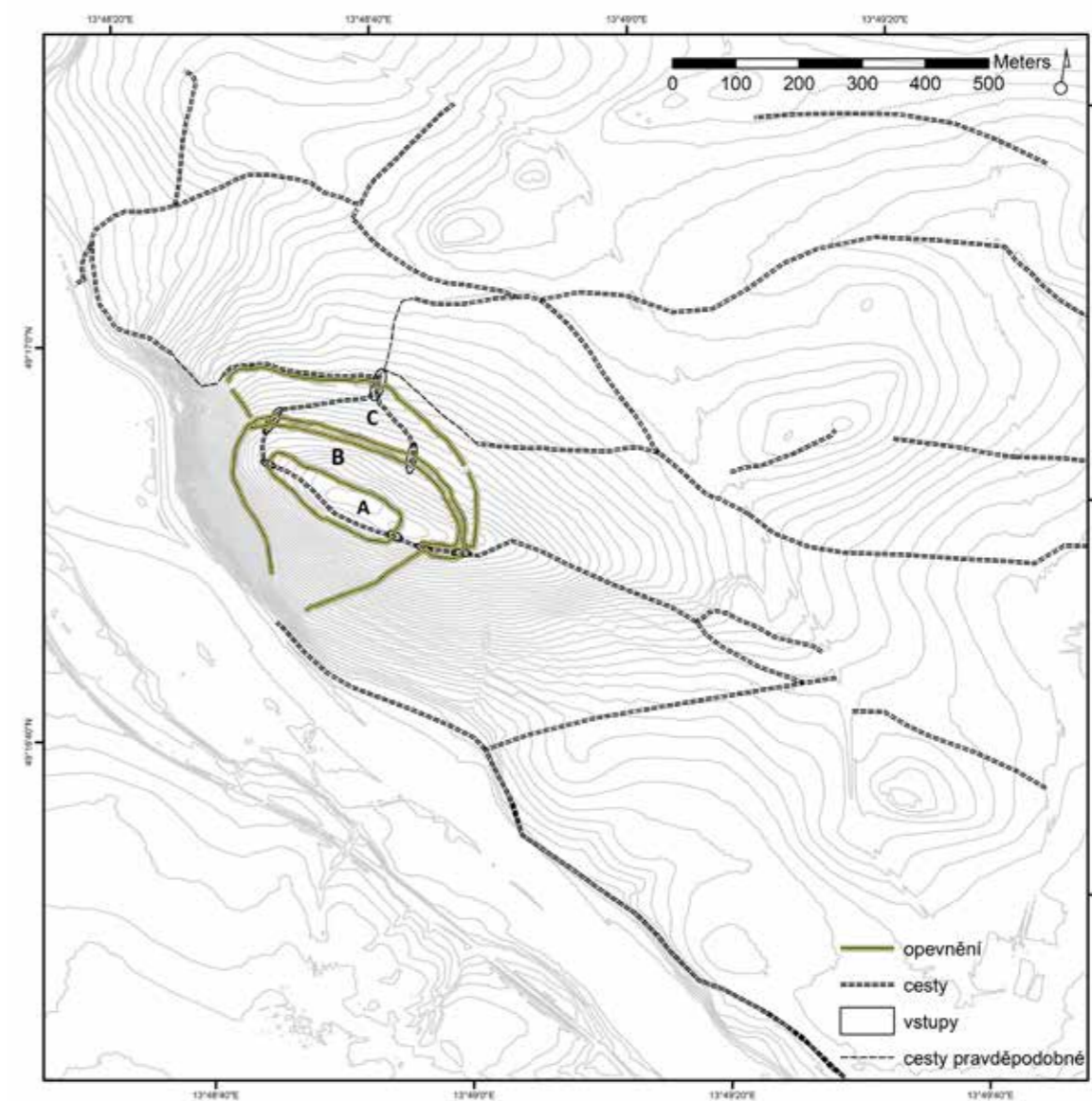
přítomnosti jasně viditelných mezních pásů hojně využíváno pro zemědělskou aktivitu. V současnosti je celá tato oblast hustě zalesněna a systém polního hospodaření je viditelný pouze na trvale odlesněném prostoru ve směru ke Katovicím (**Obr. 50**).

O významu hradiště svědčí také hustá síť cest, která jej obklopuje. V současnosti mnohdy zaniklé cesty, orientované právě k hradišti, jej staví do podoby významného bodu v krajině, který byl i v poměrně

nedávné minulosti navštěvován (**Obr. 51**). Prostorová analýza dohlednosti potvrzuje myšlenku hradiště jako významné krajinné dominanty. Hradiště se nachází v nížinaté oblasti s nízkým převýšením okolní krajiny. Z tohoto důvodu poloha jeho založení nabízela ideální podmínky pro kontrolu okolní krajiny. Analýza dohlednosti byla vytvořena v několika provedeních. V prvním případě byl pozorovatel umístěn na nejvyšší bod centrální plošiny akropole hradiště. Dohlednost je z této polohy

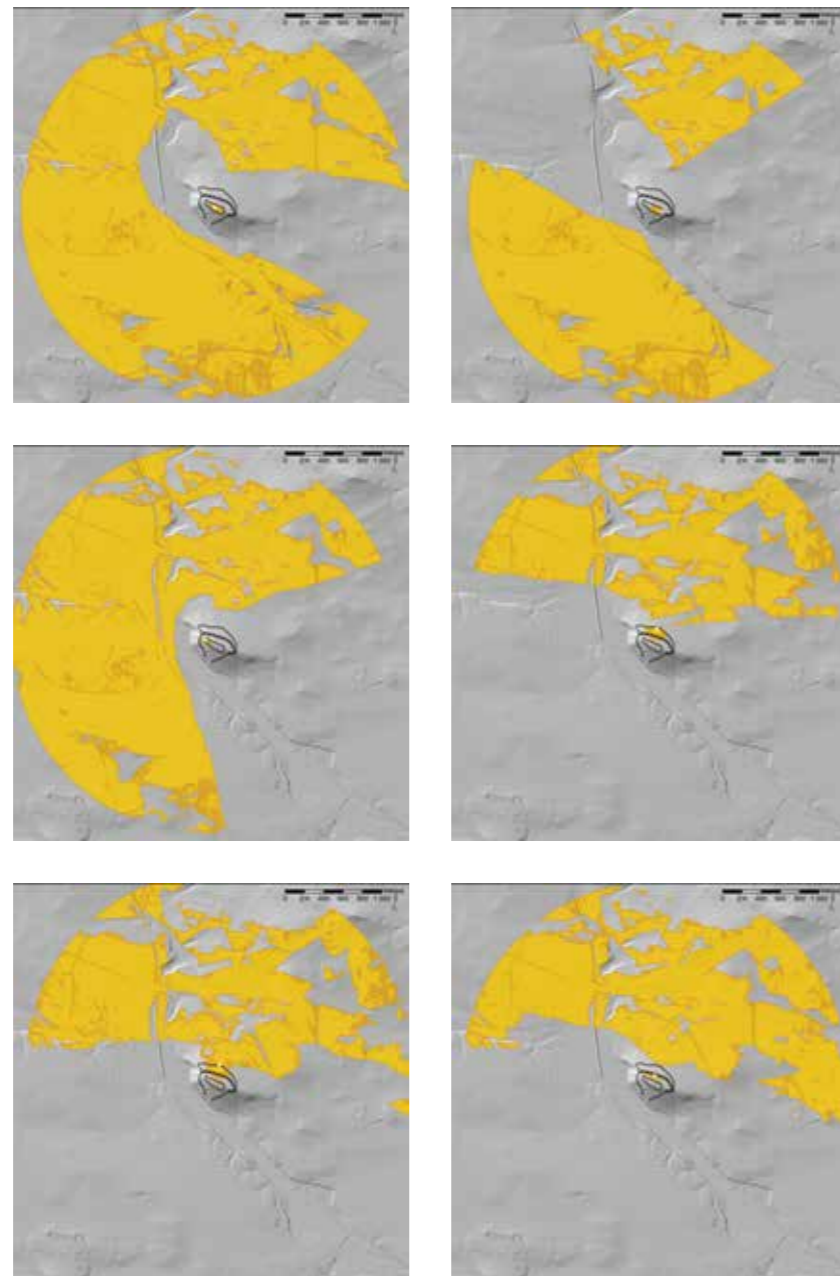
pochopitelně nejrozsáhlejší, avšak na úkor dohlednosti do prostoru přímo kolem hradiště. Logickou úvahou nad pohybem obyvatel a strážců hradiště po celém jeho obvodu lze další body umístit na západní

a východní okraj akropole i do oblasti sektoru B a C – vnitřního a vnějšího předhradí. Výsledky prokazují ideální polohu hradiště pro observaci širokého pásu krajiny v jeho okolí (**Obr. 52–54**).

Obr. 51. Topografický plán hradiště Katovice včetně širšího zázemí. Vytvořila L. Starková.

Fig. 51. Topographic plan of Katovice hillfort including the wider hinterland. Created by L. Starková.

Obr. 52. Analýzy viditelnosti do okolí hradiště Katovice. Jako srovnávací materiál byly vytvořeny analýzy dohlednosti v několika podobách, dle závislosti umístění pozorovatele v prostoru hradiště. Rádus dohlednosti byl stanoven do maximální vzdálenosti 2000 metrů, výška pozorovatele byla definována hodnotou 1,8 metru. Jako podklad byl využit výškový model terénu DMR5G (ČÚZK). Vytvořila L. Starková.

Fig. 52. Analyses of visibility to the surroundings of Katovice hillfort. For comparative material, analyses of the range of visibility were created in several forms, according to the dependence of the observer's location in the area of the hillfort. The radius of visibility range was set at a maximum distance of 2000 meters; the height of the observer was defined by a value of 1.8 meters. A DMR5G elevation model of the terrain was used as a basis (ČÚZK). Created by L. Starková.

Obr. 53. Pohled od klešťovité brány ve fortifikaci vnějšího severního předhradí směrem na severozápad. Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 53. View from the tongs gate in the fortification of the outer northern bailey to the northwest. Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 54. Pohled od klešťovité brány ve fortifikaci vnějšího severního předhradí směrem na severovýchod. Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 54. View from the tongs gate in the fortification of the outer northern bailey to the northeast. Photograph by P. Menšík in 2019.

8. Popis katovického hradiště na základě povrchového průzkumu (P. Menšík)

Samotný průzkum hradiště byl vyvolán několika faktory. Muzeum ve Strakoniciích bylo katovickými občany informováno, že již několik let probíhá na lokalitě organizovaný nelegální detektorový průzkum. V souvislosti s porušením hradiště důsledky způsobenými povětrnostními vlivy (výrazné vývraty zejména na ploše akropole a vnitřního předhradí) a zejména těžbou smrkového porostu v letech 2016–2017

bylo přikročeno kromě nedestruktivního průzkumu k částečné sondáži ve vrcholových partiích lokality (**Obr. 55–60**).

Na základě dat získaných díky leteckému laserovému skenování byl v prostoru hradiště v letech 2016–2019 prováděn podrobný povrchový průzkum zaměřený na detailní popis terénních relikтів (**Obr. 61–69**).

Obr. 55. Detektorářský vkop do horní části vnějšího valu hradiště.
Foto P. Menšík v roce 2016.

Fig. 55. Trench dug during illegal metal detector activity in the upper section of the outer wall of the hillfort. Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 56. Aktivity spojené se stahováním dřeva nedaleko severní brány vnějšího předhradí.
Foto P. Menšík v roce 2016.

Fig. 56. Activities linked to removal of wood near the northern gate of the outer bailey.
Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 57. Jeden z výraznějších vývrátů v místě vnějšího předhradí.
Foto P. Menšík v roce 2016.

Fig. 57. One of the most distinct uprootings on the site of the outer bailey.
Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 58. Plocha vnitřního předhradí lokality po těžbě dřeva.
Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 58. Surface of the inner bailey of the site after logging.
Photograph by P. Menšík in 2017.

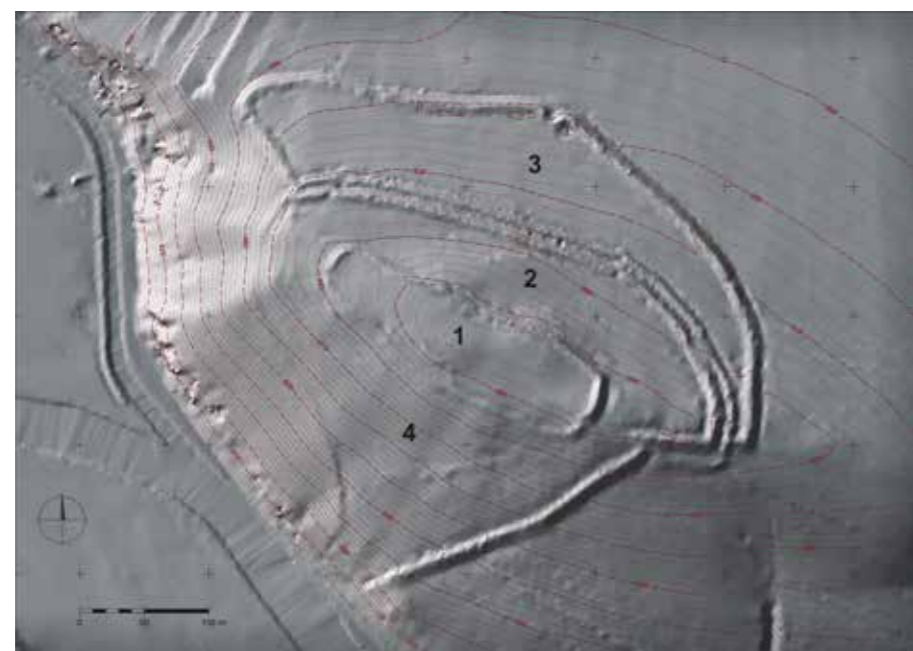
Obr. 59. Porušení jednoho z okraje valu západní brány akropole.
Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 59. Disruption of one of the edges of the wall of the acropolis' western gate.
Photograph by P. Menšík in 2017.

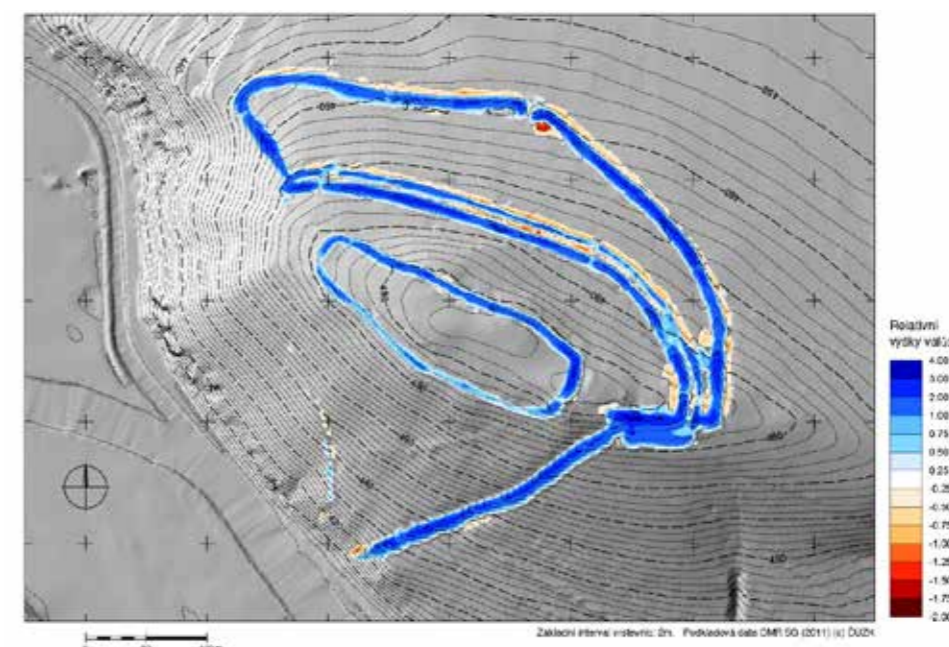

Obr. 60. Porušení povrchové vrstvy v místě lesní cesty v západní části vnitřního předhradí.
Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 60. Disruption of the surface layer in the site of the forest road in the western section of the inner bailey. Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 61. 3D model hradiště s vrstevnicemi po 2 metrech. Vytvořil J. Vidman. 1) akropole; 2) vnitřní severní předhradí; 3) vnější severní předhradí; 4) jižní předhradí.
Fig. 61. 3D model of the hillfort with contour lines at every 2 meters. Created by J. Vidman.
1) acropolis; 2) inner north bailey; 3) outer north bailey; 4) south bailey.

Obr. 62. Relativní převýšení valů s vrstevnicemi po 2 metrech.
Vytvořil J. Vidman.

Fig. 62. Relative elevation of the walls with contour lines every 2 meters.
Created by J. Vidman.

Obr. 63. Foto hradiště a jeho opevnění z dronu. Pohled ze severozápadu.
Foto J. Vidman v roce 2018, upravil P. Hlavenka.

Fig. 63. Photo of hillfort and its fortifications from drone. View from the northwest.
Photograph by J. Vidman in 2018, edited by P. Hlavenka.

Obr. 64. Foto hradiště, akropole a vnitřního předhradí z dronu. Pohled z východu.
Foto J. Vidman v roce 2018, upravil P. Hlavenka.
Fig. 64. Photo of hillfort, acropolis and inner bailey from drone. View from the east.
Photograph by J. Vidman in 2018, edited by P. Hlavenka.

Obr. 65. Pohled na hradiště z jihozápadu z dronu.
Foto J. Vidman, upravil P. Hlavenka.
Fig. 65. View of hillfort from the southwest from drone.
Photograph by J. Vidman, edited by P. Hlavenka.

Obr. 66. Pohled na hradiště z jihovýchodu z dronu.
Foto J. Vidman, upravil P. Hlavenka.
Fig. 66. View of hillfort from the southeast from drone.
Photograph by J. Vidman, edited by P. Hlavenka.

Obr. 67. Pohled na dvojité valové opevnění mezi vnějším a vnitřním předhradím hradiště z dronu. Foto J. Vidman v roce 2018, upravil P. Hlavenka.
Fig. 67. View of double wall fortifications between the outer and inner bailey of the hillfort from drone. Photograph by J. Vidman in 2018, edited by P. Hlavenka.

Obr. 68. Pohled na dvojitě valové opevnění a vstup mezi vnějším a vnitřním předhradím hradiště z dronu. Foto J. Vidman v roce 2018, upravil P. Hlavenka.

Fig. 68. View of double wall fortifications and entrance between the outer and inner bailey of the hillfort from drone. Photograph by J. Vidman in 2018, edited by P. Hlavenka.

Obr. 69. Pohled na klešťovitou bránu vnějšího předhradí z dronu. Foto J. Vidman v roce 2018, upravil P. Hlavenka.

Fig. 69. View of the tongs gate of the outer bailey from drone. Photograph by J. Vidman in 2018, edited by P. Hlavenka.

Na základě kombinace rešerše historických map a dat získaných pomocí letectvého laserového skenování bylo zjištěno několik doposud neznámých skutečností o této lokalitě (viz výše). Ty byly doplněny o detailní povrchový průzkum a měření totální stanicí (**Obr. 61**). Hradiště má velmi dobře dochované a složité opevnění, které je rozděleno do několika částí. Z jižní a jihovýchodní strany je lokalita chráněna příkrými svahy k řece Otavě. Na západní straně kopce vystupuje podélný, postupně se svažující hřbet kopírující Březový potok, který je levostranným přítokem Otavy. V jihozápadním svahu se nacházejí štoly, kde v první třetině 20. století docházelo k těžbě tuhy. Na výše zmíněném hřbetu je poté možné identifikovat povrchovou těžbu nejasného stáří. Severozápadní, severní a severovýchodní část kopce se víceméně pozvolna svažuje k údolí, v jehož středu dnes probíhá státní silnice z Katovic do Střelských Hoštic.

Samotné hradiště je členěno na akropoli na vrcholové části kopce, ze severní části se nachází vnitřní a vnější rozsáhlé předhradí. Na ploše pole severně od hradiště se nalézá terénní hrana využívaná v novověku jako cesta, nelze však vyloučit dřívější využití jako starší fortifikace. Poslední předhradí se rozkládá na jižním svahu nad řekou Otavou.

Nejvyšší vrcholové partie kopce zaujímá opevněná akropole oválného tvaru (**Obr. 61:1**), jejíž delší osa směřuje mírně ve směru severozápad – jihovýchod. V této ose dosahuje délky 230 metrů, ve východní části je její šířka 70 metrů ve směru sever – jih, v západní poté 50 metrů. Vnitřní část akropole je mírně nepravidelná, v jižní

části je terén mírně zvlňžený, nelze vyloučit jeho druhotné úpravy terénu v minulosti. V severovýchodní části hradiště se nacházejí tři méně výrazné konvexní sníženiny o průměru do tří metrů, kdy jedna byla prozkoumána v rámci sondy 3 v roce 2016. Jejich stáří je nejisté. Další konvexní objekt lze pozorovat v západní části akropole jižně od lesní cesty a asi 50 metrů východně od porušení valu. Objekt je zahluoben až 1 metr pod současný povrch a jeho průměr je 5 metrů (**Obr. 82**). Z východní části je pozorovatelný výrazný odval. V tomto případě by se mohlo jednat o starší archeologickou sondu. Po celém obvodu je akropole vymezena valem. Z východní i západní strany je původní opevnění akropole přerušeno cestou vedoucí v jižní části celku z východu na západ. Ve východní části, kde se sbíhají valy předhradí (popis dále) s akropolí, byl původní vstup do centrální části hradiště. Západní porušení je s největší pravděpodobností novověkého původu (detailněji viz sonda 7). Nejmohtnější je v současnosti val akropole na západní, severní a východní straně, ze západní části dosahuje převýšení z vnější strany oproti vnitřnímu předhradí 2–3 metry, ze severní a lépe přístupné východní strany poté 4 metry. Z jižní strany dosahuje vnější převýšení valu rozmezí 1–1,5 metru. V těchto místech bylo využito výhodné konfigurace terénu, val se nachází bezprostředně na hraně terasy a příkrého svahu k řece Otavě. V místech drobných porušení je složen z plochých druhotně neupravených, často mírně přepálených kamenů. Z vnější části valu v místech vnitřního předhradí nebyl nikde pozorován předsunutý příkop. Na vnitřní straně v místě akropole, se nachází liniová sníženina, kterou je možné pozorovat téměř po celé délce jižní strany původní

hradby. Zde dosahuje maximální hloubky 0,5 metru a šířky 3 metry. Výraznější je ve střední části severní vnitřní strany současného valu akropole, zde dosahuje hloubky až 1 metr s šířkou 4 metry. Přesto, že je tento fakt pozorovatelný i na leteckém laserovém skenování, určité omezení měření představuje větší množství navátého ztřelého listí, které zkresluje výsledky měření (při vizuální průzkumu v roce 2016 pozorována mocnost až 30 cm). Deprese se vytrácí severozápadním i severovýchodním směrem, na vnitřní západní a východní straně valu akropole nebyla pozorována. Její funkce je nejasná, pravděpodobně vznikla uměle při budování opevnění na svahu kopce. Konstrukce východního vstupu do akropole není zcela jasná, dnes se jedná o jednoduché přerušení valu. Na hranách okraje

valového tělesa je možné pozorovat výrazné přepálení hlíny s výskytem drobného lomového kamene o velikosti do 20 cm. Do vnitřní plochy akropole se podél severní hrany lesní cesty západním směrem stáčí méně výrazný podélný val. Původní hradba zde chránila tuto komunikaci. Zakončení valu bylo zjištěno při výzkumu v roce 2017 v sondě 6. Vně na val akropole, v místech vnitřního předhradí, navazuje na východní i západní straně trojúhelníkovitá uměle vytvořená plošina o rozměrech 30 × 20 metrů na východní straně (**Obr. 85–86**), v západní části 20 × 15 metrů (**Obr. 84**). Cesta směřující od vstupu do akropole k vstupu z vnitřního do vnějšího předhradí ji obepíná valem z jižní strany (obrázky k prostoru akropole – **Obr. 75–82**).

Obr. 70. Vnější předpolí hradiště Katovice ze západu.

Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 70. Outer foreland of Katovice hillfort from the west.

Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 71. Val vnějšího předhradí na východní straně.

Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 71. Wall of the outer bailey on the eastern side.

Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 72. Pozůstatek po sondě B. Dubského z roku 1946.

Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 72. Remnants of a trench by B. Dubský from 1946.

Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 73. Vnitřní vstup a východní opevnění akropole.
Foto P. Menšík v roce 2016.

Fig. 73. Inner entrance and fortification of the acropolis from the west.
Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 74. Západní zakončení vnitřního valu vnitřního předhradí. Napravo vstupní cesta od předpolí hradiště k akropoli. Foto P. Menšík v roce 2016.

Fig. 74. Western end of the inner wall of the inner bailey. On the right is the entrance road from the foreland of the hillfort to the acropolis. Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 75. Val akropole z jižní strany.
Foto P. Menšík ze západu v roce 2016.

Fig. 75. Wall of the acropolis from the south side.
Photograph by P. Menšík from the west in 2016.

Obr. 76. Val akropole z jižní strany.
Foto P. Menšík od východu v roce 2017.

Fig. 76. Wall of the acropolis from the south side.
Photograph by P. Menšík from the east in 2017.

Obr. 77. Vstup do akropole hradiště.
Foto P. Menšík od západu v roce 2019.
Fig. 77. Entrance to the acropolis of the hillfort.
Photograph by P. Menšík from the west in 2019.

Obr. 78. Pohled do prostoru akropole od západního porušení valu.
Foto P. Menšík v roce 2017.
Fig. 78. View of the area of the acropolis from the western disruption of the wall.
Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 79. Západní prostor a vstup do akropole hradiště.
Foto P. Menšík v roce 2016.
Fig. 79. Western area and entrance to the acropolis of the hillfort.
Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 80. Západní část akropole s valovým opevněním s částí průchodu do prostoru vnitřního předhradí. Foto P. Menšík v roce 2016.
Fig. 80. Western area of the acropolis with wall fortifications and a segment of passageway to the area of the inner bailey. Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 81. Svah a valové opevnění v jihozápadní části akropole.
Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 81. Hillside and wall fortifications in the southwest section of the acropolis.
Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 82. Zahloubený objekt v západní části akropole. Starší archeologická sonda?
Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 82. Recessed object in the western section of the acropolis. Older archeological trench?
Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 83. Pohled na západní porušení valu akropole z vnitřního předhradí.
Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 83. View of the western disruption of the acropolis wall from the inner bailey.
Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 84. Trojúhelníková terasa na západní vnější straně akropole.
Foto P. Menšík v roce 2016.

Fig. 84. Triangular terrace on the western outer side of the acropolis.
Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 85. Terasa na východní vnější straně akropole, pohled z východu.
Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 85. Terrace on the eastern outer side of the acropolis, view from the east.
Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 86. Terasa na východní vnější straně akropole, pohled ze západu.
Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 86. Terrace on the eastern side of the acropolis, view from the east.
Photograph by P. Menšík in 2017.

Vnitřní předhradí není vnitřně výrazněji členěno (**Obr. 61:2**), v jeho jižní a jihozápadní části se však nacházejí nepravidelné terasy vystupující nad terén svažující se severním směrem. V severovýchodní části předhradí ve vzdálenosti asi 10 metrů od valového tělesa byly pozorovány dvě kumulace kamenů o průměru 2,5 metru a výšce 0,5 metru (**Obr. 90**). Kameny o velikosti do 40 cm byly místy přepálené. Význam těchto objektů není zcela jasný. Mezi vnitřním a vnějším předhradím se nachází dvojice valů, jejichž výška dosahuje z vnější strany 5 metrů, z vnitřní poté v průměru 2,5 metru. Z vnitřní strany prvního valu (v místě vnitřního předhradí) ubíhá po celé severní a východní straně sníženina o hloubce 1 metr a šířce až 6 metrů. Taktéž mezi prvním a druhým valem lze pozorovat příkop, jeho hloubka od koruny druhého vnějšího valu je asi 2 metry. Třetí příkop se nachází již na vnějším předhradí a je předsunutý před druhý val. Místy je téměř nevýrazný, jeho maximální šířka je 6 metrů a hloubka 0,5 metru. Jeden z průchodů, mezi vnitřním a vnějším předhradím, se objevuje na západní straně fortifikace. Dnes se jedná o jednoduché přerušení valu, pravděpodobně původní vchod mezi částí areálu. Další porušení dvojitého valového opevnění se nachází mírně vpravo od střední části fortifikačního systému. Předsunutý příkop je v místě vstupu přerušen. Není jasné, zda se jedná o další vstup do vnitřního předhradí. Fortifikace dvojitých valů je orientována víceméně ve směru východ – západ, na západní straně se přimyká v místě porušení k vnějšímu opevnění. Ve východní části se stáčí jižním směrem a pozvolna stoupá k východnímu vstupu. Vnitřní val se poté

prudce stáčí západním směrem a vyznívá severně od lesní cesty do hradiště, kde na něj jižně od tohoto koridoru navazuje fortifikace dalšího předhradí. Vnější val je nejprve porušen lesní cestou a představuje tak třetí, nejvýchodnější vstup do východní části opevněného areálu. Po porušení se jeho jižní konec opět stáčí západní směrem jižně od vstupní komunikace a připojuje se k fortifikaci jižního předhradí (obrázky k prostoru vnitřního předhradí **Obr. 88–94**).

Vnější předhradí přimykající se k vnitřnímu, je vymezeno valem s příkopem, jenž je napojený na východě a západě na val předcházející (**Obr. 61:3**). Směrem k západu se opevněná plocha rozšiřuje a vytváří poměrně rozlehlý nečleněný prostor. Vnější val hradiště dosahuje místy výšky až 6 metrů. Před valem se nachází drobný příkop, jeho šířka nepřesahuje 3 metry a hloubka 0,75 metru. Z části je porušen polní cestou, která vede z vnější strany hradiště podél zmiňovaného valu s příkopem. Val je také na několika místech poškozen drobnými průkopy, mohlo by se jednat o starší archeologické sondy, případně aktivity spojené s vojenskou činností. Obloukovitý vnější val se ze západní strany stáčí prudce jihovýchodním směrem a navazuje na vstup a dvojitou fortifikaci vnitřního předhradí. Ve východní části se taktéž stáčí jižně a těsně před východním vnějším vstupem do hradiště se přimyká k opevnění vnitřního předhradí. Asi 50 metrů od jeho jižního konce se na okraji vnější části příkopu nachází podélná jáma s odvalem. Jedná se o jedinou sondu B. Dubského z roku 1946, kterou se podařilo v terénu prokazatelně identifikovat díky účastníkovi výzkumu z Katovic.⁵ Původní

⁵ Informace rodáka z Katovic, který si nepřeje být jmenován.

Obr. 87. Dvojice valového opevnění vnitřního předhradí focena z předpolí akropole ze západu. Foto P. Menšík v roce 2016.

Fig. 87. Two wall fortifications of the inner bailey, photo taken from the foreland of the acropolis from the west. Photograph by P. Menšík in 2016.

vstup do vnějšího předhradí lze objevit na severní straně hradby vnějšího opevnění, jde o čelní typ brány s mírně dovnitř zataženými křídly. Bránu s vnitřními rameny zmiňuje již J. L. Píč (1909, 297; *Dubský* 1949, 591–592, obr. 27–28). Její současná šířka dosahuje přibližně 7 metrů a délka 10 metrů. Křídla brány dnes již nejsou téměř patrné, pouze východní dosahuje délky asi 3 metry.

Z obou vnitřních stran vedle valu a v bezprostředním sousedství křídel jsou viditelné z obou stran dvě zahloubeniny. Západní objekt dosahuje průměru 3 metry a hloubky 0,75 metru. Výraznější je východní jáma s průměrem cca 8 × 7 metru a hloubkou okolo 3 metrů. (**Obr. 106**), (obrázky k prostoru vnějšího předhradí **Obr. 95–106**).

Obr. 88. Plocha vnitřního předhradí s uměle upravenými terasami a s vnitřním valovým tělesem. Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 88. Surface of the inner bailey with artificially modified terraces and inner wall body. Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 89. Plocha vnitřního předhradí s valem akropole napravo a vnitřním valem vnitřního předhradí nalevo. Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 89. Surface of the inner bailey of the wall of the acropolis and inner wall of the inner bailey on the left. Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 90. Jedna z kumulací propálených kamenů nacházejících se v severovýchodní části vnitřního předhradí. Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 90. One of the accumulations of burned stones located in the northeast section of the inner bailey. Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 91. Pohled na vstup mezi vnitřním a vnějším předhradím z valového tělesa. Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 91. View of the entrance between the inner and outer bailey from the body of the wall. Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 92. Vstupní prostor mezi vnitřním a vnějším předhradím. Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 92. Entrance space between the inner and outer bailey. Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 93. Vstupní prostor mezi vnitřním a vnějším předhradím. Pohled od severu z vnějšího předhradí. Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 93. Entrance space between the inner and outer bailey. View from the north from the outer bailey. Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 94. Západní zakončení dvojitého valového opevnění mezi vnitřním a vnějším předhradím.
Foto P. Menšík v roce 2016.
Fig. 94. Western end of the double wall fortifications between the inner and outer bailey.
Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 95. Koruna vnějšího valu a příkop mezi vnitřním a vnějším předhradím.
Foto P. Menšík v roce 2017.
Fig. 95. Crown of the outer wall and trench between the inner and outer bailey.
Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 96. Dvojité valové opevnění mezi vnitřním a vnějším předhradím. Pohled ze západu.
Foto P. Menšík v roce 2018.
Fig. 96. Double wall fortifications between the inner and outer bailey. View from the west.
Photograph by P. Menšík in 2018.

Obr. 97. Dvojité valové opevnění mezi vnitřním a vnějším předhradím. Pohled ze západu.
Foto P. Menšík v roce 2019.
Fig. 97. Double wall fortifications between the inner and outer bailey. View from the west.
Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 98. Severozápadní část vnějšího předhradí a pohled na dvojité valové těleso mezi vnitřním a vnějším předhradím. Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 98. Northwest section of the outer bailey and view of the double wall body between the inner and outer bailey. Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 99. Střední část vnějšího předhradí a pohled na dvojité valové těleso mezi vnitřním a vnějším předhradím. Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 99. Middle section of the outer bailey and view of the double wall body between the inner and outer bailey. Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 100. Pohled na západní část vnějšího předhradí ze severu. Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 100. View of the western section of the outer bailey from the north. Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 101. Porušení valu (vstup?) ve střední části dvojitého valového opevnění mezi vnitřním a vnějším předhradím. Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 101. Disruption of the wall (entrance?) in the middle section of the double wall fortification between the inner and outer bailey. Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 102. Východní část vnějšího valového opevnění vnějšího předhradí.
Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 102. Eastern section of the outer wall fortification of the outer bailey.
Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 103. Západní část vnějšího valového opevnění vnějšího předhradí.
Foto P. Menšík v roce 2016.

Fig. 103. Western section of the outer wall fortification of the outer bailey.
Photograph by P. Menšík in 2016.

Obr. 104. Val na západní straně hradiště propojující ve svahu vnitřní a vnější předhradí.
Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 104. Wall on the western side of the hillfort connecting the inner and outer bailey
in the slope. Photograph by P. Menšík in 2017.

Obr. 105. Pohled na klešťovitou bránu ve střední části vnějšího opevnění vnějšího předhradí.
Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 105. View of the tongs gate in the middle section of the outer fortification of the outer bailey. Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 107. Val s vnitřním příkopem vymežující jižní předhradí z východní strany.
Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 107. Wall with inner trench dividing the southern bailey from the eastern side.
Photograph by P. Menšík in 2019.

Obr. 106. Východní zahloubení ve vnitřní části klešťovité brány.
Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 106. Eastern recess in the inner section of the tongs gate.
Photograph by P. Menšík in 2019.

Od valů vnitřního předhradí se na východě odklání další původní hradba s vnitřní sníženinou kopírující současné valové těleso, směřující jihozápadním směrem po prudkém jižním srázu k řece Otavě. Jeho šířka je místy 5 metrů, výška ze západní strany do 1,5 metru, z východní až 4 metry.

Od západní strany vnitřního předhradí se poté odklání plošina s možným pozůstatkem valu, která směřuje jihovýchodním směrem a těsně nad nivou Otavy se prakticky stýká s valem směřujícím jihozápadně. Tvoří tak spolu trojúhelník, který mohl v minulosti představovat další jižní předhradí (**Obr. 61:4**). Mírné zahloubení u této plošiny by mohlo ukazovat i na původní využívanou komunikaci směřující k vodnímu toku pod hradištěm.

Obecně je vnitřní konstrukce opevnění známa nedostatečně, byla pravděpodobně složena z drvo-hlinité konstrukce s čelní nasucho kladenou kamennou plentou. To bylo potvrzeno při odkryvu horní partie porušeného valu v místě západního přerušení akropole (sonda 7). Místy je možné pozorovat červenou přepálenou kamennou suť s přepálenou hlinou s otisky po dřevěných konstrukcích. Dá se předpokládat, že většina hradby zanikla požárem. Je možné, že nebylo opevnění budováno komplexně, ale etapovitě. B. Dubský uvažuje na základě pozorování terénu o rozdílné vnitřní konstrukci valů. Hovoří o nasypané suti písku a kamenů na jedné straně a možné konstrukci z nasucho kladených kamenů a využití dřevěné konstrukce na straně druhé (*Dubský 1949, 593*).

Obr. 108. Hrana terasy (val?) vymežující jižní předhradí ze západní strany. Foto P. Menšík v roce 2017.

Fig. 108. Edge of the terrace (wall?) dividing the southern bailey from the western side. Photograph by P. Menšík in 2017.

Zcela opomenout však nelze ani svazek méně patrných terénních depresí představujících další úvoz, který vychází ze severní brány s dovnitř zataženými křídly, stáčí se západním směrem a vede podél vnějšího valu asi 60 metrů, potom se mírně odklání do vzdálenosti 50 metrů od valu, ale stále ubíhá západním směrem. Následně je asi po 100 metrech přerušen několika umělými terasami, které vznikly snad v období novověku, nicméně jeho konec je opět patrný, když se stáčí k jihu, aby vyústil do mírného svahu nad řekou Otavou.

Unikátním objevem je zviditelnění liniového objektu, původně novověké cesty. Nelze ovšem zcela vyloučit původní využití jako další soustavy opevnění na zemědělsky využívaném poli severovýchodně od hradiště. Dodnes je v terénu zachována větší část

pozůstatků novověké komunikace, i když na některých místech už není patrné její pokračování. Na základě vizuálního průzkumu na zoraném poli není možné valové těleso v současné době zcela jednoznačně identifikovat, i když se zdá, že se na povrchu místy nachází větší množství prostorově omezených kumulací kamenů a mírné liniové převýšení (k datům získaným díky DPZ předchozí kapitola). Tento útvar je ve východní části narušen novověkými terénními úpravami ve formě teras pro vinice a sady. V průběhu posledních 60 let byl zbytek liniového objektu také intenzivně rozoráván v důsledku kolektivizace půdy. Před rozoráním mezi byl terénní objekt polohově respektován a byl využíván jako vyvýšená cesta na pole. V případě existence by fortifikace v minulosti zcela určitě nedosahoval výšky doposud známého opevnění

Obr. 109. Pohled na pole severně od hradiště. Ve střední části je patrná mírná terénní vlna, představující zaniklou komunikaci a možné další valové opevnění hradiště. Foto P. Menšík v roce 2019.

Fig. 109. View of the field north of the hillfort. In the middle section a terrain wave is evident and represents an abandoned road and other possible wall fortifications of the hillfort. Photograph by P. Menšík in 2019.

na hradišti, ale zcela jistě byla větší než v současnosti. V digitálním modelu terénu byly na několika místech uskutečněny digitální řezy pro představu o aktuální výšce

možného valu, která dosahuje maximálně 40 cm oproti okolnímu povrchu (detailněji Menšík – Plzák 2018; Menšík – Procházka – Král 2018), (**Obr. 109**).

9. Terénní destruktivní výzkum a nálezové kontexty (P. Menšík)

O archeologických výzkumech, respektive průzkumech před činností J. N. Woldřicha jsou pouze omezené informace. Ty jsou obsaženy v kap. 4 „Dějiny výzkumu“ a detailně jsou zprávy publikovány K. Sklenářem (1992; 2011; 2012)

Archeologický výzkum J. N. Woldřicha v roce 1890

Z archeologického povrchového průzkumu J. N. Woldřicha pocházejí dvě spečené hroudy hlíny pocházející z valu hradiště. Uložení: Naturhistorisches Museum in Wien, inv.č. 975–976 (*Michálek 1979*, 65).

Archeologický výzkum B. Dubského v roce 1946

O archeologických průzkumech B. Dubského na hradišti před rokem 1946 nejsou známy prakticky žádné informace (detailněji v kap. 4). Významné byly odkryvy v roce 1946. Tento výzkum byl již detailně publikován (*Dubský 1949*, 586–597). Šest keramických zlomků pocházejících z výzkumu B. Dubského v roce 1946 je uloženo v Národním muzeu v Praze pod př. č. 32/1947 (inv.č. 231724–231731), (*Lutovský 1993*, 3–4, Tab. 4–9; zde pouze kresby bez detailnějšího popisu) a Muzeu středního Pootaví ve Strakonících (inv.č. 310), (*Michálek 1981*, tab. 24:14–22. 26:1–22).

Archeologické nálezy bez bližšího popisu

Dva nezapsané keramické střepy (na sáčku napsáno Katovice „Kněží hora“). Vzhledem ke svému přepálení mohou pocházet z prostoru některého z valových těles. Jsou uloženy v Muzeu středního Pootaví ve Strakonících bez inv.č., místa nálezu i nálezce.

Jde o dva zlomky atypické keramiky z výdutě nádob červené barvy, přepálené. Datace: raný středověk.

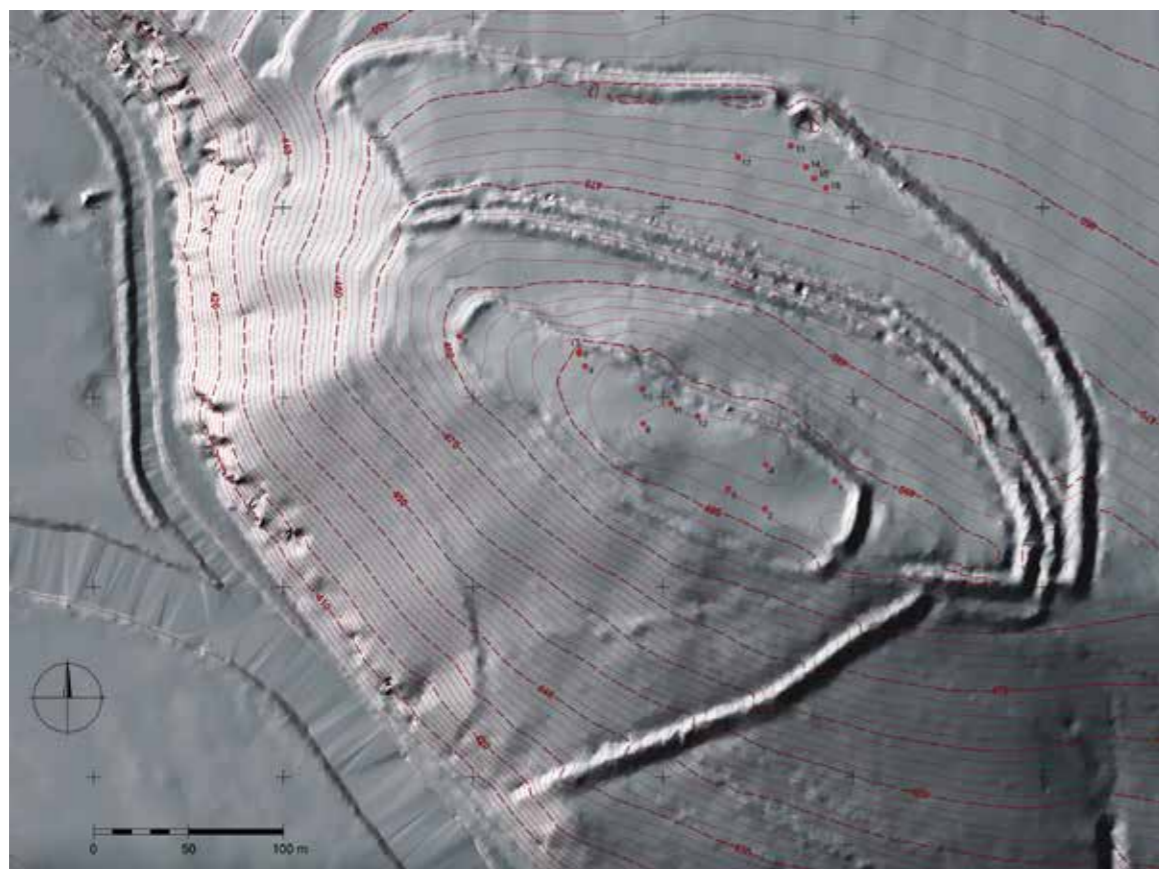
Archeologické nálezy Muzeum Horažďovice

A 42, keramický střep s kolkovanou výzdobou nalezený horažďovickým kaplanem P. J. Zvěřinou v roce 1905.

A 184, březen 2006, kus spečeného valu z hlíny (zemina plus kameny do velikosti 3 cm čtne). Autor nálezů není znám.

Archeologické povrchové nálezy P. Loužeckého 1974, J. Bouška 1981, 1982, 1984, J. Švehly 1982, 1983, J. Eignera 2003 uložené v Muzeu středního Pootaví ve Strakonících a J. Michálka v roce 1976

O těchto průzkumech nejsou detailnější informace, byly však evidovány J. Michálkem. Jsou následně vyhodnoceny v kapitolách týkajících se keramických nálezů. Uloženo:

Obr. 110. Rozmístění archeologických sond v prostoru akropole během výzkumné sezóny 2016–2017. Vytvořil P. Menšík.

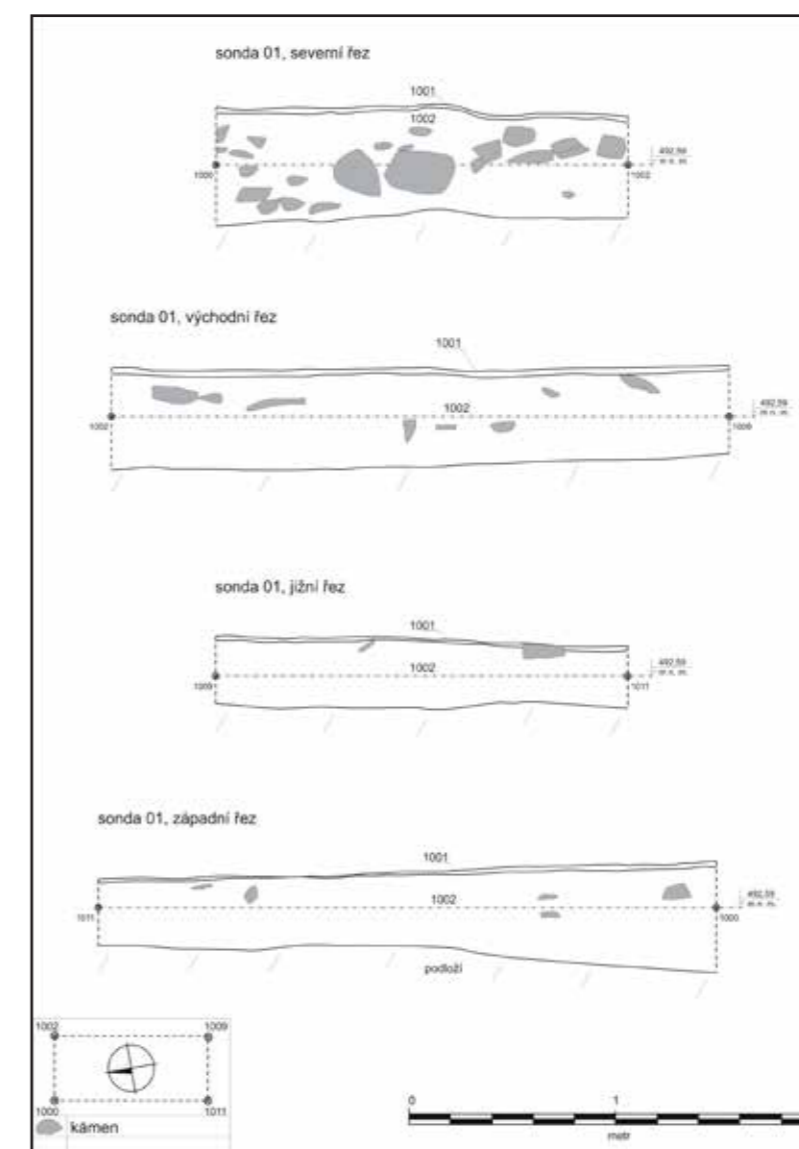
Fig. 110. Placement of archaeological trenches in the area of the acropolis and outer bailey during the research season of 2016–2017. Created by P. Menšík.

Prácheňské muzeum v Písku pod inv.č. A26, Muzeum středního Pootaví ve Strakoněch pod inv.č. A 768, A 1458, A 1458a, A 1618, A 4403, A 4769.

Archeologický výzkum P. Menšíka v roce 2016–2017

V roce 2016 a 2017 byl v místě akropole hradiště Katovice proveden záchranný archeologický výzkum, který byl vyvolán polomem lesní vegetace z předchozího roku. Ten způsobil na četných místech památky porušení historického nadloží. Celkem na dvanácti místech byly vytyčeny archeologické sondy

umístěné v místech porušení a jejich nejbližším okolí S1–5 v roce 2016, S6–12 v roce 2017. Cílem bylo upřesnění datace lokality, zjištění stratigrafické situace v místě akropole s charakterem její vnitřní zástavby a v neposlední řadě odběr environmentálních vzorků. Všechny archeologické sondy byly rozděleny do sektorů o rozměrech 100 × 100 cm, přičemž byl odkryv veden po desetimetrových mechanických vrstvách. Dalšíh pět drobných sond bylo prozkoumáno v roce 2017 v místě vnějšího předhradí (S13–17) s cílem zjištění podoby stratigrafie v místech největšího poškození způsobenému vývraty (Obr. 110).

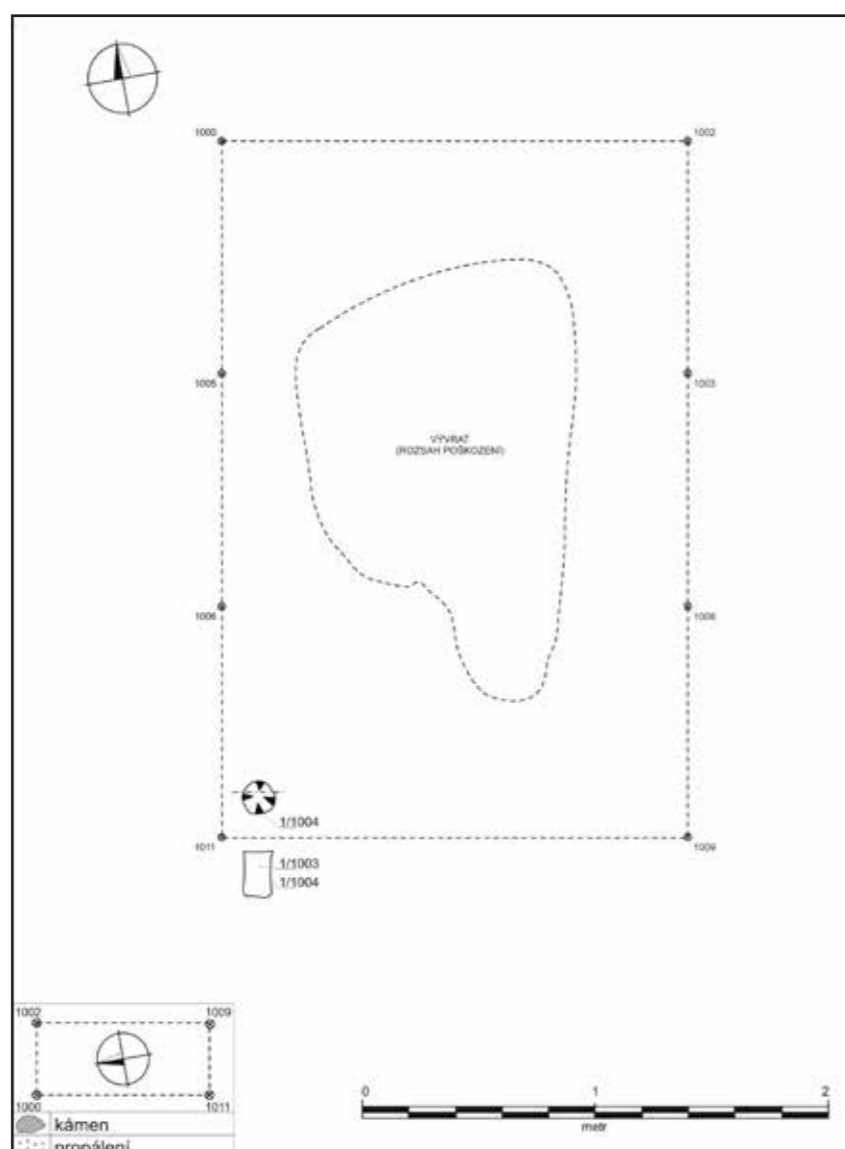
Obr. 111. Profily sondy 1. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 111. Profiles of trench 1. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Sonda 1

Místo odkryvu o rozměrech 200 × 300 cm bylo situováno do místa porušení vývratem menšího stromu a jeho nejbližšího okolí v severovýchodní části akropole s delší osou situovanou do vnitřní plochy. Sonda byla rozčleněna na 6 sektorů A1–A2, B1–B2, C1–C2 s delší osou ve směru sever – jih. Porušení dosahující ve vrchních partiích rozměru min. 200 × 140 cm, ve své nejspodnější

partii zasáhlo podloží do hloubky 10 cm. Objevena byla jednoduchá stratigrafie složená ze dvou vrstev 1001 a 1002 s podložím v hloubce přibližně 40–45 cm. Ve dvou severních sektorech A1 a A2 byly zjištěny zbytky sesunuté kamenné plenty ve formě destrukce z lomového kamene o velikosti 15–30 cm. V ostatních sektorech sondy se nahodile objevovaly jen menší kameny do průměru 10 cm a malé uhlíky, jejichž

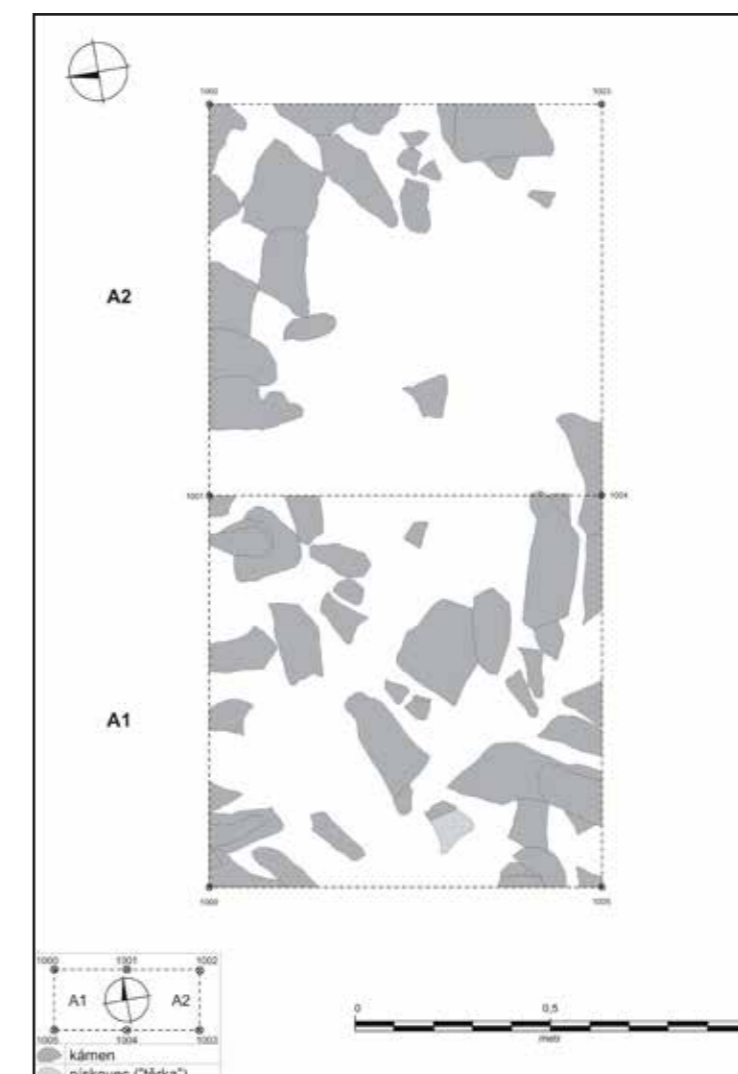
Obr. 112. Půdorys sondy 1. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 112. Ground plan of trench 1. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

velikost nedosahovala 1 cm. V jihozápadní části sondy byla odkryta drobná kúlová jamka (obj. č. 1/1003) o průměru 12 cm a hloubce 20 cm (Obr. 111–115). Podloží představuje zvětralé eluvium. Koordináty: JTSK X –798905, Y –1125645. Nálezy: SJ 1002: 22 zlofků keramiky – mladšího pravěku (1x mladší doba bronzová); 81 zlofků keramiky – raný středověk; 38 kusů mazanice, 1 těrka.

Stratigrafické jednotky:

- 1001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 5 cm.
- 1002: tmavohnědá, středně ulehlá písčitá hlína promísená menším množstvím drobných kamenů do velikosti 10 cm a mikroskopických uhlíků. Mocnost 30–40 cm.
- 1003: výkop – objekt 1 představuje malou kulovou jámu s kolmými stěnami

Obr. 113. Půdorys sektorů A1 a A2 v rámci sondy 1 s rozpadlou kamennou konstrukcí.

Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 113. Ground plan of sectors A1 and A2 of trench 1 with a collapsed stone construction.

Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

a pravidelným rovným dnem. Průměr ústí 8 cm, dna 7 cm, hloubka 17 cm. Výplň 1004.

- 1004: výplň objektu 1 – světlehnědá písčitá hlína, středně ulehlá, příměsí byly drobné mikroskopické uhlíky.

V sondě 1 byla odkryta kulturní vrstva nasedající k valovému tělesu, které představuje původní ohrazení akropole s kamennou

konstrukcí. Ta byla potvrzena zejména v sektorech přiléhajících k valu, kde se podařilo odhalit kumulaci kamenů. Jejich velikost klesala se vzdáleností od valového tělesa.

Sonda 2

Místo odkryvu bylo situováno do porušení menším vývratem, který dosahoval rozměrů 100 × 120 cm. Z vytyčené sondy o rozměrech 200 × 300 cm s delší osou ve

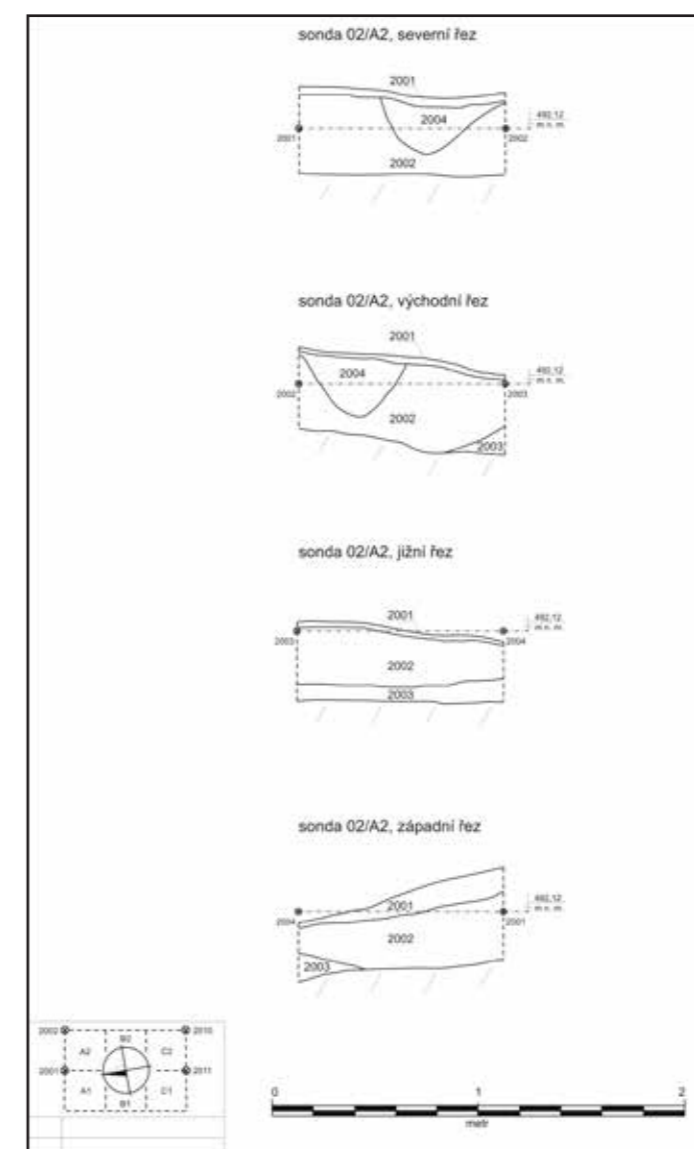
Obr. 114. Foto sektoru A1 v rámci sondy 1 s rozpadlou kamennou plentou.
Foto P. Menšík.

Fig. 114. Photograph of sector A1 of trench 1 with a collapsed stone facing wall.
Photograph by P. Menšík.

Obr. 115. Foto sondy 1 po odkryvu. V severním profilu zbytky rozpadlé kamenné plenty.
Foto P. Menšík.

Fig. 115. Photograph of trench 1 after excavation. Remains of the collapsed stone facing wall in the northern profile. Photograph by P. Menšík.

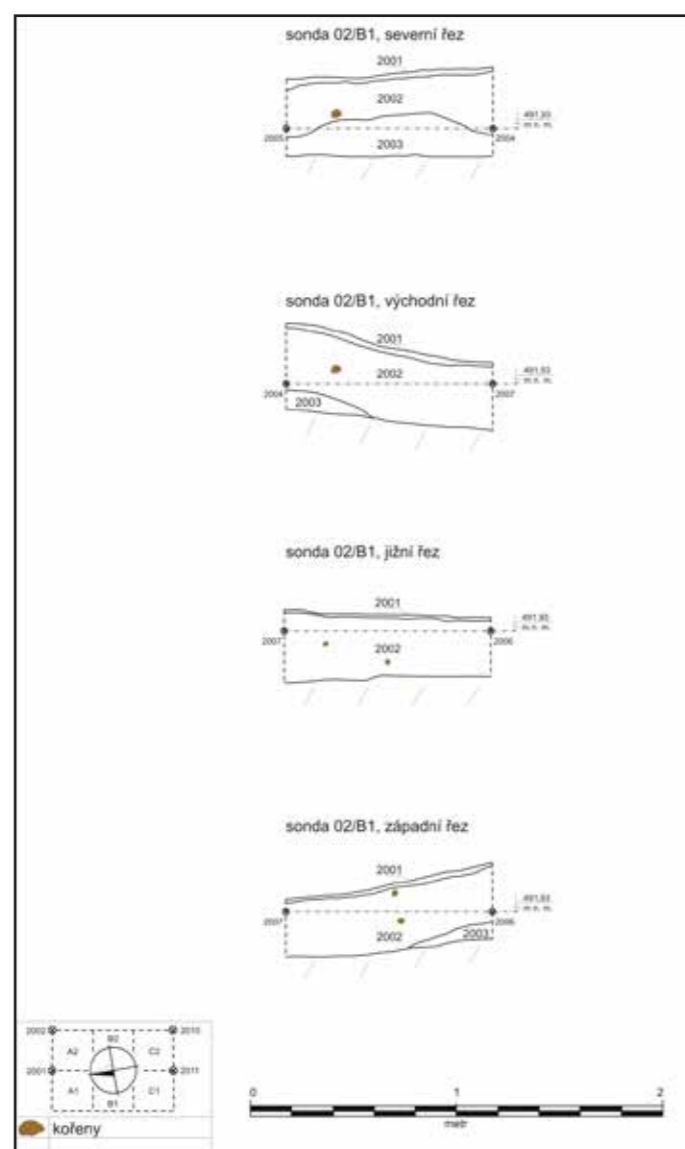

Obr. 116. Profily sondy 2 – sektor A2. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 116. Profiles of trench 2 – sector A2. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

směru sever – jih, ve které bylo vytyčeno do šesti polygonů (každý o rozměrech 100 × 100 cm), přičemž zkoumány byly pouze tři sektory A2, B1, C2. Na podloží nacházející se v hloubce 40 cm nasedala jednoduchá stratigrafie složená ze tří vrstev 2001, 2002, 2003. V historickém nadloží se kromě hlinité složky nacházely pouze drobné kameny o velikosti do 5 cm a mikroskopické uhlíky. Nadloží bylo silně porušeno kořenovým

systemem blízké vegetace. Stratigrafická situace byla obdobná ve všech zkoumaných sektorech, pouze v rámci sektoru A2 byla vymezena stratigrafická jednotka 2004 představující novodobé porušení (**Obr. 116–118**). Podloží představovalo zvětralé eluvium. Koordináty: JTSK X –798945, Y –1125636. Nálezy: 2002: 2 zlomky keramiky – mladší pravěk; 2 zlomky keramiky – raný středověk.

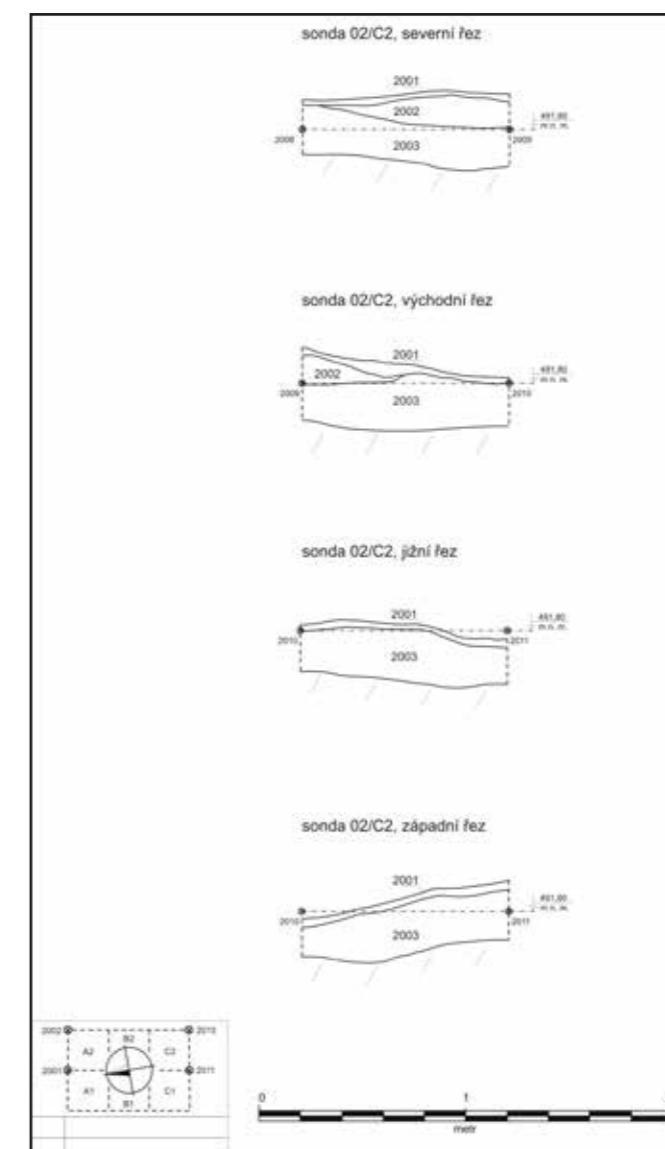

Obr. 117. Profily sondy 2 – sektor B1. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 117. Profiles of trench 2 – sector B1. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Stratigrafické jednotky:

- 2001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 5 cm.
- 2002: šedooranžová, středně ulehlá písčité hlína, četné nálezy drobných kamenů do 5 cm. Maximální mocnost 10 cm.
- 2003: tmavohnědá, středně ulehlá písčité hlína, ojediněle nálezy mikroskopických uhlíků. Maximální mocnost 20 cm.
- 2004: šedooranžová kyprá písčité hlína s příměsí hrabanky a recentních uhlíků.

Odkryv sondy 2 odhalil jednoduchou stratigrafii prakticky bez archeologických nálezů ukazující na pravděpodobně méně intenzivní využití místa v době osídlení akropole.

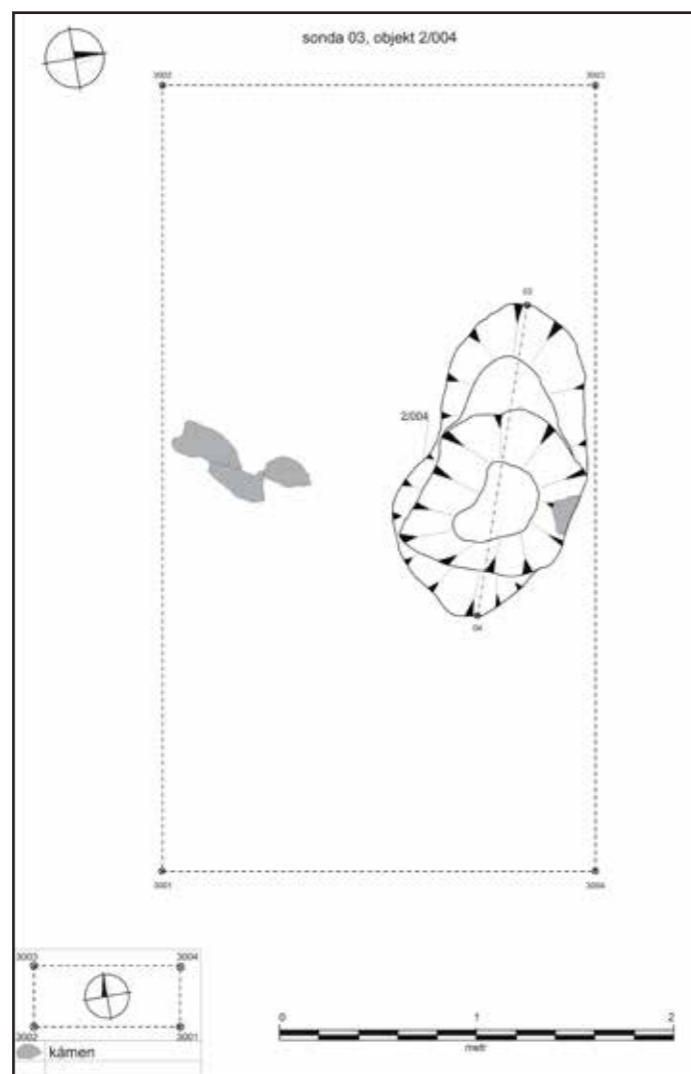

Obr. 118. Profily sondy 2 – sektor C2. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 118. Profiles of trench 2 – sector C2. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Sonda 3

Místo odkryvu bylo situováno do poloviny staršího terénního porušení, které se projevovalo zahloubením. Předpokládaná velikost porušení dosahovala rozměru 300 × 300 cm. Sonda byla vytyčena ve směru mírně severozápad – jihovýchod o rozměrech 400 × 200 cm. Stratigrafická situace v sondě se skládala ze tří vrstev nasedajících na zvětralé skalní podloží v hloubce 35–55 cm. Přibližně od

středu severní strany se do centra sondy rozšiřoval větší nepravidelný zahloubený objekt č. 2/3004 o rozměrech 140 × 80 cm s hloubkou 95 cm. V jižní a jihozápadní části sondy vystupovalo zvětralé skalní podloží z eluvia (Obr. 119–124). Koordináty: JTSK X –798989, Y –1125638. Nálezy: SJ 3002: 3 zlomky keramiky – mladší pravěk; Obj. 2: 1 kus štípané industrie.

Obr. 119. Půdorys sondy 3 s objektem č. 2/3004. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

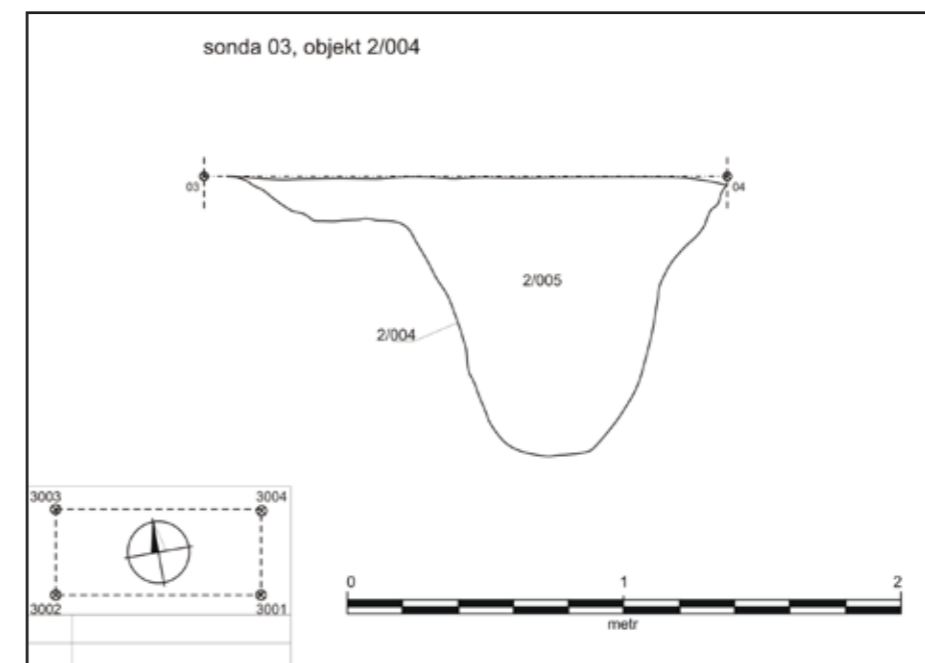
Fig. 119. Ground plan of trench 3 with object no. 2/3004. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Stratigrafická situace:

- 3001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 5 cm.
- 3002: světlehnědá, středně ulehlá písčítá hlína, četně drobné úlomky kamene do 5 cm – přehozené podloží z výkopu 3004. Mocnost maximálně 25 cm.
- 3003: tmavě hnědá, středně ulehlá písčítá hlína, nahodile drobné

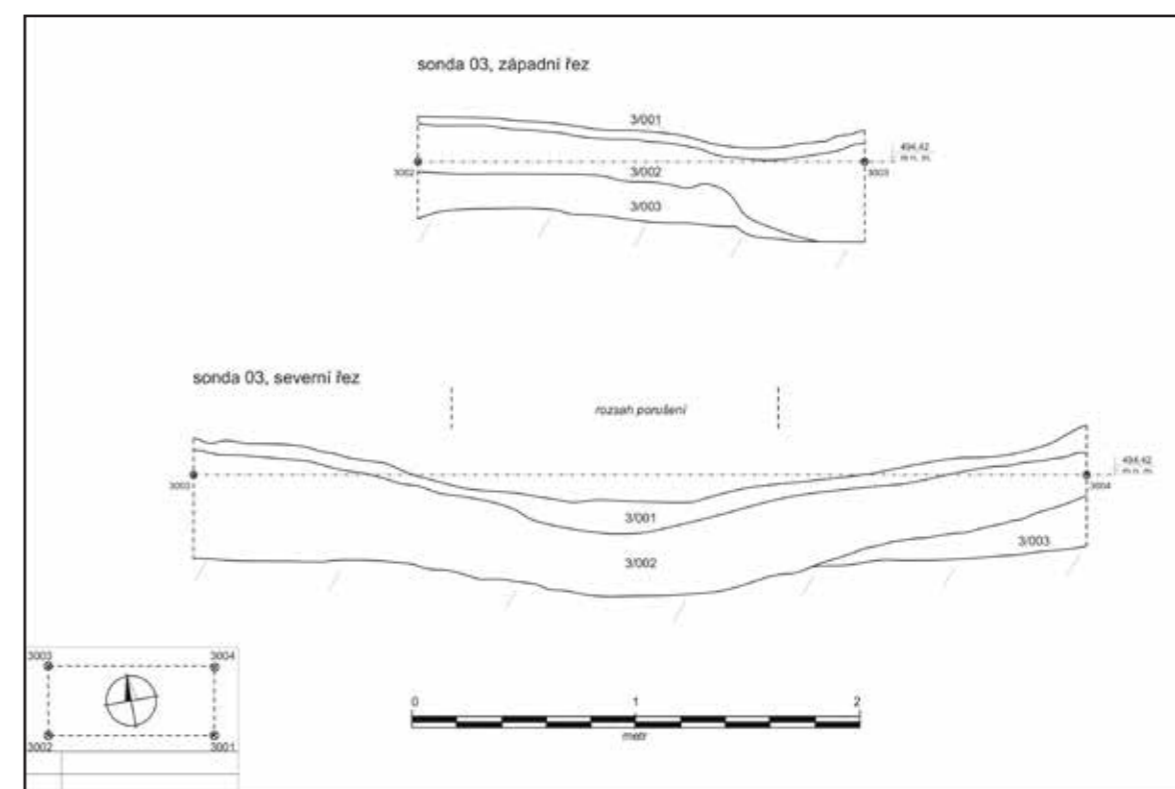
kameny do 5 cm. Mocnost maximálně 15 cm.

- 3004: výkop – objekt 2, s delší osou ve směru severovýchod – jihozápad, nepravidelné stěny i dno. Objekt byl vyhlouben do zvětralého skalního podloží. Ve spodní partii se nacházela jemná hlinka o mocnosti menší než 1 cm, představující stopy po zaplavení odkrytého objektu.

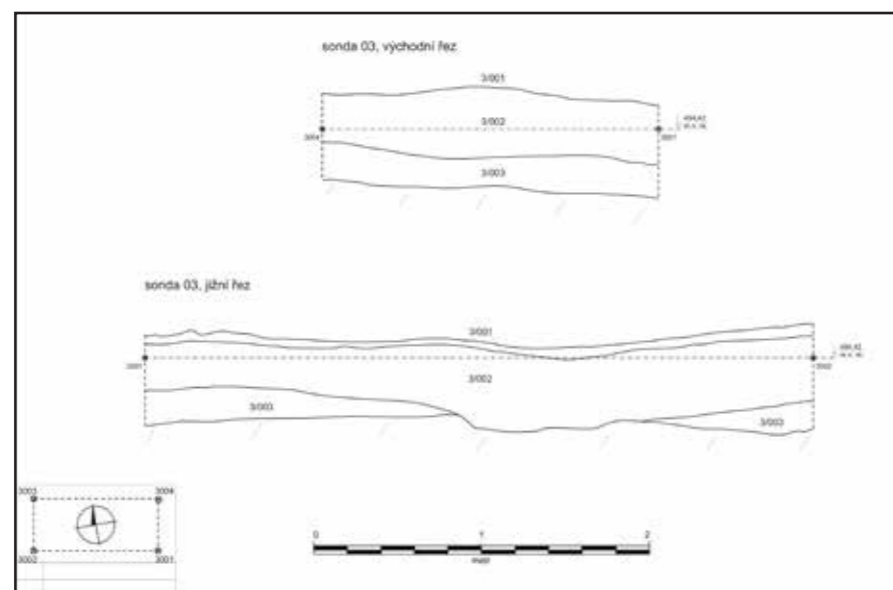
Obr. 120. Řez objektem č. 2/3004. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 120. Cross-section of object no. 2/3004. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Obr. 121. Severní a západní profil sondy 3. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 121. North and west profile of trench 3. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

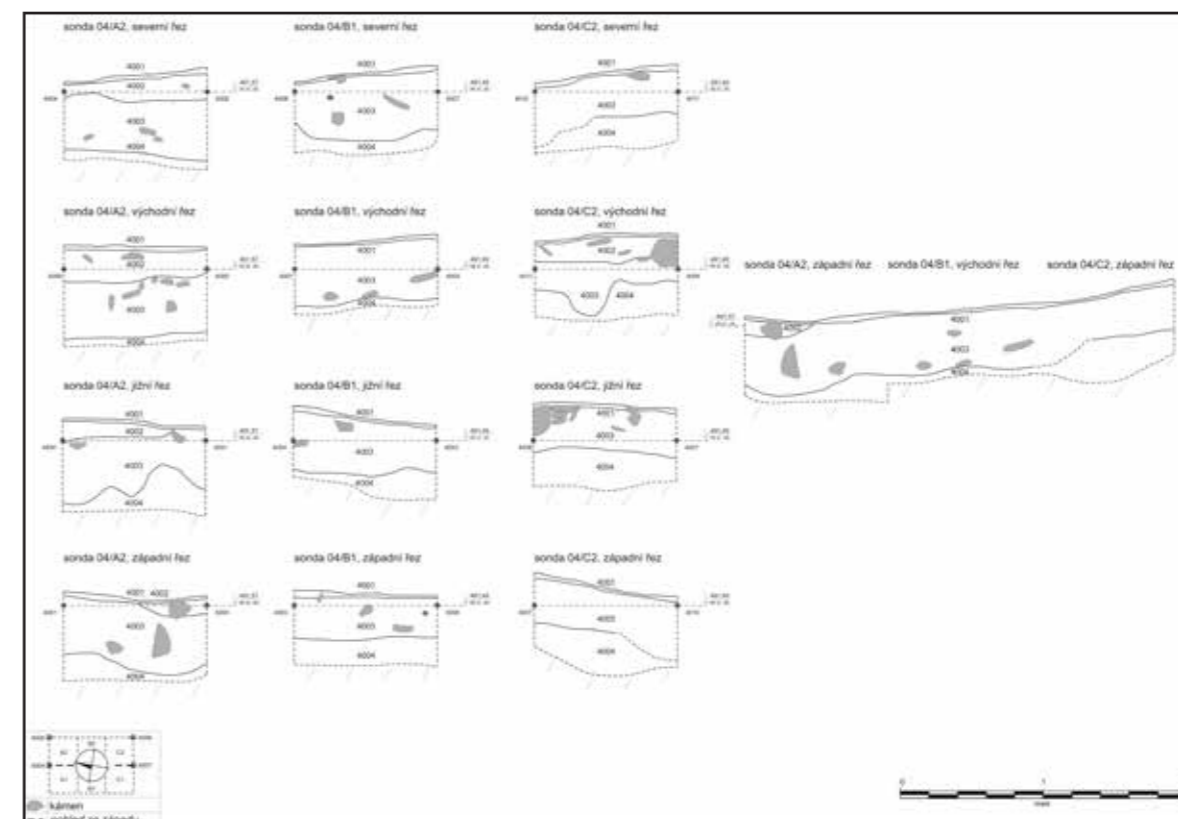
Obr. 122. Východní a jižní profil sondy 3. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 122. East and south profile of trench 3. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Obr. 123. Sonda 3 s objektem č. 2/3004 po odkryvu. Foto P. Menšík.
Fig. 123. Trench 3 with object no. 2/3004 after excavation. Photograph by P. Menšík.

Obr. 124. Detail objektu č. 2/3004 po odkryvu. Foto P. Menšík.
Fig. 124. Detail of object no. 2/3004 after excavation. Photograph by P. Menšík.

Obr. 125. Profily sondy 4, sektory A2, B1, C2. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 125. Profiles of trench 4, sectors A2, B1, C2. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

- 3005: výplň objektu 2, šedočerná, středně ulehlá písčité hlína, nahodile drobné kameny do 5 cm.

Sonda 3 byla zaměřena na jednu ze zahloubených depresí ve východní části akropole. Podařilo se prokázat manipulaci s nadloží lokality v části sondy, pravděpodobně v nedávné době. Nejasná je též interpretace objektu 2/3004. Může souviset jak s raně středověkým osídlením lokality, tak s aktivitami spojenými s novodobým využitím terénu (lesní hospodaření, vojenství).

Sonda 4

Odkryv byl situován do místa porušení menším vývratem, který dosahoval rozměrů 100 × 110 cm. Z vytyčené sondy o rozměrech 200 × 300 cm do šesti metrových polygonů byly prozkoumány pouze tři sektory A2, B1 a C2. Na podloží nacházející se v hloubce 50 cm nasedala jednoduchá stratigrafie složená ze čtyř vrstev 4001, 4002, 4003, 4004. Zásyp se jevil jako nepravidelně uložený s promísením menších i větších kusů kamene s ostrými lomy. Podloží představovalo zvětralé eluvium (Obr. 125). Koordináty: JTSK X –799037, Y –1125633. Nálezy. SJ 4002: 3 kusy mazanice.

Stratigrafická situace:

- 4001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 5 cm.
- 4002: tmavohnědá, středně písčité hlína, četné drobné kameny do 15 cm, nálezy téměř neznatelných hrudek mazanice. Mocnost maximálně 10 cm.
- 4003: šedá, středně ulehlá písčité hlína, četné drobné kameny do 15 cm, množství mikrouhlíků. Mocnost maximálně 25 cm.
- 4004: šedooranžová, středně ulehlá, písčité hlína, četné drobné kameny do 15 cm. Mocnost maximálně 20 cm.

Odkryv sondy 4 odhalil poměrně nepravidelnou jednoduchou stratigrafii, kdy byla hlinitá složka promíšena s kameny s ostrými lomy. Zdá se, že s nadloží bylo vícenásobně manipulováno, snad by se mohlo jednat o dodatečné úpravy akropole v době jejího intenzivního využití.

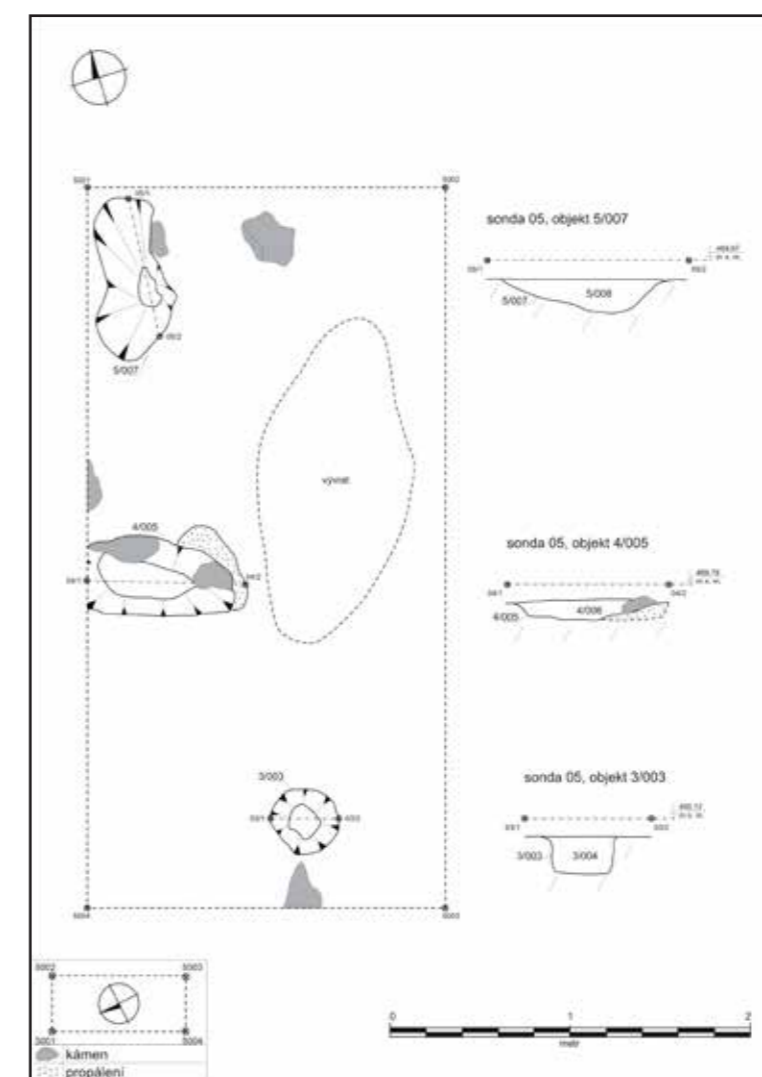
Sonda 5

Tato sonda se nacházela v severozápadní části akropole při patě valu. Její rozměry dosahovaly 4 × 2 metry s delší osou ve směru sever – jih. Umístění do tohoto místa bylo vyvoláno přítomností vývratu, který se nacházel přibližně ve střední části vytyčené plochy. Vývrat měl rozměry přibližně 200 × 100 cm s hloubkou asi 30 cm, nicméně celý povrch sondy byl částečně porušen aktivitou lesní zvěře. V sondě se nacházela jednoduchá stratigrafie skládající se ze dvou vrstev a tří zahloubených objektů. Podloží představovalo zvětralé eluvium (**Obr. 126-128**). Koordináty: JTSK X -799042, Y -1125579. Nálezy: SJ 5002: 19 zlomků keramiky – mladšího pravěku (1x starší eneolit, 1x doba halštatská/laténská); 210 zlomků keramiky

– raného středověku; 9 kusů mazanice; 52 kusů zvířecích kostí; 13 kusů ostatní kamenné industrie; 1 brousek.

Stratigrafická situace:

- 5001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 5 cm.
- 5002: tmavohnědá, středně ulehlá písčité hlína, četné drobné kameny do 15 cm, nálezy téměř neznatelných hrudek mazanice. Mocnost maximálně 30 cm.
- 5003: objekt 3 nacházející se v jižní části sondy představuje pravidelnou, téměř kruhovou jámu s pravidelnými kolmými stěnami a plochým pravidelným dnem. Její průměr je 38 a hloubka 35 cm.
- 5004: výplň objektu 3 představující středně ulehlou písčitou hlínu tmavohnědé barvy, s náhodnými nálezy mikroskopických uhlíků.
- 5005: objekt 4 představoval mírně zahloubenou podélnou jámu s delší osou ve směru východ – západ nacházející se u západního profilu střední části sondy. Jeho rozměry byly 80 × 40 cm a hloubka 18 cm. V jeho výplni se nacházelo několik přepálených kamenů o velikosti až 30 cm. Taktéž východní okraj objektu nesl stopy po přepálení.
- 5006: výplň objektu 4 představující středně ulehlou písčitou hlínu tmavohnědé barvy.
- 5007: objekt 5 představoval oválnou jámu dlouhou 76 cm, širokou 38 cm a hlubokou 30 cm. Nacházel se v severozápadním rohu sondy s delší osou orientovanou ve směru sever – jih.
- 5008: výplň objektu 5 představující středně sesedlou písčitou hlínu tmavohnědé barvy.

Obr. 126. Kresba půdorysu sondy 5 s vyznačením jednotlivých objektů. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 126. Drawing of the ground plan of trench 5 with markings of individual objects. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

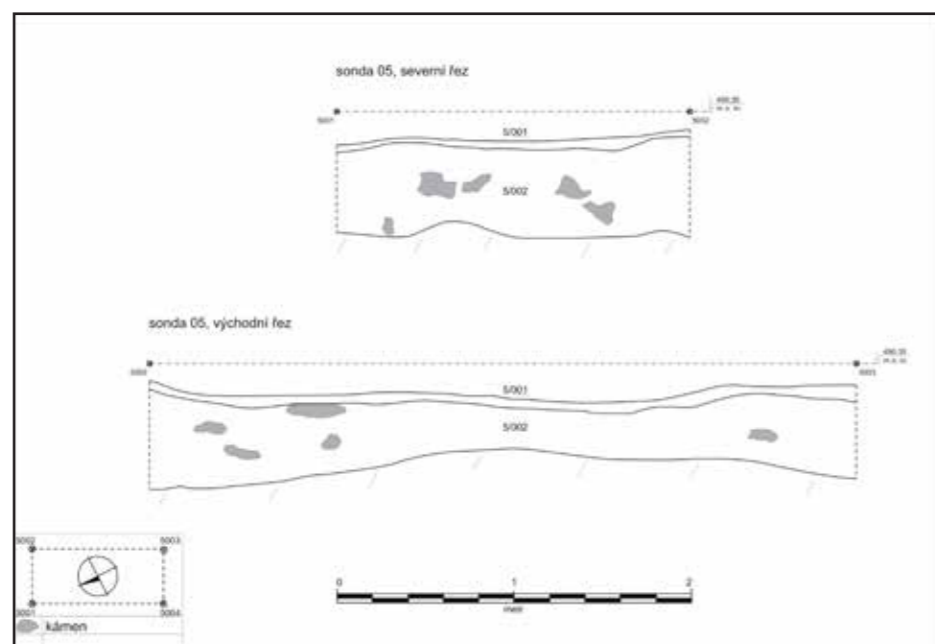
V sondě 5 se podařilo odhalit jednoduchou stratigrafii skládající se z hrabanky SJ 5001 a raně středověké kulturní vrstvy SJ 5002. Do podloží byly zahloubeny tři objekty, které bohužel neobsahovaly žádný archeologický materiál umožňující jejich přesnější dataci. Jejich přítomnost by mohla souviset s aktivitami v místě akropole v raném středověku. Objekt 4 by snad mohl představovat pozůstatek pece, dochované

však ve značně torzálním stavu. Na sondu 5 navázala v roce 2017 sonda 8 (viz dále).

Sondy 6–12 byly odkryty během letní praxe studentů archeologie Katedry archeologie v Plzni v roce 2017.

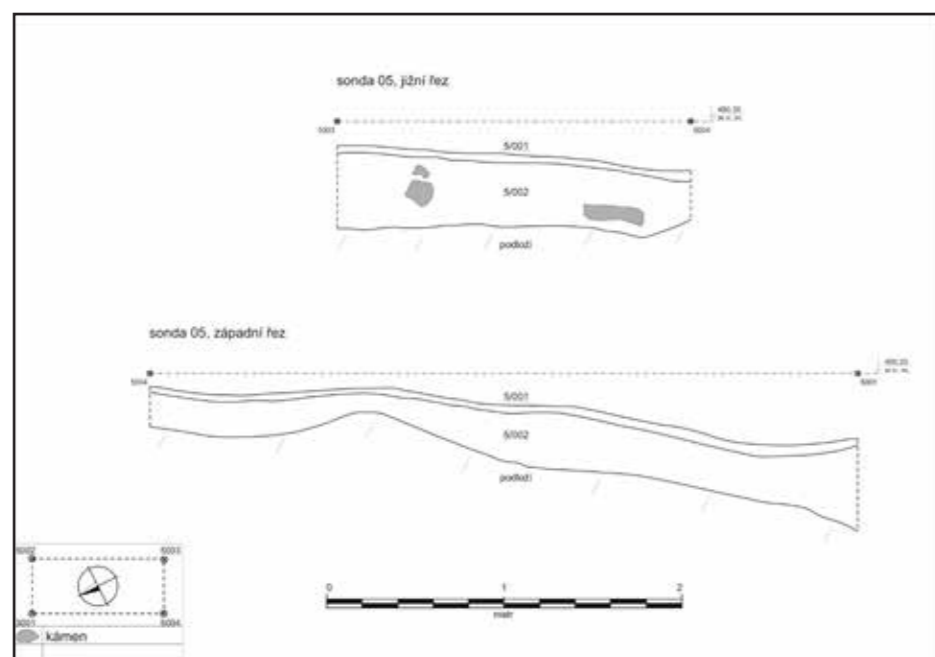
Sonda 6

Nacházela se v jihovýchodní části akropole v těsné severní blízkosti lesní cesty vedoucí

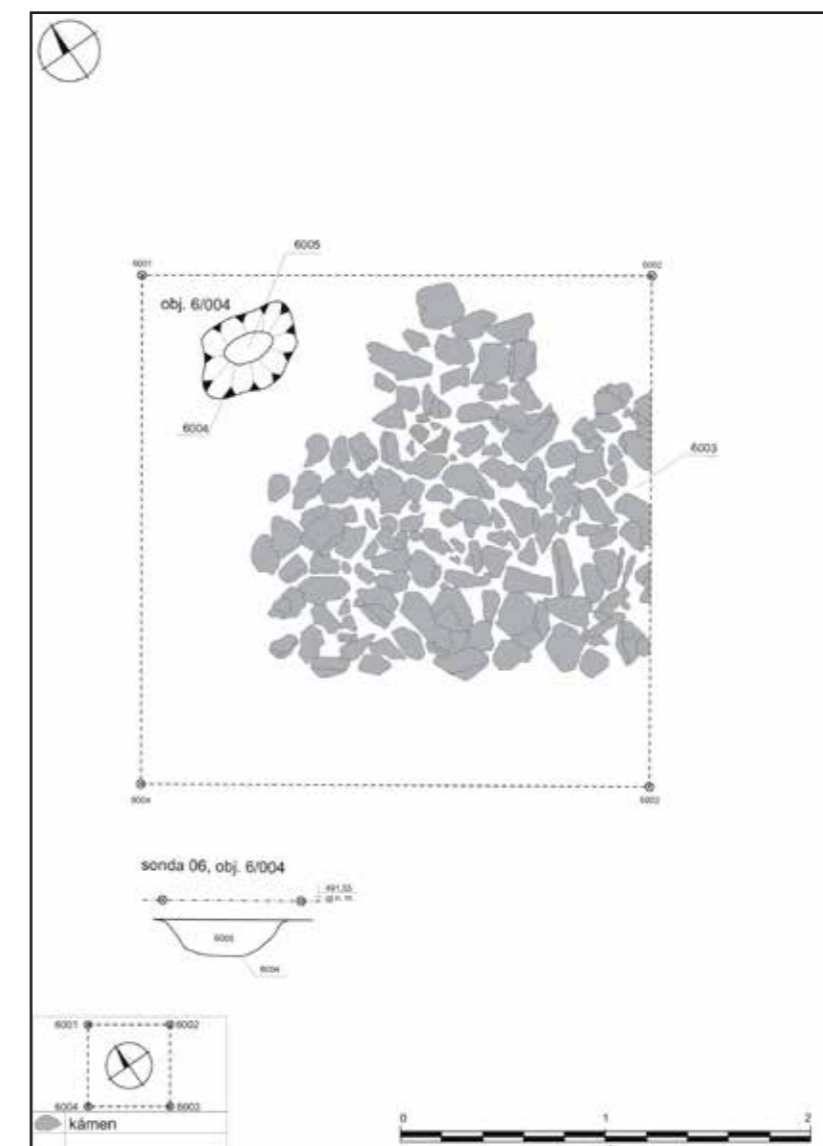
Obr. 127. Kresba severního a východního profilu sondy 5. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 127. Drawing of the north and east profile of trench 5. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Obr. 128. Kresba jižního a západního profilu sondy 5. Kresba P. Menšík. Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 128. Drawing of the south and west profile of trench 5. Drawing P. Menšík. Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

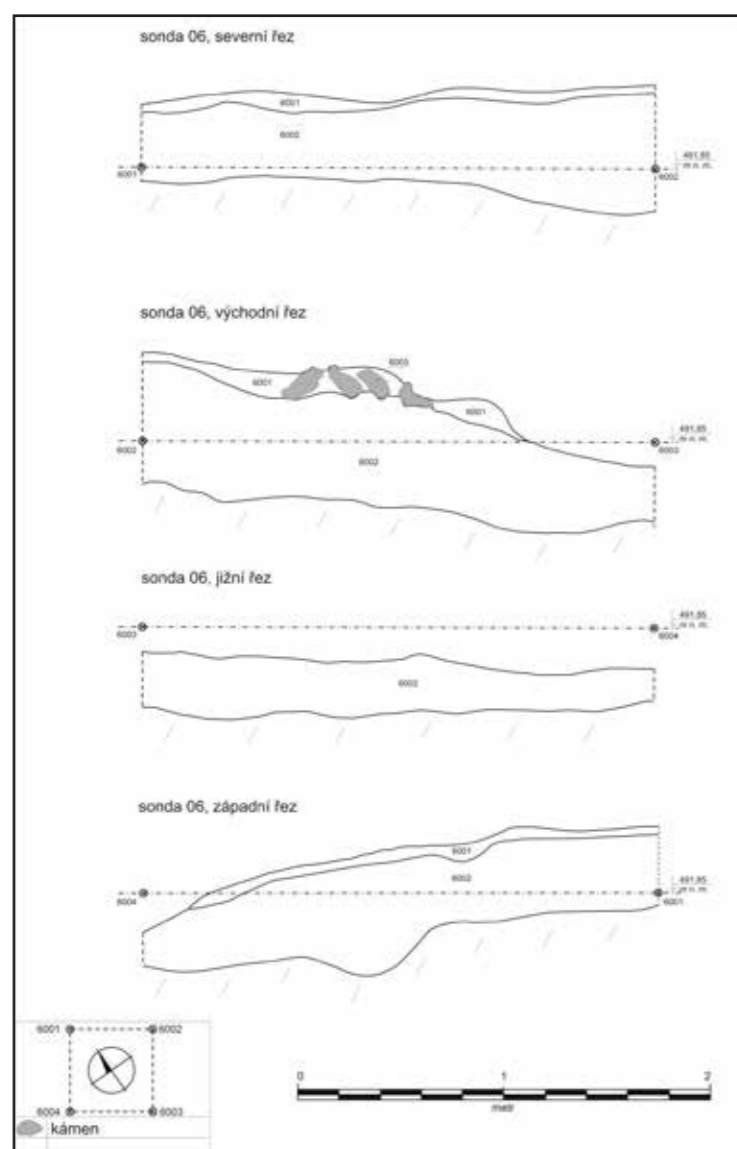
Obr. 129. Půdorys sondy 6. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 129. Ground plan of trench 6. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

v jižní části akropole ve směru východ – západ. Sonda byla vytyčena v místě porušení terénu lesní mechanizací. Sonda o rozměrech 250 × 250 cm obsahovala ve své horní partii kamennou destrukci. Podloží bylo tvořeno zvětralým skalním blokem. Koordináty: JTSK X -798887, Y -1125687, (**Obr. 129–132**). Nálezy: SJ 6003: 3 zlomky keramiky mladšího pravěku (1x doba halštatská); 5 zlomků keramiky raného středověku.

Stratigrafická situace:

- 6001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 10 cm.
- 6002: tmavohnědá středně ulehlá písčité hlína s menším množstvím mikroskopických uhlíků a drobných kamenů o velikosti do 15 cm.
- 6003: kamenná destrukce nacházející se v horní partii sondy, velikost lomových neopracovaných kamenů dosahovala

Obr 130. Profily sondy 6. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 130. Profiles of trench 6. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

rozměrů do 30 cm, místy se zde nacházely mikroskopické uhlíky.

- 6004: objekt 6 nacházející se v severozápadní části sondy představoval mírně zahluobenou oválnou jámu, jejíž rozměry byly 47 × 40 cm s hloubkou 32 cm.
- 6005: výplň objektu 6 představující středně sesedlou písčitou hlínu světlehnědé barvy. V menším množství

se v objektu nacházely menší kameny o velikosti do 10 cm.

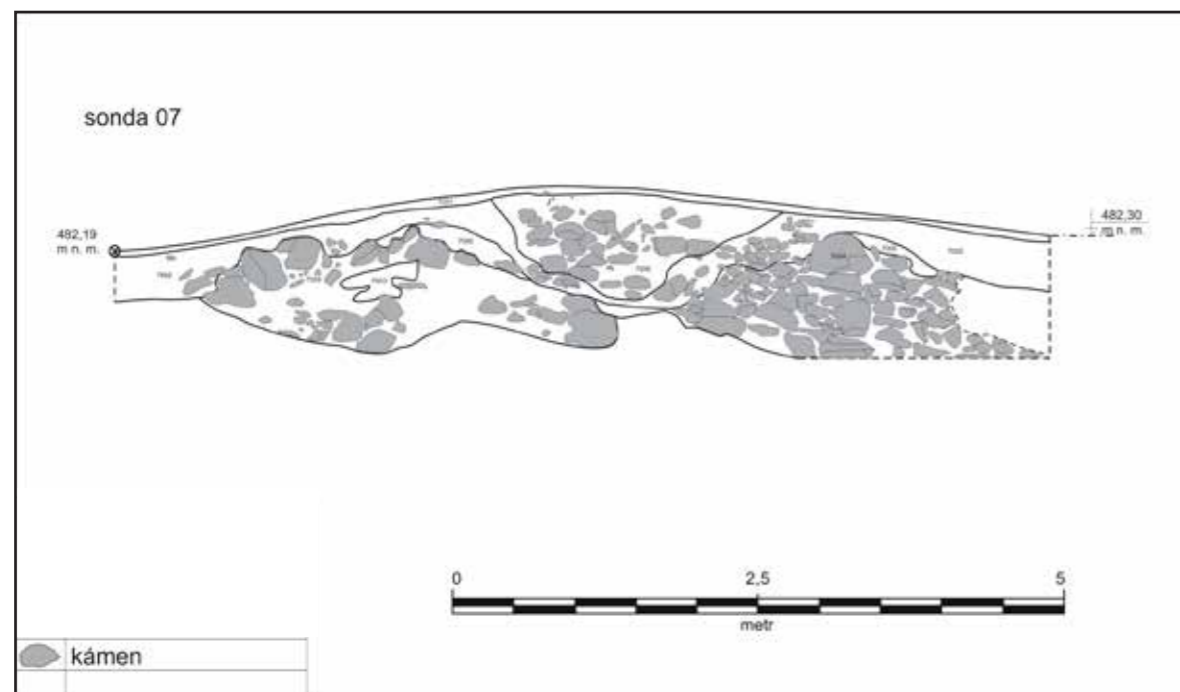
Kamenná destrukce nacházející se v sondě 6 byla původně pravděpodobně kamennou zídkou z nasucho kladených kamenů, původní zakončení vstupního koridoru souvisejícího s komunikací od východní brány akropole a cestou vedoucí západním směrem.

Obr. 131. Foto sondy 6 s kamennou destrukcí ze severu. Foto P. Kastl.
Fig. 131. Photograph of trench 6 with stone destruction from the north. Photograph by P. Kastl.

Obr. 132. Foto sondy 6 s kamennou destrukcí z jihozápadu. Foto P. Menšík.
Fig. 132. Photograph of trench 6 with stone destruction from the southwest. Photograph by P. Menšík.

Obr. 133. Profil sondy 7 se zbytky kamenné konstrukce. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 133. Profile of trench 7 with remains of stone construction. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Sonda 7

Sonda 7 byla vytyčena do západního, pravděpodobně nepůvodního, vstupu do akropole, respektive do jeho severní části v místě hrany valového tělesa, které bylo porušeno lesní mechanizací v délce 9 metrů. Byla umístěna kolmo k ose valu. Sonda byla vytyčena v délce 9 metrů a šířce 1,5 metru. Koordináty: JTSK X -799119, Y -1125544, (Obr. 133–136).

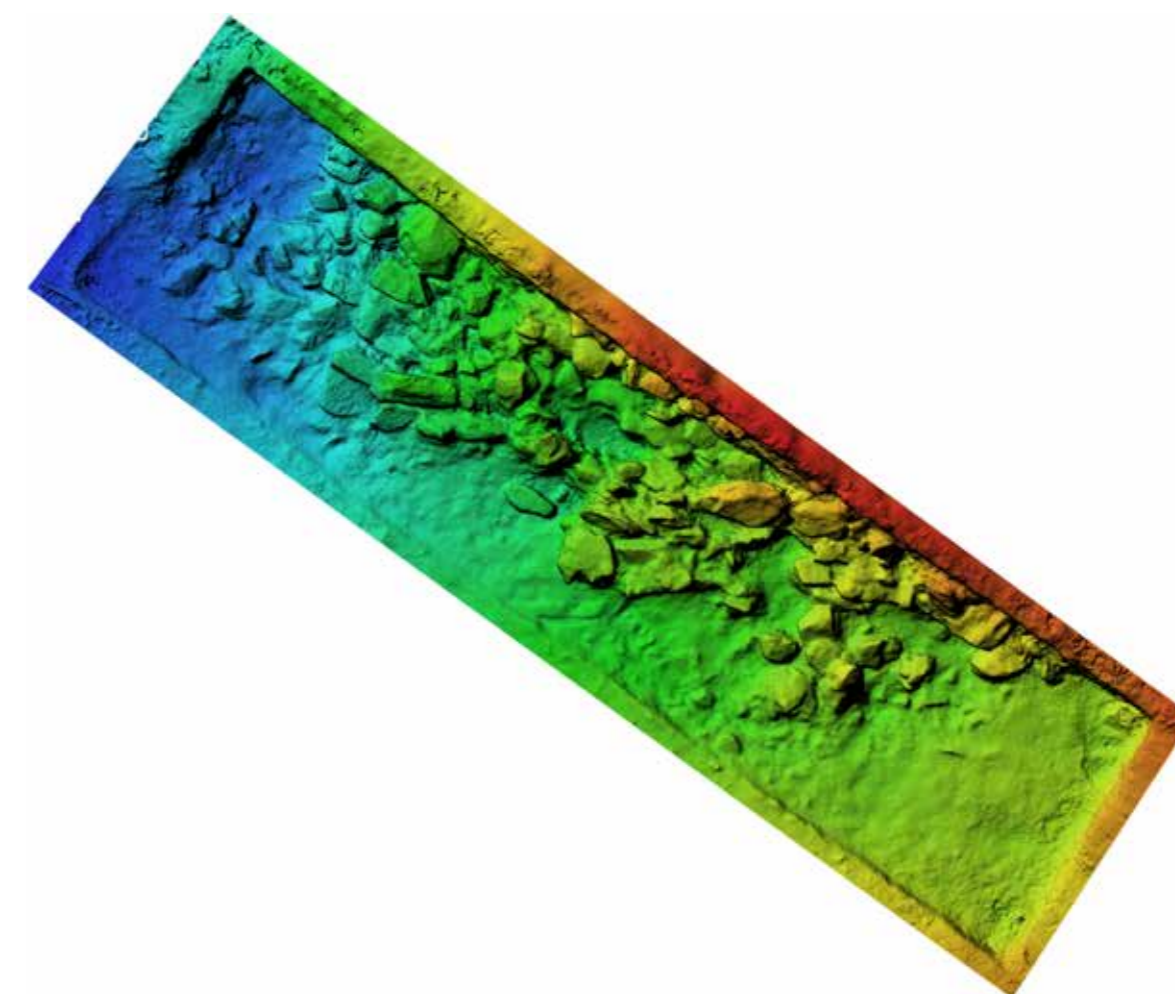
Stratigrafická situace:

- 7001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 10 cm.
- 7002: světlešedá písčité hlína obsahující větší množství drobných uhlíků a menších kamenů o velikosti do 15 cm.
- 7003: světlehnědá uhlíková čočka s větším množstvím drobných uhlíků.
- 7004: destrukce kamenné konstrukce, která se ze střední části valu rozpadla do přední i zadní části tělesa valu. Lomový kámen byl promísen světlehnědou středně ulehlou hlínou s větším množstvím uhlíků, ve východní části byly detekovány větší podélné kusy spálených dřev, původně zřejmě dřevěné konstrukce valu. Z této části byly odebrány vzorky na radiokarbonovou analýzu, viz samostatná kapitola. Kameny v konstrukci dosahovaly velikosti do 40 cm.
- 7005: tmavohnědá, středně ulehlá písčité vrstva nacházející se na čelní i zadní partii rozpadlé kamenné konstrukce SJ 7004.
- 7006: tmavohnědá, vnitřní část valového tělesa složeného z písčité hlíny

Obr. 134. Fotogrametrie sondy 7 se zbytky kamenné a dřevěné konstrukce hradby – šikmý snímek. Foto P. Hlavenka.

Fig. 134. Photogrammetry of trench 7 with the remains of stone and wooden construction of the wall – skew image Photograph by P. Hlavenka.

Obr. 135. Fotogrametrie sondy 7 se zbytky kamenné a dřevěné konstrukce hradby v nepravých barvách. Foto P. Hlavenka.

Fig. 135. Photogrammetry of trench 7 with the remains of stone and wooden construction of the wall in false colors. Photograph by P. Hlavenka.

Obr. 136. Fotogrametrie sondy 7 se zbytky kamenné a dřevěné konstrukce hradby – kolmý snímek. Foto P. Hlavenka.

Fig. 136. Photogrammetry of trench 7 with the remains of stone and wooden construction of the wall – perpendicular image. Photograph by P. Hlavenka.

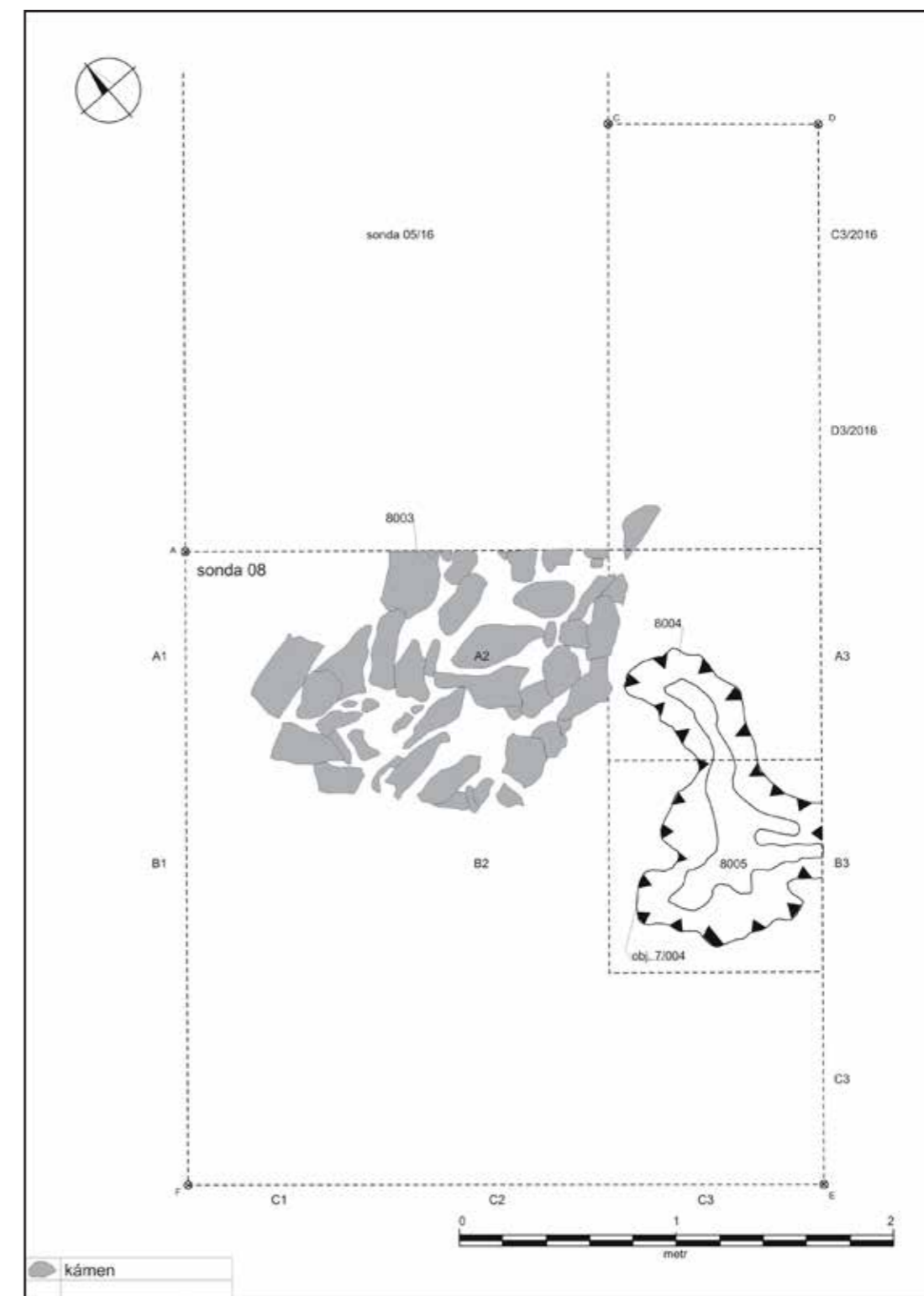
s větším množstvím uhlíků a kamenů o velikosti do 30 cm.

na radiokarbonovou analýzu a další uhlíky na určení složení dřevěné konstrukce.

Pomocí sondy 7 se podařilo zdokumentovat horní část valového tělesa západní části akropole. Dokumentace byla zaměřena na severní okraj valového tělesa s tím, že bylo začištěno pouze porušení valu a dále nebyl odkryv prováděn. Podařilo se v ní zdokumentovat pozůstatky čelní kamenné plenty s vnitřní, pravděpodobně roštovou konstrukcí. Zdařilo se též odebrat dva vzorky

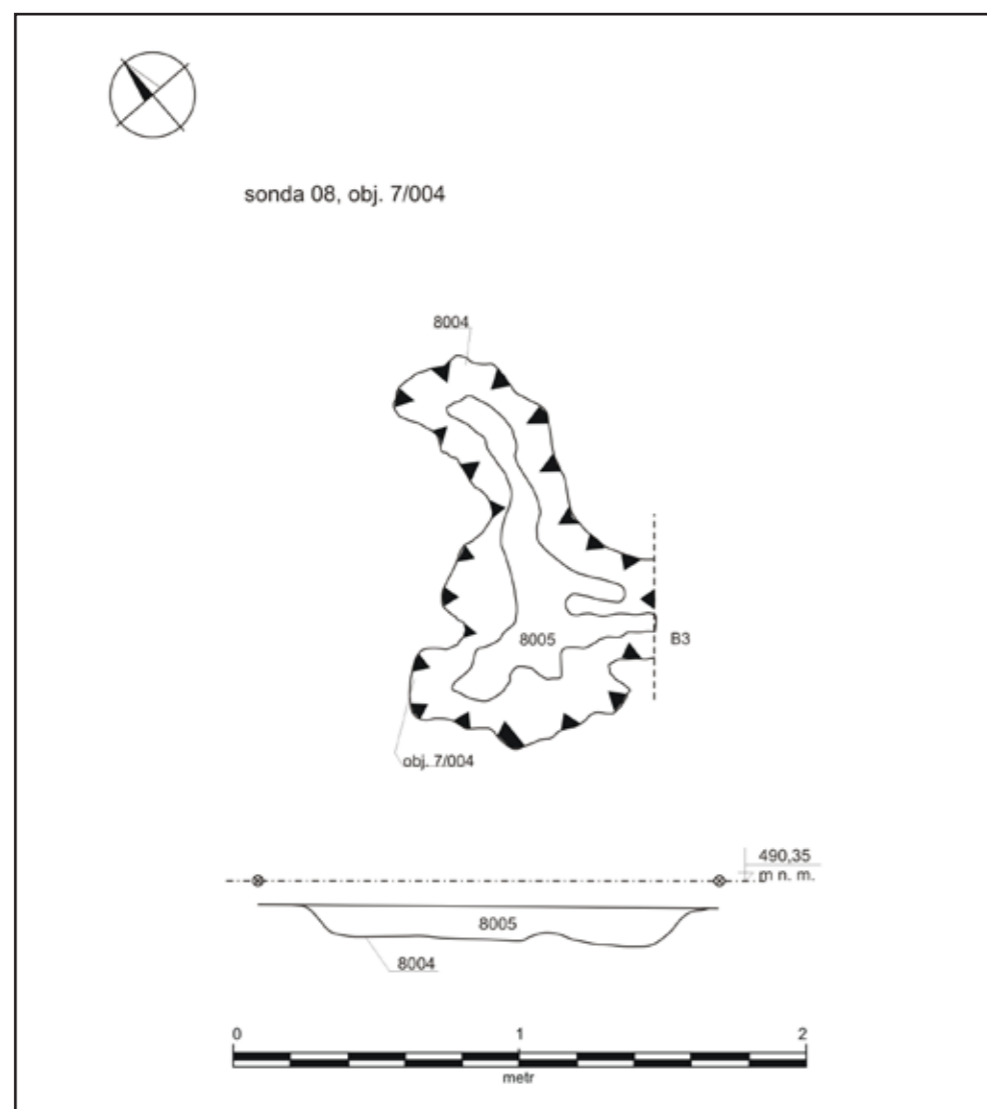
Sonda 8

Sonda představuje pokračování sondy 5 z roku 2016. Byl vytyčen prostor nepravidelného tvaru, kdy z jižní strany na sondu 5 navazoval čtverec 3 × 3 metry ze západní strany sondy 5 následně rozšířený o 1 × 2 metry s delší osou ve směru sever – jih. Stratigrafie byla jednoduchá, sestávala se z lesní hrabanky a kulturní vrstvy. Dále

Obr. 137. Půdorys sondy 8 s naznačenou návazností na sondu 5 z roku 2016. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 137. Ground plan of trench 8 with marked connection to trench 5 from 2016. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

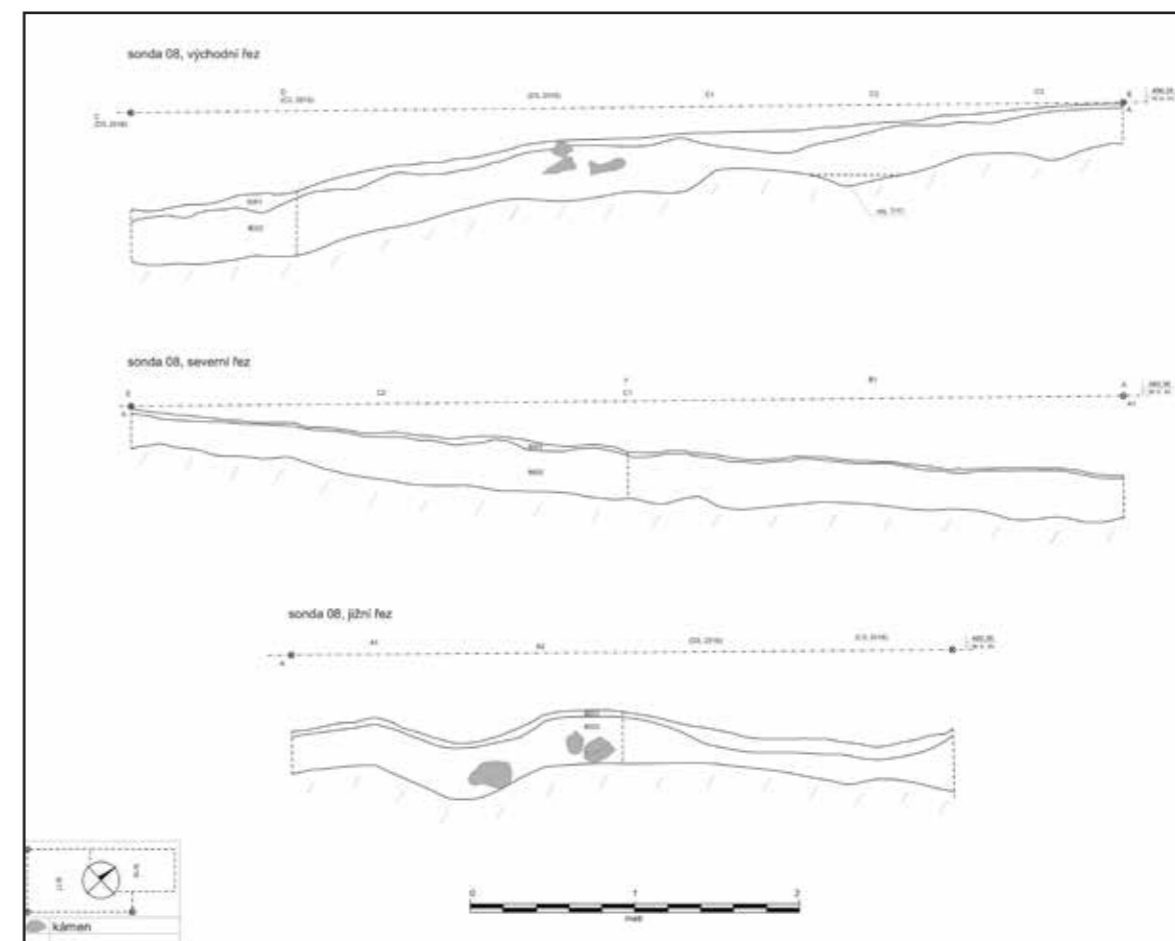

Obr. 138. Půdorys a profil objektu 7. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 138. Ground plan and profile of object 7. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

byla dokumentována rozpadlá kamenná konstrukce a jeden nepravidelný zahloubený objekt. Koordináty: JTSK X -799041, Y -1125576, (Obr. 137-141). Nálezy: SJ 8002: 14 zlomků keramiky – mladší pravěk (6x eneolit? – 1x jistý), 137 zlomků keramiky – raný středověk; 2 zlomky keramiky – pozdní středověk; 1 kus tkalcovského závaží; 17 kusů mazanice; 1 kus štípané industrie; 23 ostatní kamenné industrie; 2 zvířecí kosti.

Stratigrafická situace:

- 8001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 10 cm.
- 8002: světlešedá písčité hlína obsahující větší množství drobných uhlíků a menších kamenů o velikosti do 20 cm. Maximální mocnost 32 cm.
- 8003: zbytky kamenné destrukce složené z lomového kamene o velikosti do 20 cm. Část kamenů byla přepálena.

Obr. 139. Profily sondy 8. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 139. Profiles of trench 8. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

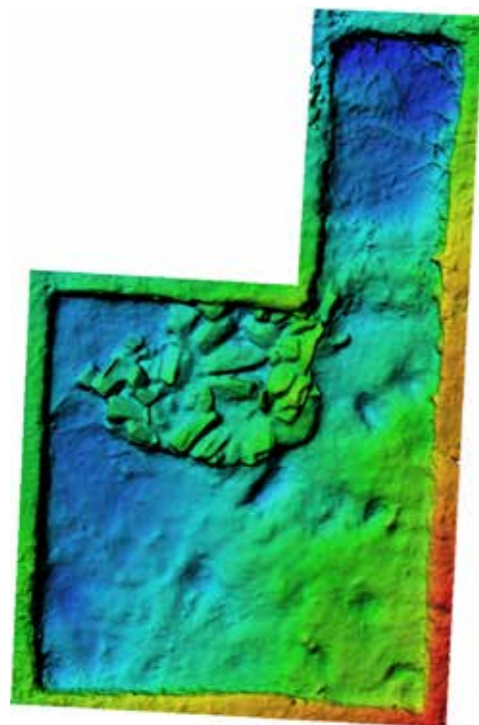
- 8004: objekt 7 nepravidelného tvaru o rozměrech 110 × 60 cm a hloubkou nepřekračující 20 cm. Stěny i dno byly nepravidelné.
- 8005: výplň objektu 7 představující světlešedou, středně sesedlou písčitou hlínu s ojedinělými nálezy drobných kamenů o velikosti do 10 cm.

V sondě 8 se podařilo odhalit zbytky kamenné konstrukce nejasné funkce, vzhledem k jejímu částečnému přepálení je možné v teoretické rovině uvažovat o pyrotechnologických aktivitách. Objekt 7 neposkytl žádný archeologický nálezy, který by

ukazoval na přesnější dataci, může souviset s raně středověkými sídelními aktivitami.

Sonda 9

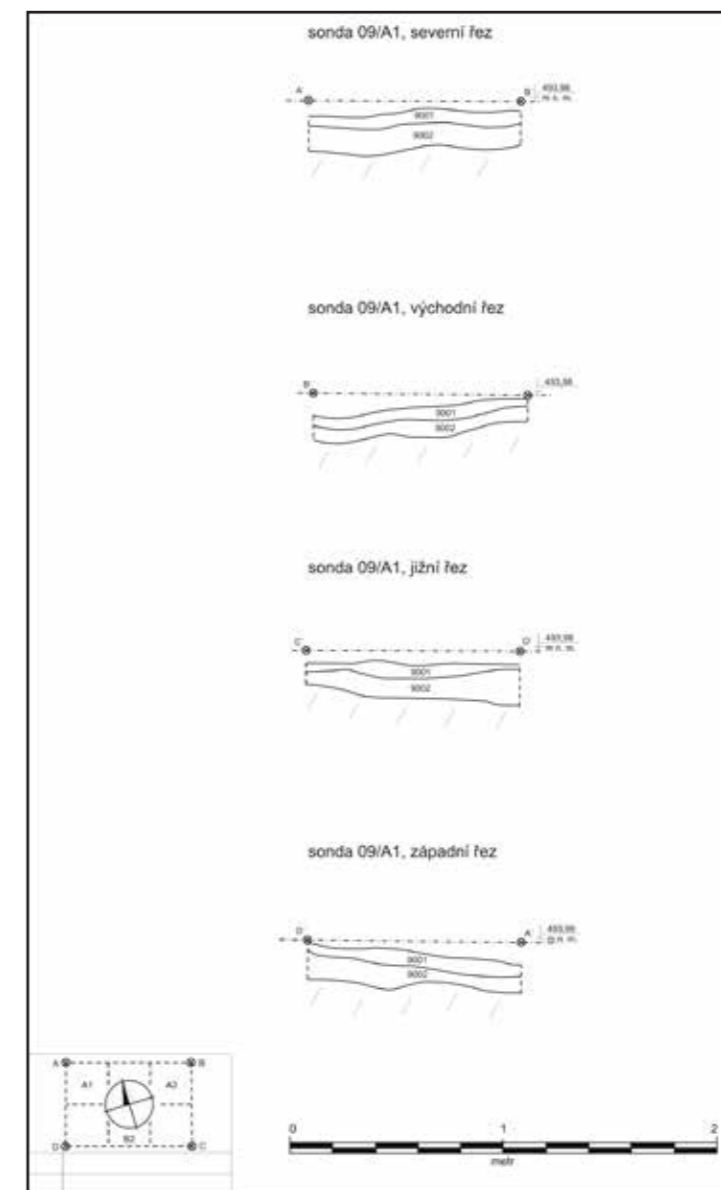
Sonda 9 byla rozčleněna do šesti metrových sektorů, prozkoumány byly tři z nich (A1, B1, A3). Sondy 10–12 dosahovaly rozměrů 1 × 1 metr a jejich rozmístění po akropoli hradiště bylo zvoleno s cílem zjištění archeologického nadloží v různých místech opevněného areálu. Ve všech sondách byla zjištěna jednoduchá stratigrafie složená ze dvou až třech vrstev s menším množstvím drobných uhlíků a kamenů do velikosti 15 cm. Koordináty: JTSK X -798962,

Obr. 140. Fotogrametrie půdorysu sondy 8 v nepravých barvách. Vytvořil P. Hlavenka.
Fig. 140. Photogrammetry of the ground plan of trench 8 in false colors. Created by P. Hlavenka.

Obr. 141. Fotogrametrie půdorysu sondy 8. Vytvořil P. Hlavenka.
Fig. 141. Photogrammetry of the ground plan of trench 8. Created by P. Hlavenka.

Obr. 142. Profily sondy 9 – sektor A1. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 142. Profiles of trench 9 – sector A1. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Y –1125598, (**Obr. 142–145**). Nálezy: SJ 9002: 2 kusy keramiky – raný středověk.

Stratigrafická situace:

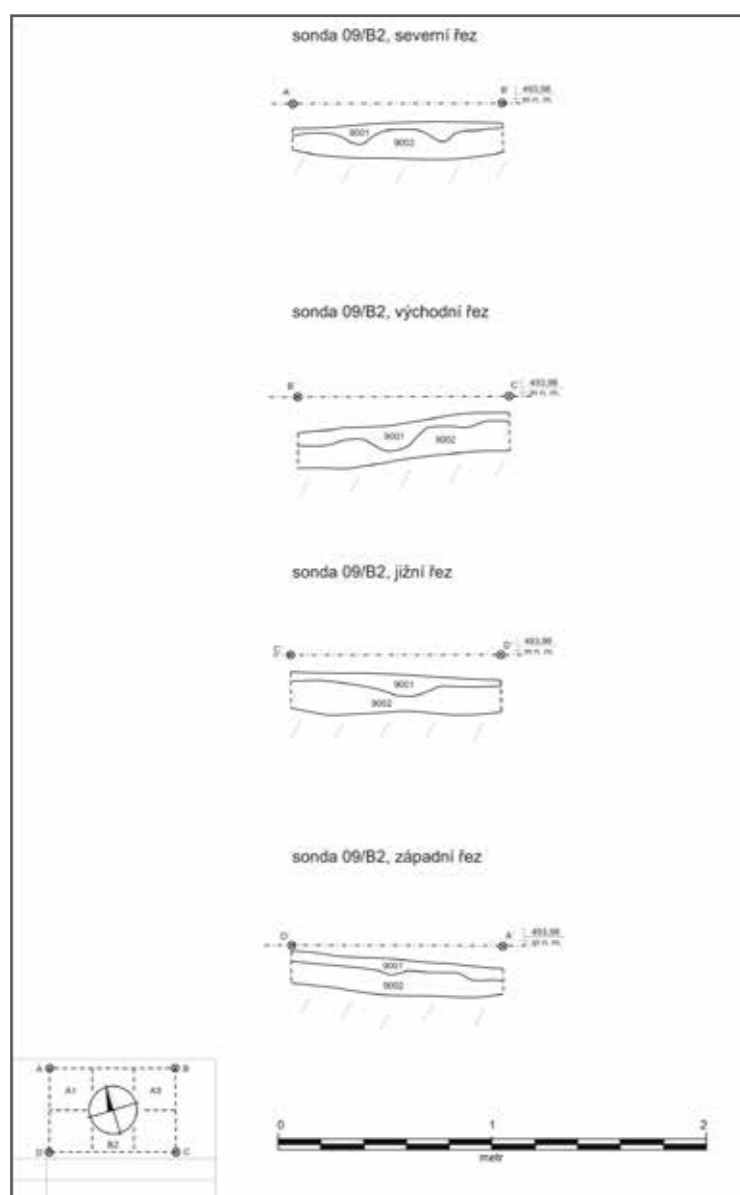
- 9001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 10 cm.
- 9002: světlehnědá, středně ulehlá, písčítá hlína.

Sonda 10

Koordináty: JTSK X –798951, Y –1125588, (**Obr. 146**). Nálezy: SJ 10002: 1 kus keramiky – raný středověk; 1 kus ostatní kamenné industrie.

Stratigrafická situace:

- 10001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 10 cm.

Obr. 143. Profily sondy 9 – sektor B2. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 143. Profiles of trench 9 – sector B2. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

- 10002: světlehnědá, středně ulehlá, písčítá hlína. Mocnost 30 cm.
- 10003: světlešedá, středně ulehlá, písčítá hlína s větším množstvím kamenů do velikosti 20 cm. Mocnost do 40 cm.

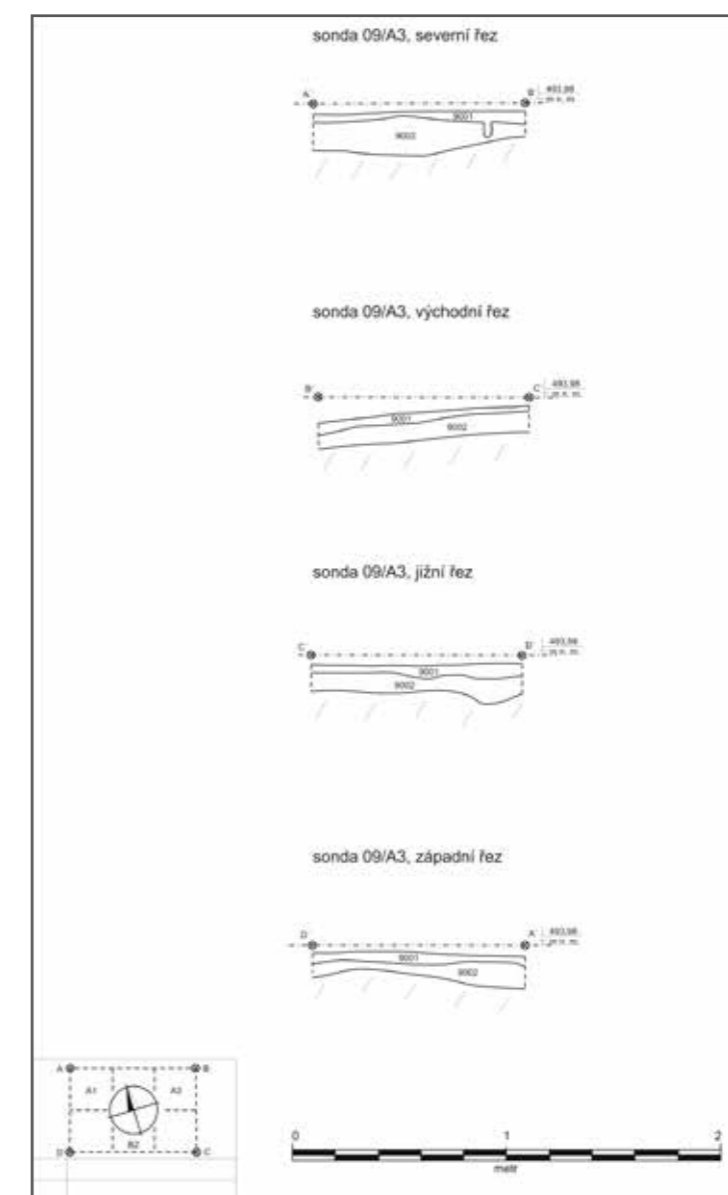
Sonda 11

Koordináty: JTSK X –798918, Y –1125602, (**Obr. 147**). Nálezy: SJ 11002: 30 keramických

zlomků – raný středověk; 7 kusů mazanice; 8 kusů ostatní kamenné industrie. SJ 11003: 1 kus ostatní kamenné industrie.

Stratigrafická situace:

- 11001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 10 cm.
- 11002: světlehnědá, středně ulehlá, písčítá hlína. Mocnost 30 cm.

Obr. 144. Profily sondy 9 – sektor A3. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.
Fig. 144. Profiles of trench 9 – sector A3. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

- 11003: světlešedá, středně ulehlá, písčítá hlína s větším množstvím kamenů do velikosti 20 cm. Mocnost do 40 cm.

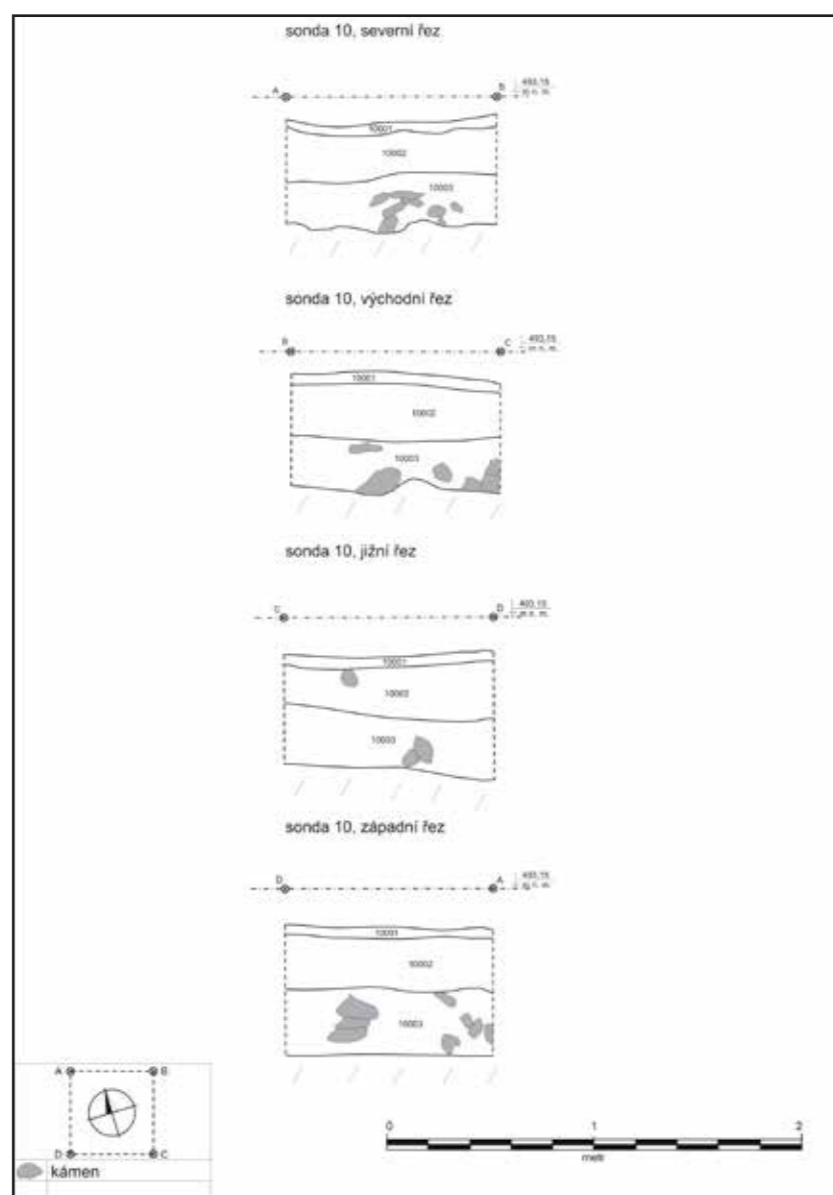
Sonda 12

Koordináty: JTSK X –798893, Y –1125613, (**Obr. 163**). Bez archeologických nálezů.

Stratigrafická situace:

- 12001: lesní hrabanka o mocnosti maximálně 10 cm.
- 12002: světlehnědá, středně ulehlá, písčítá hlína. Mocnost 25 cm.

Pět drobných sond bylo odkryto v místě vnějšího předhradí v bezprostředním okolí klešovitě brány. Jednalo se o záchranný

Obr. 145. Profily sondy 10. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

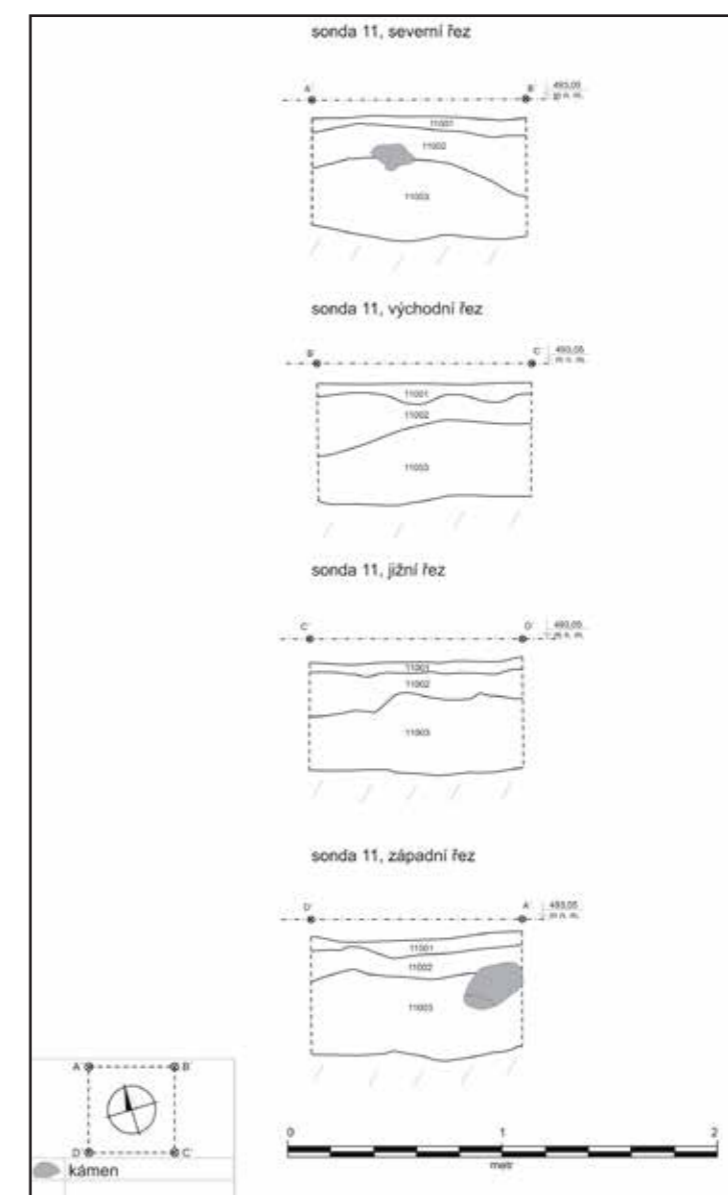
Fig. 145. Profiles of trench 10. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

archeologický výzkum mimo letní studentské praxe uskutečněný dne 21. 11. 2017. Odkryv byl proveden v místech menších vývratů s cílem zjistit stratigrafickou situaci v místě vnějšího předhradí v bezprostředním okolí kleštovité brány.

Sonda 13

Sonda 13 byla vytyčena do místa porušení

větším vývratem o rozměru 100 × 130 cm s maximální hloubkou porušení 20 cm. Místo se nacházelo 30 metrů jižně od kleštovité brány spojující druhé vnější předhradí s vnějším prostorem. V místě porušení byla vytyčena sonda o rozměrech 100 × 100 cm. Bylo nalezeno jednoduché souvrství nasedající na zvětralé skalní podloží v hloubce 30 cm. Kulturní vrstva

Obr. 146. Profily sondy 11. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 146. Profiles of trench 11. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

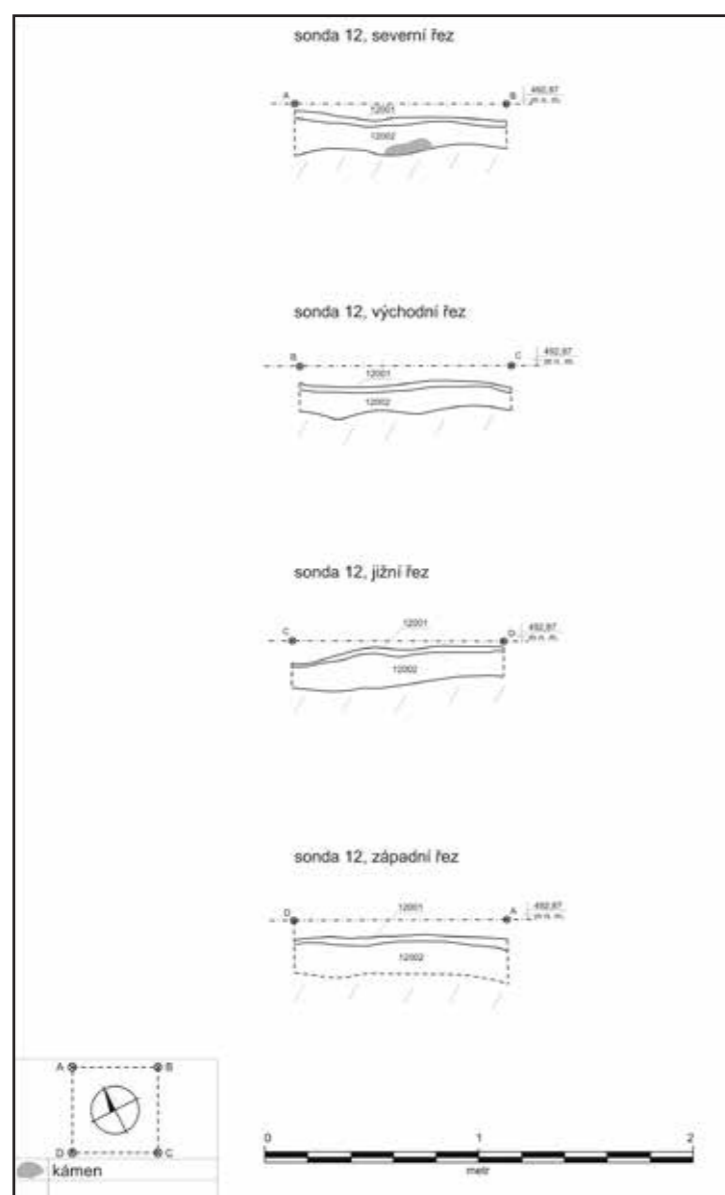
nasedala na zvětralé skalní podloží. Koordináty: JTSK X -798936, -1125489.

Stratigrafická situace:

- 13001: hrabanka o maximální mocnosti 10 cm.
- 13002: hnědožlutá hlinitopísčité lesní vrstva s několika přemístěnými menšími kameny do 10 cm. Mocnost 20 cm.

Sonda 14

Sonda 14 byla vytyčena v rozměrech 50 × 50 cm v místě dalšího porušení terénu lesní vegetací. Místo se nacházelo na vnitřním úpatí valu vnějšího předhradí, asi 60 metrů jihovýchodně od kleštovité brány spojující druhé vnější předhradí s vnějším prostorem. Kulturní vrstva nasedala na zvětralé skalní podloží.

Obr. 147. Profily sondy 10. Kresba P. Menšík, Digitalizace H. Hrubá, J. Hrubý.

Fig. 147. Profiles of trench 10. Drawing P. Menšík, Digitalization H. Hrubá, J. Hrubý.

Koordináty: JTSK X –798876, Y –1125480.

Stratigrafická situace:

- 14001: hrabanka o maximální mocnosti 5 cm.
- 14002: hnědožlutá hlinitopísčité lesní vrstva s několika přemístěnými menšími kameny do 10 cm a mikroskopickými uhlíky. Mocnost 20 cm.

Sonda 15

Sonda 15 byla vytyčena v rozměrech 50 × 50 cm v místě dalšího porušení terénu lesní vegetací. Místo se nacházelo na vnitřní části vnějšího předhradí, asi 80 metrů jihovýchodně od klešovitě brány spojující druhé vnější předhradí s vnějším prostorem. Kulturní vrstva nasedala na zvětralé skalní podloží. Koordináty: JTSK

X –798925, Y –1125461. Nálezy: SJ 15002: 33 zlomků keramiky – mladší pravěk (mladší doba bronzová 1x, doba halštatská 2x; doba halštatská/laténská 1x, doba laténská 5x); 2 kusy štípané industrie.

Stratigrafická situace:

- 15001: hrabanka o maximální mocnosti 5 cm.
- 15002: hnědooranžová a hlinitopísčité lesní vrstva s několika přemístěnými menšími kameny do 5 cm a mikroskopickými uhlíky. Mocnost 25 cm.

Sonda 16

Sonda 16 byla vytyčena v rozměrech 50 × 50 cm v místě menšího vývratu. Místo se nacházelo na vnitřní části vnějšího předhradí, asi 100 metrů jihovýchodně od klešovitě brány spojující druhé vnější předhradí s vnějším prostorem. Kulturní vrstva nasedala na zvětralé skalní podloží. Koordináty: JTSK X –798887, Y –1125503. Bez archeologických nálezů.

Stratigrafická situace:

- 16001: hrabanka o maximální mocnosti 15 cm.
- 16002: hnědožlutá hlinitopísčité lesní vrstva s několika mikroskopickými uhlíky. Mocnost 15 cm.

Sonda 17

Sonda 17 byla vytyčena v rozměrech 50 × 50 cm v místě menšího vývratu. Místo se nacházelo na vnitřní části vnějšího předhradí, asi 100 metrů jihozápadně od klešovitě brány spojující druhé vnější předhradí s vnějším prostorem. Kulturní vrstva nasedala na zvětralé skalní podloží. Koordináty: JTSK X –799004, Y –1125472. Bez archeologických nálezů.

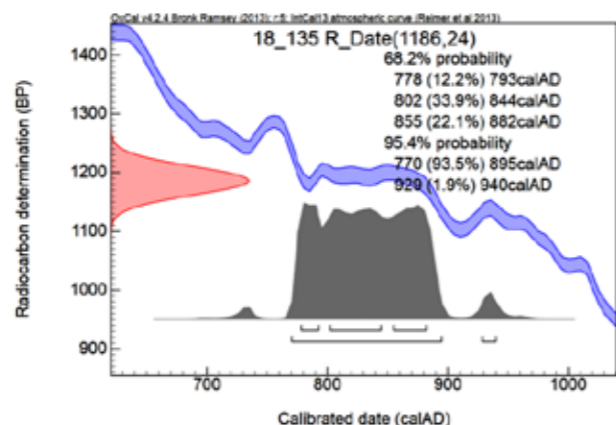
Stratigrafická situace:

- 17001: hrabanka o maximální mocnosti 15 cm.
- 17002: hnědožlutá hlinitopísčité lesní vrstva s několika mikroskopickými uhlíky. Mocnost 15 cm.

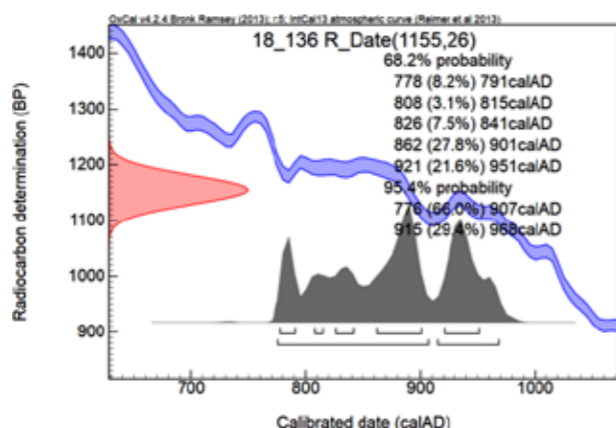
9.1 Radiokarbonové datování (P. Menšík)

Výsledky analýz jsou uvedeny v kalibračních diagramech (křivka průběhu hustot pravděpodobnosti je přidružena k vodorovné ose diagramu) spolu s podrobným výpisem intervalů kalibrovaného stáří pro hladiny pravděpodobnosti 95 a 68 % a skupinovým diagramem porovnání křivek hustoty pravděpodobnosti období původu jednotlivých vzorků. Aktivity ¹⁴C obou vzorků se statisticky významně neliší, lze proto předpokládat jejich původ ve stejném období (Světlik 2018).

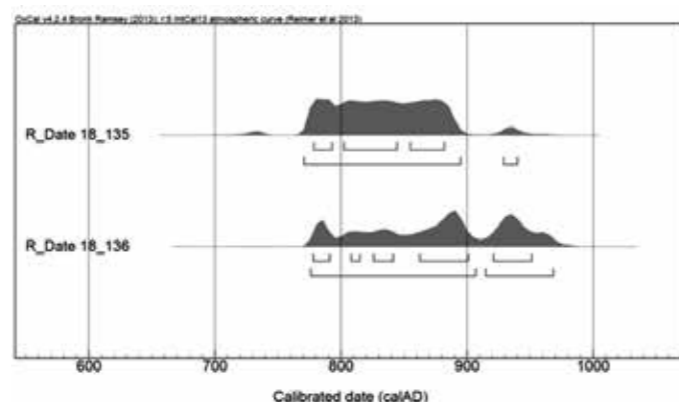
Vzorky byly odebrány ve formě dřevěných uhlíků ze sondy 7, stratigrafické jednotky 7004 (Graf. 1–3) ve východní části zkoumaného prostoru. Odebrané vzorky představují zbytky původně dřevěné (roštové?) konstrukce nacházející se ve vnitřní části valového opevnění akropole. Výsledky měření ukazují na skutečnost, že využití dřevěné prvky na konstrukci horní partie valu akropole pocházejí z průběhu poloviny 9. – až počátku 10. století. Rozsah radiokarbonového datování se v podstatě kryje s rozsahem raně středověkého osídlení na lokalitě, což může v teoretické rovině ukazovat na skutečnost, že minimálně poslední fáze opevnění akropole byla využívána v průběhu celého průběhu této etapy osídlení lokality. O dalších starších fázích není bohužel možné říci bližší informace z důvodu absence destruktivního výzkumu a odebraných vzorků.

Graf. 1. Výsledky radiokarbonové analýzy – vzorek 18_135. Zpracoval I. Světlík.
Graf. 1. Results of radiocarbon analysis – specimen 18_135. Processed by I. Světlík.

Graf. 2. Výsledky radiokarbonové analýzy – vzorek 18_136. Zpracoval I. Světlík.
Graf. 2. Results of radiocarbon analysis – specimen 18_136. Processed by I. Světlík.

Graf. 3. Skupinový diagram obou radiokarbonových datování. Zpracoval I. Světlík.
Graf. 3. Group diagram of both radiocarbon datings. Processed by I. Světlík.

10. Geomagnetický průzkum stavební konstrukce valu (A. Majer)

Hlíny, ale i některé vhodné kameny prošlé dostatečným žářem ohně (nejlépe teplotami nad Curieův bod), získávají po svém vychladnutí termoremanentní magnetizaci se směry magnetické deklinace a inklinace doby výpalu. Podstata tohoto fyzikálního jevu a jeho aplikace v archeologii je již značně starého data. Prvé pokusy o praktické využití byly učiněny ve druhé polovině 19. století, kdy měly posloužit k datování antických nádob. Měření však vycházela z ne zcela správné teorie a poskytla proto nesprávná historická data. Teprve pracemi francouzského fyzika Curieho, Thelliera a následně zásluhou našeho předního geomagnetika, akademika V. Buchy, nabyla na své dokonalosti a obecné použitelnosti.

Termoremanentního magnetického jevu lze ale mimo oblast datování použít i k posouzení, zda propálené archeologické artefakty byly nalezeny v poloze od požáru nehnuté, nebo zda jde o zřícené a přemístěné fragmenty. Obecně lze archeologicky prozkoumat, zda jsou archeologická souvrství povahy sedimentární, nebo zda jde o uměle vrstvenou zem. Dlouhodobým sledováním archeologické literatury (přírůstky knihovny Arch. ústavu AV ČR po několik posledních desetiletí), jsme nezaregistrovali, že by nové zahraniční publikace přinesly informace o praktických interpretačních možnostech takto studovaného magnetismu nálezů. V našich zemích autor tento jev orientovaný a termoremanentní magnetizaci rozpracoval a aplikoval na mnoha lokalitách

k rozmanitým účelům (John – Majer 2010; Majer 2011; 2013; 2015; Majer – Chvojka 2013; Hlásek et al. 2014; krom mnoha dalších nepublikovaných průzkumů, uložených v archivu ARÚ AV ČR).

Na hradišti Kněží hora byly termoremanentně testovány kameny archeologicky zkoumaného valu na původní či druhotnou polohu. Cílem bylo rozhodnout, jak dávná hradištní fortifikace vypadala. Byly to opravdu sypané valy s dřevěnou palisádou na koruně, jak se svého času věřovalo, (vzpomeňme např. na „spěkané“ valy Kněží hory), nebo opravdové kolmé kamenné zdi, zpevněné dřevem na způsob hrázděného zdiva? Protože mnohé kameny ve valu nesly výrazné stopy požáru, ale bylo zde zachyceno i jejich lícování, jevílo se rozhodnutí dávné archeologické otázky pomocí termomagnetismu na místě.

A. Majer navštívil v roce 2017 výzkum a orientovaně odebral deset kamenů, jevících stopy po výpalu. Čtyři před čelní kamennou plentou, tři v předpokládané prohořelé konstrukci valu a tři za valem. Na kameny byl přísádrován skleněný střepek v poloze vodorovně a na střepek přesně narysován směr k severu. Kameny byly převezeny do magnetické laboratoře a zde došlo k měření zachovaná magnetická deklinace. Předpokládá se, že nehnuté spálené kameny vykazují magnetickou deklinaci do cca 25 stupňů východně či západně (měřeno od severu), dle konkrétního historického období.

Obr. 148. Dokumentární foto odkryté archeologické situace s čísly kamenů přední, prostřední a vnitřní části valu.
Foto A. Majer.

Fig. 148. Documentary photograph of the excavated archeological situation with numbers of rocks of the front, middle and inner section of the wall.
Photograph by A. Majer.

Jiné, značně odlišné hodnoty dokazují, že se kámen po požáru zakutálel, obrátil při pádu a podobně, čímž postupně vznikla až dnešní známá podoba valů hradišť. Magnetická inklinace nebyla měřena, neboť odebrané kameny neměly vhodné geometrické

tvary a škodlivě by se v nich uplatnil vliv demagnetizačního faktoru. Dokumentární foto ukazuje odkryté archeologické situace s čísly kamenů přední, prostřední a vnitřní části valu předvádí (**Obr. 148a-e**). Magnetické deklinace ukazuje tabulka 2.

Místo nálezu	Číslo	Deklinace ve stupních	Hodnocení
před valem	1	120 W	Hnutý
před valem	2	160 E	Hnutý
před valem	3	málo magnetický	Neurčeno
před valem	4	40 E	Hnutý
ve valu	5	8 E	Nehnutý
ve valu	6	O = N	Nehnutý
ve valu	7	20 E	Nehnutý
za valem	8	málo magnetický	Neurčeno
za valem	9	40 W	Hnutý
za valem	10	90 W	Hnutý

Deklinace od N (od severu), W = západně, E = východně.

Tab. 2. Naměřené magnetické deklinace v kamenech tělesa valu a interpretace stavební původnosti jejich polohy. Vytvořil A. Majer.

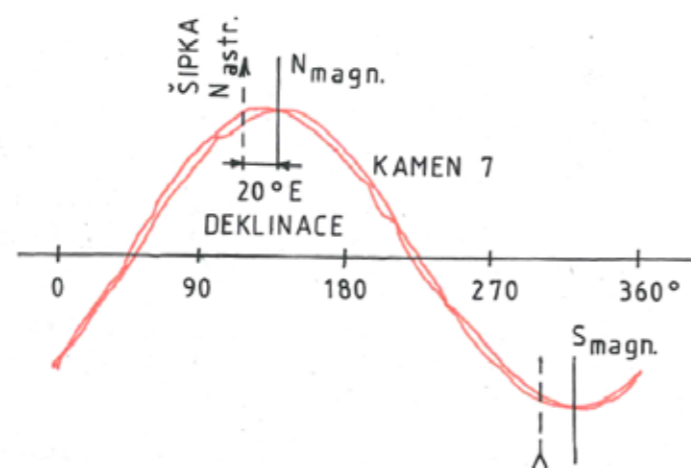
Tab. 2. Magnetic declinations measured in the stones of the wall's body and interpretation of the original structure of its position. Created by A. Majer.

Vlastní měření kamenů bylo provedeno aparaturou podle A. Majera s automatickou registrací. Kámen, umístěný dle přísádrovaného skleněného střepu na úhlově nastaveném stolek přístroje opět vodorovně, emanuje do prostoru magnetické pole ve směrech, které získal při dávném výpalu. V dostatečné výšce nad středem kamene umístěný magnetometr (v naší laboratoři fluxgate senzor FEL ČVUT Praha) registruje vodorovnou složku vyvěrajícího pole. Toto můžeme dostatečně daleko od kamene považovat za účinek bodového magnetického dipólu. Protáčením stolku kolem svislé osy lze nalézt magnetické póly kamenů. Určíme-li nyní odklon severního magnetického pólu kamene od šipky k přesnému (astronomickému) severu, přičemž šipku jsme na střep v terénu nakreslili, získáme magnetickou deklinaci doby výpalu kamene a její orientaci:

východní či západní. Je jisté, že do měření vstupují i drobné, sekundárně získané viskosní magnetisace, ty však nejsou schopny v uvedené aplikaci zásadně zvrátit výsledek a netřeba tudíž provádět jejich odstranění. Výsledkem zápisu magnetografické aparatury je sinusovka dle **Obr. 149**. Za zmínku stojí, že i otáčením kamene vpravo či vlevo, přičítají se k remanenci malé indukované magnetizace od získaného zemského pole a vzniká pozorovatelná hysterese. Tu je nutno uvážit a mít na paměti, že jakékoliv hrubé zacházení se zkoumaným kamenem (úder kumpáčem při odběru, nárazy při převozu, hrubé pády na tvrdo, cizí silná magnetická pole, odsekávání menšího vzorku), jsou schopny dávný magnetismus znehodnotit.

Diskutujme hlouběji o dosaženém výsledku našeho měření zachované magnetické

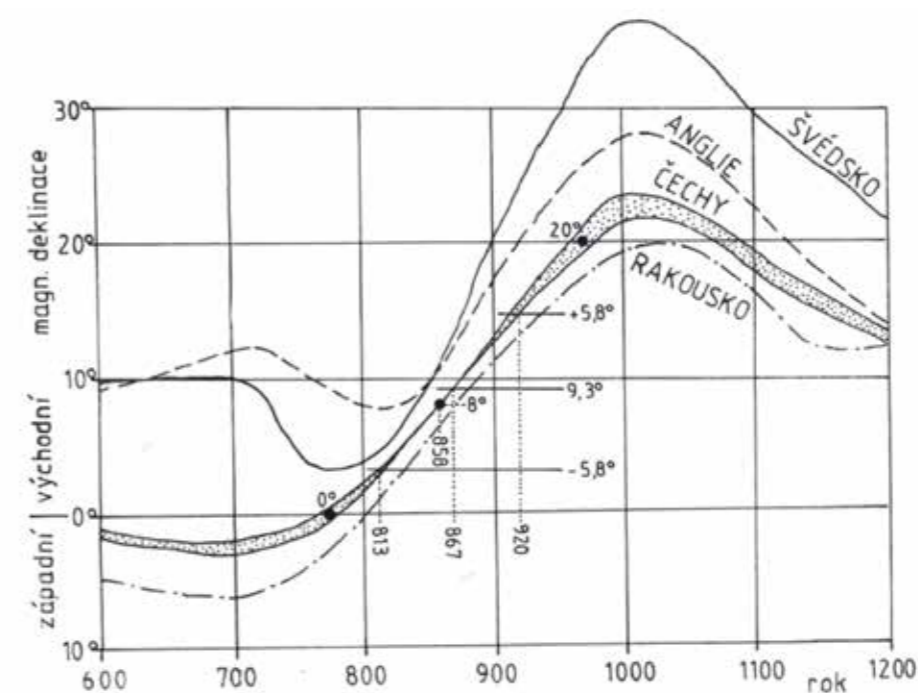
Obr. 149. Automatický záznam a vyhodnocení magnetického pole kamene 7 ze střední partie valu. Magnetická deklinace 20 stupňů východně svědčí o tom, že se kámen od doby propálení až na možné malé výchylky, dané pozměněnou statikou ruiny valu po požáru, prakticky nepohnul. Vytvořil A. Majer.

Fig. 149. Automatic record and interpretation of the magnetic field of stone 7 from the middle section of the wall. The magnetic declination of 20 degrees east is proof that, aside from small deviations due to changed structural state of the ruins after a fire, the stone has hardly moved since the time it was burned. Created by A. Majer.

deklinace v kamenech. Je však nutné podotknout, že cílem nebylo zjištění geomagnetické datování požáru. Pro takový účel nebyl nalezen zcela vhodný a zaručeně nehnutý materiál a také měření kamenů neproběhlo na izometrických vzorcích, poskytujících větší přesnost. I tak našich naměřených $(8 + 0 + 20) / 3 = 9.3$ stupňů východně, s chybou dle metody nejmenších čtverců ± 5.8 stupně, vyhovuje předpokladu nepohnutosti střední část konstrukce valu v uvažovaném historickém (hradištním) období a svědčí o zániku valu požárem, jakožto i o tom, že val měl původně podobu hrázděné zdi, nikoli náspu, jak se dnes jeví. V opačném případě by totiž srovnatelné hodnoty deklinací musely vykazovat i propálené kameny před a za valem, čemuž tak ovšem dle měření není. Tím lze považovat dávnou otázku o podobě

hradištních opevnění za exaktně rozhodnutou ve prospěch zřícených hrázděných zdí oproti vcelku poeticky pojatým náspům se dřevěnými palisádami na vrcholu.

Je velikou škodou, že česká archeologie od dob akademika V. Buchy (např. 1975) nerozvíjela archeometrická měření a nemá tudíž k dispozici data, z nichž by bylo možné sestavit pro naše území deklinační a inkli-nační křivky zpět do minulosti. Autor této kapitoly se pokusil takovou křivku získat interpolací z dat anglických, rakouských a švédských. Takto byla získána místy neostřá, ale použitelná křivka pro Čechy: neostrost (průměrná tloušťka čáry) je dána tím, že změna deklinace na dané spojince nebyla nikdy lineární, jak se při interpolaci mnohdy předpokládá. Navzdory tomu vidíme, že právě pro hradištní období je křivka velice

Obr. 150. Deklinace a inklinace mezi roky 600–1000 AD. Vytvořil A. Majer, soukromý archiv; Clark – Tarling – Noel 1988, Fig. 6.

Fig. 150. Declination and inclination between 600–1000 AD. Created by A. Majer, private archive; Clark – Tarling – Noel 1988, Fig. 6.

ostrá a umožňuje i poměrně přesný odhad letopočtu z deklinace. Z našich krajních hodnot deklinací val shořel mezi roky 770 až 968. Toto poměrně široké rozpětí zužuje průměr deklinací mezi roky 813 až 920 se středem v roce 867. To je období rozkvětu

hradišť, ale požár nelze samozřejmě vyloučit. Horní limit rok 920, ale i extrémní rok 968, vyhovuje událostem zániku některých jihočeských hradišť v první polovině 10. století (**Obr. 150**).

11. Fosfátový průzkum akropole hradiště (A. Majer)

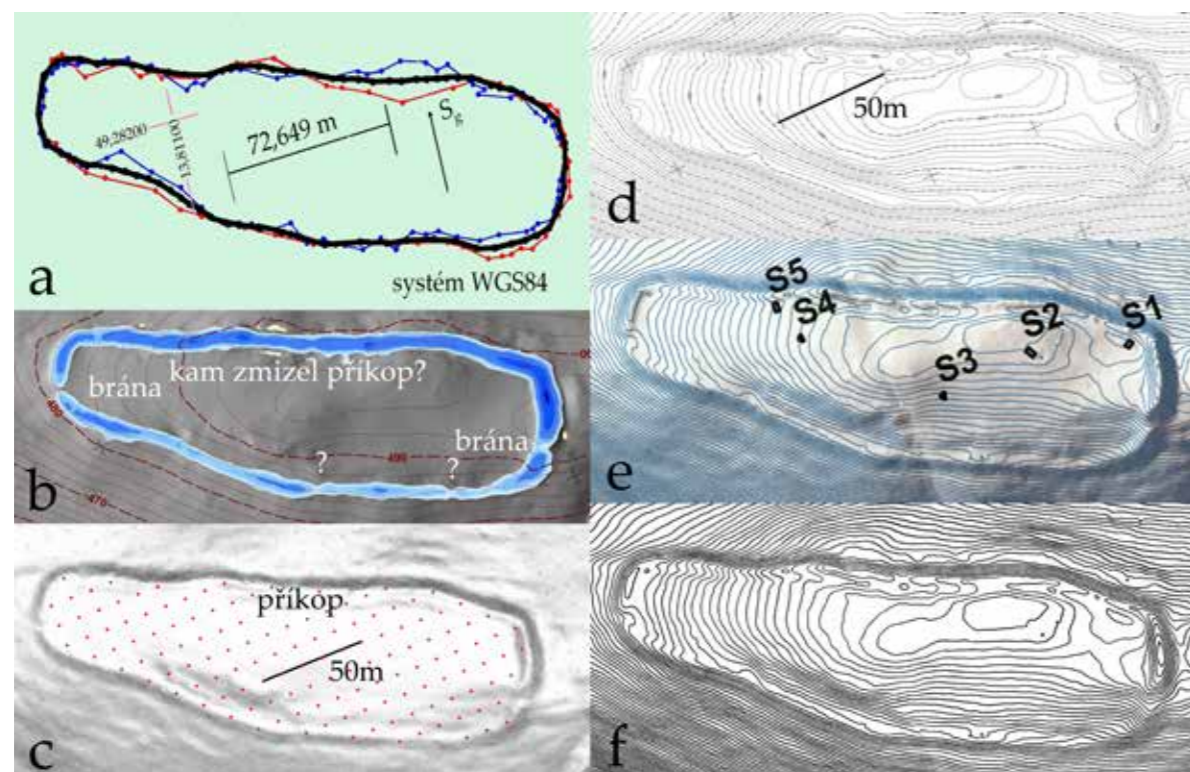
Fosfátový průzkum, jinak též fosfátová půdní analýza, je chemická prospekční metoda, využívající dávné znečištění lidmi obydlených území organickým odpadem k průkazu osídlení. Odpad v kontaktu se zemí podléhá mikrobiálnímu a chemickému rozkladu až na atomy, molekuly a elektricky polarizované radikály. Zejména posledně jmenované produkty, pokud neuniknou ve formě plynů, reagují s vodou na kyseliny a prosakují do země, kde se podílejí na dalších chemických reakcích s půdními a geologickými agregáty. Organický odpad, rostlinný či živočišný, obsahuje i fosfor, jehož uvolněný aniont se váže zejména na vápník, hliník a železo půdy. Přitom vzniklá chemická vazba je dostatečně pevná, než aby mohla být beze zbytku rozrušena a strávena kyselými kořenovými sekrety rostlin. Takto navázány, jsou nově utvořené fosforečnany schopny přetrvat v zemi i mnoho tisíciletí, načež je lze zpět chemicky oddělit od zbylého spektra geologických fosforečnanů. Rozumí se samo sebou, že proces vazby fosforečného aniontu na půdní substrát není zcela kvantitativní a rychle probíhající: velká část fosforu unikne ve formě lehce rozpustných fosforečnanů. Pokud má extrakce fosforečnanů nabývat pozorovatelných hodnot, musí být i hledané osídlení dostatečně koncentrované, muselo trvat na místě dostatečně dlouho, a také materiální kultura dávné společnosti nesměla být příliš chudá. Jen stěží si lze představit, že bychom například chemicky našli sídlo asketicky žijícího poustevníka. V případě hradiště si ale můžeme být jisti,

že podmínky dostatečné kontaminace půdy odpadem byly zaručeně splněny.

Provedeme-li ve zkoumaném území systematický odběr vzorků zeminy z mělkého podorničí, např. v pravidelné síti a analyzujeme-li je na středně těžce rozpustné fosforečnany, lze analýzou dávné sídlištní koncentrace vymapovat. Optimalisovaný – chemicko – prospekční postup k tomu vypracoval koncem 70. let 20. stol. autor, postup je pod názvem „Relativní metoda fosfátové analýzy“ publikován (*Majer 1984*, 297–313).

Rozvržení fosfátového průzkumu akropole a odběr vzorků zeminy

Základem pro rozvržení geochemického průzkumu a jeho správné vyhodnocení je správná mapa malého měřítka. Pomíne-li celkem správný plán hradiště od ing. M. Dubského, jehož originál má v současnosti pan PhDr. J. Michálek, prvou jeho kopii A. Majer a který je ve zmenšenině publikován (*Dubský 1949*, 587). Z nového měření mapovali akropoli metodou GPS bez korekcí např. A. Majer a O. Chvojka roku 2000 (**Obr. 152:1a**). Oba badatelé procházeli společně val po koruně a dvojicí stejných přístrojů Garmin GPS12 zaznamenávali polohu. Zprůměrovaný výsledek ukázal jinou podobu valu na severovýchodě akropole, než naměřil ing. Dubský. Jinak je ale patrné, že pro mapování v malých měřítkách se GPS bez korekcí nehodí, i když práce v terénu

Obr. 151. Polohopisné podklady pro průzkum. a) Metoda GPS bez korekcí má nízkou přesnost. b) Iluzorní těleso valu s více branami, než kolik jich je a se zafiltrovaným severním vnitřním příkopem. Výsledek zavádějícího, ryze kabinetního přístupu k terénu. c) Zploštělé zobrazení stínováním. d) Nesprávné zobrazení terénu a zánik podrobností vlivem kartografické filtrace. Za povšimnutí stojí zejména zánik brány do předhradí a splynutí úpatí jižního valu se svahem e) Správné zobrazení vrstevnic s nadbytečným stínováním. f) Správné zobrazení, vhodné pro další prospekční práce. Popis na základě poskytnutých podkladů A. Majer.

Fig. 151. Planimetric material for survey. A) GPS method without corrections has low accuracy. b) Illusory body of the wall with more gates than in reality and filtered northern inner trench. The result of a misleading and overly theoretical approach to the terrain. c) Flattened depiction of shading. d) Incorrect depiction of the terrain and the disappearance of details due to cartographic filtration. It is primarily worth noting the disappearance of the gate to the bailey and the merging of the foot of the southern wall and the slope. e) Correct depiction of contour lines with unnecessary shading. f) Correct depiction suitable for further survey work. Description based on data provided by A. Majer.

postupuje velice rychle. Měřické chyby jsou značné, nejspíše vlivem zastínění korunami stromů – viz. červený a modrý průběh valu, současně nezávisle na sobě naměřeny. Teprve značně rozlehlá území lze takto efektivně zaměřit, požadujeme-li zobrazení v měřítcích 1:5000 a větších (Majer 2004a, 307–320).

Skutečný převrat v mapování a návazně i získání podkladů k průzkumu hradišť představuje v současnosti letecké lidarové snímky. Výsledky této měřické metody byly použity i pro založení fosfátové prospekční sítě na akropoli. Pokud jsou lidarová data zpracována bez nežádoucích

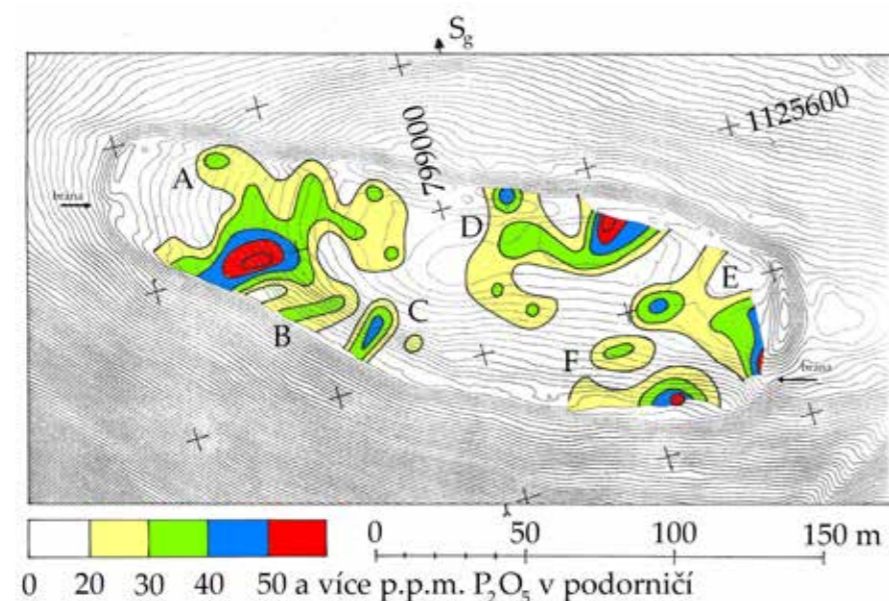
kartografických úprav s dostatečně hustým intervalem vrstevnic, konkurují přímému geodetickému měření terénu, a to nejen rychlostí vyhotovení plánů inženýrské povahy, ale i relativně nízkou cenou, za níž lze data zakoupit. Pokud musí být interpretována i situační terénní kresba, lze tak učinit odhadem z vrstevnic (viditelná zalomení a změna hustoty), nebo přímým doměřením terénních hran v poli. Pro návazný precizní průzkum podává nedobré výsledky automatická detekce útvarů (valů, příkopů apod.), např. v prostředí programů GIS: předprogramování chybí interpretační cit pro terénní útvary, stavitelská inteligence a znalosti zásad pro zakládání staveb. Výsledkem je potom iluzorní grafický výstup nepříliš odlišný od hrubého mapování doplněného odhadem mocnosti valů (srov. *Obr. 151a* a *Obr. 151b*). Nepatrně lepší se jevílo zobrazení akropole stínovou kresbou (*Obr. 151c*). Naprosto nežádoucí jsou však různá kartografická vylepšování tvaru vrstevnic prací programovatelného egalizačního automatu, kdy zanikají pro archeologii důležité podrobnosti, mizí nesprávnou interpolací i nesprávným zobecněním, a na plánu stejného měřítka potom vidíme méně a nejistěji, než bychom vidět mohli. Zcela špatným příkladem tvorby plánu akropole v měřítku 1:1000 je proto *Obr. 151d*. Vykazuje již charakter map topografických 1:10000. Také je pro další průzkum nalezených útvarů málo vhodná kombinace byť i přesných vrstevnic se stínováním (*dle Obr. 151e*). Stíny plán ztemňují a kazí jeho použitelnost pro další zákresy. Dnes se již nestínuje ani v mapách topografických, stínování je anachronismus z počátků topografie. *Obr. 151f* je názorným příkladem, že kartograficky nedeformované a husté (zde půlmetrové) vrstevnice jsou tím nejlepším zobrazovacím prostředkem

pro studium zaniklých hradišť a netřeba již hledat dalších zvýraznění.

Z pohledu na *Obr. 151c* vyplývá, že k rozvinutí prospekční sítě pro akropoli, kterou autor navrhl s desetimetřovými čtvercovými oky, lze s výhodou použít celé metry po desetimetrech Křovákova souřadného systému. Územím byl proto nejprve veden polygonový pořad směrem od trigonometrického bodu, až k bráně, ústící do předhradí. Z bodů pořadu, vypočítaných do JTSK, byla následně vytyčena polární metodou hrubá kostra prospekční sítě – významné body čtverců padesátimetrových. V tomto měření byl používán minutový teodolit Zeiss Th120 a ocelové pásmo. V zalesněném terénu se takto snáze vytyčuje, než s použitím moderních elektrooptických prostředků. Uvnitř padesátimetrových čtverců bylo následně vrtáno na půdní vzorek v desetimetrovém intervalu. Vrt se vytyčoval za pomoci dvou padesátimetrových pásem a pentagonálního hranolu metodou ortogonální. V několika zarostlých a svažitéch místech přišla při odběrech vhod i klasická lesní buzola s průhledítky. Takto bylo odebráno 125 půdních vzorků.

Laboratorní zpracování

Použita byla relativní metoda fosfátové půdní analýzy podle A. Majera (Majer 1984, 297–313), v její později modifikované verzi: 1 gram zeminy proseté sítem se 100 oky na čtvereční centimetr se převrství 5 ml 5 % kyseliny octové a v centrifugační zkumavce se temperuje 10 minut na vodní lázni, ohřáté těsně pod bod varu vody. Eluát se promíchává probubláváním vzduchu, celkem třikrát. Poté se zkumavky z lázně vyjmou (v sérii po šestnácti) a dávkovačem se přidá

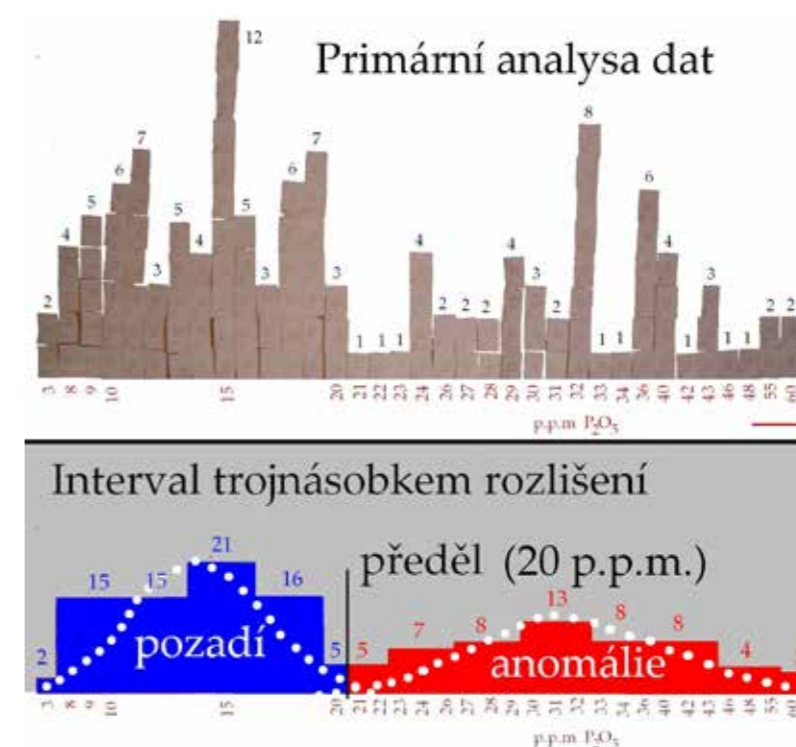
Obr. 152. Výsledek fosfátového průzkumu akropole v síti 10 x 10 m, zobrazený formou izolinií obsahu fosforečných aniontů v podorníci. Fosforečnaný převedeny na ekvivalentní množství oxidu fosforečného. Vytvořil A. Majer.

Fig. 152. The result of phosphate survey of the acropolis in a 10 x 10m network, depicted in the form of isolines of the content of phosphoric anions in the ground beneath the tilling. Phosphates transferred to equivalent amounts of phosphoric oxide. Created by A. Majer.

5 ml studené vody. Zkumavky se vloží do centrifugy a 10 minut se roztok vyčeří od zákalu zeminou. Pět mililitrů vyčeřeného roztoku se následně podrobí reakci s molybdenanem amonným a chloridem cínatým (podrobnosti viz *Majer 1984*) a vzniklé modré zabarvení se spektrofotokolorimetruje při vlnové délce světla 750 nanometrů. Obsah vyextrahovaných fosforečných aniontů se přepočítá na ekvivalentní obsah kysličníku fosforečného v půdě – kalibrací kolorimetrické reakce podle přesných roztoků fosforečnanu draselného, odpovídajících rozpětí 1 až 500 p.p.m. jednotek, ve vzrůstající logaritmické řadě koncentrací. Autor ve své laboratoři měřil přístrojem Specol, upraveným na průtokové proměňování vzorků.

Vyhodnocení analýzy a její výklad

Průzkum desetimetrou odběrovou sítí byl v minulosti na hradištích používán jak staršími badateli, tak autorem tohoto textu. Ostatně dnes již existují četná ověření terénní i leteckou archeologií, že touto sítí nalezené fosfátové anomálie mají svůj základ opravdu v sídlištních koncentracích, nikoli v nepředvídatelných změnách půdního podloží a v subjektivních přáních chemikových (viz např. *Majer 2004b*, 227, obr. 6.10B a pozdější letecký snímek stradonického oppida (autor P. Braun) po vydání předchozího díla – dosud nepublikován). Prvotní vyhodnocení fosfátové analýzy pro akropoli hradiště Katovice bylo provedeno kresbou izolinií nalezených obsahů ekvivalentního váhového množství

Obr. 153. Statistické vyhodnocení dat podle Gaussovy metody. Vytvořil A. Majer.

Fig. 153. Statistical evaluation according to data using the Gaussian method. Created by A. Majer.

oxidu fosforečného v půdě, vyjádřeno v jednotkách p.p.m. (parts per milion, t.j. váhové miliontiny: 1 p.p.m. znamená, že z gramu zeminy uvolněn právě mikrogram daného analytu atd.). Celkem bylo proměřeno 125 vzorků – pohybujeme se tedy již v oblasti velkých čísel a můžeme proto neosobně určit mez obsahu fosfátů, která je typická pro odlišení převážně k sídlení neuzítvaných ploch od míst osídlenějších. Prvotní statistická analýza byla provedena podle **Obr. 152** takto: naměřené hodnoty obsahu fosforečnanů, vypsány na malé kartě, byly složeny ve vzrůstající řadě hodnot. Pokud je stejných hodnot více, kladou se nad sebe, viz upravená fotografie tohoto poskládání na **Obr.153 nahore**. Protože hodnot je dostatečné množství, vidíme již v tomto uspořádání náznak

dvou Gaussových normálních chybových rozložení. Zřetelný předěl leží u 20 p.p.m. Lze vyvodit pouhým úsudkem, že území s kontaminací pod 20 p.p.m. bylo osídleno málo nebo vůbec, nad tuto hodnotu více. Ovšem, „optá se skeptik, proč předpokládáné Gaussovy křivky obou prostředí ale nejsou pěkně hladké, jak je známe z učebnic statistiky?“ Exaktních důvodů, proč tomu tak je, bývá více: například naše pracovní intervaly hodnot nebyly nekonečně úzké diferenciály, ale relativně široké difference a také naměřených hodnot jsme nezískali nekonečně mnoho, jak předpokládá teorie křivky. Rozpadem dat ve dvojici prostředí, čítá každé Gaussovo rozdělení již jenom kolem padesátky hodnot, což není mnoho. Proto nutno uvážit i „chybu v chybě“, danou

citlivostí (rozlišením) měření a snížením počtu dat. K potvrzení předpokládaného statistického rozhraní u 20 p.p.m. musíme využít dalšího přeskupení rozlišovacího intervalu. Lze matematicky dokázat, že teorii použité metody nejmenších čtverců a omezení všudypřítomné „chyby v chybě“ se optimálně přiblížíme tehdy, pokud uijeme šířku intervalu hodnot, rovnou trojnásobku citlivosti v prvotním rozlišení dat (stojíme tím právě na směrodatné odchylce existující „chyby v chybě“, z meze citlivosti pramenící). **Obr. 153 dole** dává tomuto postupu za pravdu. Rozkolísanost hodnot se uvedeným přeskupením snížila a zřetelný předěl u 20. p.p.m. nezmizel.

Zpětným návratem na **Obr. 152** můžeme proto vyvodit, že k západu obrácený svah akropole vykazuje anomálii A. Z místa je dobrý výhled do krajiny a klimatologicky i příjemné sluneční ozáření od pozdního dopoledne až po západ Slunce. Anomálie B a C mohou indikovat kontaminované okolí obydlí, posazených do jižního svahu v akropoli, opět v radiačně příznivé poloze.

V blízkosti můžeme dosud spatřit dva vkopy do svahu. Podobné vkopy s předpokládanými do svahu posazenými chatami vykazuje např. oppidum Závist u Zbraslavi (*Majer 1989*, 300–306). Temeno akropole nese rozlehlou anomálii D, tato částečně zatéká i do příkopu uvnitř akropole, nejspíše erozním zapříčiněním. Nalezená anomálie E poblíž brány je celkem logická, brána byla určité vysoce frekventované, ale i střežené místo klíčové důležitosti. Prozatím těžko interpretovatelná zůstává anomálie F, tedy pokud se přímo nejedná o splachy z kulturních vrstev anomálie E, musíme mít na paměti, že kdysi bylo toto místo sice chráněno od severu svahem a od východu fortifikací před povětrnostní nepohodou, ale značně zacloněno po většinu dne proti slunečním paprskům. Takto mikroklimaticky vymezené místo mohlo ovšem sehrávat důležitou úlohu v teplém období roku pro uchovávání zásob, pitné vody a zabraňovat stínem jejich zkáze, podobně jako v zimě k ustájení nezbytně nutných zvířat v závětrí, případně k ulehčení pobytu přezimující zde ostrahy.

12. Rozbor movitých nálezů

(L. Čapek – J. Hložek – P. Menšík – P. Šída)

12.1 Keramika

12.1.1. Pravěká keramika (*P. Menšík*)

Navzdory výrazné poloze Katovické hory nebyly zjištěny nijak rozsáhlé doklady pravěkého osídlení. V rámci celé lokality bylo zaznamenáno několik drobnějších keramických souborů, které ukazují na doklady lidských aktivit v několika obdobích. Charakter těchto aktivit je však nejasný a snad s výjimkou vrstvy v drobných sondách 15 a 16, situovaných na vnějším předhradí, pocházejí všechny keramické zlomky z raně středověkého kulturního souvrství. Nacházely se tedy v druhotné poloze. Není možné určit, zda pravěké keramické soubory pocházejí z aktivit související s existencí hradiště nebo jde o činnosti spojené s přítomností člověka na vyvýšené poloze a jejím bezprostředním okolí bez existence opevnění. To mohlo být vytvořeno až v průběhu střední doby hradištní.

Pokud opomeneme předneolitickou štípanou industrii, byl v sondě 5/8, nacházející se v severozápadní části akropole u valového tělesa, zjištěn menší soubor keramiky, ve které vynikají dva střepy, miska s rozšířeným podhrdlím a okraj hrnce s románskou lizénou. Tento překvapivý nález nemá v jihočeském prostředí žádné analogie a zlomky lze s největší pravděpodobností datovat do období časného eneolitu (**Tab. 3:1; 6**).

Druhou kategorií zahrnují menší keramické soubory datovatelné do mladší

doby bronzové. Jedná se o starší nálezy od V. Švehly a několik zlomků ze sondy 1 a 15 (zde např. okraj s šikmým prstováním v podhrdlí, zlomek výdutě s výzdobou dřívkováním).

Několik zlomků keramiky ze sondy 5 je možné datovat do doby halštatské, výraznější soubor keramiky z doby halštatské a laténské byl nalezen v sondě 15 na vnějším předhradí nedaleko klešovitě brány (**Tab. 4, 5**).

Obecně z několika míst akropole a sond 15–16 na vnějším předhradí pocházejí menší soubory keramiky, datované do mladšího pravěku, přesnější datace však není možná.

Katalog pravěkých keramických zlomků z hradiště Kněží hora u Katovic (*P. Menšík*)

Katalog keramických nálezů je sestaven v pořadí podle data, kdy byly získány nejstarší nálezy keramiky na hradišti Kněží hora u Katovic. Nejpočetnější soubor pochází ze záchranného výzkumu Katedry archeologie v Plzni v letech 2016 a 2017, kde je také prozatím dočasně uložen. Po zpracování bude předán do Muzea středního Pootaví ve Strakonicih.

Nejprve jsou popsány okolnosti výzkumu, autor výzkumu, datum akvizice a místo nálezu (sběru). U výzkumů katedry archeologie jsou uvedeny všechny kontextuální informace – sonda, sektor, stratigrafická jednotka, úroveň. Poté následuje informace

týkající se současného uložení keramiky. V případě nálezů mimo katedru archeologie je uvedeno inventární číslo a u keramiky, která je v současnosti krátkodobě uložena na pracovišti katedry archeologie, je uvedeno číslo sáčku. Nakonec je ke každému kreslenému fragmentu připojeno číslo kresby a u fotografovaného zlomku číslo fotografie.

Popis pravěké keramiky vychází z klasického verbálního popisu a formalizovaného zpracování (pro pravěkou keramiku např. *Hlásek et al. 2015*, 35–36). Jsou sledovány typologické znaky, vedle interpretovaného tvaru je uvedena keramická třída, zachovaná část nádoby, případná úprava povrchu, datace a počet zlomků. Všechny zlomky byly podrobeny makroskopickému studiu k určení základních skupin, respektive keramických tříd podle hrubosti keramické hmoty (jemná – zrnitost 0,1 až 0,5 mm, střední – zrnitost 0,5 až 1,5 mm, hrubá – zrnitost nad 1,5 mm), KT 101–103. Sledován byl i druh výpalu (oxidační, redukční, oxidačně-redukční). Pozornost byla zaměřena na zlomky s alespoň jedním typickým znakem. Je sledována část morfologicky určitého prvku. (o. – okraj, h. – hrdlo, p. – podhrdlí, v. – výduť, s. – spodek, d. – dno), dále popis okrajů a výzdoby a jejich zařazení k příslušnému typu.

Archeologický výzkum B. Dubský v roce 1946
Ulož.: neznámý.

Keramika: celkem 1 zl. nádoby – na akropoli v místě příkopu nalezen zdobený střepek „vodovodné kanelury na hrdle a tečky na hraně vydutosti“ původně datovaný do doby halštatské, pochází však pravděpodobně z pozdní doby bronzové (*Dubský 1949*, 594–595; *Chvojka – Hrubý 2002*, 614).

Sběr V. Švehla, říjen 1982, Z od Kněží hory

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakoněcích, přír. č. 94/82, inv. č. A 1457.

Keramika: celkem 10 zl. nádob (doba bronzová?).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., **typ. o.:** vytažený, **výp.** oxidační, **rozm.** 27×22×6 mm, **kres.:** –.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., **typ. o.:** vytažený, **výp.** oxidační, **rozm.** 44×42×7 mm, **kres.:** –.

Sběr V. Švehla, při melioracích, 10. 3. 1983,

Z svah Kněží hory

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakoněcích, přír. č. 212/83, inv. č. A 1479.

Keramika: celkem 7 zl. nádob (doba bronzová?).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, nezesílený, nahoře zaoblený, **výp.** oxidační, **rozm.** 38×32×12 mm, **kres.:** –.

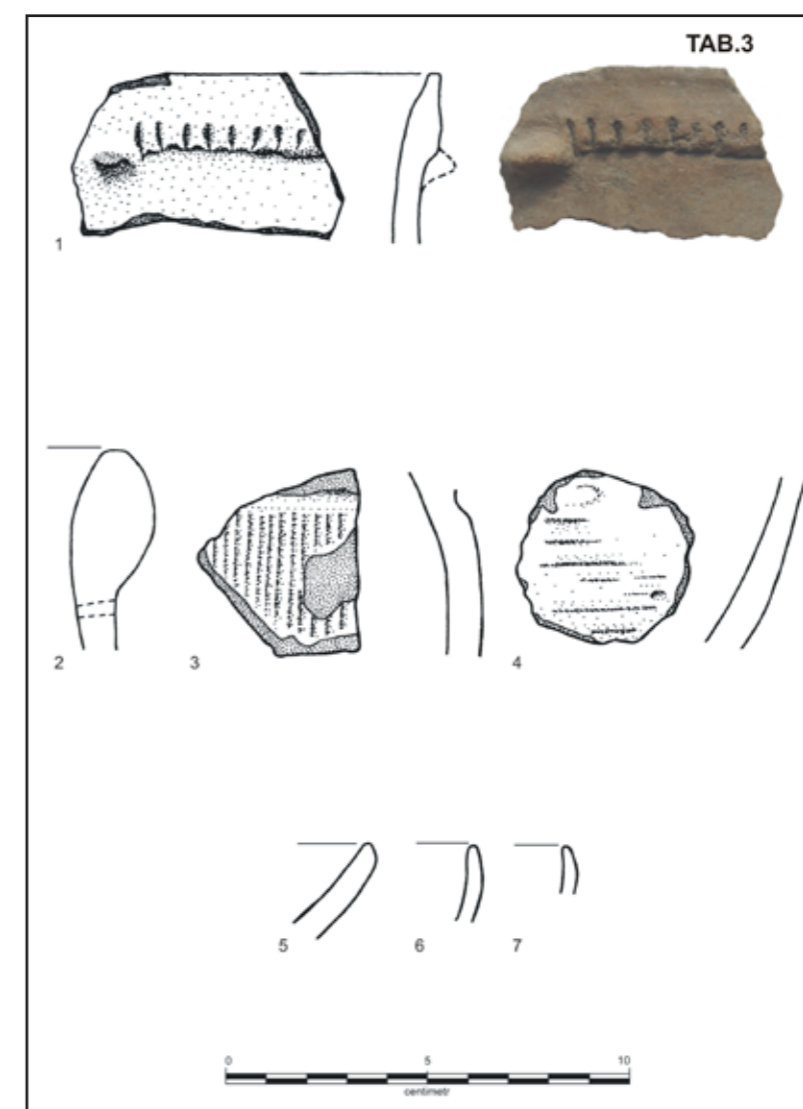
Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1,

sektor B2, SJ 1002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 42a, 81.

Keramika: celkem 18 zl. keramiky (mladší pravěk).

- **Tvar:** hrnec/zásobnice, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., p., **typ. o.:** vně vyhnutý, zesílený, nahoře vně zaoblený, **výp.** oxidační, **výz.** vnější šikmé prstování, **rozm.** 70×63×15 mm, **datace:** mladší doba bronzová, **kres.:** –.
- **Tvar:** mísa, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., **výp.** oxidační, **o.** vytažený, **rozm.** 32×18×6 mm, **datace:** mladší pravěk, **kres.:** **Tab. 3:5.**
- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., **výp.** oxidační, **o.** vytažený, **rozm.** 28×15×6 mm, **datace:** mladší pravěk, **kres.:** **Tab. 3:6.**
- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., **výp.** oxidační, **o.** vytažený, **rozm.** 23×25×7 mm, **datace:** mladší pravěk, **kres.:** **Tab. 3:7.**

Tab. 3. Pravěké nálezy keramiky z hradiště Katovice. Kresba H. Hrubá.
Tab. 3. Prehistoric pottery finds from the Katovice hillfort. Drawing H. Hrubá.

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1,
sektor C1, SJ 1002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 47.

Keramika: celkem 3 zl. keramiky (mladší pravěk).

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1,
sektor C2, SJ 1002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 47.

Keramika: celkem 1 zl. keramiky (mladší pravěk).

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 2,
sektor C2, SJ 2002, úroveň 0–10 cm

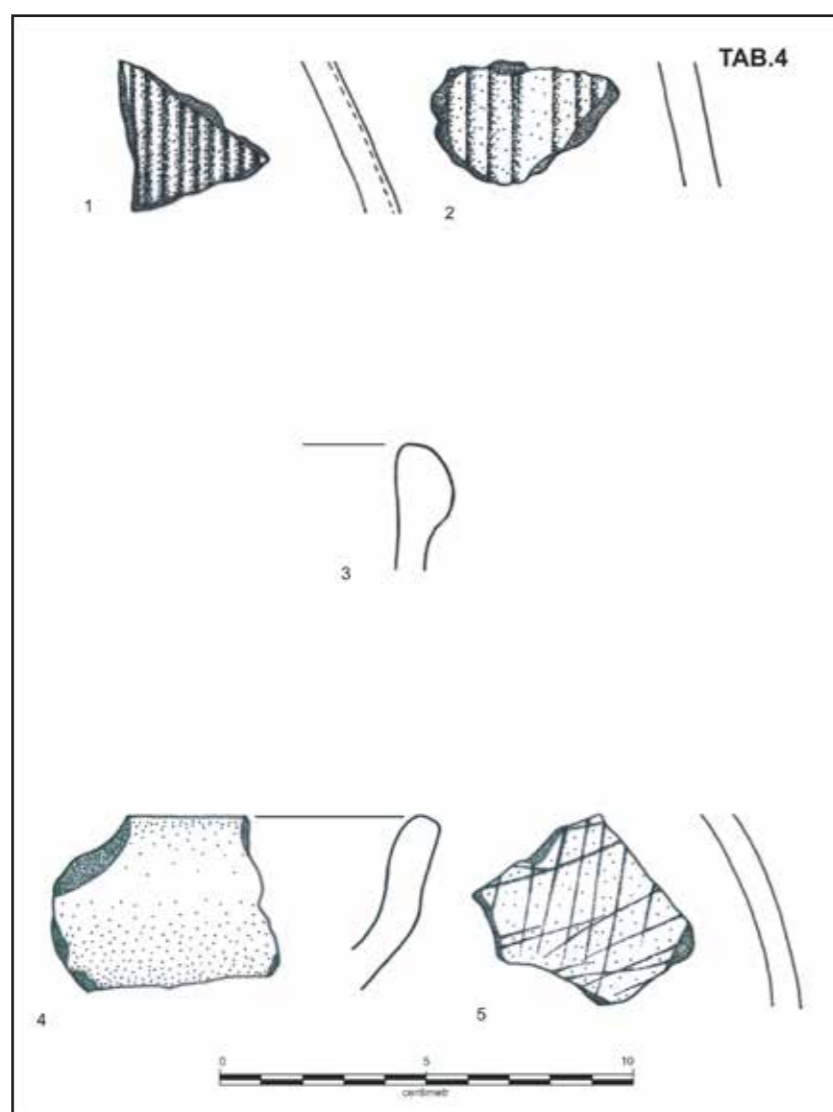
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 40.

Keramika: celkem 2 zl. keramiky (mladší pravěk).

Výzkum P. Menšík, 29. 6. 2016, sonda 3,
sektor B1, SJ 3002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 82.

Keramika: celkem 3 zl. keramiky (doba laténská).

Tab. 4. Pravěké nálezy keramiky z hradiště Katovice. Kresba H. Hrubá.
Tab. 4. Prehistoric pottery finds from the Katovice hillfort. Drawing H. Hrubá.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor A1, SJ 5002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 75.
Keramika: celkem 3 zl. keramiky (mladší pravěk).

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor A2, SJ 5002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 65a.
Keramika: celkem 3 zl. keramiky (mladší pravěk).

Výzkum P. Menšík, 5. 7. 2016, sonda 5, sektor B2, SJ 5002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 65a.
Keramika: celkem 8 zl. keramiky (pravěk)
• **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., p., **okraj:** vytažený, na rozhraní okraje a podhrdlí románská lizéna a vertikální půlkruhové ucho navazující na lizénu, **výp.** oxidační, **rozm.** 38×32×12 mm, **datace:** starší eneolit?, **kres.:** Tab. 3:1.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor?, SJ 5002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 62.
Keramika: celkem 4 zl. keramiky (mladší pravěk), 1x kolečko z ker. střepe, **rozm.** 36×33×12 mm, **kres.:** Tab. 3:4.

Výzkum P. Menšík, 21. 11. 2016, sonda 5, sektor D1, SJ 5002, úroveň 30–40 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 76b.
Keramika: celkem 8 zl. keramiky (mladší pravěk).
• **Tvar:** mísa, **ker. tř.:** KH101, **zach. část:** o., p., v., **typ. o.:** zatažený, **výp.** redukční, **rozm.** 50×49×8 mm, **datace:** doba halštatská/laténská, **kres.:** –.
• **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o. **typ. o.:** vytažený, **výp.** oxidační, **rozm.** 16×17×7 mm, **datace:** mladší pravěk, **kres.:** –.

Výzkum P. Menšík, 26. 6. 2016, sonda 6, sektor A1, SJ 6002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 96.
Keramika: celkem 2 zl. keramiky (mladší pravěk).
• **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., p., v., **typ. o.:** vně vyhnutý, **výp.** redukční, **rozm.** 113×108×10 mm, **datace:** doba halštatská, **kres.:** Tab. 5.

Výzkum P. Menšík, 27. 6. 2016, sonda 6, západní profil, SJ 6002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 92.
Keramika: celkem 1 zl. keramiky (mladší pravěk).

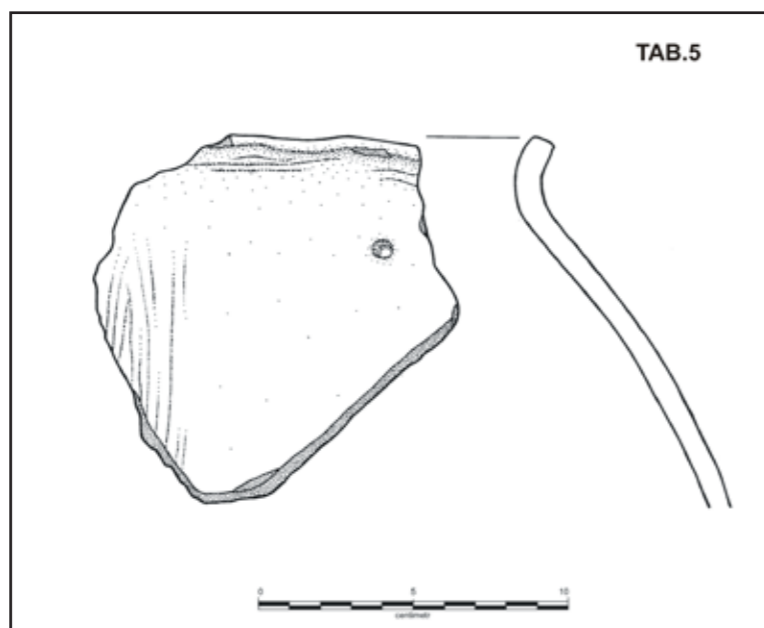
Výzkum P. Menšík, 30. 6. 2017, sonda 8, sektor B2, SJ 8002, úroveň 0–10 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 86.
Keramika: celkem 4 zl. keramiky (doba bronzová?).

Výzkum P. Menšík, 2. 7. 2017, sonda 8, sektor B2, SJ 8002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 88.
Keramika: celkem 6 zlomků (eneolit?), celkem 4 zl. keramiky (mladší pravěk).

- **Tvar:** mísa, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., p., v., s., zesílené podhrdlí, **okraj:** vně vytažený, na okraji zeslabený, **výp.** redukční, **rozm.** 165×103×18 mm, **datace:** eneolit (časný?), **kres.:** Tab. 6.

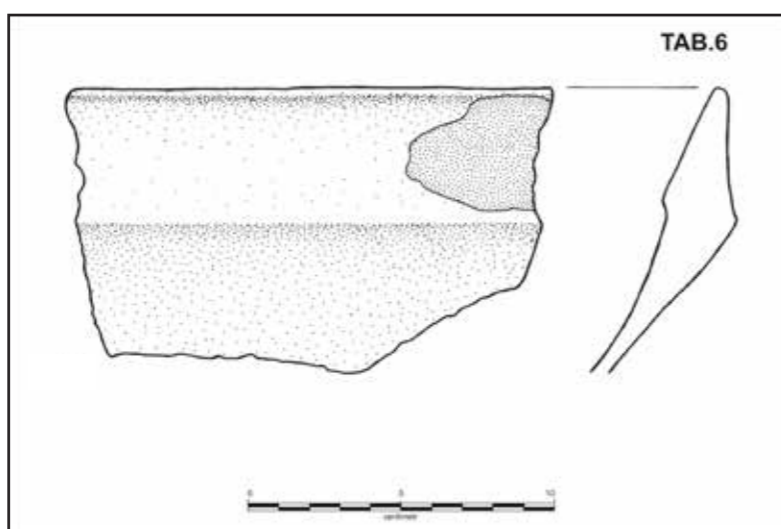
Výzkum P. Menšíka 21. 11. 2017, sonda 15, vrstva 15002, úroveň 10–20 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 182.
Keramika: celkem 33 zl. keramiky (mladší pravěk).

- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH101, **zach. část:** v., **výz.** vnější hřebenování, **výp.** redukční, **rozm.** 34×36×9 mm, **datace:** doba laténská, **kres.:** Tab. 4:1.
- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** v., **výz.** vnější dřívkování, **výp.** oxidační, **rozm.** 45×29×9 mm, **datace:** mladší doba bronzová, **kres.:** Tab. 4:2.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., p., v., **okraj:** ovalený, **výp.** redukční, **rozm.** 34×25×13 mm, **datace:** doba laténská, **kres.:** Tab. 4:3.
- **Tvar:** mísa, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., p., v., **okraj:** zatažený, **výz.** tuhování, **výp.** redukční, **rozm.** 54×33×7 mm, **datace:** doba halštatská/laténská, **kres.:** Tab. 4:4.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** o., p., v., **okraj:** vně vytažený, **výz.** tuhování, **výp.** redukční, **rozm.** 59×42×10 mm, **datace:** doba laténská, **kres.:** Tab. 3:2.
- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH101, **zach. část:** v., **výz.** nepravidelné rýhy po celém povrchu, **výp.** redukční, **rozm.** 57×47×8 mm, **datace:** doba halštatská, **kres.:** Tab. 4:5.

Tab. 5. Pravěké nálezy z hradiště Katovice; sonda 6, vrstva 6002. Kresba H. Hrubá.

Tab. 5. Prehistoric pottery finds from the Katovice hillfort; trench 6, layer 6002.
Drawing H. Hrubá.

Tab. 6. Pravěký nálezy keramiky z hradiště Katovice; sonda 8, vrstva 8002. Kresba H. Hrubá.

Tab. 6. Prehistoric pottery find from the Katovice hillfort; trench 8, layer 8002.
Drawing H. Hrubá.

- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** v., **výz.** hřebenování, **výp.** redukční, **rozm.** 54×53×9 mm, **datace:** doba laténská, **kres.:** Tab. 3:3.

- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** v., **výz.** hřebenování, **výp.** redukční, **rozm.** 53×43×10 mm, **datace:** doba laténská, **kres.:** –.

- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** v., **výz.** dvě nepravidelné vodorovné linky z vnější strany, **výp.** oxidační, **rozm.** 42×33×8 mm, **datace:** doba halštatská?, **kres.:** –.

Výzkum P. Menšíka 21. 11. 2017, sonda 16, vrstva 16002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 183.

Keramika: celkem 3 zl. keramiky (mladší pravěk).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH102, **zach. část:** v., **rozm.** 35×40×11 mm, **kres.:** –.

Výzkum P. Menšíka 29. 6. 2017, vývrat

30 metrů východně od západní brány akropole

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 10.

Keramika: celkem 1 zl. keramiky (mladší pravěk).

12.1.2. Raně a vrcholně středověká keramika (L. Čapek – P. Menšík)

Z hradiště Kněží hora u Katovic bylo již v minulosti získáno několik souborů raně středověké keramiky. Především se jedná o keramické nálezy z výzkumu B. Dubského z roku 1946, dnes uložené v Muzeu středního Pootaví ve Strakoniciích a v Národním muzeu v Praze. Bohužel ke starším keramickým nálezům dnes nelze dohledat bližší informace, ani přesně prostorově lokalizovat místo výzkumu. Výkopy, ze kterých byla získána raně středověká keramika, byly prováděny na severozápadní straně vnitřního předhradí nad příkopem prvního valu, kde byl zjištěn zahloubený objekt, interpretovaný jako strážní chata (?), dále v příkopu mezi vrcholovou plošinou (akropolí) a valem, v příkopu nad srázem k Otavě a také ve východní části prvního předhradí (Dubský

1949, 593–597, obr. 29; srov. Lutovský 2011, 160). Keramika z výzkumu B. Dubského na hradišti v Katovicích byla publikována v katalogu pravěké sbírky Muzea středního Pootaví ve Strakoniciích (Michálek 1981, tab. 24:14–22. 26:1–22) a katalogu raně středověké keramiky z jižních Čech, nacházející se ve sbírkách Národního muzea v Praze (Lutovský 1993, Taf. 9:4–9).

Za pozornost stojí také nález torza atypické keramické nádoby zdobené hřebenovými rýhami do podoby mřížování a s otisky kolků, který byl učiněn v roce 1905 kaplanem P. J. Zvěřinou a dnes je uložen v Městském muzeu v Horažďovicích. Tento interpretačně zajímavý keramický nález se objevil v mnoha publikacích (Píř 1909, 215; 247, Tab. 117; Dubský 1937b, 134; 1949, 593–594 Abb. 29,14; Rybová 1956, 216; 221; 263; Beneš 1970, 16, Tab. 4:4; Profantová 1991, 48, Tab. 3:2; Zavřel 1997, 258 Abb. 2:E; 1999, 484, tab. 13:D; John – Rytíř 2007, 272, Fig. 6; nejnověji Menšík – Procházka – Král 2018, 272–273, Abb. 7).

Další nepočtené a dosud nepublikované soubory raně středověké keramiky pocházejí z povrchových sběrů z 80. let 20. století (především sběry J. Bouška) přímo z akropole hradiště nebo z jeho svahů. Uloženy jsou rovněž ve sbírce Muzea středního Pootaví ve Strakoniciích. Početnější soubory keramiky byly získány teprve až v poslední době, a to díky záchrannému archeologickému výzkumu katedry archeologie v letech 2016 a 2017.⁶ Sondážní výzkum umožňuje přesně prostorově lokalizovat místo jejich nálezů.

⁶ Nálezy budou předány Muzeu středního Pootaví ve Strakoniciích.

Metoda zpracování

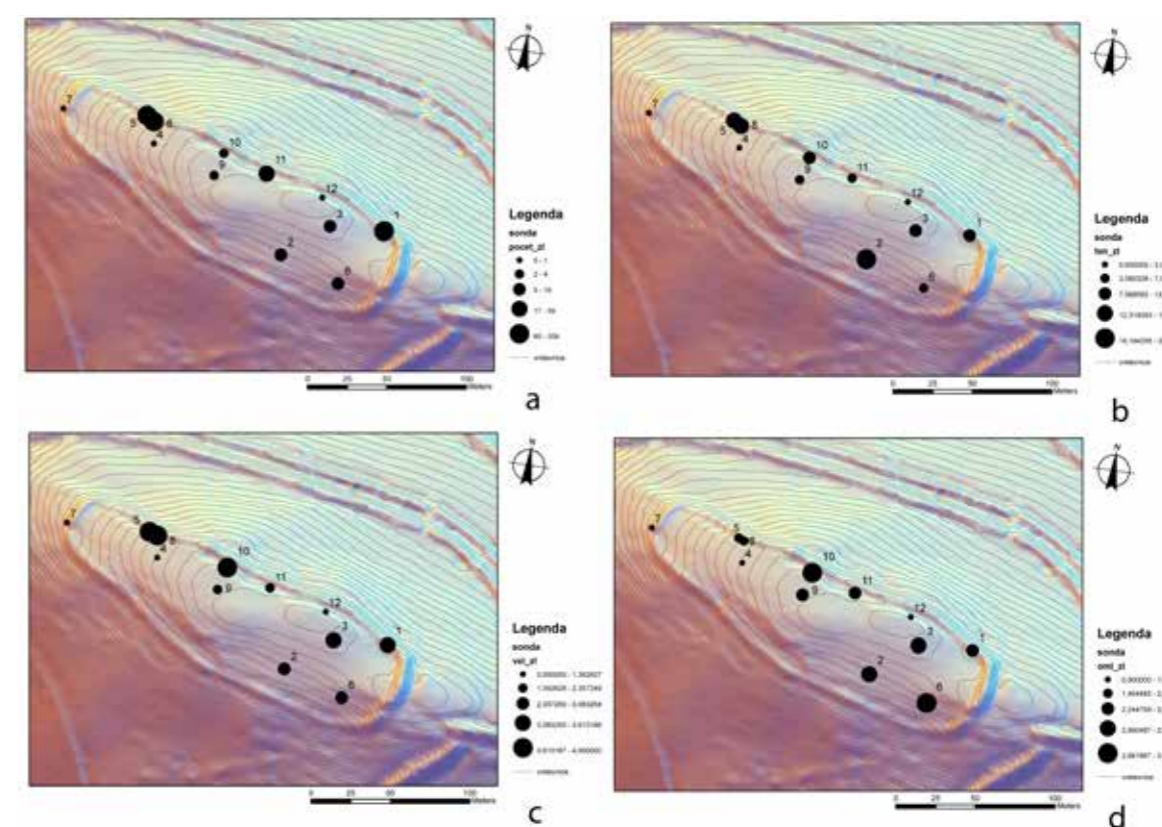
Předmětem zpracování se staly soubory raně středověké keramiky, které byly získány při starším výzkumu B. Dubského v roce 1946, dále ze všech povrchových sběrů učiněných na hradišti (dnes uložených v Muzeu středního Pootaví) a záchranného archeologického výzkumu v letech 2016–2017. Celkem bylo zpracováno 589 zlomků keramiky. U keramických zlomků pocházejících ze sondážního výzkumu byla provedena jejich základní kvantifikace. Byla sledována průměrná hmotnost (váženo na desetiny g) a velikost zlomků (měřeno na čtvercové šabloně po 1 cm), dále stupeň abraze (zabolení hran střepu) ve třech kategoriích: 1 – ostrohranné zlomky, 2 – částečně omleté, 3 – omleté.

Všechny keramické zlomky byly podrobeny deskripci keramických tříd, reprezentující zde technologický popis keramiky. Využito bylo jak makroskopické pozorování, tak pozorování pod mikroskopem o zvětšení 10x. U keramických tříd je sledována zrnitost struktury materiálu (jemnozrnný, středozrnný, hrubozrnný), přítomnost makroskopicky zjištěných hlavních přísad v keramické matrix (písek, slída, zrnka jiných hornin) a jejich relativní množství, dále výpal (oxidační, redukční, smíšený) a jeho tvrdost zjišťována poklepem nebo vrypem. Dále byla sledována úprava povrchu (vnější a vnitřní strana) a barva (vnější a vnitřní povrch, na lomu). Sledován byl i vztah keramických tříd k morfologii okrajových profilací a k zdobeným výdutím (v kresebné dokumentaci keramiky je uvedena příslušnost fragmentu ke keramické třídě). Třídy byly jednotně kódovány podle abecedního a numerického systému

skládajícího se z označení lokality KH – Kněží hora a trojmístného čísla, přičemž počáteční číslo 3xx označuje zařazení keramiky do střední doby hradištní. Katalog keramických tříd je uveden na konci textu. Kromě středohradištní keramiky bylo zpracováno samostatně i několik zlomků vrcholně a pozdně středověké keramiky.

Dále byla sledována morfologie hradištních okrajů na základě směru profilace, způsobu utváření (modelace) vlastního okraje a jeho další úpravy pomocí nástroje a naznačení směru seříznutí, popřípadě strany prožlabení. Při popisu morfologie okrajů bylo přihlédnuto ke zpracovaným souborům raně středověké keramiky z hradiště Hradec u Němčic (*Michálek – Lutovský 2000*, 217, obr. 80). Okraje hrnců (H) byly rozděleny do základních skupin a typů, např. H.1.2. – označující okraj hrnce, skupiny 1 a typu 2. Přehled všech typů okrajů hrnců je uveden v **Tab. 7** a **Tab. 8**. Jiné okraje než hrncovitých nádob nebyly zjištěny.

Výzdobné prvky byly posuzovány a popisovány na zlomkové keramice jako jednotliviny nebo složené motivy, tvořené kombinací více výzdobných prvků. U výzdoby byla sledována technika provedení ryté výzdoby (skupina R) pomocí nástroje (vícehrotý, jednozubý), která měla podobu hřebenových vlnic a rýh, nebo jednoduchých rytých rýh a vlnovek. U vlnic a vlnovek byl sledován jejich počet a sklon. Dále byly zaznamenány hřebenové vpichy, vrypy a vseky (skupina V). U vpichů byla zaznamenávána jejich orientace. U plastické výzdoby (skupina L) byl sledován tvar lišty. Vzácně se setkáváme s výzdobou pomocí kolků (K), které vznikly pomocí kostěného nebo parohového razidla kolků. Častěji se

Obr. 154. Kněží hora (okr. Strakonice). Distribuce keramických zlomků: a – počet, b – hmotnost, c – velikost, d – omletost. Vytvořil L. Čapek.

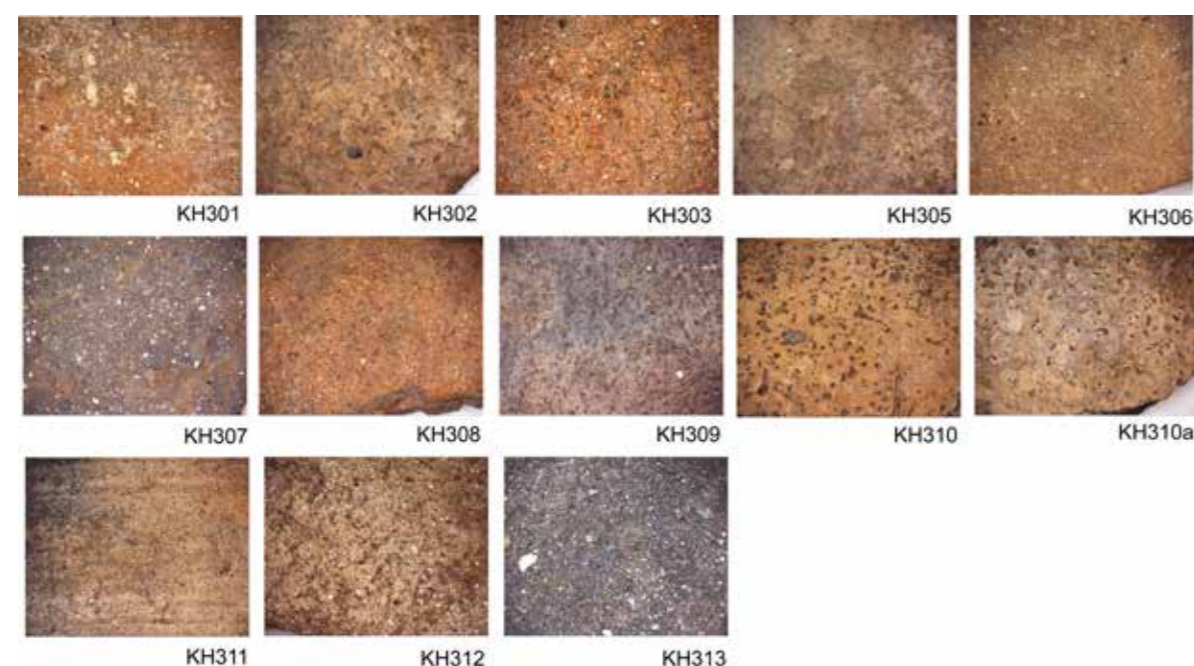
Fig. 154. Kněží hill (district of Strakonice). Distribution of ceramic sherds: a – number, b – weight, c – size, d – degree of degradation. Created by L. Čapek.

setkáváme se vzájemnými kombinacemi rytých rýh, vrypů, popřípadě i s lištami. Výzdoba byla rozdělena do jednotlivých skupin a variant. Při deskripci výzdobných motivů bylo rovněž přihlédnuto ke zpracovaným souborům raně středověké keramiky z hradiště Hradec u Němčic (*Michálek – Lutovský 2000*, 219–221, obr. 80a–c). Přehled všech výzdobných motivů je schematicky uveden v **Tab. 9** a **Tab. 10**.

Základní hodnocení souborů keramiky vzhledem k jejich nálezového kontextu

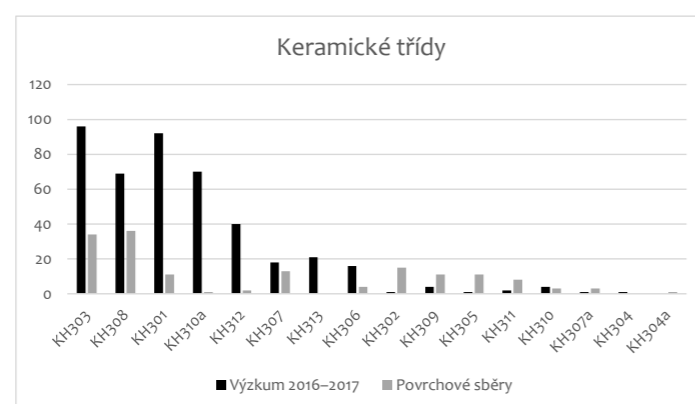
Ze základní kvantifikace vyplynuly vzájemné rozdíly. Soubory pocházející ze sond

se lišily počtem, průměrnou hmotností, velikostí a stavem zachovalosti (abraze) zlomků omleté (**Obr. 154a–d**). Nejpočetnější soubory keramiky pocházely ze sond 1 (81 zl.), 5 (210 zl.) a 8 (137 zl.) na hraně akropole u paty severovýchodního valu. Jednalo se o zlomky s vyšší průměrnou hmotností, velikostí a s nízkou abrazi (tj. vyšším počtem zlomků s ostrými hranami). Lze tedy předpokládat, že pocházejí z vrstev, u nichž nedošlo k výraznému narušení. U zlomků keramiky zejména ze sondy 8 bylo patrné, že pocházely pouze z několika typů nádob (**Tab. 27a**; **Tab. 27b**). Některé fragmenty se také podařilo poslepat.

Obr. 155. Mikrofotografie povrchu keramických tříd.
Foto L. Čapek.

Fig. 155. Microphotography of the surface of pottery classes.
Photograph by L. Čapek.

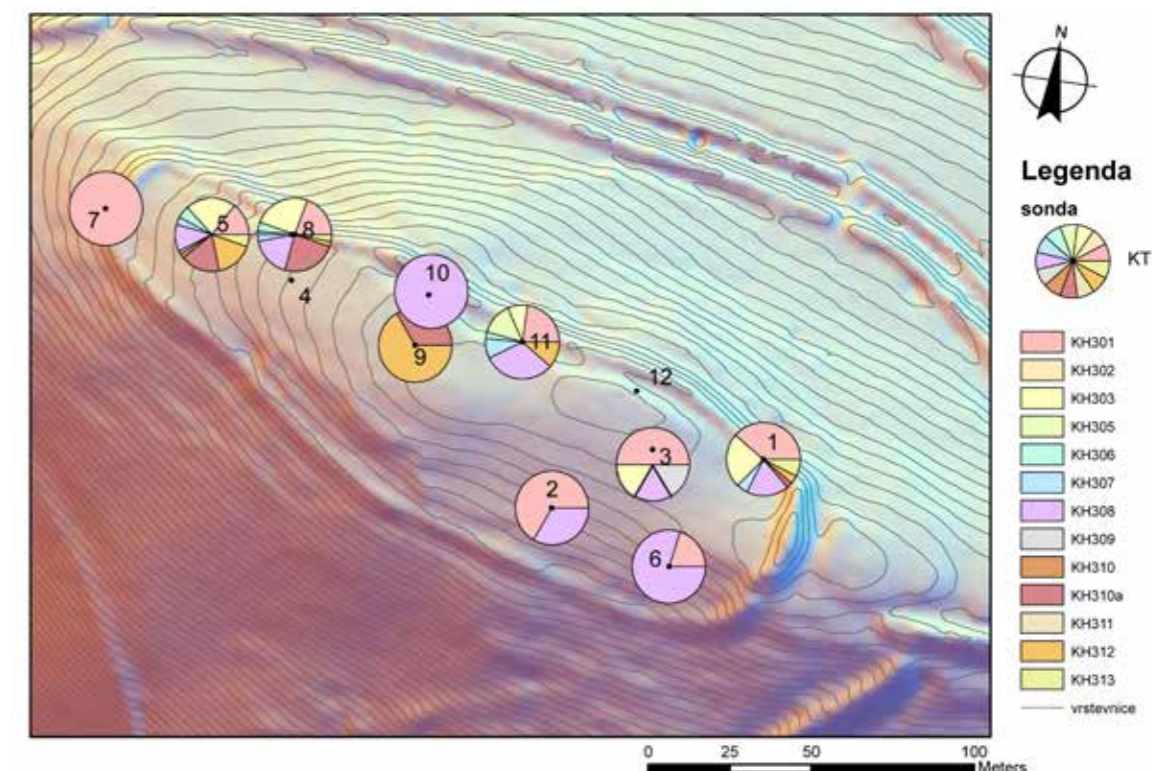
Graf. 4. Kněží hora (okr. Strakonice). Zastoupení keramických tříd. Vytvořil L. Čapek.

Graf. 4. Kněží hill (district of Strakonice). Graph of representation of pottery classes.
Created by L. Čapek.

Technologie keramiky a keramické třídy

Celkem bylo makroskopicky a s použitím mikroskopu o zvětšení 10× rozlišeno třináct keramických tříd lišících se od sebe

technologii, množstvím příměsí (ostřiva) i charakterem výpalu (Obr. 155). Největší zastoupení měly třídy KH303 (22,1 %), KH308 (17,9 %), KH301 (17,5 %) a KH310a (12,1 %). Dále byly zastoupeny třídy KH312

Obr. 156. Kněží hora (okr. Strakonice). Distribuce keramických tříd z výzkumů v letech 2016–2017. Vytvořil L. Čapek.

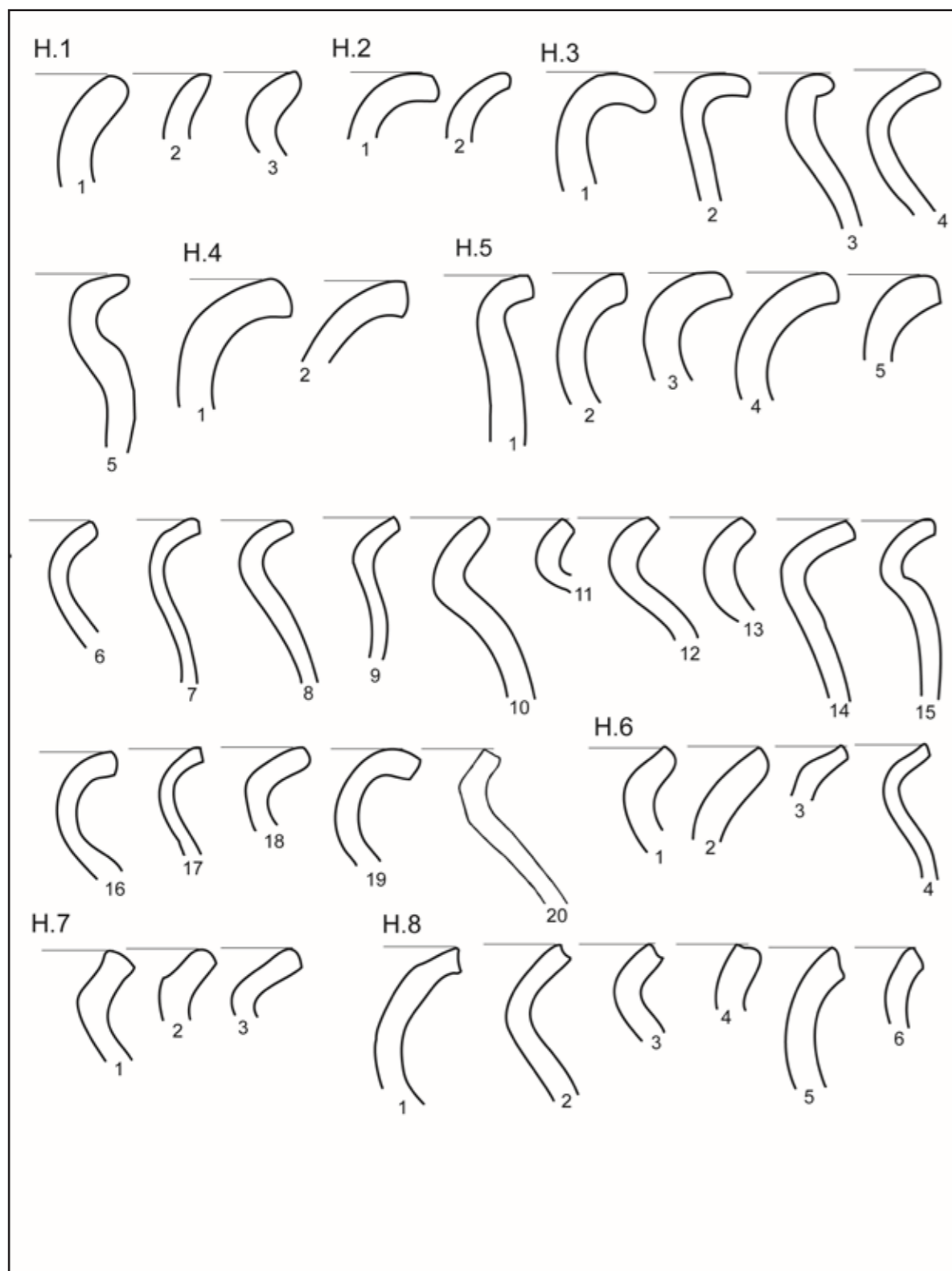
Fig. 156. Kněží hill (district of Strakonice). Distribution of pottery classes from research in 2016–2017. Created by L. Čapek.

(7,1 %) a KH307 (5,3 %). Ostatní třídy měly výskyt menší než 5 % (Graf 4). Zastoupení keramických tříd v rámci jednotlivých sond ukazuje Obr. 156.

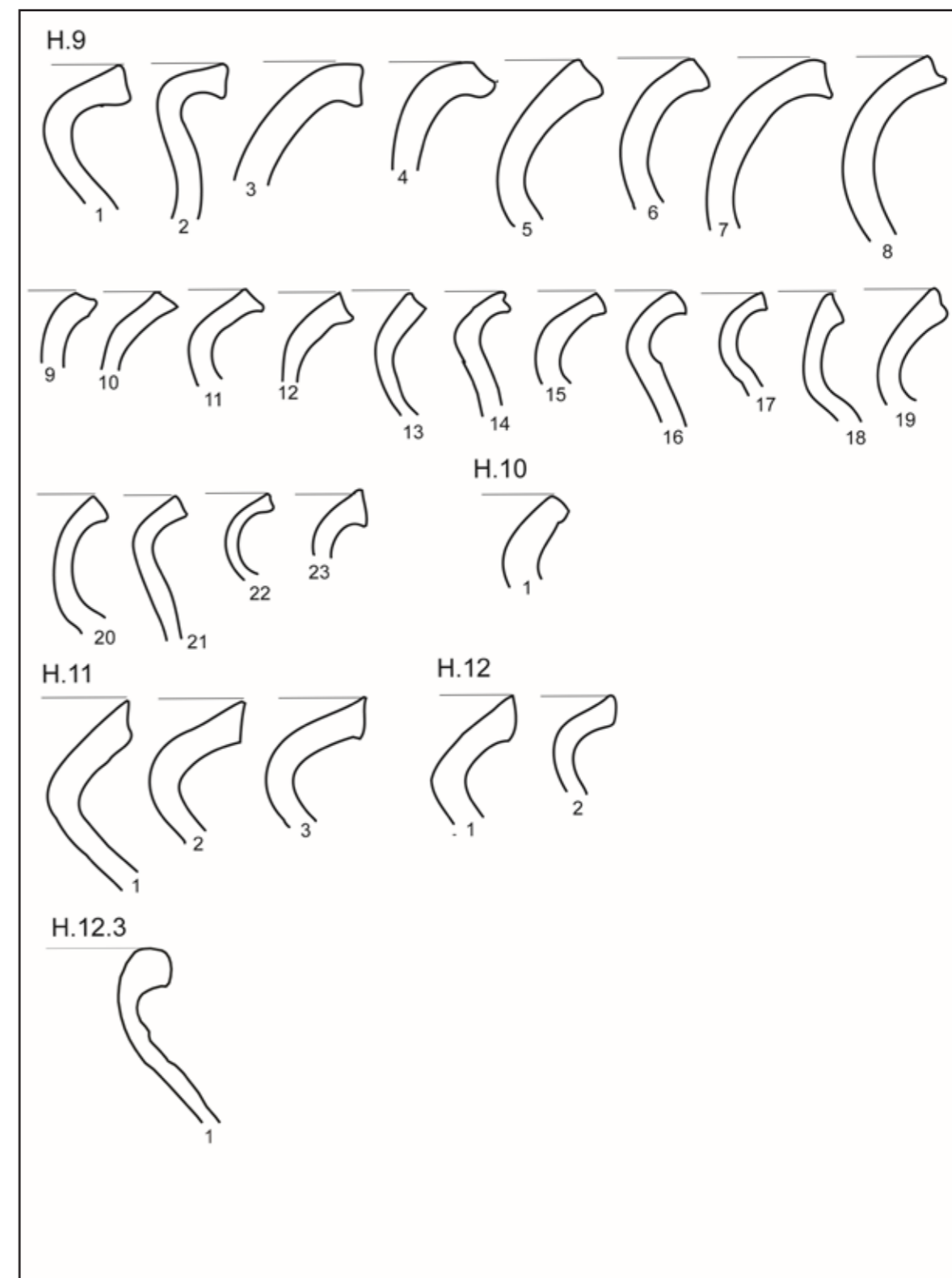
Keramika obsahovala značné množství mikroskopických příměsí (od 1 do 2 mm) – písku, dalších hornin (KH301, KH310a) a u některých tříd (KH303, KH308) i hojně stříbřité slídy (muskovitu), nebo zlatavé slídy (biotitu). U žádného z keramických zlomků nebyla zjištěna přítomnost grafitu v keramické hmotě. Středně tvrdý výpal keramiky probíhal za nižších teplot (max. do 800 °C) a atmosféra výpalu byla oxidační. Barva střepe byla oranžovo okrová, světle hnědá až šedo hnědá. Na lomu většiny

střepe bylo zjištěno černé jádro, což ukazuje, že při výpalu nedošlo k dokonalému vyhoření uhlíku a organických příměsí. Na vnějším povrchu nebyly pozorovány stopy po engobě v podobě jemně plavené vrstvy hlíny či jiných úpravách povrchů.

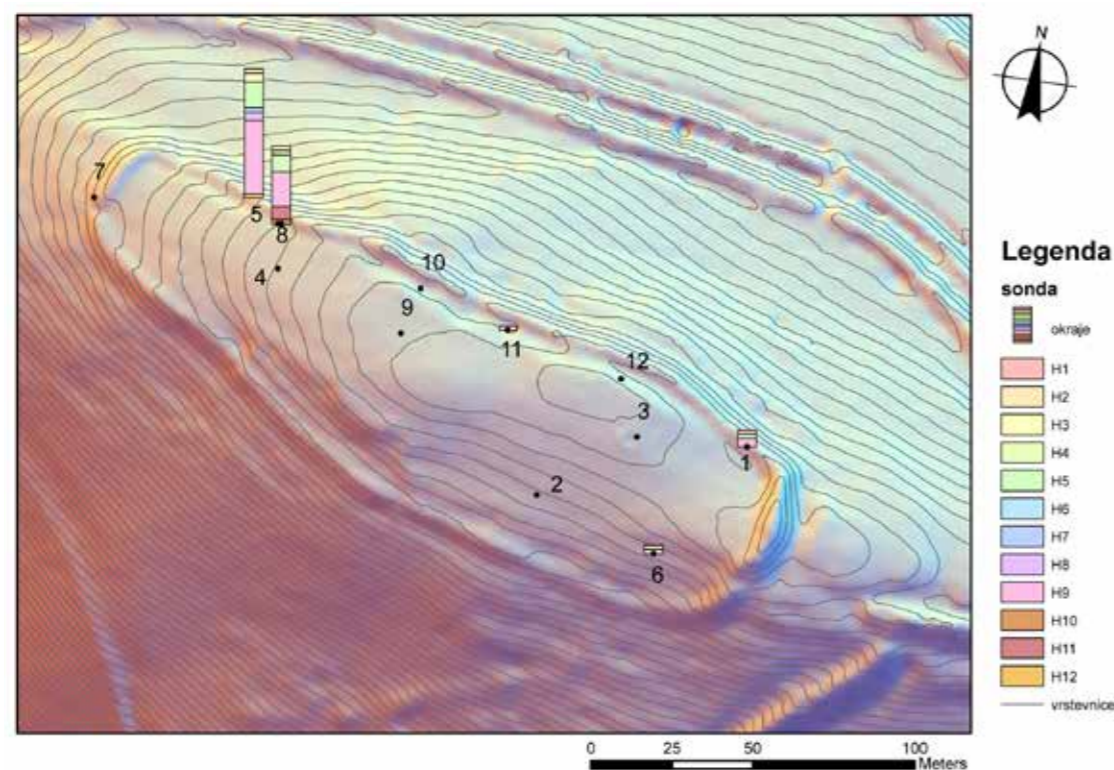
Na žádném z dochovaných den nebyly doloženy technické značky – otisk osy kola. Na celkem dvanácti keramických zlomcích byly pozorovány stopy po obtáčení v podobě charakteristického zvlnění vnitřního povrchu a ve třech případech stopy tahu prstů na vnitřním povrchu. Stopy po obtáčení byly pozorovány také na vnějších stranách okrajů. Na dvou dnech byla doložena přítomnost podsýpky.

Tab. 7. Kněží hora (okr. Strakonice). Skupiny a typy okrajů. Kresba L. Čapek.
Tab. 7. Kněží hill (district of Strakonice). Groups and types of rims. Drawing L. Čapek.

Tab. 8. Kněží hora (okr. Strakonice). Skupiny a typy okrajů. Kresba L. Čapek.
Tab. 8. Kněží hill (district of Strakonice). Groups and types of rims. Drawing L. Čapek.

Obr. 157. Kněží hora (okr. Strakonice). Distribuce typů okrajů nádob z výzkumů v letech 2016–2017. Vytvořil L. Čapek.

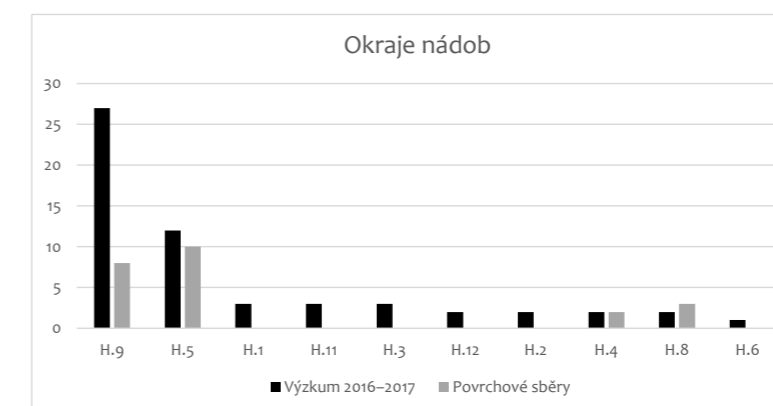
Fig. 157. Kněží hill (district of Strakonice). Distribution of types of container rims from research in 2016–2017. Created by L. Čapek.

Morfologie okrajů

V keramických souborech (z výzkumu v roce 2016 a 2017 a ze starších sběrů) bylo zastoupeno celkem osmdesát okrajů náležících bezuchým hrncům, u některých okrajů se dochovala i delší křivka profilace, včetně části podhrdlí. Hrnce měly zpravidla plynulý přechod hrdla v plece v podobě esovitě prohnutí a vejčité klenuté tělo, v několika případech se setkáváme s ostrým lomem mezi hrdlem a plecí (*Tab.26a:1; Tab.27a:9*).

Okraje hrnců (H) byly rozděleny podle profilace a morfologie vlastního okraje do celkem 12 skupin. Typologické schéma okrajů ukazují *Tab. 7 a 8*. Průměr okrajů

se pohyboval v intervalu od 10 do 28 cm, největší zastoupení měly okraje kolem průměru středních hodnot od 14 do 26 cm. Nejvíce se vyskytovaly okraje hrnců s mírně vytaženou spodní a horní hranou, na horní ploše okraje mírně prožlabené – skupina H.9 (43,8 %); dále okraje vně vyhnuté a šikmo seříznuté – skupina H.5 (27,5 %). Tyto okraje se nejvíce vyskytovaly společně v sondách 5 a 8 (*Obr. 157*). Již výrazně méně pak bylo okrajů vně vyhnutých, šikmo seříznutých a prožlabených – skupina H.8 (6,4 %) a vně vyhnutých nálevkovitě seříznutých a podžlabených H.4 (5,0 %). Ostatní skupiny a typy okrajů byly zastoupeny méně než 5 % (*Graf. 5*). Zastoupení typů okrajů nádob ukazuje *Obr. 157*.

Graf. 5: Kněží hora (okr. Strakonice). Graf zastoupení okrajů hrnců. Vytvořil L. Čapek.

Graf. 5: Kněží hill (district of Strakonice). Graph of representation of pot rims. Created by L. Čapek.

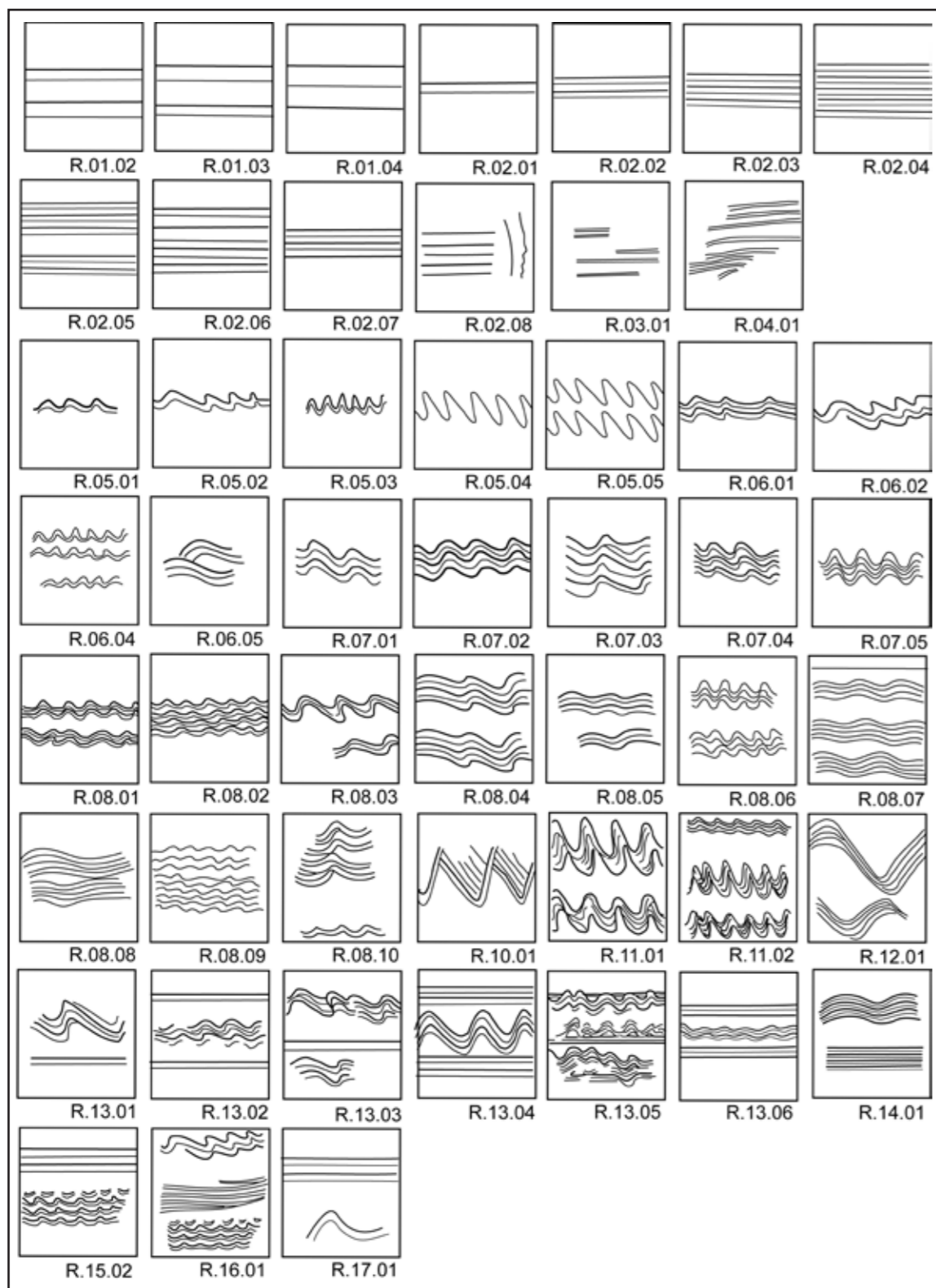
Výzdoba

Zdobeno bylo celkem 221 zlomků keramiky. Přehled výzdobných motivů ve zjednodušené podobě ukazují *Tab. 9 a 10*. Zastoupení typů výzdoby zobrazuje *Graf. 6* a distribuci hlavních skupin pak *Obr. 158*.

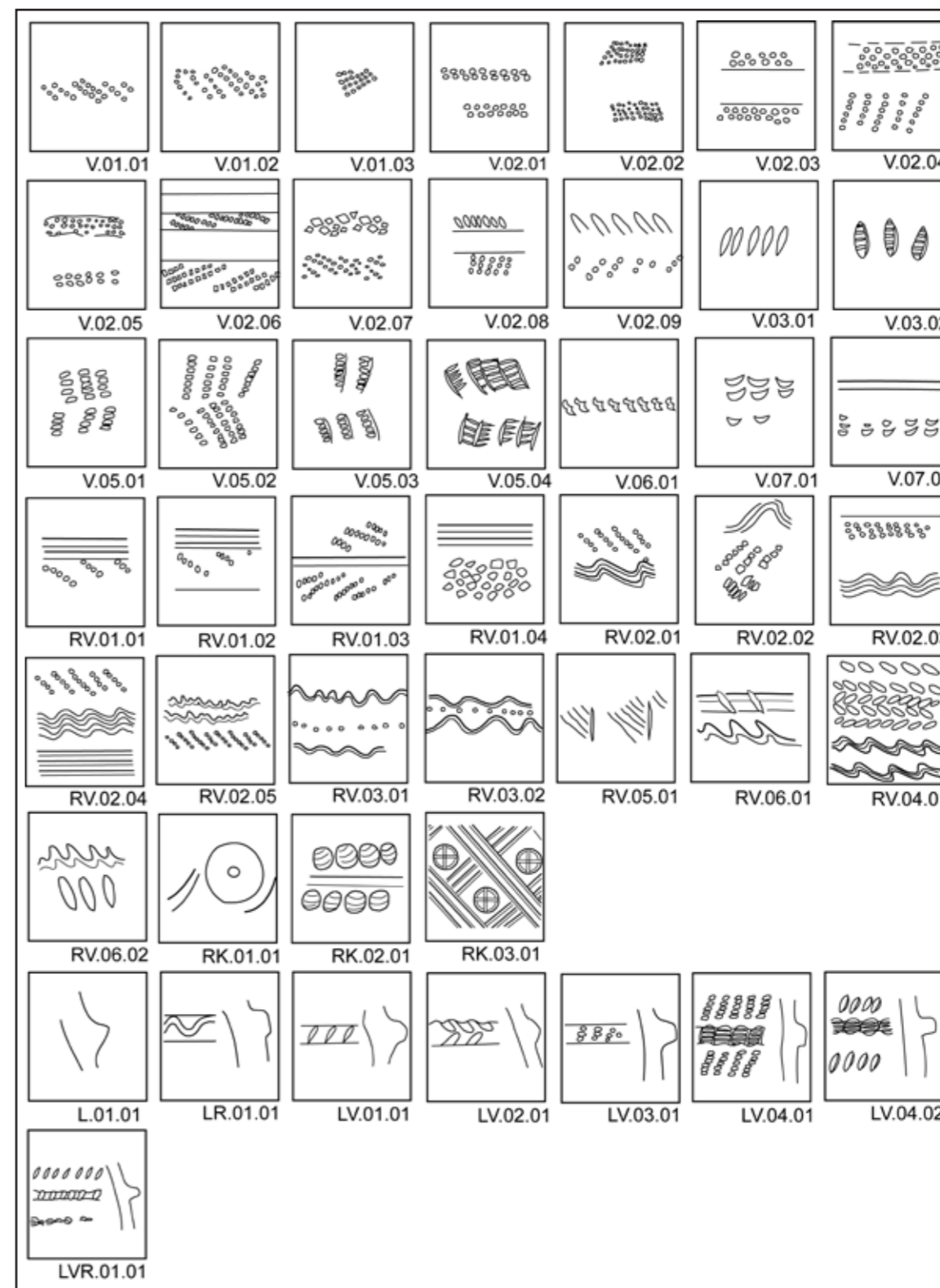
Výzdoba byla nejčastěji umístěna na podhrdlí a výdutích nádob a byla provedena jednoduchým rydlem nebo vícehrtým nástrojem – hřebenem. Nejvíce byla zastoupena vícenásobná hřebenová vlnice provedená vícehrtým hřebenovým nástrojem, nejčastěji ve dvou a více pásech – skupina R.8 (22,5 %), nebo v jednom páse – skupina R.7 (17 %); jednoduchá rytá vlnovka vytvořená jednozubým nástrojem byla zastoupena již výrazně méně – skupina R.5 (5,5 %, *Tab. 12:5*). Ojedinele se objevovaly pravidelné vysoké hřebenové vlnice bez sklonu (*Tab. 19b:9; Tab. 21:13*), v několika případech se sklonem a výrazně zahrocené (*Tab. 16:1*). Vícenásobná hřebenová vlnice bez sklonu či se sklonem byla doložena na tělech nádob i v několika pravidelných či víceméně pravidelných pásech, nejčastěji

po dvou (*Tab. 12:1; Tab. 12:3; Tab. 19a:1; Tab. 16:7–8; Tab. 21:2:4–6; Tab. 26a:3; Tab. 26b:3 a 5; Tab. 27a:2–5, 8–9*) nebo po třech pásech (*Tab.26a:5; Tab. 26b:1; Tab.27a:1*). Počet pásů doložených vlnic je však determinován velikostí fragmentu. Kromě hřebenových vlnic byly zastoupeny s nimi společně hřebenové rýhy – skupina R.02.02 – R.03 (6,9 %, *Tab.18:8; Tab.19a:10; Tab.19b:1*), naopak jednoduchá rytá rýha R.02.01 byla doložena velmi ojedinele a oddělovala pásy hřebenových vlnic (1,4 %, *Tab. 26b:8–11, 14; Tab. 29:4*).

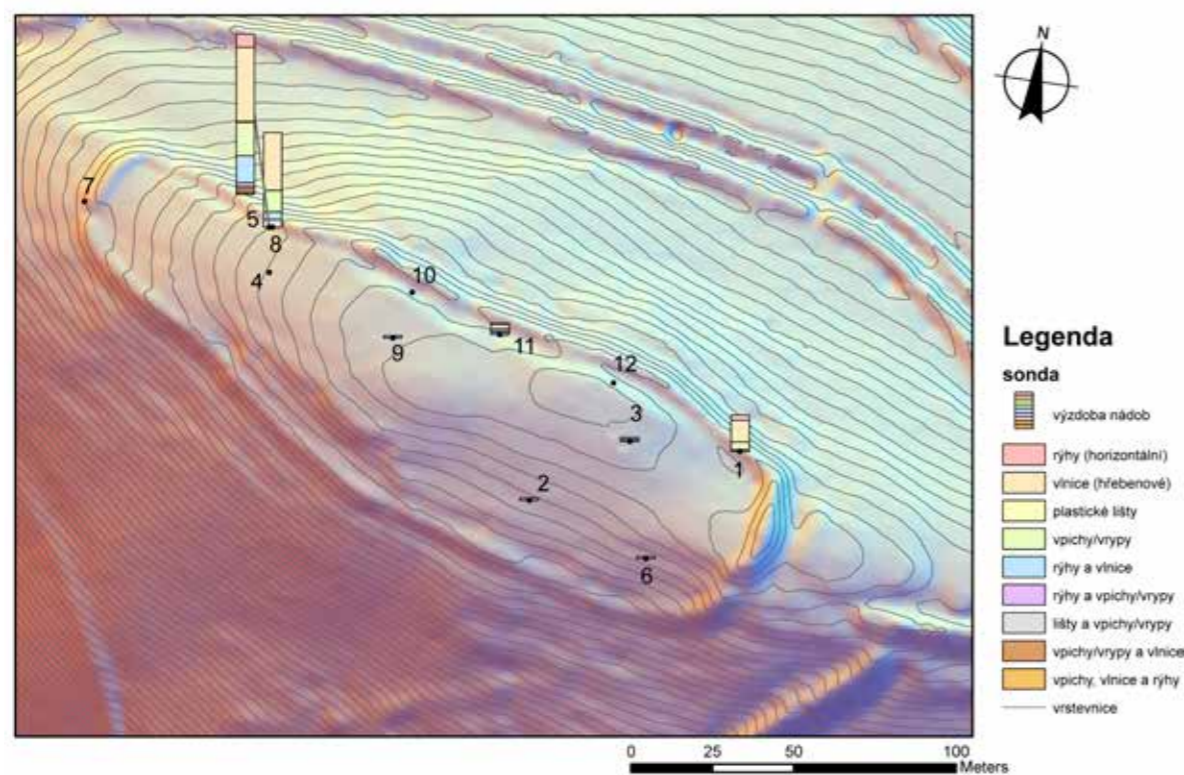
Z dalších druhů výzdoby byly doloženy hřebenové šikmé nebo vstříčné vpichy pravidelně či nepravidelně kladené, nebo umístěné v pásech (celkem 20,2 %, *Tab. 16:9–10; Tab. 18:10–12; Tab. 19a:11; Tab. 19b:5–6, 8; Tab 21:8; Tab. 22:2; Tab. 26a:7, 10, 14–15; Tab. 26c:19*), někdy hustě kladené (*Tab. 26b:2, 4*). Z toho některé vpichy byly umístěny čoučkovitě (*Tab. 27b:2–8*) a objevovaly se rovněž na lištách (*Tab. 27b:3–6*). Celkem v šesti případech byly hřebenové vpichy doloženy na vnitřní straně okraje (*Tab. 16:2; Tab. 27b:1*). Dále se

Tab. 9. Kněží hora (okr. Strakonice). Skupiny a typy výzdobných motivů. Kresba L. Čapek.
 Tab. 9. Kněží hill (district of Strakonice). Groups and types of decorative motifs.
 Drawing L. Čapek.

Tab. 10. Kněží hora (okr. Strakonice). Skupiny a typy výzdobných motivů. Kresba L. Čapek.
 Tab. 10. Kněží hill (district of Strakonice). Groups and types of decorative motifs.
 Drawing L. Čapek.

Obr. 158. Kněží hora (okr. Strakonice). Distribuce typů okrajů nádob z výzkumů v letech 2016–2017. Vytvořil L. Čapek.

Fig. 158. Kněží hill (district of Strakonice). Distribution of types of container rims from research in 2016–2017. Created by L. Čapek.

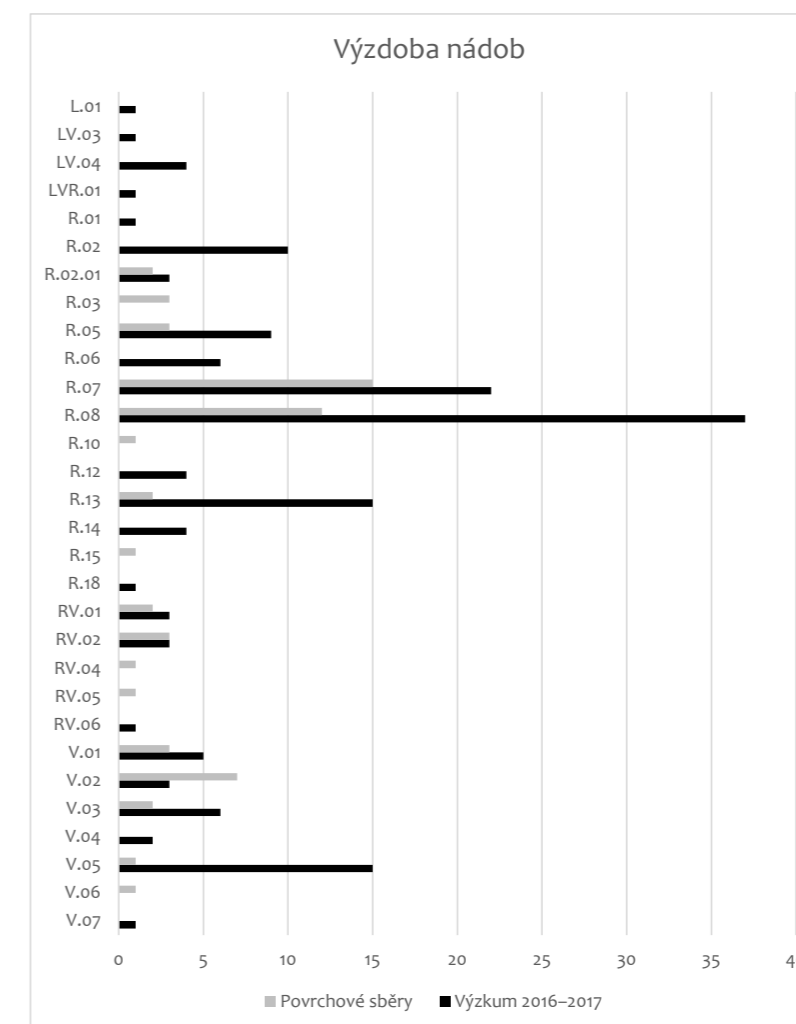
o jediné vyskytovaly vrpy a vsky (1 %; **Tab. 26a:11; Tab. 26b:15**).

Setkáváme se s kombinacemi více výzdobných motivů, například rýh, provedených hřebenovým nástrojem, oddělujících jednu nebo dvě hřebenové vlnice (10,6 %, **Tab. 19a:10; Tab. 19b:1; Tab. 21:11; Tab. 26a:6; Tab. 26b:6**), o jediné hřebenové vlnice a jednoduché rýhy vytvořené jednozubým nástrojem (**Tab. 26b:10–13, 16**). Minoritní výzdobu tvoří (méně než 1 %) kombinace vlnovek a rýh (**Tab. 21:10**). O jediné se setkáváme s pásem hřebenových vpichů a hřebenové vlnice (2,8 %, **Tab. 26a:1; Tab. 26b:2**), hřebenových vpichů a hřebenových rýh (2,3 %) nebo s kombinací hřebenových

vpichů, vlnice a rytých hřebenových rýh (1 %, **Tab. 26b:4**). Vzácně (méně než 1 %) se objevuje výzdoba v podobě pásu vpichů mezi dvěma vlnovkami (**Tab. 12:4**).

Vzácně se objevila i kombinace lišty a vstříčných vpichů (2,3 %, **Tab. 27b:3–6**) a kombinace plastické lišty, vpichů nebo vrypů (?) a hřebenové vlnice (**Tab. 26c:14**). Právě keramické zlomky nesoucí hřebenovou vlnici a hřebenové vpichy se nejčastěji vyskytovaly spolu v nejpočetnějších souborech v sondách 5 a 8 u vnější paty valu dřevohlinité hradby (**Obr. 158**).

Zcela ojedinelý (po jednom exempláři) je motiv čtvrceného kolku, kazetovitě

Graf. 6. Kněží hora (okre. Strakonice). Graf zastoupení zdobených zlomků. Vytvořil L. Čapek.

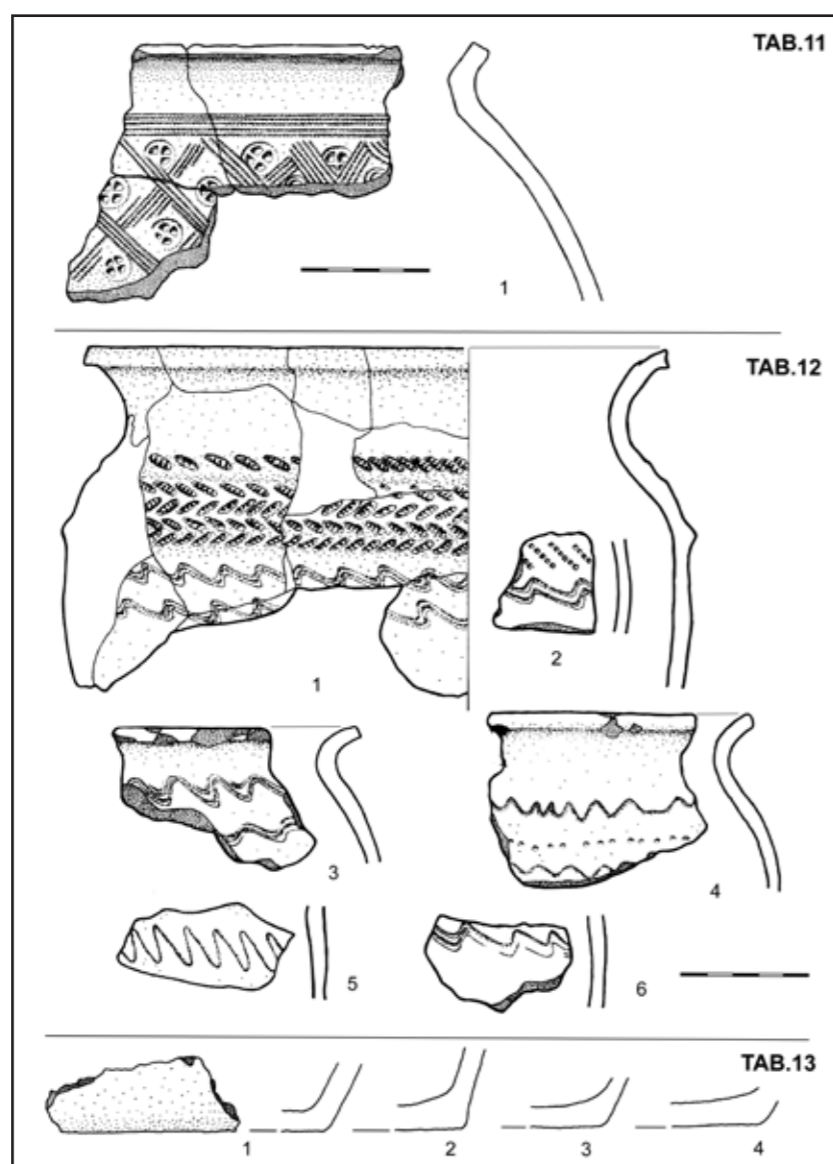
Fig. 6. Kněží hill (district of Strakonice). Graph of representation of decorated sherds. Created by L. Čapek.

uspořádaného do šikmých rýh (**Tab. 11:1**), nebo dvou pásků čokovitých kolků oddělených rytou rýhou (**Tab. 15:1**).

Keramická nádoba zdobená kazetovým motivem s kolkou

Samostatnou pozornost zasluhuje nález atypické keramické nádoby spleené celkem ze tří zlomků, které jsou zdobené šikmými hřebenovými rýhami kazetovitě uspořádanými do podoby mřížování a s uvnitř

umístěnými čtvrcenými kruhovými kolkou (**Tab. 11:1, Tab. 30:1**). Nález byl učiněn v roce 1905 horažďovickým kaplanem P. J. Zvěřinou. V literatuře je tento zlomek kladen do období stěhování národů až starší doby hradištní 6.–8. století (*Píč 1909*, 215, 247, *Tab. 117*; *Dubský 1937b*, 134; 1949, 593–594, *Tab. 29:14*; *Rybová 1956*, 216; 221; 263; *Beneš 1970*, 16, *Tab. 4:4*; *Profantová 1991*, 48, *Tab. 3:2*; *Zavřel 1997*, 258, *Abb. 2:E*; 1999, 484, *Tab. 13:D*; *John – Rytíř 2007*, 272, *Fig. 6*).

Tab. 11. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Zlomek nádoby ze starší až střední doby hradištní objevený v roce 1905 P. J. Zvěřinou. Ulož. Muzeum Horažďovice. Kresba H. Hrubá.

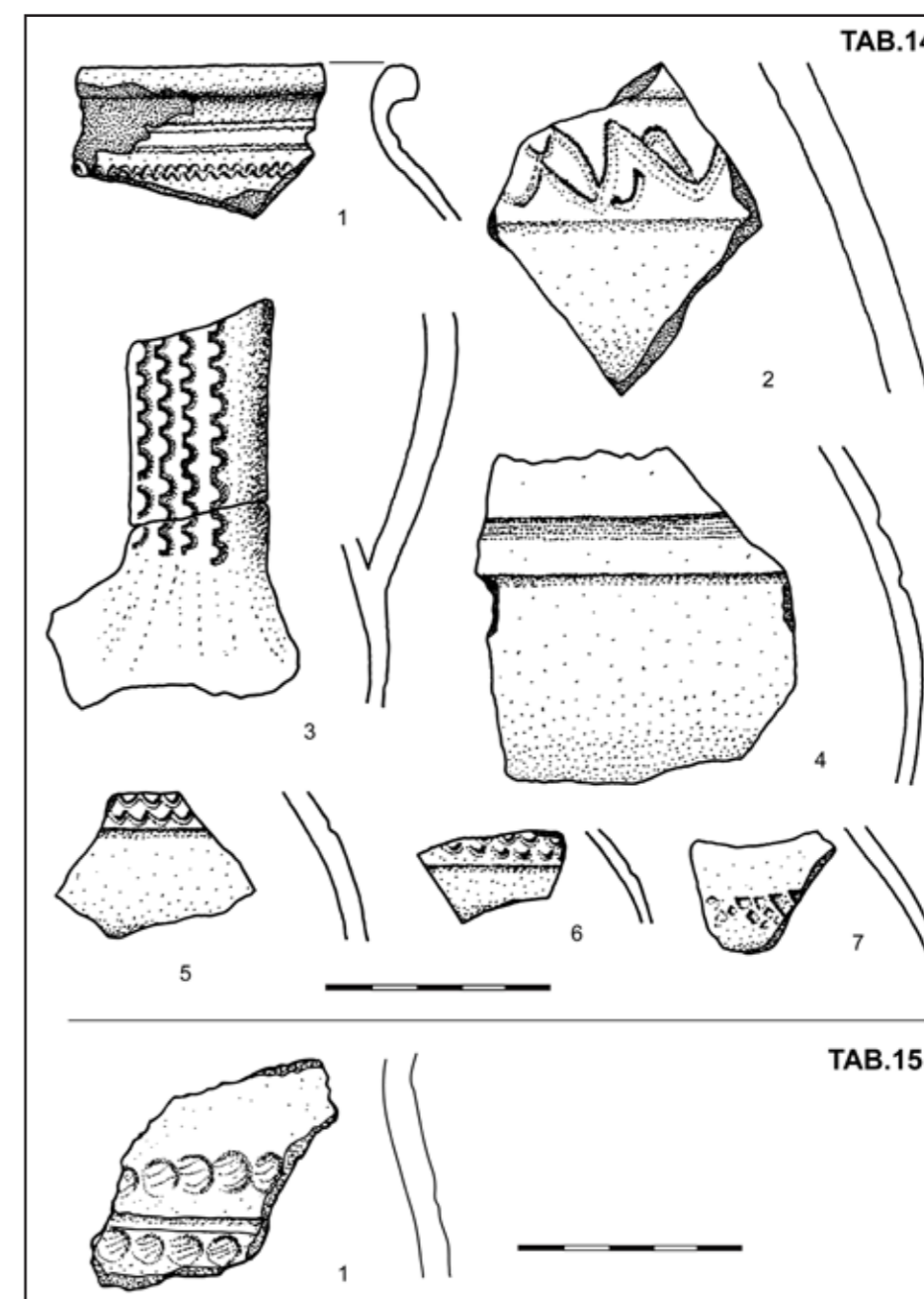
Tab. 11. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Fragment of the vessel from the Early to Middle Hillfort Period discovered in 1905 by P. J. Zvěřina. Deposited in the Municipal Museum of Horažďovice Drawings by H. Hrubá.

Tab. 12. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní z výzkumu B. Dubského v roce 1946. Ulož. Národní Muzeum v Praze. Kresba H. Hrubá.

Tab. 12. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hillfort Period ceramics from the research of B. Dubský in 1946. Deposited in the National Museum in Prague. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 13. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní z výzkumu B. Dubského v roce 1946. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Kresba H. Hrubá.

Tab. 13. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hillfort Period ceramics from the research of B. Dubský in 1946. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Drawings by H. Hrubá.

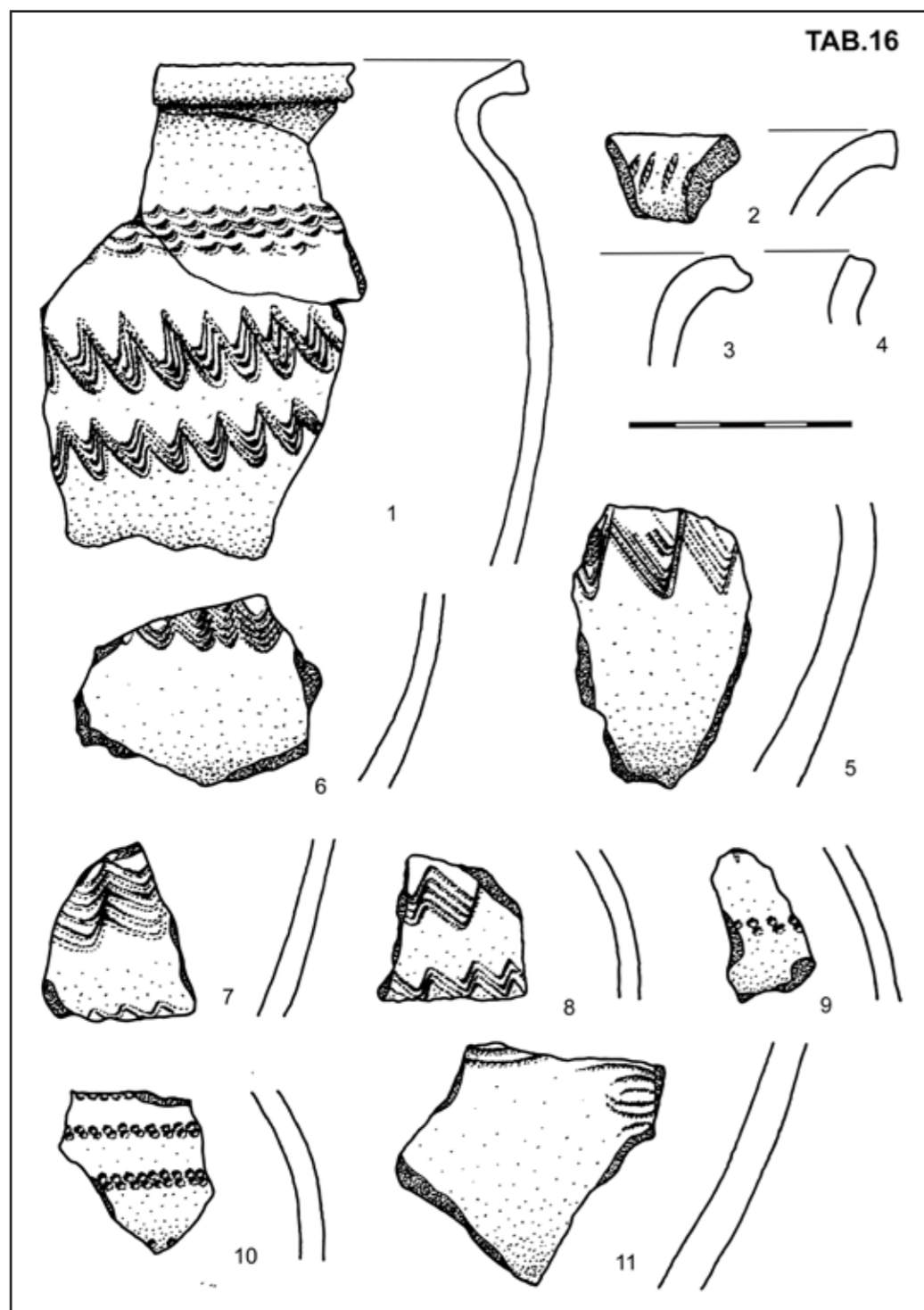

Tab. 14. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Pozdně středověká keramika, sběr P. Louženský v roce 1974. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Kresba H. Hrubá.

Tab. 14. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Late Medieval Pottery, surface pottery collection by P. Louženský in 1974. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Drawings by H. Hrubá.

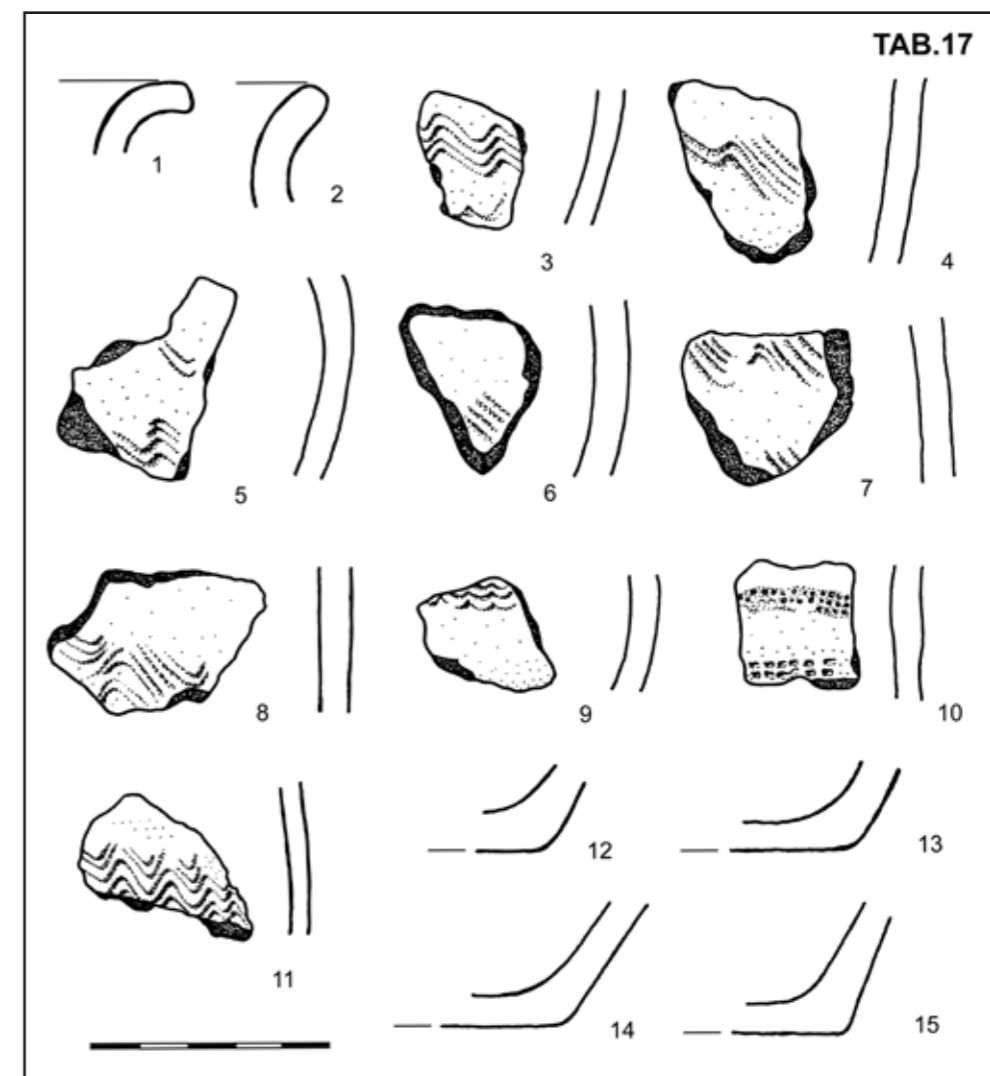
Tab. 15. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Zlomek nádoby ze střední doby hradištní ze sběru J. Michálka v roce 1976. Ulož. Prácheňské muzeum v Písku. Kresba L. Čapek.

Tab. 15. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Fragment of the vessel from the Middle Hillfort Period, surface pottery collection of J. Michálek in 1976. Deposited in the Museum of Prácheň in Písek. Drawings by L. Čapek.

Tab. 16. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr J. Bouška v roce 1982 a 1984. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Kresba H. Hrubá.

Tab. 16. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, surface collection of J. Boušek in 1982 and 1984. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Drawings by H. Hrubá.

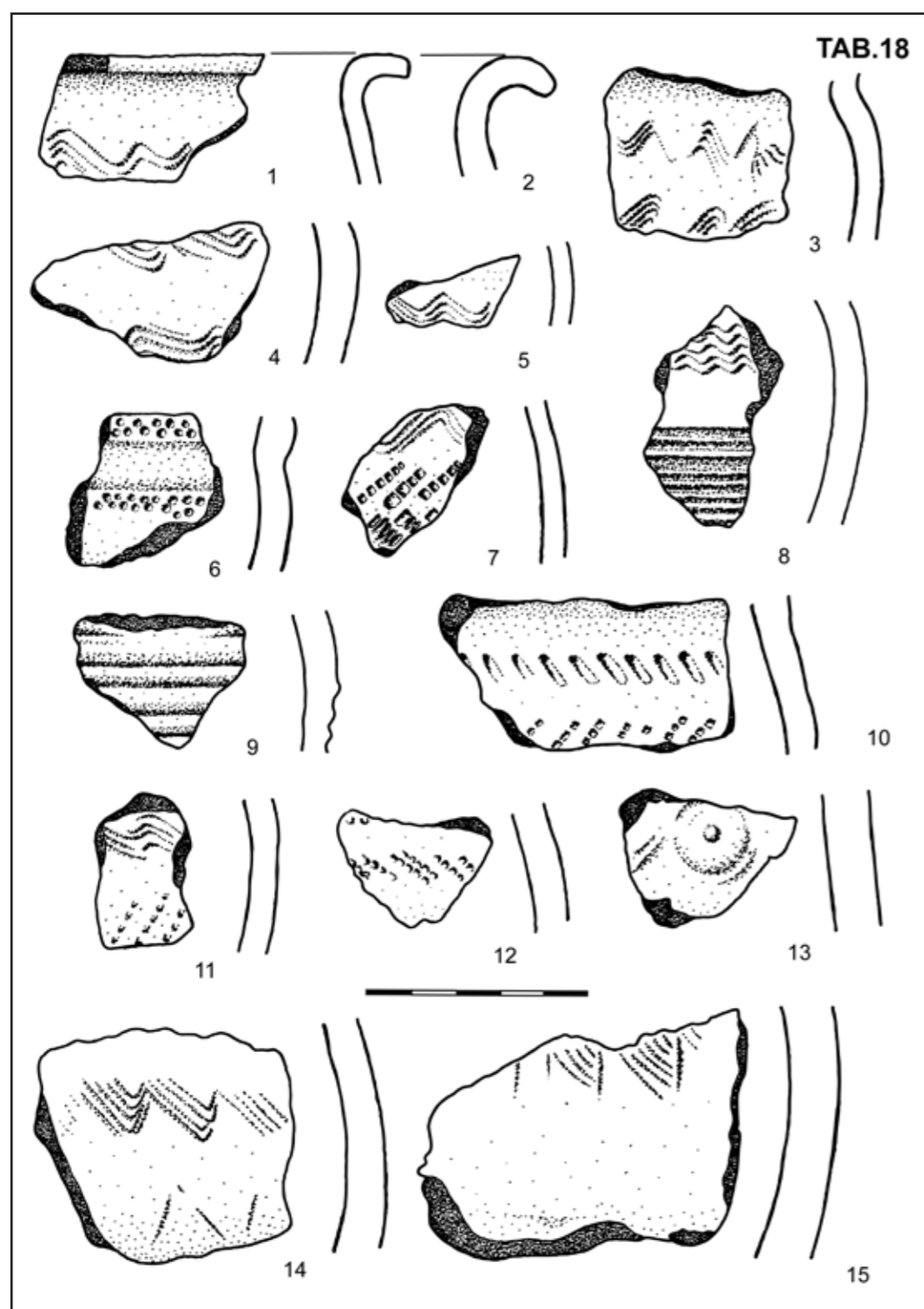
Tab. 17. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr J. Bouška v roce 1981. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Kresba H. Hrubá.

Tab. 17. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, surface collection of J. Boušek in 1981. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Drawings by H. Hrubá.

V jižních Čechách se jedná o archeologicky vzácně doložený druh výzdoby, motiv kolkované výzdoby byl nalezen v Drásově (Chvojka et al. 2012, 12, Abb. 5:14). V západních Čechách je doložen například na hradišti Bukovec (Metlička 2008, 73, Abb. 19, 10–11). Více analogií k motivu kolkované výzdoby nalezneme v období 6.–8. století ve středních a severozápadních Čechách

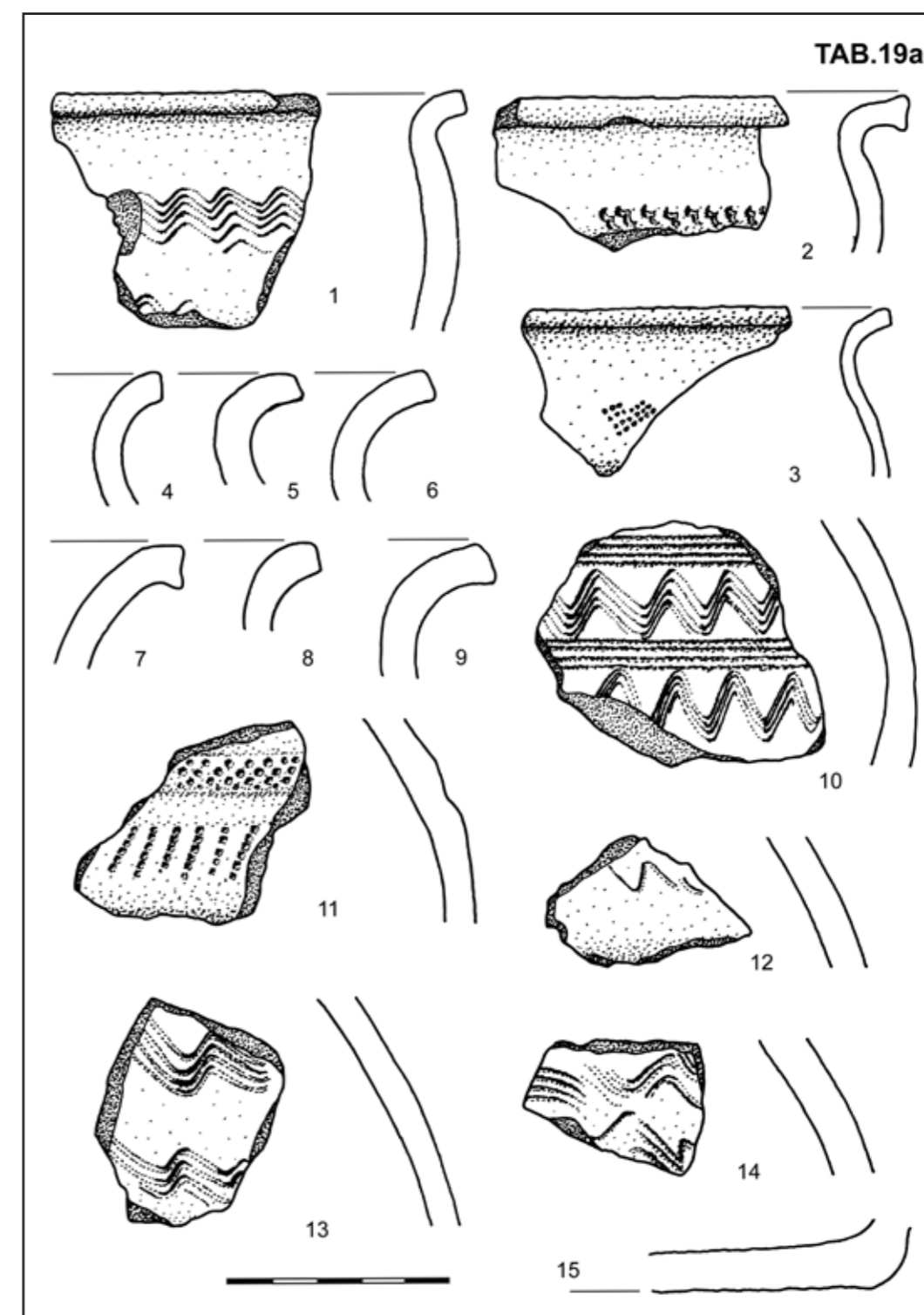
(Bubeník 1988, Tab. 17, Eb-2; Tab. 3:6; 106:2; Kuna – Profantová a kol. 2005, 174–175; Profantová 2016a, 130, obr. 6:1–3), dále na Moravě, Slovensku a Polsku a v jiných oblastech východní Evropy – Ukrajina, Rumunsko (přehled výskytu kolkované výzdoby v časně slovanském období viz Vencl 1973, 372–381 s další literaturou).

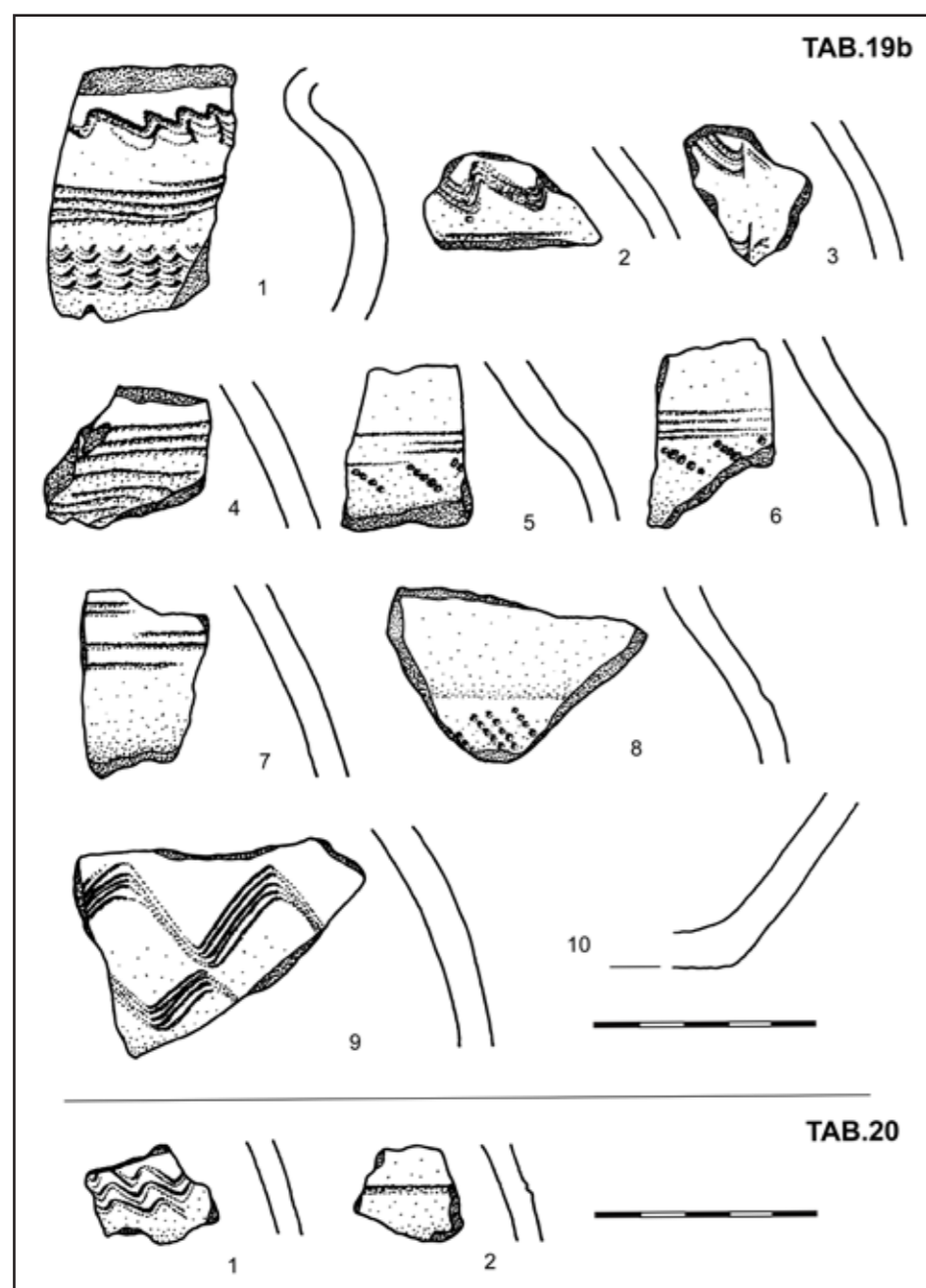
Tab. 18. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr J. Bouška v roce 1984. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Kresba H. Hrubá.

Tab. 18. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, surface collection of J. Boušek in 1984. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 19a. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr z akropole. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Kresba H. Hrubá.

Tab. 19a. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, surface collection of acropolis. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Drawings by H. Hrubá.

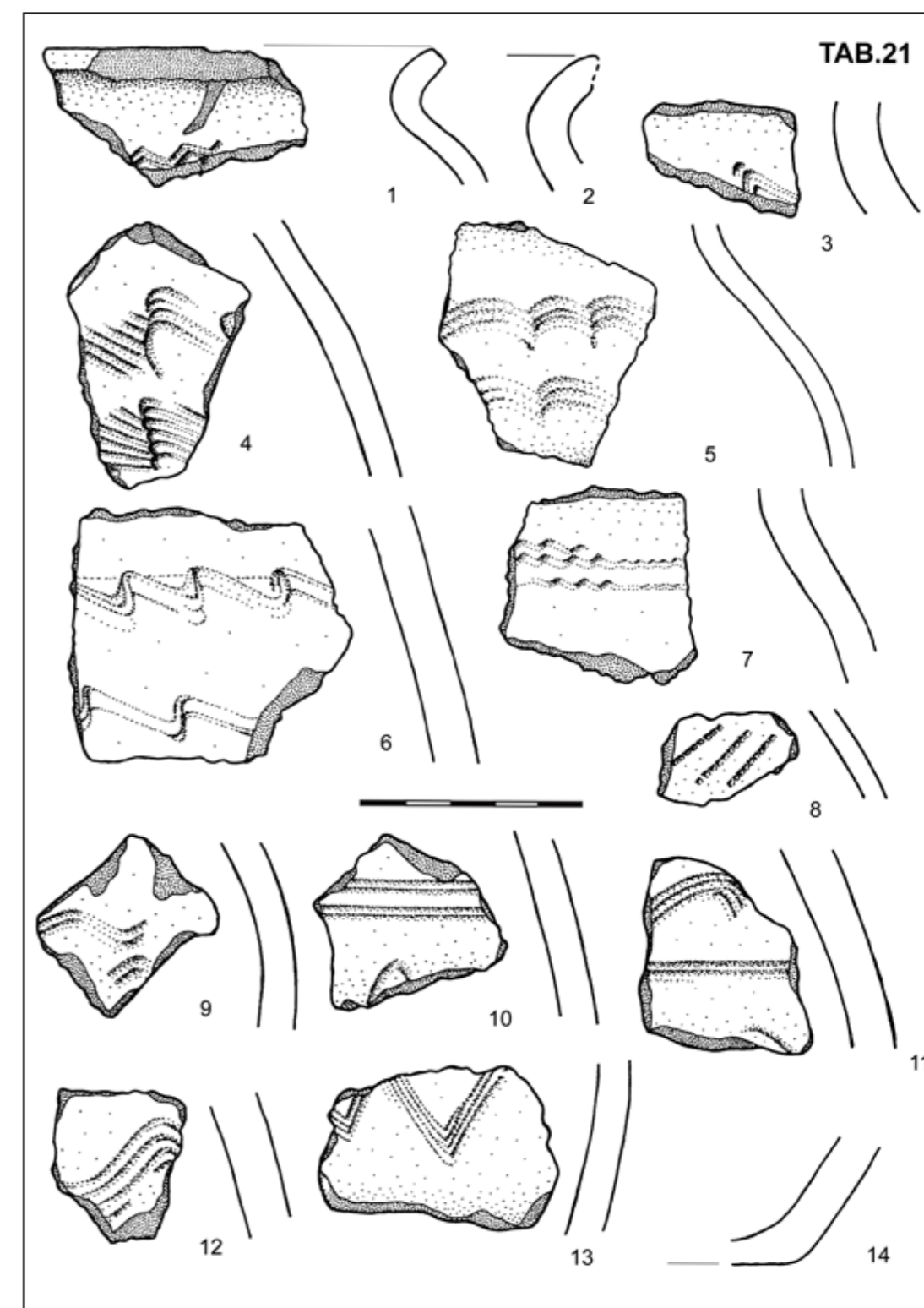

Tab. 19b. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr z akropole. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Kresba H. Hrubá.

Tab. 19b. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, surface collection from acropolis. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 20. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr J. Eignera v roce 2003. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Kresba H. Hrubá.

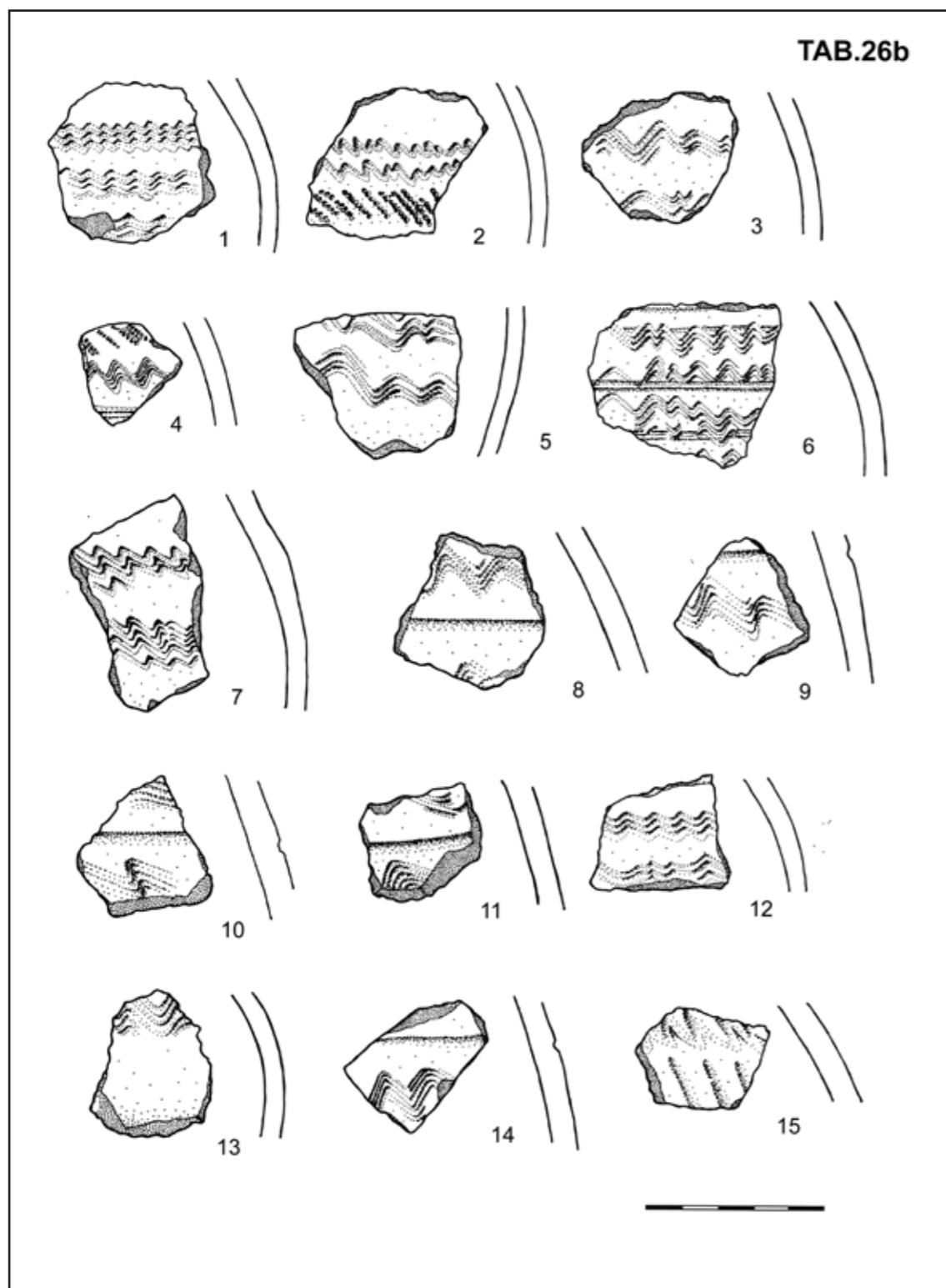
Tab. 20. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, surface collection of J. Eigner in 2003. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 21. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2016; sonda 1, vrstva 1002. Kresba H. Hrubá.

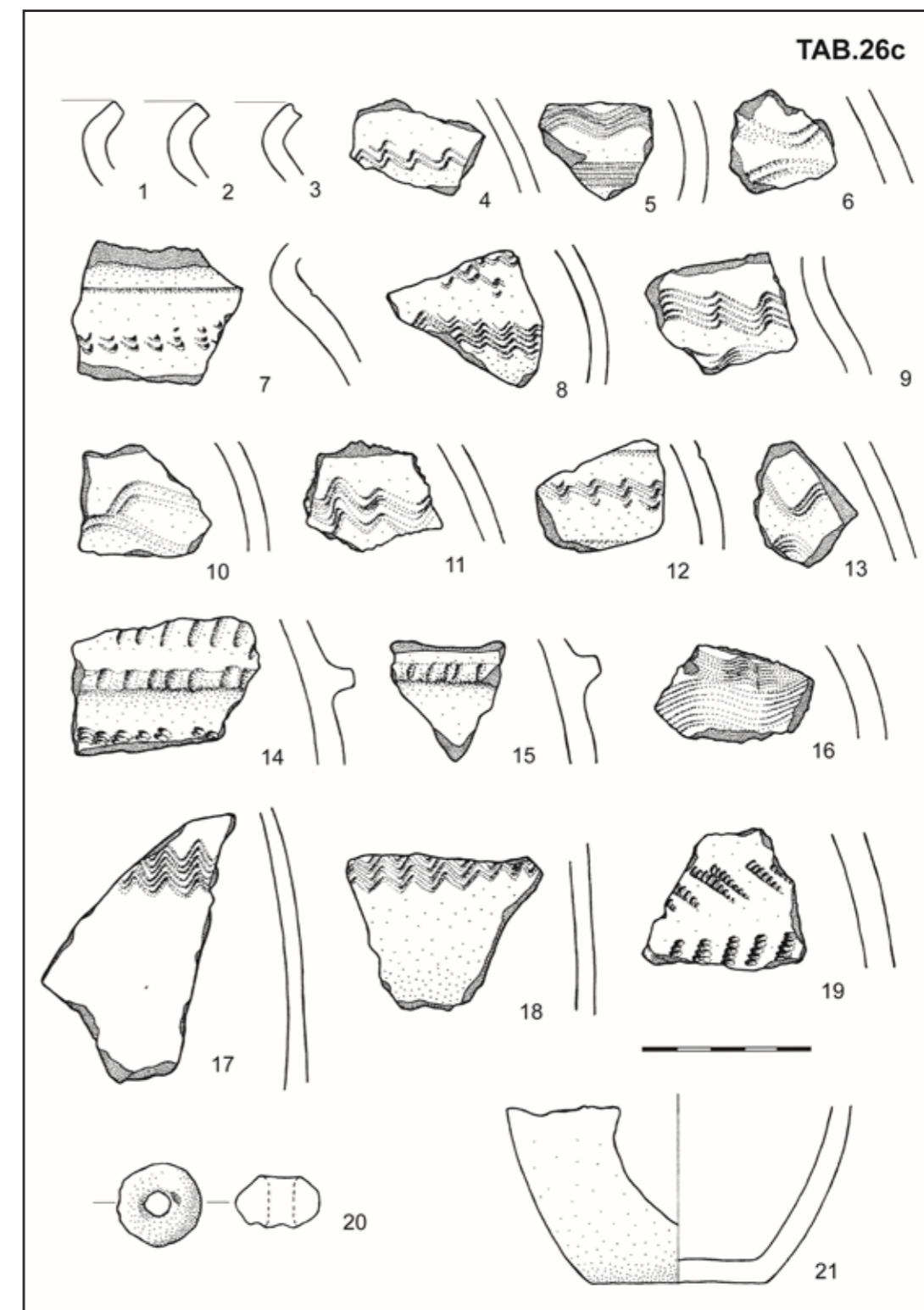
Tab. 21. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2016; trench 1, layer 1002. Drawings by H. Hrubá.

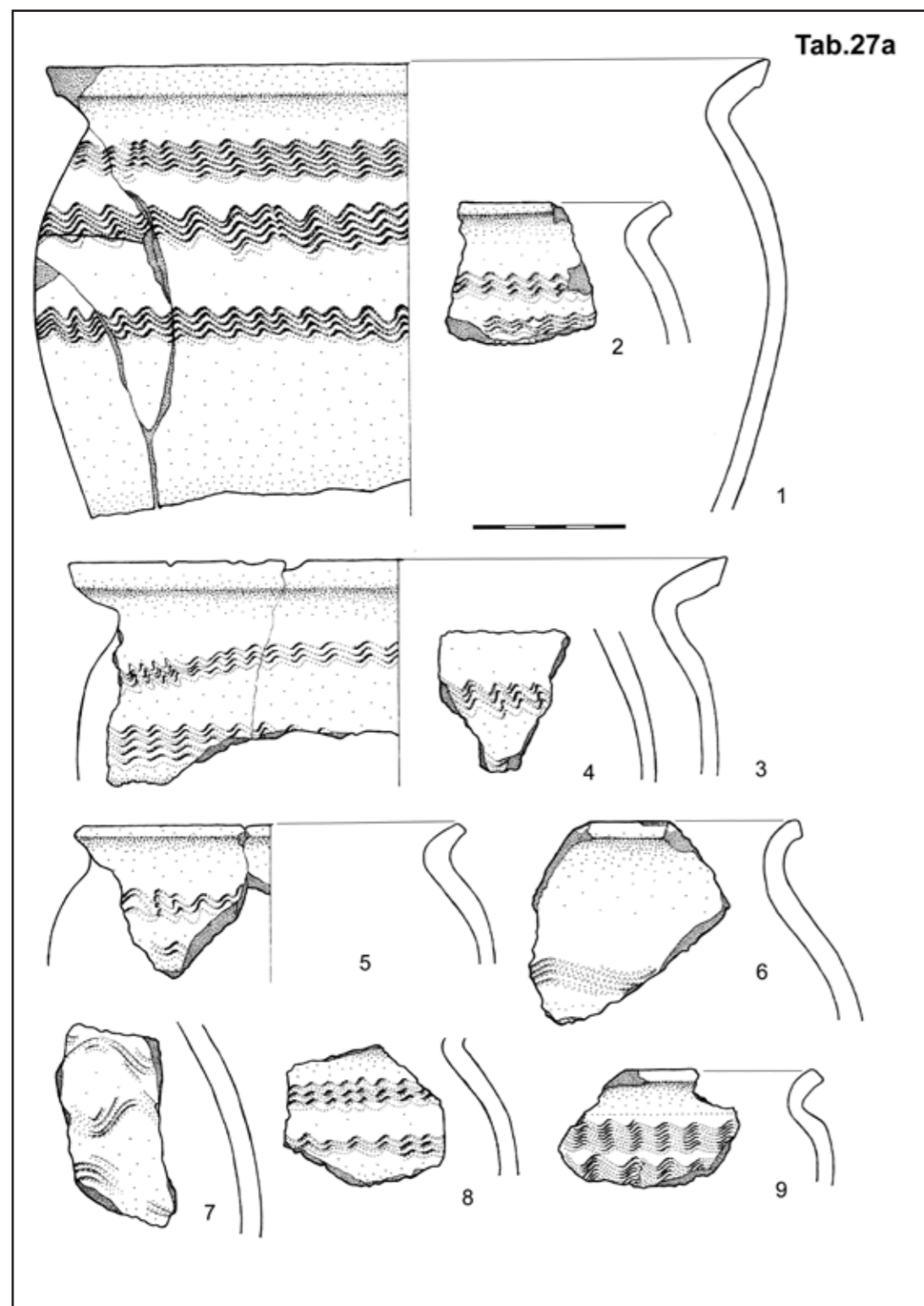
Tab. 26b. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2016; sonda 5, vrstva 5002. Kresba H. Hrubá.

Tab. 26b. Katovice – Kněží hora (distr. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2016; trench 5, layer 5002. Drawings by H. Hrubá.

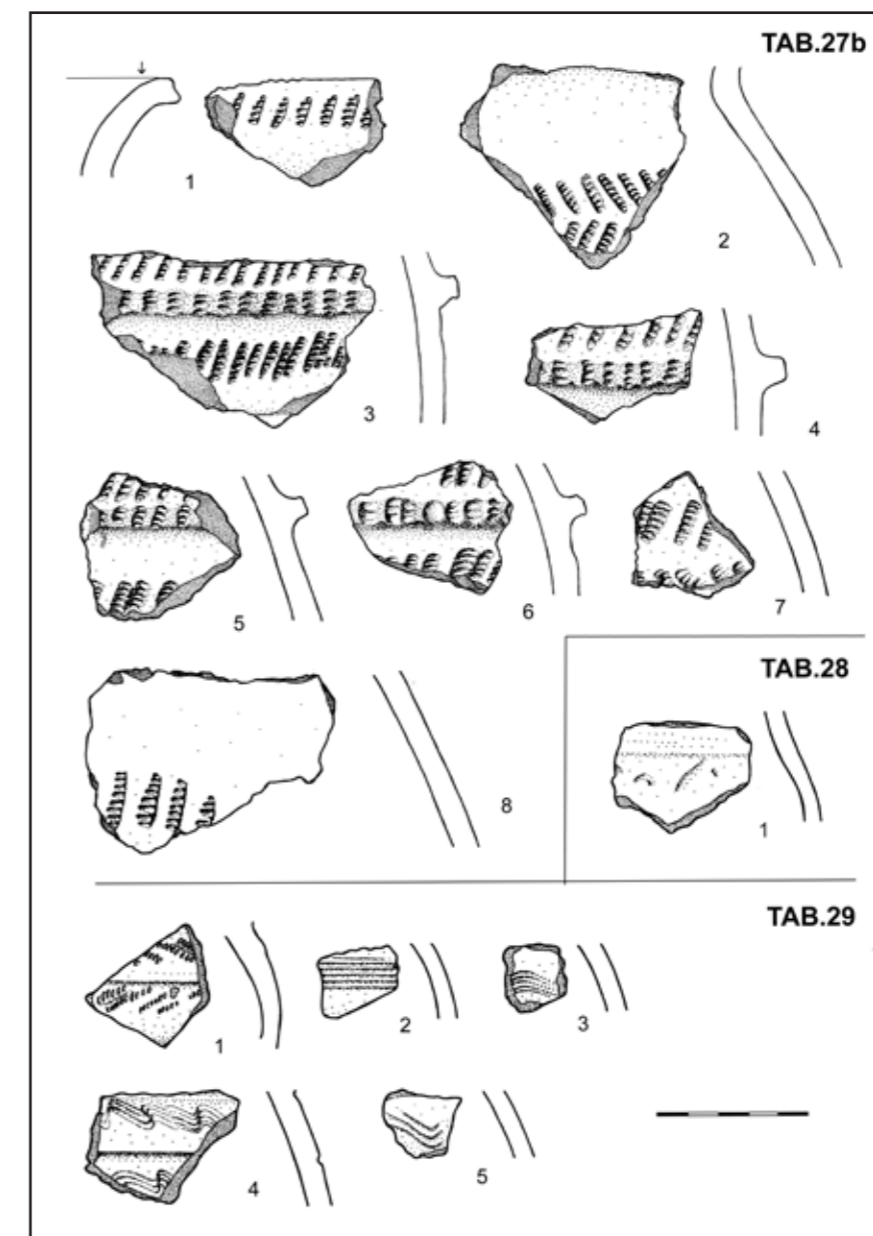
Tab. 26c. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2016; sonda 5, vrstva 5002. Kresba H. Hrubá.

Tab. 26c. Katovice – Kněží hora (distr. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2016; trench 5, layer 5002. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 27a. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2017; sonda 8, vrstva 8002. Kresba H. Hrubá.

Tab. 27a. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2017; trench 8, layer 8002. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 27b. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2017; sonda 8, vrstva 8002. Kresba H. Hrubá.

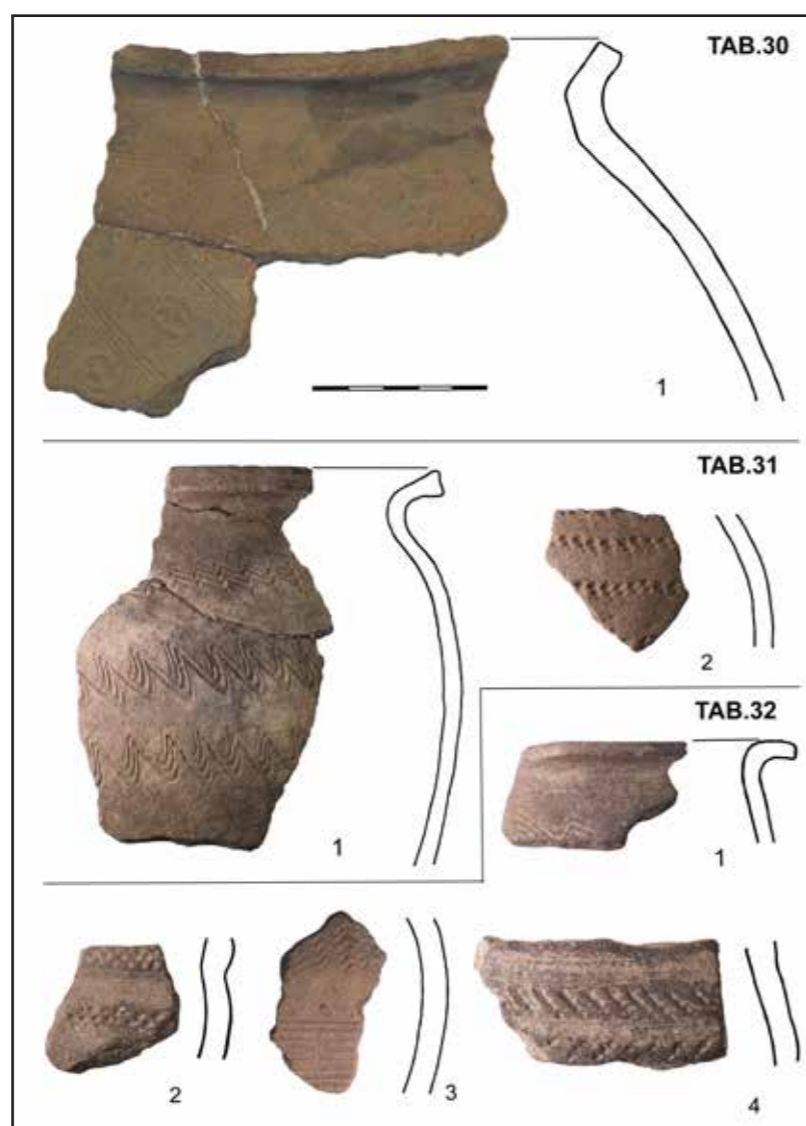
Tab. 27b. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2017; trench 8, layer 8002. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 28. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2017; sonda 10, vrstva 10002. Kresba H. Hrubá.

Tab. 28. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2017; trench 10, layer 10002. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 29. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2017; sonda 11, vrstva 11002. Kresba H. Hrubá.

Tab. 29. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2017; trench 11, layer 11002. Drawings by H. Hrubá.

Tab. 30. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Zlomek nádoby ze starší až střední doby hradištní objevený v roce 1905 P. J. Zvěřinou. Ulož. Muzeum Horažďovice. Foto L. Čapek.

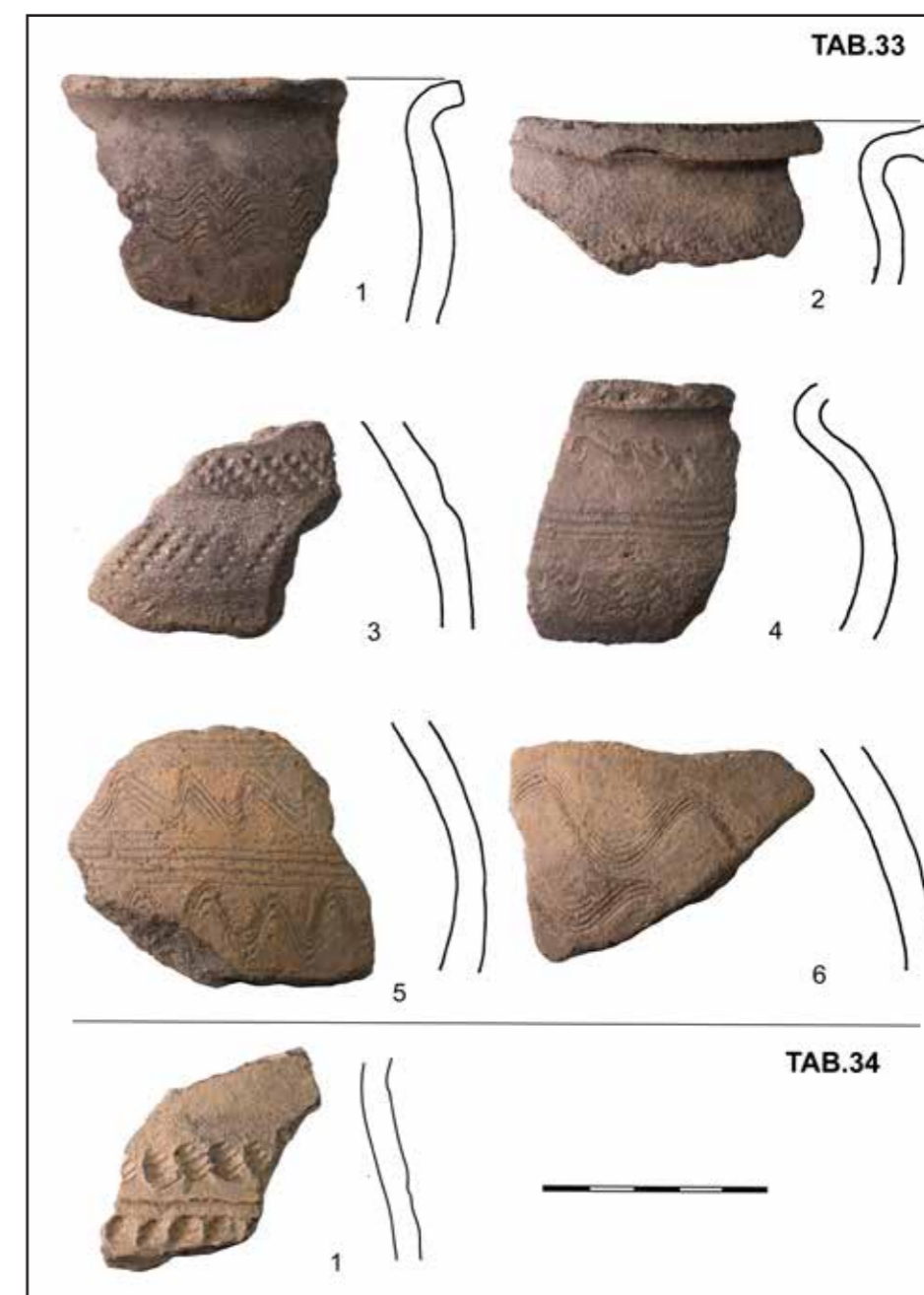
Tab. 30. Katovice – Kněží hora (distr. Strakonice). Fragment of the vessel from the Early to Middle Hillfort Period discovered in 1905 by P. J. Zvěřina. Deposited in the Museum of Horažďovice. Photo by L. Čapek.

Tab. 31. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr J. Bouška v roce 1984. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Foto L. Čapek.

Tab. 31. Katovice – Kněží hora (distr. Strakonice). Middle Hillfort Period ceramics, surface collection of J. Boušek in 1984. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Photo by L. Čapek.

Tab. 32. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr J. Bouška v roce 1984. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Foto L. Čapek.

Tab. 32. Katovice – Kněží hora (distr. Strakonice). Middle Hillfort Period ceramics, surface collection of J. Boušek in 1984. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Photo by L. Čapek.

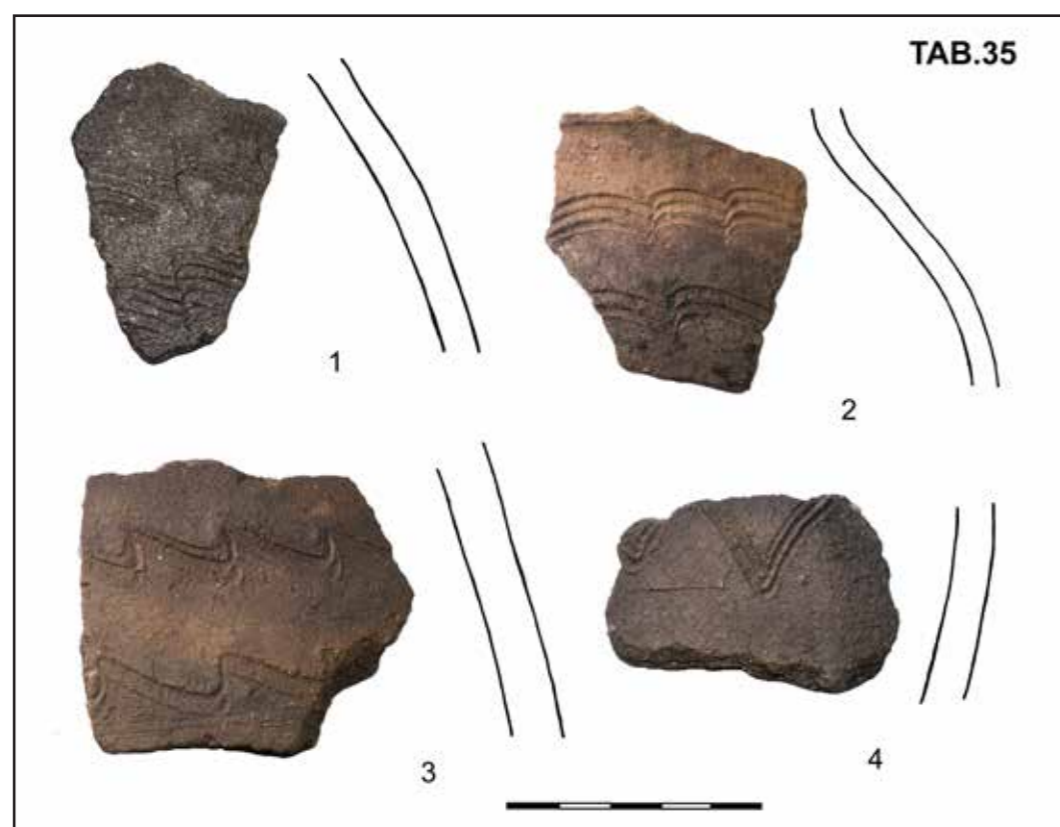

Tab. 33. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, sběr z akropole. Ulož. Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Foto L. Čapek.

Tab. 33. Katovice – Kněží hora (distr. Strakonice). Middle Hillfort Period ceramics, surface collection from acropolis. Deposited in the Museum of Central Otava Region of Strakonice. Photo by L. Čapek.

Tab. 34. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Zlomek nádoby ze střední doby hradištní ze sběru J. Michálka v roce 1976. Ulož. Prácheňské muzeum v Písku. Foto L. Čapek.

Tab. 34. Katovice – Kněží hora (distr. Strakonice). Fragment of the vessel from the Middle Hillfort Period from the surface collection of J. Michálek in 1976. Deposited in the Museum of Prácheň in Písek. Photo by L. Čapek.

Tab. 35. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2016, sonda 1, vrstva 1002. Foto L. Čapek.

Tab. 35. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2016; trench 1, layer 1002. Photo by L. Čapek.

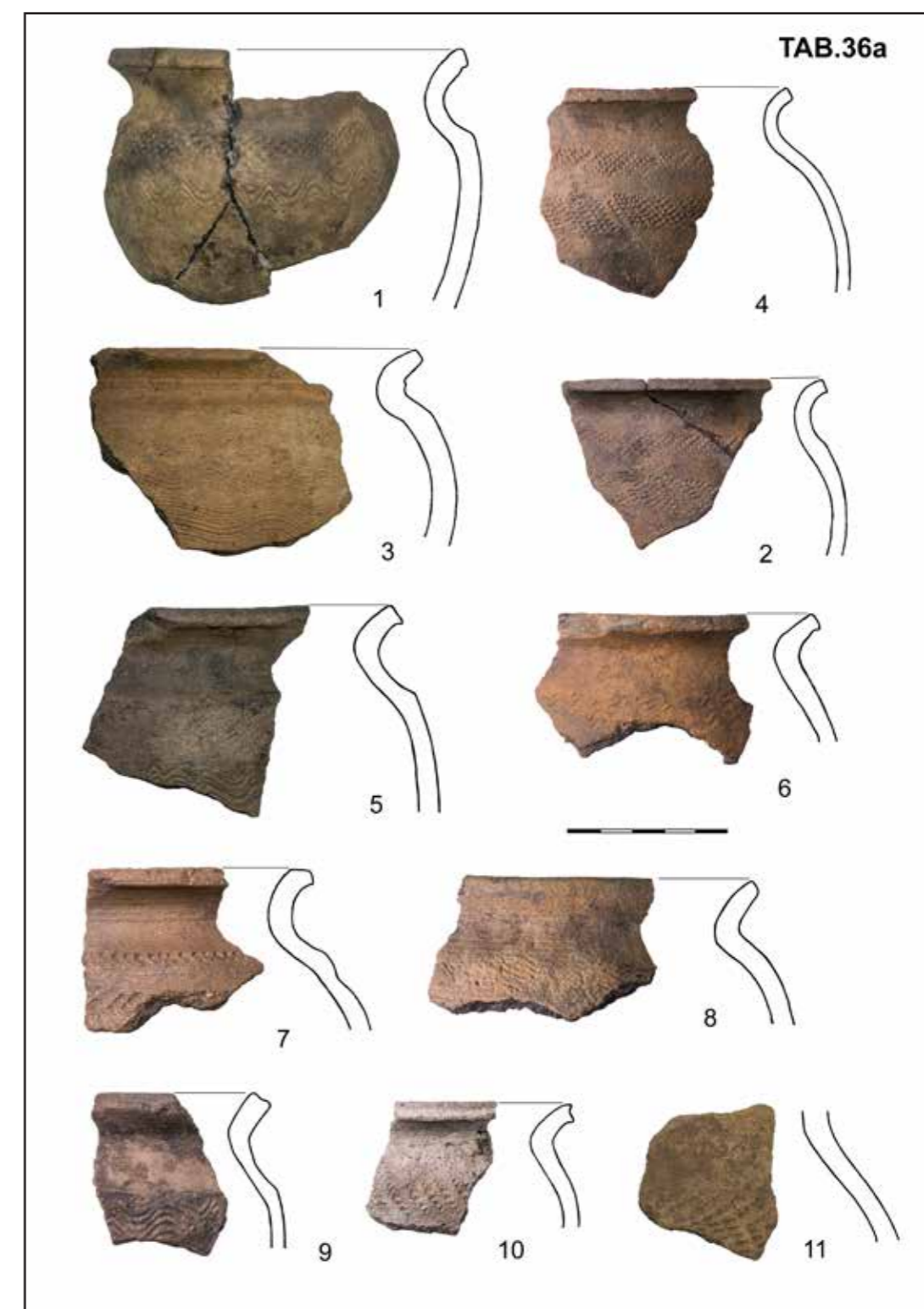
Přestože dnes nelze fragment hrncovitěho nádoby datovat než do širšího intervalu od cca 6.–8. století (s výhradami i do období stěhování národů), představuje pravděpodobně nejstarší z dosud nalezených keramických raně středověkých nálezů. Zároveň je tento nález dokladem kontaktů s oblastmi, kde kolkovaná výzdoba dosáhla většího rozšíření (Menšík – Procházka – Král 2018).

Ostatní keramické nálezy

Mezi keramické nálezy lze zařadit přeslen modelovaný z hlíny. Přeslen výšky 14 mm a průměru těla 25 mm s fasetovanými

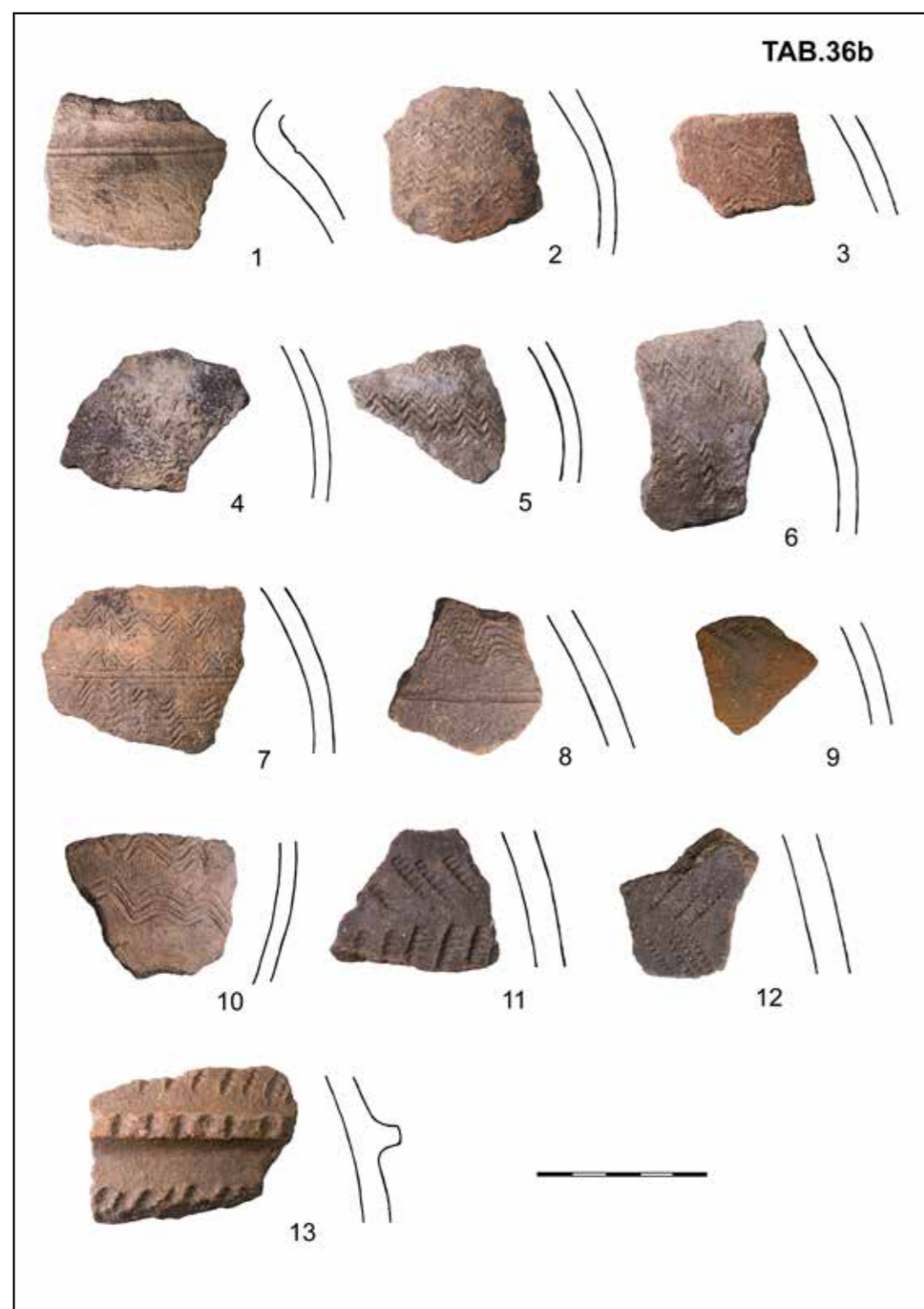
hranami náležel třídě KH301. Průměr otvoru činil 9 mm. Byl nalezen v sondě 5 ve vrstvě 5002 (Tab. 26c:20; Tab. 38:3). Podobné tvary přeslenů jsou hojně doloženy na hradišti v Němčticích (Michálek – Lutovský 2000, Tab. 9:4–5, Tab. 120:12, Tab. 128:1–4, Tab.133:11, Tab. 137:12–14, Tab. 158:9–14, Tab. 167:7–10, Tab.200:1–2, 6, Tab. 205:10) a nalezneme je prakticky v identické podobě na všech raně středověkých lokalitách.

Dále bylo nalezeno v sondě 8 celkem 7 ks rozlomeného jehlanovitěho závaží (Tab. 38:1–2). Hliněné závaží má tvar komolého jehlanu, na horní ploše jsou patrné tři

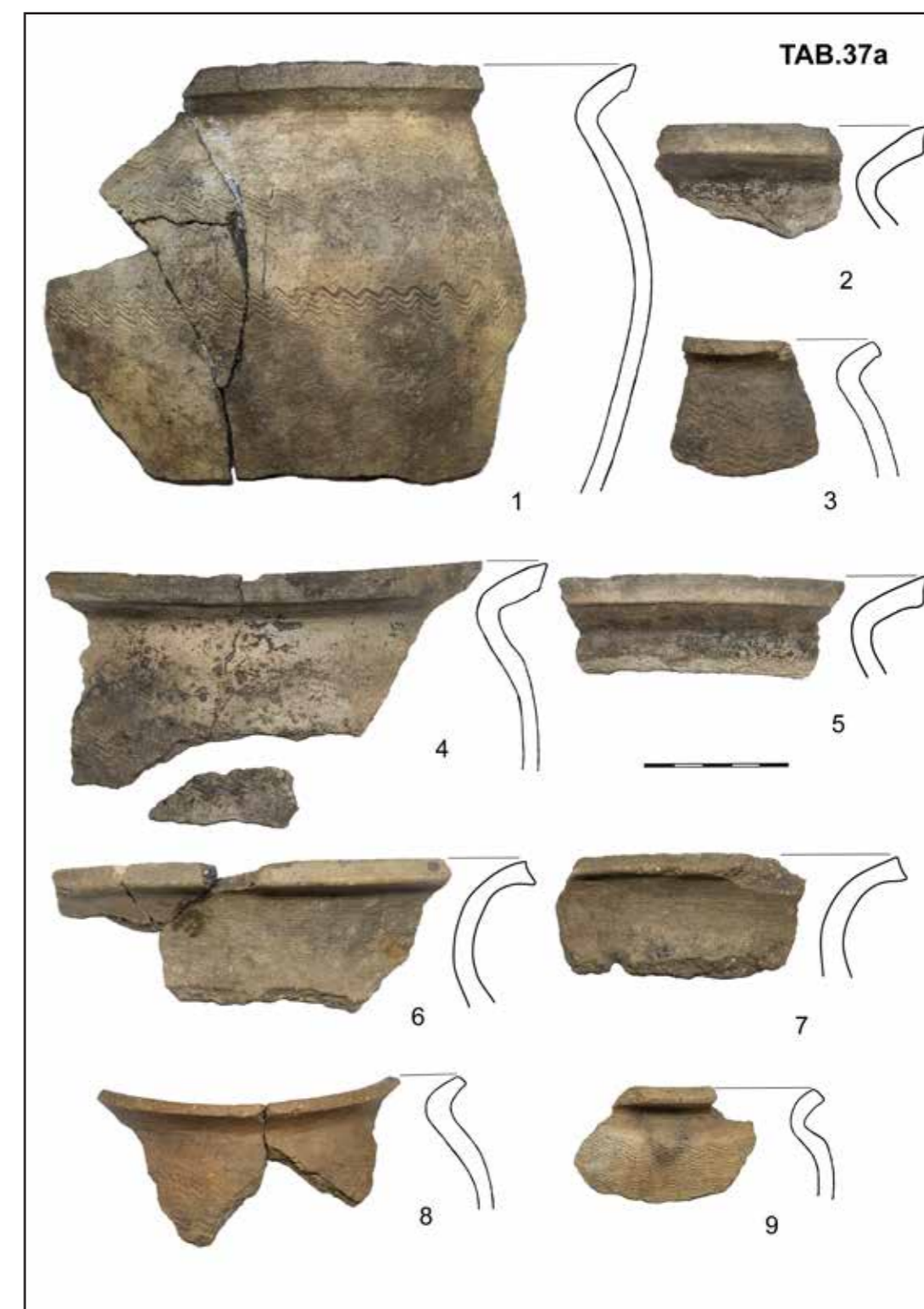
Tab. 36a. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2016; sonda 5, vrstva 5002. Foto L. Čapek.

Tab. 36a. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2016; trench 5, layer 5002. Photo by L. Čapek.

Tab. 36b. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2016; sonda 5, vrstva 5002. Foto L. Čapek.

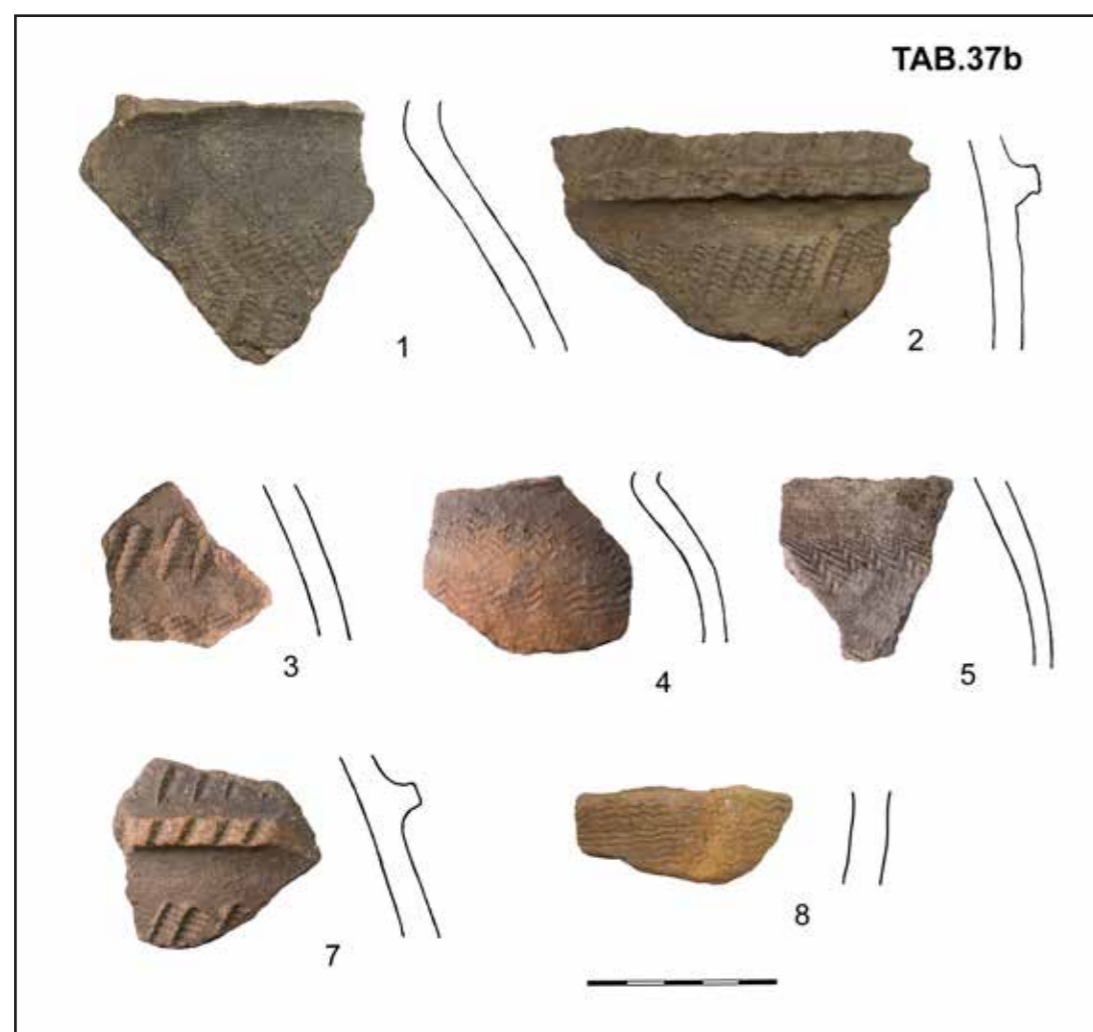
Tab. 36b. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2016; trench 5, layer 5002. Photo by L. Čapek.

Tab. 37a. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2017; sonda 8, vrstva 8002. Foto L. Čapek.

Tab. 37a. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2017; trench 8, layer 8002. Photo by L. Čapek.

Tab. 37b. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). Keramika ze střední doby hradištní, výzkum v roce 2017; sonda 8, vrstva 8002. Foto L. Čapek.

Tab. 37b. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). Middle Hilfort Period ceramics, excavation in 2017; trench 8, layer 8002. Photo by L. Čapek.

mělké vtačované kolky. Otvor o průměru 1 cm se nachází v horní části ve výšce 13 cm. Celková výška závaží je 156 mm, šířka základny činí 129 mm a rozměry horní části jsou 62 × 42 mm. Závaží na jedné straně nese na hraně otvoru stopy po opotřebení. Přes to, že bylo závaží nalezeno v raně středověké vrstvě 8002 nelze jednoznačně říci, zda se nemůže jednat i o pravěký náleží např. z doby bronzové nebo halštatské.

Jehlancovité závaží patří mezi poměrně ojedinělé nálezy v období od konce 6. do začátku 10. století, podobné tvary jsou doložitelné například v době bronzové, halštatské a laténské (např. *Pleinerová 1999, 37–42; Menšík – Chvojka 2015; Chvojka et al. 2019*). Jehlancovité závaží s vtačovanou výzdobou bylo nalezeno ve starohradištním objektu v Praze-Michli (*Pleinerová 1999, 37, obr. 1:9; Šmolíková 2000, 264, 270, obr. 4: 3*). Tvarově shodné

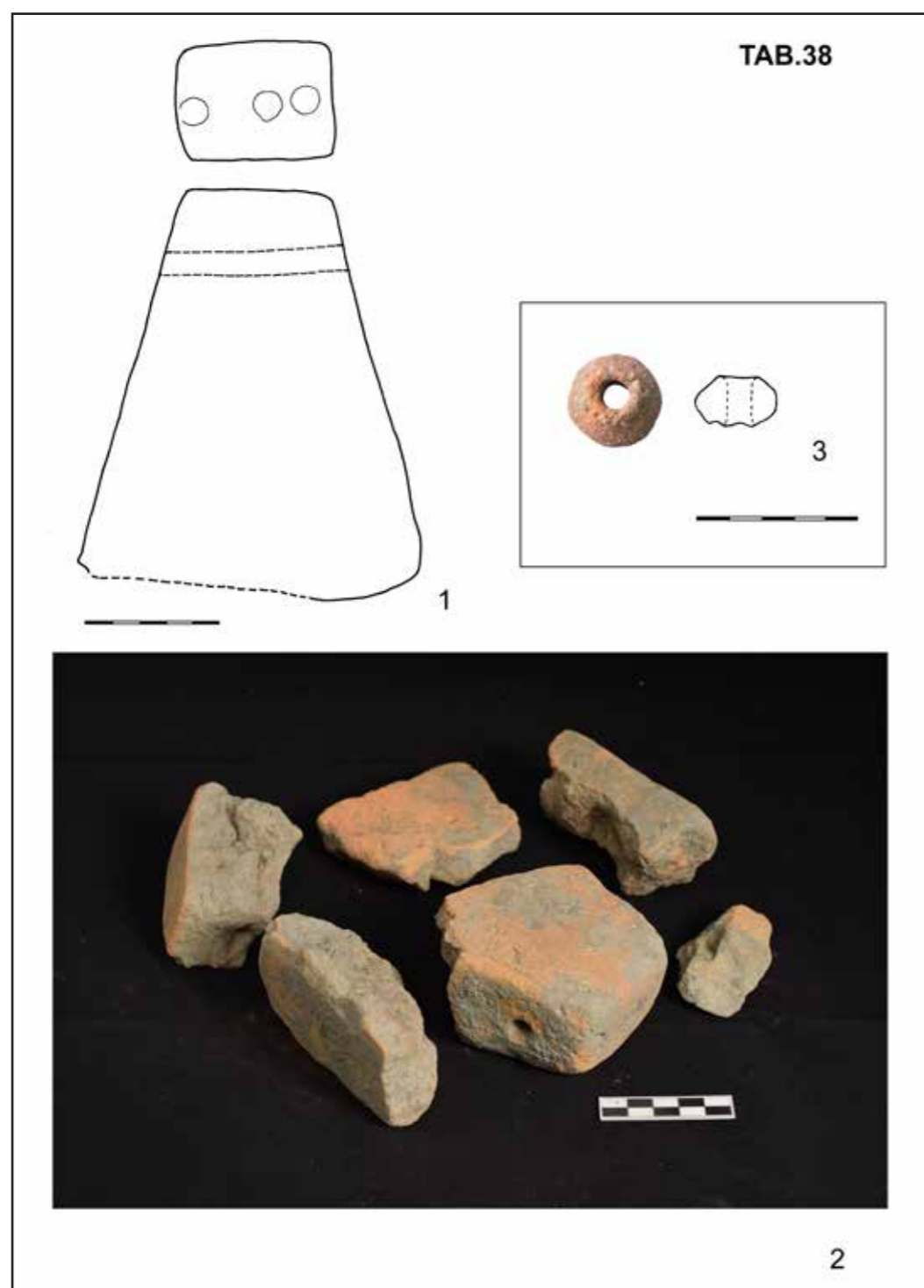
závaží, ale vyrobené z kamene, pochází z časné slovanského sídliště v Roztokách (*Kuna – Profantová 2005, 206–207, obr. 290:2; 332:5*). Další exempláře hliněných jehlancovitých závaží jsou známy z Mikulčic (*Mazuch 2003, 409, 417, Abb. 5:5*). Hliněná závaží oble jehlanovitého tvaru jsou doložena v zahraničí, například na lokalitě Kodym II na Ukrajině (*Rusanova – Timoščuk 1984, obr. 17:1*), nebo lokalitě Nowá Huta – Mogiła v Polsku (*Hachulska-Ledwos 1971, 146, tab. LXXXIV: 5, 6*). Závaží bylo součástí tkalcovského vertikálního stavu a je spolu s dvojicí přeslenů dokladem textilní výroby na hradišti (ke tkalcovské výrobě v raném středověku např. *Březinová – Přichystalová 2014, 155–214*).

Relativní datování a analogie

V jižních Čechách ve sledovaném období postrádáme kvalitně zpracované stratifikované soubory raně středověké (středohradištní) keramiky či uzavřené nálezové celky (*Lutovský 1993, 223; 1995*). Datování středohradištní keramiky je relativní a opíráme se pouze o několik srovnávacích souborů z regionu. Jedny z mála opor relativního datování představují stratifikované soubory raně středověké keramiky z hradiště Hradec u Němčic z druhé třetiny 9. a počátku 10. století (*Michálek – Lutovský 2000, 214–222*), ke komparaci lze využít raně středověkou keramiku z hradiště v Liběticích získanou především z povrchových sběrů (*Lutovský 1993, Taf. 6–8; Profantová 1997, 27–28, obr. 2–7; Lutovský – Michálek 1999, 61–62, Taf. 2*). Podobné znaky nacházíme i na raně středověké (středohradištní) keramice ze vzdálenějšího hradiště u Kuklova na Českokrumlovsku datované s výhradami do období druhé poloviny 8. a první

poloviny 9. století (*Lutovský 1990a, 83–87, obr. 3–7*) a u kolekce souborů pocházejících z povrchových sběrů v okolí Písku, v povodí Blanice na Vodňansku, Protivínsku a v oblasti horního Pootaví, obsahující i výraznou část keramiky z konce 8. a počátku 10. století (*Fröhlich – Lutovský – Parkman 2002, 121, obr. 4–9, 13–14; Fröhlich – Lutovský – Michálek 2004, 213–214, obr. 2–14; Eigner – Fröhlich – Lutovský 2009, obr. 4–8*).

Porovnáme-li soubory keramiky z katovického hradiště s keramikou z blízkých hradišť Hradce u Němčic a Libětic, shledáme řadu společných znaků, co se týče morfologie okrajů a výzdobných motivů, jen s malými rozdíly. V případě raně středověké keramiky z Katovic se ve výrazné míře vyskytují okraje s mírně vytaženou spodní a horní hranou, oproti tomu na Hradci u Němčic je tato skupina okrajů č. III v menšině (*Michálek – Lutovský 2000, 216*). Řada šikmých hřebenových vpichů na vnitřní straně ústí okraje (**Tab. 16:2; Tab. 27b:1**) je v Katovicích doložena vícekrát (celkem 7x) v porovnání s němčtickým souborem, kde je doložen pouze jeden exemplář (*Michálek – Lutovský 2000, Taf. 138:5*). Okraj s hřebenovými vpichy na vnitřní straně okraje je doložen také v Liběticích (*Lutovský 1993, Taf. 7:9*). Naopak v souboru z Katovic není doloženo přesekávání okraje hřebenovými vrypky a vpichy, které jsou typické pro skupinu keramiky z Němčic (*Michálek – Lutovský 2000, 221–222, Taf. 82*). Více se také v Katovicích setkáváme s plastickými hraněnými lištami, někdy přesekávanými vrypky či vsky, které doprovází pásy hřebenového vpichu a vzácně vlnice nad a pod lištou. Tyto výzdobné motivy pocházejí z jedné nebo více nádob (**Tab. 27b:3–6**), které byly nalezeny v největším zastoupení v sondě 8. Podobné

Tab. 38. Katovice – Kněží hora (okr. Strakonice). 1–2: fragment jehlancovitého závaží ze střední doby hradištní (?), sonda 8, vrstva 8002; 3: přeslen ze střední doby hradištní (?), sonda 5, vrstva 5002. Foto L. Čapek.

Tab. 38. Katovice – Kněží hora (dist. Strakonice). 1–2: Fragment of Middle Hillfort Period (?) pyramidal loom weight, trench 8, layer 8002; 3: Middle Hillfort Period (?) spindle-whorl, trench 5, layer 5002. Photo by L. Čapek.

tvary lišt na středohradištní keramice z jižních Čech nebyly zaznamenány.

S plastickými lištami se setkáváme v jižních Čechách u keramiky z počátku mladohradištního období, přibližně od poloviny 10. století. Plastické lišty špičatých a hraněných tvarů jsou doloženy v souborech keramiky z hradiště Kozárovice, které jsou datované do sklonku 10. a zejména do 11. století, kdy však lišty častěji vystupují v kombinaci s jednoduchými nebo ještě vícenásobnými vlnicemi a jen ojediněle s hřebenovými vpichy (*Buchvaldek – Sláma – Zeman 1978*, 80, obr. 21:5, 28:8). Oblé a ploché plastické lišty jsou doloženy i u raně středověké keramiky z Chýnova datované do 11. a 12. století a některé z nich ještě nesou výzdobu hřebenových vpichů a vrypů (*Krajíc 2010*, 178, obr. 27).

Jistým chronologickým ukazatelem je i výrazná absence grafitové keramiky. Velmi malou přítomnost grafitu v keramické hmotě registroval již u starších nálezů keramiky z hradiště v Katovicích B. Dubský (*Dubský 1949*, 669–670). Také z blízkého Hradce u Němčic pochází pouze dva zlomky grafitové keramiky (*Michálek – Lutovský 2000*, 216) a z hradiště Libědice jeden zlomek (*Lutovský – Michálek 1999*, 62). S grafitovou keramikou se v jižních Čechách setkáváme výrazněji až s nástupem mladší doby hradištní v pokročilém 10. století, pomíneme-li některé nejstarší ojedinělé nálezy grafitové keramiky především ze středohradištních mohylových pohřebišť a sporadický výskyt zaznamenaný na některých jihočeských hradištích již ve druhé polovině 9. století (*Lutovský 1993*, 227–228; *1995*, 224–225; *Thomová 1998*, 213–215; *Michálek – Lutovský 2000*, 214). Přítomnost okolí hradiště

patří do oblasti moldanubika (pestré série sušicko-votické) s ložisky krystalických (vločkových) a mikrokryalických grafitů, které se nacházejí ve výchozech přímo v zázemí hradiště na svazích nad řekou Otavou. Zdejší ložiska grafitu byla těžena v mladších historických obdobích (*Kratochvíl – Rost 2000*, 243–249). Blízká dostupnost grafitu zřejmě neovlivnila charakter místní produkce keramiky.

Určité shody ve způsobu profilace okrajů (jednoduché zaoblené nebo šikmo seříznuté okraje bez prožlabení) a provedení výzdoby (hřebenová vlnice, hřebenové rýhy) shledáváme i u jiných souborů středohradištní keramiky z 9. a počátku 10. století ze vzdálenějších regionů (střední a severozápadní Čechy). Jedná se například o nejstarší soubory keramiky z horizontů PH A0 až PH A1 před výstavbou dřevohlinité hradby Pražského hradu, datované dendrodaty ante quem 908–917 (*Boháčová 2001*, 270–273, obr. 33). K dalšímu srovnání můžeme použít i soubory středohradištní keramiky z hradiště v Libici nad Cidlinou, kde je zastoupena keramika s hřebenovými vpichy až do první poloviny 10. století (*Princová-Justová 1994*, 194, 198–200, Abb. 2–3). Také v severozápadních Čechách (keramický okruh Rubín – Žatec) se keramika s hřebenovými vpichy a hřebenovými vlnicemi objevuje do první poloviny 10. století (*Bubeník – Meduna 1994*, 190–191, Abb. 2, 4).

Těžiště raně středověké keramiky z hradiště Kněží hora můžeme relativně datovat do středohradištního období, rámcově do průběhu 9. až přelomu 9. a 10. století na základě srovnání s publikovanými soubory středohradištní keramiky z jižních Čech (zejména z Hradce u Němčic). Výjimky

představuje nález kolkované keramiky, jejíž datování můžeme klást nejpozději do konce 8. století (*Profantová 2016a*, 130). Z dřevěné hradby roštové konstrukce odkryté během archeologického výzkumu byly odebrány dva vzorky na radiokarbonové datování (*Světlík 2018*). Kalibrovaná data ukazují na interval datování výstavby hradby mezi lety 770–895 a 776–968 AD (**Graf. 1–3**). Bohužel z konstrukce hradby nepochází žádné keramické zlomky. V keramickém souboru jsme prozatím neidentifikovali výraznější progresivnější prvky ukazující na druhou polovinu 10. století. Většina nálezů středohradištní keramiky z hradiště v Katovicích odpovídá dataci zániku hradišť ve středním Pootaví, předpokládaného na počátku 10. století a prokázaného nejlépe u němětického hradiště (*Lutovský 2011*, 206–213).

Nicméně se v keramickém souboru objevují některé prvky, které jsou později typičtější pro mladohradištní keramiku – okraje s vytaženou spodní a horní hranou, výzdoba jednozubým nástrojem (vlnovky, rýhy), dále vrypy, lišty a u hrncovitých nádob odsazení pod hrdlem. Nelze vyloučit i přežívání některých motivů dále do mladohradištního období. Například na části starší mladohradištní keramiky ze sídliště ve Vodňanech se ještě do druhé poloviny 12. století můžeme ojediněle setkat s hřebenovými vpichy, hřebenovou vlnicí a pásy hřebenových rýh, které zde vystupují společně s vrypy, vlnovkami a rýhami (*Michálek 1983*, obr. 12:2–3; 1986, 32–35, obr. 30:4, 6, 10, 11; obr. 32:12; obr. 33:9–13). Na základě hodnocení keramiky lze připustit i pokračování osídlení na katovickém hradišti v průběhu 10. století, byť v redukované podobě.

Pozdně středověká keramika z Kněží hory

Kromě raně středověkých nálezů pochází z hradiště také několik zlomků vrcholně středověké keramiky. Jedná se celkem o 9 zlomků, které byly nalezeny P. Louženským v roce 1974 a předány do Muzea středního Pootaví ve Strakonících, bohužel bez bližších nálezových okolností.

Sedm zlomků náleželo k tenkostěnné redukční třídě CB4005, a po jednom fragmentu k režné redukční třídě CB4001 a zakuřované třídě CB4003.

V malém souboru typických zlomků byl zastoupen ovalený okraj hrnce typu H.12.3.1 o průměru 16 cm, který byl na podhrdlí zdoben dvěma rytými rýhami a vlnkovitým radélkem (**Tab. 14:1**). Dále se jednalo o fragment ucha hrnce nebo džbánku, které bylo ve vertikálním směru zdobeno čtyřmi pásy lomených vlnkovitých radélek (**Tab. 14:3**). Dále bylo zastoupeno pět zlomků zdobených plecí – plec nebo tělo větší zásobní nádoby zdobené dvěma rytými vlnicemi přes sebe a oddělené dvěma rytými rýhami (**Tab. 14:2**), dále plec zdobená dvěma rytými rýhami (**Tab. 14:4**), dvě podhrdlí zdobená dvěma pásy vlnkovitých radélek (**Tab. 14:5–6**) a nakonec fragment podhrdlí s nepravidelnými čtverečkovými až kosočtverečkovými radélky (**Tab. 14:7**).

Keramické zlomky nalezené při sběru je možné datovat na základě srovnání s podobně datovanými soubory keramiky do závěru pozdního středověku konce 15. století. Původ pozdně středověkých nálezů je nejasný. Jejich nálezy z prostoru

katovického hradiště svědčí o lidských aktivitách, které se mohly týkat lesnictví, pěstování vinné révy a chmele na svazích hradiště v pozdním středověku a novověku (*Menšík – Procházka – Král 2018*, 273).

Soupis keramických tříd (střední doba hradištní)

KH301

Zrnitost: hrubozrnná (1,5–2,5 mm); příměsi (ostřivo): četně zrna písku (do 2 mm) a dalších hornin vystupující místy na povrch; výpal: středně tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch hrubý; barva: barva vnějšího povrchu okrovo-hnědá, barva na lomu šedohnědá, barva vnitřního povrchu šedá.

KH302

Zrnitost: středozrnná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): ojediněle zrnka písku (do 1 mm) a dalších hornin, jen ojediněle vystupující na povrch; výpal: měkký oxidační; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu šedohnědá, barva na lomu tmavě šedá až černá, barva vnitřního povrchu světle šedohnědá.

KH303

Zrnitost: středozrnná (0,1–1,5 mm); příměsi (ostřivo): místy zrnka písku (do 1 mm), četně příměs stříbřité a zlatavé slídy; výpal: středně tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu okrovo-hnědá, místy načervenalá, barva na lomu světle hnědá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá až černá.

KH304

Zrnitost: středozrnná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): četně zrnka písku (do 1,5 mm) a dalších hornin místy vystupujících na povrch; výpal: středně tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu okrovo-hnědá, barva na lomu šedá, barva vnitřního povrchu okrovo-hnědá.

KH305

Zrnitost: středozrnná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): ojediněle zrnka písku (do 1 mm), jen ojediněle vystupující na povrch; výpal: středně tvrdý redukční; úprava povrchu: vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný; barva vnějšího povrchu šedá, barva na lomu šedá, barva vnitřního povrchu tmavě modrošedá.

KH306

Zrnitost: středozrnná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): místy zrnka písku (do 1 mm) vystupující na vnějším a vnitřním povrchu; výpal: tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu světle hnědá, barva na lomu šedohnědá, barva vnitřního povrchu šedá.

KH307

Zrnitost: středozrnná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): jen ojediněle zrnka písku (do 1 mm), hojně příměs hrubě drcené stříbřité slídy; výpal: středně tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu středně hnědá, barva na lomu tmavě šedá až černá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá až černá; afinita: podobnost s třídou KH308, liší se v množství a hrubosti stříbřité slídy.

KH307a

Zrnitost: stredozerenná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): místy zrnka písku (do 1 mm) a dalších hornin, hojně příměs hrubě drcené stříbřité slídy; výpal: středně tvrdý redukční (?); úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu šedá, barva na lomu šedá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá; afinita: podobnost s třídou KH307, liší se v charakteru výpalu.

KH308

Zrnitost: jemnozrnná (0,1–0,5 mm); příměsi (ostřivo): jen ojediněle zrnka písku (do 0,5 mm), jemně drčená zlatavá slída; výpal: středně tvrdý oxidační, černé jádro; úprava povrchu: vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu: šedohnědá, barva na lomu černá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá až černá.

KH309

Zrnitost: stredozerenná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): místy zrnka písku (do 0,5 mm) a dalších hornin, jen ojediněle vystupující na povrch; výpal: tvrdý redukční; úprava povrchu: vnější povrch jemně drsný, vnitřní povrch jemně drsný až krupičkovitý; barva: barva vnějšího povrchu tmavě šedá, barva na lomu tmavě šedá, barva vnitřního povrchu tmavě modrošedá.

KH310

Zrnitost: stredozerenná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): četně zrnka písku (do 1,5 mm) a dalších hornin, četně vystupující na povrch, ojediněle příměs stříbřité slídy; výpal: středně tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch krupičkovitý; barva: barva vnějšího a vnitřního povrchu

světlá (žlutohnědá), barva na lomu světlá (žlutohnědá).

KH310a

Zrnitost: stredozerenná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): místy zrnka písku a hornin (kolem 1 mm), vystupující četně na vnějším a vnitřním povrchu; výpal: středně tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu světle hnědá až nažloutlá, barva na lomu černá, barva vnějšího povrchu tmavě šedá.

KH311

Zrnitost: stredozerenná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): místy zrnka písku (do 1 mm) a dalších hornin, hojně příměs jemně drcené stříbřité slídy; výpal: středně tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu světle hnědá, barva na lomu hnědošedá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá.

KH312

Zrnitost: stredozerenná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): místy zrnka písku, četně příměs stříbřité slídy; výpal: středně tvrdý oxidační; úprava povrchu: vnější povrch a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu světle hnědá, barva na lomu světle hnědá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá.

KH313

Zrnitost: stredozerenná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): četně zrnka hornin ojediněle vystupující na povrch, hojně příměs stříbřité slídy; výpal: středně tvrdý oxidačně-redukční?; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu černá, barva na lomu

tmavě hnědočerná, barva vnitřního povrchu tmavě hnědočerná.

Soupis keramických tříd (pozdní středověk VS2)**KH4001**

Zrnitost: stredozerenná (0,5–1,5 mm); příměsi (ostřivo): zrna hornin a písku (2–3 mm), ojediněle vystupující na povrch; výpal: středně tvrdý redukční; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch jemně drsný; barva: barva vnějšího povrchu šedá až modrošedá, barva na lomu světle šedá až hnědá, barva vnitřního povrchu světle šedá.

KH4003

Zrnitost: jemnozrnná (0,1–0,5 mm); příměsi (ostřivo): ojediněle zrnka hornin a písku do 1 mm, nevystupující na povrch, jemná slída (0,1 mm); výpal: středně tvrdý redukční; úprava povrchu: vnější a vnitřní povrch hladký; barva: barva vnějšího povrchu černá, barva na lomu tmavě šedá až černá, barva vnitřního povrchu černá.

KH4005

Zrnitost: stredozerenná (0,1–0,5 mm); příměsi (ostřivo): zrnka hornin a písku (do 2 mm), která téměř nevystupují na povrch, jen ojediněle příměs hrubé slídy; výpal: tvrdý redukční; úprava povrchu: vnější povrch hladký až jemně drsný, vnitřní povrch hladký až jemně drsný, barva na lomu světle šedá, barva vnitřního povrchu v odstínech modrošedé.

Katalog keramických zlomků z hradiště Katovice (typické zlomky)

Katalog keramických nálezů je sestaven v pořadí podle data, kdy byly získány

nejstarší nálezy keramiky na hradišti Kněží hora u Katovic. Nejstarší nález byl učiněn v roce 1905 kaplanem P. J. Zvěřinou, poté následují nálezy pocházející z výzkumu B. Dubského v roce 1946 a nálezy keramiky z povrchových sběrů učiněných v průběhu 80. let minulého století. Nejpočetnější skupinu nálezů pak tvoří soubory keramiky získané ze záchranného výzkumu katedry archeologie v letech 2016 a 2017.

Katalog je sestaven následujícím způsobem. Nejprve jsou popsány okolnosti výzkumu, autor výzkumu, datum akvizice a místo nálezu (sběru). U výzkumů katedry archeologie jsou uvedeny všechny kontextuální informace – sonda, sektor, stratigrafická jednotka, úroveň. Poté následuje informace týkající se současného uložení keramiky. U nálezů uložených v Národním muzeu v Praze, v Muzeu středního Pootaví ve Strakoniciích a Muzeu v Horažďovicích je uvedeno inventární číslo a u keramiky, která je v současnosti krátkodobě uložena na pracovišti katedry archeologie, je uvedeno číslo sáčku. Dále je uvedena kvantifikace keramiky – počet zlomků a základní datace. Následně jsou podrobně popisovány jednotlivé typické zlomky – zlomky s vyšší hodnotovou charakteristikou. Určen je tvar nádoby, ke kterému zlomky náleží, keramická třída, zachovalá část morfologického prvku (o. – okraj, h. – hrdlo, p. – podhrdlí, v. – výduť, s. – spodek, d. – dno, t. – tělo, uch. – ucho), dále popis okrajů a výzdoby a jejich zařazení k příslušnému typu. U okrajů a den nádob je měřen jejich průměr. Nakonec ke každému kreslenému fragmentu je připojeno číslo kresby a u fotografovaného zlomku číslo fotografie.

Sběr P. J. Zvěřina, 1905, akropole hradiště

Ulož.: Městské muzeum Horažďovice, inv. č. A 42. Keramika: celkem 1 zl. nádoby (stěhování národů/starší/střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **materiál:** ?, **ker. tř.:** neurčena, **zach. část.:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý, šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.20, **p.:** –, **výz.:** šikmé hřebenové rýhy kazetovitě uspořádané do podoby mřížování, uvnitř umístěné kruhové čtvrcené kolky, **typ výz.:** RK.03.01, **pozn.:** slepeno celkem ze 3 ks, **kres.:** *Tab.11:1*, **foto:** *Tab.30:1*.

Výzkum B. Dubský, 1946, výkop na předhradí

Ulož.: Národní muzeum v Praze, inv. č. 231724–231730.

Keramika: celkem 6 zl. nádob (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **materiál:** jemně slídnatý, na povrchu oranžovookrový, na lomu šedočerný, **ker. tř.:** neurčena, **zach. část.:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý, šikmo seříznutý a prožlabený, **typ o.:** H.8.1, **p.:** –, **výz.:** vstřícně kladené čokovitě kladené hřebenové vpichy v 5 pásech nad sebou (z toho dva pásy leží na nevýrazné, mírně vystupující zašpičaté liště), pod nimi vícenásobná hřebenové vlnice ve dvou pásech, **typ výz.:** RV.04.01, **pozn.:** slepeno celkem ze 7 ks, **kres.:** *Tab.12:1*.
- **Tvar:** ?, **materiál:** střep z jemně slídnatého materiálu, na vnější straně šedý na vnitřní šedookrový, **ker. tř.:** neurčena, **zach. část.:** p., **výz.:** šikmé hřebenové vpichy nad pásem hřebenové vlnice, **typ výz.:** RV.02.01, **kres.:** *Tab.12:2*.
- **Tvar:** hrnec, **materiál:** střep ze slídnatého materiálu, na svrchní straně šedohnědý, na spodní straně černošedý, **ker. tř.:** neurčena, **zach. část.:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý, šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.8, **p.:** –, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (2 pásy),

typ výz.: R.08.03, **kres.:** *Tab.12:3*.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** neurčena, **zach. část.:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý, šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.7, **p.:** –, **výz.:** drobné vpichy mezi dvěma rytým vlnovkami, **typ výz.:** RV.03.01, **kres.:** *Tab.12:4*.
- **Tvar:** ?, **materiál:** střep z ostřené slídnatého materiálu, oranžovookrové, místy šedavé barvy, **ker. tř.:** neurčena, **zach. část.:** p., **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.04, **kres.:** *Tab.12:5*.
- **Tvar:** ?, **materiál:** střep z ostřené slídnatého materiálu, oranžovookrové barvy, **ker. tř.:** neurčena, **zach. část.:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.06.02, **kres.:** *Tab.12:6*.

Výzkum B. Dubský, 1946, výkop na předhradí

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, inv. č. 310.

Keramika: celkem 22 zl. nádob (střední doba hradištní), pův. 41 zl. nádob (neznámo kde).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH305, **zach. část.:** s. d., **p.:** 12 cm, **kres.:** *Tab.13:1*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH302, **zach. část.:** s. d., **p.:** 10 cm, **kres.:** *Tab.13:2*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH302, **zach. část.:** s. d., **p.:** –, **kres.:** *Tab.13:3*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH302, **zach. část.:** d., **p.:** –, **kres.:** *Tab.13:4*.

Sběr P. Louženský, 23. 5. 1974 (předáno),

Kněží hora

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, přír. č. 323/74, inv. č. 768.

Keramika: celkem 9 zl. keramiky (vrcholný středověk).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH4005, **zach. část.:** o. h. p., **okraj:** ovalený, dole mírně podžlabený, **typ o.:** H.12.3.1, **p.:** 16 cm, **výz.:** lomené vlnkovité radélko se dvěma rytými rýhami, **typ výz.:** RK.01.02, **kres.:** *Tab.14:1*.

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH4001, **zach. část.:** s., **výz.:** ryté vlnice přes sebe oddělené rytými rýhami, **typ výz.:** R.02.01, **kres.:** *Tab.14:2*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH4005, **zach. část.:** p. uch., **výz.:** lomená vlnkovitá radélka ve vertikálním směru, **typ výz.:** K.02.01, **kres.:** *Tab.14:3*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH4003, **zach. část.:** p., **výz.:** dvojice rytých rýh, **typ výz.:** R.01.01, **kres.:** *Tab.14:4*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH4005, **zach. část.:** p., **výz.:** dvojice vlnicovitých radélek nad rytou rýhou, **typ výz.:** RK.01.01, **kres.:** *Tab.14:5*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH4005, **zach. část.:** p., **výz.:** dvojice vlnicovitých radélek nad rytou rýhou, **typ výz.:** R.16.01, **kres.:** *Tab.14:6*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH4005, **zach. část.:** p., **výz.:** nepravidelná radélka, **typ výz.:** K.01.01, **kres.:** *Tab.14:7*.
- **Tvar:** kachel, **ker. tř.:** KH4005, **zach. část.:** ú. t.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH4005, **zach. část.:** uch., **typ výz.:** K.02.01.

Sběr J. Michálek, 5. 9. 1976, akropole

Ulož.: Prácheňské muzeum v Písku, př. č. 49/77, inv. č. A 26.

Keramika: celkem 2 zl. nádob (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH302, **zach. část.:** h. p., **výz.:** vseky v kruhu oddělené rytou rýhou, **kres.:** *Tab.15:1*, **foto:** *Tab.34:1*.

Sběr J. Boušek, 1981, akropole

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakonících, inv. č. A 4769.

Keramika: celkem 38 zl. nádob (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část.:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.2, **p.:** 12 cm, **kres.:** *Tab.17:1*.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část.:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.2, **p.:** –, **kres.:** *Tab.17:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část.:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.06, **kres.:** *Tab.17:3*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část.:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.17:4*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část.:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.17:5*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část.:** p., **výz.:** blíže neurčená hřebenová vlnice?, **typ výz.:** – **kres.:** *Tab.17:6*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část.:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.17:7*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310, **zach. část.:** R.07.02, **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.17:8*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část.:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.08.02, **kres.:** *Tab.17:9*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část.:** p., **výz.:** pásy hřebenových vpichů oddělené žlábkem, **typ výz.:** V.02.05, **kres.:** *Tab.17:10*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH309, **zach. část.:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.02, **kres.:** *Tab.17:11*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část.:** s. d., **p.:** –, **kres.:** *Tab.17:12*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část.:** s. d., **p.:** 10 cm, **kres.:** *Tab.17:13*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část.:** o., **okraj:** vně vyhnutý, šikmo seříznutý a prožlabený, **typ o.:** H.8.4, **p.:** –.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH304, **zach. část.:** s. d., **p.:** 10 cm, **kres.:** *Tab.17:14*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH309, **zach. část.:** s. d., **tech.:** podsýpka, **p.:** 12 cm, **kres.:** *Tab.17:15*.

Sběr J. Boušek, září 1982, akropole

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakoněcích, přír. č. 95/82, inv. č. A 1458.

Keramika: celkem 32 zl. nádob (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** s vytaženou horní a spodní hranou mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.5, **p.:** –, **výz.:** čokovité vrypy na okraji, **typ výz.:** V.03.01, **kres.:** *Tab.16:2*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** s vytaženou horní a spodní hranou mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.9, **p.:** –, **kres.:** *Tab.16:4*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307a, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná ostrá hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.10.01, **kres.:** *Tab.16:5*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH309, **zach. část:** p, **výz.:** vícenásobná ostrá hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.05, **kres.:** *Tab.16:6*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p, **výz.:** vícenásobná ostrá hřebenová vlnice (min. 1 pás) a vlnovka? (min. 1 pás), **typ výz.:** R.08.10, **kres.:** *Tab.16:7*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná ostrá hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.06, **kres.:** *Tab.16:8*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** pás vodorovných vpichů (min. 1 pás), **typ výz.:** V.02.01., **kres.:** *Tab.16:9*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** pásy vodorovných vpichů (min. 3 pásy), **typ výz.:** V.02.01, **kres.:** *Tab.16:10*, **foto:** *Tab.31:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** s., **výz.:** neurčitelný tvar hřebenové vlnice, **typ výz.:** ?, **kres.:** *Tab.16:11*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** o., **typ o.:** H.9.5, **p.:** –.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná ostrá hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.05.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** o. h., **typ o.:** H.9.9, **p.:** 16 cm.

Sběr J. Boušek, 1984, akropole

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakoněcích, přír. č. 40/85, inv. č. A 1458a; inv. č. A 1618.

Keramika: celkem 16 zl. nádob (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH305, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s vytaženou horní a spodní hranou mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.2, **p.:** –, **výz.:** 1 pás vícenásobné hřebenové vlnice na podhrdlí a dva pásy ostré hřebenové vlnice na pleci, **typ výz.:**, **pozn.:** slepeno celkem ze tří zlomků, **kres.:** *Tab.16:1*, **foto:** *Tab.31:1*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.8, **p.:** 15 cm, **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ v.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.18:1*, **foto:** *Tab.32:1*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH302, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, nálevkovitě seříznutý a lehce podžlabený, **typ o.:** H.4.1, **p.:** 24 cm, **kres.:** *Tab.18:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná vyšší hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.07.05, **kres.:** *Tab.18:3*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.04, **kres.:** *Tab.18:4*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ v.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.18:5*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** dva pásy hřebenových vpichů oddělené žlábkem, **typ výz.:** V.02.03, **kres.:** *Tab.18:6*, **foto:** *Tab.32:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice a vstřícné hřebenové vpichy, **výz.:** hřebenové vpichy

a hřebenová vlnice, **typ výz.:** RV.02.01, **kres.:** *Tab.18:7*.

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobné hřebenové vlnice (min. 1 pás) nad hřebenovými rýhami, **typ výz.:** R.15.02, **kres.:** *Tab.18:8*, **foto:** *Tab. 32:3*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** horizontální ryté rýhy, **typ výz.:** R.02.04, **kres.:** *Tab.18:9*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** šikmé hřebenové vpichy a vstřícně kladené vseky, **typ výz.:** V.02.09, **kres.:** *Tab.18:10*, **foto:** *Tab. 32:4*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vpichy a hřebenová vlnice, **typ výz.:** RV.02.01, **kres.:** *Tab.18:11*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** šikmé hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.01.01, **kres.:** *Tab.18:12*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **výz.:** kruhové kolky se středovým bodem, **typ výz.:** RK.01.01, **kres.:** *Tab.18:13*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná vysoká hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.10.01, **kres.:** *Tab.18:14*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** blíže neurčené vseky a zářezy?, **typ výz.:** RV.05.01, **kres.:** *Tab.18:15*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ v.:** R.07.02, **kres.:** ne.

Kněží hora – akropole

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakoněcích, inv. č. A 81.

Keramika: celkem 27 zl. nádob (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.8, **p.:** 16 cm, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy),

typ výz.: R.07.02, **kres.:** *Tab.19a:1*, **foto:** *Tab.33:1*.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH302, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.2, **p.:** 13 cm, **výz.:** hřebenové vpichy nebo vrypy, **typ výz.:** V.06.01, **kres.:** *Tab.19a:2*, **foto:** *Tab.33:2*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.7, **p.:** 12 cm, **výz.:** hřebenové vpichy, kazetovitě uspořádány, **typ výz.:** V.01.03, **kres.:** *Tab.19a:3*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH311, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, nálevkovitě seříznutý a lehce podžlabený, **typ o.:** H.4.1, **kres.:** *Tab.19a:4*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.8, **p.:** 21 cm, **kres.:** *Tab.19a:5*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH305, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.4, **p.:** –, **kres.:** *Tab.19a:6*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH306, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.3, **p.:** 26 cm, **kres.:** *Tab.19a:7*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.4, **p.:** 16 cm, **kres.:** *Tab.19a:8*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH311, **zach. část:** o. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.5, **p.:** 26 cm, **kres.:** *Tab.19a:9*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p.?, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice mezi hřebenovými rýhami (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.13.01, **kres.:** *Tab.19a:10*, **foto:** *Tab.33:5*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307a, **zach. část:** p., **výz.:** pásy vpichů oddělené žlábkem, **typ výz.:** V.02.04, **kres.:** *Tab.19a:11*, **foto:** *Tab.33:3*.

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.02, **kres.:** *Tab.19a:12*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.04, **kres.:** *Tab.19a:13*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.04, **kres.:** *Tab.19a:14*.
  - **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310, **zach. část:** s. d., **p.:** 12 cm, **kres.:** *Tab.19a:15*.
  - **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o. h. p., **typ o.:** ?, **p.:** –, **výz.:** dvě různé hřebenové vlnice oddělené hřebenovými pásy, **typ výz.:** R.16.01, **kres.:** *Tab.19b:1*, **foto:** *Tab. 33:4*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice nad hřebenovou rýhou, **typ výz.:** R.13.01, **kres.:** *Tab.19b:2*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná blíže neurčitelná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** –, **kres.:** *Tab.19b:3*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** nepravidelné hřebenové rýhy, **typ výz.:** R.03.01, **kres.:** *Tab.19b:4*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH311, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vpichy pod hřebenovými rýhami, **typ výz.:** RV.01.01, **kres.:** *Tab.19b:5*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH311, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vpichy pod hřebenovými rýhami, **typ výz.:** R.V.01, **kres.:** *Tab.19b:6*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH311, **zach. část:** p., **výz.:** nepravidelné hřebenové rýhy, **typ výz.:** R.03.01, **kres.:** *Tab.19b:7*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH311, **zach. část:** h. p., **výz.:** šikmé hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.01.01, **kres.:** *Tab.19b:8*.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojená vysoká a ostrá hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.12.01, **kres.:** *Tab.19b:9*, **foto:** *Tab. 33:6*.
  - **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** s. d., **p.:** –, **kres.:** *Tab.19b:10*.
- Sběr J. Eigner, duben 2003, akropole – severní val*
Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakonici, inv. č. A 4403.
Keramika: celkem 3 zl. keramiky (střední doba hradištní).
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.04, **kres.:** *Tab.20:1*.
  - **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **typ o.:** ? **kres.:** ne.
  - **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** jednoduchá rytá rýha, **typ výz.:** R.02.01, **kres.:** *Tab.20:2*.
- Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor A1, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 50a.
Keramika: celkem 4 zl. keramiky (střední doba hradištní).
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.11, **p.:** –.
  - **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.3, **p.:** 16 cm.
- Výzkum P. Menšík, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor A1, vrstva 1002, úroveň 30–40 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 18a.
Keramika: celkem 6 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.03, **kres.:** *Tab.21:9*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** p., **výz.:** ryté rýhy (min. 2x) a jednoduchá rytá vlnovka (min. 1x), **typ výz.:** R.17.01, **kres.:** *Tab.21:10*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice nad a pod dvěma hřebenovými rýhami, **typ výz.:** R.13.01, **kres.:** *Tab.21:11*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** p., **výz.:** vysoká ostrá hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.12.01, **kres.:** *Tab.21:13*, **foto:** *Tab.35:4*.

Výzkum P. Menšík, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor A2, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 7.

Keramika: celkem 2 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** h. p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.21:3*.

Výzkum P. Menšík, 28., 29. 6. 2016, sonda 1, sektor A2, vrstva 1002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 52a, 57a.

Keramika: celkem 14 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.04.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** vstřícné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojená rýha, **typ výz.:** R.02.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** h. p., **výz.:** hřebenová vlnice (3 pásy), **typ výz.:** R.08.02, **kres.:** *Tab.21:7*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p.,

výz.: hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **kres.:** *Tab.21:9*.

Výzkum P. Menšík, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor B1, vrstva 1002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 56a.

Keramika: celkem 5 zl. keramiky (střední doba hradištní).

Tvar: hrnec, **ker. tř.:** KH308 **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, nezesílený, nahoře zaoblený, **typ o.:** H.1.3, **p.:** –.

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor B2, vrstva 1002, úroveň 0–10 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 42a.

Keramika: celkem 6 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.01.

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor B2, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 41a.

Keramika: celkem 2 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307a, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.04, **kres.:** *Tab.21:4*, **foto:** *Tab. 35:1*.

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor B2, vrstva 1002, úroveň 20–30 cm
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 17.

Keramika: celkem 1 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** šikmé hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.01.01, **kres.:** *Tab.21:8*.

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor C1, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 14a.

Keramika: celkem 9 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.12., **výz.:** dvojitá rytá rýha, **typ výz.:** R.06.02, **kres.:** *Tab.21:1*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.21:12*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** nepravidelné vpichy, **typ výz.:** V.04.01.

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor C1, vrstva 1002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 47.

Keramika: celkem 6 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobné rýhy, **typ výz.:** R.02.07.

Výzkum P. Menšík, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor C2, vrstva 1001–1002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 27.

Keramika: celkem 7 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** mísa, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** o., **typ o.:** ?, **p.:** –, **kres.:** *Tab.22:1*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** šikmé hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.01.01, **kres.:** *Tab.22:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** ryté rýhy, **typ výz.:** R.01.02.

Výzkum P. Menšík, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor C2, vrstva 1002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 58a.

Keramika: celkem 3 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH304, **zach. část:** h. p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.05, **kres.:** *Tab.21:5*, **foto:** *Tab.35:2*.

Výzkum P. Menšík, 30. 6. 2016, sonda 2, sektor C2, vrstva 2002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 25.

Keramika: celkem 2 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.02, **kres.:** *Tab.23:1*.

Výzkum P. Menšík, 5. 7. 2016, sonda 3, sektor B2, obj. 1 – výplň

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 11a.

Keramika: celkem 2 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** neurčitelný tvar hřebenové vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** –, **kres.:** *Tab.24:1*.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor A1, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 75.

Keramika: celkem 3 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** h. p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.02, **kres.:** *Tab.26a:14*, **foto:** *Tab.36a:11*.

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** šikmé hřebenové vpichy, hřebenová vlnice a hřebenové rýhy, **typ výz.:** RV.02.04, **kres.:** *Tab.26b:4*, **foto:** *Tab.36b:9*.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor A1, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 73a.

Keramika: celkem 13 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojené vlnovky, **typ výz.:** R.06.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.01.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.18, **p.:** 12 cm, **výz.:** hřebenové vpichy v pásu a hřebenová vlnice, **typ výz.:** RV.02.03, **pozn.:** slepeno ze 4 ks, **kres.:** *Tab.26a:1*, **foto:** *Tab.36a:1*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** o. h. p., **typ o.:** H.3.5, **p.:** 14 cm, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. ve 3 pásech), **typ výz.:** R.08.07, **kres.:** *Tab.26a:5*, **foto:** *Tab.36a:3*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** h. p., **výz.:** hřebenové vpichy a hřebenová vlnice, **typ výz.:** RV.02.03.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.18, **p.:** 10 cm.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.26c:11*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH3008, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobné hřebenové vlnice přes sebe (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.08, **kres.:** *Tab.26c:16*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p.,

výz.: vícenásobná hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.08.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.22, **p.:** 10 cm.

Výzkum P. Menšík, 13. 7. 2016, sonda 5, sektor A1, vrstva 5002, úroveň 40–50 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 32.

Keramika: celkem 3 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.10, **p.:** 15 cm, **výz.:** hřebenová vlnice mezi hřebenovými rýhami, **typ výz.:** R.13.06, **kres.:** *Tab.26a:6*, **foto:** *Tab.36a:8*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojené hřebenové vlnice mezi rýhami, **typ výz.:** R.13.05, **kres.:** *Tab.26b:5*, **foto:** *Tab.36b:10*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** s. d., **p.:** 6 cm, **kres.:** *Tab.26c:21*.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor A2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 65a.

Keramika: celkem 6 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** rýhy a vseky s vlnovkou, **typ výz.:** RV.06.02, **kres.:** *Tab.26b:15*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** o. h., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.19, **p.:** 16 cm.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.19, **p.:** 26 cm.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor A2, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 72, 77a.

Keramika: celkem 9 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.01.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.11, **p.:** 16 cm, **kres.:** *Tab.26a:12*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice oddělené rytou rýhou, **typ výz.:** R.13.03, **kres.:** *Tab.26b:8*, **foto:** *Tab.36b:8*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice oddělené rýhou, **typ výz.:** R.13.01, **kres.:** *Tab.26b:12*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.05, **kres.:** *Tab.26b:13*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.02.

Výzkum P. Menšík, 12., 13. 7. 2016, sonda 5, sektor A2, vrstva 5002, úroveň 40–50 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 78a, 80.

Keramika: celkem 12 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** jednoduchá rýha, **typ výz.:** R.02.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.02.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.20, **p.:** 14 cm, **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** *Tab.26a:9*, **foto:** *Tab.36a:5*.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.8.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice oddělené rytou rýhou, **typ výz.:** R.13.03, **kres.:** *Tab.26b:9*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice oddělená rýhou, **typ výz.:** R.13.03, **kres.:** *Tab.26b:10*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice oddělená rýhou, **typ výz.:** R.13.01, **kres.:** *Tab.26b:14*.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor B1, vrstva 5002, úroveň 10–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 70a.

Keramika: celkem 4 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.22, **p.:** 14 cm, **výz.:** hřebenové vpichy umístěné vstřícně ve dvou nepravidelných pásech, **typ výz.:** V.02.02, **pozn.:** slepeno ze 2 ks, **kres.:** *Tab.26a:2*, **foto:** *Tab.36a:2*.
- **Tvar:** přeslen s fasetovanými hranami, **ker. tř.:** KH301, **hm.:** 8,1 g, **v.:** 1,4 cm, **p.:** 2,5 cm, **p. ot.:** 0,9 cm, **kres.:** *Tab.26c:20*, **foto:** *Tab.38:3*.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor B1, vrstva 5002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 38.

Keramika: celkem 11 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.7, **p.:** –, **kres.:** *Tab.26c:2*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, šikmo seříznutý

a prožlabený, **typ o.:** H.8.3, **p.:** –, **kres.:** *Tab.26c:3*.

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH305, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice a hřebenové rýhy, **typ výz.:** R.14.01, **kres.:** *Tab.26c:5*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** h. p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.04, **kres.:** *Tab.26c:9*, **foto:** *Tab.36b:3*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice přes sebe, **typ výz.:** R.06.05, **kres.:** *Tab.26c:10*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vypouklá lišta s šikmými kapkovitými vrypy, **typ výz.:** LV.01.01, **kres.:** *Tab.26c:15*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** plastická lišta s čokovitými vrypy a pásem hřebenové vlnice pod a šikmými kapkovitými vrypy nad, **typ výz.:** LVR.01.01, **kres.:** *Tab.26c:14*, **foto:** *Tab.36b:13*.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor B1, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 69.

Keramika: celkem 3 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH306, **zach. část:** p., **výz.:** drobné nehtovité vrypy, **typ výz.:** V.07.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** jednoduchá rytá vlnice, **typ výz.:** R.05.01.

Výzkum P. Menšík, 8., 11. 7. 2016, sonda 5, sektor B2, vrstva 5002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 15a, 60a.

Keramika: celkem 9 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** vstřícné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** vstřícné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.03, **kres.:** *Tab.26b:3*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** jednoduchá ostrá lišta, **typ výz.:** L.01.01, **kres.:** *Tab.26a:16*.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor B2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 59a.

Keramika: celkem 14 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** nepravidelné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.01.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice nad rýhou, **typ výz.:** R.13.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.02.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.17, **p.:** 12 cm, **výz.:** hřebenové vpichy umístěné vstřícně ve dvou nepravidelných pásech, **typ výz.:** V.02.02, **kres.:** *Tab.26a:4*, **foto:** *Tab.36a:4*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. h., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.17, **p.:** 14 cm.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.13, **p.:** –.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor B2, vrstva 5002, úroveň 40–50 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 37a.

Keramika: celkem 1 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojené hřebenové vlnice, oddělené hřebenovými rýhami (min. 3 pásy), **typ výz.:** R.13.05, **kres.:** *Tab.26b:6*, **foto:** *Tab.36b:7*.

Výzkum P. Menšík, 8. 7. 2016, sonda 5, sektor C1, vrstva 5002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 35.

Keramika: celkem 5 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice mezi rýhami, **typ výz.:** R.13.02, **kres.:** *Tab.26c:12*.

Výzkum P. Menšík, 8. 7. 2016, sonda 5, sektor C1, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 33.

Keramika: celkem 8 zl., keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** h. p., **výz.:** dvě řady vrypů a rytá rýha na podhrdlí, **typ výz.:** V.07.02, **kres.:** *Tab.26c:7*, **foto:** *Tab.36b:1*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.06, **kres.:** *Tab.25c:8*, **foto:** *Tab.36b:5*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** vyšší hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.05, **kres.:** *Tab.26c:17*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** vyšší hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.05, **kres.:** *Tab.26c:18*.

Výzkum P. Menšík, 8. 7. 2016, sonda 5, sektor C1, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 36.

Keramika: celkem 7 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, šikmo seříznutý a prožlabený, **typ o.:** H.8.1, **p.:** 14 cm, **kres.:** *Tab.26c:1*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** jednoduchá hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.05.01, **kres.:** *Tab.26c:4*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310, **zach. část:** p., **výz.:** vysoká hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.12.01, **kres.:** *Tab.26c:13*.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor C2, vrstva 5002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 79a.

Keramika: celkem 18 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** s., **výz.:** vícenásobné rýhy, **typ výz.:** R.02.04.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH306, **zach. část:** s., **výz.:** vícenásobné rýhy, **typ výz.:** R.02.04.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, nahoře mírně přehnutý, **typ o.:** H.2.2, **p.:** –.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, nahoře mírně vytažený, **typ o.:** H.6.2, **p.:** –, **výz.:** šikmé kapkovité vrypy, **typ výz.:** V.03.01, **kres.:** *Tab.26a:11*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** šikmé hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.01.01.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o., **okraj:** vzhůru vytažený, vně zaoblený, **typ o.:** H.12.2.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor C2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 64a.

Keramika: celkem 19 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** p., **výz.:** jednoduchá rýha, **typ výz.:** R.02.01.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.14, **p.:** 16 cm, **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.01.01, **kres.:** *Tab.26a:10*, **foto:** *Tab.36a:10*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice (min. 3 pásy), **typ výz.:** R.08.02, **kres.:** *Tab.26b:1*, **foto:** *Tab.36b:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 3 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **kres.:** *Tab.26b:7*, **foto:** *Tab.36b:6*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy a vseky, **typ výz.:** V.05.04.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **typ výz.:** R.07.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** ztrojené rýhy, **typ výz.:** R.02.03.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03, **kres.:** *Tab.26c:19*, **foto:** *Tab.36b:11*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH306, **zach. část:** o. h., **typ o.:** H.3.4, **p.:** –.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** s. d., **p.:** 14 cm.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor C2, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 71a.

Keramika: celkem 22 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH306, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.07.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobné rýhy, **typ výz.:** R.02.04.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice nad rýhou, **typ výz.:** R.13.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** h. p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.07.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.13, **p.:** –, **výz.:** hřebenová vlnice **typ výz.:** R.07.02, **kres.:** *Tab.26a:8*, **foto:** *Tab.36a:9*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice a šikmé hřebenové vpichy, **typ výz.:** RV.02.05, **kres.:** *Tab.26b:2*, **foto:** *Tab.36b:4*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.12, **p.:** 14 cm.

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** s. d., **p.:** 8 cm.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** s. d., **p.:** 6 cm.

Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor D1, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 76a.

Keramika: celkem 4 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice přes sebe, **typ výz.:** R.06.05, **kres.:** *Tab.26c:6*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.18, **p.:** 20 cm.

Výzkum P. Menšík, 8. 7., 11. 7. 2016, sonda 5, sektor D2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 63, 67a.

Keramika: celkem 17 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobné rýhy, **typ výz.:** R.02.04.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojené vlnovky, **typ výz.:** R.06.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.21, **p.:** 14 cm, **výz.:** hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.08.02, **kres.:** *Tab.26a:3*, **foto:** *Tab.36a:6*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ**

výz.: V.05.02, **kres.:** *Tab.26a:15*, **foto:** *Tab.36b:12*.

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **kres.:** *Tab.26b:12*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH312, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojená jednoduchá rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.05.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** p., **výz.:** vlnovka, **typ výz.:** R.05.01.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH313, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.13, **p.:** –.

Výzkum P. Menšík, 8. 7. 2016, sonda 5, sektor D2, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 29.

Keramika: celkem 3 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.7, **p.:** 10 cm, **kres.:** *Tab.26a:13*.

Výzkum P. Menšík, 26. 6. 2017, sonda 6, sektor A1, vrstva 6002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 89.

Keramika: celkem 4 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.8, **p.:** –, **kres.:** *Tab.25:1*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, nezesílený, nahoře zaoblený, **typ o.:** H.1.2, **p.:** –, **kres.:** *Tab.25:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** blíže neurčená hřebenová vlnice,?, **typ výz.:** –, **kres.:** *Tab.25:3*.

Výzkum P. Menšík, 26. 6. 2017, sonda 6, sektor A2, vrstva 6002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 90.

Keramika: celkem 1 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** jednoduchá rýha, **typ výz.:** R.02.01.

Výzkum P. Menšík, 30. 6., 6. 7. 2017, sonda 8, sektor A1, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 110a, 113.

Keramika: celkem 4 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice oddělené rýhou, **typ výz.:** R.013.03.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnice?, **typ výz.:** neurčeno.

Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8, sektor A1, vrstva 8002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 147a.

Keramika: celkem 2 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.09.

Výzkum P. Menšík, 6. 7. 2017, sonda 8, sektor A2, vrstva 8002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 137a.

Keramika: celkem 2 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vpichy (vstříčné?), **typ výz.:** V.05.03, **kres.:** *Tab.27b:8*.

Výzkum P. Menšík, 3. 7. 2017, sonda 8, sektor A3, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 91.

Keramika: celkem 5 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** o. h., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.6, **p.:** –, **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.01.
- **Tvar:** –, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.04.

Výzkum P. Menšík, 30. 6. 2017, sonda 8, sektor B2, vrstva 8002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 112a.

Keramika: celkem 1 zl. keramiky (střední doba hradištní) a 2 zl. keramiky (vrcholný středověk).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice oddělené rýhou, **typ výz.:** R.13.03.
- **Tvar:** poklička, **ker. tř.:** K4005, **zach. část:** t.

Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8, sektor C2, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 141.

Keramika: celkem 7 zl. jehlancovitého závaží (střední doba hradištní).

- **Tvar:** jehlancovité závaží složené ze 7 ks, na horní ploše zdobené třemi vtačovými kolky, **ker. tř.:** KH304, **v.:** 15,6 cm, **š. podstavu:** 12,9 cm, **š. horní části:** 6,2 × 4,2 cm, **v. otvoru:** 13 cm, **p. otvoru:** 1 cm; **kres.:** *Tab.38:1*; **foto:** *Tab.38:2*.

Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8, sektor C3, vrstva 8002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 126a.

Keramika: celkem 26 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojená hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.03.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý, nahoře mírně přehnutý, **typ o.:** H.2.2, **p.:** –.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.16, **p.:** 22 cm, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 1 pás), **typ výz.:** R.08.07, **kres.:** *Tab.27a:6*.

Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8, sektor C3, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 121.

Keramika: celkem 26 ks keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojená hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.04.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** v, **výz.:** čokovité vrypy a vseky na okraji, **typ výz.:** V.03.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojené vlnovky, **typ výz.:** R.06.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.01.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.8, **p.:** 26 cm, **výz.:** čokovité vrypy a vseky na okraji, **typ výz.:** V.03.02.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.8, **p.:** 26 cm, **výz.:** čokovité vrypy a vseky na okraji, **typ výz.:** V.03.02.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. h., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.8, **p.:** 26 cm, **výz.:** čokovité vrypy a vseky na okraji, **typ výz.:** V.03.02, **pozn.:** reparační otvor.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** o. h., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.8, **p.:** 26 cm, **výz.:** čokovité vrypy a vseky na okraji, **typ výz.:** V.03.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice oddělené rýhou, **typ výz.:** R.13.03.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenové vlnice oddělené rýhou, **typ výz.:** R.13.03.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.16, **p.:** 20 cm, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **kres.:** *Tab.27a:2*, **foto:** *Tab.37a:3*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.23, **p.:** 12 cm.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** plastická lišta s hřebenovými vpichy a hřebenovými vpichy nad lištou, **typ výz.:** LV.04.01, **kres.:** *Tab.27b:4*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** plastická lišta s hřebenovými vpichy a hřebenovými vpichy nad a pod lištou, **typ výz.:** LV.04.01, **kres.:** *Tab.27b:6*.

Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8, sektor C3, vrstva 8002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 114.

Keramika: celkem 7 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o. h. p., **typ o.:** H.3.15, **p.:** 14 cm, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.07, **kres.:** *Tab.27a:9*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH306, **zach. část:** h. p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03, **kres.:** *Tab.27b:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** plastická lišta s hřebenovými vpichy a hřebenovými vpichy nad a pod lištou, **typ výz.:** LV.04.01, **kres.:** *Tab.27b:3*, **foto:** *Tab.37b:2*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03.

Výzkum P. Menšík, 3. 7. 2017, sonda 8,

sektor D3, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 123, 146.

Keramika: celkem 23 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý, mírně vzhůru vytažený, **typ o.:** H.11.1, **p.:** 28 cm, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **pozn.:** slepeno ze 4 ks, **kres.:** *Tab.27a:3*, **foto:** *Tab.37a:4*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **kres.:** *Tab.27a:4*, **foto:** *Tab.37b:5*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.14, **p.:** 14 cm, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **pozn.:** slepeno ze 2 ks, **kres.:** *Tab.27a:5*, **foto:** *Tab.37a:8*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** h. p., **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (min. 2 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **kres.:** *Tab.27a:8*, **foto:** *Tab.37b:4*.

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** plastická lišta s hřebenovými vpichy a hřebenovými vpichy nad a pod lištou, **typ výz.:** LV.04.01, **kres.:** *Tab.27b:5*, **foto:** *Tab.37b:7*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH303, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03, **kres.:** *Tab.27b:7*, **foto:** *Tab.37b:3*.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** vně vyhnutý a šikmo seříznutý, **typ o.:** H.5.14, **p.:** 14 cm.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.01.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnovka, **typ výz.:** R.05.03.

Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8,

sektor D3, vrstva 8002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 98a, 142.

Keramika: celkem 11 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** o. h., **okraj:** s mírně vytaženou spodní a horní hranou, mírně prožlabený, **typ o.:** H.9.8, **p.:** 26 cm, **výz.:** vstříčné hřebenové vseky na okraji, **typ výz.:** V.03.02, **kres.:** *Tab.27b:1*, **foto:** *Tab. 37b:1*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o. h. p., **okraj:** vzhůru vytažený, vně zaoblený, **typ o.:** H.12.1, **p.:** 26 cm, **výz.:** vícenásobná hřebenová vlnice (3 pásy), **typ výz.:** R.08.01, **pozn.:** slepeno celkem z 5 ks, **kres.:** *Tab.27a:1*, **foto:** *Tab.37a:1*.
- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o. h., **okraj:** vně vyhnutý, mírně vzhůru vytažený, **typ o.:** H.11.2, **p.:** 26 cm.

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** o. h., **okraj:** vně vyhnutý, mírně vzhůru vytažený, **typ o.:** H.11.2, **p.:** 26 cm.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.02.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** zdvojená hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.08.04.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.05.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.05.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.05.

Výzkum P. Menšík, 7. 7. 2017, sonda 9, sektor A1, vrstva 9002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 140.

Keramika: celkem 1 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH310a, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy oddělené rýhou, **typ výz.:** RV.01.03.

Výzkum P. Menšík, 7. 7. 2017, sonda 10, vrstva 10002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 93a.

Keramika: celkem 1 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** h. p., **výz.:** nečitelná, **typ výz.:** –, **kres.:** Tab.28:1.

Výzkum P. Menšík, 7. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 120a.

Keramika: celkem 10 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** rytá vlnice, **typ výz.:** –, **kres.:** Tab.29:3.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH305, **zach. část:** p., **výz.:** vícenásobné rýhy, **typ výz.:** R.02.04, **kres.:** Tab.29:2.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 108a.

Keramika: celkem 2 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH306, **zach. část:** h. p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy oddělené rýhou, **typ výz.:** RV.01.03, **kres.:** Tab.29:1.

Výzkum P. Menšík, 10. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 148a.

Keramika: celkem 12 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** hrnec, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** o., **okraj:** okraj: vně vyhnutý, zesílený, nahoře zaoblený, **typ o.:** H.1.2, **p.:** –.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH307, **zach. část:** p., **výz.:** vstříčné hřebenové vpichy, **typ výz.:** V.05.03.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11003, úroveň 40–50 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku, č. sáčku 127a.

Keramika: celkem 6 zl. keramiky (střední doba hradištní).

- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH308, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice oddělená rýhou, **typ výz.:** R.14.01, **kres.:** Tab.29:4.
- **Tvar:** ?, **ker. tř.:** KH301, **zach. část:** p., **výz.:** hřebenová vlnice, **typ výz.:** R.07.01, **kres.:** Tab.29:5.

12.2 Mazanice (P. Menšík)

Pro určení mazanice byl využit jednotný deskriptivní systém MAZANICE (Vařeka 1995, 61), který byl v dalších letech dále doplňován (např. Vařeka 2005; 2012; Netolický 2015, 21–22, 186–192; nejnověji Netolický 2019) v Čechách a rozvíjen i v zahraničí (např. Ďuriš 2015; Knoll-Klamm 2015). Je samozřejmě otázkou, z jakého prostředí drobný soubor mazanic pochází, zda z primárně zahloubených staveb, či z nadzemních konstrukcí (Netolický 2019, 11–16). Největší raně středověký soubor z jihočeského prostředí pochází z Hradce u Němčic pocházející z objektů interpretovaných jako chaty pravděpodobně roubené konstrukce (Vařeka 2000). U mazanice byly analyzovány následující vlastnosti: barva, materiál a intenzita výpalu. Materiál byl členěn do tří skupin: 1 – málo kompaktní, snadno se drolí, obsahuje značné množství organických příměsí (plevy, sláma, větvičky atd. atd.); 2 – středně kompaktní, drolí se minimálně, obsahuje menší množství organických příměsí; 3 – velmi kompaktní, nedrolí se a obsahuje velmi malé množství organických příměsí nebo žádné. Výpal byl členěn podle intenzity do čtyř skupin: 1 – slabý, snadno se láme; 2 – láme se obtížněji; 3 – silný výpal, mazanice se nedá snadno lámat v ruce; 4 – mazanice prošla žárem, rekonstrukce otisků je problematická, povrch je díky silnému žáru deformován.

Pro lepší orientaci v typologickém řazení jednotlivých otisků a úprav povrchu bylo využito alfanumerického kódu (podobně např. Netolický 2015, 21–22; nejnověji Netolický 2019) převzatého z deskriptivního kódu MAZANICE. Znaky v alfanumerickém pětimístním kódu jsou rozděleny

do skupin (velké písmeno označuje typ konstrukčního prvku nebo jejich kombinace), podskupin (malé písmeno, upřesňuje charakter fragmentu mazanice, např. jednostrannost nebo vícestrannost otisku); typ, varianta a subvarianta (číslíce, dále upřesňující povahu zlomku). Soubor byl analyzován podle tohoto kódu.

I přes to, že se v rámci archeologického výzkumu (2016–2017) v místech vnitřního zázemí hradby akropole dal předpokládat výraznější soubor mazanice, který by ukazoval na způsob konstrukce, nebyl tento předpoklad potvrzen. Určitým problémem souboru je také fakt, že nelze s jistotou říci, zda je pravěkého či raně středověkého stáří. V případech některých omletých nálezů, zejména v blízkosti původní shořelé hradby, nelze taktéž jednoznačně říci, zda se jedná o přepálenou hlínu nebo o mazanici, tedy původní hlínu doplněnou o organické příměsy, kterou byla následně omazávána konstrukce. V 90 % byly nalezeny pouze drobné hrudky bez otisků, silně omleté, které se nenacházely v poloze in situ. Analyzovány byly 3 kusy ze sběru J. Bouška, který provedl povrchový průzkum v prostoru akropole v roce 1982 a 75 kusů z výzkumu z let 2016–2017 o celkové váze 1682 g. Z toho 24 zlomků nese typologicky zařaditelné stopy po otiscích dřevěných konstrukčních prvků nebo stopy po hlazení na vnější straně. Nejčastěji je zastoupen kompaktní materiál s minimálním množstvím makroskopicky rozeznatelných organických příměsí (76 kusů). Pouze ve dvou případech se podařilo rozeznat otisky travin a obilí. Celý soubor mazanic je středně kompaktní, málo se drolí. Vzhledem k poměrně výrazné abrazi nelze zcela jistě sledovat intenzitu výpalu, ale i přesto se zdá, že většina

zlomků byla vypálena středně až silně, ale žádné fragmenty neprošly extrémním žárem. Jejich barva je tmavě hnědá až oranžová, červená pouze v menším množství. Zlomky byly měřeny na čtvercové šabloně o poměrech stran od 1 cm do 18 cm (kategorie 1–12), nad 18 cm je kategorie 13. Nejčastěji byla zastoupena kategorie 3 (4 cm²), všechny fragmenty se pohybují v rozmezí 1 (1 cm²) až 7 (7 cm²). Většina fragmentů se však nachází v nižších kategoriích (1 – 17 ks, 2 – 16 ks, 3 – 24 ks, 4 – 7 ks, 5 – 4 ks, 6 – 6 ks, 7 – 4 ks). Z celkového počtu 24 morfologicky lépe určitelných zlomků se v 19 případech nachází čelní stěna. Ze sondy 1 pochází jeden zlomek, jehož čelní stěna byla přetřena světle hnědou hlinkou. U dvou fragmentů byl identifikován otisk po kuláči (typ Aa 3. 1. 1.) o průměru 55 a 35 mm. Oba pocházejí ze sondy 1 nacházející se v jihovýchodním rohu akropole a nasedající na vnitřní část valového tělesa. Tesané prvky byly zjištěny taktéž u dvou exemplářů (typ Ba 1.1.2 a Ba 4.1.4) nalézajících se v sondě 1 a 11. Ze sondy 1 pak pochází také fragment kombinující tesaný prvek a otisk prutu o průměru 13 mm (typ Ea 3.1.1).

Soubor mazanice poskytuje pouze omezené množství informací o možných konstrukcích v místě akropole. Soubor se koncentruje podél severní hradby, zejména sondy 1, kde však došlo také k největším odkryvům. Zajímavé je, že žádné fragmenty mazanice nebyly zjištěny při průzkumu horní partie hradby v západní části akropole v sondě 7. Počet pěti otisků na mazanici neumožňuje samozřejmě vyvozovat širší závěry, otisky kuláčů a tesaných prvků naznačují složitější a technicky náročnější dřevěnou konstrukci, kterou předpokládána dřevěná hradba bezesporu byla.

Katalog nálezů mazanice

Sběr J. Bouška v září 1982 v místě akropole hradiště

Ulož.: Muzeum středního Pootaví ve Strakoněcích, př.č. 96/82, inv.č. A 1459.

- 1 ks bez otisků, vel. 3, středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 9 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 5 (41×40×17 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 34 g.
- 1 ks otisk **Ba 4.1.4**, vel. 7 (97×112×31 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 381 g, pozn.: otisky plev rostlin, otisk tesaného prvku pr. 75 mm.

Výzkum P. Menšíka, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor A1, vrstva 1002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 45, 50b.

- 7 ks bez otisků, vel. 1 – 3x, vel. 3 – 3x, vel. 4 – 1x, středně kompaktní, výpal střední, barva červená, váha 62 g.

Výzkum P. Menšíka, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor A2, vrstva 1002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 57b.

- 1 ks otisk **Ea 3.1.3**, vel. 6 (59×44×16 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva hnědošedá, váha 44 g, pozn. otisky plev trávy a obilí, boční otisk prutu pr. 13 mm.

Výzkum P. Menšíka, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor A1, vrstva 1002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 18b.

- 1 ks bez otisků, vel. 3, středně kompaktní, výpal silný, barva červená, váha 9 g.
- 1 ks otisk **Ba 1.1.2**, vel. 4 (40×37×23 g), středně kompaktní, výpal silný, barva červená, váha 38 g.

Výzkum P. Menšíka, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor B1, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 39b.

- 3 ks bez otisků, vel. 1 – 1x, vel. 3 – 3x, středně kompaktní, výpal střední, barva oranžová, váha 34 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 2 (20×20×15 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 4 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (23×17×22 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 8 g. Pozn. úprava povrchu světle hnědou hlinkou.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (25×23×23 mm), středně kompaktní, výpal střední, barva oranžová, váha 13 g.
- 1 ks otisk **Aa 3.1.1**, vel. 7 (65×59×23 mm), středně kompaktní, výpal střední, barva oranžová, váha 98 g, pozn. vnitřní otisk kuláče pr. 55 mm.
- 1 ks otisk **Aa 3.1.1**, vel. 7 (64×55×35 mm), středně kompaktní, výpal střední, barva oranžová, váha 66 g, pozn. vnitřní otisk kuláče pr. 35 mm.

Výzkum P. Menšíka, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor B1, vrstva 1002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 56b.

- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 4 (37×28×13 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 13 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 5 (47×34×13 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 28 g.

Výzkum P. Menšíka, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor B2, vrstva 1002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 41b.

- 1 ks bez otisků, vel. 4, středně kompaktní,

výpal silný, barva červená, váha 6 g.

Výzkum P. Menšíka, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor B2, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 41b.

- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 6 (58×51×15 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva hnědošedá, váha 68 g, pozn. otisky trav a obilí.

Výzkum P. Menšíka, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor C1, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 14c.

- 4 ks bez otisků, vel. 2 – 3x, vel. 3 – 2x, středně kompaktní, výpal silný, barva hnědá až oranžová, váha 20 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (22×24×17 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva tmavě hnědá, váha 51 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (30×16×20 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva tmavě hnědá, váha 93 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 6 (52×30×22 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 135 g.

Výzkum P. Menšíka, 28. 6. 2016, sonda 1, sektor C1, vrstva 1001/1002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 30b.

- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (30×17×11 mm), středně kompaktní, výpal střední, barva tmavě hnědá, váha 6 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (28×21×12 mm), středně kompaktní, výpal střední, barva tmavě hnědá, váha 10 g.

Výzkum P. Menšíka, 29. 6. 2016, sonda 1, sektor C2, vrstva 1002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 58b.

- 1 ks bez otisků, vel. 2, středně kompaktní, výpal střední, barva červená, váha 5g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 4 (35×30×11 mm), středně kompaktní, výpal střední, barva oranžová, váha 8 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 6 (51×35×12 mm), středně kompaktní, výpal střední, barva oranžová, váha 31 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 7 (65×50×15 mm), středně kompaktní, výpal střední, barva oranžová, váha 43 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 6 (55×43×15 mm), silně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 45 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 7 (65×55×15 mm), středně kompaktní, výpal střední, otisk oranžová, váha 35 g.

Výzkum P. Menšíka, 30. 6. 2016, sonda 1, sektor C2, vrstva 1002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 20b.

- 1 ks bez otisků, vel. 2, středně kompaktní, výpal silný, barva červená, váha 6 g.

Výzkum P. Menšíka, 4. 7. 2016, sonda 4, sektor A1, vrstva 4002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 19

- 3 ks bez otisků, vel. 1 – 1x, vel. 2 – 2x, středně kompaktní, výpal střední, barva červená, váha 5 g.

Výzkum P. Menšíka, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor A1, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 58b.

- 2 ks bez otisků, vel. 1 – 1x, vel. 3 – 1x, středně kompaktní, výpal střední, barva červená, váha 16 g.

Výzkum P. Menšíka, 11. 7. 2016, sonda 5, sektor A2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 65b.

- 1 ks bez otisků, vel. 3, silně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 5 g.

Výzkum P. Menšíka, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor C2, vrstva 5002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 79b.

- 2 ks bez otisků, vel. 2, silně kompaktní, výpal silný, barva hnědo oranžová, váha 10 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 2 (25×20×10 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 5 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (29×25×15 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 10 g.
- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (29×24×19 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 13 g.

Výzkum P. Menšíka, 12. 7. 2016, sonda 5, sektor C2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 64b.

- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 4 (33×18×9 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva tmavě červená, váha 79 g.

Výzkum P. Menšíka, 2. 7. 2017, sonda 8, sektor A3, vrstva 8002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 107.

- 4 ks bez otisků, vel. 1 – 2x, vel. 2 – 2x, středně kompaktní, výpal silný, barva světle hnědá až oranžová, váha 12 g.

Výzkum P. Menšíka, 3. 7. 2017, sonda 8, sektor B3, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské

univerzity v Plzni, č. sáčku 115.

- 6 ks bez otisků, vel. 1 – 2x, vel. 2 – 2x, vel. 4 – 1x, vel. 5 – 1x, středně kompaktní, výpal střední, barva oranžová, váha 83 g.

Výzkum P. Menšíka, 4. 7. 2017, sonda 8, sektor D2, vrstva 8002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 98b.

- 7 ks bez otisků, vel. 1 – 3x, vel. 2 – 2x, vel. 3 – 2x, středně kompaktní, výpal silný, barva oranžová, váha 45 g.

Výzkum P. Menšíka, 7. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 120b.

- 2 ks bez otisků, vel. 1 – 3x, vel. 3 – 1x, středně kontaktní, výpal silný, barva oranžovo hnědá, váha 22 g.

Výzkum P. Menšíka, 8. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 124b.

- 3 ks bez otisků, vel. 1, středně kompaktní, výpal střední, výpal střední, barva oranžovo hnědá, váha 8 g.
- 1 ks otisk **Ba 1.1.2**, vel. 5 (45×43×27 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva hnědo šedá, váha 55 g, pozn. otisk tesaného prvku vel. 25×36 mm.

Výzkum P. Menšíka, 11. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 40–50 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 127b.

- 1 ks otisk **La 1.3.1**, vel. 3 (29×22×13 mm), středně kompaktní, výpal silný, barva hnědošedá, váha 7 g.

12.3 Kamenné nálezy

12.3.1 Štípaná industrie (P. Šída)

Nálezy kamenné štípané industrie na ploše katovického hradiště jsou reprezentovány pouze souborem s pěti kusy. Pocházejí celkem ze tří míst a jejich výpovědní hodnota je tak omezena pouze na indikativní roli. Jiné závěry, než přítomnost lovců a sběračů na daném prostoru z jednotlivých nálezů bohužel nemůžeme učinit. Malé množství štípané industrie je dáno především malým rozsahem zkoumané plochy, kdy byl výzkum zaměřený na poznání stratigrafií mladšího hradiště.

První prostor s nálezy štípané industrie se nachází v centrální části akropole na vrcholu návrší. Zde byl v sondě 3 nalezen bazální fragment čepele s odlomenou patkou s jemnou laterální retuší vyrobený ze silicitu glacienních sedimentů (**Tab. 39**). Artefakt nese na povrchu středně silnou bílou patinu a je patrné, že střední část čepele byla odlomena později, protože tato lomová plocha není patinovaná. Artefakt je možné rámcově zařadit do závěru pleistocénu – magdalénien až pozdní paleolit. Tomuto zařazení odpovídá i poloha na vrcholu návrší, která je pro lokality magdalénienu a především pozdního paleolitu typická (Vencl *et al.* 2006; Šída *et al.* 2011). Artefakt neležel v původní pozici, ale ve výplni mladšího objektu 2/SJ 2004. Můžeme ale předpokládat, že se na místo dostal spolu s výplní z blízkého okolí při zaplňování objektu, nikoli záměrnou depozicí.

Z jiné polohy v rámci centrální části akropole pochází nepatinovaný středový zlomek čepele s místní retuší (opotřebení) z hlízy rohovce ortenburské jury. Tato surovina se v souborech objevuje často od pozdního

paleolitu do mezolitu. Můžeme ji najít i v kolekcích jihočeského neolitu, tuto dataci ale můžeme takřka s jistotou vyloučit jako nepravděpodobnou, poloha je typická pro lovecká osídlení (Šída *et al.* 2011).

Třetí poloha s nálezy kamenné štípané industrie se nachází na vnějším předhradí (sonda 15) nedaleko klešovitě brány. Zde byly nalezeny celkem tři kusy industrie (dva úštěpy a terminální fragment čepele), všechny vyrobené z rohovce typu Flintsbach. Typologicky je industrie nevýrazná, surovina se objevuje od pozdního paleolitu po neolit, vrcholem jejího využívání je ale mezolit (Šída *et al.* 2011). Také poloha na mírném svahu spadajícím k plošině vyvýšené nad řekou, je pro mezolit typická.

Katalog štípané industrie

(P. Menšík – P. Šída)

Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 3, objekt 2/3004, hloubka 50 cm

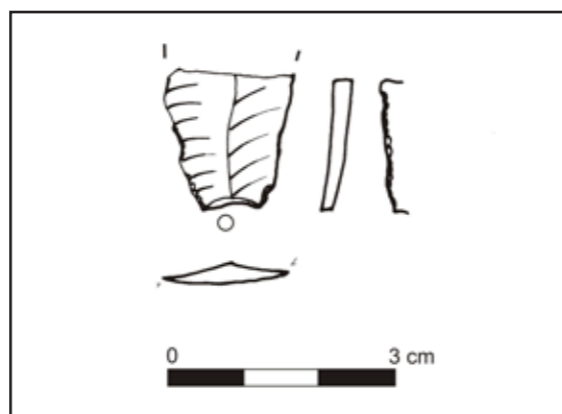
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 44.

- **Druh artefaktu:** bazální fragment čepele s odlomenou patkou (A, G) s jemnou laterální retuší, **surovina:** silicit glacienních sedimentů, artefakt je středně silně bíle patinovaný a po patinaci byl zlomen (lom v terminální partii artefaktu není patinovaný), **rozm.:** d. 18 mm, š. 16,5 mm a v. 2,5 mm, **datace:** magdalénien až pozdní paleolit (**Tab. 39**).

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2017, sonda 8, SJ 8002, sektor A3, úroveň 10 – 20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 87.

- **Druh artefaktu:** čepel B, s místní retuší, **surovina:** hlízy rohovce ortenburské jury,

Tab. 39. Bazální fragment čepele z hradiště Katovice, sonda 3. Kresba P. Šída.

Tab. 39. Basal fragment of a blade from the Katovice hillfort. Drawing P. Šída.

rozsah kůry 10 %, **rozm.:** d. 19 mm, š. 13 mm a v. 3 mm, **datace:** pozdní paleolit – mezolit?

Výzkum P. Menšík, 21. 11. 2016, sonda 15, SJ 15002, úroveň 10–25 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 51.

- **Druh artefaktu:** úštěp, **surovina:** hlíza rohovce ortenburské jury (typ Flintsbach) s patkou upravenou několika negativy úštěpů (typ D), rozsah kůry je 50 %, **rozm.:** d. 31 mm, šířka 22 mm a výška 5 mm, **datace:** mezolit?
- **Druh artefaktu:** úštěp, **surovina:** fragment rohovce ortenburské jury (typ Flintsbach) s patkou upravenou několika negativy úštěpů (typ D), **rozm.:** d. 19 mm, š. 15 mm, v. 6,5 mm, **datace:** mezolit?
- **Druh artefaktu:** terminální fragment čepele, **surovina:** fragment rohovce ortenburské jury (typ Flintsbach), **rozm.:** d. 13 mm, š. 10 mm, v. 1 mm, **datace:** mezolit?

12.3.2 Ostatní kamenné nálezy

(P. Menšík – P. Šída)

Všechny níže zmíněné předměty spadající do kategorie ostatní kamenné industrie byly nalezeny v raně středověkých kulturních vrstvách. V souboru kamenné industrie byly vyčleněny položky podle druhu předmětu (těrka, drtič, manuport, termofrakt). Dále jsou uváděny rozměry dochovaného předmětu, druh suroviny a váha. Za manuport je pokládán předmět/surovina, na lokalitu prokazatelně přinesená člověkem. Termofrakt je poté předmět vzniklý termální fragmentací při zahřátí v ohni.

Během archeologického výzkumu v letech 2016–2017 bylo získáno (kromě štípané industrie viz výše) celkem 51 kusů kamene. Ve třech případech se jedná o vzorky odebrané z valu nebo jeho bezprostředního okolí ze tří jeho částí, severní, resp. severozápadní části akropole (sonda 1, 5, 7). Ve všech případech se jednalo o přepálenou pararulu. Je možné, že právě tato surovina byla primárně využívána jako materiál při konstruování hradby akropole. Ostatní nálezy byly učiněny v sondě 5, navazující sondě 8 a sondě 11 (48 kusů). Všechny analyzované předměty představují valouny a valounky o hmotnosti do 500 g s největším rozměrem nepřekračujícím 100 mm, s největší pravděpodobností získané z blízkého okolí (nejspíše z koryta řeky Otavy). Skupina valounů nacházejících se v raně středověkém souvrství se sestávala ze tří základních skupin, drtičů, manuportů a manuportů – termofraktů. Celková hmotnost této skupiny předmětů byla i se započítáním chybějícího procenta fragmentů u některých kusů cca 11200 g. Skupina označovaná jako drtiče představuje valouny ohlazené na jejich užších bocích. Zde je

prokazatelná činnost s hrubým materiálem, jejich přesnou funkci však není možné přesně určit. Celkem 13 kusů z této kategorie má průměrnou hmotnost přibližně 253 g s největším rozměrem 94×55×40 mm. Sedm drtičů bylo vyrobeno z křemene, jeden z ortoruly a jeden z granitu. Druhou skupinu tvoří manuporty o celkovém počtu 25 kusů. Z tohoto celku bylo 10 kusů částečně přepáleno. Většinou byly vybírány valouny křemene (17 kusů), následované ortorulou (7 kusů), pouze v jednom případě byl použit valoun turmalinické žuly. Jejich průměrná váha se pohybuje okolo 225 g, přičemž největší zjištěný rozměr valounu byl 113×73×46 mm, který byl ale dochován pouze z 5/6. Poslední skupinu představují termofrakty zastoupené v osmi případech. Všechny termofrakty nebyly uchovány celé, v důsledku žáru došlo k jejich rozpuštění a některé části chybí. Jejich původní rozměry a váha přibližně odpovídají manuportům, právě váhu lze přibližně odhadnout mezi 200–400g. Surovina taktéž odpovídá předchozí skupině, šest kusů představuje valouny křemene a dva jsou z pararuly. Z dalších artefaktů lze jmenovat přepálenou těrku z granitu nalezenou v sondě 1 na úpatí vnitřní části valu. V raně středověkém souvrství sondy 5 byl poté nalezen fragment přepáleného brousku z křemence.

Soubor analyzovaných kamenných artefaktů získaný archeologickým výzkumem v letech 2016–2017 není příliš rozmanitý ani rozsáhlý. Zajímavou skutečností je nález 48 valounů v raně středověkém souvrství, z nichž téměř polovina byla přepálena. Na základě surovinového složení lze uvažovat o tom, že valouny nebyly přineseny z větší vzdálenosti od lokality. Některé z valounů, vzhledem ke svému ohlazení na užších

hranách, sloužily pravděpodobně jako roz-
těrače a drtiče. Lze pozorovat jistou korelaci
mezi opracovanými valouny, které nenesou
stopy žáru, a neopracovanými valouny, které
často nesou alespoň nějakou stopu po zvý-
šeném žáru. Funkce těchto kamenů, jejichž
nalezené množství v prostorově omezených
sondách bylo poměrně výrazné, není zcela
jasná. Někdy jsou interpretovány jako varné
kameny. Neopracované valounky byly dá-
vány např. do pravěkých hrobů, objevují se
na některých pravěkých hradištích (*Poláček
1966; Hrubý – Chvojka 2002*), kde bývají in-
terpretovány deponie valounů jako střelivo.
Kategorie větších valounů pravděpodobně
sloužila jako otloukače a roztěrače, v přípa-
dě absence stop po jejich využití se mohlo
jednat o sklad připraveného materiálu
(*Menšík 2015*).

Katalog ostatní kamenné nálezy (*P. Menšík – P. Šída*)

*Výzkum P. Menšík, 28. 6. 2016, sonda 1,
sektor A1, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 51.

- 1 ks, těrka (?), přepálená, **rozm.** 187×77×82 mm, **surovina** granit, **váha** 2351 g.

*Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5,
sektor A2, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 74b.

- 1 ks valoun – manuport, **rozm.** 75×55×28 mm, **surovina** ortorula, **váha** 215 g.

*Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5,
sektor B1, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 70b.

- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.**: 50×46×18 mm, **surovina** křemen, **váha** 102 g.
- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.**: 77×32×27 mm, **surovina** křemen, **váha** 219 g.

*Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5,
sektor B2, vrstva 5002, úroveň 10–20 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 60b.

- 1 ks, valoun – drtič, **rozm.**: 83×74×30 mm, **surovina** granit, **váha** 359 g, **pozn.**: rýha po záseku o rozm. 20×13 mm.

*Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5,
sektor B2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 59c.

- 1 ks, valoun – termofrakt, **rozm.**: 104×60×36 mm (dochován z cca 80 %), **surovina** křemen, dochovaná **váha** 332 g.

*Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5,
sektor C2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 79c.

- 1 ks, valoun – manuport, **rozm.**: 75×65×48 mm, **surovina** křemen, **váha** 318 g.
- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.**: 70×45×42 mm, **surovina** křemen, **váha** 225 g.

*Výzkum P. Menšík, 12. 7. 2016, sonda 5,
sektor C2, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 71b.

- 1 ks brousek, přepálený, **rozm.**: 145×72×27 mm – fragment, **surovina** jemný křemec, **váha** dochovaného fragmentu 820 g.

*Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5,
sektor D1, vrstva 5002, úroveň 0–10 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 68b

- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.**: 82×55×38 mm, **surovina** ortorula, **váha** 185 g.

*Výzkum P. Menšík, 7. 7. 2016, sonda 5,
sektor D2, vrstva 5002, úroveň 0–10 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 31.

- 1 ks, valoun – manuport, **rozm.**: 67×53×31 mm, **surovina** křemen, **váha** 227 g.

*Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2016, sonda 5,
sektor D2, vrstva 5002, úroveň 20–30 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 67b.

- 1 ks, valoun – drtič, **rozm.**: 50×47×32 mm, **surovina** křemen, **váha** 135 g, **pozn.** ohlazená část hran.

*Výzkum P. Menšík, 5. 7. 2016, sonda 5,
sektor A1, vrstva 7002, úroveň 20–30 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 117

- 1 ks, valoun – drtič, **rozm.**: 88×35×23 mm, **surovina** ortorula, **váha** 129 g.
- 1 ks valoun – drtič, **rozm.**: 67×57×22 mm – dochován ze 2/3, **surovina** ortorula, **váha** dochovaného fragmentu 139 g.

*Výzkum P. Menšík, 3. 7. 2016, sonda 5,
sektor A5, vrstva 7005, úroveň 40–50 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 122

- 1 ks valoun – drtič, **rozm.**: 58×58×27 mm – dochován z ½, **surovina** křemen, **váha** 140 g.

*Výzkum P. Menšík, 30. 7. 2017, sonda 8,
sektor A1, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 110b.

- 1 ks, valoun – drtič, **rozm.**: 94×55×40 mm, **surovina** křemen, **váha** 370 g.
- 1 ks, valoun – drtič, **rozm.**: 70×62×29 mm, **surovina** křemen, **váha** 224 g.

*Výzkum P. Menšík, 3. 7. 2017, sonda 8,
sektor A2, vrstva 8003, úroveň 30–40 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 137b.

- 1 ks valoun – manuport, **rozm.**: 44×43×34 mm, **surovina** křemen, **váha** 86 g.

*Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8,
sektor A3, vrstva 8002, úroveň 20–30 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 147b.

- 1 ks valoun – manuport, silně přepálený, **rozm.**: 77×69×36 mm, **surovina** křemen, **váha** 326 g.

*Výzkum P. Menšík, 2. 7. 2017, sonda 8,
sektor B1, vrstva 8002, úroveň 0–10 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 97.

- 1 ks valoun – drtič, **rozm.**: 53×52×23 mm, **surovina** křemen, **váha** 114 g.
- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.**: 61×65×42 mm, **surovina** křemen, **váha** 378 g.
- 1 ks valoun – drtič, **rozm.**: 143×66×43 mm, **surovina** ortorula, **váha** 675 g.

*Výzkum P. Menšík, 2. 7. 2017, sonda 8,
sektor B1, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm*
Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské
univerzity v Plzni, č. sáčku 99c.

- 1 ks valoun – manuport, **rozm.**: 65×38×32 mm, **surovina** křemen, **váha** 140 g.

Výzkum P. Menšík, 30. 6. 2017, sonda 8, sektor B2, vrstva 8002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 112b.

- 1 ks valoun – termofrakt, přepálený, **rozm.:** 60×52×35 mm – dochovaný z ½, **surovina** křemen, **váha** dochovaného fragmentu 166 g.

Výzkum P. Menšík, 30. 6. 2017, sonda 8, sektor B2, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 116.

- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.:** 72×51×25 mm, **surovina** křemen, **váha** 153 g.

Výzkum P. Menšík, 3. 7. 2017, sonda 8, sektor C2, vrstva 8002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 109b.

- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 54×42×33 mm, **surovina** křemen, **váha** 141 g.
- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 77×67×52 mm, **surovina** křemen, **váha** 351 g.

Výzkum P. Menšík, 6. 7. 2017, sonda 8, sektor C2, vrstva 8002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 125.

- 1 ks valoun – drtič, **rozm.:** 54×64×33 mm, **surovina** křemen, **váha** 155 g, **pozn.:** částečně ohlazené boky.

Výzkum P. Menšík, 3. 7. 2017, sonda 8, sektor C3, vrstva 8002, úroveň 0–10 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 126b.

- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 113×73×45 mm – dochovaný z 5/6, **surovina** ortorula, **váha** 490 g.

Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8, sektor C3, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 144.

- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 65×48×40 mm, **surovina** křemen, **váha** 152 g.
- 1 ks valoun – termofrakt, **rozm.:** 56×40×25 mm – dochovaný z 50 %, **surovina** křemen, **váha** dochovaného fragmentu 81 g.
- 1 ks valoun – termofrakt, **rozm.:** 56×43×30 mm – dochovaný z 50 %, **surovina** křemen, **váha** dochovaného fragmentu 97 g.
- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.:** 57×48×35 mm – dochovaný ze 2/3, **surovina** turmalinická žula, **váha** dochovaného fragmentu váha 149 g.
- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 83×51×25 mm, **surovina** ortorula, **váha** 144 g.

Výzkum P. Menšík, 4. 7. 2017, sonda 8, sektor C3, vrstva 8002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 130.

- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 63×57×32 mm, **surovina** ortorula, **váha** 184 g.
- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.:** 72×66×67 mm, **surovina** křemen, **váha** 485 g.

Výzkum P. Menšík, 3. 7. 2017, sonda 8, sektor D3, vrstva 8002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 111.

- 1 ks valoun – termofrakt, přepálený, **rozm.:** 77×44×50 mm – dochován z 9/10, **surovina** pararula, **váha** 350 g.
- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 80×62×27 mm, **surovina** křemen, **váha** 274 g.

Výzkum P. Menšík, 7. 7. 2017, sonda 10, vrstva 10002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské

univerzity v Plzni, č. sáčku 93b.

- 1 ks valoun – manuport, přepálený, **rozm.:** 71×48×26 mm, **surovina** ortorula, **váha** 133 g.

Výzkum P. Menšík, 7. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 120c.

- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 62×35×20 mm – dochovaný ze 2/3, **surovina** křemen, **váha** dochovaného fragmentu 106 g.
- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 75×55×47 mm, **surovina** křemen, **váha** 256 g.
- 1 ks valoun – drtič, **rozm.:** 66×62×36 mm, **surovina** křemen, **váha** 214 g.
- 1 ks valoun – termofrakt, **rozm.:** 53×27×10 mm, **surovina** pararula, **váha** 27 g.

Výzkum P. Menšík, 8. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 20–30 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 108b, 124c.

- 1 ks valoun – drtič, **rozm.:** 90×68×43 mm, **surovina** křemen, **váha** 339 g, **pozn.:** částečně ohlazené hrany.
- 1 ks valoun – manuport, **rozm.:** 70×36×21 mm, **surovina** ortorula, **váha** 74 g.
- 1 ks valoun – termofrakt, **rozm.:** 58×45×47 mm – nelze určit přesný poměr zachování předmětu, **surovina** křemen, **váha** dochované části 106 g.

Výzkum P. Menšík, 10. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11002, úroveň 30–40 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 148.

- 1 ks, valoun – termofrakt, **rozm.:** 73×46×55 mm – dochovaný ze 2/3, **surovina** křemen, **váha** 248 g.

Výzkum P. Menšík, 11. 7. 2017, sonda 11, vrstva 11003, úroveň 40–50 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 127c

- 1 ks valoun – drtič, **rozm.:** 66×45×20 mm – dochovaný z 90 %, **surovina** křemen, **váha** 133 g.

Vzorky kamene z dalších částí akropole

Sonda 1, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 54.

- Vzorek kamene z rozpadlé kamenné konstrukce v sondě 1 – silně přepálený termofrakt – pararula.

Sonda 8 – valové těleso u sondy

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 95.

- Vzorek spečených kamenů a hlíny z koruny valu u sondy 8 – silně přepálený termofrakt – pararula.

Sonda 7 – vnitřní část valového tělesa

Ulož.: Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni, č. sáčku 129.

- Vzorek kamenné konstrukce ze sondy 7 – silně přepálená pararula.

12.4 Kovové nálezy (J. Hložek)

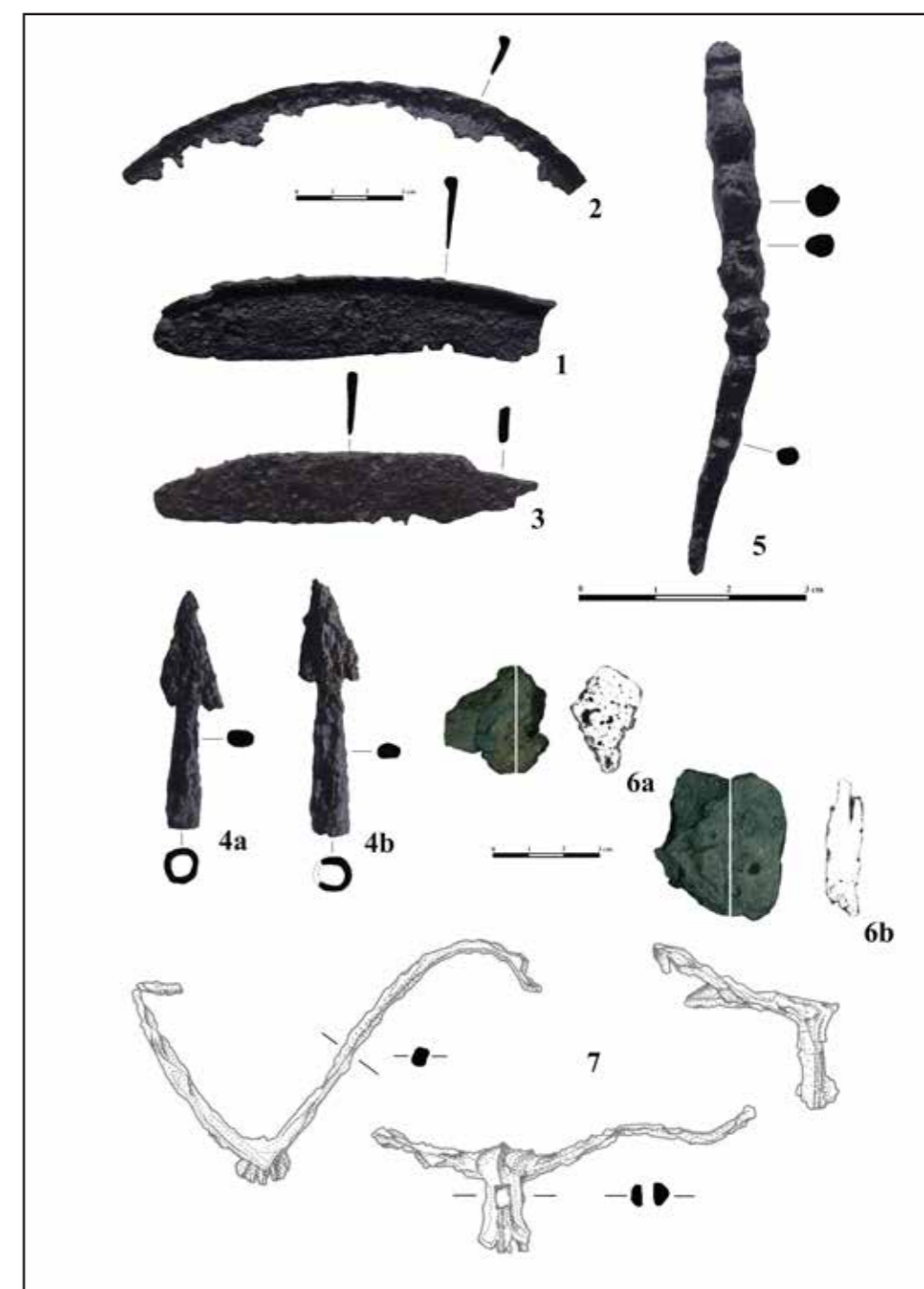
V rámci detektorového průzkumu a v průběhu archeologické sondáže byla na lokalitě získána kolekce kovových artefaktů čítající 99 předmětů. Celkem 97 předmětů bylo získáno prospekci za pomoci detektoru kovů, pouze dva pochází z prostoru archeologických sond (č. 18 a 23). Celkem 97 předmětů bylo vyrobeno ze železa, 3 nalezené artefakty, resp. ve dvou případech pouze jejich fragmenty, byly vyrobeny ze slitiny mědi. Nejvíce zastoupenou skupinou předmětů (k problematice třídění kovových artefaktů

např. *Belcredi 1989, Krajíc 2003a*) jsou hřeby a jejich části. V případě většiny nálezů se jedná o exempláře s odlomenou či výrazně poškozenou hlavou (17 ks), resp. fragmenty jejich těl čtvercového, nebo obdélného průřezu, které neumožňují detailnější hodnocení. V menší míře jsou zastoupeny hřeby s kvadratickou, či patrně kvadratickou hlavou (6 ks), hřeby s T hlavou (3 ks) a hřeby s plochou kulatou (3 ks) nebo vypouklou kulatou hlavou (1 ks). Hřeb „podkovák“ je samostatně zastoupen jedním exemplářem. U jedné z nalezených podkov (č. 82) zůstal v otvoru pro hřeb dochován drobný hřeb s obdélnou hlavou. Obecně se v období středověku setkáváme s uchycením podkov také za pomoci drobných hřebů s T hlavou. S ohledem na charakter souboru a okolnosti jeho získání je možné hřeby datovat jen velmi obecně s jistou opatrností do raného středověku (srov. *Klíma 1975*), vrcholného středověku a novověku (viz. např. *Burian 1979*, 21–31, dále pak *Šaurová 1978*, 560–566 ad.; *Krajíc 2003a*, 61–68; *Hložek 2013*, 314; *Hylmarová – Klír – Černá 2013*, 576–577). Na několika místech byla v minulosti zaznamenána také přítomnost recentních strojních hřebíků, které je možné dávat do souvislosti např. s lesním hospodářstvím či s využitím plochy hradiště československou armádou v 50. letech 20. století.

Druhou skupinu artefaktů z hlediska četnosti představují blíže neurčitelné předměty. Tato skupina předmětů je tvořena převážně drobnými zlomky železných artefaktů a předmětů ze slitiny mědi (29 kusů). Zastoupeny jsou zde především drobné, korozi silně postižené úlomky plechu, železných destiček/lamel a ve větším počtu zaznamenané fragmenty blíže neurčitelných „tyčinek“ různého průřezu (viz katalog

kovových artefaktů). Zejména v případě těchto „tyčinek“ je nutná nemalá míra opatrnosti, neboť jejich výskyt byl zaznamenán nejen v sídlištních, ale také v pohřebních kontextech prakticky po celé období středověku a novověku. S ohledem na jejich tvarovou rozmanitost by se mohlo jednat, kromě např. zlomků drátu či šidel, a to i v období raného středověku, o zlomky jehel či jehlic. Příkladem mohou být nálezy železných tyčinek v prostoru raně středověkých hrobů v poloze Na Týnici v blízkosti budečského hradiště (*Štefan – Krutina 2009*, 179, obr. 43 – H 40/1, H79/1, H73/1, k dalším lokalitám s obdobnými nálezy např. *Jelínková 2005*, 550, obr. 1).

Třetí z hlediska zastoupení kovů je skupina artefaktů zahrnující nářadí a nástroje. Zemědělské nářadí je zastoupeno především zlomkem čepele kopy (č. 45; **Tab. 40:1**). Raně středověké kopy, kromě exempláře datovaného do předhradištního období (*Bartošková 1986*, 68), poznáváme pro oblast Čech zejména díky hromadnému nálezu datovanému do středohradištního období ze Semic, okr. Nymburk (*Píč 1909*, 314, *Schránil 1928*, Taf. LXVII; *Beranová 1957*; 1971, 64 – obr. 1 b/c; a dalších depotů (k této problematice *Bartošková 1986*, zejm. 68; k nálezům z velkomoravského prostředí např. *Poláček 2003*). Obě kopy ze Semic patří ke dvěma rozdílným typům. Typ I představuje kosa s obloukovitě zakřivenou čepelí. Typ II představuje kopy s rovnou, hranatou čepelí se šikmo zkoseným hrotem. Řapy u obou typů kos svírají výrazně tupý úhel (též *Beranová 1957*, 109, obr. 4). Délka obou typů kos, jejichž počátky spadají do období konce 8. či počátku 9. století, kolísá obvykle v rozmezí od 28 do 35 cm. Nejednalo se tedy o kopy v pravém slova smyslu, ale o tzv.

Tab. 40. Hradiště Kněží hora u Katovic. Železné artefakty: 1 – fragment čepele kopy; 2 – torzo čepele srpu; 3 a, b – čepel nože; 4 a, b – hrot střely do luku; čepel nože; 5 – část těla železné jehlice; 6 a, b – fragmenty železné suroviny; 7 – ostruha. Foto a kresba J. Hložek, H. Hrubá.
Tab. 40. Hillfort of Kněží hill near Katovice. Iron artefacts: 1 – fragment of a scythe blade; 2 – body of a sickle blade; 3 a, b – knife blade; 4 a, b – arrowhead for a bow arrow; knife blade; 5 – part of the body of an iron pin; 6 a, b – fragments of crude iron; 7 – spur. Photograph and drawing by J. Hložek, H. Hrubá.

polokosy (Beranová 1957; 1971, 63). Více světla do problematiky použití různých typů kosy vnesl nález celého exempláře dlouhé kosy z Hradce u Nemětic, okr. Strakonice z přelomu 9. a 10. století (Michálek – Lutovský 2000, 210, tab. 159). Nalezený exemplář pak můžeme s nezbytnou opatrností související především s fragmentárností nálezů, přiřadit právě k tomuto typu kosy.

Běžnou součástí zemědělského náradí v raném středověku byl rovněž srp (č. 42; **Tab. 40:1**). Z katovického hradiště pochází střední, obloukovitě zaoblená část čepele srpu klínovitého průřezu (k typologii srpů Beranová 1957, 100–109; 1980, 298–204). Srpy známe nejen z nálezů sídlištního charakteru a z hradišť ale také coby přídavek do hrobů (např. Červinka 1928, 156; Poulík 1948, 143, 174; Hrubý 1955, tab. 36, 79, 81; Dostál 1966, 72–73; Poláček 2003; Reidenbach 2004; Borzová 2006). S ohledem na stav dochování části čepele a relativně malou chronologickou citlivost fragmentárně dochovaných exemplářů bez jasného kontextu však nemůžeme vyloučit, vzhledem k dokladům mladších aktivit na lokalitě, ani vrcholně středověké/ pozdně středověké stáří tohoto exempláře (srov. např. Poulík 1948, tab. LIV a LXXIV; Huml 1967; Nekuda 1975, 139–140, obr. 133:1–3 a 134:2–3; Belcredi 1988, 468 obr. 6:a–c; Nekuda – Nekuda 1997, 90 obr. 144:a, b; Krajíc 2003a, 139–140; 2003b, 104–107; Hylmarová – Klír – Černá 2013, 583–584, obr. 8:2–4).

Podstatnou část skupiny kovových artefaktů představují nože. Většina nalezených exemplářů (10 ks) představuje prakticky necitlivé zlomky středních částí čepelí klínovitého průřezu (srov. např. Krajíc 2003a, 204–206; 2003b, 146–150). Do období raného

středověku je možné s opatrností datovat jednu téměř úplnou čepel nože s rovným ostřím, rovným, směrem ke špičce mírně zkoseným hřbetem a protáhlým oboustranně odsazeným zkoseným řapem (**Tab. 40:3**) a jednu neúplnou do pravého úhlu ohnutou čepel nože stejného provedení. Oba nalezené nože jsou plně srovnatelné např. s exempláři z raně středověkého pohřebiště v Klecanech, okr. Praha-východ (Profantová a kol. 2015a; 2015b, 148 obr. 53:H60/2, 173 obr. 78:H84/2 a 3, 194 obr. 98:H34/1). Tyto nože se však vyznačují poměrně nízkou chronologickou citlivostí a vykazují rovněž jistou míru podobnosti např. s některými exempláři ze Sezimova Ústí (např. Krajíc 2003b, 146–147, Tab. 156 a 157).

Militaria jsou zastoupena dvěma hroty šípů do luku s křídélky a kónickou tulejkou (č. 21 a 39, **Tab. 40:4a–b**). Tento typ hrotu je rozšířen na značném území Evropy zejména od 9. století do počátku vrcholného středověku (Ruttkay 1976, 327). S obdobnými hroty šípů do luku se setkáváme na Klučově, okr. Kolín z doby kolem poloviny 9. století (Kudrnáč 1970, 123–125, obr. 61), ve velkomoravském prostředí (např. Poulík 1975, tab. 87), či v době okolo přelomu 9. a 10. století na Hradci u Nemětic, okr. Strakonice (Michálek – Lutovský 2000, 204–206, obr. 78). Hroty střel do luku s kónickou tulejí datované do 2. poloviny 11. až poloviny 12. století pochází rovněž ze zaniklé raně – vrcholně středověké vesnice Mstěnice, okr. Třebíč (Nekuda 2000, 260–261, obr. 318). Z hrobových nálezů hrotů šípů můžeme namátkou jmenovat např. nález z hrobu 66/06 na lokalitě Klecany I, okr. Praha východ (Profantová a kol. 2015b, 152), nálezy z velkomoravského pohřebiště „Na Valách“ ze Starého Města u Uherského Hradiště

(Hrubý 1955, tab. 81) či z pohřebiště Kanín, okr. Nymburk v zázemí libického hradiště (Mařík 2009, 135). S vyobrazením těchto hrotů šípů se pak setkáváme také v ikonografických pramenech. Z velkomoravského prostředí pochází vyobrazení střelce s lukem na kostěném terčíku z Mikulčic (Poulík 1975, tab. 89). Obdobné hroty jsou pak zobrazeny např. na tapiserii z Bayeux ze čtvrté čtvrtiny 11. století např. v pojednání bitvy u Hastingsu i na jejích dalších částech (např. Mann 1957, tab. 53; Gameson (ed.) 1997, Plate 25).

Mezi výjimečné nálezy pocházející z katovického hradiště patří fragment železné jehlice (č. 98) s profilovaným krčkem s odlomenou hlavicí a částečně odlomenou jehlou (**Tab. 40:5**), který zároveň představuje patrně první nález raně středověké jehlice z jihočeského prostředí. Krček jehlice je nepravidelně příčně členěn sedmi vývalky o délce 3–7 mm. Fragment jehlice byl nalezen v jihozápadní části lokality, 5 metrů od vnější části valu akropole. Jehlice se nacházela v kulturní vrstvě 20 cm pod současnou úroveň terénu. V českém prostředí patří raně středověké jehlice, podobně jako v širším evropském kontextu, k méně běžným nálezům. Dosavadní nálezy jehlic nejen z pohřebišť, ale také ze sídlištních kontextů, dokládají jejich výskyt na značném území raně středověké Evropy⁹. Na území Čech působí jehlice výrazně cizoroději a setkáváme se s nimi

vzácně od přelomu 7. a 8. století až do počátku vrcholného středověku (např. Šolle 1966, 88, 153, 266; Richter 1982, 163; Krumphanzlová a kol. 2013, 141–142, tab. 83:21; Profantová 2015, 84–85, obr. 7:19, 20; Profantová a kol. 2015a, 170). U některých nálezů se pak může jednat také o intruzi (např. Bubeník 1992, 218⁹; Kuna – Profantová a kol. 2005, 190, obr. 233:14, obr. 326:5). Symptomatikým jevem provázejícím jednotlivé nálezy je značná typologická rozmanitost, umožňující jen rámcové typologické třídění těchto artefaktů (srov. např. Krumphanzlová 1967, 583, obr. 1:9). Lépe datovatelné jsou pochopitelně nálezy z kostrových hrobů z poslední třetiny 9. až počátku 11. století. Oproti situaci v Čechách jsou v dnešním východním Bavorsku s větším počtem kostrových hrobů i z 8. století jasně se opakující typy jehlic (např. se srdcovitě utvářenou spirálkovou hlavicí, s hlavicí v podobě roztepaného oka apod. (Pöllath 2002, 130–141, např. Taf.17:7–10, 36:6,8,11, 29:4,16). Zaměřme-li se na výskyt jehlic z prostředí výšinných lokalit, pak je, kromě obtížně datovatelného nálezů z Rubínu u Podbořan (Bubeník 1997, 66, Abb. 16:12) a železné jehlice z Kozárovic, možné zaznamenat nárůst počtu exemplářů v souvislosti s opakovanými detektorovými průzkumy lokalit ze sledovaného období. Kromě Kněžích hor u Katovic se jedná zejména o Tismice s 9 exempláři jehlic s nejspolehlivějším datováním, Kosoř/Praha-Radotín se dvěma železnými jehlicemi a Sv. Jan pod

⁸ K této problematice např. Niederle 1913, 552–553, Rempel 1966, 72–73, 104–105, 113, 118, 136; Krumphanzlová 1967; Kiss 1977, Pl. VIII:3, XIII:14-2,13:15-2,18-2, XX:168-1, XXXII:128-2, L:138-1, LI:150-1, 153-2, LII:187-2; Buchvaldek – Sláma – Zeman 1978, 84–85; Geisler 1998, Taf. 108, Taf. 116, Taf. 122, Taf. 228, Taf. 233, Taf. 234, Taf. 259, Taf. 266, Taf. 353; Spiong 2000, 234–237, 272–273; Lutovský 2001; 112–113; 2011, 64; Haberstroh, 2004, Taf. 3, Taf. 7, Taf. 21; Losert 2012, 150, 153, Abb. 13, Abb. 17.

⁹ Ani v tomto případě to není zcela jednoznačné, obdobné jehlice se ojediněle vyskytují i v období raného středověku.

Skalou rovněž se dvěma železnými jehlicemi. Z důvodu sporného datování zůstávají tyto nálezy z polykulturních výšinných lokalit obvykle nepublikované. Většina z dosud nalezených exemplářů jehlic může být pojímána jako importy z merovejsko-karolinského prostředí, např. Kosoř/Praha-Radotín (*Profantová 2015*, 85, 91, obr. 7:19–20). V případě hradiště Tismice pak může jít i o domácí produkty, neboť na této lokalitě byla prokázána na základě dalších artefaktů existence kovotepecké a kovolitecké výroby (*Profantová 2016a*, obr. 1 a 2; *2016b*; *2018*, 244–246, zejm. Abb. 10:3–7, 13–16, 18–21). Neúplné jehlice z katovického hradiště se profilací krčku blíží ne zcela přesvědčivý exemplář bronzové jehlice (?) ze Starého Města u Uherského Hradiště z polohy na Na Valách, z hrobu 6/48 (*Hrubý 1955*, 273, 410 t. 56:4; *Krumphanzlová 1967*, 581 obr. 1:5,9) nalezený u chodidla pravé nohy zde uloženého dospělého muže. Součástí nálezového celku z hrobu bylo železné nákončí a ostruhy s krátkým bodcem, ploténkami a průvlečkou. U tohoto exempláře však s ohledem na nálezové okolnosti není možné jednoznačně rozhodnout, zda se nejedná nejen o možnou „starožitnost“ (k problematice archaik v raně středověké kultuře *Ungerma 2009*, 248–249), ale hypoteticky také o intruzi. V případě detektorových prospekcií nebo v případě nálezů z mocnějších kulturních souvrství nelze, na rozdíl od hrobových nálezů, spolehlivě vydělit archaika, která se stala součástí raně středověké kultury. S výskytem archaik se pak setkáváme také v prostoru dalších výšinných lokalit, kde byl realizován systematický průzkum za pomoci detektorů kovů. Příkladem mohou být raně středověká hradiště Tismice, okr. Kolín či Klecany, okr. Praha-východ (*Profantová a kol. 2015a*, 13,

obr. 3:4; naposledy *Hložek – Profantová – Menšík 2019*). S ohledem na fragmentárnost nalezené jehlice nelze opomenout ani její možné starší souvislosti. S vývalkovitě profilovaným krčkem se setkáváme také u exempláře římské bronzové jehlice z hrobu č. 147 v Mušově (*Jelínková 2005*, 550 obr. 1:6). Další exempláře s profilovaným krčkem pocházejí z Chebu a Lochenic na Královéhradecku (*Krumphanzlová 1967*, 586, obr. 1:8). Jehlice z Lochenic je však kladena až do 2. poloviny 10. stol. či první poloviny 11. století (*Sláma 1990*, 104). Starší železná jehlice s profilovaným tělem datovaná do 8.–9. století pochází z hradiště Klučov, okr. Kolín (*Kudrnáč 1970*, 125–126, obr. 60:3), kde však J. Kudrnáč hovoří nepřesně o jehle. Mezi nejmladší nálezy pak patří minimálně jeden exemplář z Hradištěka u Davle, okr. Praha-západ (*Richter 1982*, 163, obr. 107), osídleném a jinak využívaném v raném a na počátku vrcholného středověku. Z hodnocení jehlic podobné formy vyplývá, že exemplář z Kněží hory u Katovic pochází, s ohledem na dataci stratifikovaného souboru keramiky, nejspíše z doby od přelomu 8. / 9. století až do poloviny 10. století, byť nemůžeme dataci opřít o přímé analogie. V merovejském prostředí jsou obvykle jehlice s vývalky zdobeným krčkem a nevýraznou hlavicí vyráběny z bronzu, pokud ze železa, tak se stříbrnou fólií a datovány do konce 6. a 7. století (*Losert – Pleterski 2003*, 49, Abb. 1).

Využití koňské síly na lokalitě ve středověku ilustruje nález jednoho exempláře ostruhy (č. 84). Jedná se o neúplný, silně zdeformovaný exemplář s jedním částečně odlomeným ramenem, druhé rameno má poškozené zakončení úchytka v podobě jednoduchého očka. Ramena silně poškozená

korozí měla původně čtverhranný nebo polokruhový průřez. Dochované rameno vykazuje obloukovité prohnutí výraznější před částečně odlomenou úchytka. Styčná plocha ramen je mírně rozšířena do nevýrazné patky. Na vnější straně je připojena šikmo odsazená krátká vidlice o délce 23 mm, tvořená dvěma tyčinkami nepravidelného obdélného, či spíše půlkruhového průřezu s fragmentárně dochovaným kolečkem. I přes značné poškození a deformaci exemplář pravděpodobně náleží k typu IVc:4–5 podle R. Krajíce (*2003a*, 120; srov. dále např. *Vích – Žákovský 2012*, 108; *Vích 2013*, 324–325 obr. 4:2; *Hylmarová – Klír – Černá 2013*, 581–582, obr. 7:11), který je možné datovat do průběhu 14. století.

O použití koňské síly a v jistém směru o využití prostoru zaniklého hradiště vypovídá také malá kolekce podkov, tvořená celkem osmi exempláři nebo jejich fragmenty (ke klasifikaci podkov např. *Beranová 1970*, 15–19; *Kaźmierczyk 1978*; *Šaurová 1979*, 295–301; *Krajíc 2003a*, 100–109), včetně zlomků pocházejících patrně z podkov (č. 14, 15, 19, 52, 82, 85, 88, 97). Bližší hodnocení umožňuje pouze jediný celý exemplář (č. 82) a pět neúplných exemplářů (č. 19, 52, 82, 85, 88). Všechny nálezy patří k malým podkovám (srov. *Burian 1984*, 13–14; *Krajíc 2003a*, 101). U jediné podkovy (č. 88) bylo zaznamenáno vyztužení přední části hmatcem. U druhé podkovy s dochovanou přední částí (č. 82) nebyla přítomnost hmatce zjištěna. Ze zbývajících exemplářů zůstala dochována pouze ramena (č. 19, 52, 85). U dvou podkov nebyly otvory pro hřeby (podkováky) umístěny v rýze (č. 82 a 85). V jednom případě bylo zaznamenáno výrazné zesílení vnější hrany podkovy (č. 85), které patrně suplovalo ochranu hlav hřebů

(podkováků) zapuštěných v rýze. Nelze však vyloučit ani nutnost zvláštní úpravy vnější hrany podkovy určené pro konkrétního koně. U lépe dochovaných exemplářů bylo zaznamenáno 6 obdélných nebo čtvercových otvorů pro hřeby. V rámci hodnocené kolekce se setkáváme minimálně s jedním exemplářem (č. 82), který vykazuje výrazné asymetrické umístění těchto otvorů, způsobené nejspíše lokálním poškozením kopyta. K nejvíce opotřebeným částem nalezených podkov patřily ozuby. Jejich hodnocení tak není ve všech případech zcela jednoznačné. Ramena nalezených podkov byla zakončena příčně podélnými, kvadratickými a klínovitými ozuby. Hodnocené podkovy je s jistými výhradami možné přiřadit typům 5a, 7a a 6d ze Sezimova Ústí (*Krajíc 2003a*, 104–105). S ohledem na vysoké zastoupení těchto typů podkov také na dalších lokalitách (např. *Frolík – Musil 2015*, 122, 134–135), je možná jejich datace od širšího časového intervalu od 13. do 15. století. U exempláře s hmatcem je pak možné, kromě zařazení do středověku, uvažovat rovněž o jeho novověkém stáří.

Celkem deseti fragmenty jsou v souboru zastoupeny řetězy, včetně torzálně dochovaných zlomků jednotlivých rozlomených ok (č. 1, 5, 6, 32, 37, 57, 79, 89, 90, 92). Ve všech případech se jedná o segmenty či fragmenty spíše slabších řetězů tvořených oválnými oky. S jedinou výjimkou byla oka vykována z železných tyčinek kruhového, nebo patrně kruhového průřezu o průměru 6–11 mm. U jednoho exempláře bylo využito materiálu obdélného průřezu (č. 89). V jednom případě (č. 79) se jednalo o velmi slabý řetěz, jehož oka byla vyrobena ze železných tyčinek o průměru pouze 3–4 mm. Přítomnost řetězů na

ploše zaniklého hradiště vypovídá, spíše než o hmotné kultuře raně středověkého hradiště, o hospodářských aktivitách na lokalitě ve středověku, novověku a v době moderní. Užití řetězu se pak nevztahuje jen k samotným hospodářským aktivitám, ale také obecně k využití vozu a dalším variantám koňského zápřahu, jehož použití je na lokalitě doloženo zejména nevelkou kolekcí podkov. Kromě lesního hospodářství v období středověku a novověku se zaniklé hradiště stalo na počátku 2. poloviny 20. století také cílem určitých aktivit československé armády.

Artefakty ze slitiny mědi jsou v hodnoceném souboru zastoupeny třemi předměty. Ve dvou případech se jedná o drobné, blíže neurčitelné fragmenty plechu (č. 93 a 94). Jejich povrch je pokryt silnou vrstvou charakteristických korozních produktů mědi. V jednom z obou zlomků zůstal dochovaný nýt s čtverhrannou hlavou (č. 93). Artefakt č. 43 představuje fragment (½) spodní polokoule nezdobené mosazné rolničky o průměru 3 cm s jednou šterbinou zakončenou dvěma kruhovými otvory. Rolnička byla vyrobena z tenkého plechu (Cu: 88,78 %, Zn 10,18 %, Pb 0,80 %, ostatní 0,24 %¹⁰) a obě poloviny byly spojeny zapertlováním. S výskytem rolniček se v různých nálezových kontextech setkáváme od raného středověku (např. *Eisner 1966*, 428; *Měchurová 1984*, 283; *Polách 2009*, 155; *Fröhlich – Chvojka – Michálek 2010*, 211; *Menšík 2011*). Od 14. století se rolničky postupně stávaly součástí oděvu mužů z vyšších sociálních vrstev (např. *Egan – Pritchard 2002*, 336) a v době okolo roku 1400, móda rolniček vrcholila (*Kybalová*

2001, 201). Od 18. století máme doklady o zavěšování rolniček na saně tažené koňským spřežením či na krk zvířat na pastvě (*Kurfürst 2007*, 854; *Polách 2009*, pozn. 12; *Fröhlich – Chvojka – Michálek 2010*, 211–212). I přes jistou míru podobnosti se středověkými rolničkami např. z hradu Velešín, okr. Český Krumlov (*Durdík 2008*, 17, obr. 7:12), z Kozího Hrádku, okr. Tábor (*Drda 1978*, 397, obr. 2:13) či z Frymburka (*Fröhlich – Chvojka – Michálek 2010*, 207 a 217, obr. 4:5), můžeme nalezený exemplář datovat, zejména s ohledem na použitou slitinu (mosaz) do mladšího novověku. Materiálovým složením i po tvarové stránce se rolnička z katovického hradiště nejvíce v jihočeském prostředí blíží mosazný exemplář z Českého Krumlova (*Fröhlich – Chvojka – Michálek 2010*, 207 a 216, obr. 3:3).

Mezi funkčně nezařazené předměty je možné zařadit masivní železnou plochou obdélnou T. hlavu nasazenou na část těla oválného průřezu (č. 100), která by mohla být hypoteticky částí zákolníku či svorníkem vah vozu, ploché kování mající podobu protaženého trojlistu se třemi nýty s odsazeným klínovitým trnem obdélného průřezu či plochou, mírně prohnutou lamelu nepravidelného tvaru. Oba výše zmíněné artefakty je možné interpretovat pouze jako blíže neurčená kování.

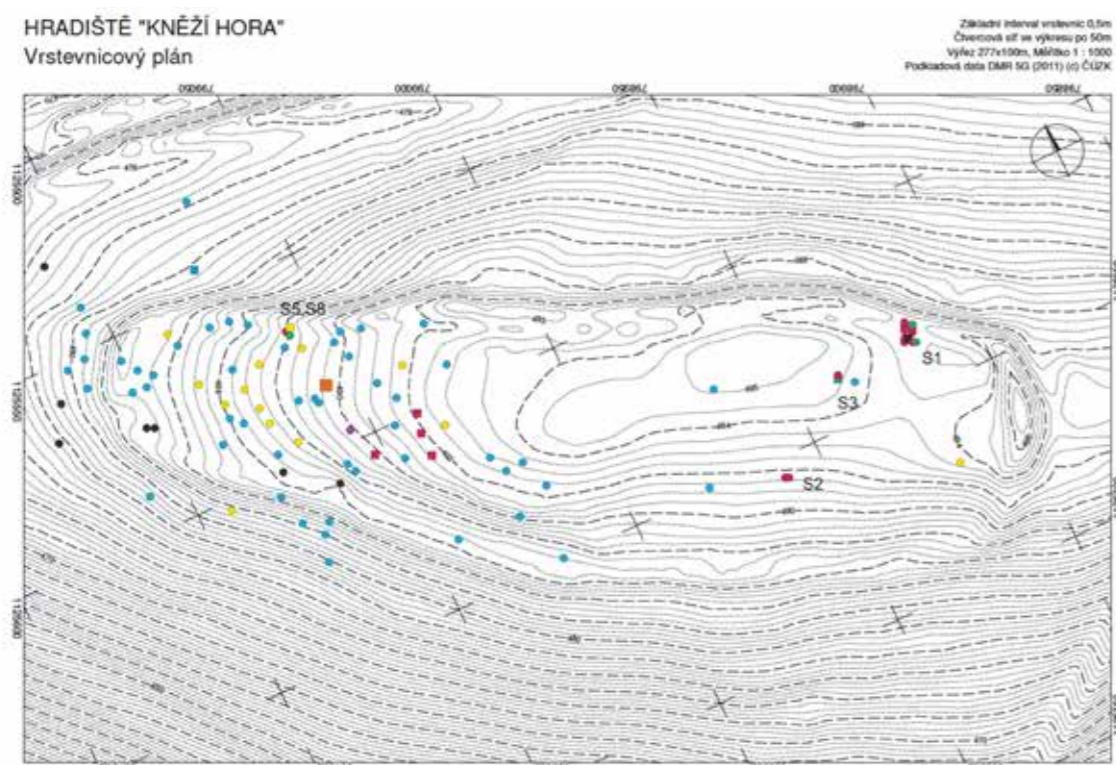
Surovinu (č. 29 a 64, **Tab. 40:6a–b**), resp. polotovaru určený k dalšímu zpracování reprezentují dva amorfní, místy porézni železné slitky. Kovová matrice prvního kusu (**Tab. 40:6a**) je prostoupena četnými dutinami, prasklinami a částečně také útvary lupinkovitého grafitu (č. 64). Na základě

metalografického rozboru je možné konkrétně interpretovat jako fragment lupy, který ve zkoumaném místě dosáhl nadměrného nahlučení. Fragment se tak sestává z litiny, kterou není možné zpracovat kovááním. Kovová matrice vzorku odebraného z druhého kusu (**Tab. 40:6b**) je prostoupena velkým množstvím struskových částí (č. 29). Jde o kov velmi nečistý. V neleptaném stavu je dobře vidět podélná svarová linie. Leptáním nitalem odkrylo feritickou strukturu; hranice zrn byly až na výjimky nerozpoznatelné, místy však byla viditelná tzv. „ghost structure“. Leptáním Oberhofferovým činidlem se výrazně zvýšila čitelnost hranic jednotlivých zrn i „ghost struktury“, a objevila se kresba světlejších a tmavších zón. Tvrdost struktury dosahuje 205±16 HV0,2. Zkoumaný nález představuje dvouvrstvý předmět (resp. jeho část) z poměrně homogenního vysokofosforového železa. Charakter předmětu ukazuje na určitou fázi kovářského zpracování železné houby (*Hošek 2019*).

Většina kovových artefaktů, kromě dvou exemplářů z archeologických sond, byla nalezena v západní části akropole katovického hradiště, menší část pak za vnější hranou západního a jihozápadního úseku obvodového valu akropole (**Obr. 173**). Artefakty na sledované ploše nevytváří z hlediska jednotlivých skupin artefaktů výraznější koncentrace. Z tohoto hlediska je poměrně zajímavá prostorová distribuce koňských podkov, které se vyskytují

mimo komunikaci vedoucí podélnou osou akropole hradiště, a která zde existovala již minimálně v mladším novověku. Z tohoto hlediska je možné považovat podkovy nalezené na koruně a při patě valu akropole či v prostoru před ním nejspíše za doklad středověkého a novověkého lesního hospodářství. Podobně je tomu v případě nálezů novověké mosazné rolničky v prostoru za vnitřní hranou severovýchodního úseku valu akropole, tedy opět mimo trasu novověké komunikace. Určitou indicií pro existenci pyrotechnologického, železo zpracujícího okrsku v prostoru akropole, by mohl být výskyt produktů zpracování železa při východním okraji její západní části. Tento předpoklad bude však v budoucnu nutné ověřit např. nevelkou sondáží, nebo geofyzikálním měřením. Bez zajímavosti není ani poměrně malý výskyt kovových artefaktů v západní části akropole. Tato skutečnost může být způsobena nejen možným úbytkem artefaktů vyrobených z kovu v důsledku nelegální činnosti zejména majitelů detektorů kovů, ale také v důsledku možného odlišného využití jednotlivých částí centrální polohy hradiště a nepochybně také v důsledku dalších archeologických transformací. V této souvislosti se pak jeví jako poměrně zajímavá kumulace čepelí nožů, byť některé exempláře nejsou typologicky příliš výrazné, v jihozápadní části akropole. V této části akropole, která nebyla komunikací propojena s dalšími částmi hradiště, pak byla nalezena naprostá většina kovových artefaktů.

¹⁰ Složení slitiny určila Restaurátorská laboratoř Archeologického ústavu AV ČR, Praha, v. v. i.

Obr. 159. Prostorové rozmístění kovů na hradišti zjištěná při detektorovém průzkumu Muzea středního Pootaví ve Strakonici. Podklady dodal V. Král. Červená kolečka – hřeby, lamely a neurčené věci ze sond; modrá kolečka – hřeby, lamely a neurčené věci mimo sondy; zelená kolečka – nože ze sond; žlutá kolečka – nože mimo sondy; podkovy plus ostruha – černá kolečka; šipka – modrý a zelený čtvereček; srp – žlutý čtvereček; rolnička – černý čtvereček; kosa – růžové kolečko; jehlice – oranžový čtverec; struska lupa – červený čtvereček. Vytvořil P. Menšík.

Fig. 159. Spatial distribution of metals in the hillfort found during metal detector survey by the Museum of the Central Pootaví region in Strakonice. Materials provided by V. Král. Red circles – nails, discs and unidentified material from trenches; blue circles – nails, discs and unidentified material outside the trenches; green circles – knives from trenches; yellow circles – knives outside trenches; horseshoes and spur – red circles; arrow – blue and green square; sickle – yellow square; bell – black square; scythe – pink circle; pin – orange square; cinder magnifying glass – red square. Created by P. Menšík.

Katalog kovových nálezů

(J. Hložek – P. Menšík)

Analyzované kovové artefakty č. 18 a 23 pocházejí z archeologického výzkumu P. Menšíka v roce 2016 (sonda 1 a 5). Ostatní archeologické nálezy byly zapůjčeny V. Králem z Muzea středního Pootaví ve

Strakonici. Jedná se o výsledky dlouhodobé prospekce detektorem kovů konané na lokalitě touto institucí v letech 2016–2017. Katalog kovových artefaktů je sestaven následujícím způsobem: nejprve je uvedeno pořadové číslo artefaktu, následuje číslo sáčku, které je provázáno s polohopisným zaměřením artefaktu a popis artefaktu.

Popsán je samotný artefakt, jeho tvar a materiál, z něhož je vyroben. Z celkového počtu 99 předmětů jsou pouze 3 artefakty vyrobeny ze slitiny mědi (č. 43, 93 a 94). V případě fragmentu rolničky (č. 43) bylo stanoveno materiálové složení¹¹. U zbývajících artefaktů, představujících drobné fragmenty plechu (č. 93 a 94) pokryté vrstvou korozních produktů mědi, byla pouze konstatována přítomnost tohoto materiálu v použité slitině. Při deskripci bylo užito následujících zkratk: pr – průměr, d – délka, š – šířka, v – výška, hm – hmotnost. V poznámce je u některých blíže neurčitelných předmětů uvedena zcela hypotetická interpretace.

- Č. př. 1, č. sáčku: 55, popis artefaktu: obloukovitě zahnutá tyčinka, materiál: železo, pr.: 10 mm, hm. 9,73 g, pozn.: patrně se jedná o fragment, cca 1/2 menšího oválného oka řetězu.
- Č. př. 2, č. sáčku: 1, popis artefaktu: fragment silně zkorodovaného přehnutého plechu nebo železné destičky, materiál: železo, pr. 35 mm, š. 14–23 mm, v. 5 mm, hm. 10,43 g.
- Č. př. 3, č. sáčku: 51, popis artefaktu: silně zkorodovaná tyčinka, na jedné straně šikmo odlomená, původní průřez je nejasný, materiál: železo, d. 28 mm, š. 4–8 mm, hm. 8,31 g, pozn.: teoreticky by se mohlo jednat o část těla hřebu.
- Č. př. 4, č. sáčku: 16, popis artefaktu: amorfni fragment, materiál: železo, d. 25 mm, š. 13 mm, v. 2–27 mm, hm. 4,22 g.
- Č. př. 5, č. sáčku: 14, popis artefaktu: zahnutá tyčinka kruhového průřezu, jeden konec rovný, druhý konec šikmo odlomený, materiál: železo, pr. 11 mm, d. 46 mm, hm. 19,29 g, pozn.: patrně se jedná o fragment oválného oka řetězu.
- Č. př. 6, č. sáčku: 18, popis artefaktu: zahnutá tyčinka kruhového průřezu, fragment 1/3 oválného oka řetězu, materiál: železo, pr. 9 mm, d. 52 mm, hm. 17,66 g.
- Č. př. 7, č. sáčku: 4, popis artefaktu: silně zkorodovaná podélně rozlomená tyčinka, původní průřez je nejasný, materiál: železo, d. 20 mm, š. 4–8 mm, v. 2–3 mm, hm. 4,51 g, pozn.: teoreticky by se mohlo jednat o část těla hřebu.
- Č. př. 8, č. sáčku: 11, popis artefaktu: tělo hřebu malých rozměrů, ohnuté, obdélného průřezu s odlomenou hlavou, materiál: železo, d. 32 mm, š. 3–6 mm, v. 3 mm, hm. 2,51 g.
- Č. př. 9, č. sáčku: 22, popis artefaktu: dvakrát zalomená tyčinka kruhového průřezu, částečně podélně rozlomená, materiál: železo, pr. 6 mm, d. 60 mm, hm. 2,83 g, pozn.: teoreticky by se mohlo jednat o část obdélné přezky nebo fragment dvakrát zalomeného těla hřebu.
- Č. př. 10, č. sáčku: 23, popis artefaktu: amorfni fragment, materiál: železo, d. 17 mm, š. 10–15 mm, v. 7 mm, hm. 5,84 g.
- Č. př. 11, č. sáčku: 12, popis artefaktu: tyčinka obdélného průřezu, materiál: železo, d. 51 mm, š. 6–11 mm, v. 3–4 mm, hm. 4,47 g, pozn.: patrně se jedná o tělo hřebu obdélného průřezu s odlomenou hlavou.
- Č. př. 12, č. sáčku: 56, popis artefaktu: ohnutá tyčinka kruhového průřezu, materiál: železo, pr. 5 mm, d. 49 mm, hm. 7,35 g.
- Č. př. 13, č. sáčku: 8, popis artefaktu: tyčinka obdélného průřezu, materiál: železo, d. 56 mm, š. 4–5 mm, v. 3–4 mm, hm. 4,97 g, pozn.: patrně se jedná o tělo dlouhého hřebu s odlomenou hlavou.

¹¹ Složení slitiny určila Restaurátorská laboratoř Archeologického ústavu AV ČR, Praha, v. v. i.

- **Č. př. 14, č. sáčku: 44, popis artefaktu:** fragment masivní destičky s částečně dochovaným otvorem na užší straně, **materiál:** železo, **d.** 35 mm, **š.** 16–33 mm, **v.** 2–5 mm, **hm.** 9,30 g, **pozn.:** patrně se jedná o fragment ramene (patní/postranní) části podkovy.
- **Č. př. 15, č. sáčku: 39, popis artefaktu:** mírně prohnutý, plochý a zaoblený fragment předmětu, na jedné straně výrazně rozšířený, **materiál:** železo, **d.** 53 mm, **š.** 10–12 mm, **v.** 2–8 mm, **hm.** 8,56 g, **pozn.:** patrně se jedná o fragment vnější patní/postranní části ramene podkovy.
- **Č. př. 16, č. sáčku: 24, popis artefaktu:** fragment silně zkorodované nepravidelné obdélné lamely trojúhelníkovitého průřezu, jedna strana o délce 56 mm poměrně rovná, **materiál:** železo, **d.** 65 mm, **š.** 4–9 mm, **v.** 1–2 mm, **hm.** 3,71 g, **pozn.:** teoreticky by se mohlo jednat o fragment čepele nože.
- **Č. př. 17, č. sáčku: 54, popis artefaktu:** fragment silně zkorodované nepravidelné obdélné železné lamely trojúhelníkového průřezu, jedna strana o délce 46 mm poměrně rovná, **materiál:** železo, **d.** 49, **š.** 3–9 mm, **v.** 1–4 mm, **hm.** 3,71 g, **pozn.:** teoreticky by se mohlo jednat o fragment čepele nože.
- **Č. př. 18, č. sáčku: x77b, popis artefaktu:** fragment čepele nože s mírně odsazeným trnovitým řapem, **materiál:** železo, **d. řapu** 58 mm, **š. řapu** 15 mm, **v. řapu** 3–5 mm, **d. čepele** (dochovaná) 48 mm, **š. hřbetu** 3–5 mm, **v.** 1–5 mm, v řapu přítomny dva otvory pro nýty **pr.** 3 mm, **hm.** 21,50 g. **Stratifikovaný artefakt**, sonda 5, sektor A2, vrstva 5002, úroveň 30–40 cm.
- **Č. př. 19, č. sáčku: x24, popis artefaktu:** podkova, odlomená postranní a patní část pravého ramene se třemi otvory pro uchycení hřebů (podkováků) v mělké rýze odsazené od silně opotřebeného, patrně kvadratického ozubu, **materiál:** železo, **d.** 102 mm, **š.** 10–28 mm, **v.** 4–6 mm, **hm.** 64,95 g.
- **Č. př. 20, č. sáčku: x135, popis artefaktu:** tyčinka kruhového průřezu, k jednomu konci se předmět kónicky zužuje, **materiál:** železo, **pr.** 7,5–10 mm, **d.** 46 mm, **hm.** 19,07 g.
- **Č. př. 21, č. sáčku: x136, popis artefaktu:** hrot šípu do luku s křídélky (částečně odlomená) s kónickou tulejkou, **materiál:** železo, **d.** 65 mm, **pr. tuleje vnitřní** 10 mm, **pr. tuleje vnější** 12,5 mm, **hm.** 7,24 g, (*Tab. 40:4a*).
- **Č. př. 22, č. sáčku: bod 4, popis artefaktu:** hřeb s kvadratickou hlavou a tělem obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 46 mm, **d. hlavy** (dochovaná) 18 mm, **š. hlavy** (dochovaná) 17,5 mm, **š. těla** 12 mm, **v.** 4,5–5 mm, **hm.** 17,12 g.
- **Č. př. 23, č. sáčku: x14b, popis artefaktu:** tyčinka obdélného průřezu, k jednomu z konců se klínovitě zužuje, **materiál:** železo, **d.** 54 mm, **š.** 11 mm, **v.** 8 mm, **hm.** 18,80 g, **pozn.:** mohlo by se jednat například o zlomek těla skoby nebo zákolníku. **Stratifikovaný artefakt**, sonda 1, sektor C1, vrstva 1002, úroveň 10–20 cm.
- **Č. př. 24, č. sáčku: bod 15, popis nálezu:** velký hřeb se zaoblenou T hlavou a tělem obdélného průřezu a odlomeným hrotem, **materiál:** železo: **d.** 83 mm, **š. těla** 9 mm, **v. těla** 5 mm, **d. hlavy** 23 mm, **š. hlavy** 12 mm, **hm.** 28,79 g.
- **Č. př. 25, č. sáčku: bod 13, popis artefaktu:** odlomená kvadratická hlava hřebu s nepravidelným okrajem, **materiál:** železo, **d. hlavy** 14 mm, **š. hlavy** 10 mm, **v. hlavy** 3 mm, **hm.** 1,04 g.
- **Č. př. 26, č. sáčku: bod 12, popis artefaktu:** tyčinka obdélného půdorysu, k jednomu konci se klínovitě zužuje, **materiál:** železo, **d.** 27 mm, **š.** 9 mm, **v.** 3,5–5,5 mm, **hm.** 4,74 g, **pozn.:** patrně se jedná o fragment těla hřebu.
- **Č. př. 27, č. sáčku: bod 2, popis artefaktu:** hřeb s T hlavou a tělem obdélného průřezu, hlava dochována pouze částečně, **materiál:** železo, **d.** 33 mm, **š. těla** 3 mm, **v. těla** 2 mm, **hm.** 3,32 g.
- **Č. př. 28, č. sáčku: bod 11, popis artefaktu:** neúplná čepel nože s odlomenou zadní částí trnovitého řapu, **materiál:** železo, **d. čepele** (dochovaná) 97 mm, **š. čepele** (dochovaná) 14 mm, **š. hřbetu** 4 mm., **v.** 1–4 mm, **hm.** 11,39 g.
- **Č. př. 29, č. sáčku: bod 3, popis artefaktu:** železná houba, amorfní hrudka, **materiál:** železo, **d.** (maximální) 30 mm, **š.** (maximální) 17 mm, **v.** (maximální) 19 mm, **hm.** 15,43 g, (*Tab. 40:6a*).
- **Č. př. 30, č. sáčku: bod 6, popis artefaktu:** plochá, mírně prohnutá lamela nepravidelného tvaru, **materiál:** železo, **d.** 67 mm, **š.** 27 mm, **v.** 2 mm, **hm.** 12,52 g, **pozn.:** fragment blíže neurčeného kování (?).
- **Č. př. 31, č. sáčku: 104, popis artefaktu:** hrudka lehké kovářské strusky, **materiál:** železo, **d.** 65 mm, **š.** 40 mm, **v.** 25 mm, **hm.** 86,40 g.
- **Č. př. 32, č. sáčku: 23, popis artefaktu:** ohnutá tyčinka, **materiál:** železo, **p.** 6 mm, **d.** 64 mm, **hm.** 4,58 g, **pozn.:** patrně se jedná o fragment oválného oka řetězu.
- **Č. př. 33, č. sáčku: bod 10, popis artefaktu:** tyčinka obdélného průřezu, k jednomu konci se klínovitě zužuje, **materiál:** železo, **d.** 42 mm, **š.** 6–9 mm, **v.** 3,5 mm, **hm.** 4,01 g, **pozn.:** mohlo by se jednat například o fragment těla menší skoby nebo odlomený trnový řap menšího nože.
- **Č. př. 34, č. sáčku: bod 8, popis artefaktu:** čepel nože ohnutá do pravého úhlu s rovným ostřím, rovným, směrem ke špičce mírně zkoseným hřbetem a oboustranně odsazeným a oboustranně zkoseným, částečně odlomeným trnovým řapem, **materiál:** železo, **d. čepele** 96 mm, **š. hřbetu** 3–4 mm, **v.** 1–4 mm, **d. řapu** (dochovaná) 15 mm, **š. řapu** 10–12 mm, **v. řapu** 1–2 mm, **hm.** 15,31 g, (*Tab. 40:3*).
- **Č. př. 35, č. sáčku: bod 7, popis artefaktu:** lichoběžníkovitá lamela, **materiál:** železo, **d.** 67 mm, **š.** 5–13 mm, **v.** 4 mm, **hm.** 10 g, **pozn.:** mohlo by se jednat o odlomený řap nože.
- **Č. př. 36, č. sáčku: x4, popis artefaktu:** nepravidelná půlkulatá hlava hřebu s nepravidelným okrajem a odlomeným tělem čtverhranného průřezu, **materiál:** železo, **d. hlavy** 27 mm, **š. hlavy** 21 mm, **v. hlavy** 3 mm, **š. těla** 8 mm, **v. těla** 6 mm, **hm.** 18,90 g.
- **Č. př. 37, č. sáčku: x3b, popis artefaktu:** oválné oko slabého řetězu z tyčinky kruhového průřezu, **materiál:** železo, **pr.** 6 mm, **d.** 114 mm, **š.** 25–54 mm, **hm.** 51,89 g.
- **Č. př. 38, č. sáčku: bod 16, popis artefaktu:** hřeb s kvadratickou hlavou a tělem obdélného průřezu a odlomenou špičkou, **materiál:** železo, **d.** 36 mm, **d. hlavy** 10 mm, **š. hlavy** 9,5 mm, **v. hlavy** 3 mm, **š. těla** 6–7 mm, **hm.** 3,70 g.
- **Č. př. 39, č. sáčku: 6, popis artefaktu:** hrot šípu do luku s křídélky (částečně odlomená) s kónickou tulejkou, **materiál:** železo, **d.** 70 mm, **pr. tuleje vnitřní** 9 mm, **pr. tuleje vnější** 11,5 mm, **hm.** 16,60 g, (*Tab. 40:4b*).
- **Č. př. 40, č. sáčku: 8, popis artefaktu:** tyčinka čtvercového průřezu, **materiál:**

- železo, **d.** 93 mm, **š.** 4 mm, **v.** 3,5 mm, **hm.** 6,69 g, **pozn.:** patrně se jedná o tělo hřebu s odlomeným hrotem a hlavou.
- **Č. př.** 41, **č. sáčku:** 1, **popis artefaktu:** ploché kování mající podobu protaženého trojlistu se třemi nýty s odsazeným klínovitým trnem obdélného průřezu, **celková d.** 115 mm, **č. ploché části kování d.** 18–42 mm, **š. odsazení** 10 mm, **d. trnu** 37 mm, **š. trnu** 5–12 mm, **v. trnu** 2–4 mm, **hm.** 38,27g.
  - **Č. př.** 42, **č. sáčku:** 15, **popis artefaktu:** část obloukovité čepele srpů, **materiál:** železo, **d.** 172 mm, **š.** (dochovaná) 8–14 mm, **v. hřbetu** 3 mm, **v. čepele** 0,5–1 mm, **hm.** 13,75 g, (*Tab. 40:2*).
  - **Č. př.** 43, **č. sáčku:** 14, fragment ½ spodní polokoule mosazné rolničky s jednou šterbinou zakončenou dvěma kruhovými otvory bez další výzdoby, poloviny rolničky byly původně spojeny zapertlováním, **materiál:** slitina mědi; (mosaz) Cu: 88,78 %, Zn 10,18 %, Pb 0,80 %, ostatní 0,24 %, **p. rolničky** 3 cm, **hm.** 1,66 g.
  - **Č. př.** 44, **č. sáčku:** 16, **popis artefaktu:** fragment střední části čepele nože, **materiál:** železo, **d.** 95 mm, **š.** 8–18 mm, **š. hřbetu** 3 mm, **v.** 1–3 mm, **hm.** 13,14 g.
  - **Č. př.** 45, **č. sáčku:** 10, **popis artefaktu:** fragment čepele kosy, resp. polokosy, **materiál:** železo, **d.** 110 mm, **š.** 20–23 mm, **š. vodorovné lišty** 3–4 mm, **v. čepele** 0,5–2 mm, **hm.** 15,88 g, (*Tab. 40:1*).
  - **Č. př.** 46, **č. sáčku:** bod 10, **popis artefaktu:** fragment klínovitého těla hřebu s odlomenou hlavou a hrotem, **materiál:** železo, **d.** 31 mm, **š.** 8–13 mm, **v.** 5–8 mm, **hm.** 14,27 g.
  - **Č. př.** 47, **č. sáčku:** 7, **popis artefaktu:** odlomená, částečně dochovaná plochá hlava hřebu, patrně čtvercová nebo obdélná, **materiál:** železo, **d.** 10 mm, **d. hlavy** (dochovaná) 12 mm, **š. hlavy** (dochovaná) 10 mm, **v. hlavy** 3 mm, **hm.** 1,42 g.
  - **Č. př.** 48, **č. sáčku:** 13, **popis artefaktu:** fragment lupy, amorfní, ve zkoumaném místě zjištěno nadměrného nauhličení, jedná se tak o litinu, kterou není možné zpracovat kováním, **materiál:** železo, **d.** (maximální) 30 mm, **š.** (maximální) 30 mm, **v.** (maximální) 20 mm, **hm.** 80,35 g.
  - **Č. př.** 49, **č. sáčku:** 19a, **popis artefaktu:** tyčinka čtvercového průřezu, na jednom konci zúžená a zploštělá, **materiál:** železo, **d.** 38 mm, **š.** 6–8 mm, **v.** 2–8 mm, **hm.** 7,37 g, **pozn.:** mohlo by se jednat o fragment těla většího hřebu/skoby.
  - **Č. př.** 50, **č. sáčku:** 19b, **popis artefaktu:** plochá tyčinka obdélného průřezu, na jedné straně mírně zúžená, **materiál:** železo, **d.** 37 mm, **š.** 6–9 mm, **v.** 1–3 mm, **hm.** 3,90 g.
  - **Č. př.** 51, **č. sáčku:** 19c, **popis artefaktu:** podkova, fragment postranní/patní části pravého ramene malé podkovy s dochovanou částí jednoho otvoru pro hřeb, **materiál:** železo, **d.** 37 mm, **š.** 5–16 mm, **v.** 3 mm, **hm.** 7,89 g.
  - **Č. př.** 52, **č. sáčku:** 11a, **popis artefaktu:** fragment železného plechu, **materiál:** železo, **d.** 44 mm, **š.** 5–7 mm, **v.** 1 mm, **hm.** 1,93 g, **pozn.:** zcela hypoteticky by se mohlo jednat například o část silně zkorodované čepele nože.
  - **Č. př.** 53, **č. sáčku:** 11b, **popis artefaktu:** amorfní fragment železné destičky/plechu, **materiál:** železo, **d.** 31 mm, **š.** 5–18 mm, **v.** 1–2 mm, **hm.** 2,77 g.
  - **Č. př.** 54, **č. sáčku:** 18a: **popis artefaktu:** plech, ohnutý, **materiál:** železo, **d.** 12 mm, **š.** 19 mm **v.** 2 mm, **pr. cca** 19 mm, **hm.** 1,02 g, **pozn.:** zlomek tuleje (?).
  - **Č. př.** 55, **č. sáčku:** 18b: **popis artefaktu:** plech, ohnutý, **materiál:** železo, **d.** 18 mm, **š.** 14 mm **v.** 2 mm, **hm.** 0,64 g, **pozn.:** zlomek tuleje (?).
  - **Č. př.** 56, **č. sáčku:** 9, **popis artefaktu:** oválné zdeformované oko řetězu vyrobené z tyčinky kruhového průřezu, **materiál:** železo, **d.** 47 mm, **š.** 24 mm, **pr.** 6,5 mm, **hm.** 14,47 g.
  - **Č. př.** 57, **č. sáčku:** 14, **popis artefaktu:** ohnutý fragment střední části čepele nože, **materiál:** železo, **d.** (dochovaná) 43 mm, **š.** (dochovaná) 11–15 mm, **š. hřbetu** 4 mm, **v.** 1–4 mm, **hm.** 8,95 g.
  - **Č. př.** 58, **č. sáčku:** 4, **popis artefaktu:** hřeb s plochou kulatou hlavou a tělem obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 58 mm, **pr. hlavy** 20 mm, **v. hlavy** 3 mm, **š. těla** 9 mm, **v. těla** 7 mm, **hm.** 10,10 g.
  - **Č. př.** 59, **č. sáčku:** 17, **popis artefaktu:** fragment silně zkorodované, nepravidelné, mírně prohnuté lamely trojúhelníkového průřezu, **materiál:** železo, **d.** 60 mm, **š.** 3–16 mm, **v.** 1–2 mm, **hm.** 4,35 g, **pozn.:** pravděpodobně se jedná o část čepele nože.
  - **Č. př.** 60, **č. sáčku:** 12, **popis artefaktu:** čepel nože s rovným ostřím, rovným, směrem ke špičce mírně zkoseným hřbetem a oboustranně odsazeným a oboustranně zkoseným, částečně odlomeným trnovitým řapem, **materiál:** železo, **d. čepele** 91 mm, **š.** 20 mm, **š. hřbetu** 2 mm **v.** 1–2 mm, **d. řapu** 22 mm (dochovaná), **š. řapu** 8–12 mm, **v. řapu** 2–3 mm, **hm.** 21,69 g.
  - **Č. př.** 61, **č. sáčku:** 2, **popis artefaktu:** fragment střední části čepele nože, **materiál:** železo, **d.** (dochovaná) 55 mm, **š.** (dochovaná) 10–13 mm, **š. hřbetu** 3 mm, **v.** 1–3 mm, **hm.** 6 g.
  - **Č. př.** 62, **č. sáčku:** bod 14, **popis artefaktu:** fragment střední části čepele nože, **materiál:** železo, **d.** (dochovaná) 58 mm, **š.** (dochovaná) 15–17 mm, **š. hřbetu** 5 mm, **v.** 1–5 mm, **hm.** 15,50 g.
  - **Č. př.** 63, **č. sáčku:** 33, **popis artefaktu:** obdélná lamela klínovitého průřezu, klínovitost průřezu způsoben patrně zvýšenou korozí na jedné straně (z větší části nedochovaná), **d.** 275 mm, **š.** 15 mm (dochovaná), **v.** 4 mm, **hm.** 47,98 g, se dvěma otvory pro hřeby/nýty **pr.** 3 mm, **pozn.:** patrně se jedná o blíže neurčitelné kování.
  - **Č. př.** 64, **č. sáčku:** 48, **popis artefaktu:** železná houba, amorfní fragment, jedná se o dvouvrstvý paket poměrně homogenního vysokofosforového železa, **d.** (maximální) 47 mm, **š.** (maximální) 30 mm, **v.** (maximální) 25 mm, **hm.** 98,64 g, (*Tab. 40:6b*).
  - **Č. př.** 65, **č. sáčku:** 3, **popis artefaktu:** tyčinka čtverhranného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 88 mm, **š.** 4 mm, **v.** 3 mm, **hm.** 4,65 g, **pozn.:** patrně se jedná o tělo delšího hřebu.
  - **Č. př.** 66, **č. sáčku:** 13a, **popis artefaktu:** tělo hřebu s odlomenou hlavou čtvercového průřezu, **materiál:** železo, **pr. hlavy** 6 mm, **d.** 50 mm, **hm.** 6,34 g.
  - **Č. př.** 67, **č. sáčku:** 58, **popis artefaktu:** čepel nože ohnutá do pravého úhlu s rovným ostřím a rovným, směrem ke špičce mírně zkoseným hřbetem, **materiál:** železo, **d. čepele** (dochovaná) 103 mm, **š.** 8–17 mm, **š. hřbetu** 3 mm **v.** 1–3 mm, **hm.** 13,17 g.
  - **Č. př.** 68, **č. sáčku:** 13b, **popis artefaktu:** klínovité tělo hřebu s odlomenou hlavou obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 64 mm, **š.** 6–9 mm, **v.** 2,5–6,5 mm, **hm.** 14,11 g.
  - **Č. př.** 69, **č. sáčku:** 26, **popis artefaktu:** hřeb s částečně dochovanou plochou hlavou klínovitým tělem obdélného průřezu,

- materiál:** železo, **d.** 65 mm, **š.** 8–10 mm, **v.** 2,5–6 mm, **v. hlavy** 2 mm, **hm.** 15,96 g.
- **Č. př. 70, č. sáčku:** 2, **popis artefaktu:** klínovité tělo hřebu s odlomenou hlavou obdélného průřezu s odlomenou špicí, **materiál:** železo: **d.** 50 mm **š.** 8–11 mm **v.** 4–6 mm, **hm.** 8,70 g.
  - **Č. př. 71, č. sáčku:** 38, **popis artefaktu:** klínovité tělo hřebu s odlomenou hlavou obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 61 mm, **š.** 8–10 mm, **š.** 4–6 mm, **hm.** 15,62 g.
  - **Č. př. 72, č. sáčku:** 42, **popis artefaktu:** podkůvka z boty se pěti kruhovými otvory, **pr.** 4 mm, **materiál:** železo, **vnitřní rozpětí ramen** 35 mm, **š. ramen** 15 mm, **v. ramen** 4 mm, **hm.** 25,61 g.
  - **Č. př. 73, č. sáčku:** 47, **popis artefaktu:** fragment masivní lamely klínovitého tvaru obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 36 mm, **š.** 2–14 mm, **v.** 4–6 mm, **hm.** 9,98 g.
  - **Č. př. 74, č. sáčku:** 40, **popis artefaktu:** hřeb s plochou kulatou hlavou, klínovitým tělem obdélného průřezu a odlomeným hrotem, **materiál:** železo, **pr. hlavy** 24 mm, **v. hlavy** 3 mm, **d.** 69 mm, **š.** 6–9 mm, **v.** 3,5–6 mm, **hm.** 17,74 g.
  - **Č. př. 75, č. sáčku:** 20, **popis artefaktu:** malý neúplný hřeb s klínovitým tělem čtvercového průřezu a malou čtverhrannou hlavou, **materiál:** železo, **roz. hlavy** 8×8 mm, **š. těla** 3–5 mm, **v.** 4–6 mm, **hm.** 3,16 g, **pozn.:** jedná se o část hřebu (podkovačky).
  - **Č. př. 76, č. sáčku:** 57, **popis artefaktu:** hřeb s T hlavou, hlava neúplná, zdeformované tělo obdélného tvaru, **materiál:** železo, **d.** 28 mm, **š.** 5,5 mm, **v.** 5 mm, **hm.** 3,26 g.
  - **Č. př. 77, č. sáčku:** 15, **popis artefaktu:** odlomená plochá obdélná hlava hřebu s částí těla obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d. hlavy** 28 mm, **š. hlavy** 22 mm, **š. těla** 15 mm, **v. těla** 9 mm, **hm.** 18,09 g.
  - **Č. př. 78, č. sáčku:** 19, **popis artefaktu:** řetěz, spečený fragment, sestávající se z menších spojených oválných ok, původní rozměry nelze přesně určit (pr. 3–4 mm?) **materiál:** železo, **hm.** 33,92 g.
  - **Č. př. 79, č. sáčku:** 30: **popis artefaktu:** torzo hřebu s neúplnou plochou hlavou a klínovitým tělem obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 49 mm, **š.** 7–10 mm, **v.** 3–10 mm, **v. hlavy** 4 mm, **hm.** 19,93 g.
  - **Č. př. 80, č. sáčku:** 41, **popis artefaktu:** klínovité tělo hřebu obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 47 mm, **š.** 6–9 mm, **v.** 4–7 mm, **hm.** 11,07 g.
  - **Č. př. 81, č. sáčku:** 35, **popis artefaktu:** podkova bez hmatce a rýhy se šesti, částečně asymetricky umístěnými otvory pro hřeby – podkovačky, a špatně dochovanými, silně opotřebovanými, patrně klínovitými ozuby, postranní část levého ramene rozšířená, **materiál:** železo, **vnější obvod** 280 mm, **d.** 115 mm, **š.** 95 mm, **v.** 5–9 mm, **hm.** 146,24g. V jednom otvoru dochován hřeb s obdélnou hlavou, **d.** 10 mm, **š.** 10 mm.
  - **Č. př. 82, č. sáčku:** 37, **popis artefaktu:** ohnutá lamela půlkruhového průřezu s nýtkem, **materiál:** železo, **d.** 182 mm, **š.** 11 mm, **v.** 3 mm, **hm.** 21,47 g, **pr. nýtu** 5 mm, **pozn.:** kování vozu.
  - **Č. př. 83, č. sáčku:** 17, **popis artefaktu:** ostruha, neúplný, silně zdeformovaný exemplář s jedním částečně odlomeným ramenem, druhé rameno má poškozené zakončení úchytkou v podobě jednoduchého očka. Ramena silně poškozená korozí měla původně čtverhranný, nebo polokruhový průřez, jsou mírně obloukovitě prohnutá s výraznějším prohnutím před částečně odlomenou úchytkou, styčná plocha ramen je mírně rozšířena do nevýrazné patky. Na vnější straně je připojena šikmo odsazená krátká vidlice, tvořená dvěma tyčinkami nepravidelného obdélného, či spíše půlkruhového průřezu s neúplným kolečkem., **materiál:** železo, **d. ramene** 108 mm, **d. vidlice** 23 mm, **hm.** 26,66 g, (*Tab. 40:7*).
  - **Č. př. 84, č. sáčku:** 6, **popis artefaktu:** podkova, odlomená patní část levého ramene bez rýhy, s rozšířeným vnějším okrajem s jedním dochovaným otvorem pro hřeb – podkovačka a vodorovně obdelným klínovitým, od zadního okraje šikmo odsazeným ozubem, **materiál:** železo, **d.** 71 mm, **š.** 13–28 mm, **v.** 3–4 mm, **v. vnější hrany** 6–7 mm, **hm.** 39,90 g.
  - **Č. př. 85, č. sáčku:** 12, **popis artefaktu:** čepel nože s rovným ostrím, rovným, směrem ke špičce mírně zkoseným hřbetem a oboustranně odsazeným a oboustranně zkoseným, částečně odlomeným trnovým řapem, **d. čepele** 91 mm, **š.** 20 mm, **š. hřbetu** 2 mm, **v.** 1–2 mm, **d. řapu** 22 mm (dochovaná), **š. řapu** 8–12 mm, **v. řapu** 2–3 mm, **hm.** 21,69 g.
  - **Č. př. 86, č. sáčku:** 7, **popis artefaktu:** fragment střední části čepele nože, **materiál:** železo, **d.** 69 mm, **š.** 8–15 mm, **š. hřbetu** 2–3 mm, **v.** 1–3 mm, **hm.** 8,34 g.
  - **Č. př. 87, č. sáčku:** 36, **popis artefaktu:** podkova, s odlomeným levým ramenem, dochovaná přední část s hmatcem a celé pravé rameno, rýha se třemi otvory zasahuje od hmatce až k malému, příčně podélnému ozubu, rýha na pravé straně obsahuje tři otvory pro hřeby – podkovačky, v obou rýhách byly otvory rozmístěny asymetricky, **materiál:** železo, **d.** 110 mm, **š. ramene** 8–30 mm, **v.** 2–4 mm, **hm.** 82,72 g.
  - **Č. př. 88, č. sáčku:** 34, **popis artefaktu:** oválné oko řetězu vyrobené z tyčinky obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 72 mm, **š.** 24 mm, **š. tyčinky** 5,5 mm, **v. tyčinky** 4 mm, **hm.** 14,59 g.
  - **Č. př. 89, č. sáčku:** 31, **popis artefaktu:** oválné oko řetězu vyrobeného z tyčinky kruhového průřezu, roztržené, **materiál:** železo, **d.** 52 mm, **š.** 30 mm, **pr. tyčinky** 10 mm, **hm.** 17,30 g.
  - **Č. př. 90, č. sáčku:** 49, **popis artefaktu:** rameno podkůvky boty se dvěma otvory, **materiál:** železo, **pr.** 3 mm, **d.** 95 mm, **š.** 9 mm, **v.** 3,5 mm, **hm.** 9,90 g.
  - **Č. př. 91, č. sáčku:** 9, **popis artefaktu:** oválné oko řetězu, roztržené, vyrobené z tyčinky kruhového průřezu, **materiál:** železo, **d.** 38 mm, **š.** 21 mm, **pr. tyčinky** 6 mm, **hm.** 11, 63 g.
  - **Č. př. 92, č. sáčku:** 46a, **popis artefaktu:** fragment rovného plechu, **materiál:** slitina mědi, **d.** 43 mm, **š.** 14–20 mm, **v.** 1 mm, **hm.** 2,03 g.
  - **Č. př. 93, č. sáčku:** 46b, **popis artefaktu:** fragment rovného plechu s nýtem s čtverhrannou hlavou, **materiál:** slitina mědi, **d.** 14 mm, **š.** 12 mm, **v.** 1 mm, **hm.** 1,49 g.
  - **Č. př. 94, č. sáčku:** 50, **popis artefaktu:** hřeb s klínovitým tělem obdélného průřezu s téměř chybějící, patrně plochou hlavou, rozměry hlavy neměřitelné, **materiál:** železo, **d.** 63 mm, **š.** 8,5 mm, **v.** 3–7,5 mm, **hm.** 14,82 g.
  - **Č. př. 95, č. sáčku:** 28, **popis artefaktu:** tyčinka obdélného průřezu, **materiál:** železo, **d.** 52 mm, **š.** 6 mm, **v.** 4 mm, **hm.** 3,26 g.
  - **Č. př. 96, č. sáčku:** 39, **popis artefaktu:** pravé rameno podkovy s neúplnou přední částí, rýhou a třemi otvory, rýha je odsazena od patrně kvadratického ozubu nasazeného kolmo na zadní okraj ramene, **materiál:** železo, **d.** 116 mm, **š. ramene** 20–30 mm, **v.** 3–5 mm, **hm.** 83,16 g.

- Č. př. 97, č. sáčku: 45, **popis artefaktu:** fragment těla jehlice s částečně odlomenou hlavou a špicí, tělo je členěno dvěma prožlabenými žebry, která vymezují část těla tvořenou třemi kulovitými vývalky, **materiál:** železo, **d.** 70 mm, **pr.** 3–10 mm, **hm.** 9,33 g, (*Tab. 40:5*).
- Č. př. 98, č. sáčku: bod 7, **popis artefaktu:** odlomený trnovitý řap nože, **materiál:** železo, **d.** (dochovaná) 67 mm, **š.** 4–14 mm, **v.** 3–4 mm, **hm.** 10 g.
- Č. př. 99, sběr z plochy hradiště, poloha neurčena, **popis artefaktu:** masivní plochá obdélná T. hlava, **materiál:** železo, **d.** 58 mm, **š.** 16 mm, **v.** 5–8 mm, nasazená na část těla oválného průřezu **d.** (dochovaná) 15 mm, **š.** 22 mm, **v.** 12 mm, **hm.** 71,22 g, **pozn.:** hypoteticky by se mohlo jednat o část zákolníku či svorník vah vozu.

13. Bioarcheologické prameny

(P. Kočár – R. Kočárová – Z. Sůvová)

13.1 Rostlinné makrozbytky a uhlíky

(P. Kočár – R. Kočárová)

K archeobotanickým analýzám bylo předáno 25 ks vzorků sedimentu a 10 vzorků vybraných uhlíků. Vzorky sedimentu byly proplaveny pomocí flotační plavící linky (Pearsall 1989). Celkem bylo proplaveno 218 l sedimentu.

Bylo získáno 35 ks zuhelnatělých rostlinných diaspor a jejich fragmentů určených zejména pro získání informací o ekonomice lokality. V souboru převládají zuhelnatělé obilky obilnin s nepatrnou příměsí zuhelnatělých semen luštěnin (blíže neurčitelné fragmenty semen hrachu či vikve seté), plevelů a sbíraných ovocných druhů. V souboru makrozbytků obilnin dominovaly obilky pšenice obecné (*Triticum aestivum*) tvořící 48 % rostlinných makrozbytků obilnin. Následují obilky žita (*Secale cereale*) a ječmene obecného (*Hordeum vulgare*) s 16 %. Zaznamenány byly také obilky pšenice jednozrnky (*Triticum monococcon*) s 12 % a prosa (*Panicum miliaceum*) s 8 %. Makrozbytková analýza potvrdila dominanci pšenice obecné v analyzovaném souboru, což odpovídá jiným raně středověkým lokalitám v České republice (Kočár et al. 2010), kde tento druh pšenice tvoří základ ekonomiky. Převahu žita můžeme na území České republiky pravděpodobně spojit až s přechodem k vrcholně středověké ekonomice (Graus 1957). Nález jednozrnky, archaické plodiny typické pro pravěké lokality,

indikuje pravděpodobně přítomnost staršího pravěkého osídlení. Analogické spektrum obilnin s převahou nahé pšenice obecné bylo v jihočeském regionu zjištěno např. na raně středověké výšinné lokalitě Hradec u Němčtic (Opravil 2000).

Plané užitkové druhy reprezentuje nález zlomku oříšku lísky obecné (*Corylus avellana*) a pecky trnky (*Prunus spinosa*). Z planých druhů byla zjištěna pouze jedna zuhelnatělá nažka opletky rolní (*Fallopia convolvulus*), druhu s širokou ekologickou valencí. Makrozbytky planých druhů tak indikují zejména keřové formace (*Berberidion*) blízké těm rostoucím v západní části rezervace Kněží hora dodnes.

Dále bylo analyzováno 173 ks (12,2 g) uhlíků za účelem rekonstrukce lesní vegetace v minulosti.

Lesní vegetace na lokalitě je v současnosti tvořena druhotným porostem zastoupeným zejména smrkem ztepilým a borovicí lesní ve východní části území a na severních svazích. Přírodě blízký lesní porost tvořený zejména kyselými doubravami (*Luzulo-Quercetum*, *Abieti-Quercetum*) a menšími ploškami ptačincových lipových doubrav (*Stellario-Tili-etum*) se nachází zejména na jižním svahu k řece Otavě. Porosty nesou znaky výmladkového hospodaření, zejména vícečetné kmeny rostoucí z jednoho místa (původního pařezu), charakteristické je šavlovité zakřivení kmenů a časté napadení hnilobou ve spodní

sonda	vrstva	sektor	úroveň	objem (l)
6	6002			10
7	7002	A3		5
3				7
5				10
10	40–50 cm			7
1		C2	20–30 cm	10
1		B1	20–30 cm	10
8	8002	D3	20–30 cm	10
8	8003	A1–A2	20–30 cm	10
8		C3	20–40 cm	10
5				10
4	15–25 cm	C1		10
6				10
1		A2	20–30 cm	10
5	40–50 cm	A2		10
5		D1		10
5		B2		10
1	10–20cm	A1		10
2	30–40 cm	A2		10
1	1003	C1		3
11	30–40 cm			10
11	40 cm			3
7	7005	A3		5
7	7006	A3		8
3	3003	B2		10

Tab. 41. Katovice. Seznam plavených vzorků. Vytvořil P. Kočár – R. Kočárová.

Tab. 41. Katovice. List of flotation samples. Created by P. Kočár – R. Kočárová.

části kmenů. Výmladkové hospodaření je intenzivní způsob obnovy a exploatace lesů bez nutnosti výsadby nového porostu, je při něm využívána přirozená obnova lesa výmladky z pařezů a velmi krátké obmýty (cca 5 až několik málo desítek let). Dnešní

stáří dubových porostů dosahuje 130 let. Stromové patro tvoří dub zimní (*Quercus petraea*) s menší příměsí dubu letního (*Quercus robur*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*). Ve spodní části svahu nad řekou Otavou je doubrava rozvolněná s bohatým

Sonda	Sektor	vrstva	úroveň	č. sáčku
S1	A1	1002	20–30 cm	52b
S1	C2	1002	20–30 cm	58c
S6	A1		30–40 cm	131
S6	A1	6002		138
S7	A5	7003	40–50 cm	101
S7	B5	7002	0–10 cm	102
S7	A5	7003	40–50 cm	118
S7	A6	7002	30–40 cm	119
S7	A6	7002	30–40 cm	132
S7	A6	7002	20–30 cm	12

Tab. 42. Katovice. Seznam specifických vzorků (vybrané uhlíky). Vytvořil P. Kočár – R. Kočárová.

Tab. 42. Katovice. List of specific samples (selected charcoals). Created by P. Kočár – R. Kočárová.

keřovým patrem tvořeným hlavně lískou obecnou (*Corylus avellana*). V západní části lokality jsou porosty subxerofilních keřových formací tvořených zejména plnými růžemi (*Rosa canina*, *Rosa dumalis*, *Rosa jundzillii*), slivoní trnkou (*Prunus spinosa*), hlohy (*Crataegus monogyna*, *Crataegus laevigata*) a hrušní polničkou (*Pyrus pyraeaster*). Přítomen je i jalovec obecný (*Juniperus communis*) indikující historickou pastvu dobytka na stráních nad řekou (Albrecht 2003).

Dominantou antrakologického souboru očištěného o konstrukční dřevo z valu hradiště je dub (*Quercus*), jehož uhlíky tvořily cca polovinu analyzovaných zlomků (58 % analyzovaných zlomků uhlíků). Poměrně významně jsou zastoupeny i uhlíky borovice (*Pinus*) 12 %, blíže neurčitelných jehličnanů (*Conifera*) 10 % a jedle (*Abies*) 7 %. V souboru byl zjištěn i jalovec (*Juniperus*) 5 % a taxon jedle/smrk (*Abies/Picea*) 3 %. Ostatní dřeviny javor (*Acer*), olše (*Alnus*),

bříza (*Betula*), buk (*Fagus*), jasan (*Fraxinus*), smrk (*Picea*), lípa (*Tilia*) a taxon topolu či vrby (*Populus/Salix*) byly zastoupeny jen okrajově s početností do 1 %. Druhové spektrum analyzovaného souboru uhlíků svým složením (jehličnany a dub) potvrzuje přítomnost kyselých a jedlových doubrav (*Luzulo-Quercetum*, *Abieti-Quercetum*) v zázemí zkoumané lokality. Jako příměs v těchto společenstvech se uplatňují stanovištně nenáročná světlomilná listnáče (bříza, topol/vrba). Náročnější druhy dřevin jsou na lokalitě přítomny jen nevýrazně (lípa, javor, jasan) a indikují pravděpodobně drobné plošky suťových lesů a lipových doubrav, na živinami bohatších substrátech. Zaznamenána byla také příměs dřevin bučin (buk, smrk), luhů (olše, topol/vrba) a světlomilné dřeviny pastvin a pasek (jalovec). Lesní vegetace rekonstruovaná pomocí antrakologické analýzy dobře odpovídá potenciální rekonstruované vegetaci (Neuhäuslová a kol. 1998).

Katovice 2016–2017																			
rok výzkumu	sonda	vrstva	mech. úroveň	sektor	uhl	Cerealía	Corylus avellana	Fallopia convolvulus	Hordeum vulgare	Panicum miliaceum	Pisum/Vicia	Prunus spinosa	Secale cereale	Secale cereale	Triticum aestivum	Triticum aestivum	Triticum monococcum	Triticum monococcum	
2016	1		20–30cm	A2	X	1									1				2
2016	5		40–50cm	A2	X	1	1					1	1						3
2016					X														1
2017	1		20–30cm	B1	X	2		1	1	1	3		2	1	7	4			22
2017	1		20–30cm	C2	X	1		2									2	1	6
2017	8	8003	20–30cm	A1–A2	X					1									1
						3	1	1	4	2	3	1	2	2	7	4	2	1	33

Tab. 43. Katovice. Výsledky archeobotanické makrozbytkové analýzy (zuheľnatělé RMZ). Legenda: n – nažka, o – obilka, pe – pecka, s – semeno, sk – skořápka, zl – zlomek. Vytvořil P. Kočár – R. Kočárová.

Tab. 43. Katovice. List of specific samples (selected charcoals). Legend: n – achene, o – grain, pe – pe – stone, s – seed, sk – shell, zl – fragment. Created by P. Kočár – R. Kočárová.

sonda	objekt	sektor	vrstva	úroveň	č. sáčku	jedle	jedle/smrk	jabor	olše	bříza	buk	jasan	jalovec	smrk	borovice	borovice?	topol/vrba	dub	dub?	lipa	jehlíčan	lištnáč	neurčeno	Celkem
S7		A5	7003	40–50 cm	101													16						16
S7		B5	7002	0–10 cm	102													19						19
S7		A5	7003	40–50 cm	118													22						22
S7		A6	7002	30–40 cm	119													17						17
S6		A1		30–40 cm	131													40						40
S7		A6	7002	30–40 cm	132													50						50
S6		A1	6002		138										5			8						13
S7		A6	7002	20–30 cm	143													4						4
S1		A1	1002	20–30 cm	52b													50						50
S1		C2	1002	20–30 cm	58c								12					40						52
?					žlutý kam. pís. jíl																	1		1
S1		C2		20–30 cm		12												14			4			30
S1		B1		20–30 cm		1				1		2		1	1	1	1	18			5			30
S1		C1	1003		výplň KJ													8			2			11
S1		A2		20–30 cm		1												12			2			16
S10				40–50 cm									6								5	1		12
S11	3			40 cm	výplň KJ	1				1											2	3		7
S11				30–40 cm														1			1			2
S2		A2		30–40 cm			4														1			5
S3	1														1			2						3
S3		B2	3003															13						13
S4		C1		15–25 cm														30						30
S5	1																							4
S5	1														1	2					1			4
S5		A2		40–50 cm					1						9			15			4	1		30
S5		D1					1	2							7			11			4			25
S6			6002		neg.																			
S7		A3	7002															16			1			17
S7		A3	7005															4	2					6
S7		A3	7006															5						5
S8		A1–A2	8003	20–30 cm		10										1		17			2			30
S8		C3		20–40 cm						2					7	2	18				1			30
S8		D3	8002	20–30 cm		2									5		23							30
	2							2								1		1		1	2			7
					sv. hn. písč. hlína		4							1									1	6
Celkem						25	11	2	3	3	1	2	18	4	37	7	3	474	2	1	37	6	1	637

Tab. 44. Katovice. Výsledky analýzy uhlíků, početní zastoupení.

Vytvořil P. Kočár – R. Kočárová.

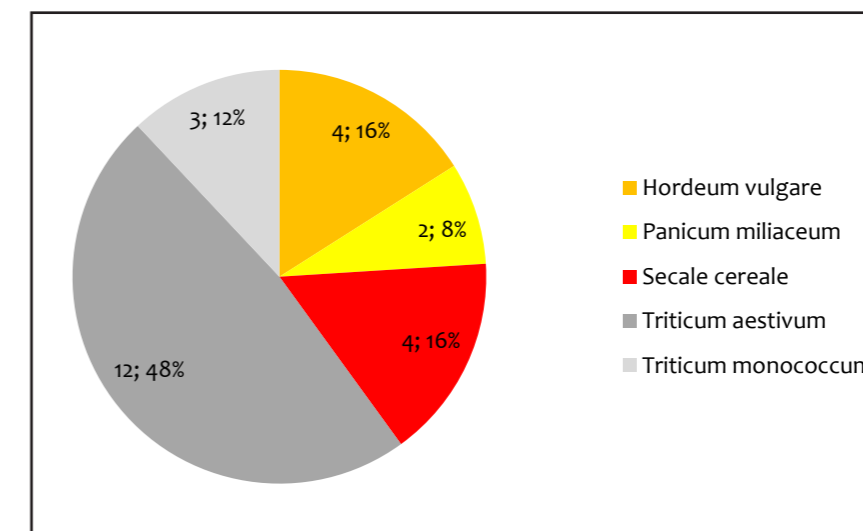
Tab. 44. Katovice. Results of charcoal analysis, numerical representation.

Created by P. Kočár – R. Kočárová.

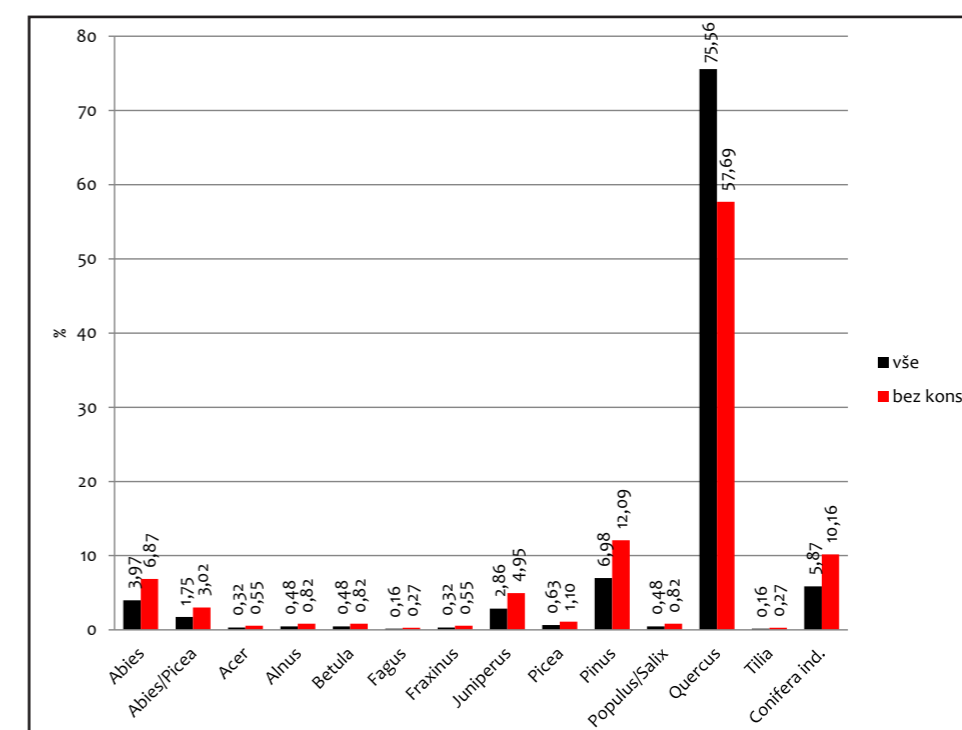
sonda	sektor	vrstva	úroveň	č. sáčku	Abies	Abies/Picea	Acer	Alnus	Betula	Fagus	Fraxinus	Juniperus	Picea	Pinus	cf. Pinus	Populus/Salix	Quercus	cf. Quercus	Tilia	Conifera ind.	Dicotylidae	Indeterminata	Indeterminata
					jedle	jedle/smrk	javor	olše	bříza	buk	jasan	jalovec	smrk	borovice	borovice?	topol/vrba	dub	dub?	lípa	jehličnan	listnáč	neurčeno	zbytek
S7	A5	7003	40-50 cm	101												16,413							
S7	B5	7002	0-10 cm	102												25,172							
S7	A5	7003	40-50 cm	118												16,015							
S7	A6	7002	30-40 cm	119												36,660							
S6	A1		30-40 cm	131												65,396							
S7	A6	7002	30-40 cm	132												142,820							24,726
S6	A1	6002		138										6,854		4,095							
S7	A6	7002	20-30 cm	143												22,775							
S1	A1	1002	20-30 cm	52b												67,894							
S1	C2	1002	20-30 cm	58c								1,700				8,603							
?					žlutý kam. pís.jíl																0,001		
S1	C2		20-30 cm		0,260											0,158			0,069				0,258
S1	B1		20-30 cm		0,046			0,004	0,013	0,092	0,008	0,006				0,126			0,015				0,141
S1	C1	1003		výplň KJ											0,002	0,033			0,015				0,016
S1	A2		20-30 cm		0,028								0,005			0,239			0,022				0,032
S10			40-50 cm									0,111							0,108		0,093		0,013
S11			40 cm	výplň KJ	0,006				0,004										0,003	0,007			0,013
S11			30-40 cm													0,001			0,001				0,000
S2	A2		30-40 cm			0,016													0,004				0,003
S3													0,003			0,017							0,009
S3	B2	3003														0,072							0,012
S4	C1		15-25 cm													0,655							0,336
S5													0,002	0,010									
S5												0,006	0,007						0,003				0,039
S5	A2		40-50 cm					0,087						0,411		0,430			0,093	0,007			1,013
S5	D1				0,010		0,011							0,107		0,091			0,053				0,059
S6		6002		neg.																			
S7	A3	7002														0,189			0,015				0,049
S7	A3	7005														0,006	0,020						
S7	A3	7006														0,023							0,003
S8	A1-A2	8003	20-30 cm		0,192									0,009		0,503			0,064				1,352
S8	C3		20-40 cm					0,068					0,513		0,135	1,208			0,023				2,867
S8	D3	8002	20-30 cm			0,017								0,098		0,28							0,339
						0,005									0,005	0,020			0,002	0,007			0,004
					sv. hn. písč. hlína	0,040							0,010								0,019		2,629

Tab. 45. Katovice. Výsledky analýzy uhlíků, hmotnostní (g) zastoupení. Vytvořil P. Kočár – R. Kočárová.

Tab. 45. Katovice. Results of charcoal analysis, weight (g) representation. Created by P. Kočár – R. Kočárová.

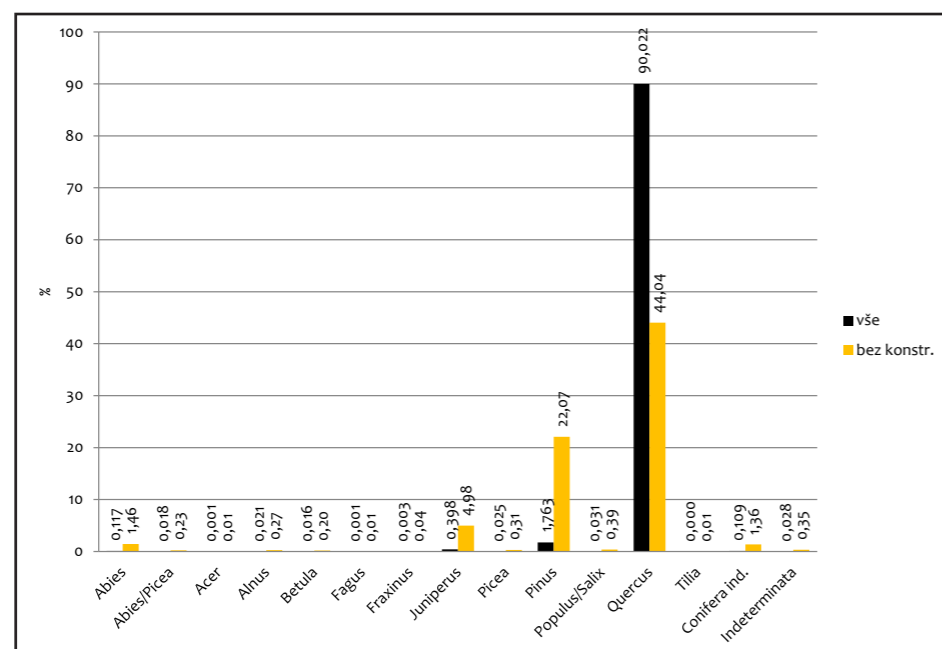

Graf. 7. Katovice. Podíl jednotlivých obilnin (25 ks RMZ). Vytvořil P. Kočár – R. Kočárová.
Graf. 7. Katovice. Proportion of individual grains (25 pieces RMZ). Created by P. Kočár – R. Kočárová.

Graf. 8. Katovice. Výsledky analýzy uhlíků – početní poměry, černě – celý analyzovaný soubor uhlíků (n=630), červeně soubor, ze kterého byly odstraněny jednodruhové vzorky indikující konstrukce (n=364). Vytvořil P. Kočár – R. Kočárová.

Graf. 8. Katovice. Results of charcoal analysis – numerical ratios, in black – whole analyzed set of charcoals (n=630), in red – the set from which single-type samples indicating constructions were removed (n=364). Created by P. Kočár – R. Kočárová.

Graf. 9. Katovice. Výsledky analýzy uhlíků – hmotnostní poměry, černě – celý analyzovaný soubor uhlíků (celkem 455,3 g), žlutě – soubor, ze kterého byly odstraněny jednodruhové vzorky indikující konstrukce (celkem 36,4 g). Vytvořil P. Kočár – R. Kočárová.

Graf. 9. Katovice. Results of charcoal analysis – weight proportions, in black – whole analyzed set of charcoals (total of 455.3 g), in yellow – the set from which single-type samples indicating constructions were removed (total of 36.4 g). Created by P. Kočár – R. Kočárová.

Obr. 160. Pohled na akropoli z východu. Acidofilní doubrava. Foto P. Kastl v roce 2019.

Fig. 160. View of the acropolis from the east. Acidophyllous oak woodlands. Photograph by P. Kastl in 2019.

Obr. 161. Pohled na západní val akropole. Acidofilní doubrava.

Foto P. Kastl v roce 2019.

Fig. 161. View of the western wall of the acropolis. Acidophyllous oak woodlands. Photograph by P. Kastl in 2019.

Obr. 162. Pohled k severozápadu na přístupovou cestu z vnitřního předhradí. Acidofilní doubrava. Foto P. Kastl v roce 2019.

Fig. 162. View to the northwest of the access road from the inner bailey. Acidophyllous oak woodlands. Photograph by P. Kastl in 2019.

Obr. 163. Pohled na akropoli ze severozápadu. Acidofilní doubrava. Foto P. Kastl v roce 2019.
Fig. 163. View of the acropolis from the northwest. Acidophyllous oak woodlands.
Photograph by P. Kastl in 2019.

Obr. 164. Vznik nové generace lesa pomocí kořenových výmladků dubu. Podobným způsobem předpokládáme obnovu lesa na lokalitě po celý středověk. Foto P. Kastl.
Fig. 164. Emergence of a new generation of forest via oak root sprouts. We assume the forest was renewed on the site in the same way throughout the whole medieval period.
Photograph by P. Kastl.

Obr. 165. Vznik nové generace lesa pomocí kořenových výmladků dubu. Podobným způsobem předpokládáme obnovu lesa na lokalitě po celý středověk. Foto P. Kastl.
Fig. 165. Emergence of a new generation of forest via oak root sprouts. We assume the forest was renewed on the site in the same way throughout the whole medieval period.
Photograph by P. Kastl.

Obr. 166. Pohled na plochu akropole od západu. Lesní společenstvo je tvořeno nepravou kmenovinou dubu původem z kořenových výmladků (pařezina). Fytopcenologicky společenstvo náleží ke kyselé případně lipové doubravě s dominantním dubem zimním a vtroušenou borovicí a lípou. Foto P. Kastl.
Fig. 166. View of the surface of the acropolis from the west. The forest community is created by a false trunk of an oak originally from root sprouts (coppice shoots). The community belongs phytocenologically to acidic or lime oak wood with a dominant winter oak and disseminated pine and linden. Photograph by P. Kastl.

13.2 Kostí (Z. Sůvová)**K materiálu a metodice**

Zvířecí kosti byly získány standardní exkavací během výzkumu organizovaného v letech 2016–2017 plzeňskou Katedrou archeologie a datovány dle souvisejících movitých nálezů do 9.–10. století (např. Menšík – Král 2017). Plavení environmentálních vzorků bylo prováděno, ale další nálezy nepřineslo, což může souviset rovněž s relativně špatným stupněm zachování osteologického materiálu. Získaný soubor kostí byl analyzován běžnými postupy archeozoologie (viz Reitz – Wing 2008). Určování kostí probíhalo za pomoci příslušných osteologických atlasů (např. Schmid 1972; Červený – Komárek – Štěrba 1999) a srovnávací osteologické sbírky. Soubor byl kvantifikován třemi metodami: počtem nálezů, hmotností nálezů a minimálním počtem jedinců (MNI, ke kvantifikačním metodám více Kyselý 2004a). Neurčené savčí fragmenty byly, pokud možno, zařazeny alespoň na základě velikostních kritérií do kategorií velký kopytník (velikost tura), případně středně velký savec (velikost ovce).

Výsledky

Hodnoceno bylo celkem 54 nálezů zvířecích kostí s celkovou hmotností 935,4 g a průměrnou hmotností 17,3 g. Kosti vykazovaly vysoký stupeň zvětrávání a soubor se tak vyznačoval značnou fragmentací. V souboru byly doloženy pouze nálezy domácích kopytníků. Zvířecí kosti pocházely ze sond 5 a 8, přičemž většina z nich se nacházela v sondě 5 (Tab. 46).

Sonda 5 (2016)

V sondě bylo analyzováno celkem 52 nálezů vážících 885,6 g (průměrná hmotnost nálezu byla 17,0 g). Nalezeny byly pozůstatky aspoň 8 jedinců náležejících 3 živočišným druhům. Nejpočetnější byly nálezy tura domácího (*Bos taurus*) – objeveno bylo 17 (+ 1 cf.) nálezů, které pocházely minimálně ze 3 jedinců. Pozůstatky tak náležely 2 juvenilním jedincům různé velikosti a 1 jedinci adultnímu. Prase domácí (*Sus domesticus*) bylo zastoupeno 6 nálezy, jež pocházely alespoň ze 3 jedinců (1 juvenilní, 1 subadultní, 1 adultní). V případě ovce/kozy (*Ovis/Capra*) bylo zaznamenáno 5 nálezů pocházejících aspoň ze 2 jedinců, z nichž 1 byl juvenilní (12 až 18 měsíců) a 1 byl dospělý. Dále bylo objeveno 5 nálezů velkých kopytníků, 7 nálezů středně velkých savců a 11 nálezů blíže neurčených savců.

Stopy porcování byly objeveny na 1 nálezu – jednalo se o fragment bederního obratle tura se dvěma podélnými zářezy u báze *processus transversus*. V jednom případě bylo nalezeno rovněž opálení kosti – lopatka prasete byla částečně opálena dočerna. Takový stupeň opálení můžeme získat v běžném táborovém ohni a může tak být dokladem opékání masa nad otevřeným ohněm. Otisky zubů byly zjištěny na 9 nálezech. Vyskytovaly se na 4 nálezech tura, na 2 nálezech velkých kopytníků a po jednom případě na nálezech ovce/kozy, prasete a blíže neurčeného savce. Okus pocházel od psa a nepřímou dokládá přítomnost této šelmy na dané lokalitě. Co se erozních změn týče, na kostech se nacházely značné známky zvětrávání, jako jsou odvápnění, popraskání či odlupování povrchu kostí, případně jejich rozpad na

Species	druh	sonda 5			sonda 8		
		n	g	MNI	n	g	MNI
<i>Sus domesticus</i>	prase domácí	6	82,7	3	2	49,8	1
<i>Ovis/Capra</i>	ovce/koza	5	28,9	2			
<i>Bos taurus</i>	tur domácí	17+1cf.	657,7	3			
Large ungulate	velký kopytník	5	75,1				
Medium mammal	středně v. savec	7	22,2				
Mammalia indet.	neurčený savec	11	19				
Total	celkem	52	885,6	8	2	49,8	1

Tab. 46. Kněží hora u Katovic – přehled zvířecích kostí z výzkumů v letech 2016–2017 (n = počet nálezů, g = hmotnost nálezů v gramech, MNI = minimální počet jedinců).

Vytvořila Z. Sůvová.

Tab. 46. Kněží hill near Katovice – overview of animal bones from surveys in 2016–2017 (n = number of finds, g = weight of finds in grams, MNI = minimum number of individuals).

Created by Z. Sůvová.

menší fragmenty. V jednom případě bylo rovněž nalezeno pravděpodobné natrávení kosti. Kromě toho na některých fragmentech bylo zaznamenáno obarvení povrchu kostí dotmava, patrně vlivem okolního sedimentu.

Nálezy zvířecích kostí byly v sondě rozmístěny v sektorech A1, A2, B2 a C2. V sektoru A1 se v hloubce 30–40 cm vyskytovaly 2 nálezy prasete – distální diafýza kosti pažní a rostrální část dolní čelisti bez zubů, obojí patrně z dospělého jedince. Sektor B2 obsahoval fragmenty kostí v hloubce 10–50 cm. Kromě nálezu kosti velkého kopytníka (rozpadlé na 5 fragmentů) byly objeveny 3 nálezy tura domácího: levá kost pažní juvenilního jedince (menší velikosti), dolní čelist juvenilního jedince (3 fragmenty) a dolní čelist adultního jedince (4 fragmenty). V sektoru C2 byly objeveny zvířecí kosti v hloubce 20–40 cm – jednalo se o část pravé kosti loketní subadultního/adultního

jedince tura domácího (3 fragmenty), fragment diafýzy dlouhé kosti středně velkého savce a nález kosti blíže neurčeného savce (3 fragmenty).

Nejvíce nálezů se vyskytovalo v sektoru A2, konkrétně v hloubkách 30–50 cm. Juvenilní jedinec tura domácího byl zastoupen nálezem lebky (rozpadlým na 22 fragmentů), částí diafýzy levé kosti vřetenní a částí pravé kosti loketní. Další nálezy tura pocházely rovněž z nedospělého jedince, kvůli značnému narušení materiálu však není jasné, zda mohou pocházet z výše zmíněného mláděte: diafýza pravé kosti pažní, část levé dolní čelisti, diafýza kosti vřetenní (2 fragmenty), část pravé lopatky (2 fragmenty) i fragment hrudního obratle. Další nálezy náležely dospělému jedinci tura: část levé dolní čelisti, malý fragment rohového výběžku, fragment lopatky, fragment diafýzy kosti holenní, část krčního a část bederního obratle.

V případě drobných přežvýkavců (ovce/koza) byla objevena část diafýzy kosti vřetenní dospělého jedince, fragment hrudního obratle subadultního/adultního jedince, nálezu dolní čelisti juvenilního jedince (rozpadlý na 6 fragmentů) a další fragment dolní čelisti, který mohl náležet k předchozímu nálezu. Prase domácí bylo zastoupeno částí diafýzy levé kosti pažní juvenilního jedince, distální částí levé kosti holenní juvenilního jedince, distální částí pravé lopatky subadultního jedince a distální částí pravé kosti holenní adultního jedince.

Dále byly zaznamenány 3 nálezy diafýz dlouhých kostí končetin a 1 nálezu žebra velkých kopytníků, 4 nálezy diafýz dlouhých kostí a 2 nálezy žeber středně velkých savců a rovněž 10 nálezu kostí blíže neurčených savců.

Sonda 8 (2017)

Sonda obsahovala pouze 2 nálezy zvířecích kostí o celkové hmotnosti 49,8 g. Jednalo se o pozůstatky nalezené v sektoru C3 ve vrstvě 8002 v hloubce 20–40 cm, rozmístěné dle úrovně do dvou sáčků. Oba nálezy pocházely z jediné kosti, pravé dolní čelisti prasete domácího (*Sus domesticus*). Kost byla značně odvápněná, rozpadlá na 15 fragmentů. Zachována byla zhruba čtvrtina kosti, zejména rostrální část. Zaznamenány byly i zuby, často dost poškozené: první a druhý řezák, špičák, druhý až čtvrtý premolár. Podle vzhledu špičáku čelist náležela samci, podle stupně vývoje chrupu se jednalo o dospělého jedince. Stopy porcování, opálení ani otisky zubů se zde nevyskytovaly.

Stručně k nálezům zvířecích kostí z raně středověkých hradišť

Výzkum katovického hradiště přinesl pouze nevelký soubor zvířecích kostí, přesto z něj můžeme odvodit některé poznatky týkající se zdejší živočišné produkce. Nalezeny byly pozůstatky tří hlavních taxonů hospodářských kopytníků – ve všech třech případech jak ostatky dospělých jedinců, tak ostatky mláďat. Tato skutečnost naznačuje, že nálezy pocházejí ze zvířat určených ke konzumaci i ze zvířat určených na sekundární produkty, práci, případně další reprodukci. Z toho plyne, že akropole (sonda 5 a 8) se nacházela poblíž samotného hospodářského zázemí hradiště. Mezi nálezy byly zachyceny kosti lebek, dlouhých kostí končetin, kostí pletenců končetin, obratlů a žeber, naopak chybí krátké kosti končetin (např. prstní články) a metapodia. Tyto kosti se tradičně oddělují během primárního řeznického bourání těl zvířat – v našem případě tak patrně nebyl sondami zachycen prostor, kde tato činnost probíhala, a nálezy zahrnují především kuchyňský odpad.

V našem případě je soubor příliš nepočetný na to, abychom z něj vytvářeli obecnější závěry o zastoupení jednotlivých druhů zvířat. Přihlédneme-li k nálezům z jiných raně středověkých hradišť – např. Netolice (*Hausteinová 2015*), Vyšehrad (*Kyselý 2004b*), Budeč (*Peške 1985*) či Stará Boleslav (*Kyselý 2003*) – zjišťujeme, že je zde mezi domácími kopytníky typická situace menší či větší početní převahy nálezů prasete nad nálezy tura a k tomu většinou poměrně málo nálezů drobných přežvýkavců. Situace se však změní, pokud do rovnice zapojíme velikost zvířat a množství masa, které dostaneme z jednotlivých

taxonů. Z průměrného tura se totiž získá asi 7krát více masa než z ovce a asi 4,5krát více masa než z prasete (viz *Bökönyi 1984*), tudíž i v případě nižšího zastoupení tura mezi určenými nálezy mohlo ve skutečnosti hovězí ve stravě převažovat. V případě hradišť a jiných struktur s limitovanou plochou je však nepochybné, že významným zdrojem živočišných bílkovin bylo i vepřové, neboť na rozdíl od hovězího dobytka vyžadujícího poměrně rozsáhlé pastviny a zimní přikrmování lze prasata chovat na relativně omezené ploše a krmit je kuchyňským odpadem a zemědělskými přebytky. Za předpokladu, že bylo možné zajistit, aby prasata nezabíhala do polí a neškodila na plodinách, byla během středověku běžně vyháněna na pastvu do okolních lesů (cf. *Meduna 2008*).

Závěrem uvedme pár poznámek k nálezům lovných savců. V našem případě jejich pozůstatky zachyceny nebyly, vzhledem k obecně vyššímu sociálnímu statutu obyvatel hradišť se ovšem kosti lovných zvířat v podobných souborech běžně vyskytují. V případě Netolic tak tvořily 10 %, na Vyšehradě 6 % a na Budči i ve Staré Boleslavi kolem 2 % určených nálezů. Nejčastěji se

jednalo o nálezy jelena, zajíce, divokého prasete a srnce, méně se vyskytovaly další druhy divokých savců. Lov byl v době přemyslovských knížat zábavou a výsadou nobility, použitelné části ulovených zvířat ale pochopitelně sloužily ke zpestření jídelníčku. Z dalších obratlovců se samozřejmě konzumovali i ptáci a ryby – nálezy jejich drobných a fragilních kostí na středověkých lokalitách však často závisí nejen na úložných podmínkách, ale i na použité metodice během exkavace (*Sůvová 2007*).

Shrnutí

Hodnocen byl nevelký soubor zvířecích kostí z hradiště datovaný do 9.–10. století. Přes pokročilý stupeň zvětvování se podařilo značnou část nálezů determinovat. Objeveny byly pouze nálezy domácích kopytníků, konkrétně tura, ovce/kozy a prasete. U všech třech taxonů byly zachyceny pozůstatky jedinců dospělých i nedospělých. Sporadické byly stopy porcování a opálení, častěji se na kostech vyskytovaly otisky zubů, nepřímo dokládající přítomnost psů na lokalitě. Zjištěné poznatky odpovídají situaci na jiných raně středověkých hradištích.

14. Zhodnocení významu lokality a sídelně topografická analýza

(P. Menšík – L. Čapek – L. Starková)

Hradiště Katovice, jeho význam a bezprostřední zázemí

Oblast povodí řeky Otavy a Volyňky, patří zejména v některých obdobích pravěku a v raném středověku, k nejhustěji osídleným oblastem jižních Čech. Mikroregion středního Pootaví se vyznačuje dobrými klimatickými podmínkami a georeliéfem, významnou roli mohly hrát i některé nerostné suroviny a také komunikační trasy spojující německé sousedství s jihočeskou oblastí a dále pokračující do středních Čech. Řada období byla v nedávné minulosti podrobněji zhodnocena v literatuře, proto zde nebudou až na výjimky publikované informace již detailněji zmiňovány (paleolit, mezolit: *Vencl a kol. 2006*; doba halštatská, raný středověk: *Michálek – Lutovský 2000; Lutovský 2011*) a pozornost bude zaměřena zejména na bezprostřední okolí katovické hory. Tato výrazná přírodní dominantna lákala již lovecko-sběračské komunity na konci mladého paleolitu a v mezolitu. V jejím bezprostředním okolí se na terasách nad vodními toky nachází celá řada lokalit z těchto období (*Vencl – Michálek 2000; Vencl et al. 2006*). Terasy nad Otavou, Volyňkou a jejich přítoky lákaly svojí polohou k osídlení pro značnou přehlednost nad pohybem lovné zvěře. Svoji roli mohl hrát i lov ryb a dalších vodních obratlovců. Nezanedbatelnou úlohu mohlo hrát střední Pootaví v přepravě hojně využívaných bavorských rohovců. Za nejstarší prokazatelné

doklady přítomnosti člověka z blízkého okolí Strakonice lze považovat ojedinělé nálezy kamenných nástrojů spadající do období aurignacienu (pazourková čepel z Řepice) a další nálezy z magdalenienu. Významné soubory nálezů předneolitického osídlení jsou registrovány v podstatě ze všech katastrů obklopujících katovickou horu s koncentracemi v okolí Dolního Poříčí a Katovic nebo vzdálenější Střely a Pracejovic. Malá kolekce z hradiště Katovice se neliší skladbou suroviny od ostatních paleolitických a mezolitických lokalit v oblasti.

Během záchranného archeologického výzkumu v letech 2016 a 2017 byla v sondách 5 a 8 objevena drobná keramická kolekce nálezů, která nezapadá do předpokládaného osídlení jižních Čech. Z atypické keramiky vyčnívá okraj hncovité nádoby s románskou lizénou a horizontálním ouškem a miska s dovnitř rozšířeným podhrdlím. Obecně problematika období eneolitu není v jihočeském prostoru doposud dořešena (naposledy *Menšík 2017; 2018*). Ve starších fázích eneolitu byly jižní Čechy pokládány za prakticky neosídlené a vlastní Strakonicko mělo spadat až do oblasti rozšíření chamské kultury (*Michálek 1989a; 1992a; 2000*) projevují se menšími keramickými kolekcemi (s výjimkou lokality Strakonice – hrad: *Michálek 2008*). Kulturní příslušnost této oblasti je však problematičtější, z přilehlých částí okresů Plzeň-jih a Klatovska (horního

Pootaví) není chamská kultura známa a Strakonicko tak bezprostředně nenavazuje na osídlené území Plzeňska. Keramické soubory jsou doplněny řadou nálezů broušené kamenné industrie (*Michálek 1989a; 1989b*). Na přítomnost eneolitického osídlení mohou ukazovat právě tyto ojedinělé nálezy (Katovice, Modlešovice, Přešovice, Strakonice), (*Michálek 2000*). Například z polní trati Pod Hůrkou na katastru obce Katovice by měla pocházet eneolitická sekera spadající spíše do střední části tohoto období (*Michálek 2001*). Do oblasti Povltaví pak měla částečně zasáhnout řivnáčská kultura (*Fröhlich – Eigner 2010; John et al. 2012*). Nalezený soubor z Katovické hory se však z tohoto předpokladu eneolitického osídlení vymyká. Analogie ke keramickému souboru nelze doposud v jihočeském prostoru nalézt (*Menšík 2017; 2018*). S největší pravděpodobností lze jejich stáří určit na časný až počátek staršího eneolitu. Analogie k eneolitické míse je možné vidět na několika středomoravským lokalitách lengyelské kultury (např. *Kalábková 2007*, obr. 9:2, 9, 11:6), zejména v jejím mladším a závěrečném období (*Podborský 1993*, 120, 124, obr. 9, 11; *Košťurík 1997*).

Mladší a pozdní doba bronzová je na Strakonicku poměrně výrazně zastoupena, jak díky přítomnosti rovinných sídlišť, tak plochých žárových pohřebišť. Ze staršího stupně tohoto období máme nečetné doklady osídlení východně od Strakonice (Rohozná, Rovná, Modlešovice). Postupně se objevující rovinné osady (Modlešovice, Rohozná, Rovná, Sedlíkovice, Strakonice), které jsou doplňovány osídlením výšinných poloh (Katovice, Skočice) a rovinnými

žárovými pohřby, v některých případech umístěných na mírných výšinách (Rohozná, Rovná, Sedlíkovice, Strakonice, Štěkeň), (např. *Michálek 1993*; souhrnně *Chvojka 2009* s literaturou). Sídliště z doby bronzové, snad mladší, by se mělo nacházet na katastru Dražejova (*Michálek – Lutovský 2000*, obr. 64:8). Jediný střep datovatelný do pozdní doby bronzové uvádí z Katovic B. Dubský. Měl by pocházet z povrchového sběru z roku 1921 (*Dubský 1949*, 494 – obr. 29:5, 495; *Michálek 1976; Michálek – Fröhlich 1979*, 48; *Chvojka 2009*, 262)¹². Jako možné hradiště z tohoto období se poté objevuje v další literatuře (souhrnně *Hrubý – Chvojka 2002*, 614). Při archeologickém výzkumu byl zjištěn menší soubor keramiky z mladší doby bronzové z prostoru katovické akropole. Lze uvažovat o tom, že se zde v této době mohlo nacházet neohrazené výšinné sídliště. Doklady přítomnosti osídlení v pozdní době bronzové nebyly zjištěny.

V průběhu doby halštatské jsou vytvářena opevněná sídla na výšinách (Láz, Libětice, Třebohostice), opevněné dvorce (Němětice, Strakonice), mohylová pohřebišť (Dražejov, Droužkovice, Katovice, Kbelice, Libětice, Modlešovice, Přešovice, Rovná) a plochá žárová pohřebišť (Rovná, Mnichov, Sousedovice). Poměrně rozsáhlé je doloženo i osídlení v následné době laténské. Neopevněné osady jsou známy v bezprostředním okolí Otavy a Volyňky u Hájské, Modlešovic, Přešovic, Rovné, Řepice, Sousedovic nebo Strakonice. V tomto období se dá předpokládat počátek rýžování bohatých zásob zlata v náplavech Otavy a přítoků. (*Michálek 2002*, 14.)

Nálezy z doby halštatské a časné doby laténské byly v nedávné době detailně zpracovány J. Michálkem (2017). Mohyly s halštatskými nálezy pocházejí ze dvou poloh na katastru Domanic (*Dubský 1949*, 186; *Michálek – Fröhlich 1979*, 19; *Michálek 1981*, 4, tab. 14:3; 2017, 85, Tab. 35:1–7), z Dražejova (*Michálek 2017*, 56, obr. 39, Fototab. 7:6, Tab. 35:8) a Droužetic (*Dubský 1949*, 186; *Michálek 2017*, 92–93). Mohyly na několika místech prokopali B. Dubský na katastru Mnichova (*Michálek 2017*, 237–240, Obr. 152, Tab. 173:1–2 s literaturou).

Z katastru obce Katovice lze jmenovat mohyly poškozené již před rokem 1899. Původně se nacházely na poli severně od Katovické hory v poloze Za Horou. Z jednoho objektu se dochovaly tři turbanovité a tři tyčinkovité náramky (*Želízko 1899*, 60–61; *Dubský 1931*, 57, 1932, 24; *Beneš 1970*, 14–15, obr. 4:1–3; *Michálek 1981*, 5, tab. 5:1–4; 2017, 159–162, obr. 98, Tab. 92:1–6). Jedna z pozdně halštatských mohyl byla prozkoumána B. Dubským v roce 1931 v poloze „Za hájem“ při cestě 1100 metrů západně od Pracejovic nedaleko samoty Sloučína (*Dubský 1932*, 40, 42; 1949, 186–187; *Beneš 1972*, 19, 23). Kromě halštatské keramiky byly z mohyly vyzvednuty i zlomky nádoby z pozdní doby laténské (*Dubský 1932*, 40, 42; 1949, 186–187; *Beneš 1970*, 15; *Michálek 1981*, 5, tab. 15:1–8; 2017, 162–163, Obr. 99–100, Tab. 92:7–15). V lese u Kladrub nedaleko katovického hradiště byl roku 1862 nalezen „hrůtek a náramek“, další informace nejsou jasné (*Šnajdr 1891*, 85). Další rozorané mohyly z doby halštatské byly registrovány v okolí Mnichova, v 1. polovině 20. století však byly ve většině případů rozorány (*Beneš 1972*, 20–21). Několik pravěkých mohyl se nachází na katastru Štěchovic (*Beneš 1972*, 27).

V roce 1955 byl poté na poli „Ve spáleninách“ vyoran plochý hrob z pozdní doby halštatské (*Beneš 1961; 1972*, 21, Tab. 4:1–2). Z katastru Novosedel pochází z roku 1895 nález bronzového náramku z téhož období (*Beneš 1972*, 22; *Michálek 2017*, 262–263, Tab. 196:4 s literaturou). Ze tří poloh pocházejí halštatské mohyly nacházející se v lese mezi Horažďovicemi a Střelskými Hořticemi (*Michálek 2017*, 405–410, Obr. 283–285, Fototab. 29–2–4, Příloha 3, Tab. 322–330).

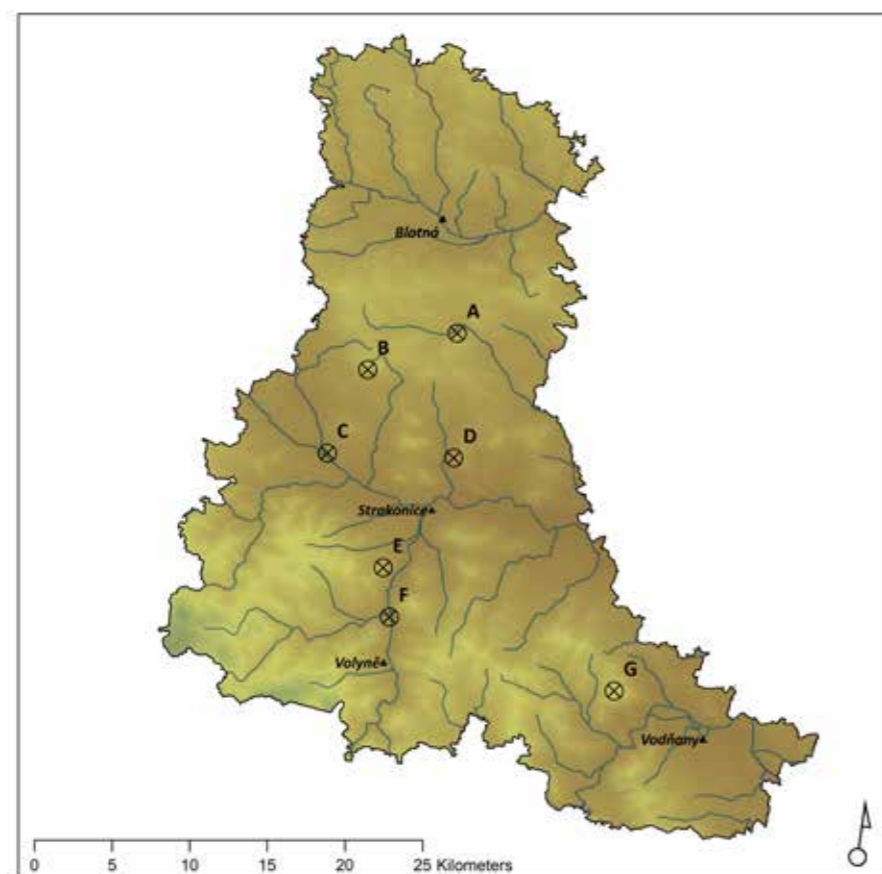
Z katastru Katovic (*Michálek 1987*, 87), Kozlova (*Michálek 1989b*, 123–124) i dalších katastrů jsou poté známa laténská rovinná sídliště zjištěná zejména díky povrchovým sběrům. Drobný archeologický výzkum byl proveden 600 metrů jihovýchodně od hradiště Katovice, kdy byl prozkoumán sídlištní objekt z doby laténské (*Michálek 1985a; Fröhlich – Michálek 1985*, 57). Asi 100 metrů jihovýchodně se nacházelo další laténské sídliště.

Z katovického hradiště pochází několik keramických zlomků datovatelných do doby halštatské. Jedná se o nálezy z akropole (sonda 5) a vnějšího předhradí (sonda 15), kde byly objeveny i střepy z doby laténské.

Na katastru obce Novosedly byl nalezen depot keltských duhovek v roce 1912. Počet kusů je neznámý, mince jsou dnes nezvěstné (*Dubský 1932*, 129; *Radoměský 1955*, 56, č. 76; *Militký 1995*, 37, č. 7). Z katastru obce by mohl pocházet nález dvou náramků z doby laténské (*Michálek 2006*, 118).

Povodí řeky Otavy, zejména v okolí soutoku s říčkou Volyňkou, patří k nejvýznamnějším oblastem jižních Čech v raném středověku (detailněji s kompletní

¹² B. Dubský a J. Maličský uvádějí chybně halštatský střep.

Obr. 167. Mapa okresu Strakonice s vyznačením jednotlivých hradišť. A) Láz; B) Třebohostice; C) Katovice; D) Řepice; E) Libědice; F) Němětice; G) Skočice. Vytvořila L. Starková.¹³

Fig. 167. Map of the district of Strakonice with marked individual hillforts. A) Láz; B) Třebohostice; C) Katovice; D) Řepice; E) Libědice; F) Němětice; G) Skočice. Created by L. Starková.

literaturou a popisem lokalit *Lutovský 2011*). Struktura starohradištního osídlení je poměrně nejasná, spadají do ní některá mohylová pohřebiště. Jejich počet je vzhledem k dalšímu počtu raně středověkých památek poměrně malý a pohřebiště jsou spíše menšího rozsahu (Černětice, Domanice, Droužkovice, Hubenov, Paračov, Řepice). Největší žárové pohřebiště se nachází v Černeticích a obsahuje 14 mohyl. Bylo založeno pravděpodobně již v 8. století, aktivity zde však probíhaly až do 10. století

(*Dubský 1932; Michálek 1981, Tab. 24:1–7; 1985b*). Vzdálenější jsou již nekropole Bělčice (*Lutovský 1990b*), Domanice (*Dubský 1928; Michálek – Fröhlich 1979, 19*) a Řepice (*Dubský 1949, 615, 669; Michálek – Fröhlich 1979, 37*). Na jejich četnost měla v minulosti zásadní vliv zemědělská činnost a lesní hospodářství. Všechny mohylníky s výjimkou Řepic se nacházejí spíše na okraji osídleného území a jejich souvislost s opevněnými sídly není jasná. Na význam středního Pootaví ukazují zcela jistě tři opevněné lokality,

Kněží hora u Katovic, Libědice a Řepice. Jižně od Strakonice lze tuto skupinu doplnit elitním sídlem, hradištěm Hradcem u Němětice (**Obr. 168**), které bylo detailně publikováno a zhodnocen jeho význam (*Lutovský 1999; Michálek – Lutovský 2000; Lutovský – Michálek 2007*). Skupinu zmiňovaných hradišť doplňuje ještě již vzdálenější opevněné sídlo Skočice na dolním toku Blanice. V případě výšinných opevněných poloh lze uvažovat o jejich minimálně částečné koexistenci. Taktéž jejich prostorová vzdálenost je v podstatě (až na Skočice) zanedbatelná (**Tab. 47**), ještě dnes lze v některých případech sledovat komunikační trasy spojující hradiště s nejbližším okolím (**Obr. 168**). Lze také předpokládat vzájemnou viditelnost a možnou komunikaci mezi zmiňovanými výšinnými lokalitami (**Obr. 169–172**). Analýza vzájemné viditelnosti hradiště Katovice s dalšími hradišti v oblasti Strakonicka prokázala vzájemnou viditelnost s hradišti Libědice, Řepice a Skočice, tzn. volný průhled východním a jihovýchodním směrem od hradiště. Hradiště, které není viditelné z vrcholové partie hradiště Katovice zastupuje lokalita Němětice. Jako vstupní parametry do analýzy byla zvolena výška pozorovatele 1,8 m a pro vlastní výpočet byl využit podkladový výškový model DMR5G.

Hradiště Katovice společně s další trojicí menších hradišť Libědice, Hradec u Řepice a Hradec u Němětice tvoří výraznou sídelní komoru v období 9. a počátku 10. století (k ostatní hradištním viz níže). Datování počátků vzniku hradišť ve středním Pootaví je problematické, neboť postrádáme kvalitní datovací opory. Systematicky archeologicky zkoumáno bylo pouze hradiště u Němětice, které zřejmě představuje rezidenční sídlo zdejší elity (*Michálek – Lutovský 2000;*

Katovice	Řepice	8 km
Libědice	Řepice	8,3 km
Katovice	Libědice	8,1 km
Němětice	Libědice	3,1 km
Němětice	Řepice	11 km
Němětice	Katovice	11,2 km
Skočice	Němětice	15,5 km
Skočice	Libědice	17 km
Skočice	Řepice	18,2 km
Skočice	Katovice	24 km

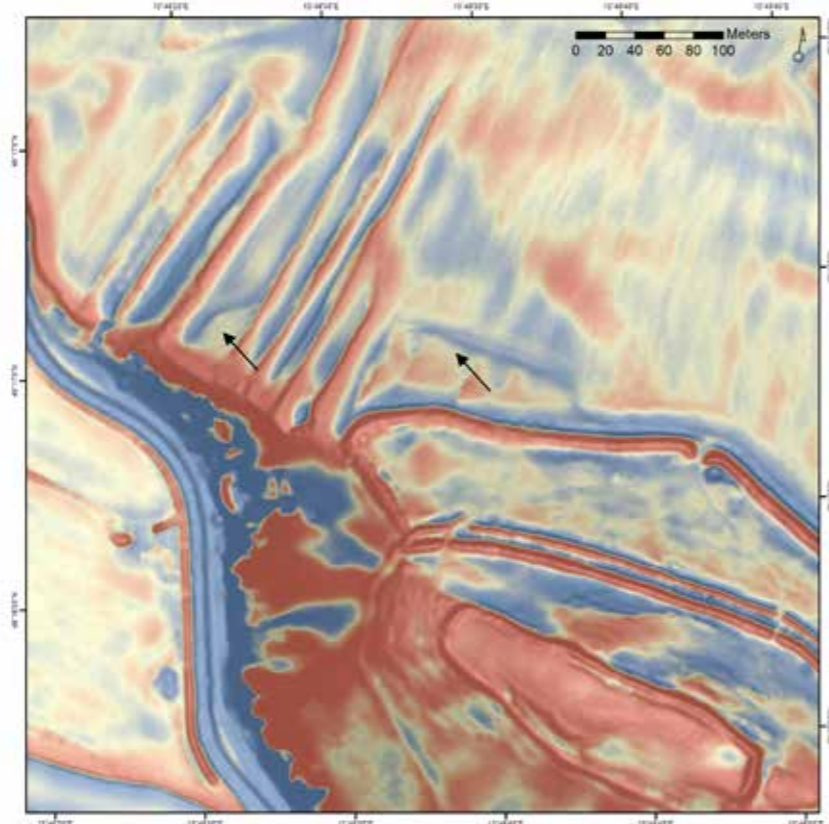
Tab. 47. Vzájemná vzdálenost jednotlivých hradišť v oblasti Strakonicka. Vytvořil P. Menšík.

Tab. 47. Mutual distance of individual hillforts in the Strakonice region. Created by P. Menšík.

Lutovský 2011, 164–167). U ostatních hradišť informace pocházejí ze starších výzkumů, zejména pak B. Dubského (*Dubského 1949, 567–582; 586–597, 598–612*).

Elitní prostředí dokládají ve většině případů také bohatá plochá kostrová pohřebiště z konce 9. a počátku 10. století, ty nám v celém regionu chybí (*Lutovský 2011, 169*), takže jediným ukazatelem společenské struktury vrstev obyvatelstva zůstávají objevené artefakty. Rovinná sídliště nám ukazují na zázemí vlastních hradišť, na hustotu obyvatelstva, jež měla vliv na jejich bezproblémovou funkčnost. V uzavřeném trojúhelníku hradišť Katovice, Libědice a Řepice byla zjištěna poměrně hustá síť rovinných sídlišť zaznamenaných ovšem převážně povrchovými nálezy (*Michálek 2002, 33–35, obr. 26*). V některých případech proto nelze na základě několika keramických střepů jednoznačně potvrdit, že se opravdu

¹³ Všechny modely byly vytvořeny z podkladů DMR 5g zakoupených od ČÚZK.

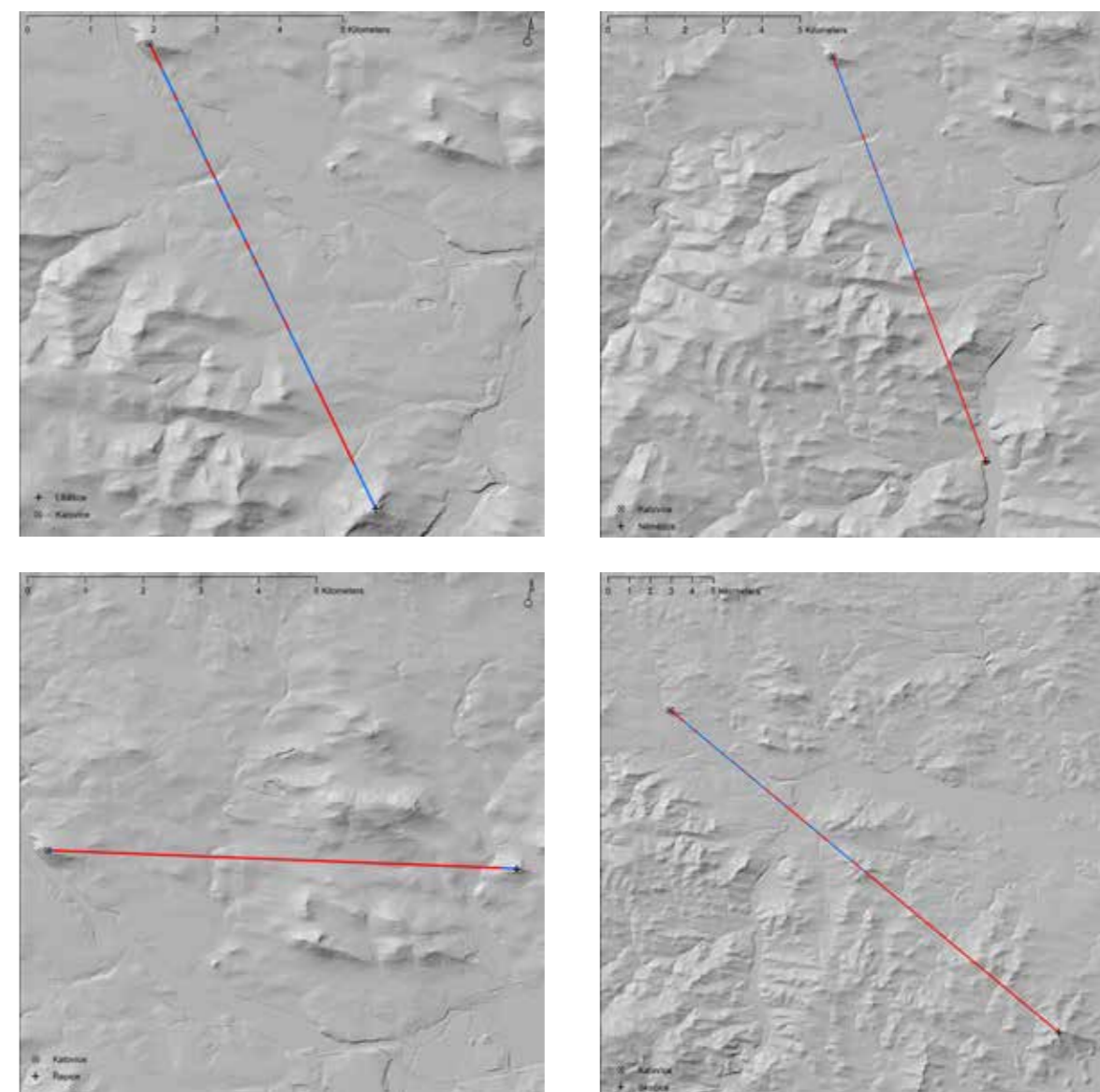

Obr. 168. Lidarový snímek ukazuje komunikaci vedoucí od vnějšího předhradí (klešťovité brány) směrem k řece Otavě, pravděpodobně úvozu. Na obrázku je vidět, že komunikace je porušena mladšími novověkými plužinami. Model byl vytvořen z podkladů DMR 5g. Zdroj dat ČÚZK. Vytvořila L. Starková.

Fig. 168. The Lidar image shows the road leading from the outer bailey (tongs gate) towards the Otava River, most likely a ravine. In the picture it is evident that the road has been disrupted by younger, modern-age fields. The model was created from DMR 5g. Data source ČÚZK. Created by L. Starková.

jedná o sídliště. Do osídleného území sem vstupovala jedna z významných spojnic české kotliny s bavorským Podunajím (Lutovský 2011, 166). Jsou známy nálezy např. z Dolního Poříčí, Katovic, Krt, Řepice nebo Sousedovic (Michálek 1992b; 1995; Michálek – Lutovský 2000, 231; Lutovský – Michálek 2001, 232), několik objektů bylo i zkoumáno (Kapsova Lhota, Paračov, Rovná, Strakonice, Štěkeň – podrobně Lutovský 2011, 166, 167). Vyšší koncentrace středohradištních sídelních lokalit byla zjištěna

ve Strakonících a v jeho nedalekém okolí (Michálek – Lutovský 2000, 230–231, obr. 84; Lutovský 2011, 166). Celou řadu lokalit, v některých případech hůře objevitelných, zaznamenal již B. Dubský. Nedaleko Kněží hory, patrně již na poříčském katastru, zjistil nad ústím Březového potoka sídliště z mladší doby hradištní (Dubský 1928, 76). Mezi Dražejovem a Mnichem našel zároveň hrob s nespálenými zbytky a se zlomky nádob ze střední doby hradištní (Dubský 1949, 597), střepy ze stejného období

Obr. 169–172. Vzájemná viditelnost mezi hradištěm Katovice a dalšími raně středověkými hradišti na Strakonicku. Zobrazeno na základě výšky pozorovatele 1,8 metru ze střední části akropole za současným valem. Viditelné části vyznačeny červenou barvou. Modely byly vytvořeny z podkladů DMR 5g. Zdroj dat ČÚZK. Zpracovala L. Starková.

Fig. 169–172. Mutual visibility between the Katovice hillfort and other early medieval hillforts in the Strakonice region. Depicted based on the height of a observer of 1.8 meters from the middle section of the acropolis past the present wall. The visible areas are marked in red. Models were created from DMR 5g. Data source ČÚZK. Processed by L. Starková.

nalezl v pískovně severozápadně od obce Mnichov (Beneš 1972, 18). Na návrší vesnice Hradec (místní část obce Krt) našel B. Dubský několik střepů taktéž z doby

hradištní. Uvažoval o opevněném bodu, které by zesilovalo obranu katovického hradiště (Sedláček 1908, 286; Dubský 1928, 72, 76). Snad z hranice katastrů obcí Dolní Poříčí

a Mnichov by mohl pocházet údajný nález denárů Vratislava II, Břetislava II a Bořivoje II (Beneš 1972, 19). Bližší okolnosti nálezů ani současné uložení nejsou známy. Jižně od vsi Mnichov byla B. Dubským identifikována na základě povrchových sběrů přítomnost osídlení ze střední doby hradištní (Dubský 1937a, 66). Na návsi obce Pracejovice byla zjištěna sídlištní vrstva s keramikou z 10. – 12. století (Dubský 1928, 76; 1949, 674), další poté z nelokalizovaného místa v okolí Sedla (Dubský 1928, 16, 76; 1949, 567), Střely (Dubský 1928, 76), Štěchovic (Dubský 1928, 9, 16, 76), Tažovic (Dubský 1928, 9, 76) a Volenic (Dubský 1928, 76).

Část keramické nádoby s vyhnutým a mírně hraněným okrajem, zdobená šikmým mřížovaným hřebenováním s kazetovými kolkami, nalezená P. J. Zvěřinou v roce 1905, může mít zajímavý původ. Objevuje se v řadě publikací zmiňujících se o hradišti na Katovické hoře. Její možné analogie lze totiž nalézt v našem západním sousedství i v severní části Evropy, v tzv. vikingském prostředí, a tak se nabízí několik hypotetických interpretací, jak se tento předmět objevil na hradišti mezi ostatní raně středověkou keramikou. Vikingské importy objevené v Čechách dokládají minimálně obchodní kontakty, i když z jižních Čech je doposud postrádáme. Jde o předměty získané a zprostředkované dálkovým obchodem, ale některé mohou představovat výstroj tzv. družiníka sloužícího za žold knížatům na raně středověkém území Čech. Například honosný třmen vikingského původu ze Zbečna lze přiřadit k takovým artefaktům i když ze je připouštěn i karolinský původ

nálezů (např. Profantová 2013, 39). Mohlo se jednat o ztrátu z osobní výbavy severského bojovníka sloužícího v žoldu, v tomto případě pravděpodobně přemyslovského vládce (např. Košnar 1982; Lutovský 2001, 108; 330–331). Určitě můžeme hypoteticky předpokládat, že i na hradištích středního Pootaví měla sídlo významná rodová nobilita, která si mohla dovolit menší družinu chránící místního „knížete“, a v té, tak jako to je zřejmé v přemyslovské doméně, mohlo sloužit několik vikingských bojovníků. Tito bojovníci nabízeli s úspěchem svoje služby po celé Evropě pro svoji statečnost a nestrannost.

Jako další teorie snad připadá v úvahu jedna možná interpretace nálezů části kolkované keramiky. Některé vikingské artefakty mohou mít i charakter válečné kořisti. Když roku 891 táhl východofranský král Arnulf proti Normanům, vedl sebou mimo jiné i vojsko z „východní Evropy“, tedy vojáků z Čech a Velké Moravy, jejichž území se počítalo k Východofranské říši (Třeštík 1997, 191). Protože nevíme, z kterých částí Čech vojenský kontingent pocházel, lze uvažovat i o kořisti, ke které mohla patřit také nalezená místně neobvyklá keramika.

Oproti těmto teoriím na druhou stranu svědčí fakt, že okraj keramického zlomku odpovídá spíše slovanskému prostředí a kolkovaná keramika má analogie v bavorské keramice sousedního Bavorska. Ta je však o přibližně století starší, než doposud prokázané osídlení hradiště v raném středověku.¹⁴

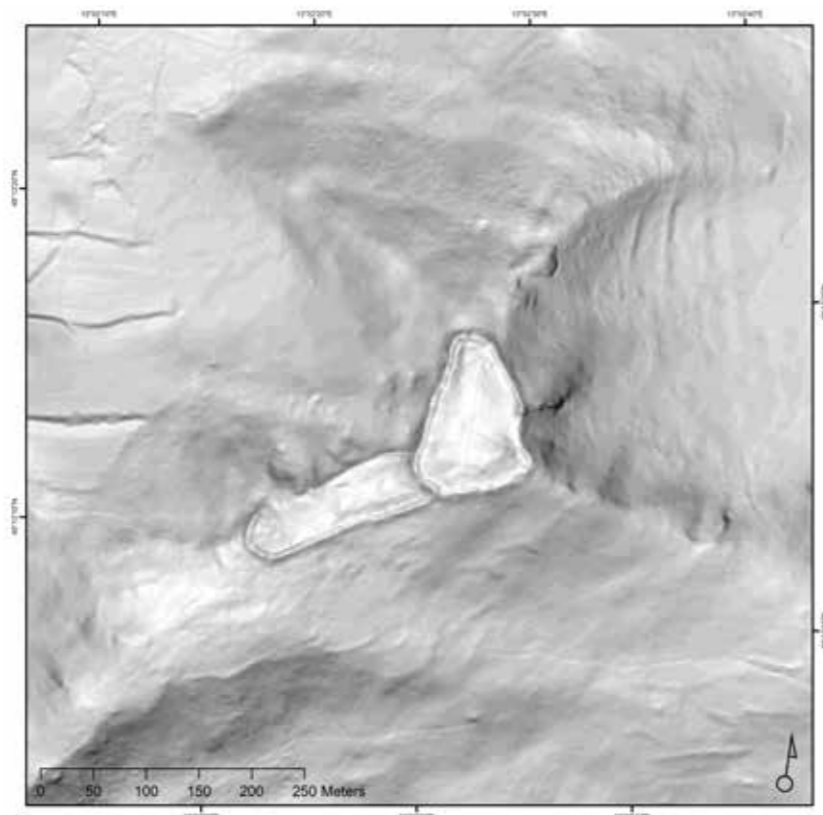
Hradiště, nebo systémy jejich opevnění, zanikají v 10. století, pravděpodobně v jeho první polovině, jak doložily spálené konstrukce dřevohlinitých hradeb a „spečených valů“ u všech čtyř hradišť na Strakonicku. V literatuře se objevují názory o zhroutilí zdejšího teritoria pod tlakem Velké Moravy, nebo v rámci procesu sjednocování Čech Přemyslovci v 10. století (Lutovský 1999, 283–291; 2011, 206–213; Kouřil 2016, 124). Oblast jihozápadních Čech ležela v bezprostředním sousedství Velkomoravské říše, karolinské a ottonské, Východní marky a Bavorska a byla zřejmě vyhledávaným prostorem, kudy směřovaly snahy o mocenské ovládnutí středního Podunají (např. Wihoda 2016, 146–157; Zehetmayer 2016, 82–90). Jednou z tezí poté je, že k zániku hradišť došlo v souvislosti s neklidnými poměry na konci 9. a počátku 10. století, do kterého výrazně vstoupili na počátku 10. století Maďaři, kteří v letech 908 až 955 podnikali výpady na někdejší východofranskou říši a do Bavorska (Sage 1990, 5–35; Schultze-Dörlamm 2002, 109–122; 2006, 43–60). Jejich vojska, nebo jejich část, mohla procházet i prostorem jižních Čech. Přítomnost maďarské bojovnícké složky stála za násilným zánikem hradiště v Němčicích, což je doloženo desítkami nálezů rombických hrotů šípů s trnem v destrukci spálené hradby, včetně nálezů rozeklaného hrotu nomádského šípů náležících k reflexních lukům ve výbavě maďarských bojovníků. (Lutovský – Michálek 1999; Michálek – Lutovský 2000; Lutovský 2011, 206–213). Přítomnost Maďarů, nebo kontaktů s jejich prostředím dokládá v jižních Čechách i nález staromaďarského kotlíku ze sousedního hradiště v Libeticích (Profantová 1997, 28, obr. 3). Je otázkou, zda zánik katovického hradiště lze spojit právě s nepřátelským nájezdem za účasti či

spoluúčasti starých Maďarů jako v případě Hradce u Němčic. Na základě dosavadních poznatků tuto hypotézu nelze potvrdit ani vyvrátit.

Nájezdy Maďarů bylo postiženo i sousední Bavorsko, a to zejména po roce 907, když u Bratislavy bylo poraženo jejich velké vojsko a následně devastováno východní bavorské území (Východní marka) – dnešní Dolní Rakousko (Třeštík 1997, 356). Možná proto počátkem 10. století vznikají, nebo jsou přebudována v Bavorsku na obranu proti Maďarům mohutná hradiště se složitým systémem opevnění, která sloužila jako refugia (Schultze-Dörlamm 2006, 44–49; Ettl 2007, 95–96; 2008, 170; 2013, 470; Ettl – Werther 2010). Svojí rozlohou mohlo katovické hradiště představovat ono refugium, které bylo vybudováno, spíše až dobudováno, za účelem obrany zdejšího teritoria proti maďarským nájezdům. Ve vnitřním areálu hradiště se mohlo koncentrovat velké množství obyvatel z blízkého i vzdálenějšího okolí, včetně ustájení hospodářských zvířat – doklady přítomnosti hospodářských zvířat pravděpodobně potvrdila i fosfátová analýza a nálezů zvířecích kostí..

Jednou z hypotéz vysvětlení zániku hradiště také je, že k této události došlo až kolem poloviny nebo po polovině 10. století, neboť v keramických nálezích se objevují některé prvky, které je snad možné klást k tomuto horizontu. Definitivní zánik hradiště by pak mohl souviset s budováním přemyslovské hradské soustavy, kdy dochází k zániku starší skupiny hradišť lokálních elit, která jsou postupně nahrazována novými hradišti s dosazenými kastelány, jako novými administrativními a hospodářskými centry přemyslovské správy země (srov. Sláma

¹⁴ Za upozornění autoři děkují M. Metličkovi.

Obr. 173. Libědice. DMR stínovaný reliéf. Model byl vytvořen z podkladů DMR 5g. Zdroj dat ČÚZK. Vytvořila L. Starková.

Fig. 173. Libědice. DMR shaded relief. The model was created from DMR 5g. Data source ČÚZK. Created by L. Starková.

1986; 1988). Přibližně 10 km severozápadně od hradiště v Katovicích vzniká nový přemyslovský kastelánský hrad Prácheň, jako centrum zdejší provincie, jehož počátky je možné klást snad již do závěru 10. století (Lutovský 2011, 174–174; 217–218).

Ostatní hradiště oblasti střední Pootaví – stručný popis

Hradiště Libědice

Na vrcholu kopce Hradec u Libětic se nachází malé dvojdielné hradiště o rozloze asi 1,9 ha. Vrch se strmě zvedá nad údolí říčky Volyňky, asi 1300 metrů západně od obce Přední Zborovice. Převýšení nad okolním

terénem je asi 120 metrů. Hradiště zaujímá vrcholovou partii zalesněného kopce. Lokalita je známá již od 19. století. Poprvé zkoumal hradiště a opakovaně se k němu vracel A. Č. Ludíkar, a to zejména v letech 1867–1868, přičemž stejně jako na Katovicích sbíral takzvané spečené kameny. J. N. Woldřich při systematickém výzkumu v 70. a 80. letech 19. století prokopal na dvou místech val hlavního hradiště. Následně uskutečnil průzkumy i V. Želízko v letech 1897 a 1901. Rozsáhlejší sondáž provedl však až B. Dubský v letech 1922–1924 a 1926. Menší množství nálezů pochází také i z novějších drobných sondáží, povrchových sběrů a detektorových průzkumů. Na nejvyšší plošině

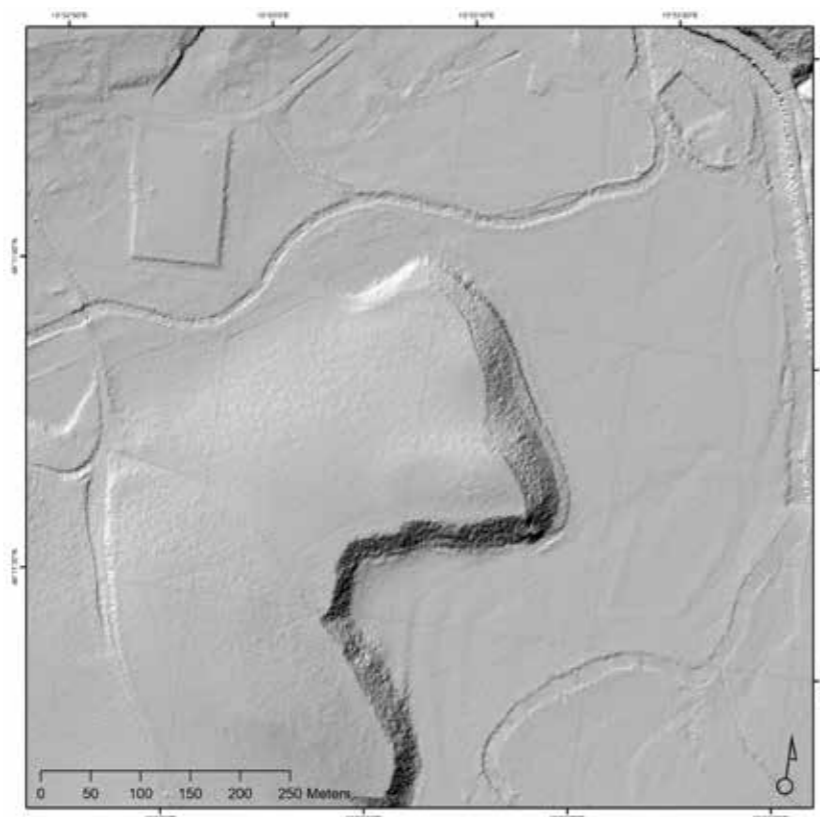
leží asi 1 ha rozlehlá akropole opevněná po celém obvodu. Valy dosahují délky necelých 400 metrů, výšky 1–2 metru a šířky asi 10 metrů. Dále jsou patrné stopy vnějšího a pravděpodobně i vnitřního příkopu. Opevnění je asi na sedmi místech přerušeno, původní přístup se nacházel asi na jihozápadní straně, v ostatních případech se snad jednalo o novověké průrazy a archeologické sondy. Od jihozápadu se k akropoli připojuje protáhlé obdélné předhradí. V přístupné jihozápadní části je opevnění znásobeno výraznými příkopy. Opevnění akropole je tvořeno valem, který byl dle starších výzkumů tvořen kameny prokládanými dřevěnou konstrukcí. Tato hradba byla pravděpodobně vytvořena již v době halštatské. Nález kamenné štípané šipky může ukazovat již na osídlení v eneolitu nebo starší době bronzové. Hradba předhradí byla dřevohlinitá, pravděpodobně s čelní zdí z nasucho skládaných kamenů a vnitřní roštovou konstrukcí. Zdá se, že tato část opevnění pochází až z raného středověku. Dosavadní kolekce artefaktů z hradiště je typově poměrně bohatá a dovoluje klást osídlení do raného středověku, a to do 9. století našeho letopočtu. Stopy po požáru hradby a nálezy šípů snad naznačují možnost násilného zániku hradiště. Kromě souboru keramických střepů byly nalezeny železné nože, hroty šípů, podkova, ocílka, kování vědra nebo skleněné korálky. Nedaleko vodního pramene, na severozápadním svahu v blízkosti lokality, se podařilo objevit ovčácké nůžky. Přítomnost elitní vrstvy obyvatel může dokládat železné puklicové kování, které původně zdobilo pochvu meče, fragment bodce, snad železné ostruhy a železné nákončí s vybiženým ornamentem. Výjimečný je zlomek keramického kotlíku, nádoby pravděpodobně pocházející z karpatské kotliny. Několik málo keramických

zlomků může ukazovat na blíže nespecifikované lidské aktivity ještě v průběhu 10. století (Lutovský 2011, 162–164; Menšík – Starková – Král 2018, 16–17 s odkazy na literaturu 53–56, obr. 22–29).

Hradiště Němětice

Asi osm kilometrů jižně od Strakonice se na nevelké ostrožně nad řekou Volyňkou nacházelo sídlo elity hned ve dvou obdobích, ve starší době železné a raném středověku. Opevněné sídlo je známo od roku 1891, kdy zde bylo při orbě porušeno několik zahlučených objektů. První archeologické výzkumy provedl v letech 1907–1908 J. V. Želízko a v roce 1920 B. Dubský. Větší systematický výzkum poté provedl až J. Michálek ze strakonického muzea v 80. letech 20. století. Z celkové opevněné plochy asi 1 ha bylo odkryto 10 % formou cíleně umístěných plošných odkryvů a průřezů v místech předpokládaných hradeb a příkopů. Na lokalitě bylo provedeno i letecké snímkování a geofyzikální měření, což umožnilo stanovit přesný rozsah areálu. Nejstarší přítomnost lidské činnosti na lokalitě byla zjištěna v závěru starší doby kamenné prostřednictvím nálezů kamenné štípané industrie. Po dlouhém časovém hiátu se lokalita stává halštatským opevněným dvorcem. Skládal se z jednoduchého příkopu vyhloubeného na jižní a severní straně, který vymezoval prostor 70×140 metrů. Z vnitřní strany byla ve vzdálenosti 6 až 12 metrů od příkopu umístěna dřevěná palisáda souběžná s příkopem. Obytné, případně výrobní a zásobní objekty se koncentrovaly zejména při severní, severozápadní a západní stěně opevnění. Byly zde prozkoumány jak zahlučené chaty, tak i větší dům nadzemní kúlové konstrukce o rozměrech asi 17×3,6 metru. Z movitých archeologických nálezů

Obr. 174. Neměčice. DMR stínovaný reliéf. Model byl vytvořen z podkladů DMR 5g. Zdroj dat ČÚZK. Vytvořila L. Starková.

Fig. 174. Neměčice. DMR shaded relief. The model was created from DMR 5g. Data source ČÚZK. Created by L. Starková.

je možné jmenovat několik tisíc zlomků keramických nádob, hliněný zlomek plastiky koně, přesleny sloužící k výrobě textilií a tkanin. Z bronzových předmětů se jednalo o bronzové spony a jehlice. Dále byl objeven skleněný korálek, brousky nebo zvířecí kosti. Další opevněné sídlo bylo na ostrožně nad Volyňkou vytvořeno někdy v průběhu 9. století a jeho existence končí pravděpodobně někdy před polovinou 10. století. Hradiště bylo opevněno hradbou přímo nad halštatskou palisádou, příkop však obnoven nebyl – alespoň ne v celém svém průběhu. Lokalita byla opevněna po celém obvodu, na jižní straně nad skalním srázem byla dřevěná palisáda, ostatní strany opevnění

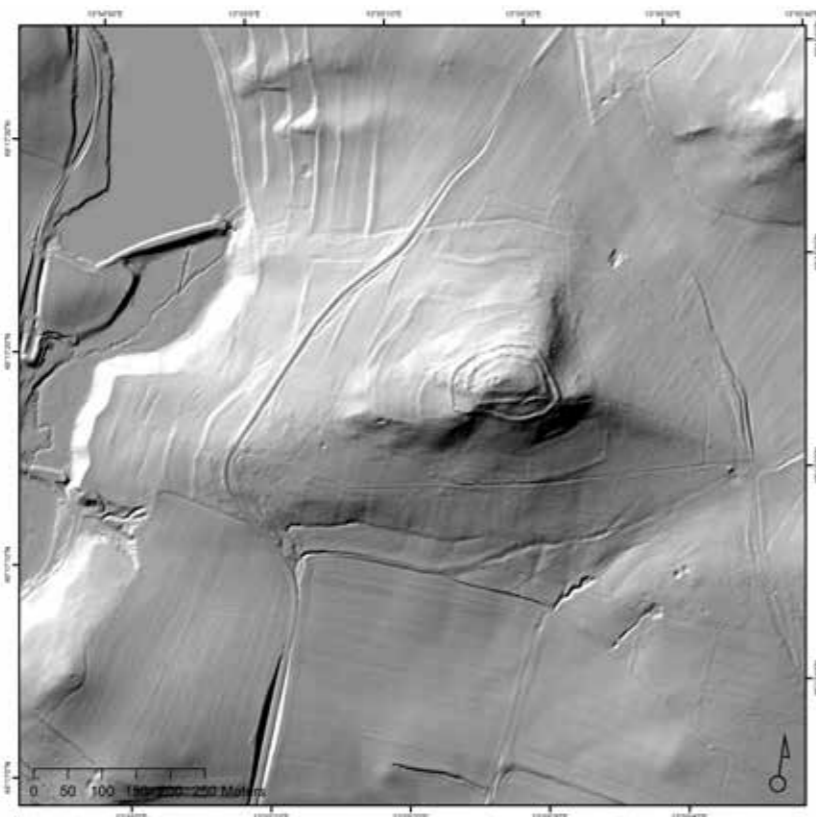
byly daleko výraznější. V jádru šlo o dřevohlinitou hradbu širokou necelé tři metry, sestávající z podélně i příčně kladených dubových trámů prosypaných hlínou. Pouze čelo hradby tvořila zeď z nasucho kladených nahrubo opracovaných kamenů opírajících se o těleso hradby. Zadní stěna hradby byla dřevěná a skládala se z vodorovně kladených trámů zakotvených do svislých kůlů. Vnitřní plocha byla dále rozdělena příkopem a palisádou na dvě části. Západní část by bylo možné označit za předhradí a východní část představuje akropoli s dvorcem. Vnější předhradí bylo víceméně prázdné, kromě zahloubeného čtvercového objektu v jihozápadním rohu opevnění, který mohl

být původně strážnicí v místě předpokládaného vstupu. Ve střední části akropole se nacházela halová stavba o rozměrech přibližně 18×8 metrů, pravděpodobné sídlo vládce. Podél severovýchodního a východního okraje hradby akropole se nacházelo několik polozahloubených téměř čtvercových stavení, jejichž funkce se zdá být zejména obytná. Kromě toho v těchto místech stál pravděpodobně také chlév a skladovací prostory. Kromě keramických zlomků nádob bylo nalezeno luxusní kování zdobící původně řemení meče, železná sekera a kosa, železné přezky z oděvu, část podkovy, nože, ocílka na rozdělávání ohně, železné části věder, hroty šípů a další drobné kovové předměty. Dále byl nalezen skleněný korál, přesleny, brousky, žernov a další artefakty. Kromě rozsáhlého počtu šipek běžné produkce bylo nalezeno několik rombických šipek s řapem, které bývají většinou přisuzovány nomádskému prostředí. Existence lokality končí násilně vojenským zásahem a rozsáhlým požárem (*Michálek – Lutovský 2000; Lutovský 2011, 164–167; Menšík – Starková – Král 2019, 17–18, obr. 30–33 s další literaturou*).

Hradiště Řepice

Hradiště se rozprostírá na plochem temeni vrchu Hradec, který leží na levém břehu Řepického potoka na severním okraji Strakonické kotliny. Lokalita je připomínána již k roku 1541 v kronice Václava Hájka z Libočan, který jej uvádí jako hrad z roku 817. Básník Ennius z Feinxfeldu zmiňuje zbytky hradeb a hluboký příkop v roce 1562, který vychází z autentického poznání lokality z literárního okruhu Jana st. Hodějovského z Hodějova a na Řepici. Drobné průzkumy na hradišti byly prováděny již v 19. století, jediný větší lépe dokumentovaný výzkum

provedl však až B. Dubský v letech 1926–1927. Kromě již provedených průkopů trojím opevněním identifikoval obě předhradí a zkoumal jejich konstrukci. Na předhradí pak objevil pozůstatky polozahloubeného obydlí zavaleného kameny. Vzhledem k přepáleným červeným vrstvám na mnoha místech hradiště je možné uvažovat o záměrném spálení a opuštění nebo násilném zániku. Nálezy keramických fragmentů z výzkumu valů i obydlí datují hradiště do průběhu 9. století. Trojdílné hradiště o ploše asi 3 ha je tvořeno vyvýšenou akropolí a dvěma předhradími, která se k ní připojují na západní straně, kam od vrcholu kopce vybíhá široký plochý hřeben jen mírně klesající k údolí potoka. Na ostatních třech stranách je hradiště chráněno příkrými svahy. Nepravidelně oválná akropole, jejíž delší osa probíhá ve směru jihozápad – severovýchod, zaujímá ploché temeno kopce. Její vnitřní nečleněná plocha má rozměry asi 80×30 m. Akropole byla opevněna dvěma liniemi fortifikace, z nichž se zachovala dvojice valů s příkopem situovaným pod hranou vrcholové plošiny. Na této hraně se patrně nacházela dřevěná palisáda zjištěná archeologickým výzkumem. Vnitřní val akropole o celkové délce 322 m má vnitřní výšku asi 1 m a jeho šíře kolísá mezi 8–10 m. Vnější val probíhající ve vzdálenosti cca 20 m od valu vnitřního je široký 10–12 m, obvod valu činí 432 m. Archeologický výzkum prokázal, že původní hradba byla tvořena čelní kamennou zdí, která se opírala o hlinité valové těleso zpevněné dřevěnou roštovou konstrukcí. Rovněž první předhradí, rozkládající se na západní a severozápadní straně hradiště, bylo chráněno fortifikací, z níž se dochoval nízký val o šířce 5–7 m a výšce max. 0,5 m, který je místy patrný pouze v podobě terénní hrany. Předhradí

Obr. 175. Řepice. DMR stínovaný reliéf. Model byl vytvořen z podkladů DMR 5g.

Zdroj dat ČÚZK. Vytvořila L. Starková.

Fig. 175. Řepice. DMR shaded relief. The model was created from DMR 5g.

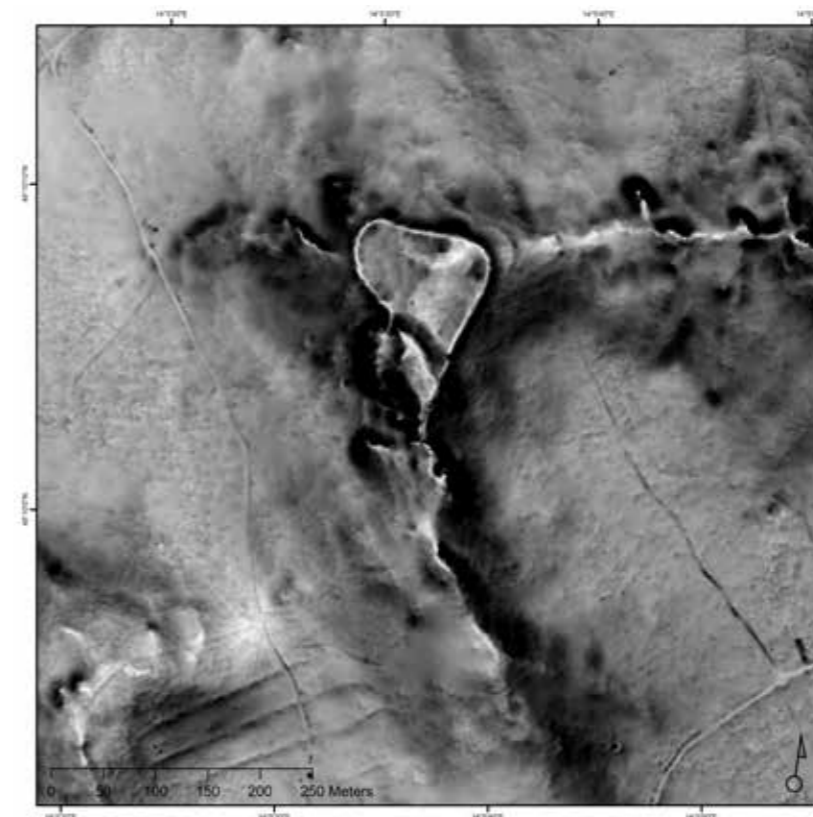
Data source ČÚZK. Created by L. Starková.

je na západní straně široké 40 m, směrem k severovýchodu se postupně zužuje, až se na severní straně jeho opevnění přimyká k vnějšímu valu akropole. Otázkou zůstává existence druhého vnějšího předhradí, které mělo zaujímat nižší terasovitý stupeň na západě hřebenu. Opevnění tohoto předhradí je v současné době v terénu téměř neznamenné a je indikováno pouze málo patrnou terénní hranou. Na ploše akropole a prvního předhradí je několik starých nepravidelných jam o hloubce až 1,5 m, které mohou být pozůstatky po těžbě kamene nebo po živelných archeologických výkopech. Do areálu hradiště vchází dvě lesní cesty, z nichž první v jihovýchodním nároží přerušuje oba

valy, druhá vede ze západní strany (*Lutovský 2011, 160–162; Menšík – Starková – Král 2019, 18–19, obr. 34–40 s další literaturou*).

Hradiště Skočice

Hrad u Skočic představuje výrazné návrší nacházející se v jihovýchodní části Strakonicka. Samotná lokalita je situována 3 km jihozápadně od Skočic v nadmořské výšce 664 metrů. Nepřehlédnutelný kopec přesahuje okolní terén místy až o 200 metrů. Na předvrcholu tohoto návrší, které je nazývané Kolo, se rozprostírá hradiště osídlené v několika pravěkých obdobích i v raném středověku. Lokalita je známa již od druhé poloviny 19. století, kdy ji v roce

Obr. 176. Skočice. DMR stínovaný reliéf. Model byl vytvořen z podkladů DMR 5g.

Zdroj dat ČÚZK. Vytvořila L. Starková.

Fig. 176. Skočice. DMR shaded relief. The model was created from DMR 5g.

Data source ČÚZK. Created by L. Starková.

1878 zaznamenal J. N. Woldřich. Následně se objevuje v několika archeologických publikacích, podrobný průzkum a popis však uskutečnil až B. Dubský v první polovině 20. století, který lokalitu několikrát navštívil, pořídil podrobnou skicu, rozlišil akropoli a pod kamenným valem opevněné předhradí. V této době navštívila lokalitu celá řada většinou regionálních zájemců o archeologii. O výrazné rozšíření kolekce nálezů a jejich správnou dataci se v průběhu 60.–70. let 20. století postarali významní jihočeští archeologové J. Fröhlich a J. Michálek. Nejrozsáhlejší výzkum do dnešní doby provedl J. Poláček z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích v letech

1963–1973, který obohatil kolekci nálezů čítající několik tisíc kusů keramických zlomků. Bohužel neprováděl náležitou dokumentaci, a proto je většina terénních souvislostí ztracena i v kontextu s movitými nálezy. Lokalita byla v minulých přibližně třiceti letech značně porušena nelegálními detektorářskými vkopy, proto byly provedeny drobné povrchové sběry, mikrosondážemi a odběry vzorků geochemických analýz, kterých se zúčastnilo několik badatelů (J. Fibiger, J. Havlice, O. Chvojka, M. Janovský, J. John a další). Posledním průzkumem byl průkop valem hradiště D. Hláškem v roce 2018, který prozatím nebyl publikován.

Celková plocha lokality se pohybuje okolo 1,1 ha. Kromě pozvolnějšího směru ze severovýchodu je místo chráněno prudkými svahy s kamennou sutí. Vrcholovou partií hradiště je akropole obdélného půdorysu o rozměrech asi 50×30 metrů, na kterou se napojuje 330 metrů dlouhý obloukovitý val skládající se z kamenné destrukce. V prostoru severně od akropole se vymezuje předhradí, jehož plocha je asi 0,9 ha. Val je na dvou místech porušen, ulicovou bránou v jižní části předhradí, která pravděpodobně tvořila původní vstup do uzavřeného areálu a poté v severní části pravděpodobně mladším vstupem. V samotném závěru starší doby bronzové byla také zřejmě vytvořena fortifikace hradiště, otázkou je její přestavba a využití v mladších obdobích (např. pozdní době halštatské). Součástí lokality je také skalnatá plocha v západní části hradiště, označená jako Šumavská vyhlídka. Většinu nálezů učiněných dosavadními archeologickými výzkumy je možné zařadit obecně do pravěkého období, případně do starší doby bronzové. Nejstarší doklady přítomnosti člověka na skočické hoře je možné na základě několika málo nalezených štípaných kamenných předmětů datovat s výhradami do konce starší doby kamenné. Vzhledem k jejich malému počtu prozatím nelze hovořit o prokázání větší lovecké stanice. Nevelký keramický soubor předaný J. Fibigerem ukazuje snad na některé aktivity v eneolitu. Taktéž charakter osídlení v tomto období není možné detailněji charakterizovat. Největší množství archeologických nálezů pochází z mladší části starší doby bronzové, zejména poté torz keramických nádob a zlomkového sídlištního materiálu s výzdobou a profilací

charakteristickou pro toto období. O přítomnosti textilní produkce svědčí 25 celých a několik zlomků kuželovitých hliněných tkalcovských závaží. Z kovových předmětů lze jmenovat drobnou dýku, spirálovitě stočený drátěný kruh a jehlici s očkem, jejich datace do starší doby bronzové však není zcela jistá. Mezi výjimečné nálezy z lokality lze pokládat také kamenný kadlub na odlévání bronzových dýk, což může ukazovat na zpracování kovů na lokalitě. Další méně početné keramické nálezy ukazují na osídlení v době popelnicových polí, době halštatské i laténské. Z doby laténské pochází i část pravděpodobně duchcovské spony a hrot oštěpu. V průběhu řady archeologických výzkumů v minulosti byly zjištěny také raně středověké keramické zlomky. Většina nádob je zdobena hřebenovým dekorem, zejména vlnicemi a méně hřebenovým vpichem. Vzhledem k velikosti nalezeného souboru nelze vyvozovat širší závěry. Lokalita rámcově spadá do období ostatních raně středověkých výšinných lokalit na Strakonicku v 8.–9. století (doložena je však v malé míře i keramika mladší z 10.–11. století), zda bylo v tomto období hradiště i opevněno, avšak prozatím není zcela jisté. Mohlo dojít i k využití a úpravě starší pravěké fortifikace. Mezi významné nálezy ze Skočic lze pokládat i nález dvou opaskových kování avarského kulturního okruhu vyrobených již v první polovině 8. století. Centrální poloha této lokality je nezpochybnitelná, vévodící celému střednímu a dolnímu toku řeky Blanice. Otázkou zůstává, jakou roli hrála lokalita v kontextu dalších hradišť na Strakonicku (*Menšík – Starková – Král 2019*, 19–21, obr. 41–50 s další literaturou).

15. Závěr (P. Menšík)

Tato monografie si vytkla za cíl vytvořit komplexní pohled na katovické hradiště. Během projektu byl zpracován dostupný pramenný fond. Snahou bylo zapojení co největšího množství interdisciplinárních metod v časovém úseku, který byl k dispozici, a co možná nejvíce rozšířit znalosti o této lokalitě se zasazením do širšího kontextu vývoje osídlení v regionu. Vzhledem k nízkému stavu poznání výšinných lokalit raného středověku v jižních Čechách (s výjimkou Němčtic) jsou nová poznání o to cennější.

Publikace představuje výstup z projektu Studentské grantové soutěže SGS-2018-10 „Hradiště „Kněží hora“ u Katovic, okr. Strakonice. Výpovědní potenciál lokality na základě multidisciplinárního výzkumu“ a navazuje tak na terénní aktivity, respektive letní terénní praxe studentů Katedry archeologie v Plzni v letech 2016–2017. Důraz byl kladen na co možná největší množství zapojených studentů a spolupráci s širší veřejností. Tento postup jistě v budoucnu napomůže vnést památku do širšího povědomí okolí, například ve formě připravované naučné archeologické stezky. Druhým faktorem, který by měl tuto stále silně ohroženou lokalitu zasáhnout, je její kvalitnější památková ochrana.

Hradiště Katovice představuje jedno z nejzachovalejších a největších hradišť 8./9.–1. poloviny 10. století nacházejících se v jižních Čechách. Lokalita se objevuje v zájmu veřejnosti již v 19. století, všeobecně však lze říci, že lokalitu minula ve větší míře jak

aktivita amatérských zájemců o archeologii, tak rozsáhlejší terénní archeologické aktivity. Až záchranný archeologický výzkum provedený Katedrou archeologie v Plzni ve spolupráci Muzea středního Pootaví ve Strakonících zároveň se zapojením řady nedestruktivních postupů a metod, umožnil komplexní uchopení této lokality, která je předmětem této monografie.

Během průzkumu hradiště v letech 2016–2019 se podařilo odhalit několik nových skutečností o lokalitě a jak už to bývá, došlo k nastolení daleko většího množství nezodpovězených otázek než odpovědí pro budoucí bádání.

Při nedestruktivních průzkumech byl mapován prostor hradiště a jeho bezprostřední okolí. Podařilo se prokázat, že lokalita měla minimálně čtyři samostatné areály, přičemž byly studovány i komunikační trasy viditelné na vizualizacích, jak přímo v místě samotného hradiště, tak jeho zázemí.

Bohužel prozatím není detailněji známa podoba vnitřního uspořádání hradiště ani jeho vnějšího bezprostředního zázemí, i když určité náznaky převážně z povrchových průzkumů ukazují na pravděpodobnou hustou síť osídlení v širším okolí. Problematickou otázkou je pohřbívání. Mohylová pohřebiště jsou od lokality vzdálena minimálně několik kilometrů a jejich počet není vysoký. I když některé z mohyl byly jistě v minulosti rozorány, lze předpokládat využití i jiného způsobu zacházení se zemřelými. Zemřelými, které není archeologicky zachytitelné.

Díky malému rozsahu výzkumu samozřejmě nelze zcela jasně pochopit význam a funkci hradiště. Svojí rozlohou přesahující 10 ha však zcela jistě budilo pozornost v širším okolí a bylo centrem oblasti. Otázky spojené se sakrálním i profánním prostorem, zapojením elity, či sociální stratifikací, nejsou prozatím řešitelné. Získáno bylo pouze menší množství dokladů o hospodářské činnosti a manipulaci s hospodářskými zvířaty v místě akropole.

Není jasné, do jakých rozměrů byla lokalita vybudována; jestli najednou, či etapovitě, což lze spíše předpokládat. Zdá se, že akropole a vnitřní předhradí byly povrchově výrazněji upravovány (např. pravděpodobně umělé terasy na vnitřním předhradí). Doposud není jasné, zda tyto úpravy povrchu lze spojit s raně středověkým hradištěm, případně zda jsou mladšího data. Vnitřní zástavba je nadále v podstatě neznámá, několik odkrytých objektů ukazuje na blíže nespecifikovanou vnitřní zástavbu, objekty však neobsahovaly žádné nálezy.

Podarilo se identifikovat horní část konstrukce valu skládající se z kamenné plenty a vnitřní dřevěné, pravděpodobně roštové konstrukce v západní části akropole. Dvě

radiokarbonová data ukazují na existenci opevnění přibližně v druhé polovině 9. a na počátku 10. století, čemuž odpovídá i typologické členění nálezů keramiky a kovů. Ty víceméně odpovídají svým charakterem nálezům z jiných raně středověkých hradišť na Strakonicku. Díky nízkému počtu nálezů mazanice nebyla pravděpodobně příliš při stavbě hradby či jejího zázemí hliněná omaz používána. Hradba zanikla intenzivním požárem, zánik byl identifikován na desítkách míst ve všech částech valových těles akropole i všech předhradí. Proč došlo k zapálení celé rozsáhlé fortifikace, není zcela jasné. V sondách uvnitř akropole stopy po požáru zjištěny nebyly.

V neposlední řadě bylo prokázáno několikánásobné pravěké osídlení katovického hradiště. Zda bylo, kromě raného středověku, také opevněno není známo, avšak malé množství objevené pravěké keramiky spíše ukazuje, že nebylo.

I přes předložené výsledky má lokalita dále značný potenciál a je bezprostředně ohrožena lesní mechanizací a nelegálními detektorovými průzkumy, které na lokalitě prokazatelně dále intenzivně probíhají.

16. Literatura a prameny

- Albrecht, J.* 2003: Chráněná území ČR. 8. Českobudějovicko. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Praha.
- Barborová, E.* 1969: Farní úřad Katovice 1711–1949. Inventář. Strakonice.
- Bartošková, A.* 1986: Slovanské depoty železných předmětů v Československu. Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně 13/2. Brno
- Belcredi, L.* 1988: Užití kovu ve středověké osadě. Výsledky dosavadního archeologického výzkumu zaniklé středověké osady Bystřec. *Archaeologia historica* 13, 459–485.
- Belcredi, L.* 1989: Terminologie, třídění a kód středověkých kovových předmětů. *Archaeologia historica* 14, 437–472.
- Beneš, A.* 1961: Halštatsko-laténský žárový hrob z Mnichova. *Archeologické rozhledy* 13, 219, 257–258.
- Beneš, A.* 1970: Pevnost na Kněží hoře. In: Kolář, E. (ed.): A věky jdou. Minulost a přítomnost jihočeského městečka Katovice a okolí. Katovice. 214, 223–226.
- Beneš, A.* 1972: Okolí Katovic v pravěku a na počátku dějin. In: Kolář, E. – Kuncipál, K. (eds.): U nás doma. Městečko Katovice, jak jej znáte i neznáte. Katovice, 12–33.
- Beneš, A.* 1978: Poznámky k počátkům těžby a využívání tuhy a zlata podle archeologických nálezů v jižních Čechách. *Studie z dějin hornictví* 8, 53–81.
- Beranová, M.* 1957: Slovanské žňové nástroje v 6.–12. století. *Památky archeologické* 58, 99–117.
- Beranová, M.*, 1970: Nejstarší slovanské podkovy a počátek novodobého zápřahu koní. *Sborník Národního muzea* 24, 15–19.
- Beranová, M.* 1971: Středověká kosa z Bradla. *Archeologické rozhledy* 22, 63–68.
- Beranová, M.* 1980: Zemědělství starých Slovanů. Praha.
- Bílek, T. V.* 1882: Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618. Praha.
- Bína, J. – Demek, J.* 2012: Z nížin do hor: Geologické jednotky České republiky. Praha.
- Boháčová, I.* 2001: Pražský hrad a jeho nejstarší fortifikační systémy – Die Prager Burg und ihre ältesten Befestigungssysteme. In: Ježek, M. – Klápště, J. (eds.): *Mediaevalia archaeologica* 3. Praha, 179–301.
- Bökönyi, S.* 1984: Animal Husbandry and Hunting in Tăc-Gorsium, The Vertebrate Fauna of a Roman Town in Pannonia. *Studia archaeologica* VIII. Budapest.
- Borzová, Z.* 2006: Kosáky v hrobech z období včasného středověku na Slovensku. *Slovenská archeológia* 54/2, 209–237.
- Březinová, I. – Přichystalová R.* 2014: Úvahy o textilní výrobě na Pohansku na základě analýzy nálezů textilních fragmentů a předmětů souvisejících se spřádáním a tkaním. *Památky archeologické* 105, 155–214.
- Bubeník, J.* 1988: Slovanské osídlení středního Poohří. Praha.
- Bubeník, J.* 1992: Výzkum vrchu Rubín (Dolánky, obec Podbořany, okr. Louny) a jeho okolí v letech 1984–1989. Předběžná zpráva. *Archeologické rozhledy* 44, 216–230.
- Bubeník, J.* 1997: Die Besiedlung des südöstlichen Vorfelds des Berges Rubín in der Burgwallzeit und ihre Chronologie (Ausgrabungen in den Jahren 1984–1991). *Památky archeologické* 88, 56–106.

- Bubeník, J. – Meduna, P. 1994: Zur frühmittelalterlichen Keramik in Nord-West-Böhmen. In: Staňa, Č. (Hrsg.): Slawische Keramik in Mitteleuropa vom 8. bis zum 11. Jahrhundert, Internationale Tagungen in Mikulčice I. Brno, 183–192.
- Bucha, V. 1975: Geomagnetické pole a jeho přínos k objasnění vývoje Země. Řada Cesta k vědění. Praha.
- Buchvaldek, M. – Sláma, J. – Zeman, J. 1978: Slovanské hradiště u Kozárovic. Praehistorica VI. Praha.
- Burian, V. 1979: Rozbor nálezů hřebů z hradu Tepence u Jívové a kartouzky v Dolanech (1340–1425). Zprávy krajského vlastivědného muzea v Olomouci 202, 21–31.
- Burian, V. 1984: Rozbor nálezů podkov z hradu Tepence a husitského opevnění Kartouzka (1340–1425). Zprávy krajského vlastivědného muzea v Olomouci 228, 12–17.
- Cícha, J. 1999: Jeskyně a historická důlní díla v jižních Čechách a na Šumavě. Plzeň.
- Crutchley, S. 2010: The Light Fantastic. Using Airborne Lidar in Archaeological Survey. Swindon.
- Čelakovský, F. L. 1839: Ohlas písní českých. Praha.
- Červený, A. 2012: Minerály horního Pootaví. Horažďovice.
- Červený, Č. – Komárek, V. – Štěrbá, O. 1999: Koldův atlas veterinární anatomie. Praha.
- Červinka, I. L. 1928: Slované na Moravě a říše Velkomoravská. Brno.
- Čtverák, V. – Lutovský, M. – Slabina, M. – Smejtek, L. 2003: Encyklopedie hradišť v Čechách. Praha.
- David, P. – Soukup, V. 2008: Velká turistická encyklopedie. Jihočeský kraj. Praha.
- Dostál, B. 1966: Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě. Praha.
- Drda, M. 1978: Archeologické nálezy z Kozího hrádku. Archeologické rozhledy 30, 394–407.
- Dubský, B. 1921: Kněží hora u Katovic. Rukopis uložený v ARÚ AV ČR, v.v.i. pod čj. 1555/21.
- Dubský, B. 1928: Slovanský kmen na střední Otavě. Řepice.
- Dubský, B. 1931: Mohyly na Strakonicku. 1. Mohyly u Třebohostic, 2. Mohyly u Leskovic na Strakonicku, 3. Mohyly u Chřešřovic na Strakonicku, 4. Mohyly u Z. Zborovic na Strakonicku, 5. Mohyly u Mnichova. Památky archeologické 37, 45–59.
- Dubský, B. 1932: La Tène jižních Čech. Strakonice.
- Dubský, B. 1937a: O původu osad na Strakonicku. Strakonicko 3, 65–68.
- Dubský, B. 1937b: Jihozápadní Čechy v době římské. Strakonice.
- Dubský, B. 1949: Pravěk jižních Čech. Blatná.
- Durdík, T. 2008: Hrady na Malši. Vlastivědná knihovnička Společnosti přátel starožitností. Svazek 15. Praha.
- Duriš, J. 2015: Architektúra domu mladšej a neskorej doby kamennej na juhozápadnom Slovensku na základe analýzy mazanice. Nitra.
- Dušánek, P. 2014: Nové výškopisné mapování České republiky. In: Inspektor, T. – Horák, J. – Růžička, J. (eds.): Sborník – Sympoziem GIS Ostrava 2014. Ostrava, 1–6.
- Egan, G. – Pritchard, F. 2002: Dress accessories c. 1150–1450. Woodbridge.
- Eigner, J. – Fröhlich, J. – Lutovský, M. 2009: Nové doklady raně středověkého osídlení Horního Pootaví. Archeologie ve středních Čechách 13, 881–893.
- Eisner, J. 1966: Rukověť slovanské archeologie. Počátky Slovanů a jejich kultury. Praha.
- Ettel, P. 2007: Frühmittelalterlicher Burgenbau in Nordbayern und Südthüringen vom 7. bis zum 11. Jahrhundert. In: Paulus, H.-E. (ed.): Burgen in Thüringen: Geschichte, Archäologie und Burgenforschung. Jahrbuch der Stiftung Thüringer Schlösser und Gärten 10. Regensburg, 88–110.
- Ettel, P. 2008: Frühmittelalterlicher Burgenbau in Deutschland. Zum Stand der Forschung. Chateau Gaillard 23, 161–187.
- Ettel, P. 2013: Burg und Raum im Früh- und Hochmittelalter – Burgen und ihre Rolle im Rahmen von Raumerfassung und -erschließung anhand von Fallbeispielen in Bayern, In: Heske, M. – Nüsse, H.-J. – Schneeweiss, J. (Hrsg.): Landschaft, Besiedlung und Siedlung“ Archäologische Studien im nordeuropäischen Kontext. Neumünster – Hamburg, 469–482.
- Ettel, P. – Werther, L. 2010: Ungarnburgen und Herrschaftszentren des 10. Jahrhunderts in Bayern. Burgen und Schlösser. Zeitschrift für Burgenforschung und Denkmalpflege 3, 144–161.
- Fiala, P. 1972: Flóra Katovicka. In: Kolář, E. – Kuncipál, K. (eds.): U nás doma. Městečko jak je znáte i neznáte. Katovice, 60–67.
- Fibich, O. 2006: Prácheňský poklad. Pověsti z Písecka, Strakonicka a Pošumaví. Strakonice.
- Födish, J. E. 1868: Verschlackte Wälle in Böhmen. MCC 13, XXXV bis XXXVIII.
- Fröhlich, J. 1990: Archeologické toulky po jižních Čechách. České Budějovice.
- Fröhlich, J. – Eigner, J. 2010: Nově objevená eneolitická výšinná sídliště v oblasti Orlické přehrady. Archeologie ve středních Čechách 14, 29–49.
- Fröhlich, J. – Michálek, J. 1985: Katovice, okr. Strakonice. Výzkumy v Čechách 1982–1983, 57.
- Fröhlich, J. – Chvojka, O. – Michálek, J. 2010: Nálezy rolníček v jižních Čechách. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 23, 205–220.
- Fröhlich, J. – Lutovský, M. – Michálek, M. 2004: Raně středověké osídlení v povodí Blanice na Vodňansku a Protivínsku. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 17, 207–230.
- Fröhlich, J. – Lutovský, M. – Parkman, M. 2002: Raně středověké osídlení v Písku a jeho okolí. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 15, 117–138.
- Frolík, J. – Musil, J. 2015: Katalog archeologických nálezů z hradu Košumberka. 1. díl. Kovové předměty. Praha.
- Gameson, R. (ed.) 1997: The Study of The Bayeux Tapestry. Woodbridge.
- Geisler, H. 1998: Das frühbairische Gräberfeld Straubing-Bajuwarenstraße I. Tafelband. Rahden/Westf.
- Gojda, M. 2017: Archeologie a dálkový průzkum: historie, metody, prameny. Praha.
- Graus, F. 1957: Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské II. Dějiny venkovského lidu od poloviny 13. století do roku 1419. Praha.
- Grueber, B. 1872: Die Kunst des Mittelalters in Böhmen. MCC 17, CLXX–CLXVI.
- Habestroh, C. 2004: Das frühmittelalterliche Gräberfeld von Wirbenz, Gde. Speichersdorf, Lkr. Bayreuth. München.
- Hachulska-Ledwos, R. 1971: Wczesnośredniowieczna osada w Nowej Hucie – Mogiła. Materiały archeologiczne Nowej Huty III, 7–210.
- Hauserová, M. – Poláková, J. 2015: Pomůcka pro používání základních historických map pro studenty FA ČVUT [elektronická publikace]. Praha: ČVUT v Praze. 63 p. [2015-01-30]. Dostupné z: <http://pamatkyfacvut.cz/download/dokumenty/pomucka.pdf>.
- Hausteinová, T. 2015: Archeozoologie jihočeského přemyslovského hradiště Na Jánů v Netolicích. České Budějovice: Jihočeská univerzita. Nepublikovaná bakalářská práce na JČU. České Budějovice.
- Hesse, R. 2010: LiDAR derived local relief models: new tool for archaeological prospection. Archaeological Prospection 17, 67–72.
- Hlásek, D. – Fröhlich, J. 2013: Potenciál využití laserového skeneru na archeologicky dlouhodobě zkoumaném území: případová studie z oblasti severně od Písku. In: Gojda, M. – John, J. (eds.): Archeologie a letecké laserové skenování krajiny. Plzeň, 87–98.

- Hlásek, D. – Chvojka, O. – Thomová, Z. – Zavřel, P. 2015: Pravěké a raně středověké nálezy z historického centra Českých Budějovic. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 28, 35–79.
- Hlásek, D. – Houfková, P. – Kováčiková, L. – Majer, A. – Novák, J. – Pavelka, J. – Bešta, T. – Šálková, T. 2014: The Use of Environmental Methods for Studying the Fortification, Economic System and Natural Environment of a Hillfort from the Beginning of the Middle Bronze Age at Vrcovice, Czech Republic. *Interdisciplinaria Archaeologica Natural Sciences in Archaeology* 5/1, 31–47.
- Hlaváč, V. 1985: Klimatické poměry. In.: Chábera, S. a kol. (ed.): *Neživá příroda. Jihočeská vlastivěda. České Budějovice*, 122–153.
- Hložek, J. 2013: Předhradí hradu Zlenice ve světle výsledků archeologického výzkumu a vyhodnocení kolekce získaných kovových artefaktů. *Castellologica bohemica* 13, 291–319.
- Hložek, J. – Profantová, N. – Menšík, P. 2019: Železná jehlice z hradiště „Kněží hora“ u Katovic okr. Strakonice a obtížně datovatelné nálezy jehlic z výšinných sídlišť v širších souvislostech. *Archaeologia historica* 44/2, 113–1125.
- Holata, L. – Plzák, J. 2013: Examinace procesu optimalizace „archeologicky korektních“ způsobů vyhodnocení dat z leteckého laserového skenování zalesněné krajiny: Potenciál filtrace surových dat, problematika interpolačních algoritmů a způsobů vizualizace antropogenních tvarů v digitálních modelech reliéfu. In: Gojda, M. – John, J. (eds.): *Archeologie a letecké laserové skenování krajiny. Plzeň*, 49–79.
- Hošek, J. 2009: Metalografická analýza železné suroviny z Kněží hory u Katovic. Rkp. uložený na KAR ZČU v Plzni. Plzeň.
- Hrubý, P. – Chvojka, O. 2002: Výšinné lokality mladší a pozdní doby bronzové v jižních Čechách. *Archeologické rozhledy* 54, 582–624.
- Hrubý, P. – Lutovský, M. 2000: Hradiště a výšinná sídliště raného středověku v jižních Čechách. *Archeologie ve středních Čechách* 4, 439–483.
- Hrubý, V. 1955: *Staré Město, Velkomoravské pohřebiště „Na Valách“*. Praha.
- Huml, V. 1967: *Zaniklá tvrz Semonice. Hradec Králové*.
- Husová M. 2001: Vliv podmínek prostředí na utváření vegetačního krytu. In: Neuhäuslová, Z. a kol. (ed.): *Mapa potenciální přirozené vegetace České krajiny. Praha*, 34–42.
- Hylmarová, L. – Klír, T. – Černá, E. 2013: Železné předměty ze zaniklého Spindelbachu v Krušných horách. K výpovědi detektorového průzkumu. *Archaeologia historica* 38, 569–609.
- Chábera, S. 1982: Geologické zajímavosti jižních Čech. *Jihočeská vlastivěda. České Budějovice*.
- Chábera, S. 1985a: Horopis. In: Chábera, S. a kol. (ed.): *Neživá příroda. Jihočeská vlastivěda. České Budějovice*, 9–36.
- Chábera, S. 1985b: Vodní toky. In.: Chábera, S. a kol. (ed.): *Jihočeská vlastivěda. řada A. Neživá příroda. České Budějovice*, 167–191.
- Chábera, S. a kol. 1987: *Příroda na Šumavě. Přírodovědný průvodce. České Budějovice*.
- Chvojka, O. 2009: Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové. *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/ Pragensesque* 6. Brno.
- Chvojka, O. – John, J. – Janovský, M. – Michálek, J. 2013: Pravěké osídlení hradiště u Skočic (okr. Strakonice). *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 26, 25–76.
- Chvojka, O. – Menšík, P. – Prokop, V. – Šída, P. 2012: Nové doklady pravěkého a raně středověkého osídlení na středním toku Lužnice. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 25, 5–41.
- Chvojka, O. – Menšík, P. – Šálková, T. – Kuna, M. 2019: Tkalcovská závaží nebo podstavce pod rožně? Hliněná závaží ze sídelního areálu z mladší doby bronzové u Březnice (okr. Tábor) z pohledu archeologie a archeobotaniky. *Archeologické rozhledy* 71, 267–308.
- Chvojka, O. – John, J. – Fröhlich, J. – Michálek, J. – Hlásek, D. – Menšík, P. 2013: Vývoj dokumentace pravěkých a raně středověkých hradišť v jižních Čechách. In: *Archeologické prospekce a nedestruktivní archeologie v Jihočeském kraji, kraji Vysočina, Jihomoravském kraji a v Dolním Rakousku. Sborník z konference, Jindřichův Hradec 6. 3. – 7. 3. 2013. České Budějovice*, 143–154.
- Jelínková, D. 2005: Příspěvek k poznání ženského oděvu ve střední a mladší době hradištní. *Archeologické rozhledy* 57, 549–560.
- John, J. – Gojda, M. 2013: Ex caelo lux. Principy leteckého laserového skenování a jeho využití pro dálkový archeologický průzkum. In: Gojda, M. – John, J. a kol. (eds.): *Archeologie a letecké laserové skenování krajiny. Plzeň*, 8–20.
- John, J. – Majer, A. 2010: The archeomagnetic examination of Cham Culture daub- a first attempt. *Fines Transire* 19, 221–227.
- John, J. – Rytíř, L. 2007: Kněží hora (Priest Mound) – South Bohemian Fuji Yama. In: Chytráček, M. – Gruber, H. – Michálek, J. – Rind, M. M. – Schmotz, K. (Hrsg.): *Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 16. Treffen, 21. Bis 24. Juni 2006 in Plzeň-Křimice. Rahden/Westf.*, 267–273.
- John, J. – Eigner, J. – Fröhlich, J. – Šálková, T. 2012: Výšinné sídliště u Velké a další nové poznatky o eneolitických výšinných lokalitách na střední Vltavě. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 25, 63–81.
- Kalábková, P. 2007: Charakteristika osídlení lengyelské kultury v regionu Uničovska. *Pravěk – Nová řada* 17, 41–71.
- Kaźmierczyk, J. 1978: *Podkowy na Śląsku w X–XIV wieku. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk*.
- Kiss, A. 1977: *Avar cemeteries in County Baranya. Cemeteries of the Avar Period /567–829/ in Hungary Vol. 2. Budapest*.
- Klíma, B. 1975: Rozbor hřebů z velkomoravského hradiště v Mikulčicích. *Archeologické rozhledy* 27, 140–150.
- Knaut, M. 1987: Ein merowingerzeitliches Frauengrab mit Töpferstempel aus Bopfingen, Ostalbkreis. *Fundberichte aus Baden-Württemberg* 12, 463–478.
- Knoll, F. – Klamm, M. 2015: Baustoff Lehm – seit Jahrtausenden bewährt: archäologische, historische und rezente Zeugnisse des Lehmbaus; ein Leitfaden für den Umgang mit „Rot – oder Hüttenlehm“ im archäologischen Befund, Kl. Hefte Arch. Sachsen–Anhalt 12. Halle –Saale.
- Kočár, P. – Kočárová, R. – Kozáková, R. – Čech, P. 2010: Environment and Economy of the Early Medieval Settlement in Žatec. *Interdisciplinaria Archaeologica Natural Sciences in Archaeology* 1, 45–60.
- Kočárek, E. 1961: Ložiska grafitu na Strakonicku. *Sborník Krajského vlastivědného muzea v Českých Budějovicích, přírodní vědy III. České Budějovice*, 35–49.
- Kočárek, E. – Trdlička, Z. 1964: *Geologický průvodce po širším okolí Strakonicka. České Budějovice*.
- Koch, U. 2001: Das alamannisch-fränkische Gräberfeld bei Pleidelsheim. *Forsch. u. Ber. Vor- u. Frühgesch. Baden-Württemberg* 60. Stuttgart.
- Kokalj, Ž. – Zakšek, K. – Oštir, K. 2011: Application of sky-view factor for the visualisation of historic landscape features in lidar-derived relief model. *Antiquity* 85, 263–273.

- Kolář, E. 1970: Katovice v literatuře. Tajemný Kámen. Zapomenuto?. In: Kolář, E. (ed.): A věky jdou. Minulost a přítomnost jihočeského městečka Katovice a okolí. Katovice, 252–255.
- Kolář, E. – Kuncipál, K. 1972: Městečko jak jej známe i neznáme. Katovice.
- Komárek, S. (ed.) 2017: Rozmanitosti z historie Království českého – Miscellanea historica regni Bohemiae. Praha.
- Kouřil, P. 2016: Staří Maďaři a jejich podíl na kolapsu a pádu Velké Moravy aneb Spojenci, sousedé, nepřátelé. In: Macháček, J. – Wihoda, M. (edd.): Pád Velké Moravy aneb Kdo byl pohřben v hrobu 153 na Pohansku u Břeclavi. Praha, 102–143.
- Košnar, L. 1982: Raně středověké třmeny ze Zbečna a Kolína. In: Praehistorica 10. Varia archeologica 3. Praha, 53–74.
- Košťuřík, P. 1997: Poznámky k jordanovské kultuře na Moravě. Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity M2, 89–112.
- Krajč, R. 2003a: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 3. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa. Díl I. Praha – Sezimovo Ústí – Tábor.
- Krajč, R. 2003b: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 3. Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa. Díl II. Praha – Sezimovo Ústí – Tábor.
- Krajč, R. 2010: Hradiště Chýnov u Tábora. Archeologický výzkum 2007–2008. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 23, 155–190.
- Kratochvíl, V. – Rost, J. 2000: Analýza a metodika použitá k rozborům surové tuhy a tuhové keramiky z Němčic. In: Michálek, J. – Lutovský, M. (edd.): Hradec u Němčic. Sídlo halštatské a raně středověké nobility v českobavorském kontaktním prostoru. Strakonice – Praha, 243–249.
- Krumphanzlová, Z. 1967: Časně středověké nálezy jehlic v českých zemích. Památky archeologické 58, 580–591.
- Krumphanzlová, Z. a kol. 2013: Raně středověké pohřebiště v Praze-Lahovicích. Praha.
- Kudrnáč, J. 1970: Klučov. Staroslovanské hradiště ve středních Čechách. K počátkům nestarších slovanských hradišť v Čechách. Praha.
- Kuna, M. – Profantová, N. a kol. 2005: Počátky raného středověku v Čechách. Archeologický výzkum sídelní aglomerace kultury pražského typu v Roztokách. Praha.
- Kuncipál, K. s. d.: Vznik Katovic. In: Katovice. Kraj Jihočeský. Okr. Strakonice. Katovice, 3.
- Kuncipál, K. 1970: Dobývání tuhy v Kněžší hoře. In: Kolář, E. (ed.): A věky jdou. Minulost a přítomnost jihočeského městečka Katovice a okolí. Katovice, 270–272.
- Kuncipál, K. 1995: Nad kamenným můstkem. Vimperk.
- Kuncipál, K. – Kuncipálová, V. 1992: Báje a pověsti od Otavy. Vimperk.
- Kurfürst, P. 2007: Rolnička. In: Brouček, S. – Jeřábek, R. (eds.): Národopisná encyklopedie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 3. Díl. Praha, 853–854.
- Kybalová, L. 2001: Středověk. Dějiny odívání. Praha.
- Kyselý, R. 2003: Savci (Mammalia) z raně středověkého hradu Stará Boleslav. In: Boháčová, I. (ed.): Mediaevalia Archaeologica 5 – Stará Boleslav. Přemyslovský hrad v raném středověku. Praha, 311–334.
- Kyselý, R. 2004a: Kvantifikační metody v archeozoologii. Archeologické rozhledy 56, 279–296.
- Kyselý, R. 2004b: Zvířecí kosti z archeologických výzkumů na Vyšehradě. In: Nechvátal, B. (ed.): Kapitální chrám svatého Petra a Pavla na Vyšehradě. Archeologický výzkum. Praha, 478–577.
- Lehrberger, G. – Fridrich, J. – Gebhard, R. – Hrala, J. (eds.) 1997: Das prähistorische Gold in Bayern, Böhmen und Mähren: Herkunft – Technologie – Funde. Památky archeologické – Supplementum 7. Praha.
- Liddle, P. 1980: An Anglo-Saxon Cemetery at Wanlip, Leicestershire. Tlachs 55, 11–21.
- Litochleb, J. 2006: Ložisko grafitu Kněžší hora u Katovic. In: Nerostné bohatství Horažďovicka. Horažďovice, 70–75.
- Looijenga, T. 2003: Texts & Contexts of the Oldest Runic Inscriptions. Leiden-Boston.
- Losert, H. 2012: Die Slawen in Nordostbayern. Fines Transire 21, 139–168.
- Losert, H. – Pleterski, A. 2003: Altererding in Oberbayern. Struktur des frühmittelalterlichen Gräberfeldes und „Ethnogenese“ der Bajuwaren. Berlin – Ljubljana.
- Lutovský, M. 1990a: Zjišťovací výzkum na hradišti u Kuklova, o. Brloh, okr. Český Krumlov. Archeologický výzkumy v jižních Čechách 7, 83–96.
- Lutovský, M. 1990b: Slovanské pohřebiště v Bělčicích, okr. Strakonice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 9, 49–68.
- Lutovský, M. 1993: Raně středověké nálezy z jižních Čech ve sbírkách Národního muzea v Praze. Zprávy ČAS – Supplement 22. Praha.
- Lutovský, M. 1995: Zur südböhmischen Keramik des Frühmittelalters: Quellenbestand und Fragestellung. In: Poláček, L. (Hrsg.): Slawische Keramik in Mitteleuropa vom 9. Bis zum 11. Jahrhundert – Terminologie und Beschreibung. II. Internationale Tagungen in Mikulčice. Brno, 223–230.
- Lutovský, M. 1999: Odras mocenských změn 10. století ve struktuře jihočeských hradišť. Archeologie ve středních Čechách 3, 283–291.
- Lutovský, M. 2001: Encyklopedie slovanské archeologie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Lutovský, M. 2011: Jižní Čechy v raném středověku. Slovanské osídlení mezi Práchní a Chýnovem. Příbram.
- Lutovský, M. – Michálek, J. 1999: Nové nálezy z hradiště u Libetic, okr. Strakonice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 12, 61–67.
- Lutovský, M. – Michálek, J. 2001: Nové raně středověké nálezy ze Strakonicka. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 14, 231–242.
- Lutovský, M. – Michálek, J. 2007: Die südböhmischen Burgwälle im 9. und 10. Jahrhundert Bemerkungen zu Struktur, Chronologie und historischen Zusammenhängen. In: Chytráček, M. – Gruber, H. – Michálek, J. – Rind, M. M. – Schmotz, K. (Hrsg.): Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 16. Treffen, 21. Bis 24. Juni 2006 in Plzeň-Křimice. Rahden/Westf., 255–266.
- Machart, J. 1971: Vznik a rozšíření pootavských ložisek zlata. In: Kudrnáč, J.: Zlato v Pootaví. Písek, 7–14.
- Majer, A. 1984: Relativní metoda fosfátové analýzy. Archeologické rozhledy 26, 297–313.
- Majer, A. 1989: Plošná hydraulická nivelace v hydraulické geodezii a dokumentaci. In: Hašek, V. (ed.): Geofyzika v archeologii a metody terénního výzkumu a dokumentace. Brno, 300–306.
- Majer, A. 2004a: Mapování velkých mapových celků s užitím globálního pozičního systému. In: Chvojka, O. (ed.): Popelnicová pole a doba halštatská. Příspěvky z VIII. konference, České Budějovice, 22.–24. 9. 2004. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 1. České Budějovice, 307–320.
- Majer, A. 2004b: Geochemie v archeologii. In: Kuna, M. a kol.: Nedestruktivní archeologie. Praha, 195–236.

- Majer, A. 2011: Exkurz 2: Kulturní vrstva na lokalitě Rataje. In: Chvojka, O. a kol.: Osídlení z doby bronzové v povodí říčky Smutné v jižních Čechách. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 8. České Budějovice, 289–294.
- Majer, A. 2013: K teoretickým otázkám polní a laboratorní magnetometrie. In: Chvojka, O. (ed.): Archeologické prospekce a nedestruktivní archeologie v Jihočeském kraji, kraji Vysočina, Jihomoravském kraji a v Dolním Rakousku. Sborník z konference, Jindřichův Hradec 6. 3. – 7. 3. 2013. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 9. České Budějovice, 179–188.
- Majer, A. 2015: Paleomagnetické analýzy kamenů. In: Hlásek, D. a kol.: Vrcovice. Hradiště z počátku střední doby bronzové. České Budějovice – Plzeň, 203–205.
- Majer, A. – Chvojka, O. 2013: Magnetické měření keramických zlomků na příkladu lokality z mladší doby bronzové u Březnice (okr. Tábor). In: Chvojka, O. (ed.): Archeologické prospekce a nedestruktivní archeologie v Jihočeském kraji, kraji Vysočina, Jihomoravském kraji a v Dolním Rakousku. Sborník z konference, Jindřichův Hradec 6. 3. – 7. 3. 2013. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 9. České Budějovice, 193–198.
- Malecha, A. – Suk, M. 1985: Geologie jižních Čech. In: Chábera, S. a kol.: Neživá příroda. Jihočeská vlastivěda, řada A. České Budějovice, 36–63.
- Mann, J. 1957: Arms and armour. In: Stenton, F. (ed.): The Bayeux Tapestry: A Comprehensive Survey. London, 56–69.
- Mařík, J. 2009: Libická sídelní aglomerace a její zázemí v raném středověku. Dissertationes archaeologicae Brunenses / Pragensesque 7. Praha.
- Matlas, P. 2001: Velkostatek Střelské Hoštice (1650) 1685–1948. Inventář. Třeboň.
- Mazuch, M. 2003: Zur Frage der Nutzung von Tongewichten aus Mikulčice. In: Studien zum Burgwall von Mikulčice; Band V. Brno, 401–419.
- Meduna, P. 2008: Konec „lesního“ prasete. In: Pokorný, P. – Bárta, M. (eds.): Něco překrásného se končí. Kolapsy v přírodě a společnosti. Praha, 145–156.
- Menšík, P. 2011: Nové nálezy rolniček u Chýnova. Výběr 48/4, 256–258.
- Menšík, P. 2015: 5.3. Kamenné nálezy. In: Hlásek, D. a kol.: Vrcovice. Hradiště z počátku střední doby bronzové. Plzeň, 183–186.
- Menšík, P. 2017: Reflections on the Issue of Eneolithic Settlement in Southern Bohemia. Fines Transire 26, 209–220.
- Menšík, P. 2018: Eneolitické poznání jižních Čech. Současný stav poznání. Musaica Archaeologica 2/2018, 15–32.
- Menšík, P. – Chvojka, O. 2015: Massenfunde vorgeschichtlicher tönerner Webgewichte in der Tschechischen Republik. Fines Transire 24, 191–207.
- Menšík, P. – Král, V. 2017: „Kněží hora“ u Katovic. Raně středověká povnost nad řekou Otavou z pohledu archeologického bádání. Strakonice.
- Menšík, P. – Plzák, J. 2018: Grodzisko „Kněží hora“ koło Katovic (region południowych Czech) w świetle lotniczego skaningu laserowego. Lotnicze skanowanie laserowe jako narzędzie archeologie. Warszawa, 279–288.
- Menšík, P. – Procházka, M. – Král, V. 2018: Der frühmittelalterliche Burgwall „Kněží hora“ bei Katovice (Bezirk Strakonice/CZ). Ein übergemeinschaftliches Zentrum mit Hinweisen auf „fremde“ Kontakte. Fines Transire 27, 265–275.
- Menšík, P. – Starková, L. – Král, V. 2019: Hradiště na Strakonicku. Předchůdci moderních opevněných sídel v pravěku a raném středověku z pohledu archeologie. Strakonice.
- Metlička, M. 2008: Pravěká a raně středověká hradiště v západních Čechách. Nepublikovaná diplomová práce na UK Praha. Praha.
- Měchurová, Z. 1984: Součásti uzdění koně ve velkomoravském období. Archaeologia historica 9, 263–293.
- Michálek, J. 1976: Katovice. Archeologický výzkum Kněží hory. Výběr 50, 13.
- Michálek, J. 1979: Süd- und Westböhmisches Funde. Katalogband. Výzkumy v Čechách – Supplementum. Praha.
- Michálek, J. 1981: Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. Katalog pravěké sbírky. Zprávy ČAS 22. Praha.
- Michálek, J. 1983: Záchranný výzkum ve Vodňanech, okres Strakonice, část 1 – výzkum v roce 1979. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 1, 29–53.
- Michálek, J. 1985a: Laténský sídlištní objekt z Katovic, okr. Strakonice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 2, 121–125.
- Michálek, J. 1985b: Slovanské mohyly u Černětic, okr. Strakonice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 2, 127–130.
- Michálek, J. 1986: Záchranný výzkum ve Vodňanech, okres Strakonice (část 2 – pokračování výzkumu v roce 1981). Archeologické výzkumy v jižních Čechách 3, 17–73.
- Michálek, J. 1987: Katovice, okr. Strakonice. Výzkumy v Čechách 1982–1983, 87.
- Michálek, J. 1989a: Nové mladoeneolitické nálezy v jižních Čechách. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 6, 43–58.
- Michálek, J. 1989b: Koclov, okr. Strakonice. Výzkumy v Čechách 1986–1987, 123–124.
- Michálek, J. 1992a: Neue jungäolithische (endneolithische) Funde aus Südböhmen. In: Schmotz, K. – Zápotocká, M. (Hrsg.): Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen. 1. Treffen 23. bis 25. April 1991 in Bernried bei Deggendorf. Resümees der Vorträge. Deggendorf, 51–54.
- Michálek, J. 1992b: Dolní Poříčí, okr. Strakonice. Výzkumy v Čechách 1988–1989, 32.
- Michálek, J. 1993: Nové žárové pohřebiště knovízské kultury v okolí Strakonice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 8, 21–34.
- Michálek, J. 1995: Dolní Poříčí, okr. Strakonice. Výzkumy v Čechách 1990–1992, 70–71.
- Michálek, J. 2000: Několik nových neolitických až eneolitických nálezů ze Strakonicka. Čech, P. – Dobeš, M. (eds.): Sborník Miroslavu Buchvaldkovi. Most, 159–162.
- Michálek, J. 2001: Katovice, okr. Strakonice. Výzkumy v Čechách 1998, 248.
- Michálek, J. 2002: Město Strakonice a nejbližší okolí v pravěku a raném středověku. In: Kolektiv autorů, Vlastivědný sborník Strakonice 1. Kapitoly z historie. Strakonice, 3–39, 235–241, obr. 1–7.
- Michálek, J. 2006: Katovice, okr. Strakonice. Výzkumy v Čechách 2003, 118.
- Michálek, J. 2008: Pravěké nálezy v areálu pravěké kulturní památky Strakonický hrad. Archeologické výzkumy a nálezy v letech 1937–2006. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 21, 259–302.
- Michálek, J. 2017: Mohylová pohřebiště doby halštatské (HaC – D) a časně laténské (LtA) v jižních Čechách. Díly I–III. Praha.
- Michálek, J. – Fröhlich, J. 1979: Archeologické nemovité památky v okrese Strakonice. České Budějovice – Strakonice.

- Michálek, J. – Fröhlich, J. 1980: Bibliografie jihočeské archeologické literatury 1817–1980. České Budějovice.
- Michálek, J. – Lutovský, M. 2000: Hradec u Němčic. Sídlo halštatské a raně středověké nobility v česko-bavorském kontaktním prostoru. 1. Text. Strakonice – Praha.
- Militký, J. 1995: Nálezy keltských a antických mincí v jižních Čechách. Zlatá stezka 2, 34–67.
- Nekuda, V. 1975: Pfaffenschlag. Zaniklá středověká ves u Slavonic. Brno.
- Nekuda, V. 2000: Mstěnice. Zaniklá středověká ves u Hrotovic 3. Brno.
- Nekuda, R. – Nekuda, V. 1997: Mstěnice. Zaniklá středověká ves u Hrotovic. Dům a dvůr na středověké vesnici. Brno.
- Netolický, P. 2015: Mazanice. In: Hlásek, D. a kol.: Hradiště na počátku střední doby bronzové. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 10. České Budějovice – Plzeň.
- Netolický, P. 2019: Etnoarologie staveb. Komparativní výzkum tradiční architektury střední a východní Evropy. (Středověké a časně novověké dřevěné a hliněné konstrukce z pohledu archeologie a etnoarologie). Nepublikovaná disertační práce na FF ZČU v Plzni. Plzeň.
- Neuhäselová, Z. a kol. 2008: Mapa potenciální přirozené vegetace České krajiny. Praha.
- Niederle, L. 1913: Život starých Slovanů. Díl 1 svazek 2. Základy kulturních starožitností slovanských. Praha.
- Novák, V. 1985: Výskyt nerostů. In: Chábera, S. a kol. (ed.): Neživá příroda. Jihočeská vlastivěda. České Budějovice, 63–80.
- Nugent, R. – Williams, H. 2012: Sighted Surfaces: Ocular Agency in Early Anglo-Saxon Cremation Burial. In: Danielsson, B. – Fahlander, F. – Sjöstrand, Y. (eds.): Encountering Images: Materialities, Perceptions, Relations. Stockholm Studies in Archaeology 57. Stockholm, 187–208.
- Odehnal, L. 1985: Nerostné bohatství. In: Chábera, S. a kol. (ed.): Neživá příroda. Jihočeská vlastivěda. České Budějovice. 80–102.
- Opitz, R. – Cowley, D. 2013: Interpreting Archaeological Topography : Airborne Laser Scanning, 3d Data and Ground Observation. Oxford.
- Oprávil, E., 2000: Archeobotanické nálezy z Hradce u Němčic. In: Michálek, J. – Lutovský, M., 2000: Hradec u Němčic. Sídlo halštatské a raně středověké nobility v česko-bavorském kontaktním prostoru. Strakonice – Praha, 223–225.
- Pearsall, D. M. 1989: Palaeoethnobotany: a handbook of procedures. San Diego.
- Peške, L. 1985: Domácí a lovná zvířata podle nálezů na slovanských lokalitách v Čechách. Sborník Národního muzea – Historie 39, 209–216.
- Píř, J. L. 1909: Starožitnosti země České. Díl III. Čechy za doby knížecí. Sv. 1. Část archeologická. Praha.
- Pleinerová, I. 1999: Hliněná závaží ve slovanských objektech. In: Studia mediaevalia Pragensia 4. Praha, 37–42.
- Podborský, V. 1993: Lid s moravskou malovanou keramikou. In: Podborský, V. (ed.): Pravěké dějiny Moravy. Vlastivěda moravská. Brno, 108–145.
- Poláček, J. 1966: Dívčí Kámen. Hradiště z doby bronzové. České Budějovice.
- Poláček, L. 2003: Landwirtschaftliche Geräte aus Mikulčice. In: Poláček, L. (ed.): Studien zum Burgwall von Mikulčice, Bd. 5. Brno, 591–709.
- Polách, J. 2009: Nové nálezy bronzových rolniček v jižních Čechách. Výběr 46/3, 155–174.
- Pöllath, R. 2002: Karolingerzeitliche Gräberfelder in Nordostbayern. Eine archäologisch-historische Interpretation mit der Vorlage der Ausgrabungen von K. Schwarz in Weismain und Thurnau-Alladorf. (Bd. I: Text, Bd. II: Abbildungen, Listen, Literatur, Bd. III: Katalog, Bd. IV: Tafeln). München.
- Poullík, J. 1975: Mikulčice. Sídlo a pevnost knížat velkomoravských. Praha.
- Poullík, J. 1948: Staroslovanská Morava. Praha.
- Princová-Justová, J. 1994: Die burgwallzeitliche Keramik aus Libice nad Cidlinou. In: Staňa, Č. (Hrsg.): Slawische Keramik in Mitteleuropa vom 8. bis zum 11. Jahrhundert, Internationa-le Tagungen in Mikulčice I. Brno, 193–205.
- Profantová, N. 1991: Přínos archeologie k poznání českých dějin devátého století. Studia mediaevalia Pragensia 2, 29–60.
- Profantová, N. 1997: K novějším nálezům z hradiště Libětice, okr. Strakonice. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 10, 26–38.
- Profantová, N. 2013: Ke změnám ve vývoji hmotné kultury 10. století v Čechách. Archaeologia historica 38, 27–44.
- Profantová, N. 2015: Nová raně středověká výšinná poloha z Kosoře a Prahy-Radotína. In: Podliska, J. (ed.): V za(u)jetí malostranských stratigrafií: sborník k životnímu jubileu Jarmily Čihákové. Praha, 80–95.
- Profantová, N. a kol. 2015a: Klecany. Raně středověké pohřebiště. 1. svazek. Praha.
- Profantová, N. a kol. 2015b: Klecany. Raně středověké pohřebiště. 2. svazek. Praha.
- Profantová, N. 2016a: Chronologie časně slovanského a starohradištního osídlení Čech na příkladu Prahy a jejího zázemí. In: Boháčová, I. – Šmolíková, M. (eds.): Praha archeologická. Praha, 129–146.
- Profantová, N. 2016b: Tepací formy 7.–8. století z České republiky. In: Chudzińska, B. – Wojenka, M. – Woloszyn, M. (eds): Od Bachorza do Światowida ze Zbrucza. Tworzenie się słowiańskiej Europy w ujęciu archeologicznym, historycznym i językoznawczym. Księga jubileuszowa Profesora Michała Parczewskiego. Kraków- Rzesów, 57–72.
- Profantová, N. 2018: Fremd und örtlich. Fernkontakte und die Einbindung fremder Elemente in die lokale Kultur, Beispiel Mittelböhmen. In: Schmotz, K. – Gruber, P. – Chytráček, M. (eds.): Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen/Oberösterreich, 27. Treffen. Schlögen, 235–251.
- Radoměrský, P. 1955: Nálezy keltských mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. In: Nohejlová-Prátová, E.: Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. I. díl. Praha, 35–84.
- Reban, A. 1940: Hradiště u Katovic (Strakonice). Rukopis uložený v ARÚ AV ČR, v.v.i. pod čj. 1746/40.
- Reichenbach, K. 2004: Sichern als mittelalterliche und neuzeitliche Grabbeigaben in der Slowakei. Beiträge zur Ur- und Frühgeschichtlichen Archäologie 10, 1–14.
- Reitz, E. J. – Wing, E. S. 2008: Zooarchaeology. 2nd ed. Cambridge.
- Rempel, H. 1966: Reihengräberfriedhöfe des 8. bis 11. Jahrhunderts aus Sachsen-Anhalt, Sachsen und Thüringen. Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin. Schriften der Sektion für Vor- u. Frühgeschichte 20. Berlin.
- Richter, M. 1982: Hradiště u Davle. Městečko ostrovského kláštera. Praha.
- Rusanova, I. P. – Timoščuk, B. A. 1984: Kodyn – slavjanskije poselejenija V–VIII vv. na r. Prut. Moskva.

- Rutkay, A. 1976: Waffen und Reiterausrüstung des 9. bis zur ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts in der Slowakei II. Slovenská archeológia 24/2, 245–396.
- Rybová, A. 1956: Jižní Čechy v době římské. Nepublikovaná diplomová práce na UK Praha. Praha.
- Sage, W. 1990: Auswirkungen der Ungarkriege in Altbayern und ihr archäologischer Nachweis, Aventinum. Stiftung für Altbayern 4, 5–35.
- Sedláček, A. 1897: Hrady, zámky a tvrze Království českého 11. Pracheňsko. Praha.
- Sedláček, A. 1908: Místopisný slovník historický království Českého. Praha.
- Sedláček, A. 1926: Děje Prácheňského kraje. Písek.
- Semotanová, E. 2002: Historická geografie Českých zemí. 2., aktualiz. Praha.
- Semotanová, E. 2011: Zeměpisné názvosloví českých zemí jako odraz krajinných a dějinných procesů. Český časopis historický 3, 518–550.
- Schaller, J. 1786: Topographie des Königreichs Böhmen III. Prachiner Kreis. Prag.
- Schmid, E. 1972: Atlas of Animal Bones for Prehistorians. Archaeologists and Quaternary Geologists. Amsterdam.
- Schránil, J. 1928: Die Vorgeschichte Böhmens u. Mährens. Berlin – Leipzig.
- Schulze-Dörlamm, M. 2002: Henning, J. (ed.): Die Ungarneinfälle des 10. Jahrhunderts im Spiegel archäologischer Funde, In: Europa im 10. Jahrhundert: Archäologie einer Aufbruchzeit. Mainz, 109–122.
- Sklenář, K. 1992: Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870. Prehistorie a protohistorie. Praha.
- Sklenář, K. 2007: August Česlav Ludikar, průkopník archeologie na Strakonicku. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 20, 45–64.
- Sklenář, K. 2011: Pravěké a raně středověké nálezy do roku 1870. Pramenná základna romantického období české archeologie. Fontes Archaeologici Pragenses 26. Praha.
- Sklenář, K. 2012: Hradiště jako předmět studia v počátcích české archeologie. Archeologie ve středních Čechách 16, 497–611.
- Sláma, J. 1986: Střední Čechy v raném středověku II. Hradiště, příspěvky k jejich dějinám a významu. Praehistorica 11. Praha.
- Sláma, J. 1988: Střední Čechy v raném středověku III. Archeologie o počátcích přemyslovského státu. Praehistorica 14. Praha.
- Sláma, J. 1990: Slovanské pohřebiště. In: Lochenice. Z archeologických výzkumů na katastru obce, Praehistorica 16. Praha, 103–134.
- Sommer, J. G. 1840: Das Königreich Böhmen. Statistisch-topographisch dargestellt VIII. Prachiner Kreis. Prag.
- Spiong, S. 2000: Fibeln und Gewandnadeln des 8. bis 12. Jahrhunderts in Zentraleuropa: eine archäologische Betrachtung ausgewählter Kleidungsbestandteile als Indikatoren menschlicher Identität. Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters. Beiheft 12. Bonn.
- Starková, L. 2013: Využití leteckého laserového skenování na příkladu mapování a dokumentace zaniklých vesnic středověkého a novověkého charakteru v Čechách In: Gojda, M. – John, J. (eds.): Archeologie a letecké laserové skenování krajiny. Plzeň, 173–189.
- Stehlík, L. 1970: Katovická hora. In: Kolář, E. (ed.): A věky jdou. Minulost a přítomnost jihočeského městečka Katovice a okolí. Katovice, bez stránkování.
- Sůvová, Z. 2007: Archeozoologické nálezy z pozdně středověké jímky v Perlové ulici v Plzni (metodické zastavení). Sborník Západočeského muzea v Plzni – Historie 18, 148–153.
- Světlík, I. 2018: Zpráva o výsledku radiokarbonového datování na základě dvou zuhelnatělých dřev dubu. Zpráva uložená v archivu KAR ZČU v Plzni. Praha.
- Šaurová, D. 1978: Hřeby z výzkumu zaniklých Konůvek. Archeologické rozhledy 30, 560–566.
- Šaurová, D. 1979: Středověké podkovy ze zaniklé středověké osady Konůvky. Archaeologia historica 4, 295–301.
- Šída, P. – Eigner, J. – Fröhlich, J. – Moravcová, M. – Franzeová, D. 2011: Doba kamenná v povodí horní Otavy. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 7. České Budějovice.
- Šmolíková, M. 2000: Raně středověké sídlištní objekty z Prahy – Michle. Archeologie ve středních Čechách 4/2, 263–273.
- Šnajdr, I. 1891: Počátkové předhistorického místopisu země České a některé úvahy odtud vycházející. Pardubice.
- Šolle, M. 1940: Hradiště u Katovic. Rukopis uložený v ARÚ AV ČR, v.v.i. po čj. 1208/40.
- Šolle, M. 1966: Stará Kouřim a projevy velkomoravské hmotné kultury v Čechách. Praha.
- Špaček, K. 1861: O předhistorických hradištích a valích v Čechách. Památky archeologické 4, 21–30.
- Štefan, I. – Krutina, I. 2009: Raně středověké sídliště, hromadný hrob a pohřebiště na Budči. Památky archeologické 100, 119–212.
- Štular, B. – Kokalj, Z. – Oštir, K. – Nuninger, L. 2012: Visualization of lidar-derived relief models for detection of archaeological features. Journal of Archaeological Science 39, 3354–3360.
- Thomová, Z. 1998: Frühmittelalterliche Graphittonkeramik aus Südböhmen. In: Poláček, L. (Hrsg.): Frühmittelalterliche Graphittonkeramik in Mitteleuropa – Naturwissenschaftliche Keramikuntersuchungen. IV. Internationale Tagungen in Mikulčice. Brno, 213–215.
- Tomášek, M. 2003: Půdy České republiky. Praha.
- Tomášek, M. 2014: Půdy České republiky. Půdní mapa České republiky. Vegetační poměry. Praha.
- Träger, A. 1985: Die Verbreitung der Stempelverzierung auf der Keramik des 5.–8. Jh. zwischen Oder/Neisse und Weser. Arbeits und Forschungsberichte zur Sächsischen Bodendenkmalpflege 29, 159–225.
- Třeštík, D. 1997: Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530–935). Praha.
- Ungermaň, Š. 2009: Archaika in den frühmittelalterlichen Gräbern in Mähren. In: Maříková Vlčková, P. – Mynářová, J. – Tomášek, M. (eds.): My Things Changed Things. Social Development and Cultural Exchange in Prehistory, Antiquity, and the Middle Ages. Prague, 224–256.
- Vařeka, P. 1995: Nálezy mazanice v archeologických strukturách – deskriptivní systém a databáze Mazanice. Archeologické fórum 4, 59–64.
- Vařeka, P. 2000: Nálezy mazanice z Hradce u Nemětic. In: Michálek, J. – Lutovský, M. (eds.): Hradec u Nemětic. Sídlo halštatské a raně středověké nobility v česko – bavorském kontaktním prostoru. Strakonice – Praha, 285–300.
- Vařeka, P. 2005: Mazanice – Daub. In: Kuna, M. – Profantová, N. (eds.): Počátky raného středověku v Čechách. Praha, 250–258.
- Vařeka, P. 2012: Mazanice. In: Kuna, M. – Němcová, A. (eds.): Výpověď sídlištního odpadu. Praha, 105–110.
- Vencl, S. 1973: Časně slovanské osídlení v Běchovicích, o. Praha-východ. Památky Archeologické 64/2, 340–392.
- Vencl, S. a kol. 2006: Nejstarší osídlení jižních Čech. Paleolit a mezolit. Praha.

- Víth, D. 2016: Archeologické nálezy v předpolí drobné vrcholně středověké fortifikace v k. ú. Lanšperk. *Castellologica bohemia* 13, 321–333.
- Víth, D. – Žákovský, P. 2012: Soubor kovových předmětů z dosud neznámé lokality na Litomyšlsku. *Archeologické rozhledy* 64, 89–128.
- Vocel, J. E. 1865: Keltické ohrady. *Památky archeologické* 6, 254–263.
- Vocel, J. E. 1865: Keltické ohrady. *Památky archeologické* 6, 254–263.
- Vocel, J. E. 1868: *Pravěk země České*. Praha.
- Volkman, A. 2012: Stempelverzierte Keramikfunde der Völkerwanderungszeit im Barbaricum – Neue Funde vom frühmittelalterlichen Burgwall bei Kopchin (Lkr. Bautzen), *Forschungen zur Völkerwanderungszeit und zum Frühmittelalter Europas*, 1–6 [dostupné na <https://opus.bibliothek.uni-wuerzburg.de/frontdoor/index/index/docId/6333>, citováno 10. 7. 2019].
- Wihoda, M. 2016: Druhý život mojmírovských knížat. In: Macháček, J – Wihoda, M. (eds): *Pád Velké Moravy aneb Kdo byl pohřben v hrobu 153 na Pohansku u Břeclavi*. Praha, 144–165.
- Williams, H. 2006: *Death & Memory in Early Medieval Britain*. Cambridge.
- Woldrich, J. N. 1874: Verschlackte Steinwälle und andere urgeschichtliche Bauten in der Gegend von Strakonice. *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 4, 189–201.
- Zajíc, L. 1972: Geologie Katovic a okolí. In: Kolář, E. – Kuncipál, K.: *U nás doma. Městečko jak je znáte i neznáte*. Katovice, 35–47.
- Zavřel, P. 1997: Der gegenwärtige Forschungsstand des spätrömischen Zei und der Völkerwanderungszeit in Südböhmen. In: Tejral, J. – Friesinger, H. – Kazanski, M.: *Neue Beiträge zur Erforschung der Spätantike im mittleren Donaauraum*. Brno, 259–272.
- Zavřel, P. 1999: Současný stav poznání a výzkumu doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. *Archeologické rozhledy* 51, 468–516.
- Zehetmayer, R. 2016: Rakouské Podunají kolem roku 900, In: Macháček J. – Wihoda, M. (eds.), *Pád Velké Moravy aneb Kdo byl pohřben v hrobu 153 na Pohansku u Břeclavi*. Praha, 73–101.
- Zepharovich, V. L. 1854: Beiträge zur Geologie des Pilsner Kreises in Böhmen. 1. Die Umgebungen von Strakonice, Horažďovice, Bergreichenstein, Wollein und Barau. *Jahrb. Geol. Reichsanstalt* 5, 271–322.
- Želízko, J. V. 1899: Ueber einige prähistorische Armbänder aus Südböhmen. *Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien* 29, /59–/61/, Fig. 37–40.
- Želízko, J. V. 1918: Geologische-mineralogische Notizen aus Südböhmen II; 22; Graphitlager bei Katovic. Wien.

Archivní prameny

- Archiv Národního muzea (NM), Eichlerova sbírka, kart. 60, panství Střelské Hoštice, odpověď na dotazník ze dne 15. 8. 1825.
- Archiv Národního památkového ústavu (NPÚ), ú.o.p. v Českých Budějovicích, evidenční listy NKP, poř. č. 4162.
- Národní archiv (NA Praha), Desky zemské větší (DZV), inv. č. 141.
- Národní archiv (NA Praha), Desky zemské větší (DZV), inv. č. 252.
- Národní archiv (NA Praha), Jesuitica, sign. L IV JS-7.

- Státní oblastní archiv Třeboň (SOA Třeboň), Velkostatek (Vs) Střelské Hoštice. Státní okresní archiv Strakonice (SOkA Strakonice), Archiv obce (AO) Katovice, inv. č. 2.
- Státní okresní archiv Strakonice (SOkA Strakonice), Archiv obce (AO) Pracejovice, inv. č. 42.
- Státní okresní archiv Strakonice (SOkA Strakonice), Farní úřad (FÚ) Katovice, inv. č. 38, sign. I/2.
- Státní okresní archiv Strakonice (SOkA Strakonice), Farní úřad (FÚ) Katovice, inv. č. 70, sign. IV A 1.

Internetové zdroje

- Archiv ČUZK: https://lms.cuzk.cz/lms/lms_prehl_05.html, [citace dne 14. 8. 2019].
- Archiv ČUZK: www.lms.cuzk.cz, [citace dne 14. 8. 2019].
- http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g50&y=797700&x=1126700&s=1, [citace 29. 4. 2019].
- http://mapy.geology.cz/geocr_50/?center=-797700,-1126700&scale=15000, [citace 29. 4. 2019].
- http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=1vm&map_region=ce&map_list=c221, [citace 10. 6. 2019].
- http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=ce&map_list=W_14_II, [citace 10. 6. 2019].
- http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=3vm&map_region=25&map_list=4251_4, [citace 10. 6. 2019].
- <https://www.farnost-strakonice.cz/knezi-hora/>, [citace dne 10. 6. 2019].

17. Kněží hora near Katovice. Prehistoric and Early Medieval Hilltop Settlement and Hillfort in South Bohemia

1. Introduction (*P. Menšík*)

The goal of this monograph is to provide a complex overview of the Katovice hillfort. During the project, the available fund of sources was processed. An effort was made to involve the largest number of interdisciplinary methods possible in a given time and expand knowledge of the site as much as possible while placing it into the broader context of development in the region. In light of the low state of knowledge of elevated sites of the early medieval period in South Bohemia (with the exception of Němětice), new findings are all the more valuable.

The publication represents the output of the project of the student grant competition SGS-2018-10 “Hillfort ‘Kněží hill’ near Katovice, district of Strakonice. The historical potential of the location based on multidisciplinary research” and thus builds upon terrain activities or summer terrain internships for students of the Department of Archeology in Pilsen in 2016–2017. Emphasis is also placed on the greatest possible number of involved students and the cooperation of the broader public. This method will surely help in the future to place the historical site into the broader awareness of the surrounding area, for example in the form of a prepared archeological walking trail. The second factor that should have

an impact on this strongly endangered area is its more high-quality protection.

2. Goals, method and structure of work (*P. Menšík*)

The Katovice hillfort is one of the most well-preserved and largest hillforts in South Bohemia. The site began to appear in the interest of the public in the 19th century and after the first amateur research into the hillfort, B. Dubský contributed to the matter by carrying out a small excavation in 1946 that made it possible to date the site to the period of the middle hillfort period. However, it can be generally claimed that both the activity of amateur archeologists and more extensive terrain archeological activities to a great degree missed the site. But, in 2015 large forest windbreaks were found primarily in the area of the acropolis and one of the baileys. The second serious problem is the frequent presence of those seeking out archeological artefacts with the help of metal detectors. For this reason and based on the threat to the site and other serious facts, a smaller-scale rescue archeology survey was carried out in 2016–2017 (summer archeology student internships). This survey was focused mostly on the destroyed areas of the site and the collection of environmental samples. During the archeological survey, the first modern plan of the hillfort was created with the help of aerial laser scanning

and geodetic documentation, which made it possible to formulate an idea of the extent of the fortification systems. Among other findings, a new wall was identified, which was located in the northern section of the site in areas that are now farmed agriculturally.

After the heuristic phase of the hillfort survey dealing with research of archeological, written and cartographic sources, a detailed surface survey of the hillfort was carried out, leading to the evaluation and description of the individual sections of the site and selection of sites for further rescue archeological research in the disrupted areas of the hillfort's acropolis. Therefore, archeological trenches were dug in these areas. Some additional and smaller-scale trenches (1×1 meter) were dug in the hillfort acropolis with the aim of discovering the character of the archeological overburden. The archeological research included drawn, photographic and photogrammetric documentation while using a total station to document excavations on the whole site. These measurements were accompanied by data from aerial laser scanning, sideways aerial scanning, drone scanning and via GIS environment with the use of cartographic sources. A supplementary activity involved the systematic survey of the acropolis and its nearest surroundings using a metal detector. One of the other goals of the project was to carry out surface surveys in the nearest non-forested area near the hillfort. Unfortunately, this survey could not be carried out in the last three years due to the character of farming on the adjacent agricultural areas. Another goal was to carry out geophysical measurement on selected individual surfaces of the acropolis and individual baileys of the site; in regard to the strong magnetization of minerals located in

the Katovice hill, this survey method was not suitable. During excavation of the upper part of the wall in trench 7, various samples of stone were taken for a geomagnetic survey of the wall's building construction. Samples were taken for phosphate content in a regular network in the acropolis of the hillfort. In addition to the evaluation of archeological finds, animal bones, charcoals and plant macroremains were also analyzed during archeological research. Evaluation of pollen was not possible due to its strong degradation. After Hradec u Němčic, the monographic work on the Katovice hillfort is the second largest evaluated data set from an elevated fortified site from the middle hillfort period in South Bohemia.

3. Localization of the hillfort and characteristics of natural conditions (P. Menšík)

The hillfort is located in the area of the Central Pootaví area in the Strakonice region, in the position of Katovice hill, roughly 1.7 km southwest of the township of Katovice and 7 km southwest of the town of Strakonice. To the northwest are the villages of Dolní and Horní Poříčí roughly 2 km and Střelské Hoštice roughly 7 km. The hillfort is located on a distinct hill that rises over 70 meters above the left bank of the Otava River. The center of the site can be defined by coordinates JTSK X -798948, Y -1125617.

4. History of research (P. Menšík)

Until the 18th century, the hill had been called a hillfort. The attribute "Kněží" (from the Czech word for priest of clergyman) denotes the owner of the lands at the time – the Katovice parsonage in the

post-White-Mountain period. Titles of "Below the Hillfort" or "Below the Hill" also point to the old name. In the past, the site was thought to have been a castle or Hussite walls; F. X. M. Sommer first dubbed it a hillfort in 1836. The first targeted schematic depictions of the walls and archeological excavations took place in the second half of the 19th century. The first schematic plan was published by K. Špaček in 1861 in his work Archeological Monuments. The site was integrated into the so-called "discussion on baked walls", which refers to a report by F. Beneš. In the 1860s, A. Č. Ludikar created plans of two hillforts near Strakonice (Katovice, Libědice). Although he himself did not publish them, they are followed by schematic plans by J. Födish, B. Grueber, J. N. Woldřich and J. L. Píč. The first true geodetic plan was created by M. Dubský, the son of B. Dubský. After an archeological survey by B. Dubský in 1946, the site was of marginal interest and plans of the hillfort were expanded with only small findings. Contemporary findings were summarized in the 1970s by A. Beneš and J. Michálek. The newest plan of the site before the use of aerial laser scanning (LLS) dates to 2006, when a plan was created using GPS to map the walls. At the same time, documentation and the creation of a 3D model of the gate with wings drawn inward took place. The next terrain and documentation activity can be linked to surveys from the Department of Archeology in 2016–2019.

5. Katovice hill in archival sources (Z. Gersdorfová)

The hillfort as such is not recorded in written sources from the periods of the Middle Ages or Early Modern Period; in light of the

fact that the land was cultivated as forest or agricultural land, the historical value of the source material significantly decreases. The chapter provides information on archive sources that record land possession on the site. Information from the parsonage and civil chronicles are referred to. Greater interest in the Katovice hill can be assumed in classic works of history more than in sources of an administrative character.

6. Katovice hill in folk literature (P. Menšík – V. Král)

Katovice hill was also in the consciousness of local painters; the site is depicted in several paintings by Josef Mánes and Alois Moravec and can be found in a number of poems by Ladislav Stehlík.

7. Remote sensing and historical geography (L. Starková – P. Menšík)

In the last few years of archeological research, remote sensing has been a method which has proved to have great potential during the survey of the landscape in forested or agriculturally utilized areas. The Kněží hill hillfort is an example of a site where these two types of landscape reliefs merge together. In the analysis of the hillfort and its hinterland, aerial laser scanning was used together with aerial surveying and historical cartographic data. This combination made it possible to carry out a complex mapping of the hillfort area and its immediate surroundings, a revision of older documentation, and the completion of an overall plan including newly discovered structures. These include fortification lines discovered in the southern section of the hillfort, the entrance gate in the area of the northern bailey and a system

of roads that travel through the hillfort and link up to the main roads near the hillfort. In order to detect the greatest number of present anthropogenic objects, a variation of visualization outputs of aerial laser scanning was used (in 6 basic forms). The effectiveness of this methodological approach was clearly proven by the increase in newly detected objects, just as during the analysis of dependence of the visibility of morphological aspects of objects on the type of survey visualization used.

The analysis and revision of older and modern aerial surveys has made it possible to detect the remains of objects visible on the surface of agriculturally farmed areas and in several cases clearly helped to create our own interpretation of mapped objects – roads north of the outer bailey and the presence of hop-fields in the immediate surroundings of the hillfort. A combination of individual methods of remote archeological surveying thus expands the possibilities of research of prehistoric and early medieval hillforts to the sphere of highly detailed analytical surveys of monuments.

8. Description of the Katovice hillfort and its individual parts (*P. Menšík*)

In the context of the disruption of the hillfort (strong uprooting primarily in the area of the acropolis and inner bailey) and primarily the logging of spruce in 2016–2017, a partial probe in the upper parts of the site was carried out in addition to a non-destructive survey. Based on a combination of research of historical maps, measurement via total station and data acquired via aerial laser scanning, several hitherto unknown facts were discovered about the site.

The hillfort has well preserved and complex fortifications which are divided into several sections. From the south and south-east side, the site is protected by steep slopes down to the Otava River. Here the elevation over the current reaches 70 meters. On the western side of the hill is an oblong and gradually slanting ridge. The northwest, north and northeast section of the hill gradually slopes down to the valley. The hillfort is divided into several sections; the acropolis on the peak of the hill and from the north section, which houses the extensive inner and outer bailey. To the north, on the surface of today's hill, there is a terrain border used in the modern age as a road; however, previous use as an older fortification cannot be ruled out. The last bailey stretches along the southern slope above the Otava River.

The highest peak of the hill contains the acropolis, which is of an oval shape. Its longer axis points moderately in northwest – southeast direction. On this axis, this section reaches a length of 230 meters; in the eastern section its width is 70 meters in the north – south direction; in the western section it reaches 50 meters. The acropolis is divided up by fortifications along its whole perimeter. The fortification of the acropolis is disrupted from the east and west side by a road leading east to west in the southern section of the complex. In the eastern section, where the bailey fortifications converge with the acropolis, there was originally an entrance to the central section of the hillfort. The western disruption is then most likely of modern-era origin (see trench 7). In the area of the inner bailey, no outlying trench was observed from the outer section of the wall. However, this trench is located on the inner side of the wall on the site of the

acropolis and can be observed over almost the whole length of the south side of the fortification. The construction of the eastern entrance to the acropolis is not wholly clear; today it is a simple disruption of the wall. Distinct overfiring of clay with the occurrence of small quarry stone at a size of up to 20cm can be observed on the edges of the wall's body. A less distinct oblong wall protecting this communication runs to the west into the inner area of the acropolis along the northern edge of the forest path. A triangular artificially created platform links up outside to the wall of the acropolis in the area of the inner bailey on the eastern and western side. The road leading from the entrance to the acropolis to the entrance from the inner to the outer bailey encircles it from the south side. The outer bailey, which connects to the inner bailey, is protected by a wall with a trench, which is connected to the previous wall in the east and west. To the west, the fortified area expands and creates a rather extensive undivided area. In places, the outer wall of the hillfort reaches a height of up to 6 meters. There is a small trench before the wall. The arched outer wall turns sharply from the western side to the southeast and links up to the entrance and double fortification of the inner bailey. In the eastern section, it also turns south and connects to the fortifications of the inner bailey just before the eastern outer entrance to the hillfort. The original entrance into the outer bailey can be found on the northern side of the wall of the outer fortification; this is a frontal type of tongs gate with wings drawn moderately inward. Another wall with an inner trench turns from the walls of the inner bailey in the east towards the southwest after the sharp southern slope down to the Otava River. From the western

section of the inner bailey, a plateau with the possible remnants of a wall stretches, leading southeast and converging with the wall leading southwest just above the alluvium of the Otava.

In general, the inner construction of the fortifications is not sufficiently known; it was likely formed from a wood-earth timber-laced construction with a dry-stacked front stone facing wall. This was confirmed during the excavation of the upper section of the disrupted wall in the area of the western disruption of the acropolis (trench 7). In places, it is possible to observe red, overburnt stone debris and overburnt clay with the imprints of wooden constructions. It can be assumed that the majority of the wall was destroyed by a fire. It is possible that the fortification was not built in a complex manner but rather in phases. The discovery of a line object, originally a modern-era road, is a unique discovery. However, original use as additional fortification systems on the agriculturally utilized field northeast of the hillfort cannot be excluded.

9. Destructive terrain research and contexts of finds (*P. Menšík*)

In 2016 on the site of the hillfort's acropolis, a rescue archeological survey was carried out. The survey was incited by a windbreak of forest vegetation from the previous year. This windbreak caused disruption to the historical overburden in many places on the monument. In a total of five places, archeological trenches were dug on the sites of disruption and their nearest surroundings. The goal was to clarify the dating of the site, discover the stratigraphic situation in the site of the acropolis with the character of its

internal development and, finally, to collect environmental samples. All archeological trenches were divided into sectors with dimensions of 100×100 cm, while excavation was carried out along ten-centimeter mechanical layers.

In trench 1 a cultural layer fixed to the body of the wall, which made up the original enclosure of the acropolis with a stone construction, was excavated. It was confirmed primarily in sectors adjacent to the wall, where an accumulation of stones was discovered. They decreased in size the farther they were from the body of the wall.

Excavation of trench 2 revealed lacking practically all archeological finds, which pointed to a less intense use of the site in the time when the acropolis was occupied.

Trench 3 was focused on one of the countersunk depressions in the eastern section of the acropolis. Proof of manipulation of the overburden of the site was found in a section of the trench, most likely from a recent time. The interpretation of object 2/3004 is also unclear. It may be linked both to the early medieval settlement of the site and activities linked to modern use of the terrain (forestry, military activity).

Excavation of trench 4 revealed a rather irregular simple stratigraphy, where the argillaceous component was interfused with rocks and sharp fractures. It seems as if the overburden had been manipulated multiple times; these may have been additional modifications of the acropolis at the time it was being used intensively.

Simple stratigraphy stretching from the forest floor SJ5001 and the early medieval cultural layer SJ5002 was discovered in trench 5. Three objects had sunken into the subsoil which did not unfortunately contain any archeological material that would allow them to be dated accurately. Their presence could be linked to activities on the site of the acropolis in the early medieval period. Object 4 could perhaps represent the body of an oven, but is preserved in a significantly ruined state. Trench 8 was linked to trench 5 in 2017 (see below).

The stone destruction located in trench 6 was originally likely to have been a stone wall from dry-stacked stones, the original end of the entrance corridor linked to the communication from the eastern gate of the acropolis and the road leading west.

With the help of trench 7, the upper section of the wall's body of the western section of the acropolis was documented. Documentation focused on the northern edge of the body of the wall, while only the disruption of the wall was cleaned and no further excavation was carried out. The front stone facing wall with an inner and likely timber-laced construction was documented. Two samples for radiocarbon analysis and other charcoals for determining the composition of the wooden construction were collected.

In trench 8, remnants of the stone construction of an unclear function were discovered; in light of their partial overfiring, it is possible to consider pyrotechnological activities on a theoretical level. Object 7 did not provide any archeological find that would lead to a more accurate dating, which may be linked to early medieval settlement activities.

Trench 9 was divided into six-meter sectors, three of which were surveyed (A1, B1, A3). Trenches 10–12 reached dimensions of 1×1 meter and their placement throughout the acropolis of the hillfort was selected with the goal of discovering an archeological overburden in various places of the fortified area. In all trenches, simple stratigraphy was found to be made up of two to three layers with smaller amounts of smaller charcoals and rocks up to a size of 15 cm.

Five small trenches 13–17 were dug on the site of the outer bailey in the immediate surroundings of the tongs gate. This was rescue archeological research outside the student summer internship that took place in 2017. The excavation was carried out on the sites of smaller uprootings.

9.1. Radiocarbon dating (*P. Menšík*)

Samples were taken in the form of wood charcoals from trench 7 of stratigraphic unit 7004 in the eastern section of the studied area. Samples taken represent the remnants of originally wooden (timber-laced?) construction located in the inner section of the wall fortification of the acropolis. Results of measurement point to the fact that the wooden elements used for the construction of the upper section of the acropolis wall are from the middle of the 9th to beginning of the 10th century.

10. Geomagnetic survey of the wall's building construction (*A. Majer*)

During excavation of the wall of trench 7, a geomagnetic survey of the stone construction of the wall of the western section of the wall's body was carried out. With regard to

the sporadic data collected by the author, old magnetic declinations, e.g. for Vienna in 1351, 11 degrees east, for the Great Moravian period roughly 9 degrees, and declination curves for England and Sweden, which show eastern values for the period of the end of Kněží hill around the radiocarbon-dated year 930 but at a higher angle, around 20 degrees east, our $(8 + 0 + 20)/3 = 9.3$ degrees east average measurement in the central section of the wall, with an error according to the method of the smallest squares of ± 5.8 degrees, correspond to the assumption that the central section of the construction of the wall has not moved in the studied historical (hillfort) period and is proof of the destruction of the wall by fire and the fact that the wall was originally in the form of a half-timbered wall, not a rampart as it seems to be today.

11. Phosphate survey of the hillfort acropolis (*A. Majer*)

In the whole area of the acropolis, a collection of samples was carried out in a ten-meter network in order to determine phosphate values. We can deduce from the results that the west-facing slope of the acropolis shows anomaly A. This place offers a good view of the landscape and, climatologically, pleasant sun exposure. Anomaly B and C may indicate the contaminated surroundings of habitations placed in the southern slope of the acropolis. The crown of the acropolis bears the extensive anomaly D, which partially expands into the trench inside the acropolis. Anomaly E near the gate is quite logical; the gate was certainly a highly-frequented area. Anomaly F remains difficult to interpret if it is not runoff from the cultural layers of anomaly E; we should keep in mind this area

used to be protected from windy weather from the north by the slope and from the east by the fortification, but was strongly shaded throughout most of the day from the sun's rays. Such a microclimatically defined space may have played an important role in the warm period of the year for the storage of supplies, drinking water and, like in winter, for stabling crucial animals from the wind or to make the stay for guards spending the winter easier.

12. Analysis of movable findings

12.1 Pottery

12.1.1. Prehistoric pottery (*P. Menšík*)

In the whole site, several smaller pottery assemblages were found that point to the presence of humans in several periods. However, the character of these activities is unclear and, perhaps with the exception of the layer in the small trenches 15 and 16 situated in the outer bailey, all pottery sherds come from early medieval cultural strata. If we exclude pre-Neolithic chipped industry, a smaller assemblage of pottery was found in trench 5/8 located in the northwest section of the acropolis near the wall's body in which two sherds stand out – a bowl with an extended shoulder and the rim of a pot with a folded decoration (Romanic *lesene*). This surprising find has no analogy in the South Bohemian environment and the sherds can be dated most likely to the period of the early Eneolithic period. The second category includes smaller pottery assemblages dated to the late Bronze Age. These are older pottery assemblages from V. Švehla and several sherds from trenches 1 and 15 (here, for example, a rim with slanted finger fluting in the shoulder, a fragment of a belly with decorative wood scoring). Several pottery

sherds from trench 5 can be dated to the Hallstatt period; a more distinct assemblage of pottery from the Hallstatt and La Tène periods was found in small trench 15 in the outer bailey near the tongs gate. Generally, several spaces of the acropolis and trenches 15–16 in the outer bailey yielded smaller assemblages of prehistoric pottery from the late pre-historic period; however, exact dating is not possible.

12.1.2. Early and high medieval pottery (*L. Čapek – P. Menšík*)

The subject of evaluation in this chapter were medieval pottery finds acquired both by both older and most recent archeological research. Older researches primarily yielded finds of pottery from surface surveys carried out in the 1980s and small-scale archeological research by B. Dubský in 1946. Pottery from B. Dubský's research has already been published in archeological literature. Unfortunately, today the site of research cannot be localized any more exactly than the northwest side of the inner bailey above the trench of the first wall. In terms of older findings, attention should be given to the find of a fragment of an atypical pot decorated by combing into the form of a grid and stamp imprints. The pottery was discovered in 1905.

In 2016 and 2017, trench sampling research was carried out in the hillfort acropolis, which yielded numerous and spatially localized finds of early medieval pottery, which were analyzed in detail along with older finds archived today in the Museum of the Central Pootaví Region in Strakonice. A total of 589 pieces of early medieval utility pottery were processed, along with a spindle

and a fragment of a clay square tapered weight. All pottery sherds were studied macroscopically – a description of pottery classes was carried out, along with a typological-morphological analysis of the rims and decorations. Assemblages that came from stratified situations were quantified using numbers, weight, size and abrasions of the pottery. The most numerous assemblages were found in trenches 1, 5 and 8 – these were assemblages with the largest weight and size of fragments and a low degree of abrasion, pointing to the fact that the pottery was deposited here from an adjacent area of its use. The higher degree of rearrangeability of fragments is also proof of this.

A total of 13 pottery classes were identified macroscopically, the most frequent of which were classes KH303, KH308, KH301 and KH310a. The pottery contained a large amount of macroscopic additives – grains of flint and mica (white and black mica). None of the pottery classes were found to contain graphite in the pottery matter. The firing of pottery was semi-hard in shades of brown, brown-grey and orange-ochre. A black core on a fragment break was observed. Pottery firing took place in an oxidizing atmosphere.

All 80 rims found on the hillfort belonged to shapes of pots of an s-shaped profile and egg-shaped arched body. In exceptional cases, we observe a sharp break on the shoulder. Rims were divided into a total of 12 groups. The largest had rims with an everted bottom and top edge, moderately grooved outwards on the upper surface. Furthermore, rims bent outwards and cut sideways were also found. The other groups of rims were smaller in number.

A total of 221 sherds were decorated. The dominating decoration was a multiple combed wavy line, often in two or more bands, which was in some cases divided by combed grooves. A simple engraved wave and simple engraved indentations were found in smaller number. Decorative motifs also included slanted and straight comb incisions, in isolated cases in combination with cordons or a combed wavy line. Other decorations included slanted scratches located in isolated cases on the inner side of the rim.

Other pottery finds include a spindle with beveled edges and 7 pieces of a broken square tapered weight found in trench 8. The square tapered weight can be dated to the broad interval from the 6th to 10th century. The weight was a part of a vertical weaving loom and, together with the spindle, is proof of textile production in the hillfort.

Dating of the pottery assemblage relies on analogies of similarly dated assemblages of early medieval pottery from the South Bohemian region, primarily assemblages from archeological research of the hillfort Hradec u Němčtic and other sites that fall into the middle hillfort period.

Individual attention was paid to the analysis of a fragment of the ceramic pot with atypical decoration in the form of stamps divided into panels of organized combed indentations. The motif of this decoration has an analogy in the pottery of the 6th to 8th century in Central Bohemia and also in areas of North, Northeast and Eastern Europe. In this case, it is possible to consider import or contact with these areas.

Based on profiling of rims and decorations, we can include the majority of finds to the middle hillfort period; their dating is in agreement with the assumed disappearance of hillforts at the end of the 9th and beginning of the 10th century in the central Pootaví region. Some progressive pottery elements also appear in a smaller percentage, i.e. a larger amount of rims with an everted bottom and top edge and plastic cordons, which are typical for the following late hillfort period. The absence of graphite pottery is also a certain chronological marker, as it appears in the South Bohemian region around the 2nd half of the 10th century. Radiocarbon data collected from the analysis of charcoals from the wood-clay wall of the timber-laced construction after calibration provided a date of 770–895 and 776–968 AD, which is not refuted by acquired pottery finds. Thus we can assume the continuing existence of settlement of the hillfort (evidently in a reduced form) even in the later 10th century.

More modern findings yielded several typical sherds the high and late medieval pottery dated to the 15th century, which are proof of certain non-specific human activities in the area of the hillfort.

12.2 Daub (*P. Menšík*)

The daub assemblage provides only a limited amount of information on the possible constructions on the site of the acropolis. The assemblage is concentrated along the northern wall, primarily trench 1, which is also where the largest excavations were carried out. It is interesting to note that no daub fragments were found during the survey of the upper section of the wall in the western

section of the acropolis in trench 7. The five imprints on the daub does not of course allow us to form broader conclusions; imprints of bolts and hewn elements point to a more complex and technically more demanding wooden construction, which the assumed wooden wall surely was.

12.3 Stone finds

12.3.1 Chipped industry (*P. Šída*)

Finds of stone chipped industry include only five pieces in the area of the Katovice hillfort (1 ks Magdalenien, 4x Mesolithic). They come from a total of three places and their historical value is thus limited only to an indicative role. Conclusions other than the presence of hunter gatherers in the given space cannot unfortunately be made from the individual finds. The small number of finds is due primarily to the small extent of the studied area.

12.3.2 Other stone industry

(*P. Menšík – P. Šída*)

During archeological research in 2016 and 2017, a total of 51 pieces of rock (excluding chipped industry) were found. In the assemblage, items dealing with the type of object are categorized (grinding slab, grinder, manuport and termofrakt). In addition, the dimensions, raw material and weight of the preserved object are listed. Manuport is an object/raw material that was verifiably brought to a site by a person. Termofrakt is an object arising from thermal fragmentation when heated in fire. An interesting fact is the find of 48 pebbles in the early medieval strata, of which almost half were overburnt. Based on the raw material makeup, we can postulate that the pebbles may not

have been brought to the site from a great distance away from it. Some of the pebbles in light of their smoothness in corners and edges likely served as tritulators or grinders. A certain correlation can be seen between the worked pebbles, which carry signs of burning, and the unworked pebbles, which also often carry at least some sign of heavy burning. The function of these rocks, the amount of which found in the spatially limited trenches was rather high, is not wholly clear.

12.4 Metal finds (*J. Hložek*)

The assemblage of metal artefacts acquired via metal detector survey of the site contains roughly 100 objects. A total of 97 objects was created from iron. Only three amorphous fragment of unidentifiable artefacts were created from copper alloy. The most highly represented group of artefacts are nails and their parts, which are problematic in terms of dating. The next group of finds in terms of the frequency of their occurrence includes unidentified metal fragments. Tools and implements from the early medieval period are represented primarily by a collection of knives. The dominant objects in this group of artefacts are chronologically insensitive fragments of the central parts of blades with a wedge shaped profile represented by 10 exemplars. One almost complete knife blade can be dated to the early medieval period; the knife has a straight blade, a straight spine which is slightly slanted towards the tip, and a partially broken-off tang that is set-back and slanted on both sides, and one incomplete knife blade bent at a right angle of the same design. Agricultural tools are represented by a fragment of a scythe blade and sections of a sickle blade bent in

a bow-shape. Military items are represented by two arrowheads for a bow arrow with fletching and a conical socket. This type of arrowhead with socket was widespread throughout a large area of Europe primarily from the 9th century to the beginning of the High Middle Ages. Exceptional finds from the Katovice hillfort include a fragment of an iron pin with a profiled neck with a broken-off head and a partially broken-off pin that is also evidently the first find of an early medieval pin from the South Bohemian environment. The pin's neck is divided cross-wise and irregularly by seven shapes at a length of 3 to 7 mm. The pin shows a certain degree of similarity not only with exemplars from the Great Moravian and Merovingian-Carolinian environment, but also with exemplars dated to the B2 degree of the Roman period, primarily with regard to the spiral-shaped divided neck of the pin. However, the possibility of inspiration in terms of shape from the Roman era found on the pin cannot be ruled out. The find of one incomplete spur exemplar and a small collection of horseshoes, some of which may come from the modern era, can be dated to the period of the High and Late Middle Ages, i.e. until the end of the abandonment of the hillfort. Small fragments of iron chains and an incomplete brass bell with one slit completed with two circular openings are from the modern era. These finds are evidently proof of forestry in the area of the former hillfort. The raw material or semi-finished product for further processing is represented by two amorphous and in places porous iron ingots datable to the Early Middle Ages. The metal matrix of the first piece is permeated by crevices, cracks and partially also by graphite flakes. Based on a metallographic analysis, concretion can be interpreted as a fragment

of a magnifying glass, which went through excessive carburization on the studied site. The fragment is thus made up of cast iron, which cannot be formed by forging. The metal matrix of the sample taken from the second piece is permeated by a large amount of slag. It is a very impure metal. In the un-etched state, the axial welding line is highly visible. Etching with nital revealed a ferritic structure; the borders of the grains, with some exceptions, were unidentifiable. In some places, however, a “ghost structure” was visible. The studied find is a two-layered object or a part of it, made from relatively homogenous high-phosphorous iron. The character of the object points to a certain phase of the forging of sponge iron on the site in the Early Middle Ages.

12.5 Bioarcheological sources

12.5.1. Macro-botanical material and charcoals (P. Kočár – R. Kočárová)

Macro-botanical analysis confirmed the dominance of common wheat in the analyzed set, which corresponds to other early medieval sites in the Czech Republic. We can likely link the superiority of rye on the territory of the Czech Republic to the shift to high medieval economics. The finding of einkorn wheat, an archaic plant typical for prehistoric sites, likely indicates the presence of older prehistoric settlement. The analogic spectrum of grains with a dominance of wheat was found in the South Bohemian region e.g. in the early medieval elevated site of Hradec u Němčtic. Wild edible species are represented by the finding of a fragment of a common hazelnut (*Corylus avellana*) and a blackthorn pit (*Prunus spinosa*). Wild species also included only one carbonized achene of wild buckwheat (*Fallopia*

convolvulus), a species with broad ecological valence. Macro-botanical remains of wild species thus primarily indicate bush formations (*Berberidion*) close to those growing in the western area of Kněží hill still today.

173 pieces of charcoal were analyzed. The dominating feature in the anthracological set cleaned of the construction wood from the wall of the hillfort is oak (*Quercus*), the charcoals of which made up roughly half of the analyzed fragments (58 % of analyzed charcoal fragments). There were also relatively large amounts of charcoals of pine (*Pinus*) 12 %, unidentified coniferous trees (*Conifera*) 10 % and fir (*Abies*) 7 %. Juniper was also found in the set (*Juniperus*) 5 % and a taxon of fir/spruce (*Abies/Picea*) 3 %. Other tree species, maple (*Acer*), alder (*Alnus*), birch (*Betula*), beech (*Fagus*), ash (*Fraxinus*), spruce (*Picea*), linden (*Tilia*) and the taxon poplar or willow (*Populus/Salix*) were represented only marginally with a percentage up to 1 %. The makeup (coniferous trees and oak) of the species spectrum of the analyzed set of charcoals confirms the presence of acidic and fir oak woods in the hinterland of the studied area. Additives in these communities were light-demanding broad-leaved trees that are not fastidious in terms of habitat (birch, poplar/willow). More demanding types of tree species are present on the site only in small number (linden, maple, ash) and likely indicate small areas of talus forests and linden oak woods. Additives of tree species were found from beech wood (beech, spruce), hardwoods (alder, poplar/willow) and light-demanding tree species of pastures and clearings (juniper). Forest vegetation reconstructed via anthracological analysis highly corresponds to the potential reconstructed vegetation.

12.5.2 Bones (Z. Šůvová)

A total of 54 animal bones were evaluated. A small assemblage of animal bones from the hillfort, dated to the 9th–10th centuries, was evaluated. Despite the advanced state of weathering, a significant portion of the finds were identified. Only finds of domesticated hooved animals, specifically an ox, sheep/goat and a pig. The remains of adult and non-adult specimens were recorded in all three taxons. Traces of butchering and burning were sporadic; bones more often showed teeth marks, giving indirect proof of the presence of dogs on the site. Findings correspond to those from other early medieval hillforts.

13. Evaluation of the significance of the site and settlement-topographic analysis (P. Menšík – L. Čapek – L. Starková)

The river basin of the Otava and Volyňka Rivers was one of the most densely settled areas of South Bohemia primarily in various periods of the prehistoric period. Katovice hill, a distinct and natural dominant feature, had attracted hunter-gatherer communities since the end of the late Paleolithic and Mesolithic.

During the rescue archeology research in 2016 and 2017, a small collection of pottery finds was discovered that does not fit the assumed settlement of South Bohemia. An analogy to the pottery assemblage has yet to be found in the South Bohemian environment. In all likelihood, its age can be marked to the early Eneolithic or the beginning of the late Eneolithic. An analogy to the eneolithic bowl can be seen in various Moravian sites of the Lengyel culture, primarily in its

late and final period. In the older phases of the Eneolithic, South Bohemia was considered to be practically unsettled; the region of Strakonice is thought to have fallen under the sphere of influence of Cham culture seen in smaller pottery collections. These are completed by a number of finds of polished stone industry. The Řivnáč culture is thought to have partially entered the Povltaví area.

During archeological research, a smaller pottery assemblage was found from the Late Bronze Age in the area of the Katovice acropolis. A fenceless elevated settlement may have existed here at the time. Proof of the presence of settlement in the Late Bronze Age was not found. The period of the Late Bronze Age is not highly represented in the surroundings of Strakonice and is evident only through implications. One pottery sherd from the Late Bronze Age was found by B. Dubský on Katovice hill.

Several pottery sherds from the Hallstat and La Tène periods originate from the area of the Katovice promontory. Over the course of the Hallstat period, fortified settlements were formed in elevated places (Láz, Libětice, Třebohostice), and also fortified farmsteads (Němčtice, Strakonice), barrows (Dražejov, Droužkovice, Katovice, Kbelice, Libětice, Modlešovice, Přešťovice, Rovná) and flat cremation burial grounds (Rovná, Mnichov, Sousedovice). Relatively extensive settlement in the following La Tène period has also been documented. Unfortified settlements have been documented in the immediate surroundings of the Otava and Volyňka near Hájská, Modlešovice, Přešťovice, Rovná, Řepice, Sousedovice or Strakonice. In this period, alluvial mining of gold can be assumed in the alluvia of the Otava

and its tributaries. Both periods have been quite largely discovered also in the immediate surroundings of Katovice hill.

The river basin of the Otava, primarily near its confluence with the Volyňka, is one of the most significant regions of South Bohemia in the Early Middle Ages. The question of old hillfort settlement is rather unclear; some burial mounds perhaps coincide with it. In regard to the number of early medieval monuments, their number is rather small and the burial grounds are of smaller scale (Černětice, Domanice, Droužkovice, Hubenov, Paračov, Řepice). In the past, agricultural activity and forestry had a strong impact on their frequency. All burial mounds with the exception of Řepice are located on the edge of settled territory and their connection to fortified settlements is unclear. Three fortified sites point to the significance of the central Pootaví region – Kněží hill near Katovice, Libětice and Řepice. South of Strakonice, this group can be completed by an elite settlement – the Hradec u Němětice hillfort, on which there are detailed publications and evaluations of its importance. The group of aforementioned hillforts is completed also by the more remote fortified settlement of Skočice on the lower course of the Blanice River. In the case of elevated fortified positions, their partial coexistence may be assumed at the least. Their spatial distance (except for Skočice) is also negligible; still today in some cases communication routes connecting hillforts to their nearest surroundings, including probable farming hinterland, can still be seen. The mutual visibility and possible communication between the aforementioned elevated sites can also be assumed. An analysis of the visibility of the Katovice hillfort with other

hillforts in the Strakonice region showed mutual visibility with hillforts Libětice, Řepice and Skočice, i.e. there was a clear view from the east and southeast of the hillfort. The Němětice site is one hillfort that is not visible from the peak of Katovice hillfort. An observer height of 1.8m was chosen as an input parameter for the analysis and, for our own calculations, the DMR5G elevation model was used. Subsequently, a description of additional early medieval hillforts in the Strakonice region, i.e. Libětice, Němětice, Řepice and Skočice is provided. This is followed by a brief contemplation of a possible elite environment in the region.

14. Conclusion (P. Menšík)

The Katovice hillfort is one of the most well-preserved and largest hillforts of the 8th/9th–1st half of the 10th century in South Bohemia. The site began to appear in the interest of the public in the 19th century; however, it can be claimed in general that the interest of both amateurs interested in archeology and more extensive archeological terrain activity has to a large degree neglected this site. The rescue archeological research carried out by the Department of Archeology in Pilsen in cooperation with the Museum of the Central Pootaví Region in Strakonice and the involvement of a number of non-destructive strategies and methods allowed for a complex understanding of this site, which is the subject of this monograph.

During the survey of the hillfort in 2016–2019, several new facts on the site were discovered and, as is customary, a far greater number of unanswered questions were defined for future research.

During non-destructive surveys, the area of the hillfort and its immediate surroundings were mapped. It was proved that the site had at least four independent areas; communication paths evident in the visualizations both directly on the site of the hillfort itself and in its hinterland.

Unfortunately, the appearance of the inner and outer hinterland of the hillfort is still unknown, although signs primarily from surface surveys clearly point to a probable and dense network of settlement in the broader area. The issue of burial is problematic. Burial mounds are located several kilometers away and are not high in number. Although some of the barrows may have been ploughed in the past, we can assume the use of other methods of dealing with the deceased.

Due to the small extent of research, the significance and function of the hillfort cannot be wholly and clearly understood. However, it must surely have commanded attention in its broader surroundings thanks to its area of over 10 hectares and was the center of the region. Questions linked to sacral and profane space, involvement of the elite or social stratification for now remain unanswered. Only a smaller amount of evidence of farming activity and handling of farm animals in the site of the acropolis was acquired.

It is not clear to what extent the site was built in one or multiple phases, but the latter is more probable. The acropolis and inner bailey seem to have been more distinctly modified in terms of their surface (e.g. artificial terraces in the inner bailey). The inner built-up area remains unknown. Several

discovered features point to an unidentified inner built-up area; the features, however, did not yield any findings.

The upper section of the wall's construction formed by a stone facing wall and an inner wooden was identified, probably as a timber-laced construction in the eastern section of the acropolis. Two radiocarbon datings pointing to the existence of fortifications roughly in the second half of the 9th and beginning of the 10th century, which corresponds to the typological categorization of pottery and metal finds, more or less matches in character the finds from other early medieval hillforts in the Strakonice region. Due to the small amount of daub, clay daub was not likely used much in building the wall or its hinterland. The wall was destroyed by an intense fire, which was identified in tens of sites in all sections of the acropolis's wall bodies and all baileys. Why the whole extensive fortification was burnt down remains unclear. Traces of fire were not discovered in trenches inside the acropolis.

Finally, multiple prehistoric settlements of the Katovice hillfort were proven. Whether the hillfort was also fortified, with the exception of the Early Middle Ages, remains unknown.

Despite the presented results, the site continues to have significant potential and is under a direct threat by forestry mechanization and illegal metal detector activity, which is demonstrably taking place on the site.

Translated by Skyland Václav Kobylak

Seznam autorů

PhDr. Zlata Gersdorfová, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Filozofická fakulta, Katedra archeologie
Sedláčkova 15, 30614 Plzeň
✉ gersdorf@kar.zcu.cz

Ing. Jiří Hošek, Ph.D.

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i.
Letenská 4, 11801 Praha 1
✉ hosek@arup.cas.cz

Mgr. Petr Kočár

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i.
Letenská 4, 11801 Praha 1
✉ kocar@arup.cas.cz

Mgr. Romana Kočárová

Přírodovědecká Fakulta
Univerzity Karlova Univerzita

Mgr. Vlastimil Král

Muzeum středního Pootaví Strakonice
Zámek 1, 38601 Strakonice
✉ vlastimil-kral@muzeum-st.cz

PhDr. Josef Hložek, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Filozofická fakulta, Katedra archeologie
Sedláčkova 15, 30614 Plzeň
✉ hlozek@kar.zcu.cz

Antonín Majer

Palackého 62, 38701 Volyně

PhDr. Petr Menšík, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Filozofická fakulta, Katedra archeologie
Sedláčkova 15, 30614 Plzeň
✉ pmensik@kar.zcu.cz

Mgr. Zdeňka Sůvová

Český egyptologický ústav, FF UK
Celetná 20, 100 00 Praha
✉ suvovaz@ff.cuni.cz

Mgr. Lenka Starková, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Filozofická fakulta, Katedra archeologie
Sedláčkova 15, 30614 Plzeň
✉ lstarkov@kar.zcu.cz

Mgr. et Mgr. Petr Šída, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta, Katedra archeologie
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové 3
✉ petsida@seznam.cz

Autoři děkují za konzultace textu doc. Mgr. Ondřeji Chvojkovy, Ph.D. a Mgr. Milanu Metličkovi.

